

ပညာအလင်းပြ

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

နှင့်

အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးတို့၏ ဥပနိဿယအတိုင်း

အာနာပါနသိဗ္ဗဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားနည်း

[လက်ပံတန်းမြို့ သဒ္ဓမ္မပါလဆရာတော်၏

သတိပဋ္ဌာန်ရှုပွားနည်း၊ ရွှေမြို့ ရွှေဥဒေါင်းတောင်ဆရာတော်ကြီးထံမှ

ဆရာသက်ကြီးထံပေးစာ (ဝိပဿနာရှုနည်းစည်းကမ်း)

မြို့လှမြို့သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော်ဦးနန္ဒိယ၏ ဝိပဿနာလက်စွဲခေါ်

ကဗျာသုံးဆယ်ဆောင်ပုဒ်များနှင့် ကဗျာသုံးဆယ်ကို အမေး-အဖြေများဖြင့်

ရှင်းလင်းချက်များ၊ နာမည်ကျော်ဆရာတော်ကြီးငါးပါးတို့၏

ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ဩဝါဒဓမ္မအနှစ်ချုပ်၊

ဝိပဿနာလေ့လာလိုက်စားသူများ အလွယ်တကူလေ့လာသိမှတ်

ဗဟုသုတရယူနိုင်ရန် ခဲရာခဲဆစ်စကားလုံးများ၊ ပါဠိစကားလုံးများ၏

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။]

ပါဠိဆရာကြီးဦးဘုန်းကျော် ကြီးကြပ်ပြင်ဆင်သည်

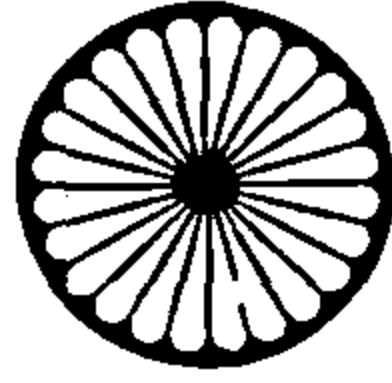
ရုပ်-နာမ်-ဓမ္မ ဆင်ခြင်ရန်

(ဝါးချက်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဆုံးမလင်္ကာစာ)

- ၁။ သိသမျှနာမ်၊ ဖောက်ပြန်တာရုပ်၊ ငါမဟုတ်၊ နာမ်ရုပ်အစုပါတကား။
- ၂။ ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ဤခန္ဓာ၊ တဏှာကံ စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်ပါတကား။
- ၃။ ဖြစ်ပြီးပျက်ပြန်၊ ဤရုပ်နာမ်၊ အမှန် အနိစ္စတို့ပါတကား။
- ၄။ မပြတ်ဖြစ်ပျက်၊ နှိပ်စက်ဖန်ဖန်၊ ဤရုပ်နာမ်၊ အမှန် ဒုက္ခတို့ပါတကား။
- ၅။ တိတ္ထိကြံဆ၊ အတ္တမပါ၊ လိုရာမကြိုက်၊ မလိုက်တတ်ပြန်၊ ဤရုပ်နာမ်၊ အမှန် အနတ္တတို့ပါတကား။
- ၆။ လောလောပူပြင်း၊ သံအိုးကင်း၌၊ ထည့်သွင်းနှမ်းထု၊ ဖျစ်ဖျစ်ပြုသို့၊ ငါဟု ပညတ်၊ ရုပ်နာမ်ဓာတ်တို့၊ ဆတ်ဆတ်မုချ၊ ပျက်ကုန်ကြသည်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တတို့ပါတကား။
- ၇။ မတည်မရပ်၊ ရှေ့နောက်စပ်၍၊ မပြတ်ဖြစ်ချုပ်၊ နာမ်နှင့်ရုပ်၊ အဟုတ် အသစ် အသစ်တို့ပါတကား။
- ၈။ နေရောင်ခြည်ကြောက်၊ ဆီးနှင်းပေါက်တို့၊ ခန်းခြောက်အလား၊ ရုပ်နာမ်များ သည်၊ ပျက်ပြားမြန်လှချေတကား။
- ၉။ ရေပြင်အထက်၊ ဥဖောင်းတက်သည့်၊ ရေပွက်အလား၊ ရုပ်နာမ်များသည်၊ ပျက်ပြားမြန်လှချေတကား။
- ၁၀။ ရေပြင်ဖွေးဖွေး၊ တုတ်ဖြင့်ရေးသည်၊ ရေးရေးအလား၊ ရုပ်နာမ်များသည်၊ ပျက်ပြားမြန်လှချေတကား။
- ၁၁။ ပွတ်ဆောက်ဖျားလျှင်၊ မုန်ညင်းတင်က၊ လိမ့်စဉ်အလား၊ ရုပ်နာမ်များသည်၊ ပျက်ပြားမြန်လှချေတကား။
- ၁၂။ ကောင်းကင်ထိပ်ခေါင်၊ မိုးတိမ်တောင်မှ၊ လျှပ်ရောင်အလား၊ ရုပ်နာမ်များ သည်၊ ပျက်ပြားမြန်လှချေတကား။
- ၁၃။ အာရုံ အာရမ္မဏိက၊ ဓမ္မအားလုံး၊ ကုန်ဆုံးပျက်စီး၊ လောကကြီးသည်၊ အချည်း နှီးသော သဘောတရားတို့ပါတကား။
- ၁၄။ လွန်လေနာမ်ရုပ်၊ ကုန်ချုပ်ခဲ့ပြီး၊ ခုလည်းတစ်ဖန်၊ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့၊ အမှန်ချုပ်ဆဲ၊ နောင်လည်းမသွေ၊ ရုပ်နာမ်တွေကို၊ ပျက်ကျေကုန်ဆုံး၊ ချုပ်လိမ့်ဦးမည်၊ ရွှင်ပြုံး မရှိ ကြောက်ဖွယ်ပါတကား။

၅။ တိတ္ထိကြံဆအတ္တမပါ - ဗုဒ္ဓ၏အယူဝါဒနှင့်ဆန့်ကျင်သော၊ အယူမှားဖြင့် ကြံဆအပ်သည့် အတ္တဝါဒ - ခန္ဓာကိုယ်ကို ငါဟု စွဲလမ်းယူဆမှုမပါ။

၁၃။ အာရုံအာရမ္မဏိက ဓမ္မအားလုံး - စိတ်ကို ဆွဲဆောင်သည့် အရာအားလုံး၊ နှလုံးသွင်းအာရုံပြုမှု တရားအားလုံး။

သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ
 အလှူတကာတွင်တရားအလှူသည်
 အမြတ်ဆုံး

.....

.....

.....

..... သို့

.....

.....

.....

..... မှ

နိဗ္ဗာန ဓမ္မ လက်ဆောင်မွန်

စာရှုသူများသို့တိုက်တွန်းချက်

စာရှုသူများသို့ လေးစားစွာ တိုက်တွန်းပန်ကြားအပ်ပါသည်။ စာရှုသူများအနေနှင့် ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုလေ့လာကြရာ၌ ဤစာအုပ် ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသော အောက်ပါ အခန်းကဏ္ဍများမှ စတင်၍ ဖတ်ရှုလေ့လာကြရန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

- ကြိုတင်သတိပြု ဖတ်ရှုကြပါရန် (အလွယ်တကူမှားယွင်းလေ့ရှိသော ပါဠိအချို့၏ အသံထွက်များ)ကဏ္ဍ-
- ရှေ့ပိုင်းမှာပင် ပါဝင်နေသည့် ကျမ်းဦးပဏာမ နမော တဿ၊ ဗုဒ္ဓဿသနံ စိရံ တိဋ္ဌတု၊ ဇယန္တော ဗောဓိယာ မူလေ အစချီ အောင်ဂါထာ၊ ဇယစက္က မြတ်ဗုဒ္ဓဘုရားရှိခိုးတော်ကြီး၊ ဘာမဆို အောင်ရမည်၊ ဖြန့်ချိသူ၏ အမှာစကား၊ နတ်ပင့်ပါဠိအနက် နိဿယစသည့်ကဏ္ဍများ အလျင်ဆုံးဖတ်ရှုကြရန် အလေးအနက် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

အထူးတိုက်တွန်းချက်

ဤစာအုပ်ပါ ပါဠိများနှင့် ခဲရာခဲဆစ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်များကိုလည်း နောက်ပိုင်းတွင် အကျယ်တဝင့် တင်ပြထားပါသည်။ ယင်းခဲရာခဲဆစ်အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်များကိုလည်း စာရှုသူများအနေနှင့် ကြိုတင်၍ ဖတ်ရှုလေ့လာထားစေချင်ပါသည်။ ကြိုတင်လေ့လာထားချက်များနှင့် ရှေ့ပိုင်းစာသားတွင်တွေ့ရမည့် ပါဠိနှင့် ခဲရာခဲဆစ်တို့ တိုက်ဆိုင်ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပြီး အဓိပ္ပာယ်သိရှိနားလည်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဖတ်ရှုလေ့လာပါများသောအခါ အခက်အခဲမရှိ အဆင်ပြေချောမွေ့သွားသည်ကို လက်တွေ့ရလဒ်တစ်ခုအဖြစ် ခံစားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပညာအလင်းပြ

ပညာအလင်းပြ

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

နှင့်

အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးတို့၏ ဥပနိဿယအတိုင်း

အာနာပါနသိမ္မုဖြင့်

ဝိပဿနာရှုပွားနည်း

· [လက်ပံတန်းမြို့ သဒ္ဓမ္မပါလဆရာတော်၏
သတိပဋ္ဌာန်ရှုပွားနည်း၊ ရွှေမြို့ ရွှေဥဒေါင်းတောင်ဆရာတော်ကြီးထံမှ
ဆရာသက်ကြီးထံပေးစာ (ဝိပဿနာရှုနည်းစည်းကမ်း)
မြို့လှမြို့သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော်ဦးနန္ဒိယ၏ ဝိပဿနာလက်စွဲခေါ်
ကဗျာသုံးဆယ်ဆောင်ပုဒ်များနှင့် ကဗျာသုံးဆယ်ကို အမေး-အဖြေများဖြင့်
ရှင်းလင်းချက်များ၊ နာမည်ကျော်ဆရာတော်ကြီးငါးပါးတို့၏
ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ဩဝါဒဓမ္မအနှစ်ချုပ်၊
ဝိပဿနာလေ့လာလိုက်စားသူများ အလွယ်တကူလေ့လာသိမှတ်
ဗဟုသုတရယူနိုင်ရန် ခဲရာခဲဆစ်စကားလုံးများ၊ ပါဠိစကားလုံးများ၏
အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။]

ပါဠိဆရာကြီး ဦးဘုန်းကျော် ကြီးကြပ်ပြင်ဆင်သည်

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

၂၉၅၀၄ အကြိမ်/ထုတ်ဝေသည့်နှစ်/လ

၉.၃.၁၆ စတုတ္ထအကြိမ်/၂၀၁၅ခုနှစ်၊ဇန်နဝါရီလ

အုပ်စု/တန်ဖိုး

၁၀၀၀အုပ်/၅၀၀၀ကျပ်

ထုတ်ဝေသူ

ဦးလှတိုး (မြဲ-၀၄၈၃၄)၊ရန်အောင်စာပေ

တိုက်-၁၇၊အခန်း-၂၃၊ရွှေအုန်းပင်အိမ်ရာ၊အနောက်ရန်ကင်း၊

ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ

ဦးသောင်း(၀၂၁၇၅)၊ပညာအလင်းပြပုံနှိပ်တိုက်၊

အမှတ်-၁၃၀၊ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်းနှင့်

လေးဆယ့်ရှစ်လမ်းထိပ်၊ပုဇွန်တောင်၊ရန်ကုန်မြို့။

ဖြန့်ချိရေး ပညာအလင်းပြစာပေ

အမှတ်-၁၃၀၊ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်းနှင့်

လေးဆယ့်ရှစ်လမ်းထိပ်၊ပုဇွန်တောင်၊ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း-၀၁-၂၉၀၉၂၇၊၀၉-၅၀၂၈၇၆၅၊၀၉-၃၁၅၅၉၂၉၁

ထုတ်ဝေသည့်စာအုပ်ကတ်တလောက်အညွှန်း (CIP) ၂၉၄.၃

အာနာပါနသိမ္မဖြင့်ဝိပဿနာရှုပွားနည်း

ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့်

အနာဂိမ်ဆရာသက်ကြီးတို့၏ဥပဿယအတိုင်း(ပညာအလင်းပြစာတည်းအဖွဲ့)

ရန်အောင်စာပေ၊ဒုတိယအကြိမ်၊၂၀၁၅ခုနှစ်၊ပညာအလင်းပြစာပေ

၄၆၄ စာ၊ ၁၅ x ၂၃ စင်တီ

အာနာပါနသိမ္မဖြင့်ဝိပဿနာရှုပွားနည်း (ပညာအလင်းပြစာတည်းအဖွဲ့)

မာတိကာ

၁။ ကျမ်းဦးပဏာမ - - - - -	၅
၂။ ဆုတောင်း (ဗုဒ္ဓသာသနံ စိရံ တိဌတု) နှင့် အသိပေးစကား - -	၆
၃။ ဇယစက္က အောင်ဂါထာ - - - - -	၇
၄။ ဘာမဆိုအောင်ရမည် - - - - -	၉
၅။ ဓမ္မာစရိယ ဦးမောင်မောင်လေး၏ မိတ်ဆက်စကား - - - - -	၁၁
(က) အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီး - - - - -	၁၄
(ခ) လယ်တီဆရာတော်နှင့်ဆရာသက် - - - - -	၁၆
(ဂ) ဆရာသက်တရားပြခြင်း - - - - -	၁၉
(ဃ) ဆရာသက်ကွယ်လွန်ခြင်း - - - - -	၂၀
(င) ဆရာကြီးဦးဘခင်နှင့် ဦးဂိုအင်ကာ - - - - -	၂၃
၆။ ပညာအလင်းပြ၏ ကျေးဇူးတင်လွှာ - - - - -	၂၆
၇။ ပညာအလင်းပြ၏ အမှာနိဒါန်း - - - - -	၂၇
၈။ မူလနိဒါန်း - - - - -	၂၉
၉။ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်နည်းအကျဉ်းချုပ်မှာထားချက် - - - - -	၃၂
၁၀။ ဒိဌဓမ္မဝိပဿနာ - - - - -	၃၇
၁၁။ လက်ပံတန်းမြို့သဒ္ဓမ္မပါလ ဆရာတော်၏ သတိပဋ္ဌာန်ရူပားနည်း ၅၇	
၁၂။ ရန်ကုန်မြို့-ဒလပျော်ဘွယ်ကြီးရွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကြီး - - - - -	၇၅
ဆရာသက်ထံမှ ရရှိသော အာနာပါနသမထနည်း	
၁၃။ ဆရာသက်ထံမှ ရရှိသော ဝိပဿနာအားထုတ်နည်း - - - - -	၈၅
(က) လက္ခဏာရေး - - - - -	၁၀၉
(ခ) ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး - - - - -	၁၁၈
(ဂ) ပီတိငါးမျိုး - - - - -	၁၂၃

- (ဃ) ဝိပဿနာအန္တရာယ်ဆယ်မျိုး - - - - - ၁၃၇
- (င) ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၆ ပါး - - - - - ၁၄၃
- (စ) စူဠသောတာပန် - - - - - ၁၅၂
- (ဆ) အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် စမ်းသပ်ကြည့်နည်း - - - - - ၁၈၇
- (ဇ) သောတာပန်စသည်တို့ပယ်သောကိလေသာ - - - - - ၂၀၁
- (ဈ) သုတမယဉာဏ်၊ စိန္တာမယဉာဏ်၊ ဘာဝနာမယဉာဏ် - - - - - ၂၀၆
- (ည) တစ်ပတ်အတွင်း ရဟန္တာဖြစ်နိုင် - - - - - ၂၄၂
- (ဋ) စာမတတ်ပေမယ့် အားမလျော့နဲ့ - - - - - ၂၄၃
- (ဌ) တရားရနိုင်သော အရည်အချင်းငါးခု - - - - - ၂၄၈
- ၁၄။ ဝိပဿနာရှုနည်းစည်းကမ်း - - - - - ၂၅၃
- (ရွှေမြို့-ရွှေဥဒေါင်းတောင် ဆရာတော်ကြီးထံမှ
ဆရာသက်ကြီးထံပေးစာ)
- ၁၅။ ဤစာအုပ်တွင်ပါသော ပါဠိနှင့် ခဲရာခဲဆစ်များ၏ - - - - - ၂၇၇
- အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များ
- ၁၆။ မြို့လှမြို့-သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော်ဦးနန္ဒိယက - - - - - ၃၆၅
- အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးအား ရေးသားချီးမြှင့်အပ်သော
ဝိပဿနာလက်စွဲခေါ် ဝိပဿနာကဗျာလင်္ကာသုံးဆယ်နှင့်
အမေးအဖြေရှင်းလင်းချက်များ
- ၁၇။ ဆရာတော်ကြီးငါးပါး ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ဩဝါဒ - - - - - ၄၀၈
- ဓမ္မအနှစ်ချုပ်
- ၁၈။ ဝိပဿနာလေ့လာလိုက်စားသူများ အထောက်အပံ့ရရန် - - - - - ၄၁၃
- သစ္စာ (၄) ပါး၊ ခန္ဓာ (၅) ပါး၊ အာယတန (၁၂) ပါး စသော
အကြောင်းအရာများ၏
ခဲရာခဲဆစ် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များ
- ၁၉။ နိဂုံး - - - - - ၄၅၀
- ၂၀။ မှီငြမ်းကိုးကားစာအုပ်များနှင့်လေ့လာရန်စာအုပ်များ - - - - - ၄၅၁

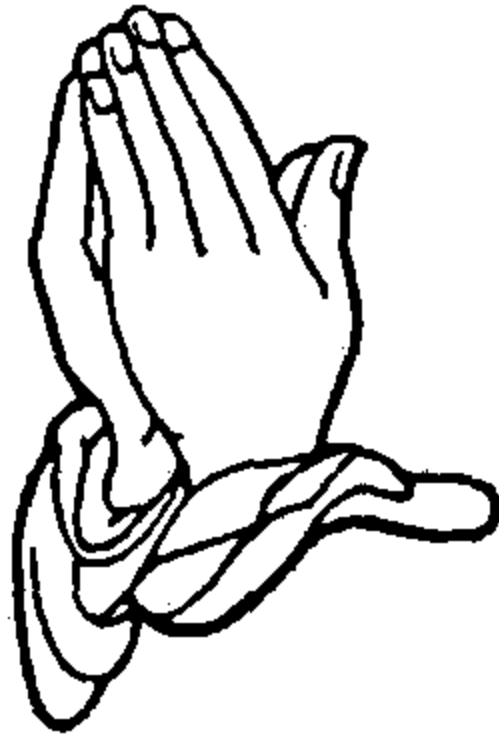
ကျမ်းဦးပဏာမ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ
(အနက်နိဿယ)

အရဟတော - ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ - တရားဉာဏ် အလုံးစုံကို မဖောက်မပြန် အမှန်
ကိုယ်တိုင် သိတော်မူသော၊ တဿဘဂဝတော- ထိုဘုန်းတော်
ခြောက်ပါးသခင် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား၊ နမော- ရှိခိုးပါ၏။

(မြန်မာပြန်)

ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ ပူဇော်
အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ တရားအားလုံးကို မဖောက်
မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်အား
ရှိခိုးပါ၏။

(ဆုတောင်း)

ဗုဒ္ဓသာသနံ စိရံ တိဋ္ဌတု (တိတ်ထတု)

ဗုဒ္ဓသာသနံ - မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ် ကြီး၏ ပရိယတ္တိသာသနာ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာ၊ ပဋိဝေဓသာသနာဟု ဆိုအပ်သော သာသနာတော်မြတ် သုံးရပ်သည်။ စိရံ- အနှစ်မြားမြောင် ကာလကြာအောင်၊ တိဋ္ဌတု (တိတ်ထတု) - အရှည်ခံ၍ တည်တံ့တော်မူပါစေသတည်း။

စာရှုသူသို့ အသိပေးစကား

ဝိပဿနာတရား လေ့လာလိုက်စားသူများအတွက် အကူအညီ အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် သစ္စာ (၄) ပါး၊ ခန္ဓာ (၅) ပါး၊ အာယတန (၁၂) ပါး၊ ဓာတ် (၁၈) ပါး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (၁၂)ပါး၊ တဏှာ (၃) ပါး၊ ကိလေသာ (၁၀) ပါး၊ ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး၊ သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်များ၊ ဉာဏ်တော် (၁၀) ပါး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် (၁၀) ပါး၊ ဖလသမာပတ် (၄) ပါး၊ နိဗ္ဗာနဓာတ် (၁၇) ပါးတို့၏ ခဲရာခဲဆစ်အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းချက်များကို ဤစာအုပ်နောက်ပိုင်းတွင် ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ကြောင်း အသိပေးအပ်ပါသည်။

ဇယစက္ကမြတ်ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှိခိုးတော်ကြီး

ဇယစက္ကော ဇယန္တောယော၊

ဇယိတဗ္ဗေ ဇယာသနေ။

ဇယာပေသိ ဇယေသီနံ၊

ဇယံ ဒေတု ဇယုတ္တရော။

ယောဇယစက္ကော = ပါရမီတော် ဆယ်ချက် အောင်လက်နက်
ပိုင်ရှင် အကြင်ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်
ကြီးသည်။

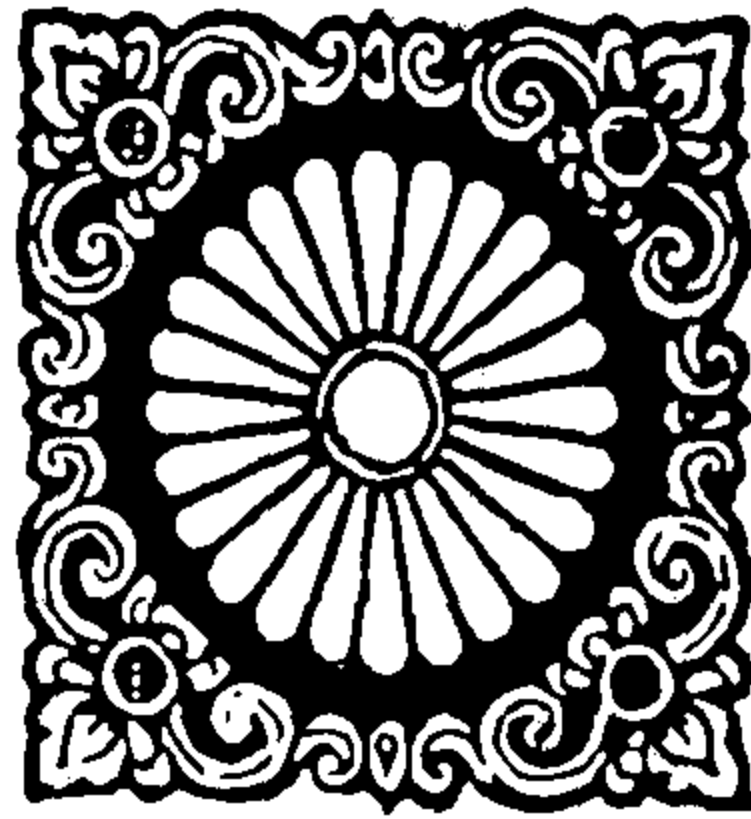
ဇယာသနေ = အောင်သိဒ္ဓိဆင်မြန်းသည့် ပလ္လင်နန်း
မှန်ကင်း အောင်ဗောဓိပင်ရင်း၌။

ဇယိတဗ္ဗေ = အောင်အပ်သည့် တရား မာရ်ငါးပါး
အပေါင်းတို့ကို။

ဇယန္တော = အကြွင်းမဲ့ချေမှုန်းလျက် ဖျက်ဖြုန်းကာ
ပယ်ရှင်း၍ အောင်ခြင်းကြီး အောင်တော်
မူခဲ့လေပြီ။

- ဇယေသီနံ** = မြတ်နိဗ္ဗာန်အောင်ခန်းနှင့် အောင်ဘိသိက်
ပန်းမဂ်ဖိုလ်ကို များထိုထို ဝဋ်အတွင်းမှ
လွတ်ကင်းအောင် အာသာကြီးဖြင့် ရှာမှီး
ကာနေကြကုန်သူတို့အား။
- ဇယာပေသိ** = ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ အောင်ပန်းကို
ဆွတ်ချူ၍ ထွတ်အင်္ဂ အမြိုက်ဓာတ်သို့
ဆိုက်ကပ်တော်မူစေ၍ အောင်စေတော်မူ
လေပြီ။
- ဇယုတ္တရာ** = အောင်သူတကာတို့၏ မှန်ကင်း၊ အောင်
ခြင်းတကာတို့၏ ဦးသျှောင်၊ ထွတ်ခေါင်မြတ်
သရဖူ၊ သယမ္ဘူမကိုဋ်ထီး၊ အောင်ပွဲဝင်
ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်ပေထသော။
- သော ဇယစက္ကာ** = အလုံးစုံအောင်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော
ထိုဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည်။
- မေ** = မြတ်နိဗ္ဗာန်အောင်ပန်းကို ဆွတ်ချူရန် လက်
လှမ်း၍ ကြိုးပမ်းကာ အာသာကြီးဖြင့် ရှာမှီး
သူ အကျွန်ုပ်အား။
- ဇယံ** = အောင်ခြင်းကို (ဝါ) အောင်ပန်းဝေမြိုင်
အောင်ဖူးတွေကြိုင်လှိုင်သည့် အောင်သိဒ္ဓိ
ပန်းခိုင်ကြီးကို။
- ဒေတု** = ပေးသနားတော်မူပါအရှင်ဘုရား။

* * * * *

ဘာမဆို အောင်ရမည်

ဆန္ဒဝတော ၁ ကိ နာမ ကမ္မံ န ၂ သိဇ္ဈတိ။
 ဝိရိယဝတော ကိ နာမ ကမ္မံ န သိဇ္ဈတိ။
 စိတ္တဝတော ကိ နာမ ကမ္မံ န သိဇ္ဈတိ။
 ပညဝတော ကိ နာမ ကမ္မံ န သိဇ္ဈတိ။

အနက်နိဿယ

ဆန္ဒဝတော = ပြင်းပြသော အလိုဆန္ဒရှိသူအား၊ ကိနာမ =
 အဘယ်မည်သော၊ ကမ္မံ = အမှုကိစ္စ ဟူသမျှသည်၊ န သိဇ္ဈတိ =
 မပြီးစီးဘဲ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ သိဇ္ဈတိ ဧဝံ = မူချ အမှန် ကောက်ပြီးစီး
 အောင်မြင်ရမည်သာတည်း။

၁။ ကိ = (အသံထွက် - ကိန်)

၂။ သိဇ္ဈတိ (အသံထွက် - သိတ်ဇတိ)

၃။ ပညဝတော (အသံထွက် - ပင်ညဝတော)

ဝီရိယဝတော = လွန်ကဲသော လုံ့လဝီရိယရှိသူအား၊
ကိနာမ = အဘယ်မည်သော၊ **ကမ္မံ** = အမှုကိစ္စဟူသမျှသည်၊
န သိဇ္ဈတိ = မပြီးစီးဘဲ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း၊ **သိဇ္ဈတိ ဧဝ** = မုချအမှန်
 ဧကန်ပြီးစီး အောင်မြင်ရမည်သာတည်း။

စိတ္တဝတော = ထက်သန်သောစိတ်ရှိသူအား၊ **ကိ နာမ** =
 အဘယ်မည်သော၊ **ကမ္မံ** = အမှုကိစ္စဟူသမျှသည်၊ **န သိဇ္ဈတိ** =
 မပြီးစီးဘဲ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ **သိဇ္ဈတိ ဧဝ** = မုချ အမှန် ဧကန်ပြီးစီး
 အောင်မြင်ရမည်သာတည်း။

ပညဝတော = ထက်မြက်သော ပညာရှိသူအား၊ **ကိနာမ** =
 အဘယ်မည်သော၊ **ကမ္မံ** = အမှုကိစ္စဟူသမျှ သည်၊ **န သိဇ္ဈတိ** =
 မပြီးစီးဘဲ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ **သိဇ္ဈတိ ဧဝ** = မုချ အမှန် ဧကန်ပြီးစီး
 အောင်မြင်ရမည်သာတည်း။

ပညာအလင်းပြ

မူလသပိတ်အိုင်ဆရာတော်ကြီး၏ ထေရုပ္ပတ္တိနှင့် ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင်
 မဂ်ဉာဏ်-ပိုလ်ဉာဏ်ကို ဘဝတိုတိုနှင့် ရလိုသူတို့အတွက် လက်တွေ့ကျင့်ကြံကာ
 အနှစ်ချုပ်စီရင်သော ယောဂီနန္ဒီခေါ် စူဠသောတာပန်ဖြစ်ခန်း ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး

ခါတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်း

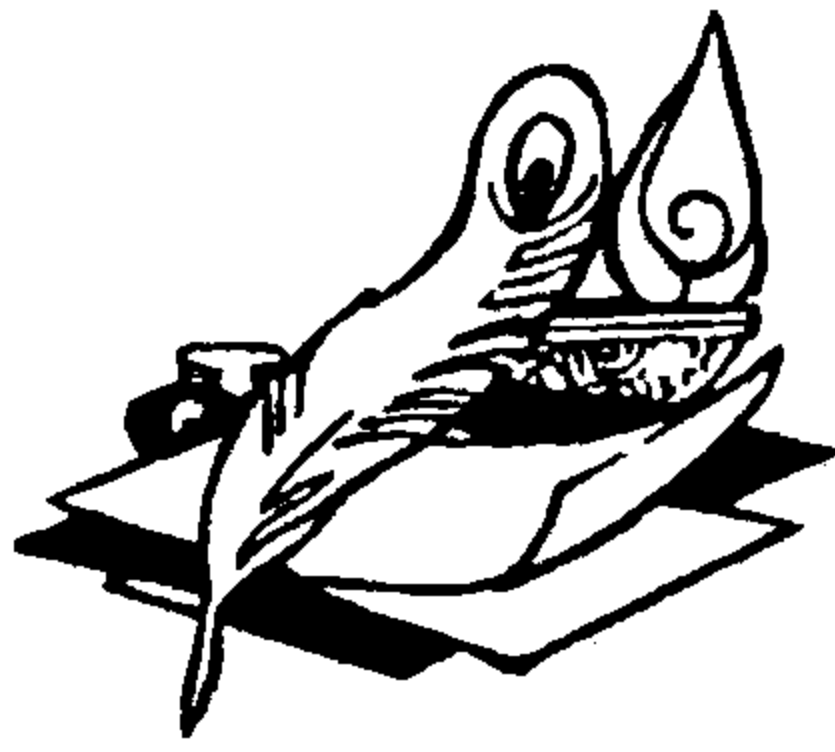
သဲကုန်းသီတဂူဆရာတော်ကြီး၏ နိဒါန်း ပြည့်စုံစွာပါသည်။

(စက္ကူအပြုချော) ၂၀၀၀/-

အမြို့ မြို့ဆိုင်တိုင်းတွင် မေးဝယ်ပါ။

ပညာအလင်းပြစာပေ

၁၃၀၊ ဗိုလ်ချုပ်လမ်းနှင့် ၄၈-လမ်းထိပ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊
 ဖုန်း-၂၉၀၉၂၇၊ ၀၉ ၅၀၂၈၇၆၅

ဓမ္မာစရိယ ဦးမောင်မောင်လေး-၏
မိတ်ဆက်စကား

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပဋိပတ္တိသာသနာ

လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ - သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊
သေခြင်း အစရှိသော ဆင်းရဲဒုက္ခတို့မှ လွတ်မြောက်နိုင်စေသည့်
တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူတတ်သော
သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင့်
ငါးရာကျော်က မဇ္ဈိမဒေသ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့လေ
သည်။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် လေးဆယ့်ငါးနှစ်ကြာမျှ လူ့ရွာ
လောက၌ လှည့်လည်လျက် ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏
အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်တော်မူပြီး သက်တော်ရှစ်ဆယ်
အရွယ်တွင် ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်၌
ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူခဲ့လေသည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမဖြစ်သော ဗုဒ္ဓသာသနာတော်
သည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းနှစ်ရာ
ကျော်၊ သုံးရာကျော်လောက်မှစ၍ မဇ္ဈိမဒေသ၏ ပြင်ပဖြစ်သည့်
လင်္ကာဒီပ-သုဝဏ္ဏဘူမိစသော ဒေသများသို့ ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့လည်း ထိုအချိန်လောက်မှ စတင်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ရောက်ရှိလာခဲ့သည်ဟု ယူဆရပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓသာသနာ ကျယ်ပြန့်ခိုင်မာစွာ အခြေချနိုင်ခဲ့သည်မှာကား ပုဂံခေတ် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်မှစ၍ ဖြစ်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်မှစ၍ ကျယ်ပြန့်စွာ ထွန်းကားခဲ့သည် မှန်သော်လည်း ခေတ်ဦး၊ ခေတ်လယ်ကာလတို့၌ ပိဋကတ်စာပေ သင်ကြားလေ့လာခြင်းဟူသော ပရိယတ္တိသာသနာသည်သာလျှင် အထူးသဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လွင်ခဲ့သည်။ သမထဝိပဿနာ အားထုတ်ခြင်းဟူသော ပဋိပတ္တိသာသနာမှာမူ ထင်ရှားသင့်သလောက် မထင်ရှားဘဲ ကြိုးကြား၊ ကြိုးကြားမျှသာ လေ့လာတွေ့ရှိရလေသည်။

အမှန်အားဖြင့် ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ ကုန်းဘောင် စသော ခေတ်အဆက်ဆက်၌ ပဋိပတ္တိအလုပ်ကို ကျင့်ကြံအားထုတ်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ မရှိခဲ့ကြသည်မဟုတ်၊ ခေတ်ကာလအသီးသီး၌ ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ရှိခဲ့ကြသည်သာဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ရဟန်းသံဃာတော်များဖြစ်၍ လူသူမနီးသော တောထဲ တောင်ထဲ၌ တစ်ပါးတည်း ဧကစာရီကျင့်ကာ ပဋိပတ္တိအလုပ်ကို အားထုတ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။

ထို့ပြင် အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထင်ရှားကျော်ကြားမှုကို မလိုလားကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မိမိတို့၏ အားထုတ်မှုနှင့် ပေါက်

ရောက်မှုများကို အခြားသူတို့အား ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း မပြုဘဲ သိုသိပ်စွာ လျှို့ဝှက်ထားလေ့ ရှိကြပေသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာ့သမိုင်း၌ ပဋိပတ္တိ အခန်းကဏ္ဍမှာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသင့်သလောက် မထင်ရှားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

လယ်တီဆရာတော် ကျေးဇူး

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်းမှစ၍ ဤမှာဘက်တွင်မူ ပဋိပတ္တိအလုပ် အားထုတ်မှုမှာ တစ်စ တစ်စ ထင်ရှားလာခဲ့ပေသည်။ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းကို သက်စွန့်ကြိုးပမ်း အားထုတ်တော်မူခဲ့ကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးများအကြောင်းကို လည်း ရဟန်းရှင်လူအများ စိတ်ဝင်စားလာခဲ့ကြပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဤမှာဘက်ခေတ်တွင် ပဋိပတ္တိ သာသနာ တိုးတက်ပွင့်လင်းလာခြင်း၌ လယ်တီဆရာတော်၏ကျေးဇူး များစွာ ပါရှိခဲ့ပေသည်။ လယ်တီဆရာတော်သည် ပရိယတ္တိစာပေအရာ၌ ပါရဂူမြောက် တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်တော်မူသည်နှင့်အမျှ ထို ပရိယတ္တိစာပေမှ အဆီအနှစ်တို့ကို လူပုဂ္ဂိုလ်များ လေ့လာနိုင်ကြ စေရန် များစွာသော ဒီပနီကျမ်းတို့ဖြင့် ဖော်ထုတ်ပေးတော်မူခဲ့ သည်။

ထိုများစွာသော ဒီပနီကျမ်းတို့တွင် အာနာပါနဒီပနီ၊ ဘာဝနာ ဒီပနီ၊ ဝိပဿနာဒီပနီစသည့် ပဋိပတ္တိအထောက်အကူပြုကျမ်းများ လည်း ပါဝင်ခဲ့လေသည်။

အမှန်အားဖြင့် လယ်တီဆရာတော်သည် ပဋိပတ္တိ လမ်းညွှန် ကျမ်းများကို ရေးသားပြုစုရုံသာမက ကိုယ်တော်တိုင်လည်း စွတ်စွတ်ရွတ်ရွတ် အားထုတ်တော်မူခဲ့၏။ နီးစပ်ရာ တပည့်ဒကာ တို့အားလည်း အားထုတ်ကြရန် တိုက်တွန်းညွှန်ကြားတော်မူခဲ့၏။ လယ်တီဆရာတော်၏ နည်းနိဿယ ဆုံးမဩဝါဒများကို ခံယူ၍ ပဋိပတ္တိအလုပ်ကို ပေါက်ရောက်အောင်မြင်စွာ အားထုတ်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ နောက်ပိုင်း၌ **အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီး**ဟူ၍ ထင်ရှားလာသော ဦးဖိုးသက်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီး

ဆရာသက်ခေါ် ဦးဖိုးသက်မှာ ရန်ကုန်မြို့ တစ်ဖက်ကမ်း ဒလ ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာသားဖြစ်၏။ ပျော်ဘွယ်ကြီး ရွာနေ ဦးကျော်တုတ်၊ ဒေါ်ငွေဥတို့မှ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၃၅- ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၃ ရက်၊ သောကြာနေ့တွင် မောင်ဖိုးသက်ကို ဖွားမြင်ခဲ့လေသည်။ မွေးချင်းလေးယောက်တို့တွင် မောင်ဖိုးသက် မှာ အကြီးဆုံးဖြစ်၏။

ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာမှာ ရန်ကုန်မြို့၏ တောင်ဘက် ၇ မိုင်မျှ သာကွာ၍ အိမ်ခြေတစ်ထောင်ကျော်ရှိသော ရွာကြီးဖြစ်၏။ ရွာသူရွာသားတို့မှာလည်း များသောအားဖြင့် သမ္မာအာဇီဝ ဖြစ်သော လယ်ယာအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးကြသူများဖြစ်သည်။ မောင်ဖိုးသက် အသက် ၁၁ နှစ် အရွယ်တွင် ဖခင် ဦးကျော်တုတ်

ကွယ်လွန်သွားသဖြင့် မိခင်မုဆိုးမကြီး ဒေါ်ငွေဥက သားသမီးလေး
ယောက်အား အကြော်ရောင်း၍ လုပ်ကျွေးခဲ့ရသည်။

သားကြီး မောင်ဖိုးသက်ကိုလည်း မြန်မာစာ ခြောက်တန်း
အထိ ပညာသင်ပေးခဲ့သည်။ မောင်ဖိုးသက်ကား ကျောင်းနေဆဲမှာ
ပင် ကျောင်းအားရက်များ၌ လှည်းဦးစီး၊ သမ္ဗန်ဦးစီးအဖြစ်ဖြင့်
စပါးသယ်ပို့သောလုပ်ငန်း၌ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လျက် မိခင်ကြီး၏
စီးပွားရေးကို ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရိုးသားကြိုးစား
သော မောင်ဖိုးသက်ကို ဆန်စက်ပိုင်တစ်ဦးက သဘောကျ၍
သူ့ဆန်စက်၌ တာလီစာရေး ခန့်ထားခဲ့သည်။ တစ်လ (၆) ကျပ်
စားမှ ၂၅ ကျပ်အထိ လခတိုးပေးခဲ့သည်။ ထိုအခါ မောင်ဖိုးသက်
တို့မိသားစု စားဝတ်နေရေး ချောင်လည်လာခဲ့သည်။

မောင်ဖိုးသက်သည် အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်တွင် ပျော်
ဘွယ်ကြီးရွာ၌ လယ်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးဖြစ်သော ဦးသိန်း၊ ဒေါ်သူဇာ
တို့၏ သမီးထွေး မမျှင်နှင့် အိမ်ထောင်ကျလေသည်။ ထိုအခါ
သူသည် ယောက္ခမ မိသားစုနှင့် အတူနေထိုင်လျက် လယ်ယာ
အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ စီးပွားရေးပြေလည်၍ မိသားစု
အသိုင်းအဝိုင်းမှာလည်း ပြည့်စုံသဖြင့် ကာလအတန်ကြာမျှ
ပျော်ရွှင်စွာ နေခဲ့ရသည်။

ထိုအချိန်ကာလအတွင်း ဘာသာရေးနှင့် ပတ်သက်၍
လည်း အလှူဒါနပြုခြင်း၊ ဥပုသ်သီလ ဆောက်တည်ခြင်း စသော
ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ဆည်းပူးနိုင်ခဲ့သည်။ အထူးအား

ဖြင့် ထိုခေတ်က ရဟန္တာဟု ကျော်ကြားသော ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလနှင့် ပညာနေထွိဝိပဿနာ ကျမ်းပြု ဖိုဝန်းတောင် ဆရာညွန့်တို့ ဟောပြောသော တရားများကို ကြားနာခွင့်ရရှိခဲ့ခြင်း၊ လယ်တီဆရာတော်၏ ဒီပနီကျမ်းအချို့ကို ဖတ်ရှုခဲ့ရခြင်းတို့ ကြောင့် မောင်ဖိုးသက်မှာ ဘာသာရေး အခြေခံ အတော်အသင့် ပြည့်စုံခဲ့လေသည်။

သို့သော်လည်း ထိုသို့ အစစ ချောမွေ့နေသော အချိန် တွင် မမျှော်လင့်သော ကြမ္မာဆိုးတစ်ခုက မောင်ဖိုးသက်တို့ မိသားစုနှင့်တကွ ပျော်ဘွယ်ကြီးတစ်ရွာလုံးကို ဝင်ရောက်မွေ့နှောက် ခဲ့သည်။ ထိုကြမ္မာဆိုးမှာ အခြားမဟုတ်၊ ကာလဝမ်းရောဂါပင် ဖြစ်၏။ ကာလဝမ်းရောဂါ ကျရောက်လာသဖြင့် ရွာသူ ရွာသား အမြောက်အမြား သေကျေပျက်စီးကြရာတွင် မောင်ဖိုးသက်တို့ မိသားစုမှာ အထိအနာဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။ မမျှင်၏အစ်မ မခင်တို့ လင်မယားနှင့်အတူ တူမလေး မချစ်မြိုင်၊ ကိုဖိုးသက်၏ သမီးလေး မလှညွန့်ပါ ဝမ်းရောဂါထဲသို့ ပါသွားခဲ့ရရှာလေသည်။

လယ်တီဆရာတော်နှင့် ဆရာသက်

အသက်သုံးဆယ်ကျော်မျှသာ ရှိသေးသော ကိုဖိုးသက်မှာ မိမိလက်တွင်း၌ မချီမဆန့် အသက်ပျောက်သွားခဲ့ရသည့် တစ်ဦး တည်းသော သမီးလေး မလှညွန့်အတွက် အကြီးအကျယ် စိတ် ထိခိုက်သွားသည်။ လအတော်ကြာမျှ သောကဝေဒနာကို မဖြေနိုင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ရက်လညောင်း၍ မိမိစိတ်ကို အသင့်အတင့်

ဖြေနိုင်သောအခါတွင်မူ ကိုဖိုးသက်မှာ ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာ၌ နေလိုစိတ် မရှိတော့ချေ။ ထို့ကြောင့် ဇနီး မမျှင်နှင့် ကျန်မိသားစုများအား အနူးအညွတ် တောင်းပန်ပြီး ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာမှ ထွက်လာခဲ့လေသည်။

မောင်ညို ခေါ် မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ကို အဖော်ပြုလျက် ရွာမှထွက်လာသော ကိုဖိုးသက်သည် မြန်မာပြည် တောတောင်ဒေသ အနှံ့အပြားသို့ လှည့်လည်လျက် သောကငြိမ်းအေးကြောင်းတရားကို ရှာဖွေသည်။

ရှေးဦးစွာ ဖိုဝန်းတောင် ဆရာညွန့်ထံသို့ ရောက်၍ အာနာပါန ရှုမှတ်နည်းကို ရရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ညောင်လွန်ဆရာတော်၊ အင်းမကြီးတောရဆရာတော်၊ ရွှေမြို့ ဥဒေါင်းတောင်ဆရာတော်၊ သေကျတောင်ဆရာတော် ဦးတိလောက စသည့် ပဋိပတ္တိအကျော် ဆရာတော်များထံသို့လည်း ခိုဝင်ဆည်းကပ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးကား လယ်တီဆရာတော် ဖြစ်လေသည်။

ကိုဖိုးသက်သည် လယ်တီဆရာတော်ထံ၌ ၇ နှစ်မျှ အနီးကပ် ဆည်းကပ်နေထိုင်လျက် ပဋိပတ္တိအလုပ်ကို အားထုတ်ခဲ့သည်။ ဆရာတော်၏ ဆုံးမဩဝါဒများကို အလေးအနက် နာယူမှတ်သားခဲ့သည်။

ဤသို့လျှင် အိုးပစ် အိမ်ပစ်ဘဝဖြင့် ကိုဖိုးသက် တရားရှာခဲ့သည်မှာ ၁၃ နှစ်မျှ ကြာမြင့်သွားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်ကာလအတွင်း ဆရာသမား သူတော်ကောင်း ပညာရှိတို့၏ ဆုံးမဩဝါဒများကို

မပြတ်မလပ် ကြားနာခဲ့ရခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တရားအသိ ထိုက်သင့်သလောက် တိုးပွားလာခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ကိုဖိုးသက်၏ သောကဝေဒနာမှာ သိသိသာသာကြီး လျော့ပါးသွား ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုဖိုးသက်သည် အဖော် မောင်ညိုနှင့် အတူ လယ်တီဆရာတော်ကြီးအား ဖူးမြော်ကန်တော့ပြီး ဇာတိ ချက်ကြွ မွေးရပ်မြေဖြစ်သော ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာသို့ ပြန်ခဲ့လေ သည်။

ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာသို့ ရောက်သောအခါ အိမ်သို့ သွားလို စိတ်မရှိသေးသဖြင့် ကိုဖိုးသက်နှင့် မောင်ညိုတို့သည် ရွာထိပ်ရှိ ဓမ္မာရုံဇရပ်၌ ယာယီသဘောဖြင့် စတည်းချနေကြသည်။ ထို ဓမ္မာရုံမှာ တစ်ချိန်က ကိုဖိုးသက်တို့ မိသားစု ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ခဲ့သော ဇရပ်ပင်ဖြစ်၏။

ကိုဖိုးသက်သည် ရောက်မဆိုက်မှာပင် ဓမ္မာရုံအတွင်းရှိ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်အား သွားရောက်ဦးတိုက်သည်။ ထိုအခါ ရုပ်ပွားတော်ကိန်းဝပ်ရာ ပလ္လင်မှ -

“၁၂၆၉ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၃ ရက်၊ ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာနေ အဘ ဦးသိန်း၊ အမိ ဒေါ်သူဇာ၊ သား ဘုရား ဒါယကာ ကိုဖိုးသက်၊ ဘုရားအမ မမျှင်၊ သမီး မလှညွန့်တို့ကောင်း မှု သာဓုခေါ်စေသော်”

ဟူသော ရွှေစာလုံး ကမ္ပည်းစာတန်းကို ခပ်မွှားမွှား တွေ့မြင် ရလေသည်။

ထိုအခါ ကိုဖိုးသက်မှာ ဝေဒနာဟောင်း ပြန်ထလာသည်။ သမီးလေး မလှည့်နဲ့၏မျက်နှာကို မြင်ယောင်လျက် မျက်ရည်များ ပင် စီးကျလာသည်။ သို့သော် ကိုဖိုးသက်သည် ချက်ချင်းဆိုသလို မိမိစိတ်ကို ပြန်၍ ထိန်းလိုက်သည်။

“၁၃ နှစ်တိုင်တိုင် တရားရှာခဲ့ပြီးမှ ခုလို မျက်ရည်ကျရတာ မသင့်တော်ချေတကား” ဟု မိမိကိုယ်ကို မိမိ ဆုံးမလိုက်သည်။

ဆရာသက် တရားပြခြင်း

ထို့နောက် ကိုဖိုးသက်သည် ရုပ်ပွားတော်၏ ရှေ့၌ပင် တင်ပျဉ်ခွေထိုင်လျက် အာနာပါနကို စူးစိုက်စွာ ရှုမှတ်နေသည်။ ယင်းသို့ ရှုမှတ်သောအခါ တဖြည်းဖြည်း သမာဓိ အားကောင်းလာပြီး စောစောက ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် စိတ်သောကမှာလည်း တဒဂ်အားဖြင့် လျော့ပါးသွားသည်။ သို့သော် ကိုဖိုးသက်ကား ဤမျှဖြင့် မကျေနပ်ချေ။

“ဤသောကဝေဒနာမျိုး နောက်ထပ် မပေါ်လာအောင် ငါအားထုတ်မှ ဖြစ်တော့မည်”

ဟု သန္နိဋ္ဌာန် ချလိုက်သည်။ ထို့နောက် ဇနီးမမျှင်တို့ အိမ်သို့ နှုတ်ဆက်ရုံမျှပင် မသွားတော့ဘဲ မောင်ညှိနှင့်အတူ ဇရပ်မှာပင် ဖြစ်သလို နေထိုင်လျက် တရားကို ဆက်လက် အားထုတ်သည်။

အာနာပါနဖြင့် သမာဓိ ခိုင်မြဲအောင် ယူထောင်ပြီး မိမိ ခန္ဓာကိုယ်မှ ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုများကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် ထင်မြင်အောင် ရှုမှတ်သည်။ သို့အားဖြင့် မကြာမီ

ကာလအတွင်း၌ပင် ကိုဖိုးသက်သည် နက်ရှိုင်းသော ခန္ဓာကိုယ်
တွေ့တရားကို လင်းလင်းချင်းချင်း ထိုးထွင်းသိမြင်ခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် ကိုဖိုးသက်သည် ရွာဦးဇရပ်မှာပင် ဆက်လက်
နေထိုင်လျက် မရိုး ဒေါ်ရင်အပါအဝင် ရင်းနှီးသူ ၁၅ ဦးခန့်အား
အာနာပါန အားထုတ်နည်းကို စတင်သင်ပြပေးသည်။ ယောဂီ
များအား တစ်နေ့နှစ်ကြိမ် တရားစစ်ပြီး နေ့စဉ် တရားဟောသည်။
ကိုဖိုးသက်မှာ စာတတ်ပေတတ်တစ်ဦး မဟုတ်သော်လည်း
သူဟောပြောသော တရားကား ရှင်းလင်းပြတ်သားသည်။ ယောဂီ
များသာမက ယောဂီမဟုတ်သူများလည်း လာရောက်နာယူကြ
သည်။ တရားထိုင်သော ယောဂီများမှာလည်း တိုးတက်မှုရရှိ၍
များစွာကျေနပ်နှစ်သက်ကြသည်။

ကိုဖိုးသက်သည် သီတင်းဝါလကျွတ်သောအခါ ယောဂီ
အချို့နှင့်အတူ လယ်တီဆရာတော်ထံ သွားရောက် ဖူးမြင်သည်။
မိမိတရားပြပုံများကိုလည်း ဆရာတော်အား လျှောက်ကြားသည်။
လယ်တီဆရာတော်က အကြိမ်ကြိမ် သာဓုခေါ်တော်မူပြီး ဆက်
လက်တရားပြရန် တိုက်တွန်းတော်မူသည်။ မိမိအမြဲသုံးနေသော
လက်ကိုင်တောင်ဝှေးကိုလည်း ဒကာသက်အား ချီးမြှင့်တော်မူ
လိုက်လေသည်။

ကိုဖိုးသက်သည် လယ်တီဆရာတော်ထံမှ ပြန်လာပြီး
နောက် ဆရာတော်၏ အားပေးတိုက်တွန်းချက်နှင့်အညီ တရား
ပြမှုကို တိုး၍ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ အနီးပတ်ဝန်းကျင် ရွာများ

နှင့်တကွ ရပ်နီးရပ်ဝေးမှ လူများ အဆက်မပြတ် လာရောက်၍ ကိုဖိုးသက်ထံ၌ တရားအားထုတ်ကြသည်။ ဆရာသက်ကြီး ဟူ၍ လေးလေးစားစား အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။

ဆရာသက်ကြီးသည် ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာ၌သာမက ရန်ကုန်၊ မြောင်းမြ၊ ရွှေကျင်စသော အခြားမြို့ရွာများ၌လည်း တပည့် အချို့၏ ပင့်ဖိတ်ချက်အရ တစ်ခါတစ်ရံ သွားရောက်၍ တရားပြ ခဲ့သည်။ ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာမှာ ရန်ကုန်မြို့နှင့် နီးသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့မှ အစိုးရ အမှုထမ်းများနှင့် အခြားသူများလည်း ဆရာသက်ထံ မကြာခဏ လာရောက်ကြသည်။ ထိုသူတို့အထဲတွင် နောင်အခါ၌ ငွေစာရင်းမင်းကြီး ဖြစ်လာမည့် ဦးဘခင်သည်လည်း တစ်ဦး အပါအဝင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဆရာသက် ကွယ်လွန်ခြင်း

ဆရာသက်ကြီး၏ တပည့်အချို့သည် ဆရာကြီး အသက် ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ရန်ကုန်မြို့ ရွှေတိဂုံဘုရားအနီး အာဇာနည် ကုန်း၌ ဟံသာဝတီကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြသည်။ ထို ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနသို့ တစ်ခါတစ်ရံ ဆရာကြီးကိုယ်တိုင်လာ၍ တရား ပြခဲ့သည်။ ဆရာကြီးသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၇ ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့ ညတွင် ဗဟန်း ရေတာရှည်လမ်း ဟောင်းမှ တပည့်ဖြစ်သူ ဦးအုံး၏ နေအိမ်၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ အသက် ၇၂ နှစ် အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်သွားခြင်းဖြစ်၏။ ဆရာကြီး

၏ ရုပ်ကလာပ်ကို အာဇာနည်ကုန်း၌ တပည့်ကြီးငယ်တို့က စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ သင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ကြလေသည်။

နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်

ဤမျှအထိကား ဆရာသက်ကြီး၏ ဘဝဖြစ်စဉ် အကျဉ်းချုပ် ဖြစ်လေသည်။ ဤဘဝဖြစ်စဉ်ကို ကြည့်လျှင် ဆရာကြီးသည် မိမိ၏ဘဝကို ပဋိပတ္တိအလုပ်၌ နှစ်ပေါင်း သုံးဆယ်ကျော်မျှ နှစ်မြှုပ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။

“ငါ့တပည့်ကြီး လူပေါင်းခြောက်ထောင်ထက် မနည်း တရားသိအောင် တရားပြပေးရမယ်” ဟူသော လယ်တီဆရာတော်၏ မိန့်ကြားချက်နှင့်အညီ ဆရာသက်ကြီးထံ၌ နည်းနိဿယခံ၍ တရားအားထုတ်ခဲ့သူပေါင်းမှာ ထောင်ဂဏန်းမက သောင်းဂဏန်းအထိပင် ရှိခဲ့လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။

ဆရာကြီး၏ နည်းနိဿယနှင့်အညီ တရားပြနေသည့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနများလည်း ယနေ့အထိ ရှိနေကြလေသည်။ ယင်းတို့မှာ -

၁။ ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန၊

၂။ ရန်ကုန်မြို့ ဟံသာဝတီ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန၊

(အာဇာနည်ကုန်းမှ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သောဌာန ဖြစ်၏။)

၃။ အင်းလျားမြိုင်လမ်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာန၊

၄။ လယ်တီမူ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန၊

- ၅။ သံသရာအေးရိပ်သာ (ကမာရွတ်၊ စံပယ်ခြံ)၊
- ၆။ မန္တလေးမြို့၊ မဟာဗောဓိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန၊
- ၇။ ရန်ကုန်တိုင်း ဗဟန်းမြို့နယ် ငါးထပ်ကြီးဘုရားလမ်း
ဓမ္မဇောတိ ဝိပဿနာရိပ်သာ စသည်တို့ဖြစ်၏။

ဆရာကြီး ဦးဘခင်နှင့် ဦးဂိုအင်ကာ

အထက်ပါ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနတို့တွင် အင်းလျားမြိုင်လမ်းမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာနကို ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ငွေစာရင်းမင်းကြီး ဦးဘခင် တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ငွေစာရင်း မင်းကြီး ဦးဘခင်မှာ ဆရာသက်ကြီး၏ နည်းနိဿယကို အပြည့် အဝခံယူခဲ့သော တပည့်ရင်းတစ်ဦးဖြစ်၏။

အင်္ဂလိပ်စာ၊ အင်္ဂလိပ်စကားကို ကျွမ်းကျင်စွာ ရေးသား ပြောဆိုနိုင်သောကြောင့် ဦးဘခင်၏ ပဋိပတ္တိတရားဌာန၌ နိုင်ငံခြား သား အများအပြား လာရောက် တရားထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဆရာကြီး ဦးဘခင် ကွယ်လွန်ပြီးနောက်တွင် သူ၏ လက်ထောက်တပည့် များဖြစ်သော ဆရာမကြီး ဒေါ်မြသွင်နှင့် ဆရာဦးချစ်တင်တို့က အင်္ဂလန်၊ ဩစတြေးလျစသော နိုင်ငံများသို့ သွားရောက်၍ တရားပြခဲ့ကြသည်။ တစ်နေ့တခြား တိုးတက်အောင်မြင်မှုများ ရရှိနေကြကြောင်းလည်း ကြားသိရပေသည်။

ဆရာကြီး ဦးဘခင်၏ လက်ထောက်တပည့်နှစ်ဦးဖြစ်သော အိန္ဒိယအမျိုးသား ဦးဂိုအင်ကာမှာမူ ယခုအခါ ကမ္ဘာကျော်

ဝိပဿနာဆရာကြီး ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် ဘုံဘေမြို့၌ စတင်တရားပြခဲ့ရာ ယခုအခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်းရှိ မြို့ကြီး မြို့ငယ်တိုင်း၌ တရားဌာနနှင့် တရားပတ်များ ဖွင့်ပေးလျက် ရှိပေသည်။

အင်္ဂလန်၊ အမေရိကန်၊ သြစတြေးလျစသည့် အရှေ့ အနောက် နိုင်ငံပေါင်းများစွာတို့၌လည်း သူ၏ တရားဌာနများ ဖွင့်လှစ်ထားပြီး ဖြစ်ပေသည်။

အထူးအားဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်တို့၌ ဝိပဿနာတရားပတ်များ ဖွင့်၍ ထောင်ပေါင်းများစွာသော အကျဉ်းသားတို့၏ ဘဝကို မြှင့်တင်ပေးနေသည်မှာ လွန်စွာ အောင်မြင်လျက်ရှိကြောင်း ကြားသိရပေသည်။

ဆရာကြီး ဂိုအင်ကာနှင့် သူ့လက်ထောက် တပည့်များထံ၌ တရားထိုင်ခဲ့ပြီးသော နိုင်ငံတကာ ယောဂီပေါင်းမှာ ယနေ့ထိ သိန်း ဂဏန်းကျော်နေပြီဖြစ်ပေသည်။ ဆရာကြီး ဦးဘခင်နှင့် ဦးဂိုအင်ကာတို့သည် ဆရာသက်ကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို အထူးတလည်ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ပြီး သူတို့ နှစ်ဦး၏ အားထုတ်မှုကြောင့်ပင် ယခုအခါ ဆရာသက်ကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများ ကမ္ဘာသို့ ပျံ့နှံ့လျက်ရှိပေသည်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝိပဿနာကျမ်း

ဆရာသက်ကြီး သင်ကြားပြသသော နည်းနိဿယနှင့် ဟောပြောချက်များကို ဆရာကြီး၏ တပည့်အချို့က စာဖြင့် ရေးသား၍ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမှတ်တမ်းများကို လယ်တီ ဆရာတော်၊ မိုးညှင်းဆရာတော်၊ သေက္ခတောင်ဆရာတော် ဦးတိလောက အစရှိသော ဆရာတော်ကြီးများ ရေးသားစီရင် သည့် ကျမ်းတို့နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ ကြသည့် ‘ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝိပဿနာကျမ်း’ ဟု အမည်တပ်ထားသော ထိုစာအုပ်မှာ ဆရာသက်ကြီး အသက်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ၇ ကြိမ် မျှ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ဓမ္မာစရိယ ဦးဌေးလှိုင်က သူ၏ အနာဂါမ် ဆရာသက်ကြီးစာအုပ်နှင့် တွဲဖက်၍ ထိုစာအုပ်ကို ထည့်သွင်း ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

အာနာပါနသိမ္မု

ယခုတစ်ဖန် ဆရာသက်ကြီး၏ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝိပဿနာကျမ်းကို အာနာပါနသိမ္မုဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားနည်း ဟူသော အမည်ဖြင့် ပြောင်းလဲကာ **ရန်ကုန်မြို့၊ ပညာအလင်းပြစာအုပ်တိုက်က** ခေတ်နှင့်အညီ ကွန်ပျူတာစာလုံး အော့ဖ်ဆက် စက်တို့ဖြင့် သေသပ်လှပ ကျနသပ်ရပ်စွာ ရိုက်နှိပ်၍ လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

နိုင်ငံတကာနှင့်ချီ၍ ပဋိပတ္တိသာသနာ တိုးတက်ပြန့်ပွား
နေသော ယခုအချိန်တွင် ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အထူး
လိုအပ်သော စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ယခုကဲ့သို့ ပြန်လည် ဖော်ထုတ်
ပေးခြင်းမှာ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ဖြစ်ပါကြောင်း မိတ်ဆက်စကား
ပါးလိုက်ရပေသည်။

ဓမ္မာစရိယ ဦးမောင်မောင်လေး

၂-၉-၉၄

* * * * *

**ပညာအလင်းပြ၏
ကျေးဇူးတင်လွှာ**

ဤအာနာပါနသိမ္မုဖြင့်
ဝိပဿနာရှုပွားနည်းစာအုပ်
ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက်
အထူးအကူအညီပေးခဲ့သော
ဓမ္မာစရိယဦးဌေးလှိုင်၊
ဓမ္မာစရိယဦးမောင်မောင်လေး
တို့အား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း
မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ပညာအလင်းပြစာပေ

ပညာအလင်းပြ၏ အမှာခိုခါနီး

လယ်တီဆရာတော်နှင့် အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးတို့၏မူ ဖြစ်သော အာနာပါနသိမ္မုဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားနည်းစာအုပ်ကို ပညာအလင်းပြစာပေက ထူးခြားစွာ စီစဉ်ဖြန့်ဝေလိုက်ပါသည်။

ထူးခြားစွာဆိုသည်မှာ အခြားအကြိမ်ရိုက်များထက် ထူးခြားနေသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အခြားအကြိမ်များ ရိုက်နှိပ်ခဲ့စဉ်က ပါဠိစာသားများ၊ ခဲရာခဲဆစ်ရှင်းလင်းချက်များ မပါရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ပါဠိများကြားညှပ်ဟောထားခြင်းတို့ကို ဤစာအုပ်ဖတ်ရှုသူများက နားမလည်၊ သဘောမပေါက် ဖြစ်နေခဲ့ကြရကြောင်း ပြောဆိုလာကြ၊ ညည်းညူပြကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပညာအလင်းပြအနေနှင့် ယခုအကြိမ်ရိုက်တွင် စာရှုသူများ၏ အလိုဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းပေးသောအားဖြင့် ကြားညှပ်ပါဠိ စာသားများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ရှင်းလင်းပြဆိုထားပါသည်။

လွယ်မယောင်နှင့်ခက်၊ သိသယောင်နှင့်မသိသောအရာများ

လွယ်မယောင်နှင့်ခက်၍ သိသယောင်နှင့် မသိသောအရာများများစွာရှိနေပါသည်။ ဝိပဿနာလေ့လာလိုက်စားသူများအဖို့လည်း လွယ်မယောင်နှင့် ခက်နေသော၊ သိသယောင်နှင့် မသိသောအရာများ ရှိနေပါသည်။ ထိုအရာမျိုးများ ဤစာအုပ်၌ များပြားစွာ ပါဝင်နေပါသည်။ ထိုအကြောင်းအရာ၊ အကြောင်းအချက်တို့ကြောင့်ပင် အနက်အဓိပ္ပာယ်ဝေခွဲမရဖြစ်ကာ စာရှုသူများ စိတ်ညစ်-စိတ်ပျက်ကြရပေသည်။ ထိုအကြောင်းအရာ၊ ထိုအကြောင်းအချက်များကား-ခဲရာခဲဆစ် စကားလုံးများပင်ဖြစ်ကြ၏။ တိမ်ငုပ်နေသော သဘောအဓိပ္ပာယ်များပင်ဖြစ်ကြ၏။ လွယ်မယောင်နှင့်ခက်၍ သိသယောင်နှင့် မသိသော အကြောင်းအချက်များ ဖြစ်နေကြ၏။

သစ္စာ (၄) ပါး၊ ခန္ဓာ (၅) ပါး၊ ဓာတ် (၁၈) ပါး၊ အာယတန (၁၂) ပါး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (၁၂) ပါး၊ တဏှာ (၃) ပါး၊ ကိလေသာ (၁၀) ပါး၊ ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်စသည်များ၊

နိဗ္ဗာနဓာတ် (၁၇) ပါး၊ သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်စသည်များ၊ ဉာဏ်တော် (၁၀) ပါး၊ ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀) ပါး အစရှိသော အကြောင်းအရာများမှာ ဝိပဿနာသမားများအတွက် အရေးကြီး၍ သိသင့်သိထိုက်သော အကြောင်းအရာများပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် သိသင့်သိထိုက်သည် အားလျော်စွာ သိရမည့်အစား မသိသူကသာ များပြားနေကြလေ၏။ ဤစာအုပ်တွင်မူ စာရှုသူများ သိသင့်သည် အားလျော်စွာ သိနေရမည့် အထက်ဖော်ပြပါ သစ္စာ (၄) ပါး၊ ခန္ဓာ (၅) ပါး၊ ဓာတ် (၁၈) ပါး စသည်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။ တစ်ခန်းတစ်ကဏ္ဍအနေနှင့် အကျယ်တဝင့် တင်ပြထားပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင် လယ်တီ၊ အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးတို့၏ နည်းပေးလမ်းညွှန်ချက်များနှင့် အတူတွဲလျက် လက်ပံတန်းမြို့ သဒ္ဓမ္မပါလ ဆရာတော်၊ ရွှေမြို့-ရွှေဥဒေါင်းတောင်ဆရာတော်၊ သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော် ဦးနန္ဒိယတို့၏ ဝိပဿနာဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များလည်း ပါဝင်ထားပါသည်။

ထို့ပြင် နာမည်ကျော်ဆရာတော်ကြီး (၅) ပါးတို့၏ ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ဩဝါဒဓမ္မအနှစ်ချုပ်ကိုလည်း ဤစာအုပ်၌ ပူးတွဲဖော်ပြထားပါသည်။

စုပေါင်း၍ ဆိုရလျှင် ဤစာအုပ်သည် ဝိပဿနာ အဆီအနှစ်ပေါင်းချုပ် ကျမ်းတစ်ဆူပင်ဖြစ်နေပါ၏။ ဟောပြောချက်များထဲကြားညှပ်ထားသော ပါဠိများ၊ ခဲရာခဲဆစ်ဝေါဟာရများကို အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းခြင်းစသည့် အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများသည် စာရှုသူများအတွက် ပညာအလင်းပြ၏ အလေးထားတုံ့ပြန်မှုပင်ဖြစ်ပါ၏။ ဤအာနာပါနသိမှုဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားနည်းကို ဖတ်ရှုလေ့လာအားထုတ်ကာ၊ ဖတ်ရှုလေ့လာတစ်ဆင့်တက်ကာ အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးကဲ့သို့ အောင်မြင်ပေါက်မြောက် နိဗ္ဗာနအငြိမ်းဓာတ် ခရီးအဆုံးသို့ ရောက်ကြပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြု-ဆုတောင်းလိုက်ရပေသည်။

ပညာအလင်းပြစာပေ

မူလနိဒါန်း

လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊ ရှစ်အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊ တွက်ကိန်းများလှ ဒါနပါရမီ စသည်ဆယ်ပါး အပြားသုံးဆယ် အသွယ်သွယ် အနည်းနည်း ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် သဒ္ဓါဓိက ဝီရိယာဓိက ပညာဓိက အဝဝဖြင့် ပွင့်တော်မူကုန်သော မြတ်စွာဘုရားသခင်တို့ ဟောဖော်မြွက်ဟ ဆိုဆုံးမတော်မူခဲ့ကြသော တရားတော်အပေါင်းသည် မြားမြောင်နက်နဲ ခက်ခဲလှသည် ဖြစ်သောကြောင့် အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝက စသည်တို့လည်း ကရုဏာတရား ရှေ့ထားပြီးလျှင် လွယ်လင့်တကူ သိရှိနားလည် စေခြင်းငှာ တစ်ဆင့် ထပ်မံဟောကြားကြပြန်ပေ၏။ ထိုကဲ့သို့ပင် တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် ကဲတင့်ကျယ်စွာ ခေတ်အခါနှင့် လျော်ရာ လျော်ကြောင်း အဓိပ္ပာယ်အနက် ဖူးဝှက်၍ မနေရအောင် သေချာစွာ ဉာဏ်မီသမျှ ရှေးကရေးသွားကြသော ဆရာကောင်းတို့သည် များလှစွာ ရှိခဲ့ကြပေပြီ။

သို့ပါသော်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ပဋိပတ္တိသာသနာ ဟိုရှေးခါက လွန်စွာထွန်းပပြီးနောက် ပြတ်တောက်၍ သွားရာ နောက်

ထပ်တစ်ဖန် ပွင့်ထွန်း၍လာပြန်သောကြောင့် များလှစွာသော သမထဝိပဿနာ ယောဂီသူမြတ်တို့သည် **ဒေသနာက္ကမ** (ဟောစဉ်) နည်း၌ အချို့မှာ အတော်ကျွမ်းကျင်ကြသည် ဆိုသော်လည်း **ပဝတ္တိက္ကမ** (ဖြစ်စဉ်) နည်း၊ **ပဋိပတ္တိက္ကမ** (ကျင့်စဉ်) နည်းတို့၌ ကောင်းမွန်စွာ နားလည်၍ ဒိဋ္ဌကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းလှ၏။

ထို့ကြောင့် ခရီးရောက်ထိုက်သလောက် မရောက်ဘဲ နေကြသူများကို သနားကရုဏာ ကိုယ်ချင်းစာလျက် ပါရမီ သမ္ဘာရ ပြည့်စုံညီ ရှိကြသည်ကြောင့် ဤသာသနာ ဤအခါမှာ ဒုလ္လဘ တရား ရနိုင်သားလျက် တရားကိုမှမသိရ၊ မတွေ့ရ၊ **သက္ကာယ** တရား ကွာမသွားဘဲ အပါယ်တံခါး ပွင့်လျက်သားနှင့် ဘဝတစ်ပါး ပြောင်းရွှေ့၍ မသွားကြရလေအောင် စိတ်ရည်ဆောင်၍ မုံရွာမြို့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၊ မိုးညှင်းဆရာတော်ဘုရား၊ သေက္ခ တောင် ဦးတိလောကဆရာတော် အစရှိသော ဆရာတော်ဘုရား ကြီးများ ရေးသားစီရင်တော်မူသော၊ အစောင်စောင်သော ကျမ်းဂန်တို့နှင့် ရှေးဦးပထမ ညှိနှိုင်း၏။

ထိုသို့ ညှိနှိုင်းပြီးမှ မိမိကိုယ်တိုင် အားထုတ်၍ သိရသော တရားတို့ကို အကျဉ်းချုံးပြီး တတ်အားသမျှ သဘာဝ ဓမ္မ ယထာ ဘူတ ကျသည်ထက်ကျသည်ဟု ယူဆမှတ်သားထားသော တရားများမှ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ လူပြိန်းသက်သက်သော်မှ

၁- ဒေသနာက္ကမ ၂- ပဝတ္တိက္ကမ ၃- ပဋိပတ္တိက္ကမ ၄- သက္ကာယတရား

၁ မှ ၄ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၇၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အဓိပ္ပာယ် နားလည်ရအောင် သမထဝိပဿနာတရား အားထုတ်ပုံ အားထုတ်နည်းနှင့်တကွ တစ်နေ့တစ်ရက်မျှသော်ပင် ပါရမီရှင်များ သက္ကာယတရား လွင့်စဉ်ရှားအောင် လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ပါစေကြောင်း စေတနာကောင်းနှင့် ရေးသားလိုက်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ စေတနာ သဒ္ဓါတရား ထက်သန်ပွားများလှ၍ အထူးသဖြင့် ဉာဏ်မိသမျှ အမှားအယွင်း မပါရလေအောင် စေ့ငှသေချာစွာ ဂရုတစိုက် ရေးသားရပါသော်လည်း မိမိတို့ဉာဏ်နှင့် မတိုက်ဆိုင်၊ မညီညွတ်သောအရာကို တွေ့ရှိပါက နှိုင်းချိန်စဉ်းစား သတိထား၍ ယူတော်မူကြပါရန် ပညာရှိအပေါင်းတို့အား တောင်းပန်အပ်ပါကြောင်း။

သတ္တမအကြိမ် ပုံနှိပ်လှူဒါန်းခြင်းအကြောင်း

ရခဲ တွေ့ခဲ ကြုံကြုံက်ရခဲလှစွာသော ဤသာသနာတော်ကြီးအတွင်းဝယ် ဝိဇ္ဇာတရား၊ စရဏတရားဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စား ရှိသည့်အနက် ဒါန၊ သီလ အစရှိသော အခြေပါဒ စရဏတရားတို့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးမှန်လျှင် ဧကန်စင်စစ် ပြည့်စုံပြီး ဖြစ်ကြသော်လည်း အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာဟူသော ဝိဇ္ဇာတရားမျိုးနှင့် ပြည့်စုံသောသူကား လွန်စွာနည်းပါးကြသေးသည် ဖြစ်သောကြောင့် ဤသာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံရကျိုးနပ်၍ အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာတည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာတရားမျိုးနှင့် ပြည့်စုံလင်ကြစေရန် ရည်သန်တောင့်တ ထက်သန်သော စေတနာ

သမ္မာဆန္ဒဖြင့် သူတော်စင်အများတို့က ရန်ကုန်မြို့ သုဓမ္မဝတီ စာပုံနှိပ်တိုက်၌ သတ္တမအကြိမ် သိုက်မြိုက်စွာ ပုံနှိပ်ပြီးလျှင် စာအုပ်ရေ ၃၀၀၀ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် လှူဒါန်းခြင်း ပြုကြပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်ဖြစ်သည်။ ရွှေကျင်မြို့၊ ဈေးလမ်း ရော်ဘာခြံ သူဌေး ဦးဘိုးသင်းကပင် ဦးဆောင် တာဝန်ယူ၍ ရိုက်နှိပ် လှူဒါန်းခြင်းဖြစ်သည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်နည်း အကျဉ်းချုပ် မှာထားချက်

၁။ ဝိပဿနာ အားထုတ်မည့် လူယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြစ်စေ၊ ရှစ်ပါးသီလဖြစ်စေ၊ ဆယ်ပါးသီလဖြစ်စေ ကြိုက်နှစ်သက်ရာသီလကို ဆောက်တည်ထားရမည်။

၂။ ရဟန်းတော်များကား *ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းတော်မူနေသည်ဖြစ်၍ အထူး စောင့်ရှောက်ရန် မလိုပါဘုရား။

၃။ ထို့နောက် နံပါတ် ၂၀၈ ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် ကစ၍ ၂၅၁ အထိ ပထမ ဖတ်ရပါမည်။

၄။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ခါနီး၌ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားရမည်မှာ -

* ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၇၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အဟံ ဘန္တေ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော မော
စနတ္ထာယ သမထကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစာမိ၊
ဒုတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော
မောစနတ္ထာယ သမထ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစာမိ။
တတိယမ္ပိ အဟံဘန္တေ သံသာရဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော
မောစနတ္ထာယ သမထ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစာမိ။

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ သံသာရ
ဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ မောစနတ္ထာယ၊ လွတ်
မြောက်ပါရခြင်းအကျိုးငှာ။ သမထ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း
ကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပန်ပါ၏။ ဒုတိယမ္ပိ၊ နှစ်ကြိမ်တိုင်လည်း။
ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ သံသာရဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော၊ သံသရာဝဋ်
ဆင်းရဲမှ။ မောစနတ္ထာယ၊ လွတ်မြောက်ပါရခြင်းအကျိုးငှာ။
သမထ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပန်
ပါ၏။ တတိယမ္ပိ၊ သုံးကြိမ်တိုင်လည်း။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။
သံသာရဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ မောစနတ္ထာယ၊
လွတ်မြောက်ပါရခြင်း အကျိုးငှာ။ သမထ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ သမထ
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပန်ပါ၏။

ဤသို့ လျှောက်ထားပြီးလျှင် -

၅။ လုံသော၊ မှောင်သောနေရာတစ်ခုခု၌ အာနာ
ပါနအလုပ်ကို အားထုတ်ရပါမည်။ တစ်ရက်၌ ၂၄
နာရီရှိရာ ၁၂ နာရီ ကပ်မများ၊ (၆) နာရီအောက်

မနည်း၊ နှာသီးဖျားမှာ စိတ်ကို အမြဲစိုက်ထားပြီးလျှင် ထွက်လေဝင်လေကို သိရုံသာ သိနေပါ။ လေနောက်သို့ စိတ်လိုက်မသွားရန် အထူးသတိပြုရပါမည်။ လေနောက်သို့ စိတ်လိုက်နေပါက နိမိတ်ရဖို့ ကြာတတ်ပါသည်။

၆။ နိမိတ်ရ၍ ဝိပဿနာတက်လိုသောအခါ နံပါတ် ၈၅ ကို မှတ်မိအောင်ဖတ်ပါ။ (ဝိပဿနာအားထုတ်နည်း အခန်းကို ဆိုလိုသည်။)

၇။ ထို့နောက် ဘုရားရှေ့တော်မှာထိုင်၍ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားရမည်မှာ -

တုမှာကံ ဘန္တေ သြဝါဒါယ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇာမိ -

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ **အဟံ၊** တပည့်တော်သည်။
တုမှာကံ၊ အရှင်ဘုရားတို့အား။ **သြဝါဒါယ၊** သက်တော်ထင်ရှားသဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူစဉ် ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင်သူတို့ကဲ့သို့ ဆိုဆုံးမနိုင်စေခြင်းငှာ။ **ဇီဝိတံ၊** ဇီဝိန္ဒြေတည်းဟူသော အသက်ကို။ **ပရိစ္စဇာမိ၊** စွန့်လွှတ်လျှူဒါန်းပါ၏။

အဟံ ဘန္တေ သံသာရဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ
ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစာမိ။ ဒုတိယမို့ **အဟံ ဘန္တေ**
သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ **ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာနံ**
ယာစာမိ။ တတိယမို့ **အဟံ ဘန္တေ သံသာရဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော**
မောစနတ္ထာယ **ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစာမိ။**

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊ ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တို့၏ မပြတ် ဖြစ်ရာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ မောစနတ္ထာယ၊ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ကိုရ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ထွက်မြောက်ပါရ ခြင်း အကျိုးငှာ။ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ အနိစ္စ အစရှိသော အထူးထူးအပြားပြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ရှုကြည့်တတ် သော အနက်သဘောကြောင့် ဝိပဿနာဟုဆိုအပ်သော ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပန်ပါ၏။

ဒုတိယမ္ပိ၊ နှစ်ကြိမ်တိုင်လည်း။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊ ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တို့၏ မပြတ်ဖြစ်ရာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ မောစနတ္ထာယ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုရ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုသောအားဖြင့် ထွက်မြောက်ပါရခြင်းအကျိုးငှာ။ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ အနိစ္စ အစရှိသော အထူးထူးအပြားပြားသော အခြင်း အရာအားဖြင့် ရှုကြည့်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့် ဝိပဿနာဟုဆိုအပ်သော ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပန်ပါ၏။

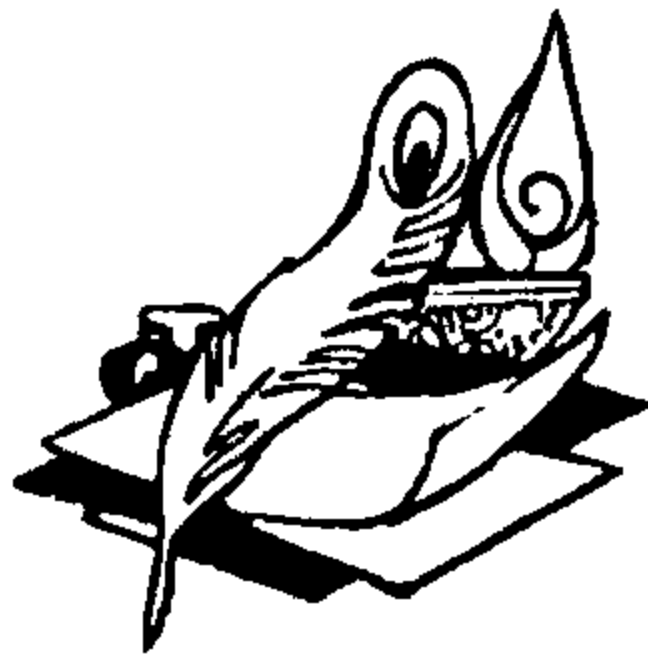
တတိယမ္ပိ၊ သုံးကြိမ်မြောက်လည်း။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊ ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တို့၏ မပြတ်ဖြစ်ရာ သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ မောစနတ္ထာယ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုရ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုသောအားဖြင့် ထွက်မြောက်ပါရခြင်းအကျိုးငှာ။ ဝိပဿနာ

ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ အနိစ္စ အစရှိသော အထူးထူး အပြားပြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ရှုကြည့်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့် ဝိပဿနာဟုဆိုအပ်သော ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပန်ပါ၏။

၉။ ထို့နောက် “သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့အား အကျွန်ုပ်က ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံအားဖြင့် ပြစ်မှား မိသည်ရှိသော် သည်းခံတော်မူကြပါ။ အကျွန်ုပ်အား ပြစ်မှား မိသော ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ကိုလည်း အကျွန်ုပ်က သည်းခံပါ၏” ဟု သည်းခံကျေနပ်ပြီးမှ ဝိပဿနာတက်ရပါမည်။

၁၀။ ငယ်ထိပ်နေရာကို စိုက်ကြည့်သောအခါ၌လည်း ငါးမိနစ်ထက်မနည်း စိုက်ကြည့်ရပါမည်။

(ကိုယ်တိုင်လာ၍ ပြသကဲ့သို့ သေချာကျနစေလိုသော သဘောဖြင့် ဤအစီအစဉ် အကျဉ်းချုပ်ကို မှာထားရပါသည်။ အပါယ်တံခါး ပိတ်သောတရားဖြစ်၍ *သမ္ပပ္ပဓာန် အချိုးကျအောင် အားထုတ်နိုင် ပါစေသတည်း။)

* သမ္ပပ္ပဓာန်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၂၇၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝိပဿနာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

**တရားအားထုတ်လိုသော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းများအား
ရှေးဦးစွာ အထူးသတိပြုရန် တောင်းပန်ချက်**

ဤကျမ်းသည် ဝိပဿနာယောဂီများနှင့်တကွ မည်သူမဆို သိနားလည်လွယ်၍ တရားကို လျင်မြန်စွာ ထင်မြင် ပေါက်မြောက်အောင် အားထုတ်လွယ်ကူနိုင်ကြပါစေရန်ကိုသာလျှင် အဓိကထား၍ ရေးရသော ပဋိပတ္တိက္ခမနည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသနာက္ခမနည်းမှာ ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက မဟာကရုဏာတော်ဖြင့် *ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ထက်သန်ကြီးပွားဖို့ရာ အဘိဓမ္မာသဘောတွေကို အနုစိတ်၍ အစီအစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူပါသည်။ ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း သိနားလည်ဖို့ရန်မှာ သင်အံလေ့ကျက်ယူရပါသည်။ သင်အံလေ့ကျက်ယူရသည်ကို ပရိယတ်ခေါ်ပါသည်။

* ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤဝေါဟာရ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၇၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ပရိယတ် နှင့် ပဋိပတ်

ပရိယတ်အတိုင်း အဘိဓမ္မာသဘောတွေကို အသေးစိတ်၍ လိုက်နေမည်ဆိုလျှင် ဝိပဿနာ ယောဂီများ၏ ဉာဏ်၌ မထင်နိုင် မမြင်နိုင်သောတရားများ များစွာပါရှိသည်ဖြစ်၍ အချို့နေရာ၌ ဘုရားသခင်၏ ရွှေဉာဏ်တော်အရာသာ ဖြစ်သဖြင့် လူအများ မမြင်နိုင်ချေ။

မထင်မမြင်နိုင်သောတရားကို အားထုတ်၍လည်း အတပ် ဒိဋ္ဌ မသိနိုင်။ အတပ်ဒိဋ္ဌ မသိမမြင်နိုင်လျှင်လည်း ဘာဝနာအစစ် မဖြစ်နိုင်။ တရားအချက်တို့ကို အတပ်ဒိဋ္ဌ မြင်မှသာလျှင် ဘာဝနာ အစစ် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဘာဝနာအစစ်ဖြစ်မှ **ဘာဝနာမယဉာဏ်** ရနိုင်သည်။ ဘာဝနာမယဉာဏ်ရမှ **ယထာဘူတ** ကျနစွာ လက္ခဏာရေးထင်ပြီး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သောချမ်းသာကို ရနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာ ယောဂီများသည် ဝိပဿနာ အရာ၌ လိုအပ်သလောက်ကို မိမိတို့၏ဉာဏ်ဖြင့် အမိလိုက်နိုင် အောင်၊ အတပ်သိမြင်နိုင်အောင် အားထုတ်နိုင်လျှင် ဘာဝနာကိစ္စ ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါတော့သည်။ ဘုရားသခင်၏ ရွှေဉာဏ်တော်ကို ဒေသနာနည်းအတိုင်း အမိလိုက်၍ သိရှိရန် မလိုပါ။

ဥပမာမှာ - အနောတတ္တရေအိုင်မှ ရေကို သောက်ချိုး

၁-ဘာဝနာမယဉာဏ် ၂- ယထာဘူတ

၁ နှင့် ၂ တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၇၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သုံးဆောင်လိုသောသူသည် ရေအိုင်သို့ဆင်း၍ မိမိမိနိုင်သော ကမ်းစပ်ရေတိမ်ရာ၌ နေ၍ မိမိအလိုရှိသလောက် တင်းတိမ် အောင် သောက်ချိုးသုံးဆောင်ရလျှင် ပြီးပါတော့သည်။ ဤသည် ကိုပင် အနောတတ္ထရေအိုင်အစစ်က ရေအစစ်ကို ဝအောင် သောက်ချိုးသုံးဆောင်ရသည်ဟူ၍ ခေါ်ပါသည်။ ရေအိုင်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အတိမ်အနက် အကျယ်အဝန်း အတိုင်းအထွာ အစ ရှိသော အလုံးစုံသောအကြောင်းတို့ကို အကုန်လိုက်၍ သိရှိရန် မလိုပါ။ ဤ ကဲ့သို့လိုက်နေခြင်းသည် မိမိ ဝအောင် သောက်ချိုးသုံး ဆောင်လိုသောသူ၏ အလုပ်တာဝန် ဝတ္တရားမဟုတ်ပါ။

၎င်းပြင် အထူးသတိပြုကြစေလိုသည်မှာ -

ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘော၊ ^၁အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘော၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့၏ သဘောတို့ကို အတပ်ဒိဋ္ဌ သိမြင်အောင် အားထုတ်ရမည်။ သိမြင်နိုင်သည်ဟူ၍ ဘုရားသခင် ကိုယ်တော် မြတ်ကြီးက ဟောတော်မူသည် ဖြစ်စေ၊ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်များက ဟောတော်မူသည်ဖြစ်စေ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းများ၌ ရေး သည်ဖြစ်စေ၊ ယခုရှိကြသော သံဃာတော်များက ဟောသည် ဖြစ်စေ၊ ယခု ဤကျမ်း၌ ရေးသည်ဖြစ်စေ၊ ဤစကားမျိုးများ ပါလာ လျှင် ^၂ပဋိပတ်နည်းအတိုင်းသာလျှင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်မီနိုင် သမျှ သိမြင်နိုင်ကြခြင်းကိုသာ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁- အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘော၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ၂- ပဋိပတ်နည်း

၁ နှင့် ၂ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၇၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၁ပရိယတ်နည်းအတိုင်း ဘုရားသခင်၏ ရွှေဉာဏ်တော်ကို အမိလိုက်ပြီး အနုစိတ်၍ သိမြင်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပါ။ ပရိယတ်အတိုင်း ဘုရားသခင်၏ ရွှေဉာဏ်တော်ကိုမူ ဘုရားသခင် သာလျှင် အမိလိုက်နိုင်ပါသည်။ ဝိပဿနာ ယောဂီများကမူ ပဋိပတ်နည်းအတိုင်း သိမြင်ကြရသည်ကိုပင် **၂ခန္ဓာရုပ်နာမ်တို့**ကို သိသည်၊ မြင်သည်၊ လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို သိသည်၊ မြင်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားသခင်၏ ရွှေဉာဏ်တော်သည် မဟာသမုဒ္ဒရာနှင့် တူကြောင်း၊ ကိုယ်မီသလောက်သာ ကိုယ်ထောက်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပညာရှိသူတော်ကောင်းများ ဟောလေ့ဟောထရှိကြပါသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဤကျမ်းတွင် ပါသမျှသော တရားအချက်တို့သည် ကျမ်းဂန်၏ မူလတရားသဘောအတိုင်း ကိုက်မကိုက်နှင့် တရားအားထုတ်သူများ ယထာဘူတ ကျနစွာ ထင်မြင်နိုင်သော တရားများကို ထင်လွယ် မြင်လွယ်အောင် ရေးသော **၃ဥတ္တာနီကရဏ သင်္ခေပနည်း**မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို ဥတ္တာနီကရဏ သင်္ခေပနည်းသည်လည်း ဒေသနာတော်၏ အဆီအနှစ်တို့ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ဆိုလိုရင်းရောက်လွယ်အောင် အကျဉ်းချုံး၍ ရေးရသောနည်းဖြစ်ကြောင်း သတိပြုတော်မူကြစေလိုပါသည်။

၁-ပရိယတ်နည်း ၂-ခန္ဓာရုပ်နာမ် ၃-ဥတ္တာနီကရဏ သင်္ခေပနည်း

၁ မှ ၃ တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၀) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

မျက်နှာချင်းဆိုင် ပြောပြနေသလို

၎င်းပြင် ဤကျမ်းကို ရေးသားသောသူ၏ ရည်ရွယ်ရင်း ကား ကျမ်းဂန်တတ်မတတ် ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးတို့ကိုပင် သဘော မကျေနပ်တဲ့နေရာရှိလျှင် ကျေနပ်ကြပါစေ၊ ကျေနပ်ပြီးလျှင် တရား ကို အားထုတ်၍ ရလွယ်ကြပါစေ ဟူသော စေတနာထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထားသည့်အတိုင်းလည်း နည်းအမျိုးမျိုး၊ စကား အမျိုးမျိုး၊ ဥပမာအမျိုးမျိုးတို့နှင့် တန်ဆာဆင်၍ ဤကျမ်းကို ရေးရပါသည်။

ရေးရာတွင်လည်း ဖြတ်လမ်းအတိုနည်း ဖြစ်သောကြောင့် အချို့နေရာ၌ သေချာဂနစွာ အကျယ်မရေးနိုင်ပါ။ မရေးနိုင်သည့် အတွက် စကားကျန်နေသည်၊ လိုနေသည်တို့ ရှိတတ်ပါသည်။ ရှိ၍ ဒေသနာအတိုင်း အစဉ်လိုက် မဟုတ်သော်လည်း သဘော ဟုတ်လျှင် ကျေနပ်တော်မူကြစေလိုပါသည်။

အချို့နေရာများ၌ စကားအသုံးအနှုန်း ချို့ယွင်းခဲ့လို့ရှိလျှင် လည်း သည်းခံကြစေလိုပါသည်။ ၎င်းပြင် ကျမ်းဂန်နှင့် ကိုက်၍ သဘာဝဆိုက်သော်လည်း မကြိုက်တာကို ဖယ်ပြီးလျှင် ကြိုက်တာ ကိုသာ ရွေး၍ ယူနိုင်ကြပါသည်။

ဥပမာမှာ အလှူအိမ်၌ ဆွမ်းကျွေးသောအခါ အမျိုး မျိုးသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် ချို့ချဉ်အရသာ အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကပ်လှူ လတ္တံ့၊ ကပ်လှူသောအခါ မိမိကြိုက်နှစ်သက်တာလည်း ပါတတ် ၏။ မကြိုက်တာလည်း ပါတတ်၏။ ပါသော်လည်း မကြိုက်တာကို

သုံးဆောင်ဖို့မလို၊ ကြိုက်တာကိုသာ သုံးဆောင်၍ အာဟာရကိစ္စ ပြည့်ဝလျှင် ပြီးပါတော့သည်။ ဤကဲ့သို့ သဘောထားတော်မူကြပါ။ မှားတာ မတော်တာများ ပါသွားလို့ရှိလျှင်လည်း သတိပေးတော်မူကြပါ။

ဝိပဿနာအရာတွင် အလွန်ခက်ခဲနက်နဲလှသဖြင့် အချို့နေရာ၌ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များ နားမရှင်းတာ ရှိတတ်ကြပါသည်။ နားမရှင်းသောကြောင့် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စောဒကဝင်စရာရှိပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော်မူတာတောင်မှ စောဒကဝင်ခြင်းနှင့် မကင်းနိုင်ရကား ယထာဘူတကျဖို့သာလျှင် အရေးကြီးသည်ဟု သဘောထားရပါတော့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် များလှစွာသော ဝေနေယျတို့အား ယထာဘူတကျနစွာ တရားကို ရကြစေရန် အထူးသဖြင့် ရည်သန်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မှားသည်ဖြစ်စေ၊ မှန်သည်ဖြစ်စေ နည်းပေးလမ်းပြ ပြုလုပ်သော ပညာရှင်များရှိက အထူးကျေးဇူးတင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဤကျမ်းသည် လူပြိန်းသက်သက်များကိုပင် နားလည်စေချင်လှလွန်း၍ ရေးရင်းရေးရင်း စေတနာထက် ထက်လာပြီးလျှင် ယောဂီများနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်၍ ပြောနေရဘိသကဲ့သို့ ရေးသောစကားများ များစွာပါသွားပါကြောင်း။

ဝိပဿနာတရား ရှုပွားရကြောင်း

ဝိပဿနာတရားဆိုတာ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ အစရှိသော အထူးထူးအပြားပြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်

ရှုကြည့်တတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်ကြောင်း တရားဖြစ်၏။ ဝိပဿနာတရားကို ပေါက်မြောက်အောင် အား မထုတ်ဖူးသေး၍ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်မရသေးဘဲ သံသရာ၌ တလဲလည် လည် နေရ၏။ ပေါက်မြောက်အောင်ဆိုတာ *သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်အောင်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤကဲ့သို့ အရိယသစ္စာကို ပေါက်မြောက်အောင် မရှုဖူးသေး၍ သာမန်လူကို မဆိုထားနှင့် မြတ်ဘုရားသော်မှ ဟိုတုန်းက သံသရာ ၌ ပြေးလွှား၍ နေရသေးသည်ဟု ဟောတော်မူသည်။ ဟော ဟန်ကား -

သစ္စာမသိ သံသရာလည်

စတုန္နံ ဘိက္ခဝေ အရိယသစ္စာနံ ယထာဘူတံ အဒဿ နာ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဒါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္ဇေဝ တုမ္မာကဉ္စ။

(သံ-၃။ ၃၇၇။ ပထမ ကောဋီဂါမသုတ်။)

ဘိက္ခဝေ၊ ချစ်သားတို့။ စတုန္နံ၊ လေးပါးကုန်သော။ အရိယသစ္စာနံ၊ သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို။ ယထာဘူတံ- တထာသဘာဝံ၊ သဘောအမှန်အတိုင်း။ ပညာ၊ စက္ခုနာ၊ ဝိပဿနာ ပညာစက္ခုဖြင့်။ အဒဿနာ၊ မမြင်ခြင်းကြောင့်။ အနနုဗောဓာ၊ လျော်စွာမသိခြင်းကြောင့်။ အပ္ပဋိဝေဓာ၊

* သစ္စာလေးပါး

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤသစ္စာလေးပါး၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၂၈၁) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဒီဃံ၊ ရှည်လျား စွာ။
ဣဒံ-အဒ္ဓါနံ-ဣဒံကာလံ၊ ဤမျှသောကာလပတ်လုံး။ **မမဉ္ဇေဝ**၊
 ငါဘုရားသည်လည်းကောင်း။ **တုမ္မာကဉ္စ**၊ သင်ချစ်သားတို့သည်
 လည်းကောင်း။ **သန္တာဝိတံ**၊ ပဋိသန္ဓေနေအံ့သောငှာ ပြေးသွား၍
 နေရခြင်းသည်။ **ဟောတိ**၊ ဖြစ်၏။ **သံသရီတံ**၊ ထိုထိုဘဝမှ
 ထိုထိုဘဝသို့ အတန်တန် ကျင်လည်ပြေးသွားရခြင်းသည်။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ အရိယသစ္စာလေးပါးကို မသိရသေး၍ သံသရာ
 ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း စသည်တို့ဖြင့် လှည့်လည်မျောပါ၍
 နေရသေးသည်ဆိုသောကြောင့် သံသရာဝဲဩဃမှ လွတ်မြောက်
 အောင်၊ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိအောင်လုပ်မှ သံသရာဝဋ်
 ဒုက္ခမှ လွတ်မည်ဖြစ်၏။

သစ္စာလေးပါးဟူသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊
 နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။ ထို လေးပါးသော
 သစ္စာတို့ကို သိရတွေ့ရအောင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ၊ ဘယ်လိုရှာ
 မလဲဆိုလျှင် မိမိကိုယ်မှာ ရှာရမယ်တဲ့။ ဘာကြောင့်လဲဆိုလျှင်
 မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူထားတယ်။ ဘယ်လိုဟောပါသလဲ
 ဆိုတော့ (သေသေချာချာဖတ်ပါ။)

တရားရှာ ကိုယ်မှာတွေ့

အပိစာဟံ အာဝုသော ဣမသ္မိယေဝ ဗျာမမတ္ထေ
ကဠေဝရေ သဿညိမိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောက

သမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓ ဂါမိနိဉ္စ
ပဋိပဒန္တိ။

(သံ၊ ၁၊ ၆၀၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ရောဟိတဿသုတ်။)

အနက်မှာ -

အာရုံသော၊ ရောဟိတဿနတ်သား။ အပိစ၊ စင်စစ်
ကား။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ သသညိမိ၊ *သညာရှိသော။
သမနကေ၊ စိတ်ရှိသော။ ဗျာမမတ္တေ၊ တစ်လံမျှ လောက်သော။
ဣမသ္မိယေဝ ကဠေဝရေ၊ ဤကိုယ်၌သာလျှင်။ လောကဉ္စ၊
ဒုက္ခသစ္စာဟူသော သံသရာလောကကို လည်းကောင်း။ ပည
ပေမိ၊ သိစေတော်မူ၏။ လောကသမုဒယဉ္စ၊ ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်
ကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာကိုလည်းကောင်း။ လောက
နိရောဓဉ္စ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏ကုန်ရာ ဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာကို
လည်းကောင်း။ လောက နိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒဉ္စ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏
ကုန်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော
မဂ္ဂသစ္စာကို လည်းကောင်း။ ပညပေမိ၊ သိစေတော်မူ၏။

ဤကဲ့သို့ ရောဟိတဿ နတ်သားအား ဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့
သံသရာလောကကြီးဟာ ဤကိုယ်ထဲမှာ ရှိတယ်တဲ့။ သမုဒယ၊
မဂ္ဂသစ္စာဆိုတာလည်း ဤသံသရာလောကဆိုတဲ့ ကိုယ်ကောင်ကြီး
ထဲမှာပဲ ရှိတာပဲတဲ့။ နိရောဓသစ္စာကိုလည်း ကိုယ်ကောင်ကြီးထဲမှာပဲ

* သညာရှိသော

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း
စာမျက်နှာ (၂၈၂) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ရှာလျှင် တွေ့မည်တဲ့။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ကိုယ်ကောင်ကြီးထဲမှာသာ ရှာရမယ်၊ တခြားမှာ မရှာရဟူ၍ ဘုရားသခင်ဟောတော်မူသည်။

*ပရမတ်နှင့် ပညတ်သံသရာ

ဤကိုယ်ကောင်ကြီးထဲမှာ ရှာရမည်ဆိုလျှင် ရှာလို့ ဘယ်လို ဟာကို တွေ့မှာလဲဆိုတော့ ဤကိုယ်ကောင်ကြီး၌ သေသေချာချာ စေ့စေ့စပ်စပ်ရှာလျှင် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကို တွေ့မည်။ ဘယ်လိုတွေ့မှာလဲဆိုလျှင် ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန ၁၂ ပါး၊ ဓာတ် ၁၈ ပါးတို့၏ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ချုပ် ဖြစ်ချုပ်နေသည်ကို တွေ့မည်။ ဒါကြောင့်မို့လို့-

ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ၊ ဓာတု အာယတနာန စ။

**အဗ္ဗောဇ္ဈိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတိ-
ဟူ၍ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂။ ၁၇၆) ၌ မိန့်တော်မူသည်။**

ခန္ဓာနဉ္စ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏လည်းကောင်း။ **ဓာတုအာယတနာနဉ္စ၊** ဓာတ် ၁၈ ပါး၊ အာယတန ၁၂ ပါးတို့၏ လည်းကောင်း။ **အဗ္ဗောဇ္ဈိန္နံ၊** မပြတ်။ **ပဋိပါဋိ၊** အစဉ်အဆက်။ **ဝတ္တမာနာ၊** ဖြစ်ခြင်းကို။ **သံသာရောတိ၊** သံသရာဟူ၍။ **ပဝုစ္စတိ၊** ဆိုအပ်၏။

ဤခန္ဓာငါးပါး၊ ဓာတ် ၁၈ ပါး၊ အာယတန ၁၂ ပါးတို့၏ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ချုပ်ဖြစ်ချုပ်နေတာကိုသာလျှင် ဤကိုယ်ကောင်

* ပရမတ်၊ ပညတ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၂) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ကြီး၌ ရှိသည်ဖြစ်၍ ဤဖြစ်ချုပ်နေတာကိုပဲ တွေ့မှာပဲတဲ့။ ဤဖြစ်ချုပ်ကိုမှပဲ သံသရာခေါ်တယ်တဲ့။ ဤဖြစ်ချုပ် ဖြစ်ချုပ်နှင့် အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ချုပ်နေတဲ့ သံသရာသည် အလွန်ပါရမီကလည်းထူး၊ မိမိကလည်း လိုလိုချင်ချင်နှင့် အားထုတ်၊ ပြသသော ဆရာကလည်း ကျကျနနပြတတ်မှ သိရတွေ့ရသော ပရမတ်သံသရာ ဖြစ်တယ်။ ၃၁ ဘုံဆိုတဲ့ သံသရာက ပညတ်သံသရာတွေ၊ ပရမတ်သံသရာကို မတွေ့သောကြောင့် သစ္စာလေးပါး မတွေ့ရတာ။ သစ္စာလေးပါး မတွေ့ရ၍ ပညတ်သံသရာ ၃၁ ဘုံမှာ လည်နေရတာ။ ပရမတ်သံသရာဆိုတာလည်း ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာပဲ။ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဆိုတာလည်း အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ချုပ်ဖြစ်ပျက် နေတာပဲ။ သဘောလက္ခဏာတွေများ လို့သာ အမည်တွေများနေတာ။ တရားကိုယ်ကတော့ **ဧကောဓမ္မော**ဆိုသည့်အတိုင်း တစ်ပါးပဲ။ (ဤနေရာ၌ ဉာဏ်စူးရှဖို့ လိုလှ၏။)

အဘိဓမ္မာ သင်္ဂြိုဟ်သရုပ်ခွဲနှင့် ခန္ဓာကိုယ်သရုပ်ခွဲ

လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ အလိုတော်ကား (၂-လက္ခဏာ ရေးသုံးပါးကို ရှုမြင်လိုသူသည် ထိုလက္ခဏာရေးသုံးပါး၏ ခိုရာမှီရာ ဖြစ်သော ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်ကို တစ်ကိုယ်ကောင်လုံး အုန်းအုန်းဆူကြွ အကုန်ထအောင် ဆွရသည်။ တစ်ကိုယ်ကောင်လုံး

၁-ဧကောဓမ္မော၊ ၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါး

၁ မှ ၂ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အုန်းအုန်းဆူကြွ အကုန်ထမှ မြင်ရသည်။ ဆွနည်းမှာလည်း ဤခန္ဓာ ကိုယ်ကို နှစ်ပုံခွဲ၍ ဆွနည်း၊ သုံးပုံခွဲ၍ ဆွနည်း၊ လေးပုံခွဲ၍ ဆွနည်း၊ ငါးပုံခွဲ၍ ဆွနည်း၊ ခြောက်ပုံခွဲ၍ ဆွနည်း စသည်ဖြင့် များသော အပြား ရှိ၏။

ရုပ်တစ်စု နာမ်တစ်စုပြု၍ ဆွနည်းသည် နှစ်ပုံခွဲ၍ ဆွနည်း မည်၏။ ^၁ဝေဒနာသုံးပါးနှင့် သုံးပုံခွဲ၍ ဆွနည်းသည် သုံးပုံခွဲ၍ ဆွနည်းမည်၏။ ^၂အာဟာရလေးပါးပြု၍ ဆွနည်းသည် လေးပုံခွဲ၍ ဆွနည်းမည်၏။ ခန္ဓာငါးစုပြု၍ ဆွနည်းသည် ငါးပုံခွဲ၍ ဆွနည်း မည်၏။ မြေတစ်စု ရေတစ်စု လေတစ်စု မီးတစ်စု ^၃ဝိညာဉ်တစ်စု ^၄အာကာသတစ်စုပြု၍ ဆွနည်းသည် ခြောက်ပုံ ခွဲ၍ ဆွနည်းမည်၏။ ပက္ခယသတိမင်းကြီးသည် ဤခြောက်ပုံနှင့် ကျွတ်သည်။ အာယတနနှင့် ခွဲလျှင် တစ်ဆယ့်နှစ်ပုံဖြစ်၏။ အဘိဓမ္မာနည်းနှင့် ခွဲမှုကား တရားသရုပ် အလွန်များပြား၏။

ဤခန္ဓာကိုယ်ကို လက္ခဏာရေးနှင့် ကြိတ်နယ်လိုသောသူ မှာ အဘိဓမ္မာနည်းမလို။ ပညာပါရမီ ပွားများဖို့၊ ^၅ပဋိသန္တိဒါဉာဏ် ပွားများဖို့ အရာ၌သာ အဘိဓမ္မာနည်းလိုသည်။ တရားကိုယ် အစိတ်အလီ များပြားလွန်းလျှင် ခွဲမှုခြမ်းမှုဝန်ကြီး၍ ခရီးမတွင် ရှိတတ်သည်။ အစိတ်များလျှင် မမြင်နိုင် မထင်နိုင်သော တရား အစုအများ ပါရှိသည်။ မမြင်သော တရားကို လက္ခဏာရေးတင်

၁-ဝေဒနာသုံးပါး၊ ၂-အာဟာရလေးပါး၊ ၃-ဝိညာဉ်တစ်စု၊ ၄-အာကာသတစ်စု

၅-ပဋိသန္တိဒါဉာဏ်

၁ မှ ၅ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၍ ဘာဝနာအစစ်မဖြစ်၊ တရားကိုယ်တရားချက်ကို အတပ်မြင်၍ ထင်မှသာ ဘာဝနာအစစ်ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အဘိဓမ္မာနည်းကို တာဝတိံသာ၌ တစ်ခါ၊ စန္ဒကူးတောတွင် ရှင်သာရိပုတ္တရာကို တစ်ခါသာ ဟောလေသည်။ သည့်ပြင် ဘယ်သတ္တဝါကို အဘိဓမ္မာနည်းနှင့် ဟော၍ ချွတ်သည်ဟုမရှိ။ တာဝတိံသာတွင် အဘိဓမ္မာဟောစဉ် အခါမှာလည်း နတ်ဗြဟ္မာတို့ကို သုတ္တန်နည်းညှပ်၍ ညှပ်၍ ချွတ်ရသည်။ **‘ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း’**ကို စီးဖြန်းလိုသောသူသည် ကျယ်ဝန်း နက်နဲလှ၍ ဈာန်မရ၊ **‘စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်း’**ကို စီးဖြန်းသောသူသည် သိမ်မွေ့နက်နဲလှ၍ ဤအတူမှတ်ပါ။)

(လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားတော်မူသော
လက္ခဏဒီပနီကျမ်းတွင် ကြည့်ပါ)

ဤခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီး၌ ရှာ၍ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို တွေ့ပါပြီတဲ့။ တွေ့တော့ ဘာဖြစ်ဦးမှာလဲဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ မေးသော် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုတွေ့မှ များများကြီး၊ ကျကျနနကြီးတွေ့မှ သစ္စာလေးပါးကို မြင်တယ်။ သစ္စာလေးပါးကို မြင်မှ **‘အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်’**ကို မျက်မှောက်ပြုရတယ်ဟု ဘုရားဟောပါဠိတော်ရှိ၏။ ရှိပုံမှာ -

၁-ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ၂-စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်း၊

၃-အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဇာနတောဟံ ဘိက္ခဝေ ပဿတော အာသဝါနံ ခယံ
ဝဒါမိ၊ နော အဇာနတော နော အပဿတော။

(မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်)

ဘိက္ခဝေ၊ ချစ်သားတို့။ ဇာနတော-ဇာနန္တဿေဝ၊ ခန္ဓာ၊
အာယတန၊ ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို သိသော သူအား
သာလျှင်။ ပဿတော-ပဿန္တဿေဝ၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို
မြင်သောသူအားသာလျှင်။ အာသဝါနံ၊ အာသဝေါတရားတို့၏။
ခယံ၊ ကုန်ခြင်းကို။ အဟံ၊ ငါ ဘုရားသည်။ ဝဒါမိ၊ ဟောတော်
မူ၏။ အဇာနတော၊ မသိသောသူအား။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။
နော ဝဒါမိ၊ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကို မဟော။
အပဿတော၊ မမြင်သောသူအား။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ နော
ဝဒါမိ၊ အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကို မဟော။

ဤကဲ့သို့ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် သစ္စာ
လေးပါးကို တွေ့အောင်ရှာရမည်။ သစ္စာလေးပါးကို ရှာသောအခါ
ဒုက္ခသစ္စာခေါ်တဲ့ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ချုပ်ကြိမ်ဖန် အတန်တန်ကို
တွေ့မည်။ ဘယ်မှာတွေ့မလဲဆိုရင် ဤကိုယ်ကောင်ကြီးထဲမှာ
တွေ့မည်။ ဤကိုယ်ကောင်ကြီးသည် ပဋိသန္ဓေနေတုန်းက တစ်ခါ
ဖြစ်ပြီး ယခုထက်ထိ ရှိနေသေးတာပဲ။ တစ်သက်လုံး ကြည့်လာ
တာပဲ။ ဘယ်တော့မှ ဖြစ်ပျက်ကို မတွေ့ရပါကလားဟုဆိုလျှင်
မရှာတတ်လို့ မတွေ့တာ၊ ရှာတတ်လျှင် တွေ့ရမည်ဟု ပြောရ
မည်။

ရှာတတ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲဆိုလျှင် ဆရာမပြ ငါးပိ
ဖုတ်တောင်နည်းမကျဆိုသည့်အတိုင်း ပြတတ်သော ဆရာကိုရှာ၍
ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ရမည်။ ဆရာကို ရှာရဦးမှာလား၊ ပိဋကသုံးပုံ
အရှိသားပဲဆိုလျှင် ရှိသည်ကား မှန်၏။ မှန်သော်လည်း ပိဋက
သုံးပုံ၌ ရေးထားသည့်အတိုင်း တိတိကျကျ ယူဆတတ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်ကား ယခုအခါ အလွန်ရှား၏။ ပို၍ခေါင်၍ဖြစ်စေ၊ လို၍
ဖြစ်စေ၊ ယူဆတွေးတောနေတတ်သော ပညာရှိတို့သာ များသော
ကြောင့် ပိဋကသုံးပုံရှိလျက် ပြတတ်သော ရဟန်းဆရာ၊ လူဆရာ
ကို ရှာရမည်ဟူလို။ ထို့ကြောင့် သံယုတ်ပါဠိတော်၌ -

ယထာဘူတံ ဉာဏာယ သတ္ထာ ပရိယေသိတဗ္ဗော
ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

ယထာဘူတံ၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ချုပ်
ကြိမ်ဖန် အတန်တန်ကို မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။
ဉာဏာယ၊ သိခြင်းငှာ။ **သတ္ထာ၊** ပြတတ်သောဆရာကို။ **ပရိယေ**
သိတဗ္ဗော၊ ရှာမှီးအပ်၏။

ဤကား ဘုရားဟောဖြစ်ပါသည်။ ဆရာ အရေးကြီးပါ
သည်။

လိုချင်၍ တရားရှာသောသူက ဆရာရှာပါသော်လည်း
ဆရာလုပ်၍ ပြမည့်သူက စာတတ်ရုံနှင့် တရားပြလို့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း
ဖြစ်သည်မဟုတ်။ မိမိကိုယ်တိုင်က အားထုတ်ကျင့်ကြံ၍ နေရာ
တကျ အစစ၌ ကျနသေချာတတ်မြောက် နားလည်ပြီးမှ၊ အဘိ

ဓမ္မာဗဟုသုတကလည်း များများရှိမှ သူတစ်ပါးကို ပြသင့်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင် တပည့်က တရားအားထုတ်စဉ် “ဆရာရယ်၊ ကျွန်တော်ဘယ်လိုထင်မြင်လာပါသည်” ဆိုလျှင် ဆရာကိုယ်တိုင်မှ မတွေ့ဖူးတော့ နားမလည်၊ မဆုံးဖြတ်တတ် ဖြစ်နေတတ်သည်။ နား မလည်ဘူးဆိုရမှာကလည်း ရှက်တော့ကာ မိမိထင်တာတွေ လျှောက်ပြောတော့ တပည့်လည်းနစ်နာ၊ ဆရာလည်း စိတ်မချမ်းသာ ဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် -

အတ္တာန မေဝ ပဌမံ၊ ပတိရူပေ နိဝေသယေ။

အထည မနုဿာသေယျ၊

န ကိလိဿေယျ ပဏ္ဍိတော ဟု (ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊ ၃၇) ၌ လာသည်။

ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသောသူသည်။ **အတ္တာနမေဝ၊** မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင်။ **ပဌမံ၊** ရှေးဦးစွာ။ **ပတိရူပေ၊** သင့်လျော်လျောက်ပတ် မြင့်မြတ်သော သမထဝိပဿနာ၌။ **နိဝေသယေ၊** အခါခါပွားများ ယုံကြည်စွာ သွင်းထားရာ၏။ **အထ၊** ထိုသို့ မိမိကိုယ်ကို သင်ဆိုဆုံးမ လိမ္မာလှပြီးသည့်နောက်မှ။ **အညံ၊** လိမ္မာလိုဘိ တပည့်များကို။ **အနုဿာသေယျ၊** သွန်သင်ဆုံးမ နိုင်နိုင် နင်းနင်းကြီး ပြသရာ၏။ **န ကိလိဿေယျ၊** သို့မှသာလျှင် မိမိသူတစ်ပါး အများအတွက် စိတ်ပျက်မှုးနောက် ပင်ပန်းခြင်းသို့ မရောက်ရရာ။

ဆရာကလည်း ဆရာအင်္ဂါနှင့်ညီ၊ တပည့်ကလည်း တပည့်အင်္ဂါနှင့် ညီကြမည်ဆိုလျှင် လျင်မြန်စွာ ခရီးရောက်တတ်၏။ ဆရာက တပည့်ကို သားသမီးနှင့်မခြား ကရုဏာထားရမည်။ တပည့်ကလည်း ဤဆရာမျိုးဆိုတာ အနန္တငါးပါးဘုရားနှင့် တစ်ဂိုဏ်းတည်း ပြထားသည် ဖြစ်သောကြောင့် အထူး ချစ်ကြောက်ရုံသေရမည်။

မိဖုရားကြီးဖြစ်သော သာမာဝတီသည် ၎င်း၏ ကျွန်မအား ပလ္လင်ထက်တင်၍ ရှိခိုးလျက် တရားနာ၏။ ကျွန်မက တရားဟောရ၏။ တရားဟောမှ သာမာဝတီ မိဖုရားကြီး သောတာပန်တည်ရ၏။

မဟာနာဂနှင့် ပေါဋ္ဌိလမထေရ်ကြီးတို့သည် တပည့်ကို အရိုအသေပြု၍ တရားတောင်းကြရ၏။

၎င်းပြင် ဘုရားအလောင်း ရွှေဥဒေါင်းမင်းသည် မုဆိုးကို တရားဟောရာ မုဆိုးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်ပြီးမှတောင် တိရစ္ဆာန်ဖြစ်သော ဆရာရွှေဥဒေါင်းမင်းအား ကျေးဇူးတင်၍ ရှိခိုးကန်တော့ပြီးမှ စွာန်ကြွ၍သွား၏။ ဤသည်ကို ထောက်၍ ဆရာကို ရိုသေရာ၌ ရှက်ကြောက်ခြင်း မရှိသင့်ကြပေ။ ဆရာကလည်း တပည့်အတွက် ပင်ပန်းသည်ဟု မထင်အပ်ပေ။ ချစ်လှစွာသော သားသမီးများကဲ့သို့ သည်းခံရမည်။ စိတ်ရှည်ရှည်နှင့် မထင်ထင်အောင် တစ်နည်းနှင့်မရလျှင် တစ်နည်းနှင့် လှည့်၍ အောင်မြင်သည့်တိုင်အောင် သည်းခံ၍ ပြရမည်ဟူလို။

သင်ပု: ကြားပု: စိတ်မကူးနှင့်

တရားအားထုတ်လိုသော သူတော်ကောင်းများသည် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ဆရာကောင်းများနှင့် တွေ့ပြီး၍ဖြစ်စေ၊ မတွေ့ရဘဲနှင့် ဤစာအုပ်ကို ကြည့်၍ဖြစ်စေ အားထုတ်လိုသော ယောဂီသူမြတ်များ အထူးသတိပြုဖွယ်တစ်ရပ်မှာ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ဤတစ်လံမျှလောက်သော ခန္ဓာကိုယ်၌ **ခန္ဓာငါးပါးတို့၏** ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို တွေ့အောင် ရှာရမည်ဆိုရာ၌ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကိုသာ အတပ်ဒိဋ္ဌသိမြင်အောင် ရှာရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ သိမြင်လွယ်အောင် ပြတော့မည် ဖြစ်သောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ လျင်မြန်သောနည်းကိုတွေ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ မိမိတို့ ရှေးက သင်ကြားနာယူဖူးသော တရားသဘောတွေကို တွေးတောကြံစည်ခြင်း၊ စိတ်ကူးခြင်း၊ အနုမာနအားဖြင့် မှန်းဆ၍ နေခြင်းတို့ကို မပြုရပါ။ ပြုလျှင် ယခုအခိုက်အတန့်၌ တကယ်ဖြစ်ပျက်၍ နေသော ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အတပ်ဒိဋ္ဌ မသိမမြင်ရဘဲ ဖြစ်နေတတ်ကြပါသည်။ ယခုဖြစ်နေသော **ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါးတို့၏** ဖြစ်ပျက်ခြင်းကို အတပ်ဒိဋ္ဌ တွေ့မြင်မှလည်း ဘာဝနာအစစ် ဖြစ်နိုင်ကြောင်း လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက အထင်အရှားမိန့်တော်မူပါသည်။ အတပ်ဒိဋ္ဌ သိမြင်မှလည်း သမ္မဒဿနဉာဏ်မြင်ဥဒယဗ္ဗယ ခေါ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် -

၁-ခန္ဓာငါးပါး၊ ၂-ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါး

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဇာတာနံ၊ ဖြစ်ဆဲကုန်သော။ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်
ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏။ နိဗ္ဗတ္တိ လက္ခဏံ၊ ပေါ်စ
လက္ခဏာသည်။ ဇာတိ၊ ဖြစ်စသည်။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ခဉ်ပါဒ်သည်။
အဘိနဝါကာရော၊ အသစ်ဖြစ်သော အခြင်းအရာသည်။
ဥဒယောနာမ၊ ၂ဥဒယမည်၏။ ဝိပရိကာမ လက္ခဏံ၊
ဖောက်ပြန် ယုံညွတ်ခြင်း လက္ခဏာသည်။ ခယော၊ ကုန်ခြင်းသည်။
ဘင်္ဂေါ၊ ပျက်ခြင်းသည်။ ဝယောနာမ၊ ဝယ မည်၏။

ပစ္စုပ္ပန်တည်တည်

ဤကဲ့သို့ တွေးတောကြံစည် စိတ်ကူးဆင်ခြင်ခြင်းတို့ မပါ
ဘဲနှင့် ယခု ဖြစ်ပျက်နေသော ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဒိဋ္ဌဓမ္မ
သိမြင်နေရုံတင် သိမြင်နေခြင်းသည်သာလျှင် ၁ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
ခေါ်ပါသည်။ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တေနဝါ- ဆိုတဲ့ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်
နှင့်လည်း တစ်ထပ်တည်း ကိုက်ညီနေပါသည်။ မြင်ကာ၊ ကြားကာ၊
နံကာ၊ လျက်ကာ၊ ထိကာ၊ သိကာမတ္တသာလျှင်ဖြစ်သော ခန္ဓာ
နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုသာ ရှုလျက်နေရမည် ဖြစ်ပါသည်။
နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကို ရဖို့ရာလည်း ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်တို့ကို
သိမြင်နေရုံသာ သိမြင်နေရမည်ဟု ဘုရားသခင် ဟောတော်မူပါ
သည်။ သို့ဖြစ်၍ အနုစိတ် ဝေဖန်နေရန် မလိုပါ။ ဝေဖန်နေလျှင်

၁-ဥပါဒ်သည်၊ ၂-ဥဒယ၊ ၃-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၂၈၆) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာ အန္တရာယ် ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ဝေဖန်သင့်တဲ့နေရာကျမှ ဝေဖန်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် ယခုဖြစ်နေသော ခန္ဓာ ရုပ် နာမ်တို့ကိုသာ ရှုပွားရမည်ဟူ၍ ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်၌ အထင်အရှား ဟောထားတော်မူပါသည်။ ဟောတော် မူပုံမှာ -

အတိတံ န န္ဓာဂမေယျ၊ နပ္ပဋိကဇံ အနာဂတံ။

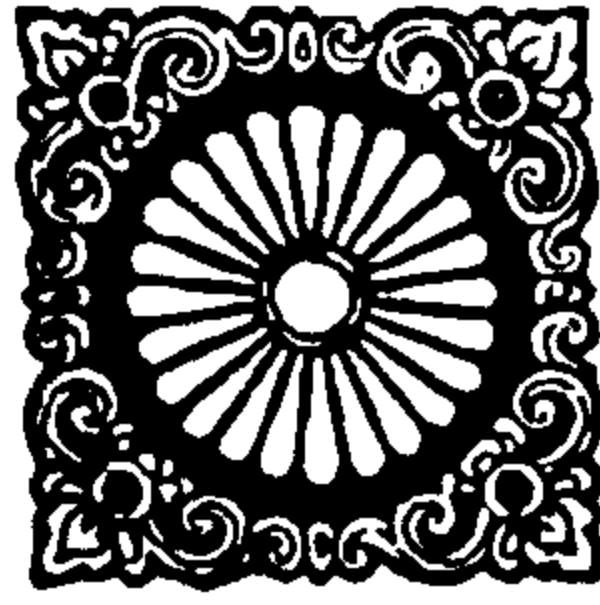
ယဒတိတံ ပဟိနန္တံ၊ အပ္ပတ္တဉ္စ အနာဂတံ။

ပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ ယော ဓမ္မံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိပဿတိ။

အသံဟီရံ အသံကုပ္ပံ၊ တံ ဝိဒ္ဓါ မနုဗြူဟယေ။

(မ၊ ၃၊ ၂၂၆။ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ်)

အတိတံ၊ အတိတ်ကို။ န န္ဓာဂမေယျ၊ မလိုက်ရာ။
အနာဂတံ၊ အနာဂတ်ကို။ နပ္ပဋိကဇံ၊ မလိုမရှိရာ။ ယံအတိတံ၊
အကြင်အတိတ်။ တံ၊ ထိုအတိတ်သည်။ ပဟိနန္တံ၊ ပျောက်ပြီ။ ယံ
အနာဂတံ၊ အကြင်အနာဂတ်။ တဉ္စ၊ ထိုအနာဂတ်သည်လည်း။
အပ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေး။ တတ္ထ တတ္ထ ခဏေ ခဏေ၊ ထိုထို
ခဏခဏ၌။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန် အခိုက်အတန့် ဖြစ်သော။ ယဉ္စ
ဓမ္မံ၊ အကြင်ရုပ်နာမ် ဖြစ်ခိုက်ပျက်ခိုက်အာရုံကိုလည်း။ ယော၊
အကြင်သူသည်။ အသံဟီရံ၊ မပြောင်းရွှေ့မီ။ အသံကုပ္ပံ၊
မပျောက်ပျက်မီ။ ဝိပဿတိ၊ ရှုမြင်၏။ တံ ဓမ္မံ၊ ထို ရုပ်နာမ်
ဖြစ်ခိုက် ပျက်ခိုက် အာရုံကို။ ဝိဒ္ဓါ၊ ပညာရှိသည်။ အနုဗြူဟယေ၊
ပွားများရာ၏။

လက်ပံတန်းမြို့ သဒ္ဓမ္မပါလ ဆရာတော်၏ သတိပဋ္ဌာန် ရူပားနည်း

မင်းကွန်းဇေတဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တပည့် လက်ပံတန်းမြို့၊ ၁ လမ်း မြောက်ပိုင်း သဒ္ဓမ္မပါလ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတော် ဘုရားထံမှရသော တစ်ရက်အတွင်း ဝိပဿနာဉာဏ် အလင်း ပေါက်နိုင်သည့်နည်းကို ပထမစ၍ ပြပါအံ့။ ဤနည်းမှာ ပဋိသန္တိဒါမင်္ဂ၊ မဟာဝဂ္ဂ ၃၊ အာနာပါနကထာတွင် ပါသောနည်းနှင့် တိုက်ဆိုင်ပါသည်။

ပုဗ္ဗကိစ္စ - ရှေးဦးလုပ်ဆောင်ဖွယ်

- ၁။ ကမ္မဋ္ဌာန်းခွင် ဝင်မည်ကြံလျှင် ရှေးဦးစွာ ဘုရားအစရှိသော အနန္တငါးပါးကို ရှိခိုးကန်တော့။
- ၂။ အာဇီဝဌမကသီလဖြစ်စေ၊ အခြားကြိုက်နှစ်သက်ရာ သီလဖြစ်စေ။
- ၃။ သိကြားမင်းမှစ၍ သာသနာတော်စောင့် နတ်မင်းအစရှိသည်တို့ကို အမျှဝေ၊ မေတ္တာပို့၊ စောင့်ရှောက်ရန် တောင်းပန်၊ ၃၁ ဘုံရှိ လူ နတ် ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့အား အမျှဝေ၊ မေတ္တာပို့ပြီးလျှင် -
- ၄။ မိမိအာဝဇ္ဇန်းရှိသလိုဆို၍ ဘုရားသခင်ထံ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတော်မူပါဘုရားဟု တောင်း။

၅။ ၎င်းနောက် အစမထင် သံသရာအတွင်း ကျင်လည် လာရာ မပြစ်မှား မကျူးလွန်အပ်သော သူများအား လုံး သုံးပါးသောကံတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောကံဖြင့် ပြစ်မှားကျူးလွန်ခဲ့သည်ရှိသော် အပြစ်မှ ချမ်းသာပေး တော်မူကြပါ။ အပြစ်အကုန်အစင် ပြေပါစေသ တည်းဟု ရိုသေစွာ ရှိခိုး၍ တောင်းပန်။ မိမိကို ပြစ်မှားကျူးလွန်သောသူများရှိကလည်း မေတ္တာ ကရုဏာတရား ရှေ့ထား၍ သည်းခံပါ၏။ အပြစ်မရ ကြစေရန် ခွင့်လွှတ်ပါ၏ ဟုဆို။

ကတွတ်ပေါက်မှ ပျိုင်းစောင့်သလို

ထို့နောက် သင့်လျော်မည်ထင်သော နေရာအရပ်၌ မိမိ ကြာကြာထိုင်နိုင်မည့် *ဣရိယာပုတ်အတိုင်းထိုင်။

ယောက်ျားမှာ တင်ပျဉ်ခွေ၊ မိန်းမမှာ ကျုံ့ကျုံ့ထိုင်နိုင်လျှင် သာ၍ကောင်း၏။ ထိုင်သောအခါ တဘက်အဖြူတစ်ခုကို သိုင်း ထားလျှင် သာ၍ကောင်း၏။ ပြီးလျှင် လက်ဝါးနှစ်ခု ရှေ့မှာ ကပ်၍ထား၊ ထိုင်သောအခါ တောင့်၍ မထိုင်နှင့်၊ အားမစိုက်နှင့်၊ စိတ်ကို တင်းမထားနှင့်၊ အသာကလေး အလိုက်သင့် စိတ်ကိုလျှော့ ၍ထိုင်။ တစ်နာရီခန့် မလှုပ်မရှားဘဲ နေရာမပြင်ဘဲ ထိုင်နိုင်အောင်

* ဣရိယာပုတ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၆) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ခြေသလုံးချင်းထပ်၍ ဖိမထားနှင့်၊ ထိုင်ပြီးလျှင် မိမိစိတ်က ယုံယုံ ကြည်ကြည် လိုလိုချင်ချင် ရှိစေရမည်။ ပြီးလျှင် မျက်စိမှိတ်။

မိမိရင်ချိုင့်ကို စိတ်နှင့်ကြည့်။ ရင်ချိုင့်ဆိုတာ ဘဝင်နေရာကို ခေါ်သည်။ အဲဒီ ရင်ချိုင့်၌ စိတ်ကိုထား။

ဘာမှမတွေးနှင့်၊ မကြံစည်နှင့်၊ အလျင်က ကြားဖူး နားဝ ရှိတာတွေကို အကုန်လုံးပယ်လိုက်ပါ။ မပယ်လျှင် တရားမှန်ကို တွေ့ဖို့ရာ အလွန်တရာမှ ခဲယဉ်းတတ်ပါသည်။ ဘဝင်မှာပဲ စိတ်ကို မြဲမြဲထားပါ။ စိတ်သည် တခြားကို အလိုလို ဓမ္မတာအတိုင်း ရောက် သွားတတ်သည်။ အပြင်ကို ထွက်သွားတတ်သည်။ ထွက်သွားမှန်း သိလျှင် ဘဝင်မှာပဲ ပြန်၍ထားပါ။ ဘဝင်မှာ စိတ်ထား၍ ကြာကြာ နေလာသောအခါ မိမိကိုယ်အတွင်း ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား တို့၏ သဘာဝဓမ္မအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက် ဖောက်ပြန်မှုတို့ကို အလိုလိုသိ၍ လာပါလိမ့်မည်။

မဖြစ်ပေါ်သေးသော ရုပ်နာမ်တို့ကိုလည်း သိရရန် မကြံ စည်ပါနှင့်။ ဖြစ်ပြီးသော ရုပ်နာမ်တို့ကိုလည်း လိုက်၍ စဉ်းစား မနေပါနှင့်။ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ်တို့ကိုသာ သိ၍ နေရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ- ကတွတ်ပေါက်တွင် ငါးတည်းဟူသော အစာကို စောင့်နေသည့်ဗျိုင်းသည် မပေါ်လာသေးသော ငါးကိုလည်း ကောက်ရန် စိတ်မကူး၊ ပေါ်ပြီးသော ငါးကိုလည်း ကောက်ရန် မကြံစည်၊ ရုတ်တရက်ပေါ်လာသော ငါးကိုသာလျှင် ပေါ်လျှင်

ပေါ်ချင်းမိအောင် ကောက်ယူရသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ကြိမ်လျှင် အနည်းဆုံး တစ်နာရီခန့် စီ အားထုတ်ပါ။ ပို၍ နေနိုင်လျှင် သာ၍ ကောင်းပါသည်။ အချိန်စေ့၍ ဆက်ပြီး မထိုင်နိုင်လျှင် အညောင်းဖြေပြီး ထပ်တိုင်ပါ။

ဆင်းရဲကြီးလေ နိဗ္ဗာန်နီးလေ

ဤနေရာ၌ ၁-သုခပဋိပဒါနှင့် ၂-ဒုက္ခပဋိပဒါ နှစ်မျိုးရှိရာ သုခ ပဋိပဒါပုဂ္ဂိုလ်မှာ သက်သက်သာသာနှင့် လက္ခဏာရေးသုံးပါး ထင်တတ်၏။ ဒုက္ခပဋိပဒါပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒုက္ခသဘောတွေကို များစွာ ထင်မြင်၍ လာတတ်၏။ ဒုက္ခသဘောတရားတွေ ပြင်းပြစွာ ထင်မြင်လာသောအခါ နောက်မဆုတ်နှင့်။ ရှုမြဲတိုင်း ရှုနေ၊ ယခု ထင်မြင်ရသော ဒုက္ခကလေးမှာ သာမညသာဖြစ်သည်။ ဤဒုက္ခကလေးကို သည်းခံ၍ ရှုနိုင်မည်ဆိုလျှင် ဤဒုက္ခကလေးထက် အဆပေါင်း အသင်္ချေ အနန္တ ကြီးကျယ်လှစွာသော အပါယ်ဒုက္ခကြီးမှ လွတ်မြောက်နိုင်သည်ဟု ယုံယုံကြည်ကြည် သဘောထား၍ သည်းခံပြီး ဆက်လက်အားထုတ်ပါ။

ယခု တရားအားထုတ်ရာ၌ ဒုက္ခတရားတို့ကို သည်းမခံနိုင်လောက်အောင် ပိုသည်ထက်ပို၍ ထင်ရှားလာလေလေ အပါယ်ဘေးမှ လုံးလုံးကြီး လွတ်ဖို့ နီးသည်ထက် နီးလေဟူ၍ သဘောထားပါ။ ဤကဲ့သို့ သည်းခံ၍ ရှုမြင်နေရင်း ဒုက္ခသစ္စာ

၁-သုခပဋိပဒါ၊ ၂-ဒုက္ခပဋိပဒါ

၁ မှ ၂ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

တရားကို ပိုင်းခြား၍ သိလာပြီဆိုလျှင် အပါယ်တံခါးပိတ်ပါတော့သည်။ ထိုအခါ၌ တရားအားထုတ်ရင်း သိမြင်နေရသော ဒုက္ခတရားတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် *သန္တိသုခဖြစ်သွားသည်ကို ယောဂီသုမြတ် သိပါလိမ့်မည်။

(ဤနေရာ၌ အရေးကြီးသောကြောင့် အထူးသတိပေးလိုက်ရသော အမှာစကား ချပ်တည်း။)

ဖြစ်ပျက်ရာမှ မဖြစ်ပျက်ရာသို့

အထက်က ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဘဝင်မှာ စိတ်ထားသောအခါ အတော်ကြာလျှင် ရင်ချိုင့်၌ ထုံးစံအတိုင်း ဝင်သက်ထွက်သက်၏ သတ္တိကြောင့် ပူလာလိုက်၊ ပိန်သွားလိုက် နေလတ္တံ့။ နေသော်လည်း ဘာကိုမှ မတွေ့တော့နှင့်။ ရှုမြဲတိုင်းသာ ရှုနေ။ ဤကဲ့သို့ ရှုဖန်များလာသောအခါ ရင်ထဲက ဒိတ်ဒိတ်ဒိတ်ဒိတ်နှင့် ဖြစ်လာတတ်၏။ လှုပ်လှုပ်လှုပ်လှုပ်နှင့်လည်း ဖြစ်လာတတ်၏။ ရှိန်ရှိန်ရှိန်ရှိန်နှင့်လည်း ဖြစ်လာတတ်၏။ ကိုယ်ထဲက ပူ၍လည်း လာတတ်၏။ အေး၍လည်း လာတတ်၏။ မိမိကိုယ်ကာယ တစ်နေရာရာ၌ ပုရွက်ဆိတ်ကလေးတွေ တက်နေသကဲ့သို့ ချစ်ချစ်နှင့်လည်း နေတတ်၏။ အပ်ကလေးတွေနှင့် ဆွသကဲ့သို့လည်း နေတတ်၏။ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ တလှုပ်လှုပ် တမွှေ့တကြွကြွ ဖြစ်နေတတ်၏။ မနှစ်သက်ဖွယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော ဝေဒနာတရားတို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်ပေါ်၍ နေတတ်၏။

* သန္တိသုခ
ခရေဗ္ဗင်္ဂပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီးတစ်ခုလုံး ဆူပွက်လျက် ရှေ့လာမည့် ဝိပဿနာနည်း၌ ဖော်ပြလတ္တံ့သည့်အတိုင်း ပျက်ပျက်နေတာတွေကိုချည်းပဲ တွေ့နေတတ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ မခံသာအောင် ပြင်းပြလှစွာသော ဝေဒနာတရားတို့သည် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်၍ နေရတာကိုလည်း တွေ့တတ်၏။ ဤကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးတွေ့လာရသော်လည်း စိတ်က ဘာကိုမျှ မတွေးတော မစဉ်းစားနှင့်။ “မမြဲတဲ့ အနိစ္စသဘောတွေ၊ ဆင်းရဲတဲ့ ဒုက္ခသဘောတွေ၊ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တသဘောတွေ ဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နေပေစေ” ဟု စိတ်ကိုသာ ငြီးငွေ့စေလျက် လျော့၍ထား။ ဤကဲ့သို့ နေတာကြာလျှင် တစ်ခါတစ်ရံ ဤကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်လိုက် ပျက်လိုက်နှင့် တသုတ်သုတ် တသက်သက် ချုပ်ပျက်၍ နေမှုတို့ကို အစဉ်မပြတ် တရစပ် ရှုမြင်ပွားများနေရင်း ရုတ်တရက် ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရတရားမှ လွန်မြောက်၍ မဖြစ်သေးသောတရားကို ပါရမီအလျောက် တွေ့မြင်တတ်လေသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်တွင်လည်း ဤကဲ့သို့ပင် ဟောတော်မူပါသည်။ ဟောတော်မူပုံမှာ -

ပဝတ္တံ၊ ခန္ဓာရုပ်နာမ်တို့၏ အစဉ်မပြတ် မရပ်မနား ဖြစ်နေခြင်းကို။ အဘိဘုယျိတွာ၊ လွန်မြောက်၍။ အပ္ပဝတ္တံ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့။ ပက္ခန္တတိ၊ ပြေးဝင်၏။ (ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ၆၃။) ၎င်းပြင်-

ပဝတ္တံ သင်္ခါရာ အပ္ပဝတ္တံ နိဗ္ဗာနံ။

သင်္ခါရာ၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့သည်။ **ပဝတ္တံ၊** တလှုပ်လှုပ်တရွရွ အစဉ်မပြတ် မရပ်မနားဖြစ်ခြင်းတည်း။ **နိဗ္ဗာနံ၊** နိဗ္ဗာန်သည်။ **အပ္ပဝတ္တံ၊** ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ မဖြစ်ခြင်းတည်း။

(ပဋိသန္တိဒါ၊ ၅၈)

ဤကား ထိုင်နည်းရှုနည်းနှင့် ခန္ဓာငါးပါး ၊**အဇ္ဈတ္တတရား**တို့၏ ဖြစ်ပျက်ခြင်းကို သိရပုံ အကျဉ်းမျှသာတည်း။ အကျယ်ကိုမူ နောက်ထပ်ပြမည့် ဝိပဿနာနည်းနှင့် စုပေါင်း၍ ပြပါမည်။

ဣန္ဒရိယာပထ သမ္ပဇညပိုင်း

စားသောအခါ ရှုမြင်နည်းအကျဉ်း

စားသောအခါ၌ ထမင်းလုတ်ကို ပြုသောလက်သည် ထမင်းကို ယူသောအခါ ဖြည်းဖြည်းကလေးယူ၊ ယူသောလက်ချောင်းကို ပဓာန မထားနှင့်။ လက်ချောင်းကြီးထဲက ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယောဓာတ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ပျက်နေပုံကိုသာ စိတ်ကစိုက်ထား။ ဤကဲ့သို့ပင် စိတ်ကိုထားရင်းနှင့်ပင် ထမင်းကိုယူ၍ ထိုထမင်းလုတ်သည် ပါးစပ်သို့ရောက်အောင် တစ်မိနစ်၊ နှစ်မိနစ်ခန့်ကြာအောင် ဖြည်းဖြည်းကလေးယူ။ စိတ်ကိုမူ လက်ထဲ မှာပဲထား။ ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ဖြစ်သော ခက်မာ-ဖွဲ့စေး-ပူအေး-ထောက်ကန်ဆိုတဲ့ သဘောကလေးတွေ သူတို့ဘာသာ သူတို့

၁-အဇ္ဈတ္တတရား၊ ၂-ဣန္ဒရိယာပထ သမ္ပဇည

၁ မှ ၂ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဖြစ်နေတာတွေကို အပျောက်မခံနှင့်။ သတိအမြဲရှိစေ။ ထမင်းကို ပါးစပ်၌ ထည့်တုန်းကလည်း သတိမလစ်စေနှင့်။ ဒါကြောင့် သတိ ပဋ္ဌာန်ဟုခေါ်သည်။ ဤကား ပရမတ္ထသဘာဝကျသော ပရမတ် ကို မြင်လျက်ရှိနေသော သမ္မဇညပဗ္ဗ သတိပဋ္ဌာန်ပင်တည်း။

လက်ချောင်းကြီးကား ပညတ်တည်း။ ခက်မာ-ဖွဲ့စေး- ပူအေး-ထောက်ကန်မှုကား ပရမတ်ရုပ် အစစ်တည်း။ ထိုအခါ လက်ထဲမှာသာ စိတ်ကိုထားသည်ဆိုသော်လည်း တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ဓာတ်လေးပါးတို့ ဆူနေတာကိုလည်း သိလျက်နေလိမ့်မည်။ ပါးစပ် ထဲ ထမင်းထည့်ပြီး နောက်လည်း လက်ကို တစ်မိနစ်ထက် မမြန် စေရအောင် ဖြည်းဖြည်းကလေး ချချသွား။ ထမင်းဆီသို့ ရောက် လျှင်လည်း ဟင်းအစရှိသည်တို့ကို ယူက ဤနည်းအတိုင်း ယူလေ။ ဤနည်းအတိုင်း ဝအောင်စားလေ။ ဝအောင်စား ဆို သော်လည်း အာဟာရကိစ္စ မပြီးမှာ စိုးလို့သာ စားရသည်။ မစား ချင်တော့ပေ။ ငြီးငွေ့၍နေတော့၏။ အနားက လူတစ်ယောက်က တစ်လုတ်စာ တစ်လုတ်စာ ထမင်းနှင့်ဟင်းကို ပြုပြင်ပေးက သာ၍ ကောင်း၏။

ဤကဲ့သို့ စားနေရင်း ကွေးသောလက် မဆန့်မီ၊ ဆန့် သောလက်မကွေးမီ ဖြစ်ပျက်တည်းဟူသော ^၁သင်္ခတ ပရမတ်ကို အာရုံပြုမှ မဖြစ်တည်းဟူသော ^၂အသင်္ခတဓာတ်ကိုလည်း အာရုံပြု ၍ သွားတတ်လေ၏။ ကောင်း၏ဟု သာဓုခေါ်ရ၏။ ဒါကြောင့်မို့

၁-သင်္ခတ ပရမတ်၊ ၂-အသင်္ခတဓာတ်

၁ မှ ၂ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

လို့ ပဋိသန္တိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌-

အပ္ပဝတ္တံ နိရောဓံ၊ ခန္ဓာ နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက် အစသည် ကင်းပြတ်၍ ထပ်ပြီးမဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့။ ပက္ခန္ဓတိ၊ ပြေးဝင်၏-ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

(ပဋိသန္တိဒါ၊ ၆၄။)

သွားသောအခါ ရှုမြင်နည်းအကျဉ်း

လမ်းလျှောက်သောအခါ၌လည်း ခြေထောက်ကို စုံရပ်၊ စိတ်ကို ခြေထောက်ပညတ်ကြီး၌ အာရုံမပြုနှင့်။ ခြေထောက် ပညတ်ထဲက ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဓာတ်လေးပါး ကလေးတွေ ဖြစ်ပေါ် နေတာကို သိအောင် အာရုံပြုကြည့်လျှင် ပရမတ် ဖြစ်ပျက်တွေ ခြေထောက်ထဲ၌ တွေ့ရလတ္တံ့။

တွေ့သောအခါ ဖြည်းဖြည်းကလေး ညာခြေ ဖနောင့်ကို ကြွ၊ ပရမတ်၌ သတိကိုမူ၊ မလစ်စေနှင့်။ ကြွတုန်း ကြွဆဲကို ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်ကလေးတွေကို ထင်အောင်ရှု။ ရှုရင်းပင် ခြေဖျားကို ထပ်၍ကြွ။ ရှေ့သို့ ဖြည်းဖြည်းကလေး လှမ်းရင်း လှမ်းရင်းပင် ဓာတ်လေးပါး ဖြစ်ပျက်ကို သိနေပေစေ။ မလစ်စေ နှင့်။ တစ်လှမ်းတစ်လှမ်းကို နှစ်မိနစ်၊ သုံးမိနစ်ကြာအောင် ဖြည်း သထက် ဖြည်းဖြည်းကလေး လှမ်းနိုင်လျှင် သာ၍ကောင်း၏။ လှမ်းသောခြေကို ချသောအခါ ဗြုန်းခနဲ မချနှင့်။ ခြေဖျားကစ၍ ဖြည်းဖြည်းကလေးချ။ ညာဘက်ဖနောင့်ကို ချ၍ မပြီးတပြီး ဘယ်ဘက်ဖနောင့်ကိုကြွ။ ထိုအခါ စိတ်ကို ဘယ်ဘက် ဖနောင့်မှာ ထား။ အတွင်းသား ပရမတ်ကလေးတွေ ထင်ရှားပေါ်အောင်

ပေါ်အောင် အာရုံပြု၊ ပြုပြီးလျှင် ခြေဖျား ထပ်၍ ကြွ၊ ကြွပြီး ဘယ်ခြေကိုလှမ်း၊ သတိမလစ်စေနှင့်။ လှမ်းရင်းလည်း သိနေပေစေ။

ဤသို့ သတိမလစ်စေဘဲ ညာခြေ ဘယ်ခြေ တစ်လှမ်းပြီး တစ်လှမ်းလှမ်းနေရင်း သင်္ခါရကို မြင်နေရင်းလည်းပဲ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရမှ လှမ်းသောခြေမချမီ၊ ကြွသောခြေ မလှမ်းမီ လွတ်မြောက်သွားတတ်၏။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ -

ပဝတ္ထံ၊ ခန္ဓာနာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ အဘိ ဘုယျတိ၊ လွှမ်းမိုးလွန်မြောက်၏ - ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ ကောင်း၏။ သာဓုခေါ်ရ၏။ ***ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ** ဖြစ်၏။ အပါယ်တံခါး ပိတ်တော့၏။

အိပ်သောအခါ ရှုမြင်နည်းအကျဉ်း

အိပ်သောအခါ၌မူ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး အနုလုံ ပဋိလုံ အထက်မှအောက်၊ အောက်မှအထက်သို့ စူးစိုက်၍ ရှုပါလေ။ ပရမတ်တရား ဓာတ်လေးပါးတို့၏ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်နေမှုတို့ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

နေ့ဆက်ရက်ဆက် များများရှုမှ များများဗဟုသုတရှိသည်။ သူတစ်ပါးကိုလည်း ဟောပြောနိုင်သည်။ စာမတတ်သော်လည်း အဘိဓမ္မာကျမ်းကိုဖတ်ရှုကြည့်ရုံနှင့် သိနားလည်နိုင်သည်။ ဘယ်

* ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ

ခရေမ္မိတုပ္ပာယ်သော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၇) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

လောက်ဝမ်းသာစရာ ကောင်းတယ်ဆိုတာ စဉ်းစားသာ ကြည့်ကြ ပေတော့။ ကြိုးစားကြပါ။ ဤတရားကို အားထုတ်၍ မကြည့်ဘဲနှင့် အပြစ်တော့မဆိုကြပါနှင့်။ **ခမ္မန္တရာယ်** ငြိတတ်ပါသည်။ အား ထုတ်မိကလည်း အဘိဓမ္မာတရား ဝမ်းထဲရောက်လာသကဲ့သို့ လွန်စွာဝမ်းမြောက်၍ သွားတတ်ပါသည်။ ထိုင်၍ ရှုသောအခါများ ၌ ဘဝင်မှာ စိတ်ထားပါ။ တစ်ကိုယ်လုံး ဘယ်လိုနေတယ် ဆိုတာ ကိုလည်း သိရအောင် တစ်ကိုယ်လုံး၌ လိုက်၍ စူးစိုက်ရပါ။ တစ်ကိုယ်လုံး၏ ဖြစ်ပျက်ကို အမျိုးမျိုးတွေ့ရပါလိမ့်မည်။ တစ်ကိုယ်လုံး လိုက်သည့်အတွက် ဗဟုသုတပို၍ ရပါသည်။

၎င်းပြင် မြင်ပျက်ရှုနည်းမှာ မျက်စိဖွင့်၍ထိုင်၊ မိမိ မျက် မှောက်တွင်ရှိသော သင်ဖြူးကို စိတ်က တစ်နေရာတည်းမထားဘဲ ဖြန့်၍ကြည့်၊ ဘာကိုမျှ စိတ်မကူးနှင့်၊ ကြည့်ရင်း ကြည့်ရင်း ရိုးတိုးရှုတနှင့် အရောင်အဆင်းမရှိ တံလျှပ်ရောင်ကဲ့သို့၊ **ဝဏ္ဏဓာတ်** ကလေးတွေသည် ဖြစ်ပျက်၍ နေလတ္တံ့။ ဆက်၍ ရှု ကြာကြာ ရှုလေ ဝဏ္ဏဓာတ်ကလေးတွေ များလေပဲ။ ဤကဲ့သို့ ရှုဖန်များ၍ မြင်ဖန်များလျှင် ဘယ်ကိုပဲကြည့်ကြည့် ဖြစ်ပျက်ချည်းသာ တွေ့နေ ရတော့၏။ သစ်ပင်ကိုကြည့်လည်း သစ်ရွက်ကလေးတွေ အငြိမ် မနေ ဖြစ်ပျက်နေသည်ဟု ထင်ရ၏။ စာဖတ်လျှင်လည်း စာဖတ် လို့မရ။ စာလုံးကလေးတွေ ဖြစ်ပျက်ဖြစ်ပျက်နှင့် နေလေ၏။ လမ်း

၁-ဓမ္မန္တရာယ်၊ ၂-ဝဏ္ဏဓာတ်

၁ မှ ၂ ထိ စကားလုံးများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သွားလျှင်လည်း မျက်စိထဲမှာ ဖြစ်ပျက်ချည်းသာ မြင်နေရ၍ ခြေလှမ်း၍ မဖြစ်သဖြင့် ထိုင်နေရတတ်သည်။ မြင်မြင်သမျှ မြင်ကာမတ္တသာ တည်ပြီးလျှင် ပျက်ပျက်သွားလေတော့၏။

၁-ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တေနဝါဆိုတဲ့ ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်နှင့် လည်း ကိုက်၏။ သစ်ရွက်ကလေးတွေ ကြွေကြွေကျနေတာကို ရှုပ်ယှက်ခတ် မြင်နေရသလို ဖြစ်တော့၏။ ထမင်းအိုး ဆူပွက်နေရာကို မြင်ရသလို အစဉ်မပြတ် ပျက်နေတော့၏။ ဤကား ပရမတ်အစစ်ဖြစ်သော ဖြစ်ပျက်တည်း။ အဇ္ဈတ္တ တွေ့ထိပျက်ကို နိုင်ပြီးသောသူများ ဤနည်းအတိုင်း ရှုမည်ဆိုလျှင် အလွန်လွယ်ကူပါသည်။

ကြားပျက်ရှုလိုလျှင် စိတ်ကို ဘဝင်မှာဖြစ်စေ၊ နားတွင်းမှာ ဖြစ်စေထား၊ အသံကြားရာသို့ စိတ်ကို မလိုက်စေနှင့်။ ဘာသံပဲ ညာသံပဲဟု သဘောမထားနှင့်။ ကြားပြီး ပျောက်ပျောက်သွားတာ ကိုသာ အာရုံပြု။ ဤကဲ့သို့ အာရုံပြုဖန်များသောအခါ စိတ်သည် ထားသောနေရာ၌သာလျှင် နေပြီးလျှင် ကြားသမျှသော အသံတို့ သည် ဘာသံ ညာသံဟူ၍ မသဲကွဲတော့ဘဲ ကြားရုံတင် ကြားပြီး ပျောက် ပျောက် သွားတာသာ ထင်ရှား၍ လာလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ၂-သုတေသုတမတ္တေနဝါ - ဆိုတဲ့ ပါဠိနှင့် ကိုက်ညီပြီးလျှင် ကြားမှု၌ လက္ခဏာရေး ထင်လာလိမ့်မည်။

၁-ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တေနဝါ ၂-သုတေသုတမတ္တေနဝါ
 ၁ မှ ၂ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၈) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

အနံ့ကို ရှုရာ၌လည်း ဝိယာနပသာဒရှိရာ၌ စိတ်ကိုထား၍ ရှု၊ အနံ့ကလေးတွေ ပျက်နေတာ သိသာလာလိမ့်မည်။

အရသာကို ရှုလိုလျှင်လည်း လျှာပေါ်ရောက်လာသော အရသာကို မဝါးဘဲထား၍ ရှုက သာ၍ထင်ရှား၏။

အနံ့နှင့်အရသာကို ရှုမှတ်နည်းမှာကား ရှု၍ဖြစ်ကြောင်း ကိုသာ ပြရသည်။ မရှုသော်လည်း အရေးမကြီးလှပါ။ အဆင်းနှင့် အသံမှာမူ အရေးကြီးပါသည်။ မြင်ရုံနှင့် ကြားရုံနှင့် ဖြစ်ပျက်ကို မြင်ပြီး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရကြ ရောက်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း အထင်အရှား ရှိကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ယခု ခေတ်လူများနှင့်မူကား ကိုယ်တွင်းရှိ တရားဖြစ်သော တွေ့ထိ ပျက် နှင့် အလျော်ဆုံးဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် တွေ့ထိပျက် သည် တစ်ခါပိုင်ထားလျှင် စွဲမြဲသွားတတ်တော့၏။ တွေ့ထိပျက် တစ်မျိုးတည်း သိရုံမျှနှင့် ကျန်ငါးပါးကို သဘောပေါက်လွယ်၏။ အခါခပ်သိမ်း အရှုရလည်း လွယ်၏။ ၂-ခန္ဓာ၊ ၃-အာယတန၊ ဓာတ်၊ ပရမတ်တို့၏ အကြောင်းကိုလည်း ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သဘောပေါက် တော့၏။

အကျဉ်းချုပ် ပညတ် ပရမတ်ခွဲ

ဤကဲ့သို့ ဤကိုယ်ကောင်ကြီးကို ပညတ်တုံး ပညတ်ခဲကြီး ကို ကြည့်နေရတာနှင့် ဘယ့်နှယ်ကြောင့် ပရမတ်အစစ် ဓာတ်

၁-ယာနပသာဒ၊ ၂-ခန္ဓာ၊ ၃-အာယတန

၁ မှ ၃ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၈) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

အနှစ်ကလေးတွေကို တွေ့ရတယ်ဆိုသလဲ၊ ပရမတ်အစစ်ဆိုတာ ဘယ်လိုနေလို့လဲ၊ ဘယ်ကလာသလဲ၊ ပညတ်ဆိုတာကော ဘယ်လိုနေတယ်ဆိုတာကို ပညတ်ခေါ်သလဲ၊ ဘယ်ကဖြစ်တာလဲ ဟုဆိုလျှင် ပရမတ် ဆိုတာ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယောပဲ။ အဲဒီဓာတ်လေးပါးဟာ ဘာကြောင့် ဖြစ်သလဲဆိုလျှင် ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရကြောင့် ဖြစ်တယ်ဟု ဖြေ။

ဘယ်လိုဖြစ်သနည်းဟူမူ ခက်မာ-ဖွဲ့စေး-ပူအေး- ထောက် ကန် လေးတန်သော လက္ခဏာသဘောဖြစ်၏။ ဖြစ်သော်လည်း ဘူတရုပ်မို့လို့ မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်၊ သိကား သိနိုင်၏။ ဘယ်လိုသိ နိုင်ပါသလဲဆိုလျှင် 'ဘူတရုပ်ဆိုသည့်အတိုင်း ကိုယ်အတွင်း၌ မာမူ ပူမူ အေးမူ ထောက်ကန်လှုပ်ရှားမှုတို့ကို တွေ့ရပါသည်။ တွေ့သောအခါ ဓာတ်တို့၏ သဘာဝအတိုင်း အမျိုးမျိုး သူ့သဘောကို သူဆောင်၍ အမျိုးမျိုးပျက်ကြရလေ၏။ ၂ ရူပက္ခန္ဓာတရားသည် ပြုလတ္တံ့သည့်အတိုင်းပင်ဖြစ်၏။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် အကြောင်းအားလျော်စွာ ပျက်ရ၏။ ပျက်တာကို အနိစ္စ ခေါ်၏။

ပရမတ္ထသဘာဝဖြစ်သော အနိစ္စတွင်လည်း 'သန္တတိ အနိစ္စနှင့် ခဏိကအနိစ္စဟူ၍ နှစ်ပါးရှိကြောင်း ရေးပြပါမည်။ သန္တတိဖြစ်စေ၊ ခဏိကဖြစ်စေ ဝိပဿနာရှုရာ၌ မိမိခန္ဓာကိုယ်

၁-ဘူတရုပ်၊ ၂ ရူပက္ခန္ဓာတရား၊ ၃-သန္တတိအနိစ္စနှင့်ခဏိကအနိစ္စ

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၈၉) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

အတွင်းက ပရမတ်ဓာတ်သဘာဝတို့၏ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်
ယောက်ယက် ဆန်အောင် ဖြစ်ပျက်နေမှုတို့ကို သိမြင်ရဖို့သာလျှင်
လိုရင်းဖြစ်ပါသည်။ သိစရှိလာလျှင် ဆက်၍ရှုက သမာဓိအား
ကောင်းလာလေလေ ထင်ထင်ရှားရှား ပို၍သိမြင်လာရလေပါပဲ။
ထိုအခါကျမှ ပညတ်ပရမတ်ကဲ့၍ ဉာဏ်ရှင်းသွားတော့၏။ အနိစ္စ
ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ကောင်းစွာသိရတော့၏။
အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ကောင်းစွာ သိရတော့
၏။ ဒါကြောင့်မို့ သဲဖြူ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားက -

“ပညတ်၊ ပရမတ်၊ အတပ်မြင်သိ၊ ဉာဏ်နှင့်ကြည့်မှ၊ အနိစ္စ
ကို၊ ဒိဋ္ဌမှန်စွာ၊ မြင်နိုင်ရာသည်၊ ပညာအချက် စခန်းတည်း” ဟုဆို
ပါသည်။

ပညတ်ကိုဖောက် ပရမတ်ပေါက်

ထို့ကြောင့် ပညတ်ပရမတ် အတပ်မသိသမျှ ယထာဘူတ
ကျနသည့် ပရမတ် အနိစ္စ၊ ခဏိက အနိစ္စကို မမြင်ဟုမှတ်ပါ။
ပညတ်ဆိုတာကတော့ အပေါင်းအစုအနေနှင့် မြင်ရသော် သမူဟ
ပညတ်ဟု ခေါ်၏။

ပရမတ်ရုပ်နာမ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်နေကြသော
ပရမတ်ကို မူလအဖွဲ့ပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သက်ရှိသက်မဲ့
မှန်သမျှကို ဥပါဒါနပညတ်ခေါ်၏။ ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးကို
သဏ္ဌာန်ပညတ်ဟုခေါ်၏။

သန္တတိပညတ်မှာ အစဉ်မပြတ် တည်၍နေသည်။ မနေ့က လည်း ဒီလူပဲ။ ဒီကနေ့လည်း ဒီလူပဲ။ သစ်ပင်ကြီးဟာ ခုနက မြင်တုန်းကလည်း ရှိတယ်။ ယခုမြင်တော့လည်း ဒီလိုပဲရှိတယ်။ မီးပုံကြီးဟာ ခုနကလည်း ဒီမီးတွေပဲ၊ အခုလည်း ဒီမီးတွေပဲဟု မြင်မှု သိမှုကို သန္တတိပညတ်ဟု ခေါ်၏။

အခြားနည်း ပညတ်တွေလည်း ရှိသေး၏။ ရှိသော်လည်း တရားအားထုတ်ရာ၌ အသုံးဝင်သော ပညတ်ကိုသာ ပြလိုက်ပါ သည်။ ထိုပညတ်သည် ပရမတ်ကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ ပညတ်၌ ပရမတ်ရှိ၏။ ပရမတ်၌ ပညတ်ရှိ၏။ ပရမတ်ကြောင့် လူဖြစ်ရ၏။ ဤလူ၌ပင် ပရမတ်ရှိ၏။ ဒါကြောင့် တရားရှာ ကိုယ်မှာတွေ့ ဆိုသည့်အတိုင်း လူတည်းဟူသော ပညတ်ထဲမှာ ပရမတ်တည်း ဟူသော တရားကို ရှာရသည်။ “လူထဲမှာ ပရမတ် တကယ်ရှိသော ကြောင့်လည်း ရှာတော့ကာ တကယ် မတွေ့တာက များတယ်” ဟု ပြောလိမ့်မည်။ ပြောသောအခါ “မရှာတတ်လို့ ပရမတ်ဆိုတာ ဘယ်လိုနေမှန်း မသိတတ်လို့ မတွေ့ရတာ” ဟု ဖြေ။

သိတတ်သောသူမှာမူကား ပရမတ်ကို ရှောင်လို့တောင် မလွတ်နိုင်ပါ။ ပရမတ်နဲ့ လွတ်တဲ့နေရာဟူ၍ မရှိပါ။ ဇီဝက ဆရာသည် ဆေးဖက်မဝင်သော အပင်ကို ရှာ၍ မရဘိသကဲ့သို့ ပရမတ်မရှိတဲ့နေရာကို ရှာ၍ မရပါ။

“ဒါဖြင့်လျှင် ပိဋကသုံးပုံ အာဂုံဆောင်နိုင်သော ပညာရှိသူ မြတ်တွေ အများကြီးရှိတယ်။ သူတို့လည်း ရှာကြတာပဲ။ ဒါပေမဲ့

နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ် သုံးဆယ်ကြာအောင် တောထဲ တောင်ထဲမှာ
နေ၍ ရှာတာ မတွေ့ပါကလား။ ဒီလောက် စာတတ်တဲ့လူတွေမှ
မရှာတတ်လျှင် ဘယ်သူတွေကော ရှာတတ်ဦးမှာလဲ” ဟု မေး
လျှင် -

“စာတတ်တာ မှန်ရဲ့၊ စာထဲမှာ ပါတဲ့အတိုင်း ရှာရတာ
လည်း မှန်ရဲ့၊ စာထဲမှာပါတဲ့အတိုင်း တွေ့ရတာလည်း မှန်ရဲ့၊ မှန်ပေ
တဲ့ အဂ္ဂိရတ်ဆရာဟာ စာကိုကြည့်ပြီး ထိုးလို့ မဖြစ်တာလို့ပဲ”
ဟုမှတ်။ ဆေးစာတွေ ကျက်ထားသော ဆေးဆရာသည် လူနာ
တွေ့တော့ ဘာရောဂါမှန်းလည်း မသိ။ မသိတော့ မကုတတ်ဟု
မှတ်ပါ။ ပရမတ်ရှာရတာလည်း မရှာတတ်လို့ မတွေ့တာဟု
မှတ်ပါ။

တောထဲမှာသွားပြီး ရှာတယ်ဆိုတာ ‘ပလိဗောဓ = ကြောင့်
ကြကြီးငယ်’ ငြိမ်းအောင် ကျကျနန ရှာနိုင်အောင်လို့ သွားရှာကြ
တာ။ ရှာရမှာက တောထဲက ပရမတ်ကို ရှာရမှာမဟုတ်။ မိမိကိုယ်
ထဲက ပရမတ်ကို ရှာရမှာ။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ရှာတတ်လျှင် မိမိအိပ်
ရာထဲမှာ ရှာလည်းတွေ့တာပါပဲ။ အစဉ်မပြတ် ရှိနေသော တရား
ဖြစ်သောကြောင့် သမာဓိနှင့် ကြည့်လျှင် အစဉ်မပြတ် မြင်နိုင်သော
တရားဖြစ်၏။ ရှာတိုင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဘယ်လိုရှာရမလဲ ဆိုလျှင်
ဤကိုယ်ကောင်ကြီးထဲမှာ (ဤကျမ်း၌ ပါသည့် နည်းတို့တွင်
ကြိုက်ရာနည်းနှင့်) ရှာပါ။ ရှာလျှင် ပထမ ကိုယ်ကောင်ပညတ်
ကြီးကို တွေ့လိမ့်မည်။ နောက်တော့မှ ကိုယ်ကောင်ပညတ်ကြီး
ထဲက ပရမတ်တရား ဓာတ်အသား ကလေးတွေကို တွေ့လိမ့်မည်။

ဒါကြောင့်မို့လို့၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာနိကာ(၁၊ ၂၂၆) ၌-
 သစ္စံ ဂယုတိ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊
 ဘာဝနာယ ပန ဝဗ္ဗမာနာယ
 ပညတ္တိံ သမတိက္ကမိတွာ သဘာဝေယေဝ စိတ္တံ
 တိဌတိ။

(အနက်မှာ) ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ ဝိပဿနာ၏ ရှေးအဖို့ ကာလ၌။
 သစ္စံ ဂယုတိ၊ ပညတ် (*တဇ္ဇာပညတ်) ကိုယ်ကောင်ကြီးကို
 ယူအပ်၊ ရှုမြင်အပ်သည် မှန်ပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပညတ်ဖြင့် နှလုံး
 သွင်းကြသော်လည်း။ ဝဗ္ဗမာနာယ၊ ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်တိုးပွား
 ဖြစ်ပေါ်လာသော။ ဘာဝနာယ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဖြင့်။
 ပညတ္တိံ၊ ရှေးက ယူ၍ မှတ်၍ထားသော စာသိ၊ ငါသိ၊ ပညတ်သိ
 တည်းဟူသော ကိုယ်ကောင်ပညတ်ကြီးကို။ သမတိက္ကမိတွာ၊
 လွန်မြောက်၍။ စိတ္တံ၊ နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်သောစိတ်သည်။
 သဘာဝေယေဝ၊ သဘာဝဆတ်ဆတ် ပရမတ်ဖြစ်သော ပထဝီ
 အာပေါ တေဇော ဝါယောဓာတ်၌သာလျှင်။ ဝါ၊ ရုပ်ဝေဒနာ
 သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တည်းဟူသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် တရား
 ၌သာလျှင်။ တိဌတိ၊ တည်၏။

* တဇ္ဇာပညတ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း
 စာမျက်နှာ (၂၈၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ဒလ ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကြီး
ဆရာသက်ထံမှရသော

*အာနာပါန သမထနည်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ရှေးဦးစွာ သမာဓိရအောင် တူထောင်ရန်
သမထနည်း

သမထနည်း လေးဆယ်ရှိသည်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့်
တွေ့ကြုံရဖူးသည့်အနက် အများနှင့် လျော်သည် ထင်သော
ကမ္မဋ္ဌာန်းမှာ အာနာပါနဖြစ်၏။ လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် အားထုတ်၍
ဖြစ်ကြသည်ကိုလည်း ကြုံတွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် အာနာပါန
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဓိကထား၍ ရေးပြပေအံ့။ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း
တွင် အားထုတ်ပုံနည်း အမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း ဤကျမ်းစာအုပ်မှာ
ဖြတ်လမ်းအတိုနည်းကိုသာ လိုသည်ဖြစ်၍ အတိုဆုံး အမြန်ဆုံး
နည်းဟု ကျမ်းပြုသူ ယူမှတ်ထားသော နည်းကိုသာ ပြပါမည်။

* အာနာပါနသမထနည်း

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း
စာမျက်နှာ (၂၉၀) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းခွင် ဝင်မည်ကြံလျှင် ဘုရား အစရှိသော ရတနာ သုံးပါး အနန္တငါးပါးတို့ကို ရိုသေစွာ ကန်တော့ပြီးလျှင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး သော ဝိပဿနာရှုနည်းတွင် ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ ရှေ့အဖို့၌ ပြုရန်ပြုဖွယ် ကိစ္စတို့ကို ရေးသားထားသည့်အတိုင်း အကုန်လုံးပြုပြီးလျှင် မိမိ ကြာကြာထိုင်နိုင်မည့် ဣရိယာပုတ်အတိုင်း ထိုင်၊ ယောက်ျား တင်ပျဉ်ခွေ၊ မိန်းမ ကျုံ့ကျုံ့ထိုင်နိုင်လျှင် သာ၍ကောင်း၏။ ထိုင်သောအခါ တဘက်ဖြူတစ်ခုကို သိုင်းထားလျှင် သာ၍ ကောင်း၏။

ထိုင်ပြီးလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အလိုလိုနေတုန်း အခါကအတိုင်း ရှု၍ စိတ်ကို ထွက်သက်ဝင်သက် တိုး၍ တိုး၍ ထိ၍ ထိ၍ သွားနေသော နှာသီးဖျား နေရာမှာထား၊ စိတ်က ဘာမျှ မကြံမတွေးနှင့်။ မရွတ်ဆိုနှင့်။ ထွက်လေ ဝင်လေ ထိတိုင်း ဝင်တိုင်း အစဉ်အတိုင်း သိ၍ သိ၍ နေအောင်သာ သတိထား၍ နေ။ ရံဖန်ရံခါ အသက်ရှူမှားလျှင် မောတတ်၏။ ပြင်၍ ရှူပေး။ တစ်ခါတစ်ရံ ဖြည်းဖြည်းကလေး ရှူပါမှားလျှင် အိပ်ချင်လာတတ် သည်။ ပြန်၍ ရှူပေး။ ရှူဖန်မှားလျှင် မုဆိုးစိုင်းသင် ဆိုသကဲ့သို့ မိမိအလုပ်က မိမိကိုသင်၍ ပြလိမ့်မည်။ ညောင်းအားကြီးလျှင် နေရာပြင်၊ ရှုမြဲတိုင်းရှု၊ မှတ်မြဲတိုင်းမှတ်။

စိတ်က ဘယ်နည်းနှင့်မဆို ပေါက်မြောက်အောင် မြင် အောင် အားထုတ်မည်၊ ငါ ပါရမီရှိသည်၊ အောင်လျှင် အပါယ် တံခါးပိတ်မည်ဟု ယုံယုံကြည်ကြည် လိုလိုချင်ချင်နှင့် အားထုတ်ပါ။

သို့မှ မြန်မြန်ခရီးရောက်မည်။ ပေါ့ဆဆ စိတ်က မယုံ့တယုံ မလိုချင် လိုချင်နှင့်ဆိုလျှင် အလကားပဲ။ ပင်ပန်းရုံပင် ရှိတတ်သည့် ပြင် နောက်တစ်ခါထပ်၍ အားထုတ်ပါသော်လည်း ရုတ်တရက် မအောင်မြင်လွယ်ဘဲ ရှိတတ်သည်။

အာရုံနိမိတ် စိတ်မစွဲနှင့်

ဤကဲ့သို့ ရှုဖန် မှတ်ဖန်များလာသော် တစ်ခါတစ်ရံ ၁ စက္ကန့်မှ ၁ မိနစ်၊ ၂ မိနစ်ခန့်၊ ၅ မိနစ်၊ ၁၀ မိနစ်ခန့်ကြာအောင် နိမိတ်မြင်လာတတ်သည်။

နိမိတ်ဆိုသည်မှာ အာနာပါနိမိတ် ၁၂ ပါးဖြစ်စေ၊ အခြား နိမိတ်များဖြစ်စေ မြင်လာတတ်သည်။ မြင်သော်လည်း မြင်မှန်း သိပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ နိမိတ်ပျောက်သွားသည် တစ်ပြိုင်နက်-

ထွက်လေ ဝင်လေ ထိသောနေရာ

နှာသီးဖျားမှာပင် စိတ်ကိုထား။

ဝင်လေ ဝင်တိုင်း ဝင်တိုင်း ထိတာကို သိ။

ထွက်လေ ထွက်တိုင်း ထွက်တိုင်း ထိတာကို

သိ၍ သိ၍သာနေ။

ထိုအခါ နိမိတ်အမျိုးမျိုး တွေ့လာတတ်သည်။ တွေ့တတ်ပုံမှာ ထွက်လေဝင်လေတို့သည် လေအမြောင်းကြီးကဲ့သို့ ထင်လာတတ်သည်။ ထွက်လေသည် နှာသီးဝ၏ အပြင်ဘက်သို့ တစ်ထွာတစ်တောင်ရောက်အောင် ထွက်သွားသကဲ့သို့၊ ဝင်လေသည် လည်ချောင်း ရင်ခွက်တိုင်အထိ ရောက်သွားသကဲ့သို့

အလိုလို ထင်လာတတ်သည်။ (ဤနေရာ၌ အချို့က ဝင်လေကို ချက်ကို ရောက်အောင် အားထုတ်ရမည်ဟု ထင်နေကြသဖြင့် များသောပုဂ္ဂိုလ်များက ဝင်လေကို ချက်ရောက်အောင် တမင်ရှုသွင်းနေကြ၏။ ဒါကြောင့်မို့ အားထုတ်၍ မဖြစ်နိုင်ဘဲ ကြန့်ကြာ၍ နေကြ၏။ ဤကား စကားချပ်တည်း။)

ထွက်လေ ဝင်လေတို့သည် အခိုးတွေကဲ့သို့ ထင်လာတတ်သည်။ ဖြူဖြူမီးခိုးကဲ့သို့ ထင်လာတတ်သည်။ နှာသီးဝ၌ ဂွမ်းတွေ အဆင့်ဆင့် ထပ်၍ ထပ်၍ ထွက်လေဖြင့် အဆင့်ဆင့် တိုး၍ တိုး၍ မြင့်မြင့်လာသကဲ့သို့ ထင်နေတတ်သည်။ အဖြူခိုးတွေ ထွက်သောအခါ အဖြူခိုးနှင့် ရောလျက် လက်လက်လက်လက်နှင့် ရွှေချည် ငွေချည်မူန့်ကလေးတွေ တောက်ပြောင်လျက် မီးပန်းများကဲ့သို့ ဖွာဖွာ ဖွာဖွာနှင့် ပါသွားတာကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ပုလဲလုံးတစ်လုံးဖြစ်စေ၊ ပို၍ဖြစ်စေ၊ ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ၊ ထွက်လေ ဝင်လေနှင့် ရော၍ နှာသီးဝ၌ ဝင်လိုက် ထွက်လိုက် ဖြစ်နေတတ်သည်။ ပုလဲသွယ်ကဲ့သို့ သီတန်းလျက်လည်း ထွက်လိုက် ဝင်လိုက် ဖြစ်နေတတ်သည်။ သမာဓိပို၍ ရင့်လာလျှင် ဤပုလဲလုံးများသည် ဓာတ်မီးကဲ့သို့ အရောင်လင်းပြီး သကာလ ဝင်လိုက် ထွက်လိုက်နေတတ်သည်။ ထွက်သောအခါ ချက်မှသည် နှာသီးဝ၏ အပြင်ဘက်သို့ ထွက်လေနှင့်တကွ ရောက်သွားတတ်သည်။ ဝင်သောအခါ ချက်အထိ တောက်လျှောက်ဝင်တာ သိရသည်။

ထိုအရောင်ဖြင့် ဝမ်းထဲက ရှိသမျှကိုတောင် မြင်ရတတ်သည်။ ဤကဲ့သို့ နိမိတ် မြင်နေသောအခါ နိမိတ်ကိုသာ အာရုံပြု

လျက် သိလျက် သတိရှိလျက် နေတတ်သည်။ နှာသီးဖျား၌ စိတ်မရှိတော့ပြီ။ နိမိတ်ပျောက်သွားသောအခါ နှာသီးဖျားမှာ စိတ်ရောက်လာပြန်သည်။ မရောက်လျှင်လည်း တမင်ထား၍ ပေးရသည်။

ထို့ပြင် ၃၁ ဘုံ၌ရှိသော အပွင့်အမျိုးမျိုး၊ အပင်အမျိုးမျိုး၊ အရောင်အမျိုးမျိုး၊ အဆောက်အအုံအမျိုးမျိုး၊ တောတောင်ရေမြေသမုဒ္ဒရာအမျိုးမျိုး၊ ဂူကျောင်းဘုရား အမျိုးမျိုး၊ အလွန်သာယာပျော်ဖွယ်ကောင်းသော နေရာဌာနန္တရအမျိုးမျိုး၊ နေလ နက္ခတ်တာရာအမျိုးမျိုး၊ ပတ္တမြား အစရှိသော ကျောက်မျက်ရတနာအမျိုးမျိုး၊ *ဥပ္ပာတ်ပျံကဲ့သို့သော အလင်းရောင်လုံးကြီးအမျိုးမျိုး၊ ပိုးစုန်းကြူးကဲ့သို့၊ မီးပန်းမီးကျည်များကဲ့သို့၊ မီးပွားကလေးတွေကဲ့သို့အစရှိသော အရာမျိုးများကို ပြော၍ မပြတတ်လောက်အောင်ပင် တွေ့ရတတ်၏။ သမာဓိရင့်လေ တွေ့လေပဲ။

နတ်တွေ ဘာတွေကို ဂရုစိုက်မနေနှင့်

တစ်ခါတစ်ရံ သမ္မာဒေဝနတ်တွေ၊ ရုက္ခဇိုးနတ်တွေနှင့် တွေ့ရတတ်၏။ စကားပြောရတတ်၏။ သို့ရာတွင် တွေ့တုန်းအခါက မိမိစိတ်မှာ မထူးဆန်း၊ လူလူချင်း တွေ့ရသကဲ့သို့ပင် ရှိတတ်၏။ သူတို့ကလည်း ကြောက်လန့်အောင် မလုပ်နိုင်။ တချို့မူကား အားပေး၍သွား၏။ အချို့မှာ မိမိက အလိုရှိလျှင် လာတတ်၏။ မေးလျှင်လည်း ပြန်ကြားဖြေဆိုတတ်ကြ၏။ ဤအခါ သမထအားထုတ်သော ယောဂီသည် မိမိအလုပ်ကို မိမိကောင်းစွာ ဆက်မထိုင်ဘဲ နတ်တွေနှင့်သာ ပျော်မွေ့၍ နေတတ်ကြ၏။

* ဥပ္ပာတ်ပျံအဓိပ္ပာယ်နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၉၀) တွင်ရှု။

မိမိကိုယ်ကို မိမိအထင်ကြီးပြီး နတ်ယောင်ယောင်၊ ဝိဇ္ဇာယောင်ယောင်နှင့် အတော်ကြာ ဘာပဲဖြစ်တော့မလိုလို၊ အတော်ကြာ ဘာပဲရတော့မလိုလို ထင်နေတတ်ကြသည်။ ကြာတော့ကာ ပြောပုံ ဆိုပုံ ရူးသလိုလိုတောင် ဖြစ်လာတတ်ကြသည်။ ဤသို့နှင့် တောင်မရောက် မြောက်မရောက်နှင့် မူလရည်ရွယ်ရင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ပျက်တတ်သည်။

ထို့ကြောင့် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်မှာ ဝိပဿနာကို ပြု၍ မြင်လွယ်လောက်တဲ့ သမာဓိအားရှိလျှင် သမထကို ဖြတ်၍ ဝိပဿနာကို ရှုသွားတာကောင်းသည်။

ဤနေရာ၌ စောဒက ဝင်စရာရှိရဲ့။ ဘယ်လိုဝင်မလဲဆိုလျှင် ဒီလိုသာဖြင့် ဈာန်အဘိညာဉ်ရအောင် အားထုတ်တဲ့ သူများ ဒီလိုပဲ ဖြစ်နေရတော့မှာလား။ ဈာန်အဘိညာဉ် မရရတော့ဘူးလားဟု မေးစရာရှိရဲ့။ ထိုအခါ ဖြေဆိုရမည်မှာ ဈာန်အဘိညာဉ်ရအောင် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များက ဤကဲ့သို့ ရုက္ခစိုး အစရှိသော နတ်တွေနှင့် တွေ့ရ မြင်ရ ပြောဆိုရတာနှင့် အာရုံမပြေ။ မနှစ်သက်။ မိမိတရားကို မိမိဆက်လက်၍သာ အားထုတ်သွားကြ ပေသောကြောင့် ဈာန်အဘိညာဉ်ရသည်အထိ ပေါက်ရောက်သွား ကြပေသည်။

ဥဂ္ဂဟနှင့် ပဋိဘာဂနိမိတ်

ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း တွေ့ခဲ့ဖူးသော နိမိတ်အမျိုးမျိုးကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ခေါ်သည်။ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်များအနက်မှ အလွန်ကြည်

လင်တောက်ပသော၊ ဖြူသော၊ လင်းသော၊ မသေးလွန်း၊ မကြီးလွန်းသော မုန်ညင်းစေ့ခန့်၊ ဥသျှစ်သီးခန့်ရှိသော နိမိတ်တစ်လုံးလုံးကို မိမိစိတ်က နှာသီးဖျားနှင့် တစ်တောင်ခန့်ကွာသော နေရာမှာ မြင်၍ မျက်စိမှိတ်လျက် အာနာပါနကိုရှု ထိုအခါ မိမိမှိတ်ထားသော နိမိတ်လုံးသည် မိမိမြင်လိုသောနေရာ၊ ထားလိုသောနေရာ၌ ရောက်လာသလိုလို၊ ပျောက်သွားသလိုလိုနှင့် နေတတ်သည်။

ကြာသောအခါ မပျောက်တော့ဘဲ တကယ်မြင်၍ နေတတ်သည်။ မျက်စိဖွင့်၍ကြည့်တောင် မြင်၍ပင် နေတတ်သည်။ သို့ရာတွင် မျက်စိကို မှိတ်ထား။ စိတ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်။ မြင်တိုင်းကြည့်၊ ကြည့်ဖန်များလျှင် သမာဓိက ပို၍ ခိုင်မြဲသည်ထက် ခိုင်မြဲ၍လာသောအခါ ထိုနိမိတ်လုံးသည် နေရောင် လရောင်ထက် များစွာပို၍ အေးကြည်၍ လင်း၍ လာလိမ့်မည်။ ထိုအခါ မိမိရှေ့တွင် ငြိမ်၍ တည်နေလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ နေသောအခါ ပဋိဘာဂနိမိတ်ခေါ်သည်။

ပထမဈာန်လော

ဤပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ကြည့်၍ ကြည့်၍နေလျှင် ကြာလေ၊ ငြိမ်လေ၊ ကြာလေ လင်းလေ၊ ကြာလေ အေးကြည်လေ ကြာလေ ငြိမ်သက်လေဖြစ်လာပြီး သကာလ နှစ်သက်သော ပီတိဖြစ်၍ နေလိမ့်မည်။

ထိုနှစ်သက်သော ပီတိဖြစ်တယ်ဆိုလျှင်ပဲ ချမ်းသာရာ သုခဖြစ်လာတော့တာပဲ။

ချမ်းသာသုခ ဖြစ်တယ်ဆိုလျှင်ပဲ မတုန်မလှုပ် ငြိမ်သက် တည်ငြိမ်သော၊ ကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ ခိုင်သော မြဲသော *ဧကဂ္ဂ တာစိတ် ဖြစ်လာတော့တာပဲ။ ဧကဂ္ဂတာစိတ် ဖြစ်လာသောအခါ မိမိစိတ်သည် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ထဲ ရောက်၍ နေသကဲ့သို့ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကို မြင်နေသည်မှတစ်ပါး လွဲ၍ ဘာကိုမျှ မသိတော့ပေ။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ပင်လျှင် မိမိ၊ မိမိသည်ပင် ပဋိဘာဂနိမိတ် ဟူသကဲ့သို့ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ထိုအခါ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာတည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံပြီး သကာလ ပထမဈာန်ဇော ကျသွားတတ်လေ၏။ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာတည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့တွင် -

ဝိတက် - ဟူသည်ကား မိမိနှင့်တကွဖြစ်သော နာမ်တရားတို့ကို အာရုံတစ်ခုခုသို့ ပို့ခြင်းသဘောရှိသော နာမ်တရား တစ်ခုပင်တည်း။

ဝိစာရ - ဟူသည်ကား မိမိနှင့် အတူတကွဖြစ်သော နာမ်တရား တို့ကို အာရုံ၌ သုံးသပ်စေခြင်း သဘောရှိသော နာမ် တရားတစ်ခုပင်တည်း။

ပီတိ - ဟူသည်ကား အာရုံကို နှစ်သက်ခြင်းသဘော ရှိသော နာမ်တရားတစ်ခုပင်တည်း။

* ဧကဂ္ဂတာစိတ်

ခရေဋ္ဌ်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၂၉၀) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သုခ - ဟူသည်ကား အာရုံကို ချမ်းသာ၏ဟု ခံစားခြင်း သဘောရှိသော နာမ်တရားတစ်ခုပင်တည်း။

ဧကဂ္ဂတာ - ဟူသည်ကား အာရုံ၌ တည်ကြည်ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်းသဘောရှိသော နာမ်တရားတစ်ခုပင်တည်း။

ဤကား ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များ နားလည်အောင် ရေးသားသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါး၏ အကျဉ်းဆုံးအဓိပ္ပာယ်တည်း။

(ပဋိဘာဂ နိမိတ်လုံးကို ကြည့်၍ ကြည့်၍နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ပြဆိုအပ်သော ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝိတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသော သဘောတရားငါးပါးနှင့်တကွဖြစ်သော ပထမဈာန်နိမိတ် ဖြစ်လာတတ်သည်ဟူလို)

ဤနေရာ၌ ဤထက်ပို၍ သိချင်ကြပါလျှင် အရှင်တိလောကရေးထားသော ပဏ္ဍိတဝေဒနိယကျမ်း၌ ကြည့်ကြပါလေ။ အရှင်တိလောကကိုယ်တော်သည် စာလည်း တတ်၊ သမထဝိပဿနာအလုပ်လည်း ပေါက်ပါ၏။ ပေါက်ကြောင်းကို သိလိုလျှင် ဤကျမ်းစာအုပ်အတိုင်း အားထုတ်၍ အောင်မြင်လာပါက ထိုအရှင်ရေးသားသော ပဏ္ဍိတ ဝေဒနိယကျမ်းကို ဖတ်ကြည့်လျှင် သိလာပါလိမ့်မည်။

ယခုပြဆိုခဲ့ပြီးသော နိမိတ်တွေမှ အပဖြစ်သော ***ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်**တို့နှင့် ဆိုင်ရာဖြစ်သော ကသိုဏ်း၊ အသုဘ၊ အနုဿတိ

* ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်

ခရေယွင်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၂၉၀) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

အစရှိသည်တို့၏ နိမိတ်များလည်း ပေါ်လာတတ်ကြပါသည်။ ရှည်မည်စိုး၍ မဖော်ပြတော့ပေ။ ၎င်းပြင် ဤကျမ်းသည် ဝိပဿနာကို ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သောကျမ်း ဖြစ်၍ “သမထ၌ အယောင်ယောင် အမှားမှား မဖြစ်နိုင်ရုံ”လောက်ပြလျှင် တော်ပြီ ထင်ပါသည်။ အာနာပါနကို မကြိုက်သောသူများမှာ ကြိုက်ရာ သမထကို သမာဓိရအောင် လုပ်နိုင်ပါသည်။ ဤကျမ်းတွင် လိုအပ်သော သမထမှာ ဘယ်သမထမဆို သမာဓိရအောင် လုပ်နိုင်လျှင် ပြီးပါတော့သည်။

သမထစခန်းပြီး၏။

ပညာအလင်းပြ

* * * * *

ဆင်းရဲမှုအပေါင်းက လျင်မြန်စွာလွတ်မြောက်နိုင်သော

အလွယ်ဆုံး+အတိုဆုံး+အရှင်းဆုံးကျင့်စဉ်

စက္ကန့်သုံးရာ - ဘာဝနာ (ခေါ်)

ငါးမိနစ်တရားရှုမှတ်နည်း

နှင့်

ရှုမှတ်နည်းမှာဖွေပုံကိုနေ့စွဲ+ရက်စွဲများဖြင့် ပြုစုထားသော

ကိုယ်တွေ့ဝိပဿနာ မှတ်တမ်းလွှာ ဓမ္မလမ်း

(၂)စောင်တွဲရပါပြီ၊ စက္ကူချော-ကတ်ဖုံး-၁၅၀၀/-

အမြို့မြို့ဆိုင်တိုင်းမှာ မေးဝယ်ပါ။

ဖြန့်ချိရေး-ပညာအလင်းပြစာပေ

ဗိုလ်ချုပ်လမ်းနှင့်၊ လေးဆယ့်ရှစ်လမ်းထိပ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုဂ္ဂန်တောင်မြို့နယ်၊ ဖုန်း- ၂၉၀၉၂၇။

နယ်မှမှာရန်-တင်တင်အေးဝိဇ္ဇကတ်စာပေ (၁၄/၄၁)၊

တောင်ဘက်ဈေးတော်ရုံ၊ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးဈေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း ၃၈၃၅၁၁(လှိုင်းခွဲ)၁၈၁/၁၈၇။

သတိ ။ အာ အဝယ်မမှားစေရန်

(ပညာအလင်းပြမှုကျမ်းစာအုပ်)ဟုမေး၍ဝယ်စေလိုပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ဒလ ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကြီး
ဆရာသက်ထံမှ ရရှိသော

ဝိပဿနာ အားထုတ်နည်း

*ဝိပဿနာ အားထုတ်လိုသောသူသည် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဂရုတစိုက် လိုလိုချင်ချင်နှင့် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း ၃ ရက်လောက် အားထုတ်မိသောအခါ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်တို့ကို ရတတ်ကြလေသည်။ ထိုအခါကျလျှင် ဝိပဿနာကို ပြ၍ ရနိုင်ပါတော့သည်။ ဤနိမိတ်မျိုးကို တိဟိတ်မှ မြင်နိုင်သည်။ ထိုနိမိတ်တို့ကို တွေ့သောအခါ အရောင်အလင်း နှင့်တကွဖြစ်သော နိမိတ်ကို ခပ်ကြာကြာ မြင်ရလျှင် သမာဓိ တော်တော် ကောင်းလာပြီဟု မှတ်ပါ။

ထိုအခါ ပထမက အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ခါနီး ၌ ပြုအပ်သော ကိစ္စဟူသမျှ (ဘုရားရှိခိုးခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်း ခြင်း စသည်) တို့ကို တစ်ခုမကျန် စုံအောင် ထပ်၍ပြု။

* ဝိပဿနာ

ခရေ့င့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာတရားကို ရမ္မာပဲဟု ယုံယုံကြည်ကြည်ရှိစေရမည်။ အလွန်လိုချင်သောစိတ်လည်း ရှိရမည်။ လောကကြီး၌ ဒုက္ခအပေါင်းကိုလည်း ကြောက်၍ ထွက်မြောက်လိုသောစိတ်ဖြင့် မာန်မာနကိုချ၍ စိတ်ကို ပျော့ပျော့ထားရမည်။ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာ နူးညံ့သိမ်မွေ့စေရမည်။

ဝိပဿနာ အာရုံရှုကွက်

ထို့နောက် မိမိထိုင်တတ်သလိုထိုင်၊ ထိုင်ပြီးလျှင် ၁၀ မိနစ်ခန့် ကြာအောင် နှာသီးဖျား၌ ထွက်လေ ဝင်လေ ထိသည်ကို၊ ရိပ်ရိပ်ရိပ်ရိပ်နှင့် တိုး၍ သွားသော အတွေ့သဘောကလေးတွေကို၊ ရိပ်ရိပ်ရိပ်ရိပ်နှင့် တိုး၍ တိုး၍ ဖြစ်၍ ဖြစ်၍ ပျောက်ပျောက်သွားသော သဘောကလေးတွေကို မမြဲခြင်းသဘောပါကလားဟု နှလုံးသွင်း၍ အနိစ္စ အနိစ္စဟူ၍ ရှု။

ရှု၍ ၁၀ မိနစ်၊ ၁၅ မိနစ်ခန့် ကြာသောအခါ မိမိ၏ ငယ်ထိပ်ကို အာရုံပြု။ ငယ်ထိပ်မှာ စိတ်ထား။ စိတ်တခြား မသွားစေနှင့်။ ကြပ်ကြပ်သတိထား။

ဤနေရာ၌ ဆရာရှိမှ သာ၍ကောင်းသည်။ ငယ်ထိပ်နေရာ၌ ငါးဖူးစေ့ခန့်၊ ကျပ်ပြားဝိုင်းခန့်၊ ဝိုင်းဝိုင်းကလေး တစ်နေရာစာတွင် နည်းနည်းအေး၍ဖြစ်စေ၊ ပူနွေးနွေးဖြစ်စေ တွေ့ရတတ်သည်။ တွေ့ရဆိုတာ မျက်စိဖြင့် မြင်ရတာမျိုးမဟုတ်၊ တစ်စုံတစ်ခုနှင့် ထိ၍ထားသကဲ့သို့ တွေ့ရတတ်သည်။ တွေ့သောအခါ စိတ်ကို တခြားမရောက်စေနှင့်။ သိ၍သာ နေရမည်။ အတော်ကြာလျှင်

နွေးသော အေးသော နေရာကလေးသည် လှုပ်လှုပ်လှုပ်လှုပ်နှင့် လည်နေသကဲ့သို့ တွေ့တတ်သည်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် စိတ်ကို ဤနေရာမှာပဲထား။

ငယ်ထိပ်က အဝိုင်းကလေးသည် ကျယ်ပြန့်၍ ခေါင်းကို ခြုံပြီးသကာလ အောက်သို့ ဖြာ၍ ဆင်းကျလာတတ်သည်။ ကျလာပေစေ၊ ကျလာတဲ့အတိုင်းပင် သိ၍လိုက်၊ ဤကဲ့သို့နှင့်ပင် တဖြည်းဖြည်း တစ်ကိုယ်လုံး ခြုံ၍သွားတတ်သည်။ ဤကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံး ခြုံမိမှဖြစ်စေ၊ မခြုံမိခင်ဖြစ်စေ၊ ပူရိန်ပူငွေ့ဖြစ်စေ၊ အေးရိန် အေးငွေ့ဖြစ်စေ မိမိခန္ဓာကိုယ်တစ်နေရာ၌ လှုပ်ရှားလျက် တရွေ့ရွေ့ တိမ်တိုက်များ သွားနေသကဲ့သို့ နေတတ်၏။

ဖဿတွေ့ထိပုံ

တစ်ခါတစ်ရံ ဝမ်းထဲကျောထဲ၌ ရိန်ရိန်ရိန်ရိန်နှင့် လျှမ်းလျှမ်း လျှမ်းလျှမ်းနှင့် တေဇောဓာတ်တို့ မငြိမ်မသက် ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ခန္ဓာကိုယ်တစ်နေရာ၌ ရိုးတိုး ရွာနှင့် ပုရွက်ဆိတ်ကလေးတွေ တရွေ့ရွေ့သွားနေသကဲ့သို့ ထင်တတ်သည်။ ဖန်ခွက်၌ထည့်သော ဘိလပ်ရည်တွင် အမြှုပ် ကလေးတွေ ဆူ၍ တက်နေသကဲ့သို့လည်း ဖြစ်တတ်၏။ မီးပန်းကို ရှို့လိုက်သောအခါ ဖွာဖွာဖွာဖွာနှင့် ပန်းနေသကဲ့သို့လည်း ခန္ဓာ ကိုယ်၌ ဖွာဖွာ ဖွာဖွာနှင့် နေတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ခြေဖျားကျင်၍ နေသကဲ့သို့လည်း ဖြန်းဖြန်းဖြန်းဖြန်းနှင့် နေတတ်၏။

ဤကဲ့သို့ ရှုဖန်များလတ်သော် သမာဓိအရှိန် ကောင်းလာပြီး သကာလ တစ်ကိုယ်လုံး၌ အပ်ဖျားတစ်ခုစာမျှ မကျန်ရအောင် တဖွာဖွာဖြစ်၍ ဖြစ်၍ ချုပ်၍ ချုပ်၍ သွားတတ်သည်ကို တွေ့ရတတ်၏။ ဤကဲ့သို့ တဖွာဖွာ တဖြုတ်ဖြုတ်ဖြစ်နေခြင်းကို မျက်စိနှင့် မြင်လာရတာလားဆိုလျှင် မဟုတ်။ ကိုယ်တွေ့တရားပင် ဖြစ်၏။
ထို့ကြောင့် နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် ၃၀၁ ၌ -

ကာယဉ္စ၊ ကာယအကြည်ကိုလည်းကောင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေစ၊
ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွေ့ဓာတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ နှစ်ပါးစုံကိုစွဲ၍။
ကာယ ဝိညာဏံ၊ ကာယဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏-ဟူ၍
ဟောတော်မူသည်။

ထိုအတွေ့ဓာတ်သည် မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော တရားမဟုတ်။ ကိုယ်ဖြင့်တွေ့ကောင်းသော တရားဖြစ်၏။ ဘာကြောင့် ကိုယ်ဖြင့်တွေ့ရသလဲဆိုလျှင် ကိုယ်ထဲ၌သာ ဖြစ်သောတရားကို ရှုသောကြောင့်သာတည်း။

ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်တတ်ပုံ ဥပမာများ

ဤကဲ့သို့ ရှုဖန်များလတ်သော သမာဓိကာလည်း ရင့်သန်၍ ကောင်းလာတော့၏။ သမာဓိ ပို၍ကောင်းလာသောအခါ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချုပ်ပျောက်မှုတို့ကိုလည်း ပိုသည်ထက် ပို၍၊ များသည်ထက် များ၍ သိလာတော့၏။ ဘယ်လိုသိလာတတ်ပါသနည်းဆိုလျှင် နှမ်းဆီအစစ်ကို ဒယ်အိုးကြီးနှင့် တည်၍ထားသောအခါ ဒယ်အိုးမျက်နှာပြင်နှင့်အမျှ ပြည့်တက်

လျက် အမြှုပ်တွေ တက်၍လာတတ်၏။ ထိုအခါ မီးကို မလျှော့ဘဲ ထားပြီး အသာကလေး ကြည့်နေမည်ဆိုလျှင် လက်ဦးဖြစ်သော အမြှုပ်ဟောင်းတွေက ပေါက်ကွဲ၍ ဖြုတ်ဖြုတ်မြည်လျက် ချုပ်ပျက် ကုန်တာကိုလည်း မြင်ရလိမ့်မည်။

ချုပ်ပျောက်ပြီးသောနေရာ၌ နောက်ထပ် အမြှုပ်သစ် ကလေးတွေ စီစီစီစီနှင့်လာ၍ ဖြစ်နေကြသည်ကိုလည်း မြင်လာရလိမ့်မည်။ ထိုအခါ စီစီစီစီ ဖြုတ်ဖြုတ်ဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် ဖြစ်ချုပ်နေတာကိုချည်း မြင်ရလိမ့်မည်။ ဤဆီပူအိုးနှင့် ထပ်တူ မိမိခန္ဓာကိုယ်အတွင်းက ရုပ်ကလေးတွေသည် စီစီစီစီနှင့်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ဖြုတ်ဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် ချုပ်ပျောက်နေသည်ကိုလည်း သိ၍နေ လိမ့်မည်။ **(စီစီ ဖြုတ်ဖြုတ်ဆိုတဲ့ အသံတွေကိုလည်း တကယ် ကြား၍ လာလိမ့်မည်။)**

ထိုအခါ ကျသောအခါ တစီစီ တဖြုတ်ဖြုတ်တို့သည် ဆီချက်အိုးက အမြှုပ်တွေထက် အဆပေါင်းများစွာ လျင်မြန်၍ လျင်မြန်၍ ဖြစ်ချုပ်နေတာကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ဤအခါ၌ ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးတစ်ခုလုံး ဆီပူအိုး ဆူသကဲ့သို့ ဆူ၍ဆူ၍ လျင်မြန်စွာ ဆူ၍ အမြှုပ်တွေ ပြည့်ကျပ်၍ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကိုသာ တွေ့နေ ရလိမ့်မည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရုပ်ကလာပ်ကလေးတွေသည် ဖွာဖွာ ဖွာဖွာနှင့် ကြွေကျနေဘိသကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံး၌ တွေ့၍နေ တတ်သည်။ ဒါကြောင့် သဲကမ်းပါးများ ပြိုသကဲ့သို့ဟု ဥပမာပေး ခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိမိခန္ဓာကိုယ်အပေါ်၌ မိုးရွာချ

သကဲ့သို့ ထင်ရတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တံလျှပ်စိုင်းကြီးတွေ သည် မိမိခန္ဓာကိုယ်အတွင်း ဝင်ပြီးသကာလ ရိပ်ရိပ် ရိပ်ရိပ်နှင့် တကယ့်တံလျှပ်ကဲ့သို့ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်၍ ချုပ်၍လည်း နေတတ်ပါသည်။

အနာအို့ အနာဆွေးများ၌ ပိုးလောက်များကျ၍ အပုပ်အစပ်တွေကို စားကာ တလှုပ်လှုပ် တရွရွနေသကဲ့သို့လည်း နေတတ်၏။ တစ်ကိုယ်လုံး အတွင်းရော အပြင်ပါ မစင်အတွင်းက လောက်တွေကဲ့သို့ ပိုးလောက်တွေ ထိုး၍ ထိုး၍ နေသကဲ့သို့လည်း ထင်ရတတ်၏။ ဆောင်းအခါ နှင်းများကျသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်၌ အတွင်းရော အပြင်ပါ နှင်းပေါက်ကလေးတွေ တစ်ကိုယ်လုံးကျ၍ နေသကဲ့သို့ အေးလျက် ဖွာဖွာဖွာဖွာ ကျနေသလိုလည်း ဖြစ်တတ်၏။ အပ်ကလေးတွေနှင့် ထိုးဆွသကဲ့သို့လည်း ဖြစ်တတ်၏။ **(ခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာ လှုပ်မရ ကြွမရ ခြေလက်တွေ သေသကဲ့သို့ လေးပြီးလျှင်)** အတွင်းသားကတော့ ဆူပွက်၍ နေတာကိုလည်း တွေ့ရတတ်၏။ နေ့ရောညပါ ဆက်လက်၍ ရှုဖန်များ လတ်သော် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးတစ်ခုလုံး ဘယ်ခါမဆို ဆူပွက်၍ ပျက်စီးချုပ်ပျောက် ဖောက်ပြန်နေတာကိုချည်း တွေ့နေရတော့၏။ တုံးလုံးလဲ့၍ ရှုနေမည်ဆိုလျှင် ဦးခေါင်းမှ ခြေဖျား၊ ခြေဖျားမှ ဦးခေါင်းသို့ ဆင်းလိုက်တက်လိုက်နှင့် ရေမြှုပ်ရေပွက်ကလေးများကဲ့သို့ ကိုယ်နှင့်အပြည့် ဆင်းသက်သွားလာနေသလို ဖြစ်နေတော့၏။

ဥပမာ - ဖန်ဘူးကို လူရုပ်သဏ္ဌာန်လုပ်၊ အတွင်းက ခြေလက်ဦးခေါင်း၊ ရင်ဝမှစ၍ အခေါင်းကြီးဖြစ်စေ၍ ရေထည့် ချက်စေ။ ပူလွန်း၍ ဆူလွန်းသောအခါ တစ်ကိုယ်တစ်ကောင်လုံး အတွင်း အဆူတွေ ဆူ၍တက်၍ ပျံ့နှံ့ပြီးလျှင် ရံဖန်ရံခါ ဦးခေါင်းဘက်သို့ လည်းကောင်း၊ ရံဖန်ရံခါ ခြေလက်တို့သို့ လည်းကောင်း၊ ရံဖန်ရံခါ တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ပြိုင်တည်း လည်း ကောင်း ဆူပွက်ပျံ့နှံ့သွားလာ၍ နေသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ထဲ၌ ဆူပွက် ၍ နေတတ်၏။

လောကကြီးကို ရဲဝံ့စွာ ရင်ဆိုင်တတ်လာပြီ

သမာဓိအားကောင်းလွန်းလာလျှင် ဆူသံ ပွက်သံ တက်သံ တွေကိုပင် ကြား၍လာရတော့၏။ ဤကဲ့သို့ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း ဖြစ်ခြင်း ဖျက်ခြင်း ချုပ်ပျောက်ခြင်းတို့ဖြင့် နေ့မစဲ ညမစဲ နာရီမစဲ မိနစ်မစဲ စက္ကန့်မစဲ တသဲသဲ တဖြုတ်ဖြုတ် ချုပ်ပျောက်ဖောက်ပြန် နေပြီဆိုမှဖြင့် ငိုက်မျဉ်းတွေဝေခြင်း၊ အိပ်ချင်ခြင်း၊ ပူပင်သောက များခြင်း၊ တောင်တွေ၊ မြောက်တွေ၊ တွေးခြင်း၊ သူတစ်ပါး တရားစကားမှ တစ်ပါးလွဲ၍ပြောတာ နားထောင်ချင်ခြင်း၊ လောကီ ကိစ္စ ဟူသမျှ ဂရုစိုက်ချင်ခြင်း၊ သတင်းစာဖတ်ချင်ခြင်း၊ လောဘ ကြီးခြင်း၊ ဒေါသကြီးခြင်း၊ ရယ်စရာပြောခြင်း၊ စီးပွားရေးအတွက် ဂရုစိုက်ချင်ခြင်းတို့ လွန်စွာပါးရှား၍ သွားလေတော့၏။ သည်းခံ နိုင်တော့၏။ မိမိအသက်ကိုပင် သေရမှာ မကြောက်တော့ပေ။

အလွန်ချစ်လှစွာသောသူများ သေဘေးနှင့် တွေ့တာတောင်
တယ်၍ မပူကြတော့ပေ။

ဒါဖြင့်လျှင် ဝိသာခါ သောတာပန်သည် သူ၏မြေး
သေတုန်းက ပူပန်သောကဖိစီးပြီး သိပ်ပြီးငိုတာ ဘာကြောင့်တုံးဟု
ဆိုစရာရှိ၏။ ငိုမှာပေါ့။ တရားကို ဤကဲ့သို့ မြင်နေအောင် ရှုတုန်း
မြင်တုန်းအခါသာ မပူဘဲ နေနိုင်တာကလား။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို
အားမထုတ်ဘဲ ပေါ့၍နေတဲ့ အခါကျတော့ သောတာပန်လည်း
***ဒိဋ္ဌာနုသယနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ**သာ ကုန်သေးတာကလား။
ကျန် ငါးပါးသော အနုသယကုန်တာမှ မဟုတ်သေးဘဲ ပုထုဇဉ်
လိုပေါ့ ဟုဖြေ၊ ဤကား ကျမ်းဂန်အတိုင်းပင်တည်း။

ထိုကဲ့သို့တရားကို ကောင်းကောင်းကြီး ရှုမြင်နေတုန်း
အခါ၌ မိမိကိုယ်မိမိ ဤကဲ့သို့ ခေတ်ဆိုးကြီးအတွင်း၌ အသက်ရှည်
၍နေရခြင်းကိုပင် လောကီအမှုကိစ္စ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ မကင်းနိုင်
သည်ကိုပင် မနှစ်မြို့နိုင် ဖြစ်လာတတ်တော့၏။ ဤမျှလောက်
သမာဓိကောင်းလာလျှင် တစ်ကိုယ်လုံး၌ နာကျင်လှစွာ မခံသာ
သော ဝေဒနာများလည်း တွေ့ရတတ်၏။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ပူပြင်း
လှစွာ တစ်ကိုယ်လုံးအတွင်း သံရည်ပူတွေ သွင်းထားသလိုလည်း
ဖြစ်တတ်၏။ ဝေဒနာတရားတွေ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေတော့
၏။

* ဒိဋ္ဌာနုသယနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ

ခရေ့ဗုဒ္ဓပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၀၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်ကျ သံသယ မရှိတော့ပြီ

ဤကဲ့သို့ ရှုမြင်ပွားများ ထင်မြင်လာကြသည်ကို ကျမ်းဂန်နှင့်ညှိ၍ ဘယ်လိုနားလည်ရ၊ သိရမှတ်ရပါမည်လဲ ဟု ဆိုလျှင် ယခုတွေ့ရတဲ့ သဘောဟာ မိမိအဇ္ဈတ္တသန္တာန်တွင် ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်နေသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ပရမတ္ထ သဘာဝကျနတဲ့ တိရဏပရိညာစခန်း၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ ခေါ်တယ်။ ရှင်း၍ ပြပါမည်။ သေသေချာချာ စူးစိုက်ရုံ ကြည့်ကြပါ။

ဤနေရာ၌ ဘုရားဟောကျမ်းဂန်နှင့် တစ်ကိုယ်တည်း တစ်သားတည်းနေတာပင် ဖြစ်သော်လည်း စာသာတတ်၍ အလုပ်မတတ်သေးသော ပညာရှင်သူတော်မြတ်များနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် လိုလို ဖြစ်တတ်ပါသည်။ တရားက မဆန့်ကျင်ပါ။ အဓိပ္ပာယ်က မဆန့်ကျင်ပါ။ သဘာဝက မဆန့်ကျင်ပါ။ ပညာရှင်များက အားမထုတ်ဖူးသေး၍ အတွေးနှင့် အယူအဆပိုလျှင်လည်း ပို၍ နေတတ်ပါသည်။ လိုလျှင်လည်း လို၍နေတတ်ပါသည်။ ပညာရှိသူမြတ်များကို ရှုတ်ချ၍ပြောသည် မဟုတ်ပါ။ သဘောပေါက်စေလို၍ ပြောရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (ဤကား ဓမ္မတာတည်း။)

ရူပက္ခန္ဓာ = ရုပ်တုံးကြီး

ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူ၍ ငါးပါး အပြားရှိတယ်။ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟူ၍ ဘူတရုပ်ပေးပါးရှိတယ်။

ဤကျမ်းတွင် ဝိပဿနာအရာ၌ ဘူတရုပ်လေးပါးသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၍ ဤလေးပါးကို အဓိကထား၍ ဖော်ပြတော့မည်။ ထိုဘူတရုပ်လေးပါးတို့တွင် ပထဝီဓာတ်သည် မာမှုဖြစ်၏။ တေဇောကား ပူမှု အေးမှုဖြစ်၏။ ဝါယောကား တွန်းကန်မှု ဖြစ်၏။ အာပေါဓာတ်ကား ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတ်သုံးပါးကို ဖွဲ့စည်းပေါင်းစု၍ မကွဲမကွာအောင်ထားခြင်း သဘောရှိ၏။ အာပေါဓာတ်သည် မတွေ့ထိနိုင်ကောင်းဘူးဆိုသော်လည်း သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။

ဤဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ရုပ်တရားဟုခေါ်သည်။ သိတတ်သော သဘောကို နာမ်တရားဟုခေါ်သည်။ ရုပ်တရားသည် ဗဟိဒ္ဓ၌ ရှိသမျှ၊ သက်ရှိ သက်မဲ့ရှိသမျှ စကြဝဠာနှင့် အပြည့်ရှိပါသည်။ မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ် ဤကိုယ်ကောင်ကြီးသည်လည်း ရုပ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိဒ္ဓကရှိသော ရုပ်များသည်လည်း သူ့သဘောကို သူ့ဆောင်၍ ဖြစ်ပျက်နေကြပါသည်။ မိမိအဇ္ဈတ္တရှိ ရုပ်ကလာပ်များကလည်း သူ့သဘော သူ့ဆောင်၍ ဖြစ်ပျက်နေကြပါသည်။ မိမိ အဇ္ဈတ္တရှိ ရုပ်ကလာပ်များ ဖြစ်ပျက်နေမှုကိုမူ မိမိနှင့်ဆိုင်ရာ ကာယပဿာဒရုပ် တည်ရာဌာနဖြစ်၍ ကိုယ်အကြည်ဓာတ် တစ်ကိုယ်လုံး၌ ပျံ့နှံ့လျက် တည်သောကြောင့် တစ်ကိုယ်လုံး၌ အစဉ်မပြတ်တရစပ်ဖြစ်ချုပ်နေသော သဘောတရားတို့ကိုသမာဓိမှန်ပြောင်းနှင့် စောင်းငဲ့၍ ကြည့်လိုက်လျှင် အသာတကြည် သိမြင်နိုင်ပါသည်။

ပထဝီဓာတ်ကို သိမြင်ပုံ

ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ် ချုပ်ပျောက်နေသည်ကို သိသိနေတတ်သော သဘောသည် နာမ်တရားမည်၏။ ရုပ်ဖြစ်တိုင်း ချုပ်တိုင်း နာမ်တရားကလည်း ဖြစ်လိုက်ချုပ်လိုက်နှင့် နေပါသည်။ ရုပ်ဆိုတဲ့ ပထဝီဓာတ်ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ထိုပထဝီဓာတ်ပေါ်ရာဌာန၌ မာမူကလေးတစ်ခု ပေါ်လာတာ တွေ့ရ၏။ မာလွန်းအားကြီးလျှင် နာ၍ပင်လာ၏။ မာမူပေါ်လာသည်ဆိုရာ၌ နားရှင်းအောင် ဥပမာပြပါမည်။

မိမိကိုယ်ကို အင်္ကျီမဝတ်ဘဲ ထိုင်နေ၍ ကျောတွင် တစ်စုံတစ်ယောက်သူက နှမ်းစေ့ခန့် သေးငယ်သောအရာနှင့်ချ၊ ကျောတွင် ထိမှန်လတ္တံ့။ ထိမှန်သောအခါ ရှေးဦးစွာ ကာယနှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗတွေ့သဖြင့် ကိုယ်၌ သေးငယ်သော အတွေ့ဓာတ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်လာသောသဘောသည် ပထဝီ အာပေါတေဇော ဝါယောဓာတ်လေးပါးအနက် ဘယ်ဓာတ်လဲဟု စဉ်းစားကြည့်။ လွန်ကဲရာဓာတ်၏ လက္ခဏာပေါ်လာလိမ့်မည်။ ဘယ်လိုပေါ်မလဲဟူမူ မာမူလက္ခဏာ ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ထိုမာမူသည် ဘာလဲဟုကြည့်၊ ပထဝီဓာတ်ဖြစ်၏။ ဤသေးငယ်သော အရာတစ်ခုနှင့် ပထမကျောတွင် ချတုန်းက မာမူဖြစ်ခြင်းသည် ပထဝီဓာတ် ဖြစ်ပေါ်လာတာဟုမှတ်။

ထိပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အပ်ဖျားပေါ် မှန်ညှင်းစေ့ချသကဲ့သို့ ထိုမာမူ ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းသည် ပထဝီဓာတ် ချုပ်ပျောက်သည်ဟုမှတ်။ ဤကဲ့သို့ သေးငယ်သော အရာက

လေးမျိုး ကျောပေါ်တွင် 'တစ်ခုပြီးတစ်ခု ချချနေမည်ဆိုလျှင် ပထဝီဓာတ် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပေါ်ပေါက်နေသည်ဟုမှတ်။ ထိထိပြီး ပျောက်ပျောက်သွားတာကိုလည်း ပထဝီဓာတ် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ချုပ်သွားသည်ဟုမှတ်။

မဟာဘုတ် ၄ ပါး သိနိုင်ခြင်း

ဤကဲ့သို့ ထိမှန်းသိလေသမျှ မာမှု ပထဝီဓာတ်သဘော ချည်းဟုမှတ်။ ဒါဖြင့်လျှင် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ ရေပွက်ကလေး တွေကဲ့သို့ ဆူတက်၍ ဆူတက်၍ တစီစီ တဖြုတ်ဖြုတ် ဖြစ်ချုပ် နေတာတွေကော ကိုယ်နှင့်ထိပြီး သိရတာတွေ မဟုတ်လား။ ကိုယ်နှင့်ထိ၍ သိရသမျှ ပထဝီ ဓာတ်ပဲဆိုလျှင် တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော သဘောတရားတို့သည် ပထဝီဓာတ်ချည်း ပေါ့။ ပထဝီဓာတ်ဖြစ်သောအခါ ကျန်သော အာပေါ တေဇော ဝါယောဓာတ်များလည်း တစ်ပြိုင်နက် မကွေမကွာ တစ်ပါတည်း ပထဝီဓာတ်နှင့် ဖြစ်အတူ ချုပ်အတူ ဖြစ်ချုပ်နေကြတာဟုပင် သိကြပါ။

ဘယ်လို သိရပါသလဲဆိုလျှင် ထိုဓာတ်ကြီးလေးပါးသည် *အဝိနိဗ္ဗာဂရုပ်- မကွေမကွာကောင်းသော ရုပ်ဟုခေါ်သည်။ တခြားစီ ခွဲထား၍ မရ။ မရသော်လည်း ခက်မာ ဖွဲ့စေး ပူအေး ထောက်ကန်ဟူသော သူတို့၏သဘောကို သူတို့ဆောင်၍

* အဝိနိဗ္ဗာဂရုပ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၆) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

နေကြသည် ဖြစ်သောကြောင့် သူတို့လက္ခဏာကို သူတို့က ပြ၍သိရသည်။ ဘယ်လိုပြသလဲဟူမူ ဓာတ်လေးပါးအနက် ပထဝီ ဓာတ်က ထက်သောအခါ သူ၏လက္ခဏာ မာတာကို ရှေးဦးစွာ သိရ၏။ တေဇောဓာတ်က ထက်သည့်အခါ ပူတာ အေးတာကို ရှေးဦးစွာသိရ၏။ ဝါယောဓာတ်က ထက်သောအခါ တွန်းကန် လှုပ်ရှားတာကို ရှေးဦးစွာ သိရ၏။ အာပေါဓာတ်မှာမူ မတွေ့ ထိကောင်းသောကြောင့် ထိခြင်းဖြင့် မသိနိုင်သော်လည်း ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတ်တို့ကို တစ်ပေါင်းတည်း မကွဲမကွာ တစ်ပြိုင်နက်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်မှု ဖြစ်စေရန် ဖွဲ့စည်းထားသော သဘောသတ္တိသည် အာပေါဓာတ်ဟု သိရပါသည်။

ထို့ကြောင့် သဲဖြူ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားက ဓာတ်လေး ပါးအနက်-

ပထဝီထက်လျှင်၊ မာမြဲပင်၊ နံ့လျှင် ပျော့လေ၏။

အာပေါထက်လျှင်၊ အရည်ပင်၊ နံ့လျှင် ခဲလေ၏။

တေဇောထက်လျှင်၊ ပူအေးပင်၊ နံ့လျှင် မျှတ၏။

ဝါယောနံ့က၊ ငြိမ်ဝပ်စွာ လွန်က လှုပ်ရှား၊

ပြေးလွင့်သွားသည်

လေးပါးဓာတ်ရင်း သဘောတည်း -

ဟူ၍ စပ်ဆိုတော်မူပါသည်။ သာ၍ ထင်ရှားအောင် ဥပမာ

ပြဦးအံ့။

အစပ်၊ အငန့်၊ အချဉ်၊ အဆိမ့် လေးမျိုးပါသော အရသာ ရှိသည့် ဟင်းတစ်အိုးကို ချက်၍စားကြည့်။ အစပ်များလွန်းသော အခါ လျှာပေါ်ရောက်သည်နှင့် စပ်တာကို အလျင်သိရ၏။ အငန့်များလွန်းလျှင်လည်း အငန့်ကို အလျင်သိ၏။ အချဉ်နှင့် အဆိမ့်မှာလည်း ထိုနည်းတူပင်။ ထိုရောအခါ ပထမ၌ အစပ်က ထက်လွန်းများလွန်း၍ အစပ်ကို သိတုန်းက ကျန်သော အရသာ သုံးပါးကော မပါဘူးလားဆိုလျှင် ပါတာပါပဲ။ ဤအရသာ လေးမျိုးကို တစ်ပါးစီယူ၍ ခွဲပြီးပြလိုရတာမှ မဟုတ်ဘဲ။ မဟုတ် ပေမယ့် လျှာပေါ်တင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အစပ်ကလည်း စပ်ပြ၏။ အငန့်ကလည်း ငန့်၍ပြ၏။ အချဉ်ကလည်း ချဉ်၍ပြ၏။ အဆိမ့်ကလည်း ဆိမ့်၍ ပြ၏။ အသီးသီး မိမိတို့၏ လက္ခဏာကို မိမိတို့က တစ်ပြိုင်တည်း၊ တညီတညာတည်း၊ တစ်ချိန်တည်းပြိုင်၍ ပြကြ၏။ ပြကြသော်လည်း ထက်မြက်လွန်ကဲဆုံးသော အရသာ ကိုသာ လူတို့က ပထမပြောဆိုမှတ်ယူရိုး ထုံးစံရှိသဖြင့် အစပ်များ လျှင် ဟင်းက စပ်လိုက်တာဟု ပြောကြ၏။ ဆိုရိုးပြုကြ၏။ ပြု သော်လည်း စပ်မှန်းသိတုန်းက ငန့် ချဉ် ဆိမ့်တို့ကိုလည်း အနံ့ အထက် အားလျော်စွာ သိကြသည်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုကဲ့သို့ပင် ဓာတ် လေးပါးမှာလည်း ဤသဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

တေဇဓာတ် သိမြင်ရပုံ

ဥပမာ -

လူတစ်ယောက် ငှက်ဖျားနေ့စဉ်တက်သတတ်။ ထိုသူ သည် အဖျားမတက်မီက အကောင်းသားပင် ဖြစ်နေ၏။ အဖျား

တက်လာသောအခါ ချမ်းအေး၍ တုန်ပြီးလျှင် အဖျားတက်၏။ အဖျားတက်သောအခါ ဓာတ်လေးပါးတို့ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်၏။ သို့ရာတွင် ချမ်းအေးမှု တေဇောဓာတ်က လွန်ကဲသောကြောင့် အေးတာက အထင်ရှားဆုံးဖြစ်၍ အေးလိုက်တာ၊ ချမ်းလိုက်တာဟု ပြောလေ့ပြောထ ရှိကြ၏။ သို့ရာတွင် ဓာတ်လေးပါးစလုံးက ထိုသို့ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖြစ်မှန်းလည်း သိ၏။ ဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်သလဲဆိုလျှင် အေးခြင်းသည် တေဇောဓာတ်ဖြစ်၏။ အေးသောသဘောသည် မာသော ပထဝီဓာတ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ရ၏။ ပထဝီဓာတ် အမာခံမရှိလျှင် တည်ရာမရှိ၍ မဖြစ်နိုင်။ မာမှု ပထဝီဓာတ်ရှိ၍သာ ထိမှန်းလည်း သိနိုင်၏။ ထိမှန်းသိအောင် တတ်နိုင်သည်ကား ပထဝီဓာတ်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပထဝီဓာတ်သည် အေး၍ အဖျားတက်သော် ချမ်း၍တုန်နေသောသို့ အေးမှုနှင့် မာမှုတစ်ပြိုင်နက် တစ်သားတည်းဖြစ်မှန်း သိရ၏။

ဝါယောဓာတ် သိမြင်ရပုံ

ထို့နောက် ဝါယောဓာတ်တော့ မပါပါကလားဟု မေးရန်ရှိ၏။ ဝါယောဓာတ်ဆိုတာ တွန်းကန်တတ်သော အားရှိ၏။ တွန်းကန်အားကြီးသောအခါ ရွှေ့ခြင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်းကဲ့သို့ ထင်ရတတ်၏။ စင်စစ်ကား ပရမတ်တရားဆိုတာ ဖြစ်သောနေရာတွင် ချုပ်ရသောသဘောမျိုးဖြစ်၍ လှုပ်ရှားခြင်းငှာ မတတ်နိုင်၊ မတတ်နိုင်သော်လည်း လူတို့၌ လှုပ်ရှားနေသည် ဟူ၍ပင် ထင်ရ၏။ လှုပ်ရှားသည်ဟု ထင်ရခြင်းကား နောက်ထပ် အသစ်ဖြစ်သော

ရုပ်တို့၏ နေရာရွှေ့ပြောင်း၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ဟုမှတ်။ (ကြပ်ကြပ် စဉ်းစားဆင်ခြင်လေ။)

ထို့ကြောင့် -

**န ဟိ ရူပါရူပဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒဒေသေ အနိရုဇ္ဈိတွာ
ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဒေသန္တရ သင်္ကမနံ နာမ အတ္ထိ ဟု
မိန့်တော်မူ၏။**

ဟိ၊ မှန်၏။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏။
ဥပ္ပာဒဒေသေ၊ ဖြစ်ရာအရပ်၌။ အနိရုဇ္ဈိတွာ၊ မချုပ်မူ၍။
ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ၊ ဆံချည်ဖျားမျှလည်း။ ဒေသန္တရသင်္ကမနံ နာမ၊
အရပ်တစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်း မည်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။

ထို့ကြောင့် ဝါယောဓာတ်သည် လှုပ်ရှားသည်ဆိုသော
စကား၌ စင်စစ်အမှန်မှာ လှုပ်ရှားသည်မဟုတ်။ ရုပ်ကလာပ်
အဆင့်ဆင့် နေရာပြောင်းရွှေ့၍ဖြစ်သည်ကိုပင် လှုပ်ရှားသည်ဟု
ဆို၏။

သို့ဖြစ်၍ များသောသူ၏ ကိုယ်၌ မာမူ ပထဝီနှင့် အေးမူ
တေဇောဓာတ်တို့ကို ဝါယောဓာတ်က တွန်းကန်၍ ပေးသော
ကြောင့် ရှေ့ရုပ်အစဉ်နှင့် မတူဘဲ နေရာပြောင်းရွှေ့၍ အသစ်
အသစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်ပင်လျှင် ကိုယ်၌ ချမ်း၍ ခိုက်ခိုက်
တုန်သည်ဟု ဖြစ်ရ၏။ ဤသည်ပင်လျှင် ဝါယောဓာတ်ပါကြောင်း
ထင်ရှားတော့၏။ ခိုက်ခိုက်တုန်သည်ကား ဝါယောဓာတ်၏ သတ္တိ
ပင်။ အာပေါဓာတ်မှာမူ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် မဖြစ်ကောင်း၍ ထိမှန်း
မသိသော်လည်း မာမူ အေးမူ တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှု ဟူသော ပထဝီ

တေဇော ဝါယောဓာတ်သုံးပါးကို တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာစေ
အောင်၊ မကွဲမကွာနေအောင်ဖြစ်ခြင်းသည်ပင် အာပေါဓာတ်၏
ဖွဲ့စည်းမှု အစွမ်းသတ္တိပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ ၁သမ္မာဒိဋ္ဌိ မှန်ပြောင်းနှင့်
ကြည့်လိုက်လျှင် တစီစီ တဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် တလှုပ်လှုပ် တရွရွ တကြွ
ကြွတမွ့မွ့ ဖြစ်ပျက်နေမှုသည် ဓာတ်လေးပါးတရားဓာတ်အသား
ဖြစ်သည့် ရူပက္ခန္ဓာ တရားအစစ် ဖြစ်စေသတည်း။

ဝေဒနက္ခန္ဓာ

ရူပက္ခန္ဓာတရားကိုပြပြီး ၂နာမက္ခန္ဓာတရားကို ပြပေအံ့။
နာမက္ခန္ဓာတရားဆိုတာ အာရုံပြုတတ်သော သဘော အစုတည်း။
၎င်းနာမက္ခန္ဓာတရားသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် ၅၃ ပါးရှိ၏။
အစုအားဖြင့် ၄ စု၊ လေးပါးသာတည်း။

၁ဝေဒနက္ခန္ဓာ တစ်ပါး

၂သညက္ခန္ဓာ တစ်ပါး

၃သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်ပါး

၄ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တစ်ပါး

ဤလေးပါးတည်း။

၁-သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ၂-နာမက္ခန္ဓာတရား၊ ၃-ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ ၄-သညက္ခန္ဓာ၊ ၅-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊
၆-ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

၁ မှ ၆ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၆)
တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဖဿပစ္စယာ
ဝေဒနာဆိုသည့်အတိုင်း ဖဿကြောင့် ဖြစ်၏။ ဖဿဆိုတာကော
ဘယ်လိုဖဿမျိုးလဲဆိုလျှင် ဤကမ္မဋ္ဌာန်းနည်း၌ ကာယသမ္ပဿ
ကိုယူ။

ကာယဉ္စ၊ ကာယအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း။
ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ စ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွေ့ဓာတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ **ပဋိစ္စ၊**
နှစ်ပါးစုံကိုစွဲ၍။ **ကာယဝိညာဏံ၊** ကာယဝိညာဏ်သည်။ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊**
ဖြစ်၏။ **တိဏ္ဍံ၊** ထိုကာယ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ကာယ ဝိညာဏ်သုံးပါးတို့၏။
သင်္ဂတိ၊ ပေါင်းဆုံမှုသည်။ **ဖဿော၊** ဖဿမည်၏။ **ဖဿ**
ပစ္စယော၊ ဖဿတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ **ဝေဒနာ၊**
ဝေဒနာသည်။ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊** ဖြစ်၏ ဟူသော **နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်**
ပါဠိတော် ၃၀ အတိုင်းပင် ဖြစ်၏။

မြန်မာလို နားလည်အောင် ပြောရဦးမည်ဆိုလျှင် ရုပ်ဆိုတဲ့
ဤခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီးအတွင်း၌ သမာဓိနှင့် ကြည့်လိုက်သော
အခါ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းတရားလေးပါး
တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ရုပ်တရားတို့သည် အခါ
မရွေး အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ချုပ် ဖြစ်ချုပ်နှင့် ဖြစ်နေကြသောကြောင့်
ကိုယ်အကြည်ဓာတ်နှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဆိုတဲ့ အတွေ့ဓာတ် တွေ့ကြသော
အခါ တွေ့မှန်းကို ကာယဝိညာဏ်က သိ၏။

ထိုအခါ ဖဿဓာတ်ဖြစ်၏။ ဖဿဖြစ်သောအခါ ဝေဒနာ
ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်ဖော်ပြသော အာရုံကို သညာက မှတ်၏။

ဖဿ စေတနာ ဧကဂ္ဂတာ 'ဇီဝိတိန္ဒြေ' ၂-မနသိကာရ စသည် တို့သည် 'သင်္ခါရက္ခန္ဓာ' ဖြစ်၏။ 'ကာယဝိညာဏ်'သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာဖြစ်၏။ ဤကား နာမ်ခန္ဓာလေးပါးဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သိ မရောက်သေး။ ကာယဝိညာဏ်သိ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် မရှေး မနှောင်း 'မနောဝိညာဏ်'သိဖြစ်၏။ ဝေဒနက္ခန္ဓာသည် ဖဿ ဖော်ပြသော အာရုံ၏ အရသာကို ကောင်းသည်ဟုထင်လျှင် 'သုခဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာ' ဖြစ်၏။ မကောင်းဟုထင် လျှင် ဒုက္ခဝေဒနာ၊ 'ဒေါမနဿဝေဒနာ' ဖြစ်၏။ ကောင်းသည် လည်းမဟုတ်၊ မကောင်းသည်လည်းမဟုတ်ဟု ထင်သော် အဒုက္ခ မ သုခဝေဒနာဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာသည် ကာယ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတည်းဟူသော ရုပ်ဓာတ်နှစ်ပါးကိုစွဲ၍ ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် မှီခိုရာဖြစ်သော ရုပ်ဓာတ်ချုပ်ပျောက်လျှင်လည်း ဝေဒနာဓာတ်ချုပ် ပျောက်ရပြန်၏။ အာရုံရုပ်ဝတ္ထုတည်းဟူသော ရုပ်ဓာတ်တို့ဖြစ်မှု ချုပ်မှု မြန်သလောက် ဝေဒနာဓာတ်ကလည်း မြန်မြန်ကြီးလိုက်၏။ ဖြစ်ရ ချုပ်ရ၏။

သညက္ခန္ဓာ

သညက္ခန္ဓာသည် ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ် တရားကို ဖော်ပြသော အာရုံတို့ကို မှတ်တတ်၏။ ဝေဒနာခံစားမှု ၁-ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ၂-မနသိကာရ၊ ၃-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ၄-ကာယဝိညာဏ်၊ ၅-မနောဝိညာဏ်၊ ၆-သုခဝေဒနာ၊ ၇-သောမနဿဝေဒနာ၊ ၈-ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ၁ မှ ၈ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၆) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အမျိုးမျိုးတို့ကိုလည်း မှတ်တတ်သောသဘောရှိ၏။ ဤအရာ၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသိမှုနှင့် သညက္ခန္ဓာသိမှုကို ခွဲခြမ်းရာ၏။ ကာယဒွါရ ၌ ဆိုက်တိုက်လာသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗအာရုံတို့ကို သင်ကား မြေ၊ သင်ကား လေ အစရှိသည်ဖြင့် သိမြင် ဖော်ပြသွားမှုသည် ဝိညာဏ်သိမှုတည်း။ ဝိညာဏ် ဖော်ပြ၍ သွားသမျှ နောင်မမေ့ ရအောင် မှတ်မှုသည် သညာ၏ အမှုတည်း။ အချုပ်သဘောမှာ ဝိညာဏ်သည် သိပြီးသော အာရုံကို မမေ့ရအောင် မမှတ်နိုင်။ သညာသည် တွေ့ကြုံသည့်ကို မှတ်မိ၏။ ရှေ့သို့ တစ်စုံတစ်ခုကို မျှ သိမြင်မှုမရှိနိုင်။ ဝေဒနက္ခန္ဓာချုပ်တိုင်း သညက္ခန္ဓာလည်း ချုပ် ရ၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ

သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော ငါးဆယ် သော စေတသိက်တရားတို့ကို ခေါ်ပါသည်။ ထို တရားတို့၏ သဘောသည် များလှသောကြောင့် ကျမ်းကျယ်မည်စိုး၍ မထည့် တော့ပြီ။ တရားအားထုတ်သော ယောဂီတို့ သိလောက်ရုံ ပြပါမည်။ မိမိခန္ဓာကိုယ်၌ ရှုနေသောအခါ၊ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ တရားတို့ ဖြစ်ချုပ်နေသည်ကို ရှုနေသောအခါ အာရုံ၌ စေ့ဆော် ခြင်းတည်းဟူသော စေတနာတရားသည် ဖြစ်၏။ စိတ်ဖြစ်တိုင်း စေတသိက်က ဖြစ်ရသည်ဖြစ်၍ တရားအားထုတ်သောအခါ အားထုတ်နေတုန်းဖြစ်တဲ့ စိတ်တိုင်းတို့၌ ထိုက်သင့်သော စေတသိက်တရားတို့သည် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ရုပ်နာမ်ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို

သိတိုင်းသိတိုင်း ၁ဖဿ၊ ၂စေတနာ၊ ၃ဧကဂ္ဂတာ၊ ၄မနသိကာရ စသည်တို့ ဖြစ်ရ၏။ ၅ဝိတက်၊ ၆ဝိစာရတို့ ဖြစ်ရ၏။ ၇သဒ္ဓါ၊ ၈သတိ၊ ၉ဟိရီ၊ ၁၀ဩတ္တပ္ပ၊ ၁၁အလောဘ၊ ၁၂အဒေါသ၊ ၁၃တတြမဇ္ဈတ္တတာ စသည်တို့ ဖြစ်ရ၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင် ချုပ်ရ ပျက်ရ၏။ ဤတရားတို့ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာတရားခေါ်၏။ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာ ချုပ်တိုင်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာတရားလည်း ချုပ်ရ၏။

ဤနေရာ၌ လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ ဘာဝနာ ဒီပနီ ကျမ်းတွင်ပါသော သညက္ခန္ဓာနှင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အကြောင်းကို ဗဟုသုတအလို့ငှာ အောက်ပါအတိုင်း ထည့်ပြလိုက်ပါအံ့။

လယ်တီဆရာတော် အမိန့်ရှိပုံ

(ထိုသညက္ခန္ဓာသည် အာရုံအပြားအားဖြင့် ၆ ပါး ရှိ၏။ ရူပသညာ၊ သဒ္ဓသညာ၊ ဂန္ဓသညာ၊ ရသသညာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ ဓမ္မသညာ၊ ဤ ၆ ပါးတည်း။ အဆင်းသဏ္ဌာန်မျိုး၌ သိမှု၊ အသံမျိုး၌ သိမှု၊ အနံ့မျိုး၌ သိမှု၊ အရသာမျိုး၌ သိမှု၊ ပထဝီ တေဇော ဝါယော ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗမျိုးကို သိမှု၊ ထိုငါးပါးတို့မှ ကြွင်းသော ကုသိုလ် ဓမ္မ၊ အကုသိုလ်ဓမ္မ၊ အဗျာကတဓမ္မတို့၌ သိမှုဟူ၍ ၆ ပါး ဆိုလိုသည်။ မျက်စိအရသာကို သိမှု၊ နားအရသာကို သိမှု၊

၁-ဖဿ၊ ၂-စေတနာ၊ ၃-ဧကဂ္ဂတာ၊ ၄-မနသိကာရ၊ ၅-ဝိတက်၊ ၆-ဝိစာရ၊ ၇-သဒ္ဓါ၊ ၈-သတိ၊ ၉-ဟိရီ၊ ၁၀-ဩတ္တပ္ပ၊ ၁၁-အလောဘ၊ ၁၂-အဒေါသ၊ ၁၃-တတြမဇ္ဈတ္တတာ
၁ မှ ၁၃ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

နှာခေါင်းအရသာကို သိမှု၊ လျှာအရသာကို သိမှု၊ ကိုယ်အင်္ဂါ
အရသာကို သိမှု၊ မနောအရသာကို သိမှု ဟူ၍လည်း ၆ ပါး ဖြစ်
၏။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ဤသညာနှင့်ပင် နေ့နေ့ညည
အခွင့်အလုံးစုံမျိုးကို သိ၍ သိ၍ လုပ်ကြံဆောင်ရွက်၍ နေကြ
ရကုန်၏။)

ဤသည်ကား သညက္ခန္ဓာ အကျဉ်းခွဲခြမ်းနည်းတည်း။

သညာသိ၊ ဝိညာဏ်သိ အထူး

ဤအရာ၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသိမှုနှင့် သညက္ခန္ဓာသိမှုကို
လည်း ခွဲခြမ်းရာ၏။ ခြောက်ဒွါရ၌လည်း ဆိုက်တိုက်လာသော
အာရုံတို့ကို သင်ကားမြေ၊ သင်ကားရေ အစရှိသည်ဖြင့် သိမြင်
ဖော်ပြ၍ သွားမှုသည် ဝိညာဏ်၏ သိမှုတည်း။ သညာ၏ သိမှု
မဟုတ်၊ ဝိညာဏ်ဖော်ပြ၍ သွားသမျှကို နောင် မမေ့ရအောင်
မှတ်မှုသည် သညာ၏ အမှုတည်း။ ဝိညာဏ်၏ အမှုမဟုတ်။
ဝိညာဏ်အလိုအားဖြင့် ရှေ့သို့ တွေ့ကြုံသမျှကို ထင်မြင်သိလင်း၍
သွားနိုင်ရာ၏။ တွေ့ကြုံပြီးသည်ကို ပြန်၍ တစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ
မမှတ်သိနိုင်ရာ။ သညာအလိုအားဖြင့် တွေ့ကြုံဖူးသည်ကို မှတ်မိ
၏။ ရှေ့သို့ တစ်စုံတစ်ခုကိုမျှ သိမြင်မှု မရှိလေရာ။

ဤကား သညာ၊ ဝိညာဏ်နှစ်ပါးတို့ အထူးတည်း။

စေတနာ ကံ သင်္ခါရ

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
အပါအဝင်ဖြစ်သော တရားမျိုးသည် ငါးဆယ်ရှိ၏။ သုတ္တန်နည်း

အားဖြင့် စေတနာ စေတသိက်တစ်ခုကို ပဓာနပြု၍ ပြဆိုရ၏။

စေတနာ စေတသိက်တစ်ခု၌ အနိစ္စလက္ခဏာရေး ပိုင်နိုင်ခဲ့လျှင် ထိုအလုံးစုံတို့၌ ပိုင်နိုင်တော့သည်။ ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ စေ့ဆော်မှု၊ ကြောင့်ကြစိုက်မှု ဆိုသည်ကား သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ကို မျက်တောင်တစ်ခတ်မျှ ကြုံမည်မျှကို လွတ်၍ ငြိမ်ဝပ်ရပ်နားလျက် နေခွင့်မရအောင် နှိုးဆော်မှု၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရ စိုက်ထူ၍ အပူတိုက် ဆော်ဩမှုပေတည်း။

လွန်လေပြီးသော **၁**အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် **၂**အသညသတ် ဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်ကို ချန်လှပ်၍ ဘဝအဆက်ဆက်ကို အကုန်မျှော်လေ။

စိတ်တလှုပ်လှုပ် စိတ်တရွရွ စိတ်တကြွကြွ စိတ်တချီချီ စိတ်တလူလူနေမှုကို မြင်ခဲ့လျှင် စေတနာမှုကို သိမြင်လိမ့်မည်။

တစ်ခုခုသောဘဝတွင် **၃**စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ဆုံးရာ၌ လည်း မျက်တောင်တစ်ခတ်မျှ ရပ်တန့်ခွင့်မရမူ၍ ဘဝအသစ်အသစ်သို့ ပစ်ချမှုသည် ဤစေတနာ၏ အမှုပေတည်း။ ဤစေတနာဟူသော စေ့ဆော်မှု၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရ စိုက်မှုကို ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံဟူ၍လည်းဆိုအပ်၏။ အာရုံအပြားအားဖြင့် ရူပ

၁-အနမတဂ္ဂသံသရာ၊ ၂-အသညသတ်၊ ၃-စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ဆုံးရာ၌
၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၀၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သဗ္ဗေတနာ၊ သဒ္ဓသဗ္ဗေတနာ၊ ဂန္ဓသဗ္ဗေတနာ၊ ရသသဗ္ဗေတနာ၊
ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဗ္ဗေတနာ၊ ဓမ္မ သဗ္ဗေတနာဟူ၍ ၆ ပါး ရှိ၏။
ရူပါရုံအတွက် စေ့ဆော်မှု၊ သဒ္ဓါရုံအတွက် စေ့ဆော်မှု စသည်
ဆိုလေ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျဉ်းခွဲခြမ်းနည်း ပြီး၏။

(ဤကား ဘာဝနာဒီပနီ အတိုင်းပင်တည်း။)

ကာယဝိညာဏ် နှင့် မနောဝိညာဏ်

ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်လည်း အာရုံကို သိတတ်သော
လက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးသာတည်း။ မှီရာဝတ္ထုရုပ်ကိုစွဲ၍ကား
ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။ ၆ ပါးဟူသော်ကား စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတ
ဝိညာဏ်၊ ယာနဝိညာဏ်၊ ဇိဟ္တာဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနော
ဝိညာဏ်ဟူ၍ ၆ ပါး ရှိ၏။ ၆ ပါး ရှိသော်လည်း ယခုဖြစ်သော
အဇ္ဈတ္တရုပ်နာမ်ကို ရှုရာ၌ မိမိ၏ အတွင်းသက်သက်ဖြစ်သော
ရုပ်နာမ်ကိုသာ အဓိကထား၍ ရှုသောနည်း ဖြစ်သောကြောင့်
မိမိ၏ အတွင်းဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကိုသာ သိရန်
လိုခြင်းဖြစ်၏။

မိမိ၏ ကိုယ်အတွင်းသက်သက်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးကို
သိဖို့ရာ၌လည်း မိမိ၏ ကာယဝိညာဏ်နှင့် မနောဝိညာဏ်သာ
လိုရင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ ရူပကာယ ခေါ် ကိုယ်ကောင်ကြီး
အတွင်း၌ ရှုသောအခါ ခက်မာ ဖွဲ့စေး ပူအေး ထောက်ကန်
တည်းဟူသော ရုပ်၏သဘောတရားတို့သည် နှပ်နှပ်ဖွဲ့ဖွဲ့ မွေမွေကျဲကျဲ

ခန္ဓာထဲ၌ တသဲသဲတဖြုတ်ဖြုတ် တစ်မူဟုတ်ခန့်မျှ မနားဘဲ
 ဖြစ်ချုပ်နေကြကုန်၏။ ဤဖြစ်၍ ချုပ်နေကြသော တရားတို့သည်
 မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဖြစ်တာမို့လို့ မိမိ၏ ကာယဝိညာဏ်က
 သာ သိရ၏။ ထို့ဖြစ်တဲ့ ရုပ်တရားဖြစ်တိုင်း ကာယဝိညာဏ်ဖြစ်မှန်း
 သိရ၏။ ကာယဝိညာဏ်က သိတိုင်း မနောဝိညာဏ်က ဘယ်လို
 ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိရ၏။ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
 ချုပ်တိုင်းလည်း ကာယဝိညာဏ်နှင့် မနောဝိညာဏ်တို့ ချုပ်ကြ၏။
 ခန္ဓာငါးပါးအကြောင်း သိသာရုံရေး၍ ပြီး၏။

ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ ပရမတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဆိုတာ ပညတ်
 ဟူ၍မှတ်။ ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ နေ့မစဲ၊ ညမစဲ၊ တစ်မိနစ် တစ်စက္ကန့်မှ
 မစဲဘဲ တသဲသဲ တသုတ်သုတ် ဖြစ်ချုပ်နေတာကို ခန္ဓာငါးပါး
 ခေါ်တယ်။ အဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာငါးပါးကို သမာဓိပညာနှင့်မှ မြင်နိုင်တယ်။
 ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်။ ခန္ဓာငါးပါးအကြောင်း တော့ သိရပါပြီ။
 ပရမတ္ထ သဘာဝကျနတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ဆိုတာ ဘာလဲဟူမူ
 ပါဠိလို အလျင်ပြပေအံ့။

လက္ခဏာရေးသုံးပါး

အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ၊ ဥပ္ပါဒဝယ ဓမ္မိနော။

ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဝူပသမော သုခေါ။

(သံ၊ ၁၊ ၆ ဓမ္မပဒ)

(အနက်) သင်္ခါရာ-ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ
 အကြောင်းတရားလေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့သည်၊ **ဝတ ဧကန္တေန**-ဧကန်စင်စစ်၊
အနိစ္စာ-အမြဲမရှိကြလေကုန်၊ **ဥပ္ပါဒဝယ ဓမ္မိနော**-ဖြစ်ခြင်း
 ပျက်ခြင်း သဘောရှိကုန်၏၊ **ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ**-အကြောင်းအားလျော်စွာ
 ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီး၍၊ **နိရုဇ္ဈန္တိ**-ချက်ချင်းပင် ချုပ်ပျက်ကြလေ
 ကုန်၏၊ **တေသံ**-ထိုဖြစ်ပျက်ဖြစ်ပျက်နှင့် ဖြစ်ပျက်မစဲ တသဲသဲ
 ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်၍နေသော သဘောတရားတို့၏၊ **ဝူပသ**
မော-ချုပ်ငြိမ်းရာအစစ် ဧကန်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်သာလျှင်၊
သုခေါ-လွန်စွာအေးမြ ချမ်းသာလှသော သန္တိသုခ ချမ်းသာ
 အစစ်ကြီး ဖြစ်ရလေတော့သတည်း။

ပရမတ္ထ သဘာဝကျနသည့် လက္ခဏာရေးသုံးပါး ဆိုတာ
 အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်၏။ ဤအနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုသည်
 မှာလည်း အဆီညှစ်၍ ထုတ်လိုက်တော့ ဖြစ်ပျက်တရားပင်
 ဖြစ်၏။ ဘာဖြစ်ပျက်လဲဆိုရင် ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ္ထတရားဆို
 သည်မှာ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ပင်ဖြစ်၏။ ရုပ်သည် မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့်
 ကာလအတွင်းတွင် ကုဋေငါးထောင်ကျော်ဖြစ်၏။ နာမ်သည်
 ကုဋေတစ်သိန်းကျော်ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ နေ့မစဲ ညမစဲ နာရီမစဲ မိနစ်မစဲ စက္ကန့် မစဲ
 အစဉ်မမြဲသော ဖြစ်ပျက်တရားတို့ကိုသာလျှင် ပရမတ္ထ သဘာဝ
 ယထာဘူတကျနသည့် **ခဏိကအနိစ္စ** ခေါ်သည်။

ထိုမမြဲသော သဘောတရားတို့ဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်
 မပြတ်မလပ် တရစပ် နှိပ်စက်ခြင်း ခံနေရသည်ကို **ခဏိက ဒုက္ခ**
 ခေါ်ပါသည်။

ထိုမမြဲသော သဘောကို လူမဆိုထားနှင့်၊ ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသော်မှ တားမရ ဆီးမရ အစိုး မရသော ကြောင့် ခဏိက အနတ္တ ခေါ်ပါသည်။

ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို အနိစ္စ အနတ္တဟု ခေါ်တာ တော့ ကျေနပ်ပါ၏။ ဒုက္ခဆိုတာကတော့ ကောင်းကောင်း မကျေနပ်နိုင်ပါ။ ဘာပြုလို့ ဒုက္ခထဲ ဆွဲသွင်းရပါသနည်းဟူမူ မမြဲတဲ့သဘောဟာ စင်စစ်တော့ သေတယ်ခေါ်တယ်။ သေတဲ့ ဒုက္ခဟာလဲ အကြီးဆုံးပဲလို့ သံယုတ် အဋ္ဌကထာတွင် မိန့်တော် မူတယ်။ ဘယ်လိုပါလဲဆိုတော့ -

**အနိစ္စတာ စ နာမေသာ မရဏံ၊ မရဏ တော
ဥတ္တရိ ဒုက္ခံ နာမ နတ္ထိ။**

(သံ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၁၉၊ ရဟောဂတသုတ်။)

(အနက်) **သော အနိစ္စတာ စ နာမ၊** ဤမမြဲသော သဘောသည်လည်း၊ မရဏံ-သေခြင်းပင်တည်း၊ **မရဏတော-** သေခြင်းထက်၊ **ဥတ္တရိ-**သာလွန်ပိုကဲသော၊ **ဒုက္ခံ နာမ-**ဆင်းရဲ ခြင်းမည်သည်၊ **နတ္ထိ-**မရှိ။

ခဏိကနှင့် သန္တတိအကြောင်း ရှင်းပြချက်အတိုချုပ်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားတော်မူသည့် အတိုင်းပင် ခဏိကဆိုသည်မှာ ခန္ဓာ နာမ်ရုပ်တို့သည် ပရမတ္ထ သဘာဝအလျောက် အလွန်လျင်မြန်စွာ မရပ်မနား အာကာသ ခြားလျက် တရစပ် ချုပ်ပျက်နေခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ဖြစ်ပြီးလျှင်

ဖြစ်သောခဏ၌ပင် ချက်ချင်းပျက်ရသော သဘောရှိသောကြောင့် ခဏိက အနိစ္စခေါ်ပါသည်။

အနိစ္စဝိပဿနာ

ခဏိကဆိုသော်လည်း ဝိပဿနာယောဂီသိပ္ပံနှင့် ဘုရား သခင်သိပ္ပံ မတူပါ။ ဘုရားသခင် သိပ္ပံမှာ မျက်စိတစ်မှိတ်အတွင်း ရုပ်က ကုဋေငါးထောင်ကျော်၊ နာမ်က ကုဋေတစ်သိန်းဟုဆို၏။ ကုဋေတစ်သိန်းကို ဥပါဒ်ခဏ ဌိခဏ ဘင်ခဏနှင့်မြှောက်လျှင် ခဏငယ်ပေါင်း ကုဋေသုံးသိန်းဖြစ်၏။ ဤကုဋေသုံးသိန်းကို ဘုရား သခင်က တစ်ခုမျှ မပိုမလိုရအောင် အတိအကျ သိတော်မူ၏။

ဝိပဿနာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များမှာမူ မျက်စိတစ်မှိတ်အတွင်း ရေတွက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်လောက်အောင်ရာ ပေါင်းများစွာသော ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပုံကိုသာ သိနိုင်ပါသည်။ ဤတရားကို ထင်မြင်ပေါက်ရောက်အောင် အားထုတ်ဖူးသော သူမြတ်များမှာမူ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌဖြစ်ကြပြီး ဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်တို့၏ ခဏ အစိတ်အပိုင်းကလေးတွေကို သိနိုင်လျှင် အနိစ္စ ဝိပဿနာ ပိုင်နိုင်ပြီဖြစ်၍ ဝိပဿနာဖြစ်မြောက် အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ရေပွက်ပမာ၊ တံလျှပ်ပမာ ခန္ဓာ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှု လျင်မြန်ပုံကို ရှုမြင်ရလျှင် သေမင်း မမြင်နိုင်ဟူ၍ -

ယထာ ပုဗ္ဗုဋ္ဌကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။

ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ ပစ္စုရာဇာ န ပဿတိ-

ဟု ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်က ဆိုပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်လျင်မြန်ပုံကို မြင်၍ နေသော ယောဂီသူ မြတ်ကို အနိမိတ္တဝိဟာရ ဟုခေါ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော ခဏိကအနိစ္စ ဝိပဿနာကို ရှုမြင်လျက် မဂ်ဖိုလ်ကို ရသော ပုဂ္ဂိုလ် ကို အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခ သုခပဋိပဒါ ပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

(ဤအကြောင်းကို အကျယ်သိလိုလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ကြည့်ပါလေ။)

ဘုရားရှင်အသိနှင့် ယောဂီအသိ

ဘုရားသခင် ရွှေဉာဏ်တော်နှင့် ဝိပဿနာ ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်မှာ အလွန်ကွာခြင်းဖြစ်ကြသည် ဖြစ်သောကြောင့် ပရမတ် ရုပ်နာမ်တို့ကို သိမြင်သောအခါ ပရမတ္ထ သဘာဝအတိုင်း မရပ် မနား အာကာသခြားလျက် အတုမရှိ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက်နေ သည်ကို တွေ့ရသည်ဆိုသော်လည်း တွေ့ပုံ မြင်ပုံ သိပုံချင်း အတိမ် အနက် အစိပ်အကျဲ့ အသေအချာချင်း ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မတူပါ။ မတူနိုင်သော်လည်း မမြဲတဲ့ အနိစ္စသဘော၊ ဆင်းရဲတဲ့ ဒုက္ခသဘော၊ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တသဘောတို့ကို ယုံကြည်ပေါက်မြောက် နိုင် လောက်အောင် *ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် ပရမတ်နာမ်ရုပ် အစစ် တို့၏ မျက်စိတစ်မှိတ်အတွင်း မရေတွက်နိုင်အောင် တရစပ် ဖြစ်ပျက်နေမှုတို့ကိုသာ ယောဂီသူမြတ်တို့၏ သိဖို့ရာလိုရင်း ဖြစ်ပါ သည်။

* ဘာဝနာမယဉာဏ်

ခရေမ့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၉) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း ခန္ဓာနာမ်ရုပ်တို့၏ ခဏမစဲ ချုပ်ပျက်နေမှုတို့ကို ခဏိက အနိစ္စဟု ရေးသားတော်မူ ပါသည်။ ၎င်းပြင် အဇ္ဈတ္တပရမတ် ရုပ်နာမ်တို့၏ ခဏိကမရဏ တို့သည် မံသမျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသည် မဟုတ်ကုန်၊ တစ်ကိုယ် လုံးမှာ ဇာတိ ဇရာ မရဏ အချက်ပေါင်း အနန္တရှိသမျှ သိသာလှ၏ ဟု ရေးတော်မူပါသည်။ (ဤအကြောင်းကို အကျယ်သိလိုလျှင် ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီ၊ လက္ခဏ ဒီပနီ စသည်တို့တွင် ကြည့်ကြပါလေ။)

ခဏိကနှင့် သန္တတိ

(ဘာဝနာဒီပနီတွင် ပြဆိုအပ်သော ဖြစ်မှုပျက်မှုသည်ကား 'ခဏိက ပစ္စုပ္ပန်ကို အဓိလိုက်၍ ပြလိုသော အစီအရင် မဟုတ်၊ ၂-သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ကို ပဓာနပြု၍ အခြေပျက် အနေပျက် ဝိသဘာဝ အမူအရာပျက်ကို ပြဆိုသော အစီအရင်ဖြစ်သည်။ ယခုစာအုပ်မှာ ခဏိက ပစ္စုပ္ပန်ကို အဓိလိုက်၍ ပြသော အစီအစဉ်ဖြစ်သည်)

သာ၍ ရှင်းအောင် ဥပမာပြချင်သေးသည်မှာ ဘုရားသခင် က လူတစ်ယောက်၌ ဆံပင်ပေါင်းနှစ်ကုဋေ လေးသန်း၊ မွေးညင်းပေါင်း ကိုးသောင်းကိုးထောင်ရှိသည် ဟု ဟော တော်မူ၏။ ဘုရားသခင် ရွှေဉာဏ်တော်ဖြင့် သိ၍ ဟောတော်မူ သော ဆံပင်မွေးညင်းတို့သည် လူတိုင်း၌ ရှိ ကြ၏။ လူတိုင်း၌ရှိ၍ သိနေကြသော ဆံပင်မွေးညင်းကိုပင် ဘုရားသခင်လည်း ဟောတော်မူ၏။ ဘုရားသခင် ဟောတော်မူသော ဆံပင်မွေးညင်း

၁-ခဏိက ပစ္စုပ္ပန်၊ ၂-သန္တတိပစ္စုပ္ပန်

၁ မှ ၂ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၉) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

ကတခြား၊ လူတိုင်းသိသော ဆံပင်မွေးညင်းကတခြား မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် လူတို့က ဘုရားသခင်ကဲ့သို့ အရေအတွက်နှင့် မပို မလိုရအောင် တိတိကျကျ အကုန်အစင်မသိနိုင်ကြပါ။ မသိနိုင်ကြသောကြောင့် ဘုရားသခင် ဟောတော်မူသော ဆံပင်မွေးညင်း မဟုတ်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။

အနတ္တဆိုတဲ့ အနိစ္စ ဝိပဿနာကို ထင်မြင်အောင် အားထုတ်ဖူးသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့် ကာလအတွင်း မရေမတွက်နိုင်လောက်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ ခဏိကအချက် ခဏိကအနိစ္စကို ရှုတတ်မြင်တတ်ပြီ ဖြစ်ရကား မည်သည့် ဣရိယာပုတ်၊ မည်သည့် ဝေဒနာ၌မဆို အာရုံပြု၍ ရှုကြည့်မည်ဆိုလျှင် ခဏိကအချက်တို့ ထင်ရှားသည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကြာကြာရှုလေ သမာဓိ ကြီးလေ ဖြစ်ပါသည်။ သမာဓိကြီးလေ ခဏိကအနိစ္စ ထင်ရှားများပြားလာလေ ဖြစ်ပါသည်။

သန္တတိဆိုသည်မှာ ခဏိကအချက်ပေါင်းများစွာ လျင်လျင် မြန်မြန် အစဉ်မပြတ် ဆက်စပ်၍ နေသောကြောင့် တစ်ခုတည်း တစ်မျိုးတည်းပင်ဟု ထင်ရခြင်းကို သန္တတိခေါ်သည်။ ဥပမာ- သဲတွေကို အမြင့်မှ အဆက်မပြတ် သွန်ချသောအခါ တစ်မှုန့်ပြီး တစ်မှုန့် ဖြစ်ပေါ်ပြီး လျင်မြန်စွာ ပျောက်ပျောက်သွားတာကို မမြင်ဘဲ သဲအကြောင်းကြီးကိုသာ မြင်နေရသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ခဏိကဆိုသည်မှာ ဖြစ်သောခဏ၌ပင် ချက်ချင်း ပျောက်သွားပါသည်။ အပ်ဖျားပေါ် မှန်ညှင်းစေ့ချသကဲ့သို့၊ ထောက်ခနဲ ဖြစ်တာနှင့်၊ ထောက်ခနဲ ဖြစ်သောအသံ ပျောက်တာနှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သန္တတိမှာမူ ခဏိကထက်ပို၍ အသက်ရှည်ပြီး တည်နေသည်ကို သန္တတိခေါ်ပါသည်။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း ဖြစ်ပြီးနောက် မည်ရွှေ့မည်မျှလောက် တည်နေသည်၊ တစ်မိနစ် နှစ်မိနစ်၊ တစ်နာရီ နှစ်နာရီ စသည်ဖြင့် တည်နေသည်ကို သန္တတိဟု မိန့်တော်မူပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီးနောက် မည်ရွှေ့မည်မျှကြာမှ ပျက်သည်ဟုဆိုရလျှင် ယင်းပျက်မှုမျိုးကို သန္တတိအနိစ္စခေါ်ပါသည်။

ခဏိကအနိစ္စမှာ ဖြစ်သောခဏ၌ပင် ချက်ချင်းပျက်တာကို ခေါ်ပါသည်။ ဖြစ်သောခဏဟုဆိုသော်လည်း ဘုရားသခင် သိသောခဏနှင့် လူတို့သိသောခဏ မတူကြောင်း သတိပြုစေလိုပါသည်။ တစ်ခဏအထက်ပို၍ ကြာသမျှ သန္တတိခေါ်၏။ သန္တတိပညတ်တို့၏ အသက်မှာ ရှည်လျားတတ်၏။ အဇ္ဈတ္တဓာတ်ပရမတ်တို့၏ သန္တတိအသက်မှာမူ တိုတောင်းတတ်၏။ အဇ္ဈတ္တဓာတ်ပရမတ်တို့ကို ရှုသောအခါ ခဏိက အနိစ္စလည်း ထင်တတ်၏။ မည်သည့်အနိစ္စပဲထင်ထင် နည်းမှန်လမ်းမှန် ထင်ရလျှင် ဝိပဿနာအလုပ်ကိစ္စ ပြည့်ဝပါတော့သည်။ (သန္တတိ အနိစ္စ အကြောင်း အကျယ်သိလိုလျှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဘာဝနာ ဒီပနီတွင် ကြည့်ကြပါလေ။)

တိရဏာ ပရိညာ

တိရဏာပရိညာဆိုတာ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း ထင်မြင်ပွားများ၍ နေရသော 'ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစ ၂-အနုလောမဉာဏ် အဆုံးရှိသော 'ဝိပဿနာဉာဏ် ၉-ပါးကို ခေါ်ပါသည်။

လက္ခဏာရေးသုံးပါးသည်လည်း တရားကိုယ်မှာ တစ်ခုတည်းက လက္ခဏာသုံးပါး ကွဲပြားနေပါသည်။ အဘယ်ကဲ့သို့တရားကိုယ်မှာ တစ်ခုတည်းနည်းဟူမူ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော 'အနိစ္စာဝတသင်္ခါရာဟူသော ပါဠိကို ပြန်၍ကြည့်လျှင် အနိစ္စသည် ဖြစ်ပျက်ဖြစ်၏။ အနိစ္စသည်ပင် စင်စစ်တော့ ဤဒုက္ခတရား၊ အနတ္တတရားဖြစ်သဖြင့် ဒုက္ခလဲ ဖြစ်ပျက်၊ အနတ္တလဲ ဖြစ်ပျက်ပင်ဖြစ်၏။ ဤဖြစ်ပျက် သဘောတစ်ခုတည်းကိုပင် မမြဲသော အနိစ္စ၊ ဆင်းရဲသော ဒုက္ခ၊ အစိုးမရသော အနတ္တဟူ၍ ခေါ်၏။ ဤလက္ခဏာရေးသုံးပါးကို တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချိန်တည်း ထင်ရှားစွာ ရှုမြင်ပွားများနိုင်သည်ကို တိရဏာပရိညာ ဟုခေါ်သည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ကြည့်ပါ။)

၁-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ၂-အနုလောမဉာဏ်၊

၃-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစ အနုလောမဉာဏ် အဆုံးရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ် ၉-ပါး

၄-အနိစ္စာဝတသင်္ခါရာ

၁ မှ ၄ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၀၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိ ခုနစ်ပါး

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိကို ပြဆိုရမည်ဆိုသော် ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါးစလုံး တရားအားထုတ်သောသူများ နားလည်အောင် အကျဉ်းမျှလောက် ပြသွားမှ တော်မည်ဖြစ်၍ ရေးပြပါအံ့။

ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါးကား- သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိဟူ၍ ၇-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၇-ပါးတို့တွင်-

- ၁။ သီလဝိသုဒ္ဓိဆိုသည်မှာ သီလခံယူပြီးသည်နှင့် တစ် ပြိုင်နက် သီလမကျိုးမပေါက် မပြောက်မကျား သမျှ ကာလပတ်လုံး သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တော့၏။
- ၂။ သီလခံပြီးသည့်နောက် အာနာပါန အစရှိသော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-အနက် တစ်ပါးပါးကို ရှုသောအခါ 'ပရိ ကမ္မနိမိတ် ပေါ်လာလျှင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်စပြုလာပြီ ဟု မှတ်ပါ။

၂-ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ပေါ်လာလျှင် အလယ်အလတ် စားဖြစ်သော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်လာပြီဟူ၍ မှတ်ပါ။

၁-ပရိကမ္မနိမိတ်၊ ၂-ဥဂ္ဂဟနိမိတ်

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၁၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၁ပဋိဘာဂနိမိတ် ပေါ်လာလျှင် အမြတ်စား စိတ္တ
ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်လာပြီဟူ၍ မှတ်ပါ။ ပဋိဘာဂနိမိတ်မှ စ၍ ဝိတက်
ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန် အင်္ဂါငါးပါး အစရှိသော
၂ပထမဈာန်မှ ပဉ္စမဈာန် တိုင်အောင်သော ဖြစ်ခြင်းတို့
မှာမူ မြတ်သည်ထက်မြတ်၊ မြင့်သည်ထက်မြင့်သော စိတ္တ
ဝိသုဒ္ဓိတို့ဟူ၍ မှတ်ပါ။

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိမှာမူ ခန္ဓာငါးပါးကို ခွဲခြား၍ အဓိပ္ပာယ်ကို
သိပြီးလျှင် သိသည့်အတိုင်း ၁နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊
၂နာမရူပ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ၃သမ္မသနဉာဏ်တို့၌
ဉာဏ် ရှင်း၍ ၄သန္တတိသဘောအတိုင်း ပူသောရုပ်သည်
အေးသောအခါမရှိ၊ အေးသောရုပ်သည် ပူသောအခါမရှိ၊
ပူတာ အေးတာ ရုပ်၊ ခံစားရတာ ဝေဒနာ၊ မှတ်တာ သညာ၊
စေ့ဆော် စူးစိုက်တာ ၅သင်္ခါရ သိတာ ၆ဝိညာဏ်၊ ညဉ့်
ကရုပ်သည် နေအခါ၌မရှိ။ နေ့က ရုပ်သည် ညဉ့်အခါ၌
မရှိဟု စာတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ နားလည်ယုံကြည်သလို
ရုပ်နာမ် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဝေဖန်၍ သုံးသပ်ပြီး သုံးသပ်တဲ့
အတိုင်းလဲ သဘောကျ နှစ်သက်သောသူ၏စိတ်သည် ဒိဋ္ဌိ
ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်၏။

၁-ပဋိဘာဂနိမိတ်၊ ၂-ပထမဈာန်မှ ပဉ္စမဈာန်၊ ၃-နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊
၄-နာမရူပ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ၅-သမ္မသနဉာဏ်၊ ၆-သန္တတိသဘော၊ ၇-သင်္ခါရ
၈-ဝိညာဏ်
၁ မှ ၈ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၁၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

- ၄။ ထို့ထက် ရင့်သန်၍ ဤစာအုပ်တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီး သော အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါး **၁-တိရဏ ပရိညာ** စခန်းကို ထင်ရှားစွာ ရှုမြင်ရသောအခါ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ပိုင်၍ ပညတ်ပရမတ်ကို ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် ကွဲ၍ ယုံမှားသံသယ ကင်းပြီးသွားသောစိတ်ကို ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ ခေါ်၏။ ဤကင်္ခါ ဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိရောက်မှ အနိစ္စ အစစ်ကို သိရတော့၏။ ပရမတ်အစစ်ကို တွေ့ရတော့၏။ **၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါး**အစစ်ကို တွေ့ရတော့၏။
- ၅။ ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌ ကောင်းစွာအားစိုက်၍ ရှုသောအခါ သမာဓိက ရင့်၍ရင့်၍ လာတော့၏။ သမာဓိရင့်သော အရှိန်ကြောင့် ပီတိအမျိုးမျိုးဖြစ်တတ်၏။ **၃-ပဿဒ္ဓိအမျိုးမျိုး** ဖြစ်တတ်၏။ ဩဘာသအလင်းရောင် အမျိုးမျိုးတွေ တတ်၏။ ထိုအခါ မိမိတွေ့သော ပီတိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကောင်း၊ ပဿဒ္ဓိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဩဘာသကို သော်လည်းကောင်း မက်မောစွဲလမ်းနှစ်သက်၍ မင်္ဂလော ဖိုလ်လော နိဗ္ဗာန်လောဟု ထင်တတ်၏။ ဆရာက တင်ကြံ ၍ ပြောထားလျှင်ကောင်း၏။ ပြောထား၍ နားလည်လျှင် မင်္ဂမဟုတ်မှန်း သိရတော့၏။ ဤကား မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိတည်း။

၁-တိရဏ ပရိညာ၊ ၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါး၊ ၃-ပဿဒ္ဓိအမျိုးမျိုး

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၁၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၆။ **ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ**မှာကား ပီတိ ပဿဒ္ဓိ ဩကာသတို့သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ဟု သိသောအခါ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် လမ်းမှန်အတိုင်းသွားမှပဲဟု သတိရ၍ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကို ရှုသွားသော **ပဋိသင်္ခါဉာဏ်** မှစ၍ အနုလောမဉာဏ်အထိ ရှုသွားသော ဉာဏ်ကို ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိခေါ်သည်။

၇။ လောကုတ္တရာ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဆိုတာမှာ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိအတိုင်း ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်မှုချုပ်မှုကို ရှုနေရင်း ပဋိသင်္ခါဉာဏ်မှစ၍ အထက်ဉာဏ်များသို့ တစ်ဆင့်တစ်ဆင့်တက်လာပြီးလျှင် နောက်ဆုံး၌ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ကို ရှုရင်းရှုရင်း သင်္ခါရကို လွှတ်ကာ-

- (၁) နိုးသောအခါ ပထမ **အနုလုံစိတ်**ဖြစ်၍ **ပရိကံ**ဟု အမည်ရ၏။
- (၂) ဒုတိယ အနုလုံစိတ်ဖြစ်၍ **ဥပစာ**ဟု အမည်ရ၏။
- (၃) တတိယ အနုလုံစိတ်ဖြစ်၍ အနုလုံဟု အမည်ရလျက် သင်္ခါရကိုပယ်၏။ ပယ်သော်လည်း **သင်္ခါရ** တည်းဟူသော အမျှင်မပြတ်သေး။

၁-ပဋိပဒါဉာဏဒဿန၊ ၂-ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ ၃-အနုလုံ၊ ၄-ပရိကံ၊ ၅-ဥပစာ၊ ၆-သင်္ခါရ
၁ မှ ၆ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၁၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

- (၄) မပြတ်သေးသော သင်္ခါရအမျှင်ကို **၁-ဂေါတြဘူမိတ်**က
ဖြတ်၏။ ဖြတ်သောအခါ အမျှင်တန်းလန်းနေသော သင်္ခါရ
အရှိန်ပြတ်၍သွား၏။ ပြတ်သွားသော်လည်း နိဗ္ဗာန်ကိုကား
မမြင်ရသေး၊ အာရုံပြုရုံသာ ပြုနိုင်သေး၏။
- (၅) အာရုံပြုပြီးမှ **၂-မဂ်စိတ်** ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို
မျက်မှောက်တစ်ကြိမ်ပြု၏။ မြင်၏။ **၃-မဂ္ဂဝီထိစိတ်** တစ်
ကြိမ်သာကျ၏။
ဒါကြောင့်မို့လို့ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ **မဂ္ဂဘိညာ သက္ခိ မတာ**
ဟု ဆို၏။
ဤမဂ်စိတ်ဖြစ်သည်ကိုပင် **၄-ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ** ခေါ်၏။

ယောဂီ၌ လက်တွေ့သိမြင်ရပုံ

ယခုပြသော နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ
အကြောင်း ရေးပြသွားသည်မှာ စာပါနည်းအတိုင်းဖြစ်၏။

တရားအားထုတ်သောသူ၏ အသိဉာဏ်အတိုင်းဆိုလျှင်
၁-ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိကစ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ကို
ရှုသွားရ၏။ ရှုသွားရင်း၊ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုပ်ယှက်ခတ် မြင်နေရင်း

၁-ဂေါတြဘူမိတ်၊ ၂-မဂ်စိတ်၊ ၃-မဂ္ဂဝီထိစိတ်၊ ၄-ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ

၅-ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ

၁ မှ ၅ ထိ စကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၂၀) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဖြစ်ပျက်ရပ်နာမ် နှစ်ပါးစလုံးမှ လွန်မြောက်သွားသည်ကို ဉာဏ
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိခေါ်၏။ (တရားအားထုတ်ရင်း မဂ်စိတ်ဖြစ်ပုံ၊ ဖိုလ်စိတ်ဖြစ်ပုံ၊
ဖလသမာပတ်ဝင်စားပုံတို့ကို သေသေချာချာ နားရှင်းအောင် နောက်ထပ်တစ်နေရာ
၌ ရေးပြပါမည်။)

*ပီတိငါးမျိုး

ပီတိအကြောင်း ရေးပြအံ့။ ဤကဲ့သို့ မိမိခန္ဓာကိုယ် အတွင်း
ရုပ်ဓာတ်လေးပါးတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ နာမ်ဓာတ် လေးပါးတို့၏
ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်ခြင်းတို့ကို တစ်စထက် တစ်စ သမာဓိရင့်လေ
ပို၍ သိလေ ဖြစ်လာလေ၏။ သမာဓိ ရင့်လွန်းအားကြီးလာသော
အခါ ဝိပဿနာသမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိပဿနာကို ကျနမ္ပနိကန်
စွာ ယထာဘူတကျကျကြီး နည်းမှန်လမ်းမှန်အတိုင်း အားထုတ်
သော သူတို့မှသာ ရတတ်၊ တွေ့တတ်သော ပီတိများကို တွေ့ရ
တတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌-

သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။

အမာနုသီ ရတိ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော-
ဟူ၍ ဟောတော်မူပါသည်။

(အနက်) သုညာဂါရံ၊ ဆိတ်ငြိမ်သော အရပ်သို့ ပဝိဋ္ဌဿ-
ဝင်သော၊ သန္တစိတ္တဿ-ငြိမ်းချမ်းသော စိတ်ရှိသော၊

* ပီတိငါးမျိုး

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း
စာမျက်နှာ (၃၂၁) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သမ္မာ-အသင့်အားဖြင့်၊ ဓမ္မ-ရုပ်နာမ်တရားကို၊ ဝိပဿ
 တော-^၁ဥဒယဗ္ဗယာ-နုပဿနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်
 ရှုသော၊ ဘိက္ခုနော-သံသရာဘေးကို ရှုသော ယောဂီ
 ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အမာနုဿီ-ဝိပဿနာ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါးကို
 အားမထုတ်သော သူတို့၏ အရာမဟုတ်သော၊ ရတီ-
 ဝိပဿနာ ပီတိသုခဟူသော ဓမ္မလျော်ခြင်းသည်၊
 ဟောတိ-ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ဟောတော်မူတိုင်း ^၂ခန္ဓာငါးပါး ^၃ရုပ်နာမ်တရား
 တို့၏ တကယ့်တကယ် အားထုတ်သန်၍ ဥဒယဗ္ဗယအစစ်ကို
 ရှုမြင် ပွားများနေသောအခါ သမာဓိက တစ်ဆင့်ထက် တစ်ဆင့်
 ရင့်သန်လာတော့၏။ ထိုအခါ၌ ဝိပဿနာ သမာဓိအရှိန်ကြောင့်
 ပီတိပေါ်တတ်၏။ ^၄ဓမ္မနိယာမပင်။ ယထာဘူတကျနသည့်
^၅အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါးရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယအစစ်၊
 တီရဏ ပရိညာအစစ်၊ ပရမတ်အစစ်၊ ခဏိကအစစ်၊ သောတာပန်
 ဖြစ်နိုင်သော တရားအစစ်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်သော တရားအစစ်
 ဖြစ်သောကြောင့်သာ ဤဖော်ပြမည့် အတိုင်းသော ပီတိမျိုး
 ကိုတွေ့ရသည် ဟု မှတ်ပါ။ ဤသည်ကား ဤတရားသည်
^၆ယထာဘူတ ကျနမှန်ကန်ကြောင်းကို ပိုမိုထင်ရှားစေ၏။

၁-ဥဒယဗ္ဗယာ-နုပဿနာ၊ ၂-ခန္ဓာငါးပါး၊ ၃-ရုပ်နာမ်တရား၊ ၄-ဓမ္မနိယာမ၊

၅-အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား၊ ၆-ယထာဘူတ

၁ မှ ၆ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
 (၃၂၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၁။ ခုဒ္ဒိကာပီတိ - ပီတိဘယ်လိုဖြစ်ပါသနည်းဟူမူ သမာဓိ အလွန်ကောင်းသောအခါ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ တစီစီ တဖြုတ်ဖြုတ် တလှုပ်လှုပ် တရွရွ ဖြစ်၍ဖြစ်၍ ပျက်၍ပျက်၍ နေကြကုန်သော ရုပ်တရားတို့သည် တစ်ကိုယ်တစ်ကောင်လုံး၌ ဆီချက်အိုးကဲ့သို့ အမြုပ်တွေ ပြည့်ကျပ်နေသလို ဖြစ်တတ်၏။

ထိုအခါ ဆက်၍ရှုသွားလျှင် ဆီးနှင်းပေါက်မျှ လောက်သာ မာမှု၊ ပူမှု၊ တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှု သဘောကလေးတွေသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဖြစ်၍ ဖြစ်၍ ချုပ်၍ချုပ်၍ နေတတ်၏။ ထိုအခါ ဖြစ်ပျက်တည်းဟူသော *ကာယသမ္ပဿ ကလေးတွေလည်း လွန်စွာ သိမ်မွေ့စွာနေလေ၏။

ဤအတောအတွင်း၌ အားထုတ်နေသော ယောဂီ၌ သိပ်ပြီး ခြေကျဉ်၍ နေသောသူ၏ ခြေထောက်ကို လက်နဲ့ တို့လိုက်သော အခါ နဂိုတုန်းကထက်ပို၍ ဖြုန်းခနဲနေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သဲကိုလက်နှင့်ယူ၍ ဖြန့်လျက် ပက်လိုက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဖြုန်းခနဲ ဖြုန်းခနဲနှင့် ကြက်သီးထသကဲ့သို့လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ကြက်သီးထသကဲ့သို့ဆိုသော်လည်း ပကတိထသော ကြက်သီးကဲ့သို့ လူပါတစ်ကိုယ်လုံး တုန်လှုပ်သွားတာမျိုးမဟုတ်၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ယိမ်းယိုင်တုန်လှုပ်ခြင်း မဖြစ်ပါ။ ခေါင်းနားပန်းကြီး ပြီး ကြောက်တာမျိုးလည်း မဟုတ်ပါ။ ရှုသောသူ၌ ဣန္ဒြေမပျက်

* ကာယသမ္ပဿ

ခရေ့င့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၂၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ပါ။ သို့ရာတွင် ကြက်သီးထသောအခါ ဖြန်းခနဲ ဖြန်းခနဲဖြင့် ကိုယ်၌ တွေ့ထိသော သဘောမျိုးနှင့်တူ၍သာ ဥပမာပြရပါသည်။ ဒါကြောင့် ကြက်သီးထတာနှင့်တူသည် ဟု ကျမ်းဂန်၌ ဆိုပါသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်တာကို ခုဒ္ဒိကာပီတိ ဟု ခေါ်ပါသည်။

၂။ *ခဏိကာပီတိ - ဤကဲ့သို့ ရှုဖန်များသော် စိတ်သည် မိမိခန္ဓာကိုယ်အတွင်း ဖြစ်ပျက်ခြင်းတည်းဟူသော ရုပ်နာမ်တရား တို့မှ တခြားကို ထွက်မသွားဘဲနေလေ၏။ ထိုအခါ၌ စိတ်၏ စင်ကြယ်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် လျှပ်လက် သကဲ့သို့ ဝင်းခနဲလင်းလိုက်၊ လင်းပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပျောက်လိုက်၊ ဤကဲ့သို့ ခဏခဏ လင်းခနဲ ဝင်းခနဲ အရောင်တို့ သည် လင်းလိုက် ပျောက်လိုက် လင်းလိုက် ပျောက်လိုက်နေ၏။ ကြာကြာလင်း၍ မနေ။ ဝင်းဆို ပျောက်သွားတာပါပဲ၊ ဝင်းခနဲ နေသော အလင်းရောင်သာ လာမှန်းသိရတယ်၊ ဘယ်ကဖြစ်၍ ဘယ်ကပေါ်လာမှန်းကား မသိရပါ။ ထို့ကြောင့် လျှပ်လက်သကဲ့ သို့ ဥပမာပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤကား ခဏိကာပီတိခေါ်၏။

ဤခဏိကာပီတိနှင့်တူသော အလင်းရောင်မျိုးသည်ကား သမာဓိနှင့်ဆိုင်သော အလုပ်ကို လုပ်သောသူများလည်း သမာဓိ ကောင်းလာလျှင် ဤအလင်းရောင်နှင့် ခပ်ဆင်ဆင် အလင်းမျိုးကို တွေ့ရတတ်ပါ၏။

* ခဏိကာပီတိ

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၂၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၃။ **ဩက္ကန္တိကာပီတိ** - ဤမှတစ်ချက် ရှေ့သို့ တိုးတက်၍ ရှုမြင်ပွားများသည်ရှိသော် သမာဓိအရှိန် ကောင်းသည်ထက် ကောင်း၍လာ၏။ သမာဓိကောင်းလေ၊ ခန္ဓာ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှု ပိုမိုထင်ရှားစွာ သိရလေဖြစ်၏။ ထိုအခါ ခန္ဓာကိုယ် အတွင်း၌ အလျင်ကထက် ပို၍ ဆူပွက်လာလေ၏။ ဆူဖန်များ လတ်သော် အလှူအိမ်ကချက်သော ထမင်းအိုးကြီးနှင့် ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးသည် တူ၏။

အတွင်းက ဖြစ်ပျက်နေသော သဘောတရားတို့သည် အိုးထဲက ဆူပွက်၍နေသော ဆန်နှင့်ရေကဲ့သို့ ဖြစ်နေတော့၏။ မီးပြင်းထိုးထားသကဲ့သို့ ဆူ၍နေ၏။ မီးညီသောအခါ တညီတည်း ဆူ၍နေသကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံး တညီတည်း ဆူ၍နေ၏။ ဤကဲ့သို့ တညီတည်း ဆူ၍နေတာကြာသော် ရေပြင်ပေါ်သို့ မိုးကြီးရွာချသောအခါ မြင်ရသည်နှင့်လည်း တူပါ၏။ တူသည်ဆိုသော်လည်း လက်ဦးတော့ကာ ကိုယ်တွေ့တရားသာတူသည်။ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသော သဘောမျိုးမဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် ကြာကြာနေတော့ကာ ၂-သမာဓိနှင့် ၃-ပညာနှစ်မျိုးရှိရာ ပညာထက် သမာဓိက အားရှိသွားပြီးသကာလ ပညာတည်းဟူသော ကိုယ်ဖြင့်တွေ့၍ သိ၍နေရသော သဘောကို လွန်မြောက်၍ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသော သဘောသို့ ပြောင်းမှန်းမသိပြောင်းသွားတော့၏။

၁-ဩက္ကန္တိကာပီတိ၊ ၂-သမာဓိ၊ ၃-ပညာ

၁ မှ ၃ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၂၄) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

မိုးလည်း သည်းသည်း လှိုင်းကြီးကြီး

ထိုအခါ၌ ရေပြင်ပေါ်တွင် မိုးသည်းသည်းကြီး ရွာချသကဲ့သို့ ဖြစ်လာတာကို မျက်စိဖြင့် ဖွင့်၍ကြည့်ရသကဲ့သို့ မြင်လာတော့၏။ တစ်စထက် တစ်စ တစ်ခဏထက် တစ်ခဏ မိုးသည် ကြီး၍ ကြီး၍ သည်းသကဲ့သို့ မြင်ရတော့၏။

ကြာတော့ကာ မိုးသည်းရုံတင်မက လေကလေးပါ တိုက်ခတ်လာသလိုလို ဖြစ်လာ၏။ ရေပြင်သည် မိုးရွာနေတဲ့အထဲ လှုပ်ရှား၍လာသလို ဘာလို မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်လာ၏။ ကြာလေ ကြာလေ မိုးကသည်းလေ၊ လေကလည်း ပြင်းလေဖြစ်လာ၏။ ထိုအခါ၌ လှိုင်းကလေးများ ထလာတုန်း မိုးကြီးသည်းလာသလို မြင်ရ၏။ ကြာတော့ကာ ပင်လယ်ရေပြင်တွင် မိုးရောလေပါ သဲသဲမဲမဲ ရွာချနေတုန်းအခါ လှိုင်းတံပိုးများ ထနေသကဲ့သို့ မြင်၍ မြင်၍ တကယ့်မျက်စိနှင့် တကယ်မြင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေတော့၏။ ဤကား ဩက္ကန္တိကာပီတိ ဖြစ်ပါသည်။

(ဤပီတိမျိုးကို တွေ့သည်ဆိုတာ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါး ဥဒယဗ္ဗယတရား အစစ်တွေ့တော့မှ၊ အားထုတ်သောသူလည်း သမာဓိကောင်းမှ တွေ့ရသော ပီတိမျိုးဖြစ်ပါသည်။ ၁-ဗဟိဒ္ဓကို ၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါးတင်၍ ရှုနေရုံနှင့် ဤပီတိမျိုး မတွေ့နိုင်ပါ။)

၁-ဗဟိဒ္ဓ၊ ၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါး

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၂၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၄။ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ - ဥဗ္ဗေဂါပီတိဆိုတာလဲ ဝါဂွမ်းကဲ့သို့ ကောင်းကင်သို့ တက်သွားသည်ဟု ကျမ်းဂန်၌ဆို၏။

“သီဟိုဠ်ကျွန်းသူ တစ်ယောက်သည် မိမိ၌ ကိုယ်ဝန်ရှိ၍ တောင်ထိပ်ကဘုရားကို မိဘများသွား၍ဖူးရာ မလိုက်ရသဖြင့် အိမ်ကပင်နေ၍ ဘုရားကို ကြည်ညိုနေရင်း ဥဗ္ဗေဂါပီတိ ဖြစ်ပြီး ဘုရားရင်ပြင်တော်ပေါ်၌ မိဘများထက်စော၍ ရောက်နေနှင့် သည်” ဟု ကျမ်းဂန်၌လာ၏။ ဤကား ဘုရားကို ကြည်ညိုသော သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သည့် ‘ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း’တွင် အကျုံးဝင် သော သမထ၏ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော ဥဗ္ဗေဂါပီတိမျိုးဖြစ်၏။

ယခုအခါ၌လည်း အာနာပါန သမထကို အားထုတ်စဉ် မြေနှင့်မထိဘဲ တစ်ရပ်သာသာလောက်အထိ တက်၍ မြောက် နေသော ၂-သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိကြပါ၏။ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ရင်းကိုမူကား ဤကဲ့သို့ အထက်သို့တက်ရောက်နေ သည်ကို သူတစ်ပါးမျက်စိနှင့် တွေ့မြင်ရသည်ဟူ၍ကား မကြား မတွေ့ရဖူးသေးပါ။ အားထုတ်သန်လျှင်မူကား၊ ထက်မြက်သော လုံ့လ၊ ဝီရိယရှိလျှင် မူကား ညဉ့်အခါ တရားကို အာရုံပြုလျက် အထူးသဖြင့် အာရုံပြုလျက် အိပ်သောအခါ စိတ်သည် ခန္ဓာကိုယ် ထဲ၌ ဖြစ်သမျှသော ရုပ် နာမ် သင်္ခါရတို့ကိုသာ ရှုမြင်၍ နေတတ် ၏။

၁-ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ၂-သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်များ
၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၂၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာ ဥဗ္ဗေဂ

ဤကဲ့သို့ ရှုရင်း ရှုရင်း အိပ်ပျော်သွားပြီး သကာလ နိုးလာသောအခါ၌လည်း အိပ်ပျော်ပြီး၍ နိုးလာမှန်းမသိ၊ တရားကို ရှုမြင်လျက်ပင် နေ၏။ ဤကဲ့သို့ ရှုမြင်နေရင်း မိမိကိုယ်သည် အထက်သို့ကြွ၍ တက်နေသကဲ့သို့ပင် ထင်ရ၏။ တက်နေသောအခါ အတန်ကြာသော် မိမိကိုယ်သည် အပေါ်သို့ မြောက်၍ နေပါကလားဟုသိ၍ ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါမည်လားဟု လက်နှင့်စမ်းသပ်ကြည့်သောအခါ အောက်က အခင်းနေရာကို လက်နှင့်မတွေ့တော့ပေ။

သည်တော့မှ ဘယ့်နှယ်ကြောင့် အပေါ်သို့မြောက် တက်နေပါသနည်းဟု အောက်မေ့၏။ အောက်မေ့ပြီးလျှင် ဝမ်းသာအားရသည်ဟူ၍မဟုတ်၊ တရားကိုသာ ရှုမြဲတိုင်း ရှုလျက်နေတော့၏။ ထိုကဲ့သို့ တရားကို ဆက်လက်ရှုမြင်သွားသောအခါ တရားကိုမြင်လျက်ပင်နေ၏။ မိမိကိုယ်မြောက်နေတာကို အာရုံမပြုတော့ပေ။ ဤကဲ့သို့တရားကို ရှုနေတာ ကြာသောအခါ တရား၌ အာရုံပြေ၍လာ၏။ ထိုအခါ၌ ခုနတုန်းက မိမိကိုယ်ကြီး မြောက်တက်နေတာ ဘာပြုလို့ပါလိမ့်မလဲဟု သတိရ၏။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်တာကို ဝိပဿနာအရာ၌ ဥဗ္ဗေဂါပီတိဟူ၍ ကျမ်းပြုသောသူက ဆိုချင်၏။ သို့ရာတွင် ပညာရှင် သူတော်ကောင်းများကမူကား မည်သို့ ယူဆကြမည်မသိ။

တစ်ကိုယ်လုံး အပ်ချစရာမရှိအောင်

၅။ **ဖရဏာပီတိ** - ဖရဏာပီတိဆိုတာ ကျမ်းဂန်၌ “ကိုယ် အလုံးသည် မှတ်၍ လေဖြင့်ပြည့်သော စိဖောင်းကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ များသောရေအလျဉ်ဖြင့် စီးဝင်သော တောင်ခေါင်းကဲ့သို့ လည်းကောင်း မပြတ်အစဉ် ထက်ဝန်းကျင်မှ ပျံ့နှံ့သည်ဖြစ်၏”ဟု ဆို၏။

သို့ဖြစ်၍ တရားအားထုတ်သောအခါ ကျမ်းဂန်၌ ပါတာနှင့် တူတာကို လိုက်ရှာလိုက်သော် အားထုတ်သော သူသည် ခန္ဓာ ငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ပျက်နေမှုတို့ကို တစ်ကိုယ်ကောင်လုံး၌ သိလာရ သောအခါ သိတာထက်ပို၍ သန်အောင် အားစိုက်လာသောအခါ မိမိခန္ဓာကိုယ်မှတစ်ပါး တခြားသို့ စိတ်မရောက်ဘဲ ကိုယ်ထဲတွင် ထား၍ ရှုနေလေ၏။ ထိုအခါ၌ ခန္ဓာကိုယ်သည် တစ်ကိုယ်လုံး အပ်ချစရာ နေရာမရှိအောင် သေးငယ်လှစွာသော ရေမြှုပ်ကလေး တွေ ဖြစ်၍ ဖြစ်၍ ပျက်ပျက်ပြီး ဆူနေတာကို တွေ့ရ၏။

ဤကဲ့သို့ ရှုနေရင်း မိမိခန္ဓာကိုယ်အတွင်းက ဆူပွက်ခြင်း သဘောတရားတို့သည် တိုးတက်ပိုမို၍ လာသောအခါ နွားနို့အိုး များသည် ဆူရာမှဝေ၍ တက်လာလိုက်၊ ပြန်ကျသွားလိုက်နှင့် နေသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကြီးသည်လည်း ဆူပွက်၍ ပွပြီး ကြီးပြီး လာလိုက်၊ ပြန်ငယ်သွားလိုက်နှင့် နေသည်ဟု ထင်ရ၏။ ဤကဲ့သို့ ဖြည်းညင်းသာယာစွာ၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာ ဖြည်းဖြည်းကလေး နုနု ကလေး ပွပွလာလိုက်၊ ကျုံ့ကျုံ့သွားလိုက်နှင့် ဖြစ်နေပြီးလျှင် တစ်ခါ

တစ်ရံ ပွလာပြီးနောက် ပြန်၍ ကျုံ့မသွားဘဲ ပွလျက်နှင့်ပင် မတိုး
မဆုတ်ဘဲ နူးညံ့စွာ နုနုကလေးဆူ၍ပွပြီး ငြိမ်နေတာကို မျက်စိဖြင့်
ဖွင့်၍ ကြည့်ရတာလို မြင်နေတတ်၏။ ထိုအခါ မြင်နေတာမှ
တစ်ပါး စိတ်သည် တခြားသို့ မပြောင်းရွှေ့တော့ပေ။ မိမိ၏ မူလ
ခန္ဓာကိုယ်ကိုလည်း သတိမရတော့ပေ။ ယခုမြင်နေသော ပွလျက်
နုနုကလေး အေးမြကြည်လင်စွာ ဆူနေသော ကိုယ်ပွကြီးကိုသာ
မြင်နေလျက် အမှတ်တမဲ့ ကြက်သေသေပြီး ကြည့်နေမိတာနှင့်
တူနေတော့၏။ တကယ်ကိုပင် လေတွေ မှုတ်သွင်းထား၍ ပွနေ
တာနှင့်လည်း တူ၏။ ရေတွေဆူပွက်နေပြီး ပြည့်ကျပ် ပွရောင်းနေ
တာနှင့်လည်း တူပါ၏။

ဤအတွေ့သည်ကား ကျမ်းဂန်၌ပါသည်နှင့် အလွန်တူ၏။
ထို့ကြောင့် ဖရဏာပီတိဟု ခေါ်ချင်၏။

နိဗ္ဗာန်ဟုထင်ရသော *ပီတိပါမောဇ္ဇ

ဤပီတိငါးပါးထက် ထူးခြားသော ပီတိတစ်မျိုးရှိပါသေး
သည်။

ဤပီတိသည်ကား သမာဓိအရှိန် ကောင်းကောင်းနှင့်
ရှုလိုက်သောအခါ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ ရုပ်နာမ်တို့သည် ရှုပ်ယှက်
ခတ်ဖြစ်ပျက်၍ နေလေ၏။ ကြာလေများလေ၊ ကြာလေ မြန်လေ
ဖြစ်လေ၏။ များလွန်း မြန်လွန်း အားကြီးလာသောအခါ ရုပ်နာမ်
ဖြစ်ပျက်ကို ရှုနေရသည်မှတစ်ပါး အခြားသော အာရုံ၌ စိတ်

* ပီတိပါမောဇ္ဇ = (အသံထွက်- ပီတိပါမွတ်ဇ)

မသွားတော့ပေ။ ဖြစ်တာ ပျက်တာ ချုပ်တာကိုသာ သိ၍ သိ၍ နေတော့၏။

ကြာသောအခါ မိမိ၏ ခက်မင်းဖြာတည်းဟူသော ခြေလက် ဦးခေါင်းတို့ကို မသိ၊ ကိုယ်ကောင်ကြီး ဘယ်လိုနေသည်ဟု မသိ။ မိမိ၏ သိတတ်သောစိတ်သည် ရုပ်နာမ် အစဉ်မပြတ် တရစပ်ဖြစ်ပျက်နေတာကိုသာ သိ၍ သိ၍ နေလေတော့၏။ ဤကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်တို့သည် မြန်သည်ထက် မြန်သောအခါ တံလျှပ်ပမာ ရိပ်ရိပ်ရိပ်ရိပ်နှင့် နေလျက် တံလျှပ်အတိုင်းထက်ပင် လျင်မြန်စွာ ဖြစ်လာပြီးလျှင် တရားကို စူးစိုက်၍ စူးစိုက်၍ နေလေ၏။

ဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ နေရသလို

ဤကဲ့သို့ စူးစိုက်စွဲမြဲစွာရှုနေတုန်း ရုတ်တရက် ရုပ် နာမ် သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို မတွေ့ရတော့ဘဲ၊ ရှေးကတွေ့ဖူးမြင်ဖူး တာတွေကိုလည်း မတွေ့ရတော့ဘဲ၊ မိမိခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောကြီး ကိုမှလည်း မတွေ့မသိရတော့ဘဲ နာမ်သာရှိ၍ ရုပ်မရှိသော ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ နာမ်တရားကလေး သက်သက်သာတည်နေသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ နာမ်တရားကလေးသည် မှောင်အတိပြီးသော ကောင်းကင်၌ မတုန်မလှုပ်တည်ငြိမ်နေသကဲ့သို့လည်းကောင်း ချမ်းသာစွာဖြစ်၍ နေလေတော့၏။

ထိုအခါ မြင်မှု ကြားမှု နံမှု လျက်မှု တွေ့ထိမှု၊ တောင်မြောက်လေးပါး ကြံစည်မှု၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ မှစ၍ ကြံစည်တွေးတောမှုတို့သည် မရှိတော့ပေ။ မဖြစ်ပေါ်တော့ပေ။ ဤကဲ့သို့

ဘာမျှမဖြစ်ပေါ်ဘူးဆိုသော်လည်း မိမိ၏ စိတ်၌မူကား အေးကြည်
ချမ်းမြေ့လှစွာ ရှိနေသည်ကိုကား သိလျက်ပင်နေ၏။ ^၁မနောဓမ္မာရုံ
ကား မချုပ်ဘဲရှိ၏။ ^၂ဧကဂ္ဂတာစိတ်မျိုးဖြစ်နေ၏။ စိတ်၏ ဟိုကြံ
သည်တွေးကား မရှိတော့ပေ။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်နေလျက် ထိုက်သည်
အားလျော်စွာ ကြာလာသောအခါ မူလက မိမိ၏ ^၃ခန္ဓာငါးပါး
တို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုတို့ကို ပြန်၍ ထင်လာတော့၏။ ထင်လာပြီးလျှင်
ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှု သိမ်မွေ့၍ သိမ်မွေ့၍ ပျောက်၍
ပျောက်၍ လျော့လျော့သွားတော့၏။

နိဗ္ဗာန် မုခ်ဦး ဝိမောက္ခမုခ

ထိုအခါကျလျှင် ခုနကဖြစ်နေတာ ချမ်းသာလိုက်တာဟု
သိပြီးသကာလ ဤချမ်းသာမျိုးနှင့်သာ နေလိုသော စိတ်ဖြစ်ပေါ်၍
နေလေတော့၏။ အလွန်နှစ်သက်၏။ သဘောကျ၏။ ခံစားခဲ့ဖူး
သော လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်တရားတို့ ထက်သာ၏။ ^၄စက္ခု၊
သောတ၊ ယာန၊ ဇိတ္တ၊ ကာယတည်းဟူသော သမ္မဿမျိုးမဟုတ်။
^၅မနောသမ္မဿဇာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် တချို့က ဤသည်ကား နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း ဟု
အယူရှိကြ၏။ နိဗ္ဗာန်ကား မဟုတ်သေး။ ဖိုလ်ချမ်းသာ ခံစားသည်
ဟုလည်း ယူကြ၏။ ဖိုလ်ချမ်းသာလည်း မဟုတ်သေး။

၁-မနောဓမ္မာရုံ ၂-ဧကဂ္ဂတာစိတ် ၃-ခန္ဓာငါးပါး ၄-နိဗ္ဗာန် မုခ်ဦး ဝိမောက္ခမုခ၊
၅-စက္ခု၊ သောတ၊ ယာန၊ ဇိတ္တ၊ ကာယ၊ ၆-မနောသမ္မဿဇာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ
၁ မှ ၆ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၂၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၁မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်ဆိုတာ နိဗ္ဗာန်မှ တစ်ပါးသော ၂အာရုံ ၆-ပါးဒုက္ခတရားတို့မှ ဆိတ်၏။ ၃ဖဿာယတန ၆-ပါးဆိတ်၏။ အာရုံ ၆-ပါး ဒုက္ခတရားတို့ကို သိတတ်သော ၄မနောဝိညာဏ် ချုပ်၏။ မဖြစ်။

သို့ပေမယ့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟု ထင်မယ်ဆိုလည်း ထင်စရာ ရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤအတွေ့မျိုးကို ၁အနိမိတ္တ သမာဓိ၊ ၂အပ္ပဏီဟိတ သမာဓိ၊ ၃သုညတ သမာဓိမျိုးကို ရောက် သောအခါမှ တွေ့ရတတ်သော သဘောမျိုးဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ဤသမာဓိမျိုးကို "ဝိမောက္ခမုခ" ဟု လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက မိန့်တော်မူသည်။ ဤနေရာမျိုး ကျပြီဆိုမှဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ဘက်ကို သွားလျှင်သွား၊ မသွားလျှင် ဤကဲ့သို့သော ပီတိမျိုးဘက်သို့ ရောက်သွားတတ်ပေသည်။

ဤကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းကို ပီတိပါမောဇ္ဇဟု ယူဆ၏။ ဓမ္မပဒ ကျမ်းဂန်ကလည်းဆို၏။ ဆိုပုံမှာ -

ယတော ယတော သမ္ပသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတေ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတံ-
ဟုဖြစ်ပါသည်။

၁-မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်၊ ၂-အာရုံ ၆ ပါး ဒုက္ခတရား၊ ၃-ဖဿာယတန ၆-ပါး၊
၄-မနောဝိညာဏ်၊ ၅-အနိမိတ္တ သမာဓိ၊ ၆-အပ္ပဏီဟိတ သမာဓိ၊ ၇-သုညတ သမာဓိ
၈-ဝိမောက္ခမုခ
၁ မှ ၈ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၂၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

(အနက်မှာ) ယတောယတော-အကြင်အကြင် ရုပ်အား
 ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာနံ-^၁ခန္ဓာငါးပါး
 ရုပ်နာမ်တရားတို့၏၊ ဥဒယဗ္ဗယံ-^၂ဥပါဒ် ဌီဘင်အစဉ်ဖြစ်တည်
 ချုပ်ပျောက်မှုကို၊ သမ္ပသတိ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍
 နေ၏၊ အမတံ-^၃အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဝိဇာနတံ-သိကုန်ပြီးသော
 အရိယာသူမြတ်တို့၏၊ ယံ ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ -အကြင်နှစ်သက်
 ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ တံ တာဒိသံ-ထိုအရိယာတို့၏
 နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်တူသော၊ ပီတိပါမောဇ္ဇံ-နှစ်သက်
 ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို၊ တတော တတော-ထိုထိုရုပ်အားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ နာမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လဘတေ-ရ၏ ဟူ၍
 ဟောတော်မူသည်။

(^၁ဥဒယဗ္ဗယအစစ်ကို ^၁ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် တွေ့လျက် အလွန်
 အားထုတ်သန်သောသူများမှ တွေ့နိုင်သော ပီတိမျိုးဖြစ်ကြောင်း သတိပြု
 ကြစေလိုပါသည်။)

ဤကဲ့သို့သော ပီတိမျိုးသည် ဝိပဿနာ၏ အန္တရာယ်
 ဆယ်ပါးတွင် အကျုံးဝင်သော တရားစုဖြစ်၏။ မနှစ်သက်အပ်ပေ။

၁-ခန္ဓာငါးပါးရုပ်နာမ်တရား၊ ၂-ဥပါဒ်ဌီဘင်၊ ၃-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ၄-ဥဒယဗ္ဗယအစစ်
 ၅-ဘာဝနာမယဉာဏ်

၁ မှ ၅ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
 (၃၂၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာ အန္တရာယ်ဆယ်မျိုး

ဝိပဿနာအန္တရာယ်ဆိုတာ တရားအားထုတ်သောအခါ တရား၏ ဓမ္မတာအတိုင်း အားထုတ်နေစဉ် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် မရမီ တွေ့တတ်သော တရားမျိုးဖြစ်၏။ တွေ့သောအခါ နှစ်သက်၍ နေတတ်၏။ **မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်** ဟု ထင်၍ နေတတ်၏။ နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ရွှင်လန်းခြင်းဖြစ်သမျှ ဝိပဿနာ၏ အန္တရာယ်ချည်းပင်တည်း။ မနှစ်သက်ဘဲ ပျင်းရိငြီးငွေ့လျက် **ဒုက္ခကြီး** ဟု ထင်နေမှ ဖြောင့်တန်းသော မဂ်လမ်းခရီးဖြစ်၏။

ဤဝိပဿနာ အန္တရာယ်ဟုဆိုသော *၁၀-ပါးသော ဥပက္ကိလေသတို့ကား အဘယ်နည်းဟုဆိုသော် -

- (၁) **ဩဘာသ**-အလင်းရောင်၊
- (၂) **ဉာဏ** - အလွန်သန့်ရှင်းသော ဉာဏ်၊ ဝိပဿနာ ရှုရင်း တရားသဘော အစစ်အမှန်တို့ကို ခွဲခြမ်း ဝေဖန်၍ သိနေသော ဉာဏ်၊
- (၃) **ဝီတိ** - နှစ်သက်ခြင်း၊
- (၄) **ပဿဒ္ဓိ**-ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းခြင်း၊
- (၅) **သုခ**-မွန်မြတ်သောချမ်းသာ၊
- (၆) **အဓိမောက္ခ**-ကြည်သော၊ ထက်သန်သော သဒ္ဓါ တရား၊

* ၁၀-ပါးသော ဥပက္ကိလေသ

ခရေ့ငုံပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၃၃၀) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

- (၇) ပဂ္ဂဟ-အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယ၊
- (၈) ဥပဋ္ဌာန-ထင်ခြင်းသတိ၊ ကြာမြင့်စွာကဖြစ်သော အတိတ်အကြောင်းတို့ကိုအောက်မေ့ ထင်မြင်သော သတိ၊
- (၉) ဥပေက္ခာ-အညီအညွတ် ရှုခြင်း၊ သိရုံမျှရှုခြင်း၊
- (၁၀) နိကန္တိ-အထက်ပါ ကိုးပါးသောတရား၌ တပ်မက်ခြင်း။

ဤကဲ့သို့ အချို့သော ဝိပဿနာ အန္တရာယ်များဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ဤကား နိဗ္ဗာန်ပဲ ဟု ထင်၍နေတတ်ကြ၏။
ထို့ကြောင့် -

ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဓမ္မဒ္ဓစ္စဝိဂ္ဂဟိက မာနသံ-ဥဒ္ဓစ္စဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟု အာရုံတစ်ပါး ယူမှားသောစိတ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တတ္ထဝစနေ-ထိုစကား၌၊ ဥပက္ခိလေသောတိ-ဥပက္ခိလေသဟူသည်ကား၊ ဝိပဿနောပက္ခိလေသော၊ ဝိပဿနာ ဥပက္ခိလေသတည်း၊ တသ္မိံ * ကိလေသေ-ထိုကိလေသသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ယောဂါ ဝစရော -ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣတော-ယခုအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေ့ကာလ၌၊ ဧဝရူပေါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဩဘာသော-အလင်းရောင်သည်၊ ဝတ-စင်စစ်၊ မေ-ငါ့အား၊ န ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗော-မဖြစ်စဖူး၊ အဒ္ဓါ-စင်စစ်၊ မဂ္ဂပတ္တော-မဂ်သို့ ရောက်သည်၊ အသ္မိံ-ဖြစ်ပြီ၊ ဖလပတ္တော- ဖိုလ်သို့ရောက်သည်၊ အသ္မိံ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ မဂ္ဂမေဝ-မဂ်မဟုတ်ဘဲ

သာလျှင်၊ မဂ္ဂေါတိ- မဂ်ဟူ၍၊ ဂဏှာတိ-ယူမှား၏။ အဖလ မေဝ-
 ဖိုလ်မဟုတ်ဘဲသာလျှင်လည်း၊ ဖလန္တိ-ဖိုလ်ဟူ၍ ယူမှား၏။ အမဂ္ဂံ-
 မဂ်မဟုတ်ဘဲ၊ မဂ္ဂေါတိ-မဂ်ဟု၊ အဖလံ-ဖိုလ်မဟုတ်ဘဲ၊ ဖလန္တိ-
 ဖိုလ်ဟု၊ ဂဏှတော-ယူမှားသော၊ တဿ ယောဂီနော-
 ထိုယောဂီ၏။ ဝိပဿနော-ဝိပဿနာသည်၊ ဝီထိဥက္ကန္တာနာမ-
 လမ်းလွဲသည် မည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ သော-ထိုယောဂီ
 သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ မူလကမ္မဋ္ဌာနံ-ကမ္မဋ္ဌာန်းရင်းကို၊
 ဝိဿဇ္ဇေတွာ- လွတ်၍၊ ဩဘာသမေဝ-အရောင်အလင်း၌
 သာလျှင်၊ အဿာ ဒန္တော-သာယာလျက်၊ နိသီဒတိ-နေ၏-
 ဟူ၍ဆို၏။

ဩဘာသမှ ကြွင်းသော၊ ပီတိ ပဿဒ္ဓိအစရှိသော
 ဝိပဿနာ အန္တရာယ်ကိုးပါးတို့၌လည်း ဤနည်းအတူ လမ်းလွဲ
 တတ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂၊ ၂၇၀။ ပဋိသန္တိဒါ-၄-၂၊ ၁၉၃။)

ဒါကြောင့် ဤဝိပဿနာ အန္တရာယ်မျိုးတွေ့လျှင် အန္တရာယ်
 မှန်းမသိဘဲ၊ ကောင်းသည်ထင်၍ သာယာနေတတ်၏။ သာယာမှာ
 ပေါ့၊ အားထုတ်နေသော ယောဂီကလည်း ဝေဒယိတသုခကို
 ကြိုက်တတ်သောသူမျိုး၊ တွေ့သော တရားကလည်း အလျင်က
 မတွေ့ဖူးသေးတဲ့ ဝေဒယိတသုခမျိုးဆိုတော့ တွေ့တာနှင့်တစ်ပြိုင်
 နက် နှစ်သက်သဘောကျတာပေါ့။ အလျင်က မတွေ့ဖူးသေးတဲ့
 သုခမျိုးဆိုတော့လည်း နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ဟု ထင်တတ်တာပေါ့။
 ဘာကြောင့် နှစ်သက်တတ်ပါသလဲဆိုတော့ စတွေ့ကတည်းက
 ထူးသော ဝေဒယိတသုခဖြစ်သောကြောင့် ပီတိဖြစ်တာပါပဲ။ ပီတိ

ဆိုကတည်းက ပဿဒ္ဓိဖြစ်တာပဲ၊ ပဿဒ္ဓိဆိုတာကော ဘယ်
လောက်သတ္တိ ရှိသလဲဆိုလျှင် ကျမ်းဂန်အတိုင်း ရေးပြပါမည်။
(စေ့စေ့စပ်စပ်သတိနှင့် ဖတ်ပါ။)

ငြိမ်းအေးမှု (ပဿဒ္ဓိ) စည်းစိမ်ကြီး

*ပဿဒ္ဓိ-ပဿဒ္ဓိဟူသည်ကား၊ ဝိပဿနာ ပဿဒ္ဓိ-
ဝိပဿနာ ပဿဒ္ဓိတည်း။ ရတ္တိဌာနေဝါ-ညဉ့်နေရာ၌လည်း
ကောင်း၊ ဒိဝါဌာနေဝါ-နေ့နေရာ၌လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿ-
နေသော၊ တဿ-ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကာယ စိတ္တာနံ-
ကိုယ်စိတ်တို့၏၊ ဒရထော-ပူလောင်ခြင်းသည်၊ နေဝဟောတိ-
မဖြစ်၊ ကာယစိတ္တာနံ-ကိုယ်စိတ်တို့၏၊ ဂါရဝံ-လေးသည်၏
အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ကက္ခဠတာ-ကြမ်းတမ်းသည်၏
အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အကမ္မညတာ-မခံသည်၏ အဖြစ်
သည်လည်းကောင်း၊ ဂေလညံ-ကျင်နာသည်၏ အဖြစ်သည်
လည်းကောင်း၊ ဝဏံတာ-ကောက်ကျစ်သည်၏ အဖြစ်သည်လည်း
ကောင်း၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ အထခေါပန-စင်စစ်သော်ကား၊
အဿက္ကမဿ ယောဂီနော-ဤယောဂီအား၊ ဝါ-၏၊
ကာယစိတ္တာနံ-ကိုယ်စိတ်တို့၏၊ ပဿဒ္ဓါနိ-ငြိမ်းကုန်သည်၊
လဟူနိ-ပေါ့ကုန်သည်၊ မုဒ္ဓနိ-နူးညံ့ကုန်သည်၊ ကမ္မညာနိ-
ခံကုန်သည်၊ သုဝိသဒါနိ-အလွန် သန့်ရှင်းကုန်သည်၊ ဥဇုကာ
နိယေဝ-ဖြောင့်မတ်ကုန်သည်သာလျှင်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

* ပဿဒ္ဓိ = (အသံထွက်-ပတ်သတ်မိ)

သော-ထိုယောဂီသည်၊ ဣမေဟိ ပဿဒွါဒီဟိ-ဤပဿဒွိ
စသည်တို့ဖြင့်၊ အနုဂ္ဂဟိတ ကာယ စိတ္တော-ချီးမြှောက်သော
ကိုယ်စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ တသ္မိ သမယေ-ထိုအခါ၌၊ အမာနုသီ
နာမ-လူတို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်သည်မည်သော၊ ရတီ-မွေ့လျော်
ခြင်းကို၊ အနုဘဝတိ-ခံစားရ၏။

ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၁ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ၌ရှိ
သော ပါဠိအရ ဘယ်လောက်များ သဘောကျစရာ ကောင်းသလဲ
ဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ကြပေတော့။ လူတို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်သော
မွေ့လျော်ခြင်းတဲ့။ အဲဒါကြောင့် ဤမျှထူးကဲသော ပီတိမျိုး၊
ပီတိပါမောဇ္ဇုမျိုးမို့လို့၊ တရားအားမထုတ်ခင်က မတွေ့ဖူးသော
သဘောမျိုးမို့လို့ မဂ်ဟုထင်တာ၊ ဖိုလ်ဟု ထင်တာ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု
ထင်တာ၊ ဤပီတိပါမောဇ္ဇုမျိုးဆိုတာ ၂ ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်မျိုး
မဟုတ် ၍ အမာနုသီနာမ-လူတို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်သည်မည်သော
ဟု ဆိုတာ။ သမာဓိဖြင့်သာ ဝိပဿနာအားထုတ်ရင့်မှ ရနိုင်သော
စိတ်မျိုးဖြစ်သောကြောင့်လည်း ၁ ဝေဒယိတသုခမျိုးဖြစ်၍
နိဗ္ဗာန်လည်းမဟုတ်။

နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ၁ လောကုတ္တရာစိတ်ဖြင့်သာ အာရုံပြုနိုင်
သည်။ ဝေဒယိတသုခမဖြစ်၊ ၂ သန္တိသုခသာ ဖြစ်သည်။ သန္တိသုခ

၁-မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ၊ ၂-ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်မျိုး၊ ၃-ဝေဒယိတသုခ
၄-လောကုတ္တရာစိတ်၊ ၅-သန္တိသုခ
၁ မှ ၅ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၀)
တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

ဟူသည်လည်း 'ဖဿာယတနခြောက်ပါး'၌ မဖြစ်။ ဖဿာယတနခြောက်ပါး၌ မဖြစ်သောကြောင့် ၂ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးဖြင့် မသိနိုင်ပေ။ လောကီစိတ် ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးဖြင့် မသိနိုင်သောကြောင့်ကား ခံစားနေတုန်းက ဘယ်လိုဖြစ်တာကို သိနေရပါသည်ဟု မပြောပြနိုင်ပေ။ ဤနေရာ၌ အလွန်နက်နဲ၏။ အလွန်ညက်ရှင်းခဲ၏။ ကျမ်းဂန်ကလည်းတတ်၊ အလုပ်ကိုလည်း ကြပ်ကြပ်အားထုတ်၊ အဘိဓမ္မာကျမ်း၊ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းနှင့် ဝီထိပိုင်းကိုလည်း သေသေချာချာ နားလည်ပါမှ ပြောပြ၍ သဘောကျလွယ်သည်။

ဝေဒယိတ သုခဆိုတာကို ဘုရားသခင်က ဒုက္ခထဲသွင်းထားတယ်၊ ဒါကြောင့်မို့လို့-

ယံကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ၊ သဗ္ဗံ တံ ဒုက္ခသိန္နိ ဝဒါမိ-တဲ့။

ယံကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ-အကြင်တစ်စုံတစ်ခုသော ခံစားအပ်သော တရားသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ခံစားအပ်သောတရားသည်၊ ဒုက္ခသိန္နိ*-ဆင်းရဲဒုက္ခ၌သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒါမိ-ငါဘုရားဟောတော်မူ၏ဟူ၍ သံယုတ် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပါသည်။

၁-ဖဿာယတနခြောက်ပါး၊ ၂-ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၁) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၆-ပါး

ဝိပဿနာတရားအားထုတ်ပုံ အားထုတ်နည်းကို ပြပြီး၍
ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၆-ပါးအကြောင်းကို ရေးပြပေအံ့။

၁။ **နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်** - ရှေးဦးစွာ သက်ရှိ သက်မဲ့
သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ၌ ရှိရှိသမျှ သတ္တဝါသင်္ခါရတို့သည် ပရမတ္ထအားဖြင့်
နာမ်နှင့်ရုပ် နှစ်ပါးသာရှိ၏။ နာမ်ရုပ်တရားနှစ်ပါးမှ အပိုအလွန်ဖြစ်
သောတရားမရှိပြီ။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အာရုံပြုတတ်၊ သိတတ်သော
သဘောတရားသည် နာမ်၊ အာရုံမပြုတတ် မသိတတ် ဖောက်ပြန်
တတ်သော သဘောတရားသည် ရုပ်မည်၏။

ငါ သူတစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမ ငဖြူငမည်း၊ တောတောင်
ရေ မြေ သမုဒ္ဒရာ သစ်ပင်ဟူ၍ ရှိသည်မဟုတ်၊ အချုပ်သဘာ
ဝတ္ထအားဖြင့် ရုပ်နှင့်နာမ်တရား နှစ်ပါးသာ ရှိ၏။ ထိုရုပ်နာမ်
တရားတို့ကို “ဤကား ရုပ်တရား၊ ဤကားနာမ်တရား” ဟု ခွဲခြား
သိသော ဉာဏ်ကို နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟုခေါ်၏။

၂။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်** - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို နားလည်၍
ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် “အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်၊ သင်္ခါရ
ကြောင့် ဝိညာဉ်ဖြစ်၊ ဝိညာဉ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်၊ နာမ်ရုပ်ကြောင့်
သဠာယတနဖြစ်၊ သဠာယတနကြောင့် ဖဿဖြစ်၊ ဖဿကြောင့်
ဝေဒနာဖြစ်၊ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်၊ တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန်
ဖြစ်၊ ဥပါဒါန်ကြောင့်ဘဝဖြစ်၊ ဘဝကြောင့် ဇာတိဖြစ်၊ ဇာတိကြောင့်
ဇရာ မရဏသောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသဖြစ်

သည်” စသည်ဖြင့် အနုလုံ ပဋိလုံ စာတတ်၍ ဝေဖန်သိတတ်သော၊
ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် သိတတ်သော ဉာဏ်ကို နာမရူပ ပစ္စယ
ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ခေါ်သည်။

ရုပ်တရားဆိုတာ ပထဝီအာပေါ တေဇော ဝါယောပဲ၊
ခက်မာ ဖွဲ့စေး ပူအေး ထောက်ကန်ပဲ၊ ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသ သြဇာပဲ၊
ဤဓာတ်တို့သည် ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့ကြောင့်ဖြစ်၏။
မာနေသော ဖယောင်းသည် ပူသောအခါ ပျော့၏၊ မာတုန်းက
မာသော ပထဝီ ပျော့သွားတော့ ပျော့သော ပထဝီဖြစ်၏။ မာတာ
သည် ပျော့သွားသောအခါ မာတာ အနိစ္စဖြစ်သွား၏ဟုသိ၏။
မာသော ဖယောင်းလုံးသည် အေး၏။ အေးတာ သီတတေဇော
ဖြစ်၏ဟုသိ၏။ ပူလာသောအခါ မာတုန်းက အေးတေဇောသည်
အနိစ္စဖြစ်သွား၏။ အေးတုန်းက ဖယောင်းလုံးသည် ငြိမ်၍နေ၏။
ပူလို့ အရည်ပျော်တော့ တွန်းကန်လှုပ်ရှား ရွေ့လျောသွား၏။

ငြိမ်တုန်းက ငြိမ်ဝပ်ဝါယော၊ ပူလို့လှုပ်လာတော့ လှုပ်ရှားဝါ
ယောခေါ်၏။ အေးတုန်းက ငြိမ်ဝပ်ဝါယောဓာတ်သည် ပူ၍
လှုပ်ရှားလာတော့ ငြိမ်ဝပ်ဝါယော အနိစ္စဖြစ်၏။ ဒါကြောင့် သဲဖြူ
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားက-

“ပထဝီ-အာပေါ၊ တေဇော-ဝါယော၊
ဓာတ်သဘောမှာ၊ ခက်မာ-ဖွဲ့စေး
ပူအေး-ထောက်ကန်၊

လေးတန်လက္ခဏာ၊ သိကြောင်းပြသည်
လေးဝဇာတ်ရင်း သဘောတည်း”-
ဟု စပ်ဆိုတော်မူ၏။

၃။ သမ္မသနဉာဏ် - ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတွင် သိတတ်သော
တရားကို နာမ်ခေါ်၏။ နာမက္ခန္ဓာတရား ၄-ပါးရှိ၏။ ဝေဒနာ
သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့တည်း။

ဤရုပ် ဤနာမ်တရားတို့သည် ပဋိသန္ဓေနေလိုက်၊ အိုလိုက်၊
နာလိုက်၊ သေလိုက်နှင့် နေကြကုန်၏။

အမြဲမရှိ= အနိစ္စ၊ ဆင်းရဲအတိ= ဒုက္ခ၊ အစိုးမရ= အနတ္တ၊
မတင့်တယ်သောကြောင့်= အသုဘ စသည်တို့ဖြင့် ရှုသောဉာဏ်ကို
သမ္မသနဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။

၄။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် - ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည်
ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း မျက်စိ
တစ်မှိတ်ခန့်ကာလအတွင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် ဖြစ်ပျက်မှုတို့ကို
သိသော ဉာဏ်ကို ပရမတ္ထသဘာဝ ကျနသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
ခေါ်သည်။

ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အနုလောမဉာဏ်အထိ ရှုရသည်။
ဂေါတြဘူဉာဏ်ရောက်မှ ဥဒယဗ္ဗယကို ဖြတ်သည်။ မဂ်ဉာဏ်ဆိုက်
မှ ဥဒယဗ္ဗယနှင့် ကင်းပြတ်သည်။ “ဒါဖြင့်လျှင် မဂ်ဉာဏ်မှစ၍

သင်္ခါရပေက္ခာ အစရှိသော ၇-ပါးသော ဉာဏ်တို့မဖြစ်ဘဲ မဂ်ဖိုလ်ကို ရောက်ရတော့မလား” ဟု ဆိုဖွယ်ရှိ၏။

ဤကဲ့သို့ကားမဟုတ်၊ ဘင်္ဂ-ဘယစသော စပ်ကြားရှိ ဉာဏ် တို့နှင့်ကင်း၍ မဂ်ဖိုလ်ကား မရနိုင်။

ဘင်္ဂမှစ၍ အနုလောမဉာဏ်အထိရှိသော ဉာဏ်များသည် လည်း ဥဒယဗ္ဗနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ အနုလောမ ဉာဏ်အဆုံးရှိသော ရှစ်ပါးသော ဉာဏ်တို့သည် ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ကို အာရုံပြုရင်း အကြောင်းအားလျော်စွာ ရောက်သွားသော ကြောင့်တည်း။ (ဂေါတြဘူဉာဏ်တောင်မှ ဥဒယဗ္ဗယနှင့် လုံးလုံးကင်း၍ မရသေးပါ။)

ပြစ်ပျက်အခြေခံ၍ ဉာဏ်စဉ်တက်ပုံ

ဘယ်လိုရောက်သွားပါသနည်းဟူမူ-နားလည်အောင် ဥပမာပြပါမည်။

ဥပမာမှာ- အရပ်ရှစ်ဌာနသို့ လူတစ်ယောက်သည် ရောက် အောင်သွားရ၏။ ထိုလူသည် ဘယ်ခြေတစ်လှမ်း ညာခြေတစ် လှမ်းနှင့် အစဉ်အတိုင်း တစ်လှမ်းပြီးတစ်လှမ်း သွားရ၏။ ခြေ ထောက်ကိုသာ အားပြုရ၏။ ခြေထောက်မရှိက မသွားနိုင်။ ခြေထောက်ကိုသာလျှင် အားကိုးရာရှိ၏။ ထိုသူသည် မိမိအိမ်က

ထွက်သွားသည်မှစ၍ အတန်ကြာလျှင် ပထမဌာနသို့ ရောက်၏။
ရောက်သောအခါ ပထမဌာနဟုခေါ်၏။

ပထမဌာနမှ တစ်ဆင့်သွားပြန်သော် ၎င်း၏ ဘယ်ခြေ
ညာခြေနှစ်ချောင်းဖြင့်ပင် သွားရ၏။ သွားသောအခါ ၎င်းဘယ်ခြေ
ညာခြေမှလွဲ၍ သွားစရာမရှိ၊ ဘယ်ခြေညာခြေဖြင့်ပင် တစ်လှမ်းပြီး
တစ်လှမ်းသွားရ၏။ အတန်ကြာသော် ဒုတိယဌာနသို့ ရောက်၏။

ဒုတိယဌာနမှသည် တတိယဌာနသို့ သွားပြန်သော်လည်း
၎င်း၏ ဘယ်ခြေညာခြေနှင့်ပင် သွားရ၏။ အတန်ကြာသော်
တတိယဌာနသို့ ရောက်၏။

ဤကဲ့သို့ပင် အစဉ်အတိုင်းသော ဌာနတို့ကိုရောက်ရောက်
ပြီးမှ နောက်ဆုံးဌာနသို့ ရောက်အောင်သွား၍ ရောက်၏။ နောက်
ဆုံးဌာနသို့ ရောက်သည့်တိုင်အောင်လည်း ၎င်း၏ ဘယ်ခြေ ညာ
ခြေနှစ်ချောင်းနှင့်ပင် တစ်လှမ်းပြီးမှ တစ်လှမ်းလှမ်း၍ သွားရ၏။
အနေးအမြန်သာ ကွာခြား၏။ ခြေထောက်မှာ မကွာခြား။

ဤဥပမာအတူ ဥဒယဗ္ဗယသည် သွားသောသူ၏ ဘယ်
ခြေညာခြေနှင့်တူ၏။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် ဥဒယဗ္ဗယ
နှင့်ပင် သွားရ၏။ ဥဒယဗ္ဗယနှင့် ကင်း၍ကား မသွားနိုင်။ မရောက်
နိုင်။ ဥဒယဗ္ဗယနှင့် သွား၍ ရောက်သောအခါကျမှ ရောက်ရာ
ဉာဏ်၏ အမည်ကို တပ်၍ခေါ်၏။ ဘင်္ဂဉာဏ်နေရာသို့ ရောက်
သောအခါ ဘင်္ဂဉာဏ်ဟုခေါ်၏။ ဘယဉာဏ်နေရာ ရောက်သော
အခါ ဘယဉာဏ်ခေါ်၏။ အာဒိနဝဉာဏ်နေရာ ရောက်သော
အခါ အာဒိနဝဉာဏ်ခေါ်၏။ ဤကဲ့သို့ အစဉ်အတိုင်းသွား၍

ရောက်ရာနေရာ၏ အမည်ကိုသာတပ်၍ ဘင်္ဂညဏ်ရောက်ပြီ
ဟု ပြောရ၏။ (ဥဒယဗ္ဗယညဏ်ကို ရွာသွားရင်း စိတ်ပြောင်း ပြောင်းသွား
တာကို ညဏ်ရောက်သည်ဟု ဆိုလိုသတည်း။)

အနုလောမညဏ်၊ မဂ်ညဏ်ဖိုလ်ညဏ်ရောက်မှ အနုလော
မညဏ်၊ မဂ်ညဏ် ဖိုလ်ညဏ်ရောက်သည်၊ ရသည်ခေါ်ရ၏။
အားထုတ်သွားရင်း မြင်သွားသောညဏ်ကို ရောက်ပြီ၊ ရပြီဟု
ဆိုရ၏။ ဥဒယဗ္ဗယညဏ်ဖြင့် သွားပုံ ရောက်ပုံ ရပုံတို့ကို နားရှင်း
အောင်ပြပါမည်။ စေ့စေ့စပ်စပ် ဖတ်တော်မူကြပါ သူတော်စင်တို့။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ဖြစ်ပြီး
သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပျက်၍ပျက်၍သွား၏။ ဖြစ်သည်ကို
ဥဒယခေါ်၏။ ပျက်သည်ကို ဝယ ခေါ်၏။ အဖြစ်နှင့်အပျက်ကို
ရှုသောကြောင့် ဥဒယဝယ - ဥဒယဗ္ဗယ ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့
အဖြစ်အပျက်တို့သည် မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့် ကာလအတွင်း မရေ
မတွက်နိုင်အောင် ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို သိရ၏။ ဤကဲ့သို့ အဖြစ်
အပျက်တို့သည် မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့် ကာလအတွင်း မရေမတွက်
နိုင်အောင် ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို သိရ၏။ ဤကဲ့သို့ အဖြစ်နှင့်
အပျက်တို့ကို သိနေသောအခါ သမာဓိကောင်းလာလျှင် မိမိ၏
ကိုယ်ကာယကြီးကို မမြင်၊ ဖြစ်ပျက်သည့် ပရမတ်ကိုသာ မြင်ရ
တွေ့ရတော့၏။ (ဘာပြုလို့ ဒီလို ဖြစ်ပျက်နေသလဲဆိုတာ လွယ်လွယ်နှင့်
အတပ်သိချင်လျှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားရေးသော ရူပဒီပနီ၊ ဝိဇ္ဇာ
မဂ္ဂဒီပနီ၊ ဘာဝနာ ဒီပနီ၊ အာဟာရဒီပနီ စသည်တို့ကို ကြည့်ကြပါလေ။)

အတွင်းရော အပြင်ပါ မြင်ရ

ပရမတ်ကို ဘယ်လိုတွေ့ရသလဲဆိုလျှင် တစ်ကိုယ်လုံး ဆူပွက်၍နေသော ရေမြှုပ် ရေပွက်ကလေးတွေနှင့် တူ၏။ ဖြစ်လိုက်ပျက်လိုက်နေ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ရေမြှုပ်စိုင်ကြီးလို ဆီချက်အိုးနွားနို့အိုးများ ဝေကျနေတာကို မြင်သလိုပင် အမြှုပ်တွေဟာ ဖြစ်တဲ့ အမြှုပ်က စိစိစိစိနှင့်ဖြစ်၍ ပျက်တဲ့ အမြှုပ်က ဖြုတ်ဖြုတ် ဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် ပျက်ကြ၏။ သမာဓိကောင်းလျှင် ထိုစိစိ ဖြုတ်ဖြုတ်ဆိုတဲ့ အသံတွေကိုလည်း ကြားရ၏။ မယုံလျှင် အားထုတ်ကြည့်ပါ။ တကယ့်တကယ် အားထုတ်လာသောအခါ ဖြစ်ပျက်မှု အလွန်လျင်မြန်၏။ တံလျှပ်ထက်မြန်၏။ တစ်ခါတလေ သမာဓိကကောင်းလွန်း၍ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ပျက်သည် မျက်မြင်ဖြစ်ပျက်သကဲ့သို့ ပြောင်း၍ တကယ့်တံလျှပ်ကို တကယ်မြင်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်လာ၏။

ဤကား အဇ္ဈတ္တကို မြင်ရာမှ ဗဟိဒ္ဓသို့ ပြောင်း၍ မျက်မြင်သဘောသို့ ပြောင်းသွားသော ဟူ၏။

ဤကဲ့သို့ တံလျှပ်ကို မြင်နေရတယ်ဆိုတဲ့အခါမျိုး၌ မိမိစိတ်က ဘာကိုမျှ တွေးတောကြံစည်တတ်သော သဘောမျိုး မဖြစ်ပေ။ ကြက်သေသေနေတာနှင့်တူသော သဘောမျိုး ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဤမြင်ခြင်းသည် *ဩက္ကန္တကာပီတိဖြစ်တာမျိုးလို

* ဩက္ကန္တကာပီတိ

ခရေင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၂) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

မြင်နေရတာဖြစ်သောကြောင့် ဝိပဿနာ၏ အန္တရာယ်ပင်ဟု မှတ်ပါ။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် မှန်ကြည်သူဥပမာ

ဤရုပ်တုံး ရုပ်ခဲကြီးကို ကြည့်နေပါလျက် အတွင်းသား ပရမတ်ကလေးတွေကို မြင်ရသည်ဆိုတာတော့ သဘောကျ လောက်ပြီဟု ထင်၏။ ဤရုပ်တုံး ရုပ်ခဲကြီး ပျောက်ပြီး ဖြစ်တာကို ချည်းပဲ သိနေတယ်ဆိုတာကိုတော့ ကျေနပ်တဲ့လူလည်း ကျေနပ် ပေလိမ့်မည်။ မကျေနပ်တဲ့လူလဲ ရှိပေလိမ့်ဦးမည်ထင်၏။ သို့ အတွက် မကျေနပ်သေးတဲ့ လူများကို ဥပမာပြမည်။ ဥပမာမှာ အလွန်တရာလှလိုသော သူတစ်ယောက်သည် မိမိကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်၍ မှန်ကြည့်သောအခါ ရှေးဦးစွာ မှန်ဘောင်နှင့် မှန်သားပါ မှန်တစ်ခုလုံးကို မြင်ရ၏။ မှန်ကိုမြင်ပြီးနောက် ချက်ချင်း ပင် မှန်ထဲက မိမိအရိပ်ကို မြင်ရ၏။ အရိပ်ကို မြင်သောအခါ မိမိမျက်နှာနှင့် ဦးခေါင်းကို အလှပြုပြင်ရာ၏။ ဤကဲ့သို့ ပြုပြင် နေသောအခါ တစ်စထက်တစ်စ ပို၍ပို၍ သေသေချာချာ ပြုပြင် ၍လာလတ္တံ့။ သေချာသည်ထက် သေချာစွာ ပြုပြင်၍လာသော အခါ အာရုံက ပို၍ စိုက်စိုက်လာတော့၏။ ပို၍စိုက်လာသော အခါ မျက်လုံး မျက်ခုံး နဖူးဆံစမှစ၍ မျက်နှာကိုသာ မြင်၍ မြင်၍ နေလတ္တံ့။ မှန်ကြီးကိုမူကား သတိမရဘဲ ရှိနေလတ္တံ့။ ထိုအခါ ရှေးဦးစွာ မြင်အပ်သော မျက်နှာနှင့် မျက်နှာရိပ်၏ စပ်ကြားကရှိတဲ့

မှန်ကိုတော့ မမြင်တော့ဘဲ မှန်ကိုလွန်၍ မိမိ၏ မျက်နှာရိပ်ကိုသာ မြင်၍ နေရခြင်း ဖြစ်လတ္တံ့။

ဒုတိယ ဥပမာမှာ ဤကဲ့သို့ပင် ဖန်ဘူးကြီးကြီးတစ်ခုထဲ၌ လှပတင့်တယ် ရှုချင်စဖွယ်ကောင်းသော ရေသတ္တဝါ ကလေးတွေ ကို ရေအပြည့်ထည့်၍ လွှတ်ထားပြီးလျှင် ကြည့်နေပါ။ တော်တော် ကြာလျှင် ရေသတ္တဝါကလေးတွေက အဖိုအမ အငယ်အကြီး သူတို့ဘာဝ မြူးထူးပျော်ပါး၍ ရှုပ်ယှက်ခတ် သွားလာနေမည် ဆိုလျှင် ကြည့်ကောင်းတာနှင့် သေသေချာချာ ကြည့်ချင်တာ စူးစိုက်၍ ကြည့်နေပြီး သကာလ ဖန်ဘူးနှင့်ရေပျောက်၍ ရေ သတ္တဝါကလေးတွေကိုသာလျှင် မြင်၍ မြင်၍ နေလတ္တံ့။

ဤကဲ့သို့ပင် ကိုယ်ကောင်ကြီးထဲ၌ ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ပရမတ္ထတရားတို့သည် အစဉ်မပြတ် ရှိလျက်နေ၏။ သမာဓိနှင့် ကြည့်ရတာမျိုးဖြစ်၍ သမာဓိကလည်းမရှိ၊ ကြည့်လည်း မကြည့်တတ်ကြသေး၍ မတွေ့ရတာ။ သမာဓိနှင့် ကြည့်သော အခါ ပါရမီရှိသူမှန်က မြင်ရတော့သည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ မယုံလျှင် ဤစာအုပ်က နည်းအတိုင်း ကြည့်ကြ၊ မကြည့်တတ်လျှင် *ပြတတ် သောဆရာထံသွား။ ဤကဲ့သို့ အဖြစ်နှင့်အပျက်ကို ရှုရသော ကြောင့်၊ ဖြစ်ပျက်ကို သိနေရသောကြောင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခေါ် သည်။

*ဆရာကြီး၏ အဆက်အနွယ် လက်ရှိတပည့်များထံ၌ သင်ယူလေ့လာရန် တိုက်တွန်းပါ သည်။

သေမင်းမမြင်ရာအရပ်

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌ ရုပ်နာမ်တို့၏ ရေပွက်ပမာ၊ တံလျှပ်ပမာ
ဖြစ်တာပျက်တာကို မြင်ရလျှင် အလွန်အကျိုးကြီး၏။ အကျိုးကြီး
ကြောင်းကား ဤပါဠိကိုထောက်၍ သိရာ၏။

ယထာ ပုဗ္ဗုဠကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။
ဧဝံ လောကေ-မဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ။

(ဓမ္မပဒပါဠိတော်)

(အနက်) ပုဗ္ဗုဠကံ-ရေပွက်ကို၊ ပဿေယထာ-ရှု၏
သို့လည်းကောင်း၊ မရီစိကံ-တံလျှပ်ကို၊ ပဿေယထာ-ရှု၏
သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံတထာ-ထို့အတူ၊ လောကံ-ရုပ်နာမ်
ခန္ဓာဟူသော လောကကို၊ အဝေက္ခန္တံ-ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်
သက်၍ အပျက်ကိုသာ ရှုသော *ယောဂါဝစရကို၊ မစ္စု ရာဇာ-
သေမင်းသည်၊ န ပဿတိ-မမြင်နိုင်။

စူဠသောတာပန်

ဤမျှမကသေး၊ (ဥဒယဗ္ဗယဆိုတဲ့) တိရဏပရိညာ စခန်း
လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ယထာဘူတကျနစွာ မြင်လျှင် ကင်္ခါ
ဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိခေါ်၏။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်၊
သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ မဟုတ်မှန်း၊ ရုပ်နာမ်သာ

* ယောဂါဝစရ

ခရေမ္ပင်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၃၂) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

အမှန်ဖြစ်မှန်း ဘွင်းဘွင်းကြီး ပေါ်၍လာသောကြောင့် ယုံမှား သံသယကင်းသွားသဖြင့်၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့်၊ ပညတ်ပရမတ် ကွဲသွားသဖြင့် အပါယ်မလားနိုင်ဘူးတဲ့။ စူဠသောတာပန် အစစ် ကြီးဖြစ်ပြီတဲ့။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ (၂၄၀) ၌-

**ဣမိနာ ပန ဉာဏေန သမန္နာဂတော ဝိပဿ
ကော ဗုဒ္ဓသာသနေ လဒ္ဓဿာသော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော
နိယတဂတိကော စူဠသောတာပန္နော နာမ ဟောတိ။**

(အနက်) ဣမိနာပန ဉာဏေန-ဤဥဒယဗ္ဗယ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ ဝိပဿကော- ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗုဒ္ဓသာသနေ-မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌၊ လဒ္ဓဿာသော-ရအပ်သော သက်သာရာရှိ သည်ဖြစ်၍၊ လဒ္ဓပတိဋ္ဌော-ရအပ်သော ထောက်ရာ တည်ရာရှိ သည်ဖြစ်၍၊ နိယတဂတိတော-မြဲသောလားရာ ဂတိရှိသည်ဖြစ်၍၊ စူဠသောတာပန္နော နာမ၊ စူဠသောတာပန်မည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဤပါဠိအတိုင်း မှန်ကြောင်း၊ ဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားတော့ ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤတရားကို အားထုတ် ပြီးသောသူ ထဲက သေခါနီးကျလျှင် လူနာစောင့်တွေကသာ ငိုကြသည်၊ ပူကြ သည်၊ လူနာကတော့ “ငါ့အတွက် မပူကြနှင့်၊ ငါတရားရှုနေသည်၊ နတ်တွေ လာခေါ်နေသည်” ဟု ပြောကြ၏။ အချို့မှာ သေခါနီး၌

စကားမပြောနိုင်တာကြောင့် အထက်ကို လက်ညှိုးထိုး၍ ပြုံးရယ်
နေသေး၏။ ဤကား ဂတိနိမိတ် ကောင်းသောကြောင့်လည်း
သေပြီးသော လူတိုင်း ဤကဲ့သို့ချည်းပဲဖြစ်တာ ကြားရ သိရ၏။
သိပ်ပြီး အားတက်စရာကြီးပါပဲ၊ ယုံကြည်တော်မူကြပါကုန်၊ မယုံ
လျှင် စမ်းကြည့်တော်မူကြပါ။

ယခုမရ၊ နတ်ပြည်ရ

ဤမျှတွင် ဘာကဦးမလဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယကိုသိလျှင် ဤဘဝ၌
ပင် 'အရိယာ'ဖြစ်နိုင်သတဲ့၊ ဒီဘဝမဖြစ်က နောင်ဘဝ နတ်ပြည်
ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း ဖြစ်ရမည်ဟု စတုကင်္ဂိတ္တရ သောတာနုဂ
တသုတ် (၅၀၅) ပါဠိတော်ကလည်း ဆိုထားပါသေးသည်။

တဿ တတ္ထ သုခိနော ဓမ္မပဒါနိ *ပ္ပဝန္တိ၊ ဒန္တော ဘိက္ခ
ဝေ သတုပ္ပာဒေါ၊ အထခေါ သော သတ္တော ခိပ္ပယေဝ ဝိသေသ
ဘာဂီ ဟောတိ။

(အနက်) ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တတ္ထ-ထိုနတ်ပြည်၌၊
သုခိနော-ချမ်းသာသဖြင့် လာသော၊ တဿ-ထို 'အာရဒ္ဓ
ဝိပဿက' ထိုအဖြစ်နှင့် စုတေ၍ နတ်ပြည်သို့ရောက်သော
သူအား၊ ဓမ္မ ပဒါနိ-ဤလူ့ဘဝက အားထုတ်အပ်သော တရား

၁-အရိယာ၊ ၂-အာရဒ္ဓဝိပဿက

၁ မှ ၂ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၂)
တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

* ပ္ပဝန္တိ = (အသံထွက်-ပလဝန်တိ)

အစုတွေသည်၊ *ပွဝန္တိ-ညဉ့်က အိပ်မက်တွေ နံနက်တအခါ ပေါ်၍လာကြဘိသကဲ့သို့ ထင်ထင်ရှားရှားပေါ်၍ လာကြကုန်၏။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ သတုပ္ပာဒေါ-ဪ ငါသေ၍ နတ်ပြည်သို့ရောက်လာပါပေါ့ကလားဟု သတိရမူသည်၊ ဒန္တော-နဲ့နွေး၍ နောက်ကျ၍နေရာသေး၏။ အထခေါ-စင်စစ်သော် ကား၊ သောသတ္တော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ခိပ္ပံ ယေဝ-နတ်ပြည်သို့ ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း လျင်မြန်စွာသာလျှင်၊ ဝိသေသဘာဂီ-မဂ်ဖိုလ်တရားအထူးကို ရခြင်း အဖို့ရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

ဤပါဠိတော်အတိုင်း မှန်၏။ နတ်ပြည်ရောက်တော့ တရား အားထုတ်လျက် ရောက်သွားသည်ရှိသောကြောင့် နတ်ဘဝ ကျတော့ ပို၍ ထက်မြက်တဲ့ ဉာဏ်ပါရမီကလည်း ရှိသွားတော့ ချက်ချင်းအရိယာဖြစ်နိုင်တာပေါ့။ တရားအားထုတ်လျက် ရောက် တယ်ဆိုတာလဲ မှန်တယ်။ သေခါနီး တရားလက်မလွတ်တဲ့ လူတွေ ချည်းပဲ တွေ့ရတာကလား။ သေတာမပြောနဲ့တော့၊ ညအိပ်ရာ ဝင်လျှင် တရားကို အာရုံပြု၍ အိပ်တာတောင် နီးတော့ကာ နီးမှန်း သိတာကနောက်၊ တရားကို သိနေတာက အလျင်ကျသေးတာက ပဲ။ တရားသိ၍နေရင်း တရား၌ အာရုံပြု၍ လာသောအခါ “ဟင်- ငါအိပ်မပျော်သေးဘဲ တရားအားထုတ်နေပါကလား” ဟု အောက်မေ့ပြီး နာရီထိုးသံ၊ လင်းခါနီးမို့ ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို ထ၍

* ပွဝန္တိ = (အသံထွက်-ပလဝန်တိ)

ပြုလုပ်နေသံတို့ကို ကြားရတော့မှ တစ်ရေးနိုးမှန်း၊ မိုးလင်းခါနီးမှန်း သိရတော့၏။

(တရားရှုမှတ်ရင်း သေလွန်၍ နတ်ပြည်၌လည်း ယောဂီရဟန်းဟုပင် ထင်နေသော ဘုန်းကြီးလူထွက် နတ်သားအား နတ်သမီးများက ရွှေမှ့မှ့နံ့ ထောင်၍ ပြကြရသည်။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်-အစ္ဆရာသုတ်။ ။ တည်းဖြတ်သူ ၏ မှတ်ချက်။)

အသက်တစ်ရာနှင့် တစ်ရက် မလဲနိုင်

ဒါကြောင့်မို့လို့ ဤတရားမျိုးမသိရဘဲ လူ့ပြည်မှာ အသက် ရှည်၍ နေရခြင်းသည် သိသောသူ၏ တစ်ရက်မျှ နေရခြင်း လောက်မမြတ်ကြောင်း ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌-

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။

ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။

ဟု ဟောတော်မူသည်။

(အနက်မှာ-ယော စ - အကြင်သူသည်၊ ဥဒယဗ္ဗယံ- ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို၊ အပဿံ-အိပ်မက်တွင်မျှ မမြင် ရဖူးဘဲ၊ ဝဿသတံ-အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး၊ ဇီဝေ-အသက်ရှည်၏၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ဇီဝိတာ-အသက်ရှည်မှုထက်၊ ဥဒယဗ္ဗယံ - ဥဒယဗ္ဗယကို၊ ပဿတော-မြင်သောသူ၏။ ဧကာဟံ-တစ်ရက်မျှ၊ ဇီဝိတံ-အသက်ရှည်ခြင်းသည်၊ သေယျော-မြတ်သေး၏။

ဤမျှလောက် အကျိုးကြီးသော *ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် ဤကိုယ်ကြီးထဲ၌ တွေ့ရ၏။ ယခုမှ တွေ့ရ၏။ အလျင်က မတွေ့ရ၊ အလျင်က မရှိဘဲ ယခုမှလာပြီး ဘယ်ကရှိရသလဲ၊ ဘယ်ကလာပြီး ရောက်ရသလဲဟု ထင်ဖွယ်ရှိ၏။ ဤဥဒယဗ္ဗယသည် အလျင်က လည်း အသစ်ဖြစ်လိုက်၊ အဟောင်းဖြစ်လိုက်၊ အသစ်ထပ်ဖြစ် လိုက်နှင့် အစဉ်မပျက် ဖြစ်ပျက်လျက်ရှိ၏။ ယခုလည်း ဖြစ်ပျက် လျက်ပင်ရှိ၏။ ဘယ်ကမှလည်း မလာ။ ဘယ်ကိုမှလည်း မသွား။

ဒိမာဖြစ် ဒိမာပျောက်

အပ်ဖျားပေါ် မုန်ညင်းစေ့ချသကဲ့သို့ ဤနေရာမှာပင် ဖြစ်ပြီး ဤနေရာမှာပင် ပျက်သွားသော တရားမျိုး ဖြစ်၏။ ဒါကြောင့်မို့လို့ မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော် (၃၂၊ ၉၁) ၌ ဟောတော်မူသည်မှာ-

အနိဓာနဂတာ ဘဂ္ဂါ၊ ပုဗ္ဗော နတ္ထိ အနာဂတေ။

နိဗ္ဗတ္တာ ယေဝိ တိဋ္ဌန္တိ၊ အာရဂ္ဂေ သာသပူပမာ။

(အနက်) ဘဂ္ဂါ-ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် ချက်ချင်းပင် ချုပ် ပျောက်ကြကုန်သော နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးတို့သည်၊ **အနိဓာနဂတာ**- ငြိမ်းလေပြီးသည့် ဆီမီးပမာ သိုမှီးရာမရှိသောအဖြစ်သို့ ရောက် ကြလေကုန်ပြီ၊ **အနာဂတေ**-မဖြစ်သေးမီ အနာဂတ်ကာလ၌၊ **ပုဗ္ဗော**-လာ၍ဖြစ်ဖို့ရာ အပုံအစုသည်၊ **နတ္ထိ**-မရှိနှင့် လေ၊ **ယေဝိ**-

* ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၃၃၂) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အကြင်ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာနာမ်ရုပ်တို့သည်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တာ - ဖြစ်ပေါ်လာ
ကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ တိဋ္ဌန္တိ-တည်ကြကုန်၏။ တေဝိ-ထိုပစ္စုပ္ပန်
ခန္ဓာနာမ်ရုပ်သည်လည်း၊ အာရဂ္ဂေ-အပ်သွား ပွတ်ဆောက်ဖျား
၌၊ သာသပူပမာ-အစဉ်မပြတ် တင်အပ်ချအပ်သော မှန်ညင်းစေ့
တို့နှင့်တူသော ပမာရုံကုန်သည်ဖြစ်၍၊ တိဋ္ဌန္တိ-တည်ကြကုန်၏။

ဤပါဠိတော်စကားနှင့်လည်း ကိုက်၏။ တစ်ကိုယ်လုံး၌
အတွင်းရော အပြင်ရောပါ မှန်ညင်းစေ့ကလေးတွေ၊ သဲပွင့်
ကလေးတွေ ထိမှန်နေတာနှင့်လည်း တစ်ထပ်တည်း ကျနေတော့
၏။

ဘင်္ဂဉာဏ် စသည်

(၅) ၂-ဘင်္ဂဉာဏ် - ဤကဲ့သို့ ၃-ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုနေရင်း
သမာဓိကောင်းလာသောကြောင့် ဖြစ်ပျက်တွေ တံလျှပ်ကဲ့သို့
မြင်၍လာတော့၏။ နူးညံ့သိမ်မွေ့၍လည်း သွားတော့၏။ ထိုအခါ
၌ အပျက်မြန်လွန်းသောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ နုသွားသော
ကြောင့် တစ်ကြောင်း၊ ဖြစ်အစွန်း ပျက်အစွန်း နှစ်ပါးစလုံး
မထင်တော့ဘဲ အပျက်ချည်းသာ ထင်နေတော့၏။ ဥပမာ-
ခြောက်သွေ့လှသော ဂျုံမှုန့်တွေကို နေပူထဲ၌ ပုံထားသောအခါ
လေတိုက်လာလျှင် နူးညံ့သိမ်မွေ့လှစွာသော အမှုန့်ကလေးတွေ

၁-ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာရုပ်၊ ၂-ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ၃-ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုနေရင်း

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၃၂) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သည် ပြို၍ပြို၍ ဖွာဖွာ ဖွာဖွာနှင့် ကျနေသကဲ့သို့ ဖြစ်လာတော့၏။
ဤသည်ကား အဖြစ်ကို မထင်၊ အပျက်ကိုသာ ထင်နေသော
ကြောင့် ဘင်္ဂဉာဏ်ဟုခေါ်၏။ အလွန်လျင်မြန်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ
ကြမ်း၍လည်း ပျက်၏။ အပျက် ကြမ်း၏ ဟူလို။ ဘယ်လောက်
ကြမ်းပါသလဲဆိုလျှင် ရေပြင်ပေါ် မိုးရွာချသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။
ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၂၈၁) ၌-

ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ စက္ခုမာ-မျက်စိ
အမြင်ရှိသော၊ ပုရိသော-ယောက်ျားသည်၊ ပေါက္ခရဏီ တိရေဝါ-
ရေကန်၏ ကမ်း၌လည်းကောင်း၊ နဒီတိရေဝါ-မြစ်ကမ်း၌လည်း
ကောင်း၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ ထူလ ဖုသိတကေ-ကြီးစွာသော
မိုးပေါက်ရှိသော၊ ဒေဝေ-မိုးသည်၊ ဝဿန္တေ-ရွာသည်ရှိသော်၊
ဥဒကပိဋေ-ရေအပြင်၌၊ မဟန္တ-မဟန္တာနိ-များစွာများစွာကုန်
သော၊ ဥဒကပုဗ္ဗုဋ္ဌကာနိ-ရေပွက်တို့ကို၊ ဥပဇ္ဇိတွာ-ဥပဇ္ဇိတွာ-
ဖြစ်၍ဖြစ်၍၊ သီယံ သီယံ-လျင်စွာ လျင်စွာ၊ ဘိဇ္ဇမာနာနိ-
ပျက်ကုန်သည်တို့ကို၊ ပဿယယထာ-မြင်ရာသကဲ့သို့ ဧဝမေဝ-
ဤအတူသာလျှင်၊ သော-ထိုယောဂီသည်၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာ-
အလုံးစုံသော *ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည်၊ ဘိဇ္ဇန္တိ ဘိဇ္ဇန္တိ-လျင်စွာ
လျင်စွာ ပျက်ကုန်ပျက်ကုန်သည်တကား ဟူ၍၊ ပဿတိ-ရှုမြင်၏။

* ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၃၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ရေပြင်ပေါ်မှာ မိုးရွာချသကဲ့သို့ဆိုတာ ဥဒယဗ္ဗယတုန်းကလည်း တွေ့ရတာပါပဲ။ သို့ရာတွင် အနှေးအမြန် အစိပ်အကျဲလောက်သာ ကွာတာပါပဲ။ ဒီအခါကျတော့ကာ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး၏ မမြဲတဲသဘောတရားတို့ကို ဥဒယဗ္ဗယတုန်းကတည်းက ထင်မြင်ရှင်းလင်းပြီဖြစ်လာရာ ဘင်္ဂဉာဏ်ကျတော့ “အင်း-ကြာလေ ကြာလေ မမြဲလေပါတကား၊ မမြဲတာချည်းပါကလား၊ ပျက်တာချည်းပါကလား” ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ချပြီး အမြဲအစွဲ အသည်းစွဲပြီး မှတ်သွားတော့၏။ ထိုအခါ ဟိုတုန်းက မြသည်ဟုထင်နေသော အထင်တွေကို လုံးလုံးစွန့်လိုက်တော့၏။ မမြဲဟု တရစပ် ထင်နေတော့၏။ အပျက်ချည်း အစဉ်မပြတ်ထင်တော့၏။ ပျက်ပျက်နေတာကို ထင်နေတော့ ဆင်းရဲတာလည်း ပို၍ ထင်၏။ အစိုးမရတာလည်း ပို၍ထင်၏။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ဤအခါမျိုးကျလျှင် **“သုခသညာ၊^၁ အတ္တသညာ**ကိုလည်း စွန့်လိုက်တော့၏။ “ငါ၏ ကိုယ်ကောင်ကြီးနှင့်တကွ ၃၁-ဘုံ သားတို့သည် နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘမဟုတ်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘ ဖြစ်၏” ဟု အတပ်မှတ်ယူတော့၏။

ဤကဲ့သို့ပင် ဥဒယဗ္ဗယတုန်းကထက် ပို၍နက်၍ ထင်မြင်၍ စိတ်ပြောင်း၍ သွားတော့၏။ ဤကဲ့သို့ ထင်မြင် စိတ်ပြောင်း၍ သွားသောအခါ မိမိ၏ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားကြီးကို **ကြောက်စရာကြီးပဲ၊ ဘေးကြီးပဲ** ဟု ထင်တော့၏။ မြွေပွေး ခါးပိုက်ပိုက်ထားရ

၁-သုခသညာ၊ ၂-အတ္တသညာ

၁ မှ ၂ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သကဲ့သို့ထင်၏။ မြွေပွေးကို နင်းမိသောသူနှင့် တူ၏။ ကြပ်ကြပ်
ရှုလေ၊ ကြပ်ကြပ် အပျက်ထင်လေ၊ ကြပ်ကြပ်အပျက်ထင်လေ
ဘေးကြီးပဲဟု ကြပ်ကြပ်ထင်လေ ဖြစ်၏။

စိတ်နှလုံး မသာမယာဖြစ်၏။ စိတ်ညှိုးနွမ်း၏။ “မိမိ ခန္ဓာ
ကိုယ်ကြီးသည် အနှစ်မရှိ၊ အပြစ်ချည်းပဲ ရှိပါကလား” ဟု အတပ်
သိ၏။ သိသောအခါ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ရှုရင်း ရှုရင်း မနှစ်သက်
မပျော်ပိုက်နိုင်ဘဲ ပျင်းမုန်းငြီးငွေ့၍ နေလေတော့၏။

ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြစ်ပြီဆိုမှဖြင့် ၁-ဘယဉာဏ်၊ ၂-အာဒိနဝဉာဏ်၊
၃-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့သည် တစ်ဆက်တည်း တစ်ရှိန်တည်း ဖြစ်တော့
၏။ အသံသာကွဲတယ်၊ အဓိပ္ပာယ်မှာတူ၏။ အပေါ့အလေး
အတိမ်အနက်သာ ကွာ၏။ ကြပ်ကြပ်ရှုလေ ကြပ်ကြပ်ငြီးငွေ့လေ
ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ငြီးငွေ့နေလျှင် ဘာကိုမျှ မတပ်မက်တော့ပေ။
ဘာဖြစ်မှာကိုမှလဲ မကြောက်တော့ပေ။ သေရမည်ဆိုတာတောင်
သဘောကျမိ၏။ ဤမျှလောက် ပျင်းမုန်းငြီးငွေ့၏။ ဤကဲ့သို့
ငြီးငွေ့သောအခါ သပိတိကတဏှာ (နှစ်သက်မှုနှင့်တကွဖြစ်သော
တဏှာ) ကို စွန့်၏။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု ထင်၏။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု
ထင်သောကြောင့် မိမိ သူတစ်ပါး၌ တပ်မက်သော ရာဂကို စွန့်၏။
ဤကဲ့သို့ ရှုမြင်နေတုန်းအခါမှာ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ
အမှန်ပင် ဖြစ်၏။

၁-ဘယဉာဏ်၊ ၂-အာဒိနဝဉာဏ်၊ ၃-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၃၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဘုရင်မလုပ်လိုသော လူနု

ဒါကြောင့်မို့ ရှေးတုန်းက ဘုရားသခင်က တရားဟောနေတုန်း အနုတစ်ယောက်သည် တရားနာရင်းနှင့် သောတာပန်ဖြစ်သတဲ့၊ သောတာပန်ဖြစ်မှန်း သိကြားမင်းက သိတော့ စိတ်ကို စမ်းခြင်းဖြင့် မေးသတဲ့။ “အို အသင်၊ အသင်၏ နန္ဒာကြီးကို ပျောက်အောင်ကုပေးမယ်၊ ရှင်ဘုရင် လုပ်မလား” လို့ မေးသတဲ့။ မေးတော့ကာ အနုက သောတာပန်ဖြစ်ခါစ ယခုလို လောကကြီး၏ အပြစ်တွေကို မြင်တွေ့နေတုန်း ငြီးငွေ့သောကြောင့် ရှင်ဘုရင် စည်းစိမ်ကိုယူ၍ ဤမျှလောက်လေးတဲ့ တာဝန်ကြီးကို ထမ်းရမှာကြောက်လန့်စက်ဆုပ်သတဲ့။ မလိုချင်ဘူးတဲ့။ သိကြားမင်းကို တောင် အပြစ်တင်သတဲ့။ ဤအနု၏ ပယ်ခြင်းကား ငြီးငွေ့လွန်းသောစိတ်ရှိနေသောကြောင့် ပယ်နိုင်၏။

ယခုလည်း ဝိပဿနာတရားကို ချမထားဘဲ အားထက်သန်သော သူများ၌ ဤကဲ့သို့ပင် စိတ်မျိုးဖြစ်ကြ၏။ ဤစိတ်မျိုးဖြစ်ခြင်းသည် *ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ ထိုအနုကို ယခုအားထုတ်ဆဲ ဤဝိပဿနာဉာဏ်မျိုး ရောက်ဆဲသော ယောဂီတွေနှင့်စာလျှင် အံ့ဩစရာ မဟုတ်ပေ၊ မယုံလျှင် စမ်းကြည့်ကြပါ။ သူကဲ့သို့ လောကကြီးကို ငြီးငွေ့ပြီး အသက်ရှည်နေတာတောင် မနှစ်သက်

* ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၃၃၃) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

တဲ့လူတွေ အများကြီးရှိပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၂၈၁)ကလည်း ဆိုပါသည်။ ဆိုပုံ ပါဠိမှာ-

ဘဝဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနံ၊ ဇီဝိတနိကန္တိပရိစ္စာဂေါ၊ သဒါယုတ္တ
ပယုတ္တတာ၊ ဝိသုဒ္ဓါဇီဝိတာ၊ ဥဿုက္ကပဟာနံ၊ ဝိဂတဘယတာ၊
ခန္တိသောရစ္စပဋိလာဘော အရတိ ရတိသဟနတာတိ။

(အနက်) ဘဝဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနံ-ဘဝသည် မြဲ၏ဟူသော
‘သဿတဒိဋ္ဌိ’အယူကို ပယ်ရခြင်းလည်း တစ်ပါး၊ ဇီဝိတ နိကန္တိ
ပရိစ္စာဂေါ-အသက်၌တပ်သော နိကန္တိကို စွန့်ခြင်းလည်းတစ်ပါး၊
သဒါ ယုတ္တပယုတ္တတာ-အခါခပ်သိမ်း ၊ ဘာဝနာနှင့် ယှဉ်ခြင်း
လည်း တစ်ပါး၊ ဝိသုဒ္ဓါဇီဝိတာ-စင်ကြယ်သော အသက်မွေးခြင်း
ရှိသည်လည်း တစ်ပါး၊ ဥဿုက္ကပဟာနံ-အမှုကြီးငယ်တို့၌ လုံ့လ
မပြုခြင်းလည်း တစ်ပါး၊ ဝိဂတဘယတာ-ကြောက်လန့်ခြင်း
ကင်းသည်လည်း တစ်ပါး၊ ခန္တိသောရစ္စပဋိလာဘော-သည်းခံ
ခြင်း၊ ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်ခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်လည်း
တစ်ပါး၊ အရတိရတိသဟနတာ-ကုသိုလ်၌ မမွေ့လျော်ခြင်း၊
ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်ခြင်းတို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းလည်းတစ်ပါး၊
ဣတိအယံ-ဤသည်လျှင်၊ အဋ္ဌာနိသံသာ-ရှစ်ပါးသော အကျိုးတို့
တည်း။

၁-သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ၂-နိကန္တိ၊ ၃-ဘာဝနာ

၁ မှ ၃ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၃)
တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

၎င်းပြင် ပဋိသန္ဓိဒါမဂ် ပါဠိတော် အာဒိနဝညဏနိဒ္ဒေသ
(၅၈) ဌ်လည်း-

ဥပ္ပါဒဉ္စ ပဝတ္တဉ္စ၊ နိမိတ္တံ ဒုက္ခန္တိ ပဿတိ။

အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိ^၁ ၊ ဉာဏံ အာဒိနဝေ ဣဒံ-
ဟူ၍ဟောတော်မူပြန်၏။

ဥပ္ပါဒဉ္စ-ဤဘဝ ပဋိသန္ဓေကိုလည်းကောင်း၊ ပဝတ္တဉ္စ-
^၁ပဝတ္တိ ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်းကောင်း၊ နိမိတ္တဉ္စ-သဏ္ဌာန်အားဖြင့်
ထင်သော ၂-သင်္ခါရနိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာယူဟနဉ္စ-
ဤဘဝ ပြုအပ်သော ကံကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓိ^၂ -နောင်ဘဝ
ပဋိသန္ဓေကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခန္တိ-ဆင်းရဲအစုသာတည်းဟူ၍၊
ပဿတိ-ရှုမြင်၏။ ဣဒံ-ဤငါးပါးသည်၊ အာဒိနဝေ-^၃အာဒိန
ဝညဏ်၌၊ ဉာဏံ-သိသောဉာဏ်မည်၏။

တစ်သက်လုံး ငြီးငွေ့နေရရောလား

ဤပါဠိတော်များအတိုင်းပင် ပျင်းမုန်းငြီးငွေ့၍နေသော
အခါ၌ ထင်၍နေတော့၏။ ထင်ဆဲအခါ၌မူကား ဘာကိုမျှ မမက်
မောတော့ပေ။ တရားအားထုတ်တာလောက် မစုံမက်၊ မနှစ်သက်
တော့ပေ။ တစ်လောကလုံး ဖြစ်သမျှ မီးပုံကြီးအလား အပူတုံးကြီး
ဒုက္ခတုံးကြီးဟု ထင်နေတော့၏။ ဤကဲ့သို့ပင် နှုနာနှင့်တရားနာရင်း

၁-ပဝတ္တိ ခန္ဓာငါးပါး၊ ၂-သင်္ခါရနိမိတ်၊ ၃-အာဒိနဝညဏ်
၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၃၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

သောတာပန်ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည်လည်း ထင်နေ၏။
ဒါကြောင့်မို့လဲ ရှင်ဘုရင်စည်းစိမ်ကို မီးပုံကြီးကဲ့သို့ထင်ပြီး ဒုက္ခပုံကြီး
ထင်ပြီး မလိုချင်ဘဲ ငြင်းပယ်၏။

ယခုလူတွေလည်း ကြပ်ကြပ်အားထုတ်သော သူများသည်
ဤကဲ့သို့ပင် ထင်နေကြ၏။ သို့ရာတွင် ဤကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ
သည် “ဤလိုပင် အမြဲတစ်သက်လုံး ထင်နေတော့မှာပဲလား” ဟု
ဆိုစရာရှိရဲ့၊ တစ်သက်လုံးကားမဟုတ်၊ တရားကို အားထုတ်နေ
တုန်းသာ ထင်နေတာ၊ အားထုတ်တာ ပေါ့သွားပြန်တော့လဲ
ထင်တာလဲ တဖြည်းဖြည်း ပေါ့ပေါ့သွားတော့တာပေါ့။

ဒါကြောင့်မို့လို့ သာဝတ္ထိပြည်၌ ငါးကုဋေကျော်သော
အရိယာသူမြတ်တို့သည် ဃရာဝါသအမှုဖြင့် ယခုလူတွေလိုပဲ
အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ကိုင်စားသောက်နေကြတာပေါ့။
ဝိသာခါကော ဘယ်လိုနေသလဲ၊ သို့ဖြစ်၍ သောတာပန် ဖြစ်သွား
သော အနုက “ရှင်ဘုရင် မလုပ်ချင်ဘူး” ဆိုတာဟာ ငြီးငွေ့နေ
တုန်းအခိုက်မို့သာဟု ယူရမည်။ ဤပါဠိတော်ကို ကြပ်ကြပ်ဖတ်၍
အရကျက်ထားဖို့ကောင်းသည်။

တချို့က ဤတရားကိုတွေ့လျှင် လူထဲမှာ မနေနိုင်ရဘူးတဲ့၊
သဘောမပေါက်လို့ တောင်မြောက်လေးပါး တွေးထင်နေကြ
တာပေါ့။ တချို့ စာတတ်သောသူများကျတော့လဲ ပမာဒလေခ
ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ငြီးငွေ့ပြီး ဒုက္ခကြီး ထင်နေသော်လည်း

***နေက္ခမ္မဓာတ်ခံ**ရှိမှ၊ အကြောင်းကလည်း ညီညွတ်ပါဦးမှ တစ်ကိုယ်ရေ တစ်ကာယ^၁ တောထွက်၍ နေနိုင်ပါသည်။ ဤသည်ကား သတိပြုဖွယ်ပေတည်း။

ဒုက္ခဝေဒနာတုံးကြီး

ရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်တွေကိုရှုရင်း အပျက်တွေမြင်တော့ အပျက်ချည်းထင်တယ်၊ အပျက်ချည်းထင်တာကို ဘင်္ဂဉာဏ် ခေါ်တယ်။

(၆) **ဘယဉာဏ်** - ဘေးတွေပဲဟု ထင်သောအခါ ဘယဉာဏ်ခေါ်တယ်။

(၇) **အာဒိနဝဉာဏ်** - အပြစ်တွေပဲဟု ထင်သောအခါ အာဒိနဝဉာဏ်ခေါ်တယ်။

(၈) **နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်** = ငြီးငွေ့လာတော့ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် ခေါ်တယ်။ ဉာဏ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ရှုရင်း ထင်လာတာကို ထင်လာသည့် အတိုင်း အမည်မှည့်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ဤသည်ကိုပင် ဝိပဿနာဉာဏ်ခေါ်၏။ ဤကဲ့သို့ ပျက်တာတွေကို ရှုနေရင်း ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည် ပူ၍လာတတ်၏။ (ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ ခန္ဓာငါးပါးဆိုတာ ပရမတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ကိုယ်ကောင်ကြီးဆိုတာ ပညတ်ဟု မှတ်ကြပါ။)

* နေက္ခမ္မဓာတ်ခံ

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၃၃၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ပူ၍လာသောအခါ တစ်ကိုယ်လုံးပင် မခံမရပ်နိုင်အောင် ကဲ့သို့လည်း ပူလာတတ်၏။ စိတ်ကလည်း ဒုက္ခကြီးထင်၍ ငြီးငွေ့လျက်နေ၏။ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါ၊ ဤ ဉာဏ်သုံးပါးစလုံး တစ်ပြိုင်နက်ထင်လျက်ရှိနေ၏။ ဤကဲ့သို့ ထင်လျက်နေရင်း ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည် ဝေဒနာခံရဘိသကဲ့သို့ မခံမရပ်နိုင်အောင် လိုလို ပူ၏၊ နာ၏၊ ထုံကျဉ်၏၊ ရေနှေးဖြင့် ပြုတ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ *ဝေဒနုပေက္ခာ ဖြစ်၍နေ၏။ အမျိုးမျိုးဖြစ်တာကို ခံနေရ၏။ ရေတွက်ခြင်းငှာ၊ ပြောပြခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်လောက် အောင်များ၏၊ ကိုယ်ကြီးဟာ လှုပ်မရ၊ ကြွမရ၊ ခြေလက်တွေ သေနေသကဲ့သို့လည်း ဖြစ်နေတတ်၏။

ထိုအခါ စိတ်ထဲက အားထုတ်တာကို လျော့လိုက်ချင် သောစိတ် မကြာမကြာ ပေါ်လာတတ်၏။ မလျော့အပ်၊ ရှုမြဲရှုပါ၊ လျော့ချလိုက်လျှင် ဝိပဿနာအန္တရာယ်ဆိုတဲ့ ဩဘာသ အရောင် အလင်းတွေ၊ ပညတ်တွေ ပေါ်လာတတ်ပါသည်။ ဩဘာသ ဆိုတာ ပညတ်ဖြစ်၏။

(၉) မုစ္စိတုကမ္ပတာဉာဏ် - ဤမျှလောက် မခံသာ အောင် ရုပ်နာမ်တို့ ဖောက်ပြန်နေသောအခါ “ဤရုပ်နာမ်တို့၏ ဖောက်ပြန်နေမှုမှ လွတ်အောင် အားထုတ်တာ လျော့လိုက်ရ ကောင်းမလား၊ ဆက်ပြီးအားထုတ်မြဲ အားထုတ်သွားရလျှင်

* ဝေဒနုပေက္ခာ

ခရေမ္ပင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ကောင်းမလား” ဟု ကြံဆတတ်၏။ ဤကဲ့သို့ လွတ်မြောက် လိုသောသဘောကိုပင် မုစ္ဆိတုကဗျာတာဉာဏ် ဟုခေါ်၏။

ဤအခါ၌ နေရာပြင်လိုက်လျှင်၊ တောင်တွေ၊ မြောက်တွေ၊ တွေးနေလျှင် ဉာဏ်အမြင် လျော့၍ သွားတတ်၏။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖောက်ပြန်မှုသက်သာ၍ ကား သွား၏။ သက်သာသော်လည်း မကောင်း၊ ဆက်၍ ရှုရ၏။

(၁၀) **ပဋိသင်္ခါဉာဏ်** - ဆက်၍ရှုနေလျှင် ကြာတော့ကာ မခံသာအောင်ဖြစ်တဲ့ ဝေဒနာသဘောတွေဟာ တစ်ကိုယ်လုံး အညီအညွတ်ဖြစ်၍ သွားလတ္တံ့။ ညီညွတ်သွားသောအခါ လွန်စွာ ပူတာတစ်ခုပဲ တွေ့လတ္တံ့။ ပူပေမယ့် တစ်ကိုယ်လုံး တညီတညာ တည်း ပူ၍ ပျက်သောကြောင့် ခံသာ၏။ ဤကဲ့သို့ အညီအညွတ် ရှုနေသည်ကို ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ခေါ်၏။ စိတ်၌ မခံသာတာတွေ ညီမျှ၍ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တကိုသာ အလိုက်သင့် အာရုံပြု၍ နေတော့၏။

(၁၁) **သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်** - ဤကဲ့သို့ အာရုံပြုရင်း ပူ သော ဆူသော ဝေဒနာတို့သည် တညီတညွတ်တည်းပင် တိုး၍ တိုး၍ လာလေ၏။ လာသော်လည်း မခံသာလှဘူး ဟူ၍ မဖြစ်လှ တော့ပေ။ ပူအားကြီး၍သာ တစ်ကိုယ်လုံးမှ အပူခိုးတွေမှုတ်၍ ပန်းပြီး မိမိကိုယ်ကို လောင်မြိုက်၍ လောင်မြိုက်၍ နေသကဲ့သို့ ဖြစ်လာလေ၏။ ရှုမြဲတိုင်းပင်ရှု။

ဤအခါ၌ စိတ်သည် တောင်တောင် မြောက်မြောက်သို့

မကြံဆ မတွေးတောတော့ပေ။ စိတ်၏ ပြေးလွှားခြင်း မဖြစ်တော့ပေ။ စွဲမြဲစွာ ***ဧကဂ္ဂတာ စိတ်မျိုး**ဖြစ်လျက် ရှု၍ နေလေတော့၏။ ပူသော ဝေဒနာ၊ ပြင်းပြသော ဝေဒနာကား တစ်ကိုယ်လုံး ညီမျှသွား၍ ခံသာ၍ ဝေဒနပေက္ခာဖြစ်၍ နေလေ၏။ ဤကဲ့သို့ သင်္ခါရကို ဥပေက္ခာစိတ်နှင့် ရှုနေသောအခါ စိတ်၏ ရွေ့လျော့ခြင်း၊ ပြောင်းသွားခြင်းမရှိဘဲ တခြားဘာကိုမျှ မတွေးဘဲ **ဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နေပေစေ** ဟု အမှတ်တမဲ့ ကြည့်နေသကဲ့သို့ စွဲစွဲမြဲမြဲ ရှုနေတာကိုပင် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ခေါ်၏။

နိဗ္ဗာန်ဆိုက်ရောက်ပုံ မတူကြ

ဤကဲ့သို့ သင်္ခါရကို ဥပေက္ခာအနေနှင့် ရှုနေတုန်း ထိုရှုနေသည့် သိမြင်နေသည့် သင်္ခါရတရားတို့မှ ရုတ်တရက် လွန်မြောက်၍ သွားတတ်၏။ နိဗ္ဗာန်မှလွဲသော အာရုံခြောက်ပါးတရားတို့ ချုပ်ငြိမ်း၍ သွားကြ၏။ ဖြစ်ပျက်၏ အဆုံးအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည် ဟု ခေါ်ရ၏။

(၁၂) **အနုလောမဉာဏ်** - နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မပြုမီ မျက်မှောက်ပြုခါနီးဆဲဆဲ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သောဉာဏ်ကို အနုလောမဉာဏ်ဟုခေါ်ရ၏။

(၁၃-၁၄) **မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်** = နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသော ဉာဏ်ကို မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟုခေါ်၏။

* ဧကဂ္ဂတာစိတ်မျိုး
ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ ဤနေရာ၌ သင်္ခါရတို့သည် အပူရှိန်တွေ ပန်း၍ လောင်မြိုက်၍ နေခြင်းသည် ကိုယ်တွေ့ ၁ ကာယ သမ္မဿမှ လွန်၍ မျက်စိဖြင့်မြင်ရတဲ့ သဘောမျိုးသို့ ပြောင်း၍ ၂ သမထ နိမိတ်ကို မြင်ရသကဲ့သို့ မီးတောက်ကြီးကို မြင်၍ နေတတ်၏။ ဤကားမကောင်း၊ တောင်ထိပ်ရောက်မှ လမ်းချော်၍ ကျသွားတာ နှင့် တူတော့၏။ ဤကား ဒုက္ခပဋိပဒါ၏ အသွားတစ်မျိုးပေတည်း။ လူတစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်မတူကြပေ။ ဤလူက ဤလိုတွေ့ ပေမယ့် ဟိုလူက ဟိုလိုတွေ့ချင် တွေ့တတ်၏။

ကျမ်းဂန်မှာလဲ ၁ ဒုက္ခပဋိပဒါ၊ ၂ သုခ ပဋိပဒါ၊ ၃ ဒန္ဓာ ဘိည၊ ၄ ခိပ္ပါဘိညဟူ၍ ရှိသေး၏။ ၅ အနိမိတ္တ၊ ၆ အပ္ပဏီဟိတ၊ ၇ သုညတ တို့လည်း ရှိသေးတယ်။ ဒီလိုရှိတာတွေအထဲမှာလည်း တစ်ယောက်က တစ်မျိုးကို အလျင်တွေ့တယ်၊ တစ်ယောက်က နောက်မှ တွေ့တယ် စသည်ဖြင့် ကွဲလွဲကြ၏။ ကွဲလွဲပေမယ့် လိုရင်း သဘောကတော့ အားထုတ်သန်တာချင်းတူလျှင် အတူတူလိုပါပဲ။ မခြားနားလှပါ။

ဥပမာ - မြို့ကြီးတစ်မြို့သို့ အလည်သွားတဲ့လူတွေ လိုပဲ၊ ကိုယ့်စိတ်ထင်တာက ဝင်၍ စိတ်ထင်တဲ့လမ်းလျှောက်ကြတာပဲ၊ မြို့ကိုနှံ့စပ်ပြီးနောက် မေးကြည့်တော့သာ သူတွေ့တာလဲ

၁-ကာယသမ္မဿ၊ ၂-သမထနိမိတ်၊ ၃-ဒုက္ခပဋိပဒါ၊ ၄-သုခ ပဋိပဒါ၊ ၅-ဒန္ဓာဘိည၊ ၆-ခိပ္ပါဘိည၊ ၇-အနိမိတ္တ၊ ၈-အပ္ပဏီဟိတ၊ ၉-သုညတ

၁ မှ ၉ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၅) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

ကိုယ်တွေ့တဲ့အထဲ ပါတာပါပဲ။ ကိုယ်တွေ့တာလဲ သူတွေ့တဲ့အထဲ ပါတာပဲ။ ခရီးစဉ်မတူတာ တစ်ခုပဲ။ တွေ့တာကတော့ အများကြီး မလွဲတတ်ကြပါ။

ဤ^၁ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတည်းဟူသော အဖြစ်အပျက်ကို ရှုနေရင်း သင်္ခါရမှန်သမျှ ဘာကမျှ မတွေ့ရဘဲ ဖြစ်သွားခြင်းကိုပင် သင်္ခါရရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်မှုလွန်မြောက်သွားသည် ဟု ဆို၏။ ဖြစ်ပျက်မြင်နေရာမှ မဖြစ်ကိုမြင်သည် ဟု ဆို၏။ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်တုန်းက မျက်စိဖြင့် မြင်တာမဟုတ်၊ ^၂ကာယဝိညာဏ်၊ ^၃မနောဝိညာဏ်ဖြင့်သာ တွေ့ရ၏။ ဤကဲ့သို့ တွေ့ရတာကိုပင် တရားအားထုတ်ရင်း တွေ့ရတာမျိုးမို့လို့ ^၄ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဟု ခေါ်၏။ မဖြစ်ကို မြင်တယ်ဆိုတော့ကာလဲ ဤခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်နေခြင်းကို ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ်တို့ဖြင့် တွေ့မြင်နေရာမှ ရုတ်တရက် မတွေ့ရ၊ မသိရ၊ မမြင်ရကိုပင် မဖြစ်ကို မြင်သည် ဟုဆို၏။

မဖြစ်ကို မြင်တုန်းအခါအတွင်း ဘာကိုမှ မမြင်ရ၊ မသိရတော့ပေ၊ မိမိကိုယ်ကောင်ကြီးကိုလည်း မမြင်ရ မတွေ့ရတော့ပေ။ ဖြစ်ပျက်ဆိုတဲ့ သင်္ခါရဟာ သင်္ခါရလောကဖြစ်၏။ ဤသင်္ခါရလောက ဖြစ်ပျက်နေမှုတို့ကို လောကီစိတ်ဖြင့် သိရ၏။ လောကီစိတ်ဆိုတာ ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရလောကကိုသာ အာရုံပြုနိုင်၏။

၁-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ၊ ၂-ကာယဝိညာဏ်၊ ၃-မနောဝိညာဏ်၊ ၄-ဝိပဿနာဉာဏ်

၁ မှ ၄ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၆) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရကို လွန်မြောက်သော လောကုတ္တရာနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုနိုင်။ ^၁လောကုတ္တရာစိတ်မှသာ လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်၏။ လောကုတ္တရာ ဆိုတာ-

လောကံ တရန္တိတိ လောကုတ္တရာ။

လောကံ-ဖြစ်ပျက်ခြင်းလောကကို၊ တရန္တိ-လွန်တတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ လောကုတ္တရာ-လောကုတ္တရာ မည်ကုန်၏။

တစ်နည်းကား- လောကေန ဝိပ္ပမုတ္တာတိ လောကုတ္တရာ။ လောကေန-ဖြစ်ပျက်ခြင်း လောကမှ၊ ဝိပ္ပမုတ္တာ-လွတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ လောကုတ္တရာ-လောကုတ္တရာမည်ကုန်၏။

(ဤကဲ့သို့ လောကုတ္တရာ၏ အကြောင်းကို ချဲ့ထွင်၍ များစွာဟောထားတော်မူပါသည်။ အလိုရှိက ပဋိသန္တိဒါမင်္ဂတွင် ကြည့်ကြပါကုန်။)

လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နေသောအခါ၌ နိဗ္ဗာန်သည် ^၂ဝေဒယိတသုခမဟုတ်၊ ^၃သန္တိသုခသာ ဖြစ်သည်ကို သိ၏။ ^၄ပဋိဝေဒညာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုလျက်နေသည် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပျက် ^၅သင်္ခါရတည်းဟူသော ^၆သင်္ခတပရမတ် တရားတို့လည်း မသိရတော့ပေ။ လောကီနှင့် စပ်ဆိုင်သမျှ

၁-လောကုတ္တရာစိတ်၊ ၂-ဝေဒယိတသုခ၊ ၃-သန္တိသုခ၊ ၄-ပဋိဝေဒညာဏ်၊ ၅-သင်္ခါရ၊ ၆-သင်္ခတပရမတ်

၁ မှ ၆ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၆) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

မသိရတော့ပေ၊ ဝေဒနာမှန်သမျှကိုလည်း ခံစားခြင်းမရှိတော့ပေ၊ လောက၌ ရှိသမျှသော ပညတ်တရား၊ ပရမတ်တရားမှန်သမျှ ဘာကိုမျှ မသိရတော့ပေ။ မိမိကိုယ်ကောင်တည်းဟူသော ပညတ် တရားနှင့်အတွင်းရှိ **ပရမတ်တရား**တို့ကိုလည်း မသိရတော့ပေ။

ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တဘောမရှိရာ

ဒါကြောင့်မို့လို့ ပေဋကောပဒေသကျမ်း၌-

တတ္ထ-ထိုသုံးပါးတို့တွင်၊ **ဒုက္ခဉ္စ**-^၂ဒုက္ခသစ္စာသည် လည်း ကောင်း၊ **မဂ္ဂေါစ**-^၃မဂ္ဂသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ **နိရောဓောစ**-^၄နိရောဓသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ **ကတမံ**-အဘယ်နည်း၊ **ယဿဘိက္ခုနော**-အကြင်ရဟန်း၏၊ **သတိ**-သတိသည်၊ **ဆသု ဖဿာယတနေသု**-^၅ခြောက်ပါးသော ဖဿာယတနတို့၌၊ **သံ ဝရောစ**-အစောင့်အရှောက်သည်လည်း၊ **န ဥပဋ္ဌိတော**-မထင်၊ **သော ဘိက္ခု**-ထိုရဟန်းသည်၊ **သတတံ အဘိဏ္ဍံ**-မပြတ်၊ **သမာဟိတော**-တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ **ဇာနေယျ သိရာ၏**၊ **ကတမံ**-အဘယ်သို့၊ **ဇာနေယျ**-သိရာသနည်း၊ **အတ္တ နော**-မိမိ၏၊ **ယောကာယော**-အကြင်ကိုယ်သည်၊ **န ဥပဋ္ဌိတော**-မထင်၊ **တံ အနုပဋ္ဌိတ ကာယံ**-ထိုကိုယ်မထင်သည်ကိုပင်၊ **ဣဒံ**-

၁-ပရမတ်တရား၊ ၂-ဒုက္ခသစ္စာ၊ ၃-မဂ္ဂသစ္စာ၊ ၄-နိရောဓသစ္စာ၊
၅-ခြောက်ပါးသော ဖဿာယတန
၁ မှ ၅ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤသည်ကား၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနေယျ-
သိရာ၏။

(ပေဋကောပဒေသပါဠိ ၁၇၉၊ ဥဒါနပါဠိ ၁၀၈-တို့၌ ဤဂါထာပါ၏။
သို့ရာတွင် 'န' ပဋိသေမေပါ။ ဥဒါန အဋ္ဌကထာ ၁၇၁-၂ နှင့်ညီ၍ သဘာဝ
ကျအောင် ယူကြပါကုန်။ ။စာတည်းသူ မှတ်ချက်)

၎င်းပြင်လည်း-

နေဝိဓာတိ-^၁နေဝိဓဟူသည်ကား၊ ဆသု ဒွါရေသု-
၂-ခြောက်ပါးသော ဒွါရတို့၌၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ နေဝ ပဿတိ-
မမြင်၊ န ဟုရန္တိ-န ဟုရံ ဟူသည်ကား၊ ဆသု အာရမ္မဏေသု-
၃-ခြောက်ပါးသောအာရုံတို့၌၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ န ပဿတိ-
မမြင်၊ န ဥဘယမန္တရေနာတိ-န ဥဘယမန္တရေန ဟူသည်ကား၊
တေသံ ဒွါရာရမ္မဏာနံ-ထိုဒွါရအာရုံ နှစ်ပါးစုံတို့၏၊ အန္တရေ
ဝေမဇ္ဈေ-အလယ် အကြားဖြစ်သော၊ ဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒေပိ-
^၄ဝီထိစိတ္တုပါဒ် ၌လည်း၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ န ပဿတိ- မမြင်၊
ဧသေဝါတိ-ဧသေဝဟူသည်ကား၊ ဧတာဒိသော- ဤသို့
သဘောရှိသော၊ အပ္ပဿိတဗ္ဗအတ္တဘာဝေါဝ-မမြင်အပ်သော
အတ္တဘောသည် သာလျှင်၊ ဒုက္ခဿ-ဒုက္ခ၏၊ အန္တော ပရိယော
သာနံ-အဆုံး ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်တည်း။

(ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၂၃၂၊ ဥဒါန အဋ္ဌ ကထာ ၈၃-၄ တို့၌
ရှိပါ။ စာတည်းမှတ်ချက်)

၁-နေဝိဓ၊ ၂-ခြောက်ပါးသော ဒွါရ၊ ၃-ခြောက်ပါးသောအာရုံ၊ ၄-ဝီထိစိတ္တုပါဒ်
၁ မှ ၄ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၃၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ မဖြစ်ကိုတွေ့အောင် အားထုတ်ကြရာ၌ လမ်းတွင် ဘယ်လိုများတွေ့တတ်ပါသေးသလဲဆိုမူ **၁-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ**ကို **၂-ဥဒယဗ္ဗယကစ၍** ရှုနေရင်း ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရကို ထင်သည်ထက် ထင်၍ လာလေ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ မိမိကိုယ်၌ ခြေလက်ဦးခေါင်း စသည်တို့ကို မထင်။ တောင်ပို့ငယ်ကလေးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အခိုးအငွေ့ပုံကလေးကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပျက်သက်သက်၏ အစုအပုံကလေးကဲ့သို့လည်းကောင်း ထင်၍လာလေ၏။

ထိုအခါ၌ အပျက်ထင်တဲ့ **၃-ဘင်္ဂဉာဏ်**၊ ဘေးဟုထင်တဲ့ **ဘယဉာဏ်**၊ အဖြစ်ဟုထင်တဲ့ **၄-အာဒိနဝဉာဏ်**၊ ငြီးငွေ့တဲ့ **၅-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်** တို့သည် အလိုလို သူ့သဘောအတိုင်း တစ်ပြိုင်နက် စိတ်၌ ဖြစ်ပေါ်နေတော့၏။ ဤနေရာ၌ ခန္ဓာကိုယ်သည် ပူ၍ မနေတော့ပေ။ ပူခြင်းအေးခြင်း မထင်ရှားတော့ပေ။ ပထဝီဓာတ် တောင်မှ နုနုကလေး သိသာရုံလောက်ကလေးသာ ရှိတော့၏။ စိတ်ကတော့ ငြီးငွေ့နေတော့တာပဲ။ ဤငြီးငွေ့တဲ့ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်လိုတဲ့စိတ်လဲ မကြာမကြာပေါ်ပေါက်လာတာပဲ။ ဤငြီးငွေ့နေရာကိုပဲ မခံချင်၊ မနှစ်သက်၊ ငြီးငွေ့နေရတဲ့အနေမှ လွတ်မြောက်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ပေါ်လျက်ပေါ်လျက်နေခြင်းသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်၍ နေ၏။ ဤသည်ကား **၆-မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ်** ပင်တည်း။

၁-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ၂-ဥဒယဗ္ဗယကစ၍၊ ၃-ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ၄-အာဒိနဝဉာဏ်၊ ၅-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ ၆-မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ်
 ၁ မှ ၆ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

မဖြစ်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပုံ

ဤကဲ့သို့ လွတ်မြောက်ချင်တဲ့စိတ်ရှိသော်လည်း ဆက်လျက်ပင် အားထုတ်နေသည် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပျက်တို့သည် အပုံအစုကလေးကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်တော့၏။ ရှုရတာ အလွန်ငြိမ်သက်၏။ ဤကား **‘ပဋိသင်္ခါဉာဏ်’** ခေါ်၏။

နောက်တော့ကာ ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရတို့သည် ပို၍မြန်လာတတ်၏။ မြန်လာလေလေ အာရုံက စူးစိုက်စွဲလမ်းစွာ ရှုနေလေလေဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌ သမာဓိသည် အလွန်ကောင်း၏။ စိတ်သည် ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရမှတစ်ပါး ဘယ်ကိုမျှမရောက်။ တွေးတောခြင်း၊ စဉ်းစားခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်းမရှိ၊ ဖြစ်ပျက်ကိုသာ စူးစိုက်၍ အလိုက်သင့် ရှုလျက်နေအံ့။ ဤသည်ကိုပင် **‘သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်’** ခေါ်၏။

အဲဒီလိုရှုနေရင်း ရုတ်တရက် ဖြစ်ပျက်မှ လွန်မြောက်၍ မဖြစ်သို့ ပြေးဝင်သွားတတ်လေ၏။ ကိုယ်မထင်ဖူးတာ ဖြစ်၏။ မဖြစ် နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့သည်ခေါ်၏။ **‘မဂ်ဉာဏ်’** ခေါ်၏။

‘အနုလောမဉာဏ်၊ ‘ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ ‘မဂ်ဉာဏ်တို့သည် တရားအားထုတ်တဲ့လူတွေ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ မပြောနိုင်။ စာကိုသာ ခွဲပြောနိုင်၏။ တစ်ချက်တည်းပင်ဟု ထင်ရ၏။ သင်္ခါရပေက္ခာ

၁-ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ ၂-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၊ ၃-အနုလောမဉာဏ်၊ ၄-ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ ၅-မဂ်ဉာဏ်

၁ မှ ၅ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၃၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဉာဏ်၏ အဆုံး၌ တစ်ပြိုင်နက်ကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ^၁မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊
^၂ပရိကံ၊ ^၃ဥပစာ၊ ^၄အနုလုံ၊ ^၅ဂေါတြဘူ၊ ^၆မဂ်ဟု ဘဝင်မခြား
 သော ^၇စိတ္တုပ္ပါဒ် ၆-ပါးမျှသာ အသက်ရှည်သောကြောင့် ယောဂီ
 ပုဂ္ဂိုလ်များ မခွဲခြားနိုင်။ ဤကဲ့သို့ မဖြစ်ကိုတွေ့လျှင် နိဗ္ဗာန်ကို
 တွေ့သည်ဟုမှတ်၊ ကောင်း၏။ သာဓုခေါ်ရ၏။ ^၈သုခပဋိပဒါ
 ခိပ္ပါဘိည ခေါ်သင့်၏။ ^၉အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခ ခေါ်သင့်၏။

ဤကဲ့သို့ ချုပ်ပြီးနောက် တစ်စက္ကန့် နှစ်စက္ကန့်မှစ၍
 တစ်မိနစ် နှစ်မိနစ် နာရီဝက် တစ်နာရီကြာအောင်လည်း မဖြစ်ကို
 မြင်၍နေတတ်၏။ မြင်ဆိုတာ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော လောကုတ္တရာစိတ်နဲ့
 မြင်တာမျိုးဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ လောကုတ္တရာ စိတ်နဲ့ မဖြစ်ကို
 မြင်နေတာကိုပင် **ဖိုလ်စိတ် ဖိုလ်ဉာဏ်** ခေါ်၏။ မျက်စိဖြင့် မြင်
 တာမျိုးမဟုတ်၍ မြင်ဆိုလျှင် **“အဘိဓမ္မာမနိုင်က နားထွေး
 တတ်၏။ ရှင်းတော့ အရှင်းသားပဲ။**

ထိုမဖြစ်ကို မြင်ပြီးနောက် ခုနက မဖြစ်ကို မြင်သွားတာကို
 ပြန်၍ အောက်မေ့တတ်၏။ မဖြစ်ကို မမြင်ခင်က မြင်ခဲ့ရသော
 သင်္ခါရဖြစ်ပျက်ကိုလည်း ပြန်၍ အောက်မေ့တတ်၏။ ဖြစ်ပျက်နဲ့
 မဖြစ်စပ်ကြားက ဖြစ်သွားပုံကလေးကိုလည်း အောက်မေ့တတ်၏။

၁-မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ၂-ပရိကံ၊ ၃-ဥပစာ၊ ၄-အနုလုံ၊ ၅-ဂေါတြဘူ၊ ၆-မဂ်၊
 ၇-စိတ္တုပ္ပါဒ် ၆-ပါး၊ ၈-သုခပဋိပဒါခိပ္ပါဘိည၊ ၉-အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခ၊
 ၁၀-အဘိဓမ္မာမနိုင်က နားထွေးတတ်၏
 ၁ မှ ၁၀ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
 (၃၃၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

မဖြစ်ကို မြင်ပြီးမှသိရသော ဖြစ်ပျက်ကို ဆင်ခြင်တာလည်း ရှိ၏။ ဤကဲ့သို့ အောက်မေ့တဲ့ သဘောကလေးကို *ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ခေါ်၏။ အောက်မေ့တယ်ဆိုသော်လည်း အကြာကြီး အောက်မေ့ နေတာမဟုတ်။ အောက်မေ့ကာမျှသာ ရှိတတ်၏။

ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်ကို မြင်သွားနေရင်း မဖြစ်ကို မြင် သည်လည်းရှိ၏။ မဖြစ်ကို မမြင်ရဘဲလျက် ဖြစ်ပျက် လျင်မြန် လွန်းလှသောကြောင့် ဖြစ်ပျက်ကို စူးစိုက်သော ပညာစိတ်ထက် တည်ငြိမ်သော သမာဓိစိတ်က အားသာသွားခဲ့လို့ရှိလျှင် ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရသဘောတို့သည် ကိုယ်တွေ့သိရာမှ မျက်မြင်သဘောသို့ ပြောင်းပြီးလျှင် တံလျှပ်ကို မျက်စိဖြင့် တကယ်ကြည့်၍ မြင်နေ သည့်အတိုင်းလည်း ဖြစ်သွားတတ်၏။ ဤကားမကောင်း။ တောင် ထိပ်ရောက်မှ ခြေချော်၍ အောက်သို့ ပြန်ကျသွားတာနှင့်တူ၏။

ယောဂီကိုယ်တွေ့

၎င်းပြင် တစ်မျိုးပြဦးအံ့။ ခန္ဓာရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ဖြစ်ပျက် အစုအပုံကလေးကဲ့သို့ ထင်လာသောအခါ စိတ်သည် တခြားသို့ မသွားတော့ဘဲ စူးစိုက်စွဲလမ်း၍ သံမှိုနှက်သကဲ့သို့ ရှုမြင်နေတော့ ၏။ ဤကဲ့သို့ ရှုမြင်နေရင်း ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရတို့သည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့သည်ထက် သိမ်မွေ့၊ နူးညံ့သည်ထက် နူးညံ့လျက်

* ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၃၄၁) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

မှေးမှိန်၍ မှေးမှိန်၍ သွားတတ်၏။ ဖြစ်ပျက် ပျောက်သွား လုမတတ် ဖြစ်သွား၏။ ဖြစ်သွားပြီးနောက် တစ်ဖန်ပြန်၍ နည်းနည်း နည်းနည်း ထင်ရှား ထင်ရှားလာပြန်တော့၏။ ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရ အစုအဝေးကလေး နည်းနည်းထင်ရှားလာပြန်လျှင် ခဏမှနေ၍ တစ်ဖန်ပြန်ပြီး ယုတ်လျော့ ယုတ်လျော့လျက် နူးညံ့ သိမ်မွေ့၍ သိမ်မွေ့၍ မှေးမှိန်လျက် မှေးမှိန်လျက် ပျောက်လုမ တတ်ထိအောင် မှေးမှိန်သွားပြန်၏။ မှေးမှိန်၍ ပျောက်လု မတတ်ဖြစ်ပြီးလျှင် တဖြည်းဖြည်း ထင်ရှား၍ လာပြန်၏။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရ အစုအဝေးကလေးသည် ပျောက်လုမတတ် မှေးမှိန်လျက် တစ်လှည့်၊ နည်းနည်းပို၍ ထင်ရှားလိုက် တစ်လှည့် နှင့် တစ်လှည့်စီ ဖြစ်သင့်သမျှ ဖြစ်ပြီးလျှင် နောက်ဆုံး၌ မှေးမှိန်၍ မှေးမှိန်၍ ပျောက်ကွယ်လုမတတ်ထိအောင် မှေးမှိန်လျက် ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရကို လုံးလုံးမတွေ့ရဘဲ ဖြစ်ပျက်မှ လွန်မြောက်၍ သွားလေ တော့၏။ မဖြစ်ဆိုတဲ့ သဘောသို့ ပြောင်းသွားလေတော့၏။ ဤ ကား အားထုတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်တွေ့သဘော တည်း။

ကမ်းကြည့်ငှက်

စာနှင့်ကိုက်၍ ပြောပြရမည်ဆိုလျှင် ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရကို စူးစိုက်စွဲလမ်းစွာ တည်ငြိမ်၍ မပြောင်းမလွဲသော စိတ်ဖြင့် ရှုမြင်

နေခြင်းသည် **၁-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်**၊ ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရတို့ကို ရှုရင်း မွေးမှိန်၍ သွားခြင်းသည် **ဒိသာကာက** (ဆိပ်ကမ်းကြည့် ကျီးငှက်)သည် **၂-လင်းယဉ်တိုင်**မှ ကမ်းဘက်သို့ပျံ၍ သွားတာနှင့် တူ၏။ မွေးမှိန်၍ သွားရာမှ ပြန်၍ ဖြစ်ပျက် ထင်ရှားလာသည် ဆိုတာ ဒိသာကာကဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ သင်္ခါရတို့သည် မွေးမှိန်သွား လိုက်၊ ထင်ရှားလာလိုက်ဖြစ်ခြင်းသည် ဒိသာကာလ၏ လင်းယဉ် တိုင်မှ ကမ်းဘက်သို့ ပြန်သွားလိုက်၊ ကမ်းကို မတွေ့သေး၍ လင်းယဉ်တိုင်သို့ တစ်ဖန် ပြန်လာလိုက်နေတာပင်ဖြစ်၏။ နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရတို့သည် ထင်ရှားလာရာမှ မွေးမှိန် လျက် မွေးမှိန်လျက်နေရင်းမှ ပြန်၍မထင်ရှားတော့ဘဲ မွေးမှိန်ရင်း ပင် ဖြစ်ပျက်ကို မမြင်ရဘဲ ဖြစ်သွားခြင်းသည် ဒိသာကာကသည် ကမ်းကို မြင်ပြီဖြစ်သောကြောင့် လင်းယဉ်တိုင်သို့ ပြန်မလာတော့ဘဲ ကမ်းဘက်သို့အရောက် ပျံဝဲသွားတာနှင့် တူ၏။ ဤကား **၃-သုခပဋိ ပဒါဒန္တာဘိည** ဖြစ်၏ ဟူ၍ ယူသင့်၏။

ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်ကိုမြင်ရာမှ မဖြစ်ကို မြင်တယ်ဆိုတာ တချို့က ကတ်သီးကတ်သတ် အသေအချာ သိချင်သောကြောင့် ဘယ်လိုနေပါသလဲဗျာ၊ တစ်စုံတစ်ရာ ပြောပြစရာ ရှိပါသလား” ဟုမေးတတ်၏။ ဘာမျှပြောစရာ ဟူ၍မရှိ၊ ခံစားစရာ ဝေဒနာမရှိ၊ **၄-သင်္ခါရနိမိတ်** တစ်စုံတစ်ရာ မရှိဟူ၍ မှတ်ပါ။ ဒါကြောင့်မို့လို့

၁-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၊ ၂-လင်းယဉ်တိုင်၊ ၃-သုခပဋိပဒါဒန္တာဘိည၊ ၄-သင်္ခါရနိမိတ်
၁ မှ ၄ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၄၁) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌-

“၁ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် ၂သမုဒယကို အကြွင်းမဲ့ မပြတ် သေးသောကြောင့် ၃ပဝတ္တဝုဋ္ဌာနကား မဖြစ်။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု သောကြောင့် ၄နိမိတ္တဝုဋ္ဌာနကားဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ၅ဧကတော ဝုဋ္ဌာနခေါ်၏။ ၆မဂ်စိတ်လေးပါးသည် နိမိတ်ဟူသော အာရုံ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် နိမိတ္တဝုဋ္ဌာနလည်းမည်၏။ သမုဒယကို အကြွင်းမဲ့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဝတ္တဝုဋ္ဌာနလည်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် နိမိတ်နှင့် ပဝတ္တမ္ပ ထသော ဥဘတော ဝုဋ္ဌာနမည်၏” ဟုဆို၏။

နိဗ္ဗာန်၏ သဘောလက္ခဏာများ

မဖြစ် ဆိုတာ နဂိုက ဘာမှမဖြစ်ပါဘူးဆိုထားတာပဲ၊ ဘယ်မှာ နိမိတ်အာရုံရှိနိုင်မှာလဲ၊ ၎င်းပြင် ဥပမာပြစရာလဲ မရှိဘူးတဲ့ ဒါကြောင့်မို့လို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ -

အရိယမဂ္ဂါ-^၁အရိယာမဂ်တို့သည်၊ စက္ကာရော-လေးပါး တို့တည်း၊ သာမညဖလောနိ စ-^၂သာမညဖိုလ်တို့သည်လည်း၊ စက္ကာရိ-လေးပါးတို့တည်း။ ဣမေဓမ္မာ-ဤ^၃မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ် လေးပါးတရားတို့သည်၊ အပ္ပမာဏာ ရမ္မဏာ-ပမာဏကို ပြခြင်း ဌာ မထိုက်သော နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိကုန်၏။

(စက္ကာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပနာ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ၊ ၂၊ ၃၄၁။ ။စာတည်း)

၁-ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ ၂-သမုဒယ၊ ၃-ပဝတ္တဝုဋ္ဌာန၊ ၄-နိမိတ္တဝုဋ္ဌာန၊ ၅-ဧကတောဝုဋ္ဌာန၊ ၆-မဂ်စိတ်လေးပါး၊ ၇-အရိယာမဂ်၊ ၈-သာမညဖိုလ်၊ ၉-မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး
၁ မှ ၉ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၄၂) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤကား ဤရွှေဤမျှဟူ၍ ပမာဏကို ပြစရာမရှိတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုတယ်ဆိုကတည်းက ဘယ်က လောကီ အာရုံခြောက်ပါး ဒုက္ခတရားတည်းဟူသော ရုပ်ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ဦးမှာတဲ့လဲ။ ပြစရာ ပြောစရာ ဘာရှိဦးမှာလဲ၊ ဤသို့ (သီလက္ခန္ဓာ၊ ကေဝဋ္ဋသုတ်၌) ဟောတော်မူ သည်ကိုလည်း တစ်ဖန်ကြည့်ကြပါဦး။

ယံ ဓမ္မဇာတံ-အကြင်တရားသဘောသည်၊
ဝိညာဏံ-အရိယာတို့၏ ဉာဏ်ဖြင့်သာ အထူးသိအပ်၏၊
အနိဒဿနံ-ဤကဲ့သို့ဟု ညွှန်ပြစရာ ဥပမာလည်းမရှိ၊
အနန္တံ-ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ ရှေ့အစွန်း
 နောက်အစွန်းလည်းမရှိ၊ **သဗ္ဗေတောပဘံ**-ခပ်သိမ်းသော
 အရပ်တို့၌ ထွန်းတောက်ပလျက်ရှိ၏၊ **ဧတ္ထ**-ဤတရား
 သဘော၌၊ **အာပေါ**-ရေဓာတ်သည် လည်းကောင်း၊
ပထဝီစ-မြေဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ **န ဂါဓတိ**-
 ထောက်ရာတည်ရာ မရနိုင်။

ဧတ္ထ-ဤတရား၌၊ **ဒီဃဉ္စ**-အရှည်သည်လည်း
 ကောင်း၊ **ရဿဉ္စ**-အတိုသည်လည်းကောင်း၊ **အဏုံ စ**-
 အသေးသည်လည်းကောင်း၊ **ထူလဉ္စ**-အကြီးသည် လည်း
 ကောင်း၊ **သုဘဉ္စ**-တင့်တယ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း
 ကောင်း၊ **အသုဘဉ္စ**-မတင့်တယ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း
 ကောင်း၊ **န ဂါဓတိ**-ထောက်ရာ တည်ရာမရနိုင်။ **ဧတ္ထ**-

ဤတရား၌၊ နာမဉ္စ-နာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ရူပဉ္စ-
ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ အသေသံ-အကြွင်းမရှိ၊ ဥပ
ရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏။

ဝိညာဏဿ-^၁ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်၏၊ နိရောဓေ
န-ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိသောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ-
ဤဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိ၊ ချုပ်ခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်၌၊
ဧတံ-ဤရေဓာတ် မြေဓာတ်အစရှိသော အလုံးစုံသည်၊
ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ငြိမ်းလေ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေယျာ
ကရဏံ-အဖြေသည်၊ ဘဝတိ- ဖြစ်၏။

၎င်းပြင် ဥဒါန်းပါဠိတော် (၁၇၇) ၌ အနက်ကား -

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့ တဒါယတနံ-ထိုသို့ သဘော
ရှိသော မှီခိုရာ ခိုကိုးရာတရားထူးသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ယတ္ထ-
အကြင်တရား၌၊ ပထဝီ-မြေဓာတ်သည်၊ နေဝ အတ္ထိ-မရှိ၊
အာပေါ-ရေဓာတ်သည်လည်း၊ နအတ္ထိ- မရှိ၊ တေဇော-
မီးဓာတ်သည်လည်း၊ နအတ္ထိ-မရှိ၊ ဝါယော-လေဓာတ်
သည်လည်း၊ န အတ္ထိ-မရှိ။

အာကာသာနဉ္စာယတနံ -^၂အာကာသာနဉ္စာ
ယတန နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးသည်လည်း၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊

၁-ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်၊ ၂-အာကာသာနဉ္စာယတန နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၄၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဝိညာဏဉ္စာယတနံ-ဝိညာဏဉ္စာယတန နာမက္ခန္ဓာ
 လေးပါးသည်လည်း၊ န အတ္တိ-မရှိ၊ အာကိဉ္စညာယတနံ-
 အာကိဉ္စညာယတန နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးသည်လည်း၊ န
 အတ္တိ-မရှိ နေဝ သညာ နာ သညာ ယတနံ-နေဝသညာ
 နာသညာ ယတန နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးသည်လည်း၊ န
 အတ္တိ-မရှိ။

အယံလောကော-^၁ဤပစ္စုပ္ပန်လောက မည်သည်
 လည်း၊ န အတ္တိ-မရှိ ^၂ပရလောကော-^၃တမလွန်လောက
 မည်သည်လည်း၊ န အတ္တိ-မရှိ ဥဘော-နှစ်ပါးကုန်သော၊
 စန္ဒိမသုရိယာ-လ နေတို့သည်လည်း၊ န သန္တိ-မရှိကုန်။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ အပိစ-စင်စစ်၊ တတ္ထ-ထို
 တရားအထူး၌၊ အာဂတိ-တခြား တစ်ပါးမှ လာရောက်
 ခြင်းကိုလည်း၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ နေဝ ဝဒါမိ-မဟော၊
 ဂတိ-ထိုမှဘဝတစ်ပါးသို့လားခြင်းကိုလည်း၊ န ဝဒါမိ-
 ငါမဟော၊ ဌိတိ-ထိုတရား၌ တည်နေခြင်းကိုလည်း၊ န
 ဝဒါမိ-ငါမဟော၊ ဥပပတ္တိ-ထိုမှ ရွေ့လျား၍ ဘဝတစ်ပါးသို့
 ကပ်ရောက်ခြင်းကိုလည်း၊ န ဝဒါမိ-ငါမဟော၊ တံ-ထို
 တရားအထူးသည်၊ အပတိဌိတံ-မဟာသမုဒ္ဒရာကဲ့သို့

၁-ဤပစ္စုပ္ပန်လောက၊ ၂-ပရလောက၊ ၃-တမလွန်လောက

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
 (၃၄၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ထောက်ရာ တည်ရာသည်လည်း၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ အပ္ပဝတ္တိ-
အစဉ် မပြတ်စပ်၍ ဖြစ်နေခြင်းသည်လည်း၊ န အတ္ထိ-
မရှိ။

အနာရမ္မဏမေဝ-စိတ် စေတသိက်တရားတို့
ကဲ့သို့ တခြားတစ်ပါးသော တရားကို အာရုံပြုခြင်း မရှိသည်
သာတည်း။ ဧသေဝ ဧသော ဧဝ-ဤ တရားထူးသည်သာ
လျှင်၊ ဒုက္ခဿ-သံသရာဝဋ်၊ ဒုက္ခ၏။ အန္တော-အဆုံးတရား
ပေတည်း။

[ဤ၌ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ နိဗ္ဗာန ဒီပနီနှင့်
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ နိဗ္ဗာန ပဋိသံယုတ္တကထာ တို့နှင့်
လည်း နှိုင်းယှဉ်ယူရန်။ ။စာတည်း။]

ပဿဒ္ဓိက နိဗ္ဗာန်ဟန်ဆောင်

ဤကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရာ၌ တခြားတစ်ပါးသော
တရားကို အာရုံပြုခြင်းမရှိ ဆိုထားသည်ဖြစ်သောကြောင့်
နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး လွဲ၍ အာရုံပြုစရာ တစ်စုံတစ်ခု မဖြစ်မရှိဟု
မှတ်ပါလေ။ ၁မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့သည်လည်း နိဗ္ဗာန်၌ အာရုံပြု
နေသည်ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံ၌ တွေ့ထိစရာ ၂လောကီအာရုံ
၆-ပါးမရှိဟု မှတ်ပါလေ။

၁-မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်၊ ၂-လောကီအာရုံ

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၄၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

တချို့က ဘာမျှမသိပေမယ့် အေးလျက် ငြိမ်းလျက် ချမ်းသာနေတာတော့ သိရသည်ဟု ထင်ကြ၏။ အေးတယ် ငြိမ်းတယ်ဆိုတာ ပဿန္နိ ခေါ်တယ်။ ^၁ဥပက္ကိလေသ ဆယ်ပါးမှာ ပြခဲ့ပြီးပါပြီ။ ပြန်၍ ကြည့်နိုင်ကြပါသည်။

အေးငြိမ်းသည်ကို သိရသည်ဆိုတာ ^၂ဝေဒယိတ သုခ ခေါ်သည်။ ^၃သန္တိသုခ ဆိုတာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ မဖြစ်အေး၊ မဖြစ်ငြိမ်း ချမ်းသာကို ဆို၏။

ဂေါတြဘူ၏ သဘော

ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ရှုနေရင်း မဖြစ်ကို မြင်သွားတယ်ဆိုတာ သည်ရုပ်နာမ် သင်္ခါရဖြစ်ခြင်းမှ လွန်မြောက် သွားခြင်း၊ ရုပ်နာမ်မဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်သွားခြင်းတည်း ဟူသော ဂေါတြဘူစိတ်ပင်တည်း။ ဒါကြောင့်မို့လို့ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဉာဏဒဿန နိဒ္ဒေသ ၃၁၂၊ ပဋိသန္တိ ဒါမဂ်-၆၃) ၌-

တံ ဉာဏံ-ထိုဉာဏ်သည်၊ ကထံဟောတိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း၊ ဥပ္ပါဒ်-ခန္ဓာနာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဝတ္တံ-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ အစဉ်မပြတ် တရစပ် ဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ (ပ) ဥပါယာသံ-ပင်ပန်းခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရနိမိတ္တံ-^၄အပသင်္ခါရ အမှတ် နိမိတ် မိမိကိုယ်ဟု

၁-ဥပက္ကိလေသဆယ်ပါး၊ ၂-ဝေဒယိတသုခ၊ ၃-သန္တိသုခ၊ ၄-အပသင်္ခါရအမှတ်နိမိတ် ၁ မှ ၄ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၄၆) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

ထင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ **အဘိဘုဿုတိ**- လွန်မြောက်၏၊ **ဣတိ**-
ထို့ကြောင့်၊ **ဂေါတြဘု**-^၁ဂေါတြဘူမည်၏၊ **အနုပ္ပါဒံ**-ခန္ဓာ
နာမ်ရုပ်တို့၏ မဖြစ်ဘဲ နိဗ္ဗာန်သို့လည်းကောင်း၊ **အပ္ပဝတ္တံ နိရောဓံ**-
နာမ်ရုပ်တို့၏ အစဉ်ကင်းပြတ်မစပ်ဘဲ ချုပ်သော နိဗ္ဗာန်သို့
လည်းကောင်း၊ **အနုပါယာသံ နိရောဓံ**-မပင်ပန်းဘဲချုပ်သော
နိဗ္ဗာန်သို့ လည်းကောင်း၊ **ပက္ခန္ဓတိ**-ပြေးဝင်၏၊ **ဣတိ**- ထို့ကြောင့်၊
ဂေါတြဘု-ဂေါတြဘူမည်၏။

အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် စမ်းသပ်ကြည့်ခြင်း

ဤကဲ့သို့ မဖြစ်တရားကို တွေ့မြင်ရဖူးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
အလေ့အကျင့်မပြတ်ဘဲ **၂-ဝသီဘော**နိုင်၍နေလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို
အာရုံပြု ဆိုသောအခါ၌ **ခန္ဓာငါးပါး**တွင် တစ်ပါးပါးကို ပရိကံပြု၍
အာရုံပြု လျှင်ရ၏။ ဘယ်လိုအာရုံပြုရပါသလဲဆိုသော် နာရီဝက်၊
တစ်နာရီ စသည်အလိုရှိသလောက် **နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလို၏**
ဟု စိတ်က ရည်မှန်း၊ ၎င်းနောက် **အန္တရာယ်ရှိလျှင် သိရပါလို၏**
ဟု စိတ်က ရည်မှန်းပြီးသကာလ မိမိကြိုက်ရာ ဣရိယာပုတ်နှင့်
နေ၍ ဥဒယဗ္ဗယဆိုတဲ့ ဖြစ်ပျက်ကို အာရုံပြု။ ဖြစ်ပျက်တွေ့လတ္တံ့။
တွေ့သောအခါ အနိစ္စကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခကိုသော်လည်း
ကောင်း၊ အနတ္တကိုသော်လည်းကောင်း ပို၍ထင်လာသည့်
သဘောအတိုင်း အာရုံပြု၍ သွားလတ္တံ့။

၁-ဂေါတြဘူ၊ ၂-ဝသီဘော၊ ၃-ခန္ဓာငါးပါး

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၄၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ အာရုံပြု၍ သွားရင်း အလေ့အကျင့်များလျှင် မြန်၏။ မများလွန်းလျှင်လည်း နှေး၏။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုနေရင်း မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို ရှုမိလျက် ဖြစ်သွားတော့၏။ ထိုအခါ၌ အလွန်ငြိမ်သက် တည်ကြည်၍ ကြည်လင်သော ရုပ်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဣရိယာပုတ်ခိုင်မာ၏။ ထိုင်လျှင် ထိုင်လျက်၊ ထလျှင် ထလျက် တည်ငြိမ်စွာ နေ၏။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနေရင်း ထိုင်နေလျှင် ထိုင်သောဣရိယာပုတ်သည် ခိုင်မြဲလျက်နေ၏။ ထလျက်၊ အာရုံပြုလျက်နေလျှင် ထသော ဣရိယာပုတ် ခိုင်မြဲ၏။ ကွေးသောလက်ဖြင့် အာရုံပြုလျက်နေလျှင် ကွေးသောဣရိယာပုတ် ခိုင်မြဲ၏။ ဆန့်သောလက်ဖြင့် အာရုံပြုလျက်နေလျှင် ဆန့်သော ဣရိယာပုတ်သည် ခိုင်မြဲ၏။ မြှောက်သောလက်ဖြင့် အာရုံပြုလျက်နေလျှင် မြှောက်သော ဣရိယာပုတ်သည် ခိုင်မြဲ၏။ ဒါကြောင့်မို့လို့ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌-

အပ္ပနာဇဝနံ -^၁အပ္ပနာဇော ဆဗ္ဗိသသည်၊ **ဣရိယာပထမ္ပိ** - ဣရိယာပုတ်ကိုလည်း၊ **သန္တာမေတိ** - ခိုင်မာစေ၏ဟု ပါရှိ၏။ (သင်္ဂြိုဟ်)

ဤကဲ့သို့ ဣရိယာပုတ်ခိုင်မာခြင်းသည် ^၂**မဂ်အပ္ပနာ**၊ ^၃**ဖိုလ်အပ္ပနာ**သာလျှင် မဟုတ်၊ ^၄**မဟဂ္ဂုတ် အပ္ပနာ**လဲပဲ ဤကဲ့သို့ ခိုင်မာသည်ပင်၊ မဂ်ဖိုလ်အပ္ပနာက ပရမတ်ကို အာရုံပြု၏။ ပရမတ်ဆိုတာတောင် ^၅**သင်္ခတပရမတ်**ကို အာရုံပြုတာ မဟုတ်၊

၁-အပ္ပနာဇော ဆဗ္ဗိသ၊ ၂-မဂ်အပ္ပနာ၊ ၃-ဖိုလ်အပ္ပနာ၊ ၄-မဟဂ္ဂုတ်အပ္ပနာ၊

၅-သင်္ခတပရမတ်

၁ မှ ၅ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၀) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

“**အသင်္ခတ ပရမတ်**ကို အာရုံပြုတာဖြစ်၏။ အသင်္ခတ ပရမတ်ကို အာရုံပြုတာဖြစ်လေတော့ လောကီစိတ်မဖြစ်၊ လောကုတ္တရာစိတ်ဖြစ်သဖြင့် ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်းပင် လောကီသင်္ခါရကို သိတတ်တဲ့ လောကီ စိတ်မနောဝိညာဉ်လည်း မဖြစ်တော့ပေ။ မဖြစ်သောကြောင့်ကား နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနေတုန်းက ဘယ်လိုငြိမ်းအေးတယ်လို့ ပမာဏကို ပြစရာမရှိတော့တဲ့။ နောက်ပြီးမှ ဘဝင်စိတ်ဖြစ်၏။ ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ပြီးမှ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ **၂-ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း** စသည်တို့ ဖြစ်တာပေါ့။

သည်တော့မှပဲ ပူပင်သောက ဗျာပါဒဖြင့် အပူမီးတောက်ပြီးနေရင်း အိပ်ပျော်သွားသောသူသည် နိုးလာပြီး သကာလ “အင်း-အိပ်ပျော်လျက်နေတုန်းက စိတ်ချမ်းသာလိုက်တာ၊ အေးလိုက်တာ၊ ငြိမ်းလိုက်တာ” ဟု သိသကဲ့သို့ပင် တစ်ထပ်တည်း ဖြစ်တော့၏။ **အိပ်ပျော်ယောက်ျား နိုးသောလားကဲ့သို့** ဟူသော စကားကဲ့သို့ ဖြစ်တော့၏။ (ဤအကြောင်းကို အကျယ်သိလိုလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဘာဝနာနိသံသနိဒ္ဒေသတွင် ကြည့်ကြပါလေ။ ကိုယ်တွေ့သိလိုလျှင်လည်း ကိုယ်တိုင်အားထုတ်၍ စမ်းကြည့်ကြပါလေ။)

မဂ္ဂဝိသိ ဖလဝိသိကျပုံ

ဒါကြောင့်မို့လို့ အရှင်တိလောက ကိုယ်တော်ကလည်း စာတွေ့နှင့် ငါတွေ့ကိုက်ညှိပြီး ပဏ္ဍိတဝေဒနီယ ဒီပနီကျမ်း

၁-အသင်္ခတပရမတ်၊ ၂-ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၀) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

စာအုပ်၌-

“တပည့်တို့၊ ^၁မဂ္ဂဝီထိဖြင့် အသီးသီးနိဗ္ဗာန်သိမြင်
ကြပြီး၍ ^၂ဖိုလ်လေးပါး၌ တည်ကြသော ^၃ဖလဌာန်
အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးတို့သည် ^၄နိဗ္ဗာန် သစ္စိကိရိယာစ
ဟူသော မင်္ဂလာဖြစ်အောင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလို
သောအခါ ^၅ဓာတ်ခြောက်ပါး ^၆ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရား
တို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု အဖန်ဖန် ဝိပဿနာတင်ရှု
လိုက်သောအခါ စိတ်သည် ဘဝင်မှထပြီးလျှင် သင်္ခါရကို
အာရုံပြု၍ ^၇အာဝဇ္ဇန်း ပရိကံ ဥပစာဟုဖြစ်၍ ချုပ်၏။

ထို့နောက် ရှေးက-မဂ္ဂဝီထိ ဖြစ်တုန်းအခါက ဖြစ်ဖူး
တွေ့ဖူး ရောက်ဖူးသော အလေ့အတိုင်း နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု
၍ ^၈အနုလုံ ^၉ပဋိလုံ ဖိုလ် ဖိုလ်ဟု ဖိုလ်ဇောတွေ စိတ်သန်
သလောက်၊ ပုဂ္ဂိုလ်အလိုရှိ သလောက် များစွာဖြစ်၍နေ၏။
ထို့နောက် ဘဝင်ကျ၍ သင်္ခါရကို အာရုံပြုသော နဂိုပြ
ကတွေ့စိတ်တွေဖြစ်လျက် ဖိုလ်ဇောမှထ၏။ ဤသို့ ဖိုလ်
ဇောတွေကျ၍ ဖြစ်နေသောအခါ အိပ်ပျော်၍နေသော
သူကဲ့သို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အေးငြိမ်းမှုမှတစ်ပါး ဘာကိုမျှ

၁-မဂ္ဂဝီထိ၊ ၂-ဖိုလ်လေးပါး၊ ၃-ဖလဌာန်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်လေးဦး၊ ၄-နိဗ္ဗာန် သစ္စိကိရိယာစ၊
၅-ဓာတ်ခြောက်ပါး၊ ၆-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရား၊ ၇-အာဝဇ္ဇန်း ပရိကံ ဥပစာဟုဖြစ်၍ချုပ်၏၊
၈-အနုလုံ၊ ၉-ပဋိလုံ

၁ မှ ၉ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၅၁) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

မသိတော့ပြီ။ အမှတ်မရတော့ပြီ။ ထိုအခါ အလွန်တစ်ရာ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်းဖြစ်၏။ တပည့်တို့ ဤသို့နေသည်ကို **“ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နေသည်ဟူ၍လည်း ခေါ်** ၏။ **နိဗ္ဗုတိ ဘုဉ္ဇမာနာ** = ဖိုလ်စိတ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစား၍နေသည်ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ **နိဗ္ဗာနသစ္စိ ကိရိယာ** - ဖိုလ်စိတ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ နေသည်ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။

မျက်မှောက်ပြု ဆိုသည်ကား မြင်နေတာကို ခေါ် သည်။ တပည့်တို့၊ **၂-အရိယာ**ဖြစ်တယ်လို့ နိဗ္ဗာန်ကို အမြဲ ခပ်သိမ်း မြင်နေသည်ဟု မမှတ်ကြနှင့်၊ ဤသို့ မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ် ဖြစ်သောအခါ၊ အာရုံပြု၍ နေသောအခါမှသာ မြင်၍နေသည်။ အာရုံပြု၍ မနေသောအခါမှာကား သင်္ခါရ တွေကို အာရုံပြုတဲ့ အမျိုးမျိုးသော စိတ်တွေ ဖြစ်နေကြ တာပဲ။ အကုသိုလ်စိတ်မကင်းတဲ့ အရိယာတို့မှာ အကုသိုလ် စိတ်တွေ ဖြစ်တဲ့အခါလည်း ဖြစ်နေသေးတာပဲ တပည့်တို့။ ဤကဲ့သို့ အရိယာတို့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု ကြပုံကို၊ စိတ်ဖြစ်ကြပုံကိုလည်း ကောင်းစွာ သိမှတ်ကြ” - ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။

၁-ဖလသမာပတ်၊ ၂-အရိယာ

၁ မှ ၂ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၅) တွင် ကြည့်ရနိုင်ပါသည်။

ဤကား အရိယာတို့၏ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံ၊ ခံစားပုံ၊
ဖလဝိထိကျပုံကို ပြချက်တည်း။

အရိယာနှင့် *ပုထုဇဉ် အမြင်မတူပုံ

၎င်းပြင် နိဗ္ဗာန်၌ အာရုံခြောက်ပါး ခံစားဖွယ်ရာ မရှိ၍ အချို့
ပုဂ္ဂိုလ်များ မကြိုက်ကြကြောင်း သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်ကို ထုတ်ပြ
ပြန်၏။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့ လောကေ-လောက၌၊ ဣဋ္ဌာ-
အလိုရှိအပ်ကုန်သော၊ ကန္တာ-နှစ်သက်အပ်ကုန်သော၊
ကေဝလာ-အကြွင်းအကျန်မရှိ အလုံးစုံကုန်သော၊ ရူပါ
စ-ရူပါရုံတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ စ-သဒ္ဓါရုံတို့သည်
လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာ စ-ဂန္ဓာရုံတို့သည် လည်းကောင်း၊
ရသာ စ-ရသာရုံ တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဖဿာ စ-
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာ စ-နိဗ္ဗာန်မှ ကြွင်း
သော ဓမ္မာရုံတို့သည်လည်းကောင်း၊ ယာဝတာ-အကြင်မျှ
လောက်၊ အတ္တိတိ-ရှိ၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ သဒ္ဓေဝကဿ-နတ် ဗြဟ္မာ
နှင့်တကွသော၊ လောကဿ-လူအပေါင်းသည်၊ ဧတေ-
ဤအာရုံခြောက်ပါး ဒုက္ခတရားတို့ကို သုခသမ္ပတာ-

* ပုထုဇဉ်

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း
စာမျက်နှာ (၃၅၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ချမ်းသာသူခတွေဟု သမုတ်အပ်ကုန်၏။ တတ္ထစ- အကြင် နိဗ္ဗာန်ကြီး၌ကား၊ **ဧတေ**- ဤအာရုံခြောက်ပါး ဒုက္ခတရား တို့သည်၊ **နိရုဇ္ဈန္တိ**-ကြွင်းမဲ့ဥသို့ အကုန်ချုပ်ဆုံးကြကုန်၏။

တံ-ထိုအာရုံခြောက်ပါး ဒုက္ခတရားတို့၏ ချုပ်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်သူခကြီးကို၊ **တေသံ**-ထိုပညာနည်းရှာ ဗြဟ္မာနတ်လူ တို့သည်၊ **ဒုက္ခသမ္ပတံ**-ဘာမျှမသိရ မခံစားရ သက်သက် ကြောက်စရာကြီး ဒုက္ခကြီးတည်းဟု သမုတ်အပ်၏။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ **သက္ကာယဿ**-*အာရုံ ခြောက်ပါး သက္ကာယတရားကြီး၏၊ **နိရောဓနံ**-ချုပ်ရာဌာန နိဗ္ဗာန်ကြီးကို၊ **အရိယေဟိ**-ယောဂီအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ **သုခံ**-အတုမရှိ ချမ်းသာအစစ်ကြီးတည်းဟု၊ **ဒိဋ္ဌံ**-သိမြင် အပ်၏။ (ပဿတံ-ဤသို့မြင်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ **ဣဒံ**-ဤအမြင်သည်၊ **သဗ္ဗလောကေန**-တစ်လောက လုံးနှင့်၊ **ပစ္စနိကံ**-ဆန့်ကျင်ဘက်သည်၊ **ဟောတိ**-ဖြစ်၏။)

[သဠာယတနသံယုတ်-ပထမရူပါရာမသုတ်နှင့် သုတ္တနိပါတ်-ဒွယတာ နုပဿနာသုတ်၊ နောက်နှစ်ပါဒ ထပ်ဖြည့်လိုက်သည်။ ။စာတည်း။]

* အာရုံခြောက်ပါး သက္ကာယတရား ခရေပ္ပင့်ပြထားသော ဤစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ (၃၅၅) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

“ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း

လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာကျမ်း၌ကား “ဖိုလ်ဝင်သော ရဟန္တာသည် ဖိုလ်ဝင်စားဆဲခဏ၌ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြု၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံမပြု။ နိဗ္ဗာန်သည်ကား အသင်္ခတတရားတည်း။ အရဟတ္တဖိုလ်သည်ကား စိတ်စေတသိက် တရားဖြစ်သော သင်္ခတတရားပေတည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုခဏ၌ ကာလပညတ်၊ အာကာသ ပညတ် စသော ပညတ်ဟူသရွေ့ကို လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်စသော ခန္ဓာဟူသော သင်္ခတပရ မတ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း လွှတ်၍ (ဝါ) လွန်၍ **၂-ပဋိဝေဓဉာဏ်** ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုလေ၏။ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖိုလ်ဝင်စားဆဲခဏ၌ မိမိခန္ဓာမှ အလွတ်ဖြစ် သော နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြု၏။ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို အာရုံမပြု။”

၎င်းဆရာတော်ကြီး၏ သာသနဝိသောဓနိကျမ်း၌မူ “ထို့ အတူ လောကုတ္တရာဖိုလ် **၃-သတိပဋ္ဌာန်တရားများသည်လည်း** **၄-ကာယကောဋ္ဌာသတို့ကို** အာရုံမပြု။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၏။ **၅-တုဏှိဘာဝ ဖလသမာပတ်မျိုး**ဖြစ်၍ ကိုယ်၏ လှုပ်ရှားခြင်းဟူ၍ မရှိ။ ထိုသို့ မရှိသောသူသည် ထိုဖိုလ်ဝင်စားဆဲ အခါ၌ တစ်နာရီ

၁-ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း၊ ၂-ပဋိဝေဓဉာဏ်၊ ၃-သတိပဋ္ဌာန်တရား၊ ၄-ကာယကောဋ္ဌာသ၊

၅-တုဏှိဘာဝ ဖလသမာပတ်မျိုး

၁ မှ ၅ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၆) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

နှစ်နာရီ စသည်ဖြင့် အသက်မရှိသော ငွေရုပ်တု ရွှေရုပ်တုများကဲ့သို့ အငြိမ်ကြီး ငြိမ်နေ၏။”

(ဤ၌ စိတ်၏ လှုပ်ရှားခြင်းမရှိဆိုရာတွင် စိတ်သည် ဟိုသိ ဒီသိနှင့် တစ်ခုခု သိစရာမရှိ၊ မသိခြင်းကြောင့် မလှုပ်ရှားဟု ဆိုလိုသည်။)

ဤကဲ့သို့ မိမိရရှိသော ဖိုလ်ကို ဝင်စားနိုင်သည်ဆိုရာ၌ ‘ဝသီဘော်’နိုင်သောသူများမှာ အလိုရှိသော ခဏ၌ အလိုရှိသလောက် ကြာအောင် အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ဝင်စားနိုင်၏။ ဝင်စားတိုင်းရ၏။ ဝသီဘော် မနိုင်လျှင် ခဏခဏ အလေ့အထ မပြုလျှင်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ချထားလျှင်မူကား အလိုရှိတိုင်း မရတော့ပေ။ ရလိုလျှင် ထပ်၍ အလေ့အထ ဝသီဘော်ရအောင် ပြုရ၏။ ဤကဲ့သို့ ဖိုလ်ဝင်စားမှုကို မဆိုထားနှင့်တော့၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်လင့်ကစား ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားမထုတ်ဘဲ ပစ်ထားတာကြာလျှင်မူကား သမာဓိမရှိ၍ ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရကိုတောင်မှ မမြင်နိုင်ဘူးဟု သံယုတ်ကျမ်းတွင် သာကီဝင်တစ်ဦးအား ဘုရားသခင် ဟောတော်မူ၏။

ဝသီဘော်နိုင်တုန်းအခါ၌မူကား မြင်တာကို ၂-အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တထင်၍လည်းကောင်း၊ ကြားတာကိုထင်၍ လည်းကောင်း၊ ၃-အဇ္ဈတ္တကိုသော်လည်းကောင်း၊ ၄-ဗဟိဒ္ဓကိုသော်လည်းကောင်း တစ်ခုခု လက္ခဏာရေးသုံးပါး ဖြစ်ပျက်ထင်၍ ငြီးငွေ့၍လာလျှင် ဖြစ်ပျက်ရုံရာမှ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို ရှုလျက် ဖိုလ်ချမ်းသာခံစား၍

၁-ဝသီဘော်၊ ၂-အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ၊ ၃-အဇ္ဈတ္တ၊ ၄-ဗဟိဒ္ဓ
၁ မှ ၄ ထိ ပါဠိများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၇) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

နေနိုင်တော့၏။ ကိုယ်တိုင် သိရန် ကိုယ်တိုင်အားထုတ်ကြည့်ကြပါ။
ထို့ကြောင့် -

- ၁။ “မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ ရနိုင်ရန်၊ ကျမ်းဂန်သေချာရှိ။
- ၂။ “ပစ္စက္ခမ္မာ၊ ၂-အရိယာ၊ သေချာအမှန်ရှိ။
- ၃။ ကိုယ်တိုင်သိရန်၊ ကိုယ်တိုင်ကြံ၊ သည်းခံကြီး
စားကြည့်” ဟူ၍ စပ်ဆိုပါသည်။

သောတာပန်၏ လွတ်မြောက်ခြင်း

ယခုရေးသားထားသည့်အတိုင်း သောတာပတ္တိမဂ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ရပြီး ရောက်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် သူမြတ်များတို့၏ ရအပ် ခံစားအပ်သော အကျိုးအာနိသံသ အကြောင်းကို ဤနေရာ၌ ဖော်ပြအပ်သည် ဖြစ်သောကြောင့် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ စတုသစ္စဒီပနီတွင် ပါရှိသည့် အတိုင်း ရေးသားထည့်သွင်း ဖော်ပြပါအံ့။

“သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နိယျာနဌကို အဘယ်သို့ ရအပ် ခံစားအပ်လေသနည်းဟူမူကား သောတာပတ္တိ မဂ်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ရှိသော ဒိဋ္ဌိမျိုး၊ ဝိစိကိစ္ဆာမျိုးတို့သည် အကုန်ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။ အတိတ်ကပါခဲ့သော ဒုစရိုက် ကံဟောင်း အနန္တ၊ ရှေ့သို့ ဘဝအဆက်ဆက် မိုက်မဲလှ

၁-ပစ္စက္ခမ္မာ၊ ၂-အရိယာ၊ ၃-နိယျာနဌ

၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

လတ္တံ့သော ဒုစရိုက်ကံသစ် အနန္တတို့သည် အကုန်ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။ အပါယ် သံသရာကြီး အပြီးကျွတ်လွတ်၏။ ဤဘဝမှနောက်၌ လူ့ဘုံနတ်ဘုံဗြဟ္မာ့ဘုံဟူသော သုဂတိ သံသရာသည်သာ ကျန်ရှိလေ၏။

ထိုသုဂတိ သံသရာမှာလည်း မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလူမျိုး နတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌ တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ ဖြစ်ခြင်းမရှိကြကုန်ပြီ။ ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ လူမျိုးနတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌ တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှဖြစ်ခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ။ စည်းစိမ်ကျက်သရေ ဘုန်းတန်ခိုး ညှိုးနွမ်းသေးသိမ်သော လူမျိုး နတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌ တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှဖြစ်ခြင်း မရှိကြကုန်။ အလွန်ကြီးမြတ်လှစွာသော စည်းစိမ်ချမ်းသာ ဘုန်းတန်ခိုး အရှိန်အဝါ အလိမ္မာနှင့် ပြည့်စုံသော လူမျိုး နတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြလေကုန်တော့သည်။

ထိုသို့ ကျန်ရှိသော *သမ္မတ္တိသုဂတိ သံသရာမှာလည်း ဖြစ်ဆဲ ရောက်ဆဲသော ဘုံမှ အောက်ဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဆင်းသက် ကျလျှောခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ။ မိမိတို့ ဖြစ်ရာဘုံ၌ ထပ်မံ၍ ဖြစ်လိုလျှင် ဖြစ်ကြကုန်၏။ အထက် အထက်ဘုံသို့ တက်လိုလျှင် တက် ကြကုန်၏။ ဤနည်းအတိုင်းသာ ဘဝများစွာ၊ ကမ္ဘာများစွာ သုဂတိ သံသရာ၌ ကျင်လည်၍ သွားကြရကုန်၏။ ထိုသို့ သုဂတိ သံသရာ ၌ ကျင်လည်ကြရကုန်သော်လည်း တစ်ပါးသော နတ်လူ

* သမ္မတ္တိသုဂတိ သံသရာ

ခရေပွင့်ပြထားသော ဤပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဗြဟ္မာ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့ကဲ့သို့ သံသရာ၌ နစ်သမား မဟုတ်ကြကုန်ပြီ။ မျောသမား မဟုတ်ကြကုန်ပြီ။ သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက် သည်မှစ၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ **‘ဝိစိကိစ္ဆာ ၂ ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ ၃ အပါယဒုက္ခ တို့၏ ကျွတ်လွတ်မှုဟူသော ၄ သဉ္စပါဒိ သေသနိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ၅ လောကုတ္တရာ အဝတ္ထာဘုံကြီး၏** အတွင်းသို့ ဆိုက်ရောက်ကြကုန်၍ အရိယာဘုံသူတွေ၊ အရိယာဘုံသားတွေအဖြစ်နှင့် ကျင်လည်ကြရကုန်၏။

ထိုသို့ ကျင်လည်ကြလေကုန်ရာ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့ကို ခံစား စံစား၍ အားရကြကုန်သောအခါ၊ အလိုမရှိကြကုန်သောအခါ၊ ငြီးငွေ့ကြကုန်သောအခါ ခန္ဓာငါးပါး ကိုစွန့်ပယ်၍ **‘အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့** ကူးကြလေကုန်၏။ ဤသို့လျှင် သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ရောက်သောဘဝမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ကူးကြသည့်တိုင်အောင် အပါယဒုက္ခ အစရှိသော အောက်အောက်သော သံသရာအဖို့မှ အဆင့်ဆင့် ကျွတ်လွတ်၍ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်သည်ထက်မြင့်ရာ၊ မြတ်သည်ထက် မြတ်ရာသို့ ပြောင့်မတ်စွာ ဆန်တက်ထွက်မြောက်၍ သွားကြောင်းဖြစ်သော အနက်ကြောင့် နိဿာနဌဆိုသတည်း။ ဤကား သောတာပတ္တိမဂ်၏ **‘နိဿာနဌအနက်ကို** သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရပုံတည်း။”

၁-ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ၂-ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ ၃-အပါယဒုက္ခ၊ ၄-သဉ္စပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၊ ၅-လောကုတ္တရာ အဝတ္ထာဘုံကြီး၊ ၆-အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်၊ ၇-နိဿာနဌအနက် ၁ မှ ၇ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၅၈) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အခြေခံခိုင်မာသူ

“ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ^၁ဟေတုဌအနက်ကို အဘယ်သို့လျှင် ခံစံကြရကုန်သနည်းဟူမူကား သောတာပတ္တိမဂ် ကို ရသောခဏမှစ၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်ဝယ် အရိယာသုမြတ် တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည် အခိုင်အမြဲ တည်လေကုန်၏။ တစ်ဘဝ တခြား တိုးပွားစည်ပင်၍သာ သွားကုန်၏။ ^၂သီလဂုဏ်ကျေးဇူး တို့သည် တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ ကြီးကျယ်ခိုင်မြဲ၍ သွားကုန်၏။ ^၃သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ^၄ပညာဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည် တစ်ဘဝ ထက် တစ်ဘဝကြီးကျယ်ခိုင်မြဲ၍ သွားကုန်၏။ ^၅သတိပဋ္ဌာန ဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ^၆သမ္ပပ္ပဓာနဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ^၇ဣဒ္ဓိပါဒ ဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ^၈ဣန္ဒြိယဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ^၉ဗလဓမ္မဂုဏ် ကျေးဇူး၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂဓမ္မဂုဏ် ကျေးဇူး၊ မဂ္ဂင်္ဂဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည် တစ်ဘဝထက်တစ်ဘဝ ခိုင်မြဲ ကြီးကျယ် စည်ကား၍ သွားလေ ကုန်၏။ ထိုဂုဏ်ကျေးဇူး အပေါင်းတို့၏ ဘဝများစွာ၊ ကမ္ဘာများစွာ သံသရာ၌ တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ ထက်သန် ခိုင်မြဲ ကြီးကျယ် စည်ကား၍ သွားရာသွားကြောင်း ဖြစ်သောအနက်သည် ဟေတုဌမည်၏။ ဤကား သောတာပတ္တိမဂ်၏ ဟေတုဌအနက်ကို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရပုံတည်း။

၁-ဟေတုဌအနက်၊ ၂-သီလဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ၃-သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူး၊

၄-ပညာဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ၅-သတိပဋ္ဌာန ဓမ္မဂုဏ် ကျေးဇူး၊ ၆-သမ္ပပ္ပဓာနဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊

၇-ဣဒ္ဓိပါဒ ဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ၈-ဣန္ဒြိယဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ၉-ဗလဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး၊

၁ မှ ၉ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ

(၃၅၉) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အမြင်ရှင်းသူ

“ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒဿနဋ္ဌအနက်ကို အဘယ်သို့ ခံစံကြရကုန်သနည်းဟူမူကား သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရသောခဏမှစ၍ ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ကျင်လည်ခံစား၍ သွားကြသဖြင့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သော ဘဝတိုင်အောင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ၌ တွေ့ဝေခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ၊ သမုဒယသစ္စာ၌ တွေ့ဝေခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ၊ နိရောဓသစ္စာ၌ တွေ့ဝေခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၌ တွေ့ဝေခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ၊ နှလုံးသွင်း၍ ဆင်ခြင်လိုက်တိုင်း ကောင်းကင်လယ်၌ ကြယ်နက္ခတ်တို့ကို ရှုမြင်ကြလေသကဲ့သို့ သစ္စာလေးပါး တရားတို့သည် ထိုသူတို့ ဉာဏ်၌ ထင်ရှားလေကုန်တော့သည်။ ဤကား သောတာပတ္တိမဂ်၏ ဒဿနဋ္ဌအနက်ကို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရပုံတည်း။

လွှမ်းမိုး၍ ကိုယ်စိုးကိုယ်ပိုင် နေနိုင်သူ

“ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဓိပတေယျဋ္ဌ အနက်ကို အဘယ်သို့ ခံစံကြရကုန်သနည်းဟူမူကား ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ယခုဘဝမှစ၍ နောင်ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ဖြစ်ပွားသမျှကုန်သော၊ ဒါန သီလ ဘာဝနာ အစရှိသော ကုသိုလ်တို့သည် တဏှာ၏ အုပ်စိုးမှုမှ လွတ်ကြလေကုန်၏။ ပုညာဘိသင်္ခါရ သဘောမှ လွတ်ကြလေကုန်၏။ လောကီကုသိုလ်တကာ

တို့ထက် အကြီးအကဲအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ပွတ်သစ်သော ခရုသင်းကဲ့သို့ ဝင်းဝင်းတောက် ဖြူစင်ကြကုန်၏။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ပေါက်ရောက်ဖို့ အဆောက်အအုံချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤကား သောတာပတ္တိမဂ်၏ အဓိပတေယျဌကို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရပုံတည်း။ (ဤကား စတုသစ္စဒီပနီအတိုင်းပင်တည်း။)

သောတာပန် စသည်တို့ ပယ်သောကိလေသာ

သောတာပန် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရအပ် ခံစားအပ်သော အကျိုးများကို လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ စတုသစ္စဒီပနီအတိုင်း ရေးပြပြီး အရိယာသူမြတ်တို့၏ ပယ်အပ်ပြီး၊ မပယ်အပ်သေးသော ကိလေသာတရားတို့ကိုပါ သိရှိရန် လိုအပ်လှသည်ဖြစ်သောကြောင့် ရှင်းလင်းအောင် ရေးပြပါဦးအံ့။

ကိလေသာ ဆယ်ပါးဟူသော်ကား -

၁။ လောဘ၊	၆။ ဝိစိကိစ္ဆာ၊
၂။ ဒေါသ၊	၇။ ထိန၊
၃။ မောဟ၊	၈။ ဥဒ္ဓစ္စ၊
၄။ မာန၊	၉။ အဟိရိက၊
၅။ ဒိဋ္ဌိ၊	၁၀။ အနောတ္တပ္ပ။

သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်**အကြွင်းမဲ့ပယ်အပ်သော****မပယ်အပ်သေးသော****တရားများ****တရားများ**

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ

ဝိစိကိစ္ဆာ၊

မာန၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊

သီလဗ္ဗတပရာမာသ။

အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ။

သကဒါဂါမိမဂ်

သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်သော ကိလေသာမရှိ။
 ကိလေသာတို့ကို ခေါင်းပါးသည်ထက် ခေါင်းပါးအောင်၊ အားနည်း
 သည်ထက် အားနည်းအောင်ကားပြု၏။ ထိုသို့ ပြုခြင်းကို **တနု**
ကရအားဖြင့် ပယ်သည် ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆို၏။

အနာဂါမိမဂ်ဖြင့်**အကြွင်းမဲ့ပယ်အပ်သော****မပယ်အပ်သေးသော****တရားများ****တရားများ**

အောက်မဂ်တွင်

လောဘ၊ မောဟ၊ မာန

ပယ်အပ်ပြီးသောတရား

ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊

များနှင့်တကွ ဒေါသ။

အနောတ္တပ္ပ။

အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်

အကြွင်းမဲ့ပယ်အပ်သော

တရားများ

အောက်မဂ်များတွင်

ပယ်အပ်ပြီးသောတရား

များနှင့်တကွ

လောဘ၊ မောဟ၊ မာန၊

ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊

အနောတ္တပ္ပ။

အနုသယအားဖြင့်ယူသော်ကား

အနုသယ ၇-ပါး ရှိ၏။

မပယ်အပ်သေးသော

တရားများ

မရှိ။

အနုသယ ၇-ပါးမှာ

၁။ ကာမရာဂါနုသယ၊

၂။ ပဋိဃာနုသယ၊

၃။ မာနာနုသယ၊

၄။ ဒိဋ္ဌာနုသယ

၅။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ၊

၆။ ဘဝရာဂါနုသယ၊

၇။ အဝိဇ္ဇာနုသယ၊

မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီး၊ မပယ်အပ်သေးသော အနုသယများမှာ
သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်

အကြွင်းမဲ့ပယ်အပ်သော

မပယ်အပ်သေးသော

အနုသယများ

အနုသယများ

ဒိဋ္ဌာနုသယ၊

ကာမရာဂါနုသယ၊

ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ၊

ပဋိဿာနုသယ၊ မာနာနုသယ၊

ဘဝရာဂါနုသယ၊ အဝိဇ္ဇာနုသယ။

အနာဂါမိမဂ်ဖြင့်

အကြွင်းမဲ့ပယ်အပ်သော

မပယ်အပ်သေးသော

အနုသယများ

အနုသယများ

အောက်မဂ်တွင်ပယ်အပ်

မာနာနုသယ၊

ပြီးသောအနုသယများနှင့်

ဘဝရာဂါနုသယ၊

တကွကာမရာဂါနုသယ၊

အဝိဇ္ဇာနုသယ။

ပဋိဿာနုသယ။

အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်

အကြွင်းမဲ့ပယ်အပ်သော

မပယ်အပ်သေးသော

အနုသယများ

အနုသယများ

အောက်မဂ်များတွင် ပယ်အပ်

မရှိ။

ပြီးသောအနုသယများနှင့်

တကွ မာနာနုသယ

ဘဝရာဂါနုသယ

အဝိဇ္ဇာနုသယ။

ဤကျမ်းသည် တရားအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိကို အဓိကထား၍ ရေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကျမ်းဂန်၏ အစီအစဉ်အတိုင်း အကျယ်တဝင့် သိတော်မူလိုကြပါမူ အဘိဓမ္မာကျမ်းများ၌ ကြည့်တော်မူကြပါကုန်။ စာမသင်ဖူးသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာမူကား နားလည်လွယ်လောက်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာနိဿယ ပဉ္စမအုပ်တွင် ကြည့်တော်မူကြပါ။

ယခုရေးသော ဝိပဿနာတရားသည် စာတတ်၍ စိတ်ဝင်စားလွန်းလို့ စိတ်ကူးကြံစည်ပြီး အနုမာနအားဖြင့် ထောက်ဆ၍ ထောက်ဆ၍ သိရသော တရားမျိုးကို ရေးသည့် စိန္တာမယဉာဏ်မဟုတ်။ သမာဓိမှန်ပြောင်းဖြင့် ကောင်းကောင်းကြီး စိုက်၍ ရှုလိုက်သောအခါ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ရောင်လင်းပြီး ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် အချက်ကျကျ ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် အတပ်ဒိဋ္ဌိ ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်မြင် သိမြင်လာရသော တရားဖြစ်၏။ လူသာမန်၊ နတ်သာမန်တို့ မသိမမြင်နိုင်သော တရားမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပါရမီကလည်းရှိ ဆရာတော်များကလည်း မေတ္တာကရုဏာ ရှေ့ထားပြီး အပင်ပန်းခံ၍ပြု ပြုသပုံကလည်း နည်းနာကျလှသောကြောင့် လုံ့လပါရမီ အလျောက် မထောက်မကွေ့ ချမ်းမြေ့ပိုင်ပိုင် သိစွမ်းနိုင်ကြပါပေသည်။

သုတမယဉာဏ်၊ စိန္တာမယဉာဏ်၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်

ဤနေရာ၌ သုတမယဉာဏ်၊ စိန္တာမယဉာဏ်၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်တို့ကို အသီးသီး သိအပ်၏။ သုတမယ ဉာဏ်ဟူသည်ကား ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌသိသည်မဟုတ်၊ သူတစ်ပါးပြောသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ စာတွေ့အားဖြင့်လည်းကောင်း သိသောဉာဏ်ပင်တည်း။

စိန္တာမယဉာဏ်သည်လည်း ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌမဟုတ်သေး။ သူတစ်ပါးပြောဟောသော အဓိပ္ပာယ်၊ စာတွေ့အားဖြင့် သိသော အဓိပ္ပာယ်တို့ကို အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်၍ ယုတ္တိယုတ္တာ ဆောင်ပြီးလျှင် အမှန်ကို အတွေးနှင့်သိခြင်းပေတည်း။

ဘာဝနာမယဉာဏ်ဟူသည်ကား ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ မိမိ ရရသိသော အသိမျိုးတည်း။

ဖရဲသီးဥပမာ ဉာဏ်သုံးဖြာ

ထိုသုံးပါးတို့တွင် သုတမယဉာဏ်ကား ထင်ရှားသိသာပြီ။ စိန္တာမယဉာဏ်၊ ဘာဝနာမယဉာဏ် ၂-ပါးတို့၏ အထူးကို ဥပမာအားဖြင့် သိအပ်၏။ အခါတစ်ပါး၌ လူသုံးယောက်တို့သည် လွန်စွာ မှန်ကန်အောင် တွေးတောဆင်ခြင်တတ်သည်ဟု ကျော်ကြားသတတ်။ ထိုစကားကို စာရေးတစ်ယောက်ကြားသော် မယုံကြည်သဖြင့် ဖရဲသီးတစ်လုံးကို အုပ်တစ်ခု၌ ထည့်ပြီးလျှင် အလောင်းအစားပြု၍ အမှန်ကို တွေးစေ၏။ ထိုအခါ လူသုံးယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်သောသူက အကျိုးအကြောင်း မြော်ထောက် ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ဤအုပ်ထဲ၌ရှိသော အသီးသည် မြေနွယ်

သီးဖြစ်ရမည်ဟုဆို၏။ ဒုတိယလူကလည်း ထို့အတူ အကျိုးအကြောင်း မြော်ထောက်၍ မြေနှွယ်သီးဖြစ်ခဲ့သော် အခွံစိမ်းအခွံကျားဖြစ်ရမည်ဟုဆို၏။ တစ်ဖန် တတိယလူက မြေနှွယ်သီးအခွံစိမ်း အခွံကျားဖြစ်လျှင် အစေ့အနက် အစေ့အနီဖြစ်ရမည်ဟု ဆင်ခြင်၍ ပြောပြန်၏။ ထို့ကြောင့် လူသုံးယောက်တို့၏ စကားကို ပေါင်း၍ ဤအုပ်ထဲ၌ ဖရဲသီးမဟုတ်လောဟု ဆိုပြီးလျှင် အုပ်ကိုဖွင့်သောအခါ ဖရဲသီးအမှန်ပင် ဖြစ်နေသောကြောင့် စာရေးသည် အရှုံးပေးရသောဟူ၏။

ဤဥပမာ၌ လူသုံးယောက်တို့သည် ဖရဲသီးကို အတွေးနှင့် သိကြသကဲ့သို့ စိန္တာမယဉာဏ်ကို မှတ်အပ်၏။ အုပ်ကို ဖွင့်သောအခါ ဖရဲသီးဖြစ်ကြောင်း မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ သိရသကဲ့သို့ ဘာဝနာမယဉာဏ်ကို မှတ်အပ်၏။

အချို့သောသူတို့ကား အစစ်အမှန်မဟုတ်ဘဲ အစစ် အမှန်ကဲ့သို့ တွေးတောနေခြင်းကို စိန္တာမယဉာဏ်ဟု ထင်ကြ၏။ မသင့်။ ထိုသို့ တွေးတောနေခြင်းကို ဝိတက်ဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ခေါ်ဆိုရ၏။ ဝိတက်နှင့် စိန္တာမယဉာဏ်သည် အလွန်ခြားနားသည်ဟု မှတ်ပါလေ။

ဤဝိပဿနာအရာ၌ ဘာဝနာမယဉာဏ်သာလျှင် လိုရင်း ဖြစ်သတည်း။

တိမ်မယောင်နှင့်နက်၊ လွယ်ယောင်ခက်

သို့ရာတွင် ရုပ်နာမ်တို့၌ ကြံစည်စိတ်ကူးရာ၌ကား ကောင်းပါ၏။ အချည်းနှီးတော့မဖြစ်ပါ။ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ၊ ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်တော့ ဖြစ်ပါ၏။ ကောင်းပါ၏။ ပါရမီဖြစ်ပါ၏။ ဤမျှလောက် စိတ်ကူးဖြင့် ဤဘဝ၌ စိန္တာမယ ဉာဏ်ရသွားလျှင်လည်း နောက်တစ်ပါးပါးသော ဘဝ၌ ကျကျနန တရားနာရက အကျွတ်တရားရတတ်ကြပါ၏။ စူဠပန် အရှင်မြတ်စသည်တို့ကို ထောက်မြော်ပါလေ။ အားတက်စရာပါပဲ။ ယခုဘဝ၌လည်း စိတ်ကူးကြံစည်ပါများလျှင် သမာဓိက ကောင်းလာပြီးသကာလ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖောက်ပြန်ဖြစ်ပျက်မှုတို့ကို အတပ်ဒိဋ္ဌ သာမညလောက်တော့ကာ တွေ့ရတတ်ပါ၏။ တွေ့ပေမယ့် တွေ့သောအခါ ဘာမှန်းမသိတတ်ကြ၍ မရှုတတ်တာနှင့် ပျောက်သွားတတ်ကြ၏။

ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် အတပ်ဒိဋ္ဌစ၍ တွေ့သောအခါ အထူးဂရုစိုက်၍ မလျှော့သော လုံ့လဖြင့် ဆက်၍ အပျောက်မခံဘဲ ရှုတတ်မှ တိရဏပရိညာ၊ ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက်တတ်ကြပါသည်။ ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိသို့ရောက်ပြီးမှ သဘောပေါက်ပြီး မပျောက်မပျက်ရအောင် ဆက်လက်ရှုမြင်၍ သွားတတ်ကြပါတော့သည်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ “ဆရာမရှိ ငါးပိဖုတ်တောင်မှ နည်းမကျ” ဟုဆို၏။ ဘာဝနာမယဉာဏ်ဆိုတာ စိတ်မကူးဘဲနှင့် ပြခဲ့ပြီးခဲ့သော နည်းတို့အတိုင်း နေရာမှန်ကို စိတ်ထားမှန်မှန်နှင့်

ရှုနေရင်း တကယ်ရှိတဲ့တရားတွေကို တကယ်ပင် အလိုလို တွေ့ရတော့တာပဲ။ ရေးသားထားသလို တကယ်တွေ့တဲ့တရားတွေကို ဘာဝနာမယဉာဏ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ သိရသော ဘာဝနာမယဉာဏ်တို့တွင်လည်း အဇ္ဈတ္တတွေ့ထိပျက်သည် ဆရာကောင်းမတွေ့လျှင် အသိရခက်ဆုံးပဲ၊ ဆရာကောင်းတွေ့လျှင်လည်း အလွယ်ဆုံးပဲ။ လူပြိန်းသက်သက် အားမထုတ်ဖူးသေးသော၊ တကယ်လိုချင်သောသူကို ပြတတ်သောဆရာက ပြပေးမည်ဆိုလျှင် ပါရမီအလျောက် လျင်လျင်မြန်မြန်ကြီး ထင်မြင်ပေါက်ရောက်လွယ်တတ်၏။ သဘောကို မပိုင်၍ မနိုင်သောဆရာက ပြသမည်ဆိုပါမူကား မိမိ၏နားရွက်ကို မိမိ၏မျက်စိဖြင့် လှည့်၍ ကြည့်ဘိသကဲ့သို့ အနီးသားနှင့် နီးကပ်စွာရှိနေပါလျက် ကြည့်လေမမြင်လေ၊ လိုက်လေဝေးလေဖြစ်နေတတ်၏။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း ဝိပဿနာတရားဆိုတာ ပဉ္စလက်နည်းနှင့်တူ၏။ ပဉ္စလက်ဆိုတာ နည်းမသိလျှင် အခက်ကြီး ခက်သတဲ့၊ နည်းသိတော့လည်း အလွယ်သားပဲတဲ့။ ဒါကြောင့်မို့လို့ -

တိမ်လျက်နက်တယ်၊ ကျဉ်းလျက်ကျယ်၊
တကယ်ကျမ်းမှာရှိ၊
လွယ်လျက်ခက်တယ်၊ သိနိုင်ဖွယ်၊
တကယ်ဆရာရှိ- ဟူ၍ စပ်ဆိုပါသည်။

တင်ကူးတွေးတော ကြံမပြောရ

စိန္တာမယဉာဏ်ဆိုတာ ရှေးကသင်ကြား နာယူဖူးသော ဗဟုသုတရှိမှ ဗဟုသုတအလိုက် ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်သော သဘောတို့ကို ဉာဏ်ရှိသလောက် ဝေဖန်ပိုင်းခြား စဉ်းစားတွေးတော ကြံစည်မှုတို့ပေတည်း။ ဘာဝနာမယဉာဏ် ဆိုတာ ရှေးကသင်ကြားနာယူခဲ့ဖူးသော ဗဟုသုတကိုမလို။ ဆရာ က **ဒီနေရာမှာ စိတ်ထားပြီးရှုနေ** ဟုဆိုသည့်အတိုင်း ဘာကိုမျှ စိတ်မကူးဘဲ ဆရာခိုင်းသလို စိတ်ကို တစ်နေရာတည်းမှာ ထားရ သည်။ စိတ်ငြိမ်၍ သမာဓိကောင်းလာပြီးသကာလ ပါရမီ အလျောက်တရားအချက်တို့ကို မြင်၍ လာတတ်လေတော့၏။ မြင်လာသော သဘောတို့ကို ဆရာက ဘာပဲ ညာပဲဟူ၍ အကျယ် တဝင့် မပြောသေးဘဲ မြင်တဲ့အတိုင်းပင် ထပ်၍ရှုခိုင်း၊ ကြာလေ အမြင်တွေများလေ ဖြစ်လာတော့၏။ တစ်ကိုယ်တစ်ကောင်လုံး မမြဲတဲ့သဘော၊ ဆင်းရဲတဲ့သဘော၊ အစိုးမရတဲ့ သဘောတည်း ဟူသော တရားအချက်တို့ကို မြင်လာပြီဆိုမှဖြင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အပြောအဆို အနေအထိုင် အမူအရာတို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့ပြီး ငြီးငွေ့၍ လာတော့၏။ ရတနာသုံးပါးကိုလည်း အရိုအသေ ပို၍ လေးစားလာတတ်တော့၏။

ဤအခါကျတော့မှ “ဤသဘောသည်ကား ရုပ်၊ ဤ သဘောသည်ကား နာမ်၊ ဤသဘောသည်ကား အနိစ္စ၊ ဤ သဘောသည်ကား ဒုက္ခ၊ ဤသဘောသည်ကား အနတ္တ” စသည်

ဖြင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် နားလည်ရုံလောက်ပင် တိုတိုပြောပြရသည်။
နောက်ဆုံး၌ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သဘောကျ၍ *အာလယပြေသဖြင့်
မိမိနေအိမ်သို့ ပြန်တော့မည်ဆိုမှ ဆရာက ဤနေရာတွင် တရား
သဘောတို့ကို အကျယ်တဝင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သဘောကျ ကျေနပ်
လောက်အောင် ပြောပြရတော့သည်။

တရားအားမထုတ်မီက တရားသဘောတို့ကို မပြောပြဘဲ
အားထုတ်ပြီးမှ အဘယ်ကြောင့် ပြောပြရပါသလဲဟူမူ အား
မထုတ်ခင်က ပြောထားလျှင်၊ ပြောပြထားတဲ့ တရားသဘော
တွေကို လျှောက်ပြီးတွေးတောနေလျှင် ဘာဝနာမယဉာဏ်
မထင်နိုင်၊ မမြင်နိုင်ပါ။

တရားအားထုတ်သောသူသည် တရားအချက်တို့ကို
ယထာဘူတ ကျနစွာမြင်ဖို့သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်သဖြင့် မမြင်မြင်
အောင်လည်း ကြည့်မှသာလျှင် လိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် စိတ်ဖြင့်
ကြည့်ရုံသာ ကြည့်နေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကြည့်ပြီး၍ မြင်ပြီးတော့မှ
မြင်သောသဘောတို့ကို ကျမ်းဂန်နှင့်ကိုက်၍ ကြည့်ရပါသည်။
ကျမ်းဂန်နှင့်ကိုက်၍ ကြည့်ခြင်းသည် စာတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ
အတွက် ကျေနပ်ရအောင်လုပ်သော အလုပ်သာဖြစ်ပါသည်။
လိုရင်းမှာမူတရားကို ထင်မြင်ပေါက်ရောက်လျှင် ပြီးပါတော့သည်။
စိန္တာမယဉာဏ်၌ ကျမ်းဂန်ဗဟုသုတရှိလေကောင်းလေဖြစ်၏။
ဘာဝနာမယဉာဏ်အဖို့၌မူကား ကျမ်းဂန်ဗဟု သုတတို့ကို မလို။

*အာလယ = ဤအာလယ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၆၃) တွင်ရှု။

တကယ့် တရားအချက်တို့ကို တကယ်အတပ်မြင်လျှင် ပြီးတော့ သည်သာတည်း။

စာမတတ်သော ကာဠီ

သို့ဖြစ်၍ ကျမ်းဂန်ဗဟုသုတ အလျှင်း ဘာမျှမရှိဖူးသေးသော ကာဠီအမည်ရှိသော ဒကာမသည် သာတာဂီရိ နတ်မင်းနှင့် ဟေမဝတနတ်မင်းတို့၏ ဘုရားသခင်အကြောင်း မေးမြန်းဖြေဆို နေရာတွင် အလွန်ကြည်ညိုသောစိတ် ဖြစ်လာ၏။ ထိုအခါ စိတ်သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၍လာ၏။ ကြာလေ နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့ စိတ်တွေ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်၍ တိုးတက်၍ ဖြစ်လာလေလေ ဖြစ်၏။ ဖြစ်လာသောအခါ နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည်လည်း အဆင့်ဆင့် နူးညံ့၍ နူးညံ့၍ သွားလေတော့ ၏။ ထိုအခါ၌ အဆင့်ဆင့် တိုးတက်၍ တိုးတက်၍ နူးညံ့သိမ်မွေ့ သွားသောစိတ်နှင့် ရုပ်ဓာတ်တို့၏ အဆင့်ဆင့် သဘောအားဖြင့် ပြောင်းပြောင်းသွားတာကို မြင်ပြီးလျှင် ပါရမီအလျောက် လက္ခဏာရေး အလိုလိုထင်ပြီး သကာလတရားရ၍ သောတာပန် ဖြစ်သွားလေ၏။ ကာဠီအမည်ရှိသော ဒကာမကဲ့သို့သော ဝတ္ထု သက်သေများလည်း အများပင် ရှိပါသေးသည်။

အနာနှင့်ဆေး တည်အောင်ပေး

တရားအားထုတ်သော ယောဂီသည် လူမမာနှင့် တူပါသည်။ လူမမာသည် ဆရာပေးသော ဆေးဝါးဓာတ်စာတို့၏ အကြောင်းကို သိနားလည်နှင့်ရန် မလိုပါ။ ဆေးဝါး ဓာတ်စာတို့၏

အတက် အသက် အပူအအေးအကြောင်း တို့ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြား နေခြင်းသည် အချိန်ကုန်ခြင်းသာလျှင်ဖြစ်သည်။ လူမမာ၏ တာဝန်မှာ ဆရာပေးသမျှကိုစား၊ စားသမျှဝမ်းထဲရောက်၍ ရောဂါပျောက်လျှင် ပြီးပါတော့သည်။

ဤဥပမာ၌ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် လူမမာနှင့်တူ၏။ ဆေး ဆရာသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းပြသော လူဆရာ၊ ရဟန်းဆရာ၊ စာအုပ် ဆရာနှင့်တူ၏။ ဆေးဝါးဓာတ်စာသည် တရားအားထုတ်ရန် နည်းလမ်းစည်းကမ်းနှင့်တူ၏။ ဆေးဆရာက ပေးသလိုစားခြင်း သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာက ခိုင်းသလို ကျင့်ခြင်းနှင့်တူ၏။ စားတိုင်း စားတိုင်း ဝမ်းထဲရောက်၍ စားသမျှသော ဆေးဝါးဓာတ်စာတို့က ရောဂါဝေဒနာကို နှိမ်နင်းပျောက်ပျက်စေခြင်းသည် ကျင့်တိုင်း ကျင့်တိုင်း တရားသဘောတို့သည် ဉာဏ်ထဲရောက်၍ ဉာဏ်ထဲ ရောက်သမျှသော တရားအချက်တရားသဘောတို့က သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိကို နှိမ်နင်းပျောက်ပျက်စေခြင်းနှင့်တူ၏။ ရောဂါဝေဒနာသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်တူ၏။

ဤအချက်တို့ကို ထောက်သဖြင့် “စာမတတ်သော သူများ တရားကို အားထုတ်၍ မဖြစ်နိုင်” ဟူသော အယူမရှိကြစေလိုပါ။ ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌လည်း စာမတတ်ပေမယ့် နည်းမှန်လမ်းမှန် အတိုင်းကျင့်လျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်ကြောင်း ဟောပါသည်။ (၎င်းပါဠိကို ရွှေ.နားတစ်နေရာ၌ ရေးပြပါမည်။)

အလွယ်ဆုံး၊ အခက်ဆုံး

မြင်ပျက်၊ ကြားပျက်ဖြစ်သော ယခုအခါ လူတိုင်းလိုလို သိနေကြသော နည်းမျိုးမှာကား မှန်ပါ၏။ ကျမ်းဂန် အတိုင်းပင် ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် နှေးလွန်းသောနည်း၊ ကြာလွန်းသောနည်း ဖြစ်၏။ ကျင့်ရတာလည်း လွယ်ကူ၏။ ပြောပြလျှင်လည်း နားလည် လွယ်၏။ သို့ပေမယ့် ယခု တချို့ကျင့်နေကြသည့်အတိုင်းဆိုလျှင် များသောအားဖြင့် ဘာဝနာမယဉာဏ် တကယ်ရောက်အောင်မူ ကား အလွန်ပင် ခဲယဉ်းတတ်၏။ ဆရာနှင့်ပြုပါသော်လည်း ရက်ပေါင်း၊ လပေါင်း၊ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာပေမယ့် မထင်တည့် နိုင်ကြဘူး။ ထင်သလိုလို ရှိပြန်ပါလည်း ကြာကြာမထင်၊ ခဏသာ ထင်တတ်၏။ မစွဲမြဲတတ်ကြပေ။

တောထဲမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာတာတောင် တရား မတွေ့ဘူးဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေသည် ယခုခေတ် တချို့ လူများသိတဲ့ မြင်ပျက်၊ ကြားပျက်မျိုးဖြင့်နေ၍ မြင်မှု၊ ကြားမှု စသည်တို့၌ ဘာဝနာမယဉာဏ် မပေါက်တည့်နိုင်။ ဘာဝနာမယဉာဏ်အနေ ထင်ပြန်တော့လဲ ကြာကြာမစွဲမြဲ၊ အလှုပ်မခံ၊ စွဲမြဲအောင် မလုပ် တတ်၍ ပျက်ပြယ်လွယ်တတ်၏။ ထိုအခါကျတော့ “တရားကို မတွေ့ပေါင်ကွယ်၊ တရားဆိုတာ တယ်ခက်တာကလား” ဟု ဆို၍ စိတ်ပျက်ပြီး တချို့ပြန်လာတတ်ကြ၏။

ယခု ဤကျမ်းဂန်တွင် ပါသည့်အတိုင်းသာ အဇ္ဈတ္တ တွေ့ထိ ပျက်တို့ကို ပိုင်နိုင်အောင်အားထုတ်ပြီးလျှင်မူကား ခန္ဓာငါးပါး၊

အာယတန တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဓာတ်တစ်ဆယ့် ရှစ်ပါးစလုံးကိုလည်း ရှုတတ်လွယ်တော့၏။ ခပ်သိမ်းသော တရားသဘောတို့ကိုလည်း ပိုင်နိုင်လွယ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် တရားအားထုတ်ရာ၌ အဇ္ဈတ္တ သက်သက်ဖြစ်သော ကာယဓာတ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ ကာယဝိညာဏ် ဓာတ်သုံးပါးသည် အလွယ်ဆုံး၊ အခက်ဆုံးဖြစ်၏။ အတိမ်ဆုံး၊ အနက် ဆုံးဖြစ်၏။ ဒါကြောင့် -

ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူထိုထို၊ စာကိုကျင့်သုံး၏။

စကားမှန်၏၊ ဉာဏ်မမီ၊ ထိအောင် သူမသိ။

ယထာဘူတာ၊ ကျဖို့ရာ၊ ဆရာရှာလေဘိ။

တိမ်လျက်နက်တယ်၊ ကျဉ်းလျက်ကျယ်၊

တကယ်ကျမ်းမှာရှိ။

လွယ်လျက်ခက်တယ်၊ သိနိုင်ဖွယ်၊ တကယ်ဆရာရှိ-
ဟူ၍ ပညာရှိတို့ စပ်ဆိုပေသည်။

၁၃-နှစ် ရှာယူရသောတရား

ဤအတွင်း အဇ္ဈတ္တသက်သက်ဖြစ်သော တရားသည် ဘာပြုလို့ခက်သလဲဆိုတော့ အာရုံကလည်း အတွင်းပဲ၊ အာရမ္မဏိကကလည်း အတွင်းပဲ။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များက မြင်းကောင်းခွာလိပ် ဆိုသလို ဖြစ်နေကြပါသည်။

ဘာကြောင့် မြင်းကောင်းခွာလိပ်ဖြစ်နေသည်ဟု ဆို နိုင်ပါသနည်းဟူမူ ဤကျမ်းပြုသူ၏ ပထမလက်ထပ်ပြသောဆရာ ရန်ကုန်မြို့ ဒလဘက် ပျော်ဘွယ်ကြီးရွာ ကျေးဇူးရှင် ကမ္မဋ္ဌာန်း

ဆရာကြီး ဆရာသက်သည် ဤတရားကို ရဖို့ရာ ဆရာဆရာ သာထက်သာတို့ထံ လိုက်လံ ရှာဖွေရာ ၁၃-နှစ်လောက်ကြာပြီးမှ စိတ်လျော့ပြီး ပြန်အလာ အိမ်ကျသကာလ တန်ဆောင်းထဲ၌ နေရောညပါ ၇-ရက်လုံးလုံး မည်သူ့ကိုမျှ စကားမပြော အတွေ့ မခံဘဲ မရမနေသေပေစေဆိုပြီး ကျင့်တော့မှ ယခုပြနေသော နည်းနာနိဿယကိုပါရ၍ သဘောကျနှစ်သက်ပြီး လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရား၊ သေကျွေတောင် ဦးတိလောက ဆရာတော် ဘုရား အစရှိသော ဆရာတော်ဘုရားများအား လျှောက်ထားရာ ယထာဘူတကျကြောင်း ပြောပြ၍ သာဓုခေါ်ပြီးလျှင် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြသရန် တိုက်တွန်းအားပေးသောကြောင့် ပြသလာရာ ယခုအခါ ဆရာကြီးနှင့်တကွ ဆရာကြီး၏ထံမှ နည်းနာယူပြီးသော ရဟန်းဆရာ လူဆရာများ ပြသနေကြရာ တရားကို ယထာ ဘူတကျနစွာ ထင်မြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်၊ ၅၀၀၀ နီးပါးခန့် ရှိလောက်နေပါပြီ။

ချက်သိရင် အလွယ်ကလေး

ဆရာကြီးနည်းအတိုင်း ယခုပြနေကြသည်မှာ ၇-ရက် အတွင်း ဝိပဿနာဉာဏ်အလင်းပေါက်သည်သာ များကြပါသည်။ ဤဆရာကြီးသည် ဆရာလုပ်ရန် ပါရမီကောင်း၍ ဤနည်းကို ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဒါတောင်မှ သူရှာတုန်းက ၁၄-နှစ်ကြာနေရ သည်။ ဘာပြုလို့ ဒါလောက်တောင် ကြာနေရသနည်းဟူမူ တရားအစစ်ကို အတပ်မသိတတ်သေးသောကြောင့် တစ်ကြောင်း၊

ဤကဲ့သို့ လျင်မြန်သော ရှာနည်း ရှာပုံကို မသိရသေးသော ကြောင့်တစ်ကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ တရားအစစ်ကို အတပ် သိတတ်၍ ရှာနည်းရှာပုံကို သိတတ်တော့လည်း ခပ် လွယ်လွယ် ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အမြဲတွေ့နေရသော သဘောမျိုး၌ အကျုံးဝင် လျက်ပင်ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်များ မြင်းကောင်းခွာလိပ် ဖြစ်နေကြသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အကောက်လွဲ

ယခု အတွင်းသက်သက်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်သည်-

ကာယဉ္စ - ကာယအကြည်ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း၊

ဖောဋ္ဌဗ္ဗဇ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗ အတွေ့ဓာတ်တို့ကို လည်းကောင်း၊

ပဋိစ္စ-အစွဲပြု၍၊ **ကာယဝိညာဏံ**-ကာယဝိညာဏ်သည်၊

ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏-

ဟု ဆိုရာ၌ များသောအားဖြင့် ကောက်ယူကြသည်ကား ကာယ အကြည်ဓာတ်နှင့် ကာယဝိညာဏ်ဓာတ်ကိုကား အကောက်အယူ နေရာကျပါ၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ကိုကား အရေးကြီးတဲ့အတွင်းက ကံစိတ် ဥတု အာဟာရတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗကိုတော့ မကောက်ကြဘဲ အပြင်က လေတိုက်တဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ခြင်ကိုက်တဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသည်တို့ကိုတော့ သူသူငါငါ ကောက်ယူနေ ကြတာပေါ့။ အဲဒီတော့ကာ လေတိုက်တဲ့ အတွေ့ကို လေတိုက်တုန်းတော့ သိရ ပါ၏။ လေမတိုက်တော့ကာ လေတိုက်တဲ့ အတွေ့ ဓာတ်မှမရှိဘဲ ဘယ့်နှယ်လုပ်ပြီး လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ရှုမလဲ၊ ခြင်ကိုက်တာလဲ

ဤကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။

အတွင်းက ဖောဋ္ဌဗ္ဗကတော့ ကံစိတ်ဥတုအာဟာရကြောင့် ဖြစ်တာမို့လဲ ဘယ်အခါမှ ရပ်နား၍ မနေဘဲ တစ်ဖြစ်တည်း ဖြစ်နေတာပေါ့။ ဘယ်ခါမစဲ အမြဲတမ်းဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့်လည်း ဘယ်အခါမဆို သမာဓိရှိလျှင် ကြည့်တိုင်းတွေ့၍ နေတော့တာပါပဲ။ မြေတွင်းထဲလှောင်ထားလဲ တွေ့နေတာပဲ။

တွေ့တွေ့နေတော့ကာ အစဉ်မပြတ်ရှုလို့ရတာပေါ့။ သို့ပေမယ့် အတွင်းက ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ကိုတော့ အလွတ်ရိုးရိုးကြည့်လို့ ဘာဝနာမယဉာဏ်အမြင်မျိုး မြင်တာမဟုတ်၊ သမာဓိနှင့် ကြည့်မှသာ သိမြင်ရ၏။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက သီလ သမာဓိ ပညာဟု သိက္ခာသုံးပါးထားပြီး ဟောသွားတော်မူ၏။ လူတွေကသာ လျှံပြီး သမာဓိကို ဂရုမစိုက်၊ ဂရုစိုက်ပြန်တော့လည်း အဇ္ဈတ္တဖောဋ္ဌဗ္ဗကို အရေးမယူတတ်ဘဲဖြစ်နေကြ၍ အဇ္ဈတ္တဖောဋ္ဌဗ္ဗကို အရေးယူရမှန်းမသိ၊ အရေးယူရမှန်း မသိကြ၍လည်း နည်းများမဆို အမှတ်တမဲ့အကြောင်း အားလျော်စွာ တွေ့သောအခါ၌ အဖက်မလုပ်ကြ၊ အဖက်မလုပ်ကြ၍လည်း အကျွမ်းတဝင် ရင်းရင်းနှီးနှီးဆိုသလို မသိကြရတာပါ။ တရားကမူကား အတွင်းကနေပြီး တစ်ခါ တစ်ရံ သမာဓိရှိတဲ့ လူများကို “ငါဒီမှာရှိတယ်၊ တရားဆိုတာ ငါပဲကွဲ့” ဟု ပြောနေဘိသကဲ့သို့ ပြကြရှာသားကပဲ။ ဒါကြောင့်မို့လို့ နည်းမှန် လမ်းမှန် သိဖို့လိုတာပေါ့၊ ဘုရားဟောလဲ ရှိသားကပဲ။

[ယခု ဤကျမ်းကို ပြုသောသူ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာ လူပြိန်းသက်သက်များကိုပင် နားလည်စေချင်လွန်း၍ များသောအားဖြင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်၍ စကားပြောနေသကဲ့သို့သော ရေးသားချက်တို့မှာ များစွာပါရှိသွားပါကြောင်း။]

ငါးပါးခန္ဓာ ဥပမာ

ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ဝေနေယျ သတ္တဝါ များကို သားတော်ရာဟုလာနှင့်မခြား သနားတော်မူလွန်း၍ ဟောပြောပြသသွားသော တရားများသည် တိုက်ရိုက်ဖွင့်ဟ၍ ဟောတော်မူသွားသော တရားချည်း ဖြစ်ပါသည်။ ပညာရှင် တွေက ချော်ပြီး တွေးနေကြလို့သာ ခက်နေရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဘယ်လို တိုက်ရိုက်လဲဆိုလျှင်

ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ ရူပံ၊ ဝေဒနာ ပဗ္ဗုဒ္ဓူ ပမာ။

မရီစိက္ခမာ သညာ၊ သင်္ခါရာ ကဒလူပမာ။

မာယူပမဉ္စ ဝိညာဏံ၊ ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။

ဟု ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော် ဖေဏပိဏ္ဍူပမာသုတ် ၁၄၄-၌ ဟောတော်မူပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ -

ရုပ်။ ။ ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ ရူပံ ဆိုရာ၌ ရုပ်တရားကြီးသည် ရေမြှုပ်နဲ့တူတယ်တဲ့။ ဘယ်လိုတူသလဲဆိုတော့ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရှုနေသောအခါ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးသည် ဆူနေသော အခါ ရေပွက်ကလေးတွေကြောင့် ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီးလို့နေ၏။ ရေမြှုပ်စိုင့်ကြီးသည် အစဉ်မပြတ် ရေပွက် ရေပူဖောင်းကလေးတွေ

တစီစီ တဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် ဖြစ်ချုပ် နေကြကုန်၏။ ဤရေမြှုပ်စိုင်းကြီး သည် ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆီချက်အိုးများ ဝေတက်နေသကဲ့သို့ ရုပ်တရားတွေသည် ဖြစ်ပျက်၍နေ၏။ ဖြစ်ပျက်ပုံချင်းတူ၏။ အနှစ်မရှိတာချင်းလဲ တူ၏။ မခိုင်မြဲတာချင်းလဲ တူ၏။ အကုန်လုံး တူ၏။

ဝေဒနာ။ ။ ဝေဒနာ ပုဗ္ဗုဒ္ဓ။ ပမာ ဆိုရာတွင် ကိုယ်တွင်း၌ ရေမြှုပ်ဖြစ်ခြင်း၏ အစသည် ရေပွက်ပင်တည်း။ ဆူနေသောအခါ အဲဒီရေပွက်ကလေးနှင့် ထိထိသွားခြင်းသည် ထိသောနေရာ၌ ဖဿဖြစ်၏။ အဲဒီဖဿကို ခံစားမှုသည်ပင် ဝေဒနာခေါ်၏။ ဝေဒနာတွေ တစ်ကိုယ်လုံးတစီစီတဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် အပ်ချစရာနေရာမရှိ အောင် များ၏။ ဖြစ်လွယ်၏။ ပျက်လွယ်၏။ ခံသာသလို ရှိသည်ကို သိ၏။ မခံသာသလို ဖြစ်တာကိုလဲ သိ၏။ လျစ်လျူသဘော ဖြစ်တာကိုလဲသိ၏။ အမျိုးမျိုးခံစားမှုသည် ဖြစ်၍ဖြစ်၍ ပျက်ပျက်သွားတာ၊ ချုပ်ချုပ်သွားတာကိုလဲ သိ၏။ ရေပွက်ကလေးတွေကဲ့သို့ ဖြစ်သော ပျက်တာ လျင်မြန်တာ အကုန်တူ၏။ အနှစ်အမာမရှိ ဖြစ်ကာမတ္တသာဖြစ်၏။

သညာ။ ။ မရီစိက ပမာ သညာ ဆိုရာ၌ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကို မှတ်တတ်သော သဘောသည် သညာမည်၏။ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ မာမှု ပျော့မှု ပူမှု အေးမှု ထောက်ကန်လှုပ်ရှားမှုတို့ အမျိုးမျိုးဖြစ်တိုင်း အမျိုးမျိုး မှတ်တတ် ၏။ မှတ်ပြီးချုပ်ပျောက်၏။ ဝေဒနာအမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်မှုကိုလည်း

အမျိုးမျိုးမှတ်၏။ ခန္ဓာငါးပါးစလုံး ဖြစ်သမျှ မှတ်မှတ်နေရသောကြောင့်၊ အမှတ်တွေ ရှုပ်ယှက်ခတ်ပြီးလျှင် လျင်မြန်လှသောကြောင့် ဖြစ်ပျက်သောတရားတွေ၊ မှတ်သော စိတ်တွေသည် တံလျှပ်ပမာ လွန်စွာ လျင်မြန်တော့၏။ တံလျှပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကို လည်း ပြခဲ့ပြီးပြီ။ ဤသညာသဘောသည် ဖြစ်လွယ် ပျက်လွယ်၏။ အနှစ်မရှိ မခိုင်မြဲ ဖြစ်ပျက် လျင်မြန်လှ၏။ တံလျှပ်၏ သဘော လက္ခဏာအားလုံးနှင့် တစ်ထပ်တည်း တူနေတော့၏။

သင်္ခါရ။ ။ သင်္ခါရ ကဒလူပမာ ဆိုရာ၌ သင်္ခါရကန္ဓာ အကြောင်းကို နားလည်လောက်အောင် ရေးခဲ့ပြီးပြီ ဖြစ်၍ ထပ်ရေးရန် လိုမည်မထင်။ ထိုသင်္ခါရတရားတို့သည် ရှုပ်ယှက်ခတ် ဖြစ်၍ဖြစ်၍ လျင်မြန်စွာ ပျက်ပျက်သွားလေ၏။ အနှစ်မရှိ မခိုင်မြဲသောကြောင့် ငှက်ပျောတုံးနှင့် တူ၏ ဟု ဆို၏။

ဝိညာဏ်။ ။ မာယူပမဉ္စ ဝိညာဏံ ဆိုသည်မှာ ၃၁-ဘုံရှိ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ငါ သူ တစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမ မဟုတ်ပါဘဲလျက် ဟုတ်သည်ဟု ထင်နေကြ၏။ သိနေကြ၏။ စင်စစ်ကား ရုပ်နာမ်သာဟုတ်၏။ မဟုတ်တာကို ဟုတ်သည်ဟု ထင်နေကြ၏။ ယခုဘဝ လူဖြစ်၍ ငါသည် လူပဲဟုထင်၏။ နောက်ဘဝကျတော့ နတ်ဖြစ်၏။ နောက်ဘဝကျတော့ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်၏။ မျက်လှည့်ကဲ့သို့ တစ်မျိုးပြီး တစ်မျိုးပြောင်းလဲထင်မြင်နေကြ၏။ ဟုတ်မှန်တဲ့ ရုပ်ပဲ နာမ်ပဲ ဟူ၍ မထင်ကြ မမြင်ကြ။ ပြောပြလို့လဲ မယုံကြည်ကြ။

ယုံကြည်ပြန်တော့လဲ ရုပ်ဆိုတာ ဘယ်လိုနေတယ်၊ နာမ်ဆိုတာ ဘယ်လိုနေတယ်ဟု အတပ်ဒိဋ္ဌ မသိနိုင် မမြင်နိုင်ကြ။ အတပ်မသိ ကြရလို့လဲ ဖန်ဆင်းထားတဲ့ ရုပ်တွေကို လူပဲ နတ်ပဲ တိရစ္ဆာန်ပဲဟု စွဲလမ်းခြင်းကို လက်မလွှတ်နိုင်ကြပေ။ တရားအားထုတ်ပြီးမှ အစွဲအလမ်းပြုတ်၍ မျက်လှည့်ရုပ်ဆိုတာ အဟုတ်သားဘဲဟု သိတတ်ကြတော့၏။ ဝိညာဏ်သည် ၆-ပါးရှိ၏။ ၆-ပါးစလုံး ဖြစ်ပျက် ဖြစ်ပျက်နေ၏။ အစဉ်မပြတ် တရစပ်ဖြစ်ပျက်နေ တော့၏။

တရားတွေများသော်လည်း ဖြစ်ပျက်တစ်ခုတည်း

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ စတုသစ္စဒီပနီ စာအုပ် တွင်ပါသော ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်လာ ဖေဏပိဏ္ဏာပမသုတ် စာပိုဒ်ကို ဤနေရာ၌ ဗဟုသုတ အလို့ငှာ ရေးပြပါအံ့-

ရူပံ-ရုပ်သည်၊ ဖေဏပိဏ္ဏာပမံ-ငါ့ဟု စွဲလမ်း အားထားစရာ အနှစ်သာရ ဘာမျှမရှိ ပေါင်းငြိစတွဲ ရေမြှုပ် ကြီးနှင့်တူသော ဥပမာရှိ၏။ ဝေဒနာ-ဝေဒနာသည်၊ ပုဗ္ဗုဋ္ဌပမာ-ငါ့ဟု စွဲလမ်းအားထားစရာ အနှစ်သာရ အတ္တ ဟုဆိုအပ်သော ကိုယ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် အနှစ်သာရ ဘာမျှမဖက် ဆူဝေတက်သည့် ရေပွက်နှင့်တူသော ဥပမာ ရှိ၏။ သညာ-သညာသည်၊ မဇ္ဈိမကူပမာ-ငါ့ဟု စွဲလမ်း အားထားရာ အနှစ်သာရအတ္တဟုဆိုအပ်သော ကိုယ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် အနှစ်သာရ ဘာမျှမကပ် တံလျှပ်

နှင့်တူသော ပမာရှိ၏။ သင်္ခါရာ-ဖဿဝေဒနာအစ ရှိသော သင်္ခါရတို့သည်၊ ကဒလူပမာ-ငါဟု စွဲလမ်းအားထားစရာ အနှစ်သာရအတ္တဟု ဆိုအပ်သော ကိုယ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် အနှစ်မပါ အကာကိုမျှ ရှာမရသော ငှက်ပျောတုံးကြီးနှင့် တူသော ဥပမာရှိ ကုန်၏။ ဝိညာဏံ-ဝိညာဏ်သည်၊ မာယူပမံ- ငါ ဟုစွဲလမ်း အားထားစရာ အနှစ်သာရ အတ္တ ဟုဆိုအပ်သော ကိုယ်၏ မရှိခြင်းကြောင့် အနှစ်အမာ ရှာ၍မရ မျက်လှည့်ပြသော အမျိုးကြီးနှင့်တူသော ဥပမာ ရှိ၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ- အာဒိစ္စ နွယ်ဖွား မြတ်ဘုရားသည်၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်၏။

ဤခန္ဓာငါးပါးသည် ဥပမာ ငါးမျိုး ခွဲပြသော်လည်း ခန္ဓာ တစ်ပါးသည် ဥပမာငါးမျိုးစလုံး ဆီလျော်၏။ ဥပမာ တစ်မျိုးသည် လည်း ခန္ဓာငါးပါးစလုံးနှင့် ဟပ်နိုင်၏။ ဖြစ်ပျက် သဘောချင်းတူ၏။ မမြဲတာချင်းတူ၏။ ဆင်းရဲတဲ့ သဘောချင်းတူ၏။ အစိုးမရတာချင်း လည်းတူ၏။ အားလုံး တူ၏ ဟူ၍ ဆိုနိုင်၏။ ခန္ဓာငါးပါးသည် ရုပ်နာမ်ပင်၊ ရုပ်နာမ်သည် အာယတန ၁၂-ပါးပင်၊ အာယတန ၁၂-ပါးသည် ဓာတ် ၁၈-ပါးပင်၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးသည်လည်း ခန္ဓာငါးပါးပင်။

ဤအားလုံးသော တရားအပေါင်းသည် ဖြစ်ပျက်ပင်။ ဖြစ်ပျက်ဆိုတာလည်း သင်္ခတပရမတ်ပင်။ သင်္ခတပရမတ်ဆိုတာ အမျိုးမျိုးဖြစ်ပျက်နေလို့ အမျိုးမျိုးသဘောကွဲပြီး သူ့သဘောသူ

ဆောင်၍ တစ်မျိုးစီ တခြားစီဟု ထင်ရသော်လည်း တရားကိုယ်ကျ
တော့ **ဧကောဓမ္မော** ဆိုသည့်အတိုင်း တစ်မျိုးတည်းပဲ၊ ဖြစ်ပျက်ပဲ
ရှိတာပဲ။ ဖြစ်ပျက်မရှိတော့လဲ နိဗ္ဗာန်လို့ခေါ်တာပဲ။ ဒါကြောင့်
လောကကြီးမှာ ရှိသမျှမူလကို လိုက်ရှာလိုက်တော့ ပရမတ်ပဲရှိတာ
ပဲ။ ဘာပရမတ်လဲဆိုတော့ သင်္ခတပရမတ်ပေါ့။ သင်္ခတပရ
မတ်မရှိတော့တာလဲ နိဗ္ဗာန်ပဲ။ သင်္ခတဆိုတာ ဖြစ်ပျက်ပဲ။ နိဗ္ဗာန်
ဆိုတာလဲ မဖြစ်ဘဲ။

ဒါကြောင့်မို့လို့ မြို့မကိုယ်တော်ကြီးက -

ဖြစ်-အနိစ္စ။ ပျက်-အနိစ္စ။

ဖြစ်-ဒုက္ခ။ ပျက်-ဒုက္ခ။

ဖြစ်-အနတ္တ။ ပျက်-အနတ္တ။

မဖြစ်-အနတ္တ ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။ ၎င်းပြင်-

(၁) ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ မယွင်းဒုက္ခမှတ်။

(၂) ဖြစ်ချင်ပြန်က၊ သမုဒယ၊ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းမှတ်။

(၃) ဖြစ်ပျက်ကိုမြင်၊ မဖြစ်ချင်၊ မဂ္ဂင်တရားမြတ်။

(၄) မဖြစ်ချင်မှ၊ လမ်းမှန်ကျ၊ မဂ္ဂသစ္စာမှတ်။

(၅) မဖြစ်ပါမှ၊ နိရောဓ၊ ဒုက္ခ အေးငြိမ်းမှတ်။

(၆) သစ္စာလေးပါး၊ အမှန်တရား၊ ပိုင်းခြားသိအောင်မှတ်။

(၇) သံပေါက်လင်္ကာ၊ ဤကဗျာ၊ နှုတ်မှာဆောင်၍မှတ်။

- (၈) ကြိမ်ဖန်များစွာ၊ ကြံစည်ပါ။ မှန်ရာသိကြောင်းမှတ်။
- (၉) အမှန်သိမှ၊ သည်ဒုက္ခ၊ လွတ်ရလိမ့်မည်မှတ်။
- (၁၀) ယောဂီဝိဇ္ဇာ၊ တတ်ပညာ၊ လိုက်ပါသည်လုပ်ရပ်- ဟူ၍ စပ်ဆိုတော်မူပါသေးသည်။

ဒါကြောင့် တစ်လောကလုံးမှာ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတွေဟု ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး ပြောရပေမယ့် နိဂုံးချုပ် လိုက်တော့ ဖြစ်ပျက်ပါပဲ။ မဖြစ်တော့လည်း နိဗ္ဗာန်ပဲ။ ဒါဖြင့်လျှင် တစ်လောကလုံးမှာ ဘာရှိသလဲဆိုတော့ ဖြစ်ပျက်ပဲရှိတာပေါ့။ ဒါဖြင့် လောက၌ ဖြစ်သမျှသော တရားအပေါင်းသည် ဒုက္ခ တရားသာဖြစ်၍ ဒုက္ခတရားသာ တည်ပြီး ဒုက္ခတရားသည်သာ ချုပ်သည်ဆိုသောကြောင့် ဖြစ်ပျက်မှန်သမျှ ဒုက္ခချည်းပေါ့။

ဒါကြောင့်မို့ သံယုတ်ပါဠိတော် (သံ၊ ၁၊ ၁၃၇) ၌-

ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္ဘောတိ၊ ဒုက္ခံ တိဌတိ ဝေတိ စ။
 နာညတြ ဒုက္ခာ သမ္ဘောတိ၊ နာညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတိ-
 ဟူ၍ ဟောတော်မူပါသည်။

(အနက်မှာ) ဟိ-စင်စစ်သော်ကား၊ ဒုက္ခမေဝ-ဒုက္ခ တရားသည်သာလျှင်၊ သမ္ဘောတိ-ဖြစ်၏၊ ဒုက္ခံဇဝ-ဒုက္ခ တရား သက်သက်သည်သာလျှင်၊ တိဌတိ-ခဏဌီ ပဗန္ဓဌီအားဖြင့် တည်၏၊ ဝေတိ စ-ချုပ်လည်း ချုပ်၏၊ ဒုက္ခာ-ဒုက္ခတရားကို၊ အညတြ-ကြဉ်ထား၍၊ ကိဉ္စိဓမ္မဇာတံ-တစ်စုံတစ်ခုသော

တရားသဘောသည်၊ **န သမ္ဘောတိ**- ဖြစ်သည် ဟူ၍ မရှိ၊ **ဒုက္ခာ**-
ဒုက္ခတရားမှ၊ **အညံ**-တစ်ပါးသော၊ **ကိဉ္စိ ဓမ္မဇာတံ**-တစ်စုံ
တစ်ခုသော သဘောတရားသည်၊ **နနိရုဇ္ဈတိ**-ချုပ်သည်ဟူ၍ မရှိ၊

တစ်ချက်ခုတ် အကုန်ပြတ်

ဤကဲ့သို့ တစ်လောကလုံး၌ ရှိရှိသမျှ သင်္ခါရတို့ကို
စေ့ငုသေချာဖွေရာလိုက်သော် ဖြစ်ပျက်ဆိုတဲ့ တရားသာလျှင်
ဧကန်ရှိ၊ တကယ်ရှိဖြစ်တော့သည်။ ဖြစ်ပျက်မှတစ်ပါး လွဲ၍
ဘာကလေးတစ်ခုမျှ မရှိတော့ပေ။ ဒါဖြင့်လျှင် လောကကြီး၌
ရှိရှိသမျှ ဒုက္ခချည်းပဲဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာဖွဲ့စရာ ဒုက္ခ
သစ္စာဆိုတာ ထိုဖြစ်ပျက်တရားမှတစ်ပါး ဘာမျှမရှိတော့ခြင်း
ကြောင့် ဤဖြစ်ပျက်တရားသည်ပင် ဒုက္ခသစ္စာ အစစ်တကား
အစစ်ဆုံး အမှန်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း လက်ဝါးပေါ်တွင် တင်၍ ကြည့်
သည့် ပတ္တမြားပမာလို လွန်စွာပင် ထင်ရှားပေတော့သတည်း။

ဖြစ်ပျက်ဆိုတဲ့ သဘောတရားကလေးကို ဒုက္ခသစ္စာဆို
သော် ယခု ဤကျမ်းကပြသည့် တရားသည်လည်း ယထာ
ဘူတကျနသည့် ရုပ် နာမ် ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ပျက် တရားပင်
ဖြစ်သောကြောင့် ဤဖြစ်ပျက်တရားကိုလည်း ဒုက္ခသစ္စာ အစစ်
အမှန်ဆိုပြန်သည်ဖြစ်၍ **ဒုက္ခသစ္စာ ပရိညာယ** ဆိုသည့်
ပါဠိတော်အတိုင်း ဤဖြစ်ပျက်တရားကိုသိလျှင် ဒုက္ခသစ္စာကို
ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဒုက္ခသစ္စာ တစ်ပါးကိုသိလျှင်လည်း သိ ပယ် ဆိုက် ပွား၊
လေးပါးကိစ္စ၊ အပိုင်ရ ဆိုသည့်စကားအရ ဒုက္ခသစ္စာကို
 သိဆဲကာလ သိဆဲခဏ၌ ဒုက္ခမှန်းသိရ၍ ဤဒုက္ခမျိုး ဖြစ်စေတတ်
 သည့် အကြောင်းတရားဖြစ်သော ဒုက္ခ သမုဒယကို မလုပ်လို့၊
 မလုပ်ချင်၊ မလုပ်တော့ပေ။ မလုပ်လျှင် **သမုဒယသစ္စံ ပဟာတဗ္ဗံ**
 ဆိုသည့်အတိုင်း ဒုက္ခသမုဒယကို ပယ်ရာကျပါတော့သည်။ ပယ်ပြီး
 ဖြစ်တော့သည်။

ဒုက္ခသစ္စာမှန်းသိ၍ ဤဒုက္ခမျိုးကို မလိုချင် မရချင် မလုပ်
 ချင် မလုပ်တော့ဘူးဆိုကတည်းက ဤဒုက္ခကင်းရာ ငြိမ်းရာ ကုန်ရာ
 ချုပ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုသာ လိုချင်ရချင် ရောက်ချင်သော
 သဘာဝဓမ္မ သဘောတရားအလိုလို ပေါ်ပေါက်ပြီး ဖြစ်တော့
 သည်။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးကိုသာ လိုချင် ရချင် ရောက်ချင်တယ်
 ဆိုတာ **နိရောဓသစ္စံ သစ္စိကရဏတ္ထာယ** ဟု ဟောတော်မူသည့်
 ပါဠိတော်အတိုင်း ဒုက္ခကင်းရာ ချုပ်ရာ ကုန်ရာ ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့
 မျက်မှောက်ပြုရာ ကျပါတော့သည်။ ဒုက္ခသစ္စာကို သိသိ သိသိ
 နေရ၍ တသိတည်း သိနေရသည့် အခါကာလအတွင်း၌ ဒုက္ခသမု
 ဒယကို ပယ်ရခြင်း၊ နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း ကိစ္စတို့သည်
 တစ်ချက်ခုတ် အကုန်ပြတ်ဆိုသည့် စကားကဲ့သို့ တစ်ပါတည်း
 ပြီးစီး ပါဝင်နေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို သိသိနေရခြင်း၊ ထပ်ခါ ထပ်ခါ
 သိနေရခြင်း၊ အဆက်မပြတ်သိနေရခြင်းတို့သည် ဤ ဒုက္ခမျိုး

နောက်ထပ် မဖြစ်ရအောင် အရိယာမဂ် ဓားသန်လျက်ဖြင့် ပယ်ဖျက်ခုတ်ထွင် ဆိုသည့်စကားအတိုင်း မဂ္ဂသစ္စာဖြင့် ပယ်-ပယ်-ပယ်-ပယ် နေရာကျပါသည်။ ထို ပယ်-ပယ် နေရာကျအောင် ဒုက္ခသစ္စာကို သိသိ သိသိနေမှုသည် မဂ္ဂသစ္စာ ဘာဝေတဗ္ဗံ ဟူ၍ ဟောတော်မူသည် ဖြစ်သောကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားသည် မည်ပါတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာမှန်း သိတိုင်း သိတိုင်း သမုဒယ သစ္စာကိုပယ်မှု၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားများမှု၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုမှု လေးပါးစလုံး ပြီးစီးပါတော့သည်။ ပြီးစီးသည် ဆိုသော်လည်း မဂ်ဇော ဖိုလ်ဇော မကျရဖူးသေးသော အာရဒ္ဓ ဝိပဿက ကလျာဏ ပုထုဇဉ်များမှာ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်သာ ဖြစ်သေးသည်။ ပထမ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုကား မရောက်သေးပေ။

လူတိုင်းသိသော အနိစ္စ ဒုက္ခ

အနတ္တလက္ခဏံ ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ န ပညာယတိ။

ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ-မြတ်စွာဘုရားသခင် ပွင့်တော်မူသော အခါကို၊ ဝိနာ-ကြင်၍၊ အနတ္တလက္ခဏံ-အနတ္တလက္ခဏာသည်၊ န ပညာယတိ-မသိမမြင် မထင်ရှား နိုင်ချေ။

ဟူ၍ နဝကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ဋီကာ၌ လာရှိသည့်အတိုင်း ဘုရားသခင်ပွင့်တော်မူမှ အနတ္တကို ထင်မြင်နိုင်သည်။

[အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၆ ၌ပါ၏။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ဋီကာ၌ မတွေ့မိ။ ။စာတည်း။]

အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခကိုမူကား ကမ္ဘာအစဉ်အဆက် သိ၍ လာကြရသားပဲဟု အချို့က ပြောကြပါသည်။ စင်စစ်သော်ကား ထိုသိလာကြရသည့် အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခဆိုတာ အများခေါ်ဝေါ်ပညတ်သမုတ်အပ်သည့် သမ္မုတိသစ္စာ အနေမျှသာ သိကြရသည်။ ပရမတ္ထသစ္စာ အနေမျိုးမဟုတ်။ ပရမတ္ထသစ္စာ အနေမျိုးမဟုတ်သည့်အတွက်လည်း အနိစ္စ ဒုက္ခကို မြင်ရပါလျက်နှင့်ပင် အနတ္တအစစ်ကို မမြင်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပရမတ္ထသဘာဝယထာဘူတကျနသည့် အနိစ္စဒုက္ခမှာ မျက်စိ တစ်မှိတ်ခန့်ကာလအတွင်း ရုပ်က ကုဋေငါးထောင်ကျော်၊ နာမ်က ကုဋေတစ်သိန်း ဖြစ်ပျက် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ခဏိက အနိစ္စနှင့် ခဏိက မရဏဒုက္ခသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုခဏ၌ အနိစ္စနှင့် ခဏိကမရဏဒုက္ခသာလျှင် တစ်ခဏလေးမျှ ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် တားမရ ဆီးမရ အစိုးမရသည့် အနတ္တလက္ခဏာအစစ် ဖြစ်ပါသည်။

သမ္မုတိအနိစ္စဆိုတာ တစ်ဘဝမှတစ်ခါသေတာမျိုး၊ ယခုမြင်၍ နောက်မှပျက်တာမျိုး၊ ယခုလရှိ၍ နောက်လကျမှ မရှိတာမျိုး၊ ယခုနှစ်ရှိ၍ နောင်နှစ်မှ ပျက်တာမျိုး စသည်ဖြင့် နှစ်ပေါင်း၊ ကပ်ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ တည်ပြီးမှ ပျက်တာမျိုး စသည်ကို ခေါ်ပါသည်။ သက်တမ်းအရှည်ဆုံး ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌မူကား မဟာကမ္ဘာကြီး ရှစ်သောင်းလေးထောင်ကြာမှသာ တစ်ခါသာ သေရသည့် အနိစ္စမျိုးဖြစ်ပါသည်။ သမ္မုတိ ဒုက္ခမှာမူ သက္ကာယမကင်းသော ဖျားခြင်းနာခြင်း၊ ပူပင်သောကများရခြင်း၊

ငရဲ၌ခံရခြင်း၊ အိုနာ ကျိုးကန်းရှိရခြင်း စသည်တို့ကို ခေါ်ပါသည်။
ဤအနိစ္စမျိုးကိုမူ ၃၁-ဘုံသားတိုင်းပင် သိကြလျက်နေပါသည်။

အနိစ္စအစစ်ဆိုတာ ပါရမီ မပြည့်သေးသော၊ လူ နတ်တို့
သိအပ်သော တရားမျိုးမဟုတ်ပါ။ အနိစ္စအစစ်ကို သိပြီးဆိုမှဖြင့်
အနတ္တအစစ်ကိုလဲ သိပြီးဖြစ်ရပါတော့သည်။ ထို့ကြောင့်-

**အနိစ္စသညိနော မေယိယ အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ၊
အနတ္တ သညိနော အသ္မိမာန သမုဋ္ဌါတံ ပါပုဏာတိ။ ဒိဋ္ဌေဝ
ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ- ဟူ၍ နဝဂိုတ္တရ ပါဠိတော် (၁၉၆) ၌ ဟောတော်မူ
ပါသည်။**

(အနက်မှာ) **မေယိယ**-ချစ်သား မေယိယ၊ **အနိစ္စ**
သညိနော-အနိစ္စသညာထင်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ **အနတ္တ သညာ**-
အနတ္တဟု ထင်လာမှုသည်၊ **သဏ္ဌာတိ**-အလိုလို တည်လာ၏၊
အနတ္တသညိ-အနတ္တဟု ထင်လေ့ရှိသောသူ သည်၊ **ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ**-
မျက်မှောက်သောကိုယ်၏ အဖြစ်၌သာလျှင်၊ **အသ္မိမာန**
သမုဋ္ဌါတံ-ငါဟူသော မာန်မာန ကင်းကွာခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊
နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်လေတော့၏။

ဘုရားသခင် မပွင့်မီက သမ္မုတိ အနိစ္စနှင့် သမ္မုတိ ဒုက္ခကို
သာ မြင်ရ သိရ၍ အနတ္တကိုမူ သမ္မုတိ အနေမျိုးမျှ မသိမမြင်ရဘဲ
ငါငါငါငါနှင့် တငါတည်းသာ ငါနေကြ၍ ကမ္ဘာသာလဲသည်
ငါမလဲ မပြောင်းဘူး၊ ဒီတစ်ခါတည်းသာပဲဟု ထင်နေကြရ၍

ဟိုတုန်းက အနတ္တကိုသာ မမြင်ရတာ၊ အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခကိုတော့ အသိကြရသားပဲ ဟု အထင် အမှတ်မှားနေကြခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ဖြစ်သော အနိစ္စ ဒုက္ခကိုမူ ယခု သာသနာတော်တွင်းကြီးထဲမှာတောင် မသိနိုင်ကြလို့ ခက်နေကြသေးတာကိုလည်း စဉ်းစား၍ ကြည့်နိုင်ပါသည်။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအစစ်ဆိုတာ ယခုခေတ်အခါမှာ ကျမ်းဂန်ဘယ်လိုပဲ တတ်တတ်၊ နည်းမှန် လမ်းမှန် မရလျှင် သိဖို့ရာ အလွန်တရာမှ ခဲယဉ်းပါသည်။

လက္ခဏာရေးသုံးပါး မြင်ပုံ

နဝကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်ဋီကာ၌ -

အနတ္တလက္ခဏေ ဒိဋ္ဌေ နိဗ္ဗာနံ ဒိဋ္ဌနာမ-
ဟူ၍ လာပါသည်။

(အနက်မှာ) **အနတ္တလက္ခဏေ**-အနတ္တလက္ခဏာကို၊ **ဒိဋ္ဌေ**-မြင်သည်ရှိသော်၊ **နိဗ္ဗာနံ**-နိဗ္ဗာန်ကို၊ **ဒိဋ္ဌနာမ**-မြင်သည်မည်၏။

ထို့ကြောင့် အနတ္တကိုမြင်မှ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ကြောင်း ဤပါဠိဖြင့် ထင်ရှားပါသည်။ အနတ္တကိုလည်း အနိစ္စအစစ်ကိုမြင်မှ **အနတ္တအစစ်**ကို မြင်နိုင်ကြောင်းပြပြီးပြီ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အနိစ္စသည်သာလျှင် ရှေးဦးစွာ သိရရန် ပဓာနလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်ဟု ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌-

ဝိသေသတော ပန ဣမသ္မိံ ဉာဏေ အနိစ္စ လက္ခဏာ ဒဿနမေဝ ပဓာနံ၊ တသ္မိံ ယေဝ ဣတရာနိ ကမေန ဒိဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ-ဟူ၍ ဆိုပါသည်။

(အနက်မှာ) ဝိသေသတော ပန- အထူးအားဖြင့်ကား၊ ဣမသ္မိံ ဉာဏေ-ဤဝိပဿနာဉာဏ်ပညာအရာ၌၊ အနိစ္စ လက္ခဏာ ဒဿနမေဝ-အနိစ္စလက္ခဏာကို မြင်ခြင်းသည်သာ လျှင်၊ ပဓာနံ-လိုရင်းဖြစ်သော ပဓာန သဘောသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ တသ္မိံ -ထိုအနိစ္စလက္ခဏာကို၊ ဒိဋ္ဌိယေဝ-မြင်အပ်သော် သာလျှင်၊ ဣတရာနိ-ဤမှတစ်ပါးသော လက္ခဏာတို့ကို၊ ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌာနိ-မြင်အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

လက္ခဏာရေးသုံးပါးစလုံးမြင်မှ မဂ်ဖိုလ်ကိုရနိုင်ကြောင်း ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ၌-

ယောပန အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာတိ တိလက္ခဏာနိ သလ္လက္ခေတိ၊ တဿ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကဏ္ဏေ ဗန္ဓကုဏပံ ဝိယ ဟောန္တိ၊ သင်္ခါရာရမ္ပဏ မေဝ ဉာဏံ သင်္ခါရတော ဝုဋ္ဌာတိ-

(အနက်မှာ) ယော ပုဂ္ဂလော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနိစ္စံ-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခ၊ အနတ္တာ-အနတ္တ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တိလက္ခဏာနိ- လက္ခဏာရေးသုံးပါးတို့ကို၊ သလ္လက္ခေတိ-မှတ်ထင်၏၊ တဿ ပုဂ္ဂလဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည်၊ ကဏ္ဏေ-လည်ပင်း၌၊ ဗန္ဓကုဏပံဝိယ-ဖွဲ့ချည်အပ်သော အကောင်ပုပ်ကဲ့သို့၊ ဟောန္တိ-ထင်ရှားကုန်၏။

သင်္ခါရာရမ္မဏမေဝ-သင်္ခါရ တရားသာလျှင် အာရုံရှိသည်ဖြစ်
သော၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်သည်၊ သင်္ခါရတော-တေဘူမကသင်္ခါရမ၊
ဝုဋ္ဌာတိ-ထ၏။

ဤကား ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိခေါ် တိရဏပရိညာ ခေါ်
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မြင်ဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါး တစ်ပြိုင်နက်မြင်
ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

လက္ခဏာရေးသုံးပါးတွင် တစ်ပါးမြင်လျှင် ကြွင်းနှစ်ပါး
လည်း တစ်ပါတည်း မြင်တော့တာပဲဟု အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (၃၊ ၂၈၃)
၌ ဖော်ပြသည်မှာ-

**ဧတေသု တီသု လက္ခဏေသု ဧကသ္မိံ ဒိဋ္ဌေ ဣတရ
ဒွယံ ဒိဋ္ဌမေဝ ဟောတိ၊ တေန ဝုတ္တံ အနိစ္စသညိနော
မေယိယ အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ တိ။**

(အနက်မှာ) ဧတေသု တီသု လက္ခဏေသု-ဤသုံး
ပါးသော လက္ခဏာတို့တွင်၊ ဧကသ္မိံ -တစ်ပါးကို၊ ဒိဋ္ဌေ-
မြင်အပ်သည်ရှိသော်၊ ဣတရဒွယံ- အကြွင်းနှစ်ပါးကိုလည်း၊
ဒိဋ္ဌမေဝ- အလိုလိုထင်မြင်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ အနိစ္စသညိနော မေယိယ
အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်၏။

လက္ခဏာရေးသုံးပါးတွင် တစ်ပါးကိုတော့ မြင်ပါပြီ၊
သုံးပါးစလုံးတော့ ကြာလျှင် မြင်လာအောင် ရှုတုန်းပါပဲ ဆိုလျှင်

ထိုမြင်သော တစ်ပါးသည် လက္ခဏာရေး အစစ်မဟုတ်ဘူးဟုမှတ်၊ ပရမတ်စစ်လျှင် တစ်ပါးမြင်က ၄-ပါးစလုံးမြင်ပြီး ဖြစ်ရတော့၏။ ဟုတ်တာပေါ့။ သုံးပါးစလုံး ဖြစ်ပျက်ချည်းပဲကိုး၊ ဒါကြောင့်မို့လို့ အနိစ္စက ဒီမှာ၊ ဒုက္ခက ဟိုမှာ၊ အနတ္တက တခြားမှာဟုဆိုရသော တရားမျိုးမဟုတ်။ တရားကိုယ်မှာ တစ်ခုတည်း။ လက္ခဏာသာ ကွဲသည်ဟု မှတ်ပါ။

သုံးပါးလုံး တစ်ပြိုင်နက်မမြင်

ပရမတ် လက္ခဏာရေးဆိုတာ တစ်ခါမြင်လျှင် စကား ပြောရင်း ဆိုရင်း နေရင်း ထိုင်ရင်းလဲမြင်လို့ ရတာမျိုးဖြစ်ပါသည်။ မမြင်ဖူးသေးလျှင်မူကား မြင်းမိုရ်တောင် ကြီးခြားသလောက် ဝေးပါသည်။ မြင်တော့လဲ အနိစ္စဆိုလဲ ဒီဒုက္ခပါပဲ။ ဒုက္ခဆိုတာလဲ ဒီအနတ္တပါပဲ။ အနတ္တဆိုတာလဲ ဒီအနိစ္စ ဒုက္ခပါပဲ။ သို့ရာတွင် အနိစ္စက ပို၍ ထင်ရှားလာတဲ့အခါ ထင်ရှားတယ်။ အနတ္တက ပို၍ ထင်ရှားလာတဲ့အခါ ထင်ရှားတယ်။ ဒါကြောင့် မို့လို့ လက္ခဏာရေးတစ်ပါးတည်းနှင့် နိဗ္ဗာန်မရောက်ဘူး၊ သုံးပါးစလုံး ထင်ရှားပြီးမှ ရောက်တယ်ဟု ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ (၁၆၆) ၌-

အာဒိတောဝ ဒုက္ခတော အဘိနိဝိသိတွာ ဒုက္ခ
တော သင်္ခါရေ ပဿတိ၊ ယသ္မာ ပန ဒုက္ခတော ဒိဋ္ဌ
မတ္တေနော မဂ္ဂုဋ္ဌာနံ နာမ န ဟောတိ။ အနိစ္စ တောပိ
အနတ္တတောပိ ဒဋ္ဌမေဝ ဝဋ္ဋတိ-

ဟူ၍ ပါရှိ၏။

(အနက်မှာ) အာဒိတောဝ-အစမှသာလျှင်၊ ဒုက္ခတော - ဒုက္ခအားဖြင့်၊ အဘိနိဝိသိတွာ-နှလုံးသွင်း၍၊ ဒုက္ခတော-ဒုက္ခအားဖြင့်၊ သင်္ခါရေ-သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ ပဿတိ-ရှု၏။ ယသ္မာပန-အကြင်ကြောင့်ကား၊ ဒုက္ခတော-ဒုက္ခအားဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌမတ္တေ နေဝ-ရှုမြင်ကာမျှဖြင့်သာလျှင်၊ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ နာမ-မဂ်ဟုဆိုအပ်သော ထခြင်းမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ အနိစ္စတောပိ-အနိစ္စအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနတ္တတောပိ-အနတ္တအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဒဋ္ဌမေဝ-ရှုခြင်းငှာသာလျှင်၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်မြတ်တော့၏။

ဤကဲ့သို့ တစ်ပါးကိုမြင်ရုံနှင့် မပြီးသေး၊ ကျန်နှစ်ပါးကိုလည်း ရှုရဦးမည်ဟု ဆိုပေမယ့် ထခြင်းမှာသွားပြီး ရှုရမှာမဟုတ်ဘူး။ ဒီဖြစ်ပျက်ပဲ ထပ်ပြီး ရှုရမှာပဲ၊ ဒါကြောင့် အနိစ္စတစ်ပါးကိုမြင်လျှင် ကြွင်းနှစ်ပါးကိုလည်း အလိုလို မြင်တော့တာပဲဟုဆိုခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ မမြဲတာမြင်တော့ ဆင်းရဲထင်၏။ မမြဲလို့ ဆင်းရဲတော့ အစိုးမရတာကို အလိုလိုသိ၏။ ၎င်းပြင် ဓမ္မ သင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ (၂၆၉) ဌ်ပင်-

ဧကလက္ခဏာ ဒဿန မတ္တေနေဝ ဟိ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ နာမ န ဟောတိ-ဟူ၍ လာရှိ၏။

(အနက်မှာ) ဟိသစ္စံ-မှန်၏။ ဧကလက္ခဏာဒဿန မတ္တေနေဝ-တစ်ပါးတည်းသော လက္ခဏာရေးကို မြင်ကာ

မျှဖြင့်သာလျှင်။ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံနာမ-မဂ်ဟုဆိုအပ်သော ထခြင်း
မည်သည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်။

ထို့ကြောင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟူသော လက္ခဏာယာဉ်
သုံးပါးစလုံးကို ထင်မြင်မှသာလျှင် မဂ္ဂဝုဋ္ဌာန ဖြစ်နိုင်၏ဟု
အသေအချာ မှတ်ရမည်။ သို့သော်လည်း အထူးကြောင့်ကြစိုက်ရ
တော့သည် မဟုတ်။ တစ်ပါးကို ထင်မြင်လျှင် ပွားများနေရင်း
ကြွင်းနှစ်ပါးသည်လည်း လွယ်ကူစွာ ထင်မြင်လာတော့သတည်း။

ရှင်းပြပါဦးအံ့။ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို စွဲ၍ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ
ဟူသော အမည်သုံးမျိုးထွက်ပေါ်လာရလေသည်။ ထိုအမည်
သုံးမျိုးသည်လည်း ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အာဘောဂ နှလုံးသွင်း
ဖြစ်ရမည့် အားလျော်စွာ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူထားသော
အမည်များ ဖြစ်၏။

ဖြစ်ပျက်ကို ရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှုနေရင်းပင် ရံခါ
အနိစ္စ မမြဲသော တရားပါကလားဟု အာရုံပြု သဘောပေါက်၏။
ရံခါ ဤသို့ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက် နေရခြင်းသည် သူ့သဘာဝအတိုင်း
သူဖြစ်၏။ မည်သူမျှ အစိုးမရ။ စေခိုင်း အမိန့်ပေး၍ မရဟု
အာရုံပြုသဘောပေါက်၏။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်မှုပျက်မှု သဘောအား
ဖြင့် တရားအရ တူသော်လည်း အနိစ္စဟူ၍ သဘောပေါက်
အာရုံပြုသော ခဏ၌ ဒုက္ခဟူ၍ အာရုံမပြုနိုင်။ ဒုက္ခဟူ၍ သဘော
ပေါက် အာရုံပြုသောအချိန်၌လည်း အနတ္တဟူ၍ အာရုံမပြုမိနိုင်။
အချိန်ကာလခြား၍ အသီးအသီးသဘောပေါက်၏။ တစ်ချိန်

တည်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာဘောဂနှလုံးသွင်း သုံးမျိုးမဖြစ်။ သိ၊ ပယ်၊ ဆိုက်ပွား-ဟူသော မဂ် ကိစ္စလေးပါးတို့၌ကား ကိစ္စကိုသာဆိုသည်။ အာဘောဂ နှလုံးသွင်းကို ဆိုသည်မဟုတ်။ (စဉ်းစားဆင်ခြင် ကြပါကုန်။)

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူသော လက္ခဏာသုံးပါးကို သဘော ပေါက်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မဂ္ဂဝုဋ္ဌာန ဖြစ်လုဆဲဆဲ ရှေးအဖို့၌ အနိစ္စဟု နှလုံးသွင်းနေစဉ် မဂ်ကို ရအံ့။ ထိုမဂ်ကို အနိမိတ္တမဂ်ဟု ခေါ်၏။ ဒုက္ခဟူ၍ နှလုံးသွင်းနေစဉ်ရသော မဂ်ကို အပ္ပဏီဟိ တမဂ်ဟုခေါ်၏။ အနတ္တဟူ၍ နှလုံးသွင်းနေစဉ် ရသောမဂ်ကို သုတမဂ်ဟုခေါ်၏။ အနတ္တဟူ၍ နှလုံးသွင်းနေစဉ် ရသောမဂ်ကို သုညတမဂ်ဟုခေါ်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် တူညီသော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ ထင်ရှားစွဲမြဲသော အာဘောဂကို လိုက်၍ မဂ်၏ အမည် သုံးပါးဖြစ်ရလေသတည်း။

နိဗ္ဗာန်ရောက်ပွယ် လမ်းသုံးသွယ်

၁။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။

အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

(ဓမ္မပဒ-၅၄)

သဗ္ဗေ-ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သင်္ခါရာ-သင်္ခါရတရားတို့ သည်၊ အနိစ္စာ-အမြဲမရှိကြလေကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ယဒါ- အကြင်အခါ၌၊ ပညာယ-ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့်၊ ပဿတိ- ရှုမှတ်၏။ အထ-ထိုသို့ ရှုမှတ်နိုင်သည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခေ-ဖြစ်ပျက်

ဒုက္ခအပေါင်းတို့၌၊ **နိဗ္ဗိန္ဒတိ**-ပျင်းမုန်းငြီးငွေ့၍ လာလေတော့၏။
ဧသ-ဧသော-ဤသို့ ပျင်းမုန်းငြီးငွေ့၍ လာခြင်းသည်၊ **ဝိသုဒ္ဓိယာ**-
 ကိလေသာလွတ်ကင်း စင်ကြယ်ခြင်း၏၊ **မဂ္ဂေါ**-နိဗ္ဗာန်ရောက်
 ကြောင်း လမ်းကောင်းစင်စစ် ဧကန်ပင် ဖြစ်လေတော့၏။

၂။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
 အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။
 သဗ္ဗေ-ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သင်္ခါရာ-သင်္ခါရတရား
 တို့သည်၊ ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲအတိသာဖြစ်ကြလေကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့
 ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ပညာယ-ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာဖြင့်၊
 ပဿတိ-ရှုမှတ်၏၊ အထ-ထိုသို့ ရှုမှတ်နိုင်သည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခေ-
 ဖြစ်ပျက်ဒုက္ခအပေါင်း၌၊ **နိဗ္ဗိန္ဒတိ**-ပျင်းမုန်း ငြီးငွေ့၍ လာလေ
 တော့၏၊ **ဧသ-ဧသော**-ဤသို့ ပျင်းမုန်း ငြီးငွေ့၍ လာခြင်းသည်၊
ဝိသုဒ္ဓိယာ-ကိလေသာ လွတ်ကင်းစင်ကြယ်ခြင်း၏၊ **မဂ္ဂေါ**-
 နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းစင်စစ် ဧကန်ပင် ဖြစ်လေ
 တော့၏။

၃။ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
 အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။
 သဗ္ဗေ-ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တရားအပေါင်းတို့သည်၊
 အနတ္တာ-အစိုးမရကြလေကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ယဒါ- အကြင်
 အခါ၌၊ ပညာယ-ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့်၊ ပဿတိ- ရှုမှတ်၏၊
 အထ-ထိုသို့ ရှုမှတ်နိုင်သည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခေ-ဖြစ်ပျက် ဒုက္ခ

အပေါင်း၌၊ နိဗ္ဗန္တတိ-ပျင်းမုန်း ငြီးငွေ့၍ လာလေတော့၏။ **ဧသ-ဧသော၊** ဤသို့ ပျင်းမုန်း ငြီးငွေ့၍လာခြင်းသည်၊ **ဝိသုဒ္ဓိယာ-** ကိလေသာ လွတ်ကင်းစင်ကြယ်ခြင်း၏။ **မဂ္ဂေါ-**နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်း စင်စစ်ဧကန်ပင်ဖြစ်လေတော့၏။

ဖြစ် ပျက် မြင်ရပုံ ဥပမာ

ဤပါဠိသုံးပုဒ်အရ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို မြင်ပြီဆို မှဖြင့် တစ်ရက်နှစ်ရက်ဖိ၍ အားထုတ်လိုက်။ အားထုတ်မိလျှင် အလုံးစုံသောအရာတို့ကို မလိုချင် မနှစ်သက် မခင်တွယ် မစိုးရိမ်ဘဲ ပျင်း မုန်း ငြီးငွေ့၍ နေတော့၏။ တချို့မှာ လခစားမို့လို့ အခွင့်ရက်စေ့နေတာတောင် အလုပ်ပြုတ်ချင် ပြုတ်ပေစေဆိုပြီး တရားကို ဆက်လက် အားထုတ်နေကြသေး၏။ ဤကဲ့သို့ အခြေမျိုး ကျလာလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းပင်ဤကဲ့သို့စိတ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်ကား ထင်ရှား၏။ ရှေ့အစွန်း နောက်အစွန်း စဉ်းစားပြီးမှ သာ ခေတ်ကျပ်ကြီးမို့လို့ တစ်ယောက်ကောင်းတာနှင့် တစ်အိမ်သားလုံး ဒုက္ခရောက်ဖွယ်ရာကို မြင်လို့ စိတ်ကို လျော့ပြီး ပရိယေသနာကိစ္စကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင် နေရတာသာများပါသည်။ သို့ရာတွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ချထားပါက ဤငြီးငွေ့တာမျိုးလဲ ပျောက်ပျက် သွားတတ်ပါသည်။ (ဓမ္မတာပင်)။

၎င်းပြင် ရုပ်နာမ်တို့သည် စိစိစိစိ၊ ဖြုတ်ဖြုတ်ဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် ချုပ်ပျက်နေကြတာကို ကြားရသည်ဆိုရာ၌ အထူး ဝီရိယစိုက်၍ အားထုတ်ဖူးသော သူများမှာ ကိုယ်တိုင်သိပြီး ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။ ပေါ့ဆဆ အားထုတ်ထားသော သူများနှင့် အားမထုတ်ရသေး

သောသူများအတွက် ထင်ရှားစေဦးအံ့။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက် ရာတွင် ရုပ်ကလာပ်တို့သည် အချင်းချင်း ထိခတ်မိသည်ရှိသော် အသံဖြစ်မြဲ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကြောင်ပန်းတောရ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက -

“ခြစ်ခြစ်ရဲရဲပူသော အိုးကင်းထဲ၌ ထည့်အပ်သော နှမ်းတို့ကဲ့သို့ ဖျစ်ဖျစ်ဟူသံ ဆူညံပျက်ပြား ဉာဏ်နားမှ ကြားရ၊ ဉာဏ်မျက်စိတွင်မှ မြင်ရသော ပရမတ္ထ အမူအရာ ကိုမျှ ကိရိယာ သဘာတို့ကိုသာ သင်္ခါရဟုဆိုသည်” ဟူ၍ ရေးသားတော်မူပါသည်။

၎င်းပြင် သေက္ခတောင် တောရဆရာတော် ဦးတိလောက ၏ ပဏ္ဍိတဝေဒနိယကျမ်း၌လည်း-

“လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် သစ်ရွက်စိုကလေးတွေကို ရဲရဲညီးသော မီးကျိုးထဲသို့ ချလိုက်လျှင် ညှိုးနွမ်းတွန့်လိမ် လျက် ဆွေးမြည့်လျက် ပျက်ကွယ်၍ သွားကြဘိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သစ်သစ် လတ်လတ် နှမ်းစေ့ကလေးတွေ ကို လောလောပူသော အိုးကင်းထဲသို့ ထည့်လိုက်လျှင် ညှိုးနွမ်းဆွေးမြည့်လျက်၊ ဖျစ်ဖျစ်မြည်လျက် ပျက်ကွယ်၍ သွားကြဘိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထို့အတူ ရုပ်ကလာပ် ကလေးတွေသည် ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် ဇရာမီးလောင်၍ ညှိုးနွမ်းတွန့်လိမ်လျက်၊ နာကျင် ဆွေးမြည့်လျက်၊ ဖျစ်ဖျစ်မြည်လျက် ပျက်ကွယ်၍ သွားကြကုန်၏”

ဤကဲ့သို့သော အသံတွေကို ကြားရရုံမျှမက အမျိုးမျိုးသောအတွင်းမှ ဖြစ်သော ဖြစ်ပျက်လျက်နေသော အသံတို့ကိုလည်း ကြားရပါသေး၏။ သို့ရာတွင် လိုအပ်သည်ဟု မထင်၍ မရေးတော့ပါ။ သိလိုလျှင် အားထုတ်၍ ကြည့်ကြပါကုန်။

သက္ကာယလုံကြီး တန်းလန်း

ဤတရားကို အားမထုတ်လျှင် သက္ကာယမပြုတ်။ သက္ကာယမပြုတ်က အပါယ်နှင့် အဟုတ်ဆက်သွယ်နေသည် ဖြစ်သောကြောင့် သက္ကာယပြုတ်အောင် အဆောတလျှင် အားထုတ်အပ်ကြောင်း သံယုတ်ပါဠိတော် (သံ၊ ၁၊ ၁၂၊ ၅၂) ၌-

သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောဝ မတ္တကေ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ-
ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

(အနက်ကား) သတ္တိယာ-အသွားနှစ်ဖက် မြဲမြဲထက်သော လုံကြီးဖြင့် ဩမဋ္ဌော ဝိယ-ရေမျိုရင်ဝ စူးရှ၍နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့လည်းကောင်း။ မတ္တကေ-ဦးခေါင်းတစ်ခုလုံး၌၊ ဒယုမာနောဝ-မီးတောက်လောင်၍နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဟာနာယ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ဖြုတ်ခြင်းငှာ၊ ဘိက္ခု-သံသရာရေး အပါယ်ဘေးကို မြော်တွေးမြင်သူ ရှင်လူ ရဟန်းသည်၊ သတော-မမေ့မလျော့ မပေါ့ဆဘဲ မြဲသော သတိရှိသည်ဖြစ်၏။ ပရိဗ္ဗဇေ-ဝိပဿနာအလုပ်ကို ကြိုးကြိုးကုတ်ကုတ် နောက်မဆုတ်ဘဲ အားထုတ်ရာသတည်း။

တရားမြင်မှ ဘုရားမြင်

ဤကဲ့သို့ ကြိုးစားအားထုတ်မှ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကိုမြင်မည်။ တရားကိုမြင်မှလည်း ဘုရားကိုမြင်ရာ ကျမည်ဟု ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်၌ -

ဓမ္မံ-တရားတော်မြတ်ကို၊ **အပဿန္တော**-မမြင်သောသူသည်၊ **မံ**-ငါဘုရားကို၊ **နပဿတိ**-မြင်သည် မမည်၊ **ဓမ္မံ** -တရားတော်မြတ်ကို၊ **ပဿန္တော**-မြင်သောသူသည်သာလျှင်၊ **မံ**-ငါဘုရားကို၊ **ပဿတိ**-မြင်သည်မည်၏။

တစ်ပတ်အတွင်း ရဟန္တာဖြစ်နိုင်

ဤတရားကို အားထုတ်လျှင် ၇-ရက်အတွင်း ရဟန္တာဖြစ်နိုင်၏ဟု မူလပဏ္ဏာသ သတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော် (မ၊ ၁၊ ၉၀) ၌ -

ဘိက္ခဝေ-ချစ်သားတို့၊ **ယောဟိ** **ကောစိ**-ရဟန်းရှင် လူအကြင်သူသည်၊ **သတ္တာဟံ**-၇-ရက်တို့ ပတ်လုံး၊ **ဣမေ စတ္တာရော** **သတိပဋ္ဌာနေ**-သတိပဋ္ဌာန်တရား ဤ ၄-ပါးတို့ကို၊ **ဧဝံ**-ဤသို့ ငါဘုရားဟောတော်မူတိုင်း၊ **ဘာဝေယျ**-နေ့ညမနား ပွားများအားထုတ်အံ့၊ **တဿ**-ထိုသူအား၊ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ**-ယခု မျက်မှောက်သောဘဝ၌ပင်၊ **အညာဝါ**-အရဟတ္တဖိုလ်သည်လည်း၊ **ဘဝိဿတိ**-ဖြစ်လတ္တံ့၊ **သဉ္ဇပါဒိသေသေ**-ခန္ဓာကြွင်းသည်၊ **သတိ**-ရှိသော်၊ **အနာဂါမိဘာဝါ**-အနာဂါမိဖိုလ်သည်လည်း၊

ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွိန္နံ ဖလာနံ-ဖိုလ်နှစ်ပါး
တို့တွင်၊ အညတ ရံဖလံ-ဖိုလ်တစ်ပါးပါးကို၊ ပါဠိကဒီ- အလိုရှိ
အပ်၏။

ဤကဲ့သို့ ၇-ရက်အတွင်း အနာဂါမ်ရဟန္တာဖြစ်နိုင်တယ်ဆို
လျှင် ဥဒယဗ္ဗယအစစ်ကိုမြင်တဲ့ စူဠသောတာပန်လောက်တော့
လွယ်လွယ်လေးပင်ဟု ဧကန်မူချ ယုံကြည်သင့်ပါသည်။ ပါရမီ
ကောင်းလျှင် တစ်မဂ်တစ်ဖိုလ်လောက်တော့ ၇-ရက်အတွင်းမှာ
ယခုအခါ ပေါက်ရောက်နိုင်သည်ဟူ၍ ဟောရာရောက်ပြီးဖြစ်ပါ
သည်။ သို့ပါ၍ ဘုရားဟောနှင့် ကိုယ်တွေ့ ကိုက်မကိုက် မှန်မမှန်
စမ်းသပ်ကြည့်တော်မူကြပါကုန်။

စာမတတ်ပေမယ့် အားမလျော့နဲ့

စမ်းကြည့်ဆိုသော်လည်း တချို့က စာမတတ်လျှင် မဖြစ်
နိုင်ဘူးထင်တတ်ကြပါသည်။ မမှန်ပါ။ ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌ ဟော
တော်မူပါသည်။

အပ္ပံပိ စေ သံဟိတဘာသမာနော၊
ဓမ္မဿ ဟောတိ အနုဓမ္မစာရီ။
ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ၊
သမ္ပပ္ပဇာနော သုဝိမုတ္တစိတ္တော။
အနုပါဒိယာနော ဣဝေါ ဟုရံဝါ၊
သဘာဂဝါ သာမညဿ ဟောတိ။

(ဓမ္မပဒ-၁၆)

(အနက်မှာ) ယော နရော-ရဟန်းရှင်လူ အကြင်သူသည်၊ အပွဲသံဟိတဘာသမာနောပီ-ဘုရားတရားတော်မြတ် ပိဋကတ် ကို တတ်မြောက်အောင်မြင် မသင်ရငြားသော်လည်း။ ဓမ္မဿ-မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ဆိုက်ရောက်နိုင်ရန် လမ်းမှန်သောတရားကို၊ အနု ဓမ္မစာရီ-လျော်ညီစွာလှ သမထ ဝိပဿနာကို ကျင့်လေ့ရှိသည်။ စေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့၊ သော နရော-ရဟန်းရှင်လူ ထိုသည့် သူသည်၊ ရာဂဉ္စ-ရာဂတရားကို လည်းကောင်း၊ ဒေါသဉ္စ-ဒေါသတရားကိုလည်းကောင်း၊ မောဟဉ္စ-မောဟတရားကို လည်းကောင်း၊ ပဟာယ-^၁တဒင်္ဂ ဝိက္ခမံ သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့် ^၂လေးတန်ဝီရိယ ^၃သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မဖြစ်မိအောင် တိတိပယ်ဖြတ်၍၊ သမ္ပပ္ပဇာနော-အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တကို လှလှကြီးမြင်သည်ဖြစ်၍၊ သုဝိမုတ္တစိတ္တော-တဒင်္ဂ ဝိက္ခမံ သမုဇ္ဈေဒ ^၄ဝိမုတ္တံဖြင့် အမှန်ကောင်း စွာ လွတ်လိုပါဘိ စိတ်ကောင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣဝေါ-ဤပစ္စုပ္ပန် ဘဝ အဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာဓာတ်အာယတနတို့၌လည်းကောင်း၊ ဟုရံဝါ-နောင်တမလွန်ဘဝ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာ ဓာတ်အာယတနတို့၌ လည်းကောင်း၊ အနုပါဒိယာ နော-ဒိဋ္ဌိတဏှာဖြင့် ပြင်းပြစွာ စွဲလမ်းခြင်းမရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သော နရော-ထိုသို့ဆိုပြီး ဥဿုံ လုံးစုံဖြစ်သူ ရဟန်းရှင်လူသည်၊ သာမညဿ-မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် သုံးတန် အထူး ရဟန်းကျေးဇူး၏၊ သဘာဂ ဝါ-လက်ကိုင်မိမိ အဖို့အပုံရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

၁-တဒင်္ဂ ဝိက္ခမံ သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့် ၊ ၂-လေးတန်ဝီရိယ ၃-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ဝိမုတ္တံဖြင့် ၁ မှ ၄ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ (၃၆၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤဒေသနာတော်အရ စာမတတ်ပေမယ့် အားမလျော့ အပ်ပါ။ တရားအားထုတ်ရာ၌မူ စာမတတ်သူကသာပြီး ထင်လွယ် မြင်လွယ်ပါသည်။

အချိန်မရွေး တရားရနိုင်

ဘုရားမရှိသောအခါမို့လို့ တရားအားထုတ်လို့ မရဘူး ထင်တတ်သောသူများအတွက် သုတ်မဟာဝါ ပါဠိတော်ကို ရေးပြပါအံ့။

ယော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိဟဿတိ။
ပဟာယ ဇာတိ သံသာရံ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတိ။

(ဒီ-၂၊ ၁၀၁။)

(အနက်မှာ) ယော-အကြင်သူသည်၊ ဣမသ္မိံ ' ဓမ္မဝိနယေ-ဤသုတ်အဘိဓမ္မာ ဝိနည်း၌၊ အပ္ပမတ္တော- မမေ့ မလျော့ မပေါ့မစား ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်သည် ဖြစ်၍၊ ဝိဟဿတိ-ပါသော အဆီအသား သိက္ခာသုံးပါးကို ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော်လည်း ကျင့်သုံးဆောက်တည်၍ နေလတ္တံ့။ သော-ထိုသူသည်၊ ဇာတိသံသာရံ-ပဋိသန္ဓေ စွဲနေရစွာ သံသရာ ကြီးကို၊ ပဟာယ-တံတွေးပေါက်သို့ မထောက်မညှာ ပယ်စွန့်ခွာ၍၊ ဒုက္ခဿန္တံ-ဒုက္ခပြတ်ကိန်း ဆင်းရဲငြိမ်းခြင်းကို၊ ကရိဿတိ-ပြုရ ရောက်ရလတ္တံ့။

ဘယ်အခါမဆို တရားမှန်ကို ကျင့်က ရဟန္တာဖြစ်နိုင်
ကြောင်း သုတ်မဟာဝါ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်မှာ-

**ဣမေ စ သုဘဒ္ဓ ဘိက္ခု သမ္မာ ဝိဟရေယျံ၊
အသုညော လောကော အရဟန္တေဟိ အဿ။**

(ဒီ၊ ၂၊ ၁၂၅။)

(အနက်မှာ) သုဘဒ္ဓ-ချစ်သားသုဘဒ္ဓ၊ ဣမေ ဘိက္ခု-ဤ
ငါဘုရား၏ သာသနာတော်ထမ်း ရှင်ရဟန်း တို့သည်၊ သမ္မာ-
ဖြောင့်မှန်စွာ၊ ဝိဟရေယျံ-သမထ ဝိပဿနာကို ကျင့်သုံးဆောက်
တည်၍ နေကုန်အံ့၊ လောကော-လောကသည်၊ အရဟန္တေဟိ-
ရဟန္တာတို့မှ၊ အသုညော-မသုဉ်းမဆိတ်သည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏။

ထို့ကြောင့် ကြိုးစား၍ အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်
သတည်း။

တာဝတိံသာနတ်ထက်သာသောလူ

မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရာ၌ ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသားတို့
သည် မြောက်ကျွန်းသားတို့ထက်လည်းကောင်း၊ တာဝတိံသာနတ်
တို့ထက်လည်းကောင်းသာကြောင်း၊ ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ တိဟိတ်ပေါ
ကြောင်းကို တိကင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပုံမှာ-

တိဟိ ဘိက္ခဝေ ဌာနေဟိ ဇမ္ဗုဒီပိကာ မနုဿာ ဥတ္တရ
ကုရုကေ မနုဿေ အဓိဂ္ဂဏှန္တိ ဒေဝေစ တာဝတိံသေ၊ ကတ
မေဟိ တိဟိ သူရာ သတိမန္တော ဣဓ ဗြဟ္မစရိယဝါသော။

(အံ၊ ၃၊ ၁၉၈)

(အနက်မှာ) ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့ တိဟိ-သုံးပါးကုန်သော၊
ဌာနေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဇမ္ဗုဒီပိကာ-တောင်ကျွန်း၌
ဖြစ်ကုန်သော၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ဥတ္တရ ကုရုကေ- မြောက်
ကျွန်း၌ဖြစ်ကုန်သော၊ မနုဿေစ-လူတို့ကိုလည်းကောင်း၊
တာဝတိံသေ-တာဝတိံသာ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝေစ-နတ်တို့ကို
လည်းကောင်း၊ အဓိဂ္ဂဏှန္တိ-လွှမ်းမိုးကဲလွန်ကြကုန်၏။ ကတမေ
ဟိတိဟိ-အဘယ်သုံးပါးတို့ဖြင့်၊ အဓိဂ္ဂဏှန္တိ-လွှမ်းမိုးကဲလွန်ကြ
သနည်းဟူမူ၊ သူရာ-တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေနေငြား ပညာအားဖြင့်
ရဲရင့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သတိမန္တော-တိဟိတ် ပဋိသန် ပညာခံ
ကြောင့် မြဲမြံသော သတိရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣဓ-ဤတောင်
ကျွန်း၌၊ ဗြဟ္မစရိယဝါသော-မြတ်သောအကျင့် သီတင်းသုံးရ
ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤအကြောင်း သုံးပါးတို့ဖြင့်၊
အဓိဂ္ဂဏှန္တိ-လွှမ်းမိုးကဲလွန်ကြကုန်၏။

ဤပါဠိကို ထောက်သဖြင့် တိဟိတ်ပေါကြောင်း ထင်ရှား
ပါပြီ၊ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ တိဟိတ်မဟုတ်ဘူး၊ မရနိုင်ဘူးဟုမထင်ကြ
ပါနှင့်။ ဒါကြောင့်မို့လို့-

တိဟိတ် ဒွိဟိတ်၊ ဝိစိကိမ်၊ ချိတ်၍ထားပါဘိ။
 ကိုယ်တိုင်သိရန်၊ ကိုယ်တိုင်ကြံ၊ သည်းခံကြိုးစား
 ကြည့်။

ပဋိဘာဂါ၊ သမထာ၊ ထင်လာတိဟိတ်သိ။

ဥဒယဗ္ဗယာ၊ ဝိပဿနာ၊ ထင်လာတိဟိတ်သိ- ဟူ၍
 စပ်ဆိုပါသည်။

တိဟိတ် ဟုတ်မဟုတ် အလကားနေရင်း ရမ်းပြီး ထင်၍
 မနေကြပါနှင့်၊ မှတ်တင်၍ စမ်းကြပါ။ တိဟိတ်မှန်လျှင် နည်းမှန်
 လမ်းမှန် သမထအားထုတ်က ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကို တွေ့တတ်
 ပါသည်။ ဝိပဿနာ၌မူကား ဥဒယဗ္ဗယကို သိရတတ်ပါသည်။
 ဤကဲ့သို့ ဆရာကောင်းထံ ကျနစွာ စမ်းသပ်ကြည့်လို့ မရတော့မှ
 ကိုယ်ထင်ချင်တာ ထင်သင့်ကြပါသည်။

တရားရနိုင်သော အရည်အချင်းငါးခု

သို့ဖြစ်၍ ယခုဘဝ မဂ်ဖိုလ်ရသော အင်္ဂါငါးပါးကိုလည်း
 မှတ်သားရန် ရေးပြပါအံ့။

သဒ္ဓေါ ဟောတိ အပ္ပါဗာဓော အမာယာဝိ
 အာရဒ္ဓဝီရိယော ပညဝါ၊ ဣမေ ပဉ္စ ပဓာနိယင်္ဂံ
 နာမကာ၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ သမ္ပန္နာဂတာနံ ပဓာနံ
 ပတိသမ္ပန္နတိ။

(မဇ္ဈိမ ပဏ္ဏာသပါဠိတော် မ၊ ၂၊ ၂၉၈-၉၊ ၃၂၉။)

(အနက်မှာ) သဒ္ဓေါ-ထက်သန်သော သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ အပ္ပါဗာဓော-ကိုယ် လက်အင်္ဂါ ကျန်းမာတောင့်တင်း အနာကင်းသည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အမာယာဝီ-နှလုံးဖြောင့်စင်း လှည့်ပတ်ခြင်းကင်းသည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အာရဒ္ဓဝီရိယော-ထက်သန်သော ဝီရိယရှိသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ပညဝါ-နာမ်ရုပ်နှစ်တန် ဖြစ်ပျက်ဟန် ဥဒယဗ္ဗ ယဉာဏ်ကို သိစွမ်းနိုင်သည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဣမေ ပဉ္စ- ဤငါးပါးတို့သည်။ ပဓာနိယင်္ဂံ နာမကာ-ပဓာနိယ အင်္ဂါ မည် ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-ထိုတရားတို့နှင့်၊ သမ္ပန္နာဂတာနံ- ပြည့်စုံကုန်သော သူတို့အား၊ ပဓာနံ-ပဓာနဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်သည်။ ပတိသမ္ပန္နတိ-ပြည့်စုံ၏။

ဤအင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာကို ယခုဘဝ၌ပင်ရအောင် အားထုတ်နိုင်ပါပြီ။ ဤအင်္ဂါ ငါးပါးတွင်လည်း ဥဒယတ္ထဂါမိနိဟပညာ သည်သာလျှင် အခက် ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ဤကျမ်းကလည်း ဥဒယတ္ထ ဂါမိနိဟပညာကို လွယ်ကူစွာ သိနားလည်အောင်ကို ရှေးဦးစွာ အဓိကထား၍ ပြ သောကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤပဓာနိယင်္ဂံ အင်္ဂါငါးပါးကို မှတ်မိလွယ်စေရန် သီးခြား ထုတ်နုတ်၍ ပြရန် သင့်လျော်မည်ထင်သောကြောင့် အောက်တွင် ရေးသားပြပါအံ့။

- ၁။ သဒ္ဓေါ-ထက်သန်သော သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ၂။ အပ္ပါဗာဓော-ကျန်းမာခြင်း
- ၃။ အမာယာဝီ-နှလုံးဖြောင့်စင်း မာယာကင်းခြင်း။
- ၄။ ဝီရိယံ-ထက်သောဝီရိယရှိခြင်း။
- ၅။ ပညာ-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အတပ်သိခြင်း။

တရားမရနိုင်သော အင်္ဂါငါးပါး

၎င်းပြင် ဤနေရာ၌ မဂ်ဖိုလ်ကို တားမြစ်တတ်သော အန္တရာယ်ငါးပါးကိုပါ သိစေအပ်သည်ဖြစ်၍ ရေးပြပါအံ့။

- ၁။ ကမ္မန္တရာယ်-ပဇ္ဇာနန္တရိယကံကြီးထိုက်ခြင်း။
- ၂။ ကိလေသန္တရာယ်-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူရှိခြင်း။
- ၃။ ဝိပါကန္တရာယ်-ဒွိဟိတ်၊ အဟိတ်ဖြစ်ခြင်း။
- ၄။ အရိယူပဝါဒန္တရာယ်-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြစ်မှားခြင်း။
- ၅။ အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ်-အာဏာတော်ကို လွန်ကျူးခြင်း။

ဤငါးပါးတွင် တစ်ပါးပါးနှင့် ငြိ၍နေလျှင် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာကို မရနိုင်ပါ။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဝိပဿနာနှင့် ဆိုင်သော အမျိုးမျိုးသော ကျမ်းတို့၌ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ပုံ၊ ထင်ပုံ၊ မြင်ပုံတို့ကို ရေးသားသည်ဖြစ်သော်လည်း နားမလည်သောသူသာ များလှသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤကျမ်း၌ လူတိုင်း နားလည်လွယ်အောင် ကိုယ်ချင်းစာ၍ ယခုလောက လူပြီနိုးသက်သက်များကိုပင် နားလည်စေချင်၍ မိမိရှေ့တွင်ရှိသော ယောဂီများကို ပြောနေဘိသကဲ့သို့ စကားမျိုးဖြင့်သာလျှင် များစွာ ရေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပါဠိကိုအနက်ပြန်ဆိုချက်၊ အနက်နိဿယကိုမှ လိုချင်သူများ၊ မှီငြမ်းကိုးကားလိုသူများအတွက်
ပညာအလင်းပြတအုပ်ဆိုင်မှဝယ်ယူရရှိနိုင်မည့်
ပါဠိ အနက် နိဿယ (၆) ကျမ်း

- (၁) ပညာအလင်းပြ (၅) စောင်တွဲ (၁၅၀၀/-)
- (၁) ဘုရားအနုကဏ္ဍတင်၊ (၂) ရတနာရွှေမျိုင့်၊ (၃) အတွင်းအောင်ခြင်း (၈) ပါး၊ (၄) အပြင်အောင်ခြင်း (၈) ပါး၊
- (၅) အဟံအဝေဝရာ ဟောစီ အစချီ ရှေးရိုးစဉ်လာ မေတ္တာစို့
- (ပါဠိအနက်နိဿယ - အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်၊ ဗြဟ္မစိုရ်လေးပါးပွားနည်းများပါဝင်သည်။)
- (၂) ပရတ္တု - မဟာဝိသုတာရာမတိုက်တိုက်အုပ်ဆရာတော်ဦးနန္ဒိယ ရေးသားသော

မဟာသမယသုတ်တော် (၇) သုတ်

- ပါဠိအနက်နိဿယ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်နှင့် သာသနဓဇသိရိပဝရဝမ္မာစရိယဦးစံကြည်ပြုစေသော
- မဟာသမယ (၇) သုတ် မြန်မာပြန်များပါဝင်သည်။ (သီးသန့်တစ်အုပ်တည်းနှင့်ပြီးပြည့်စုံသောကျမ်း) ၃၅၀၀/-
- (၃) ဆရာတော်ဦးဝုဏ္ဏ

ဓမ္မစကြာပါဠိတော်အနက်နိဿယနှင့် အနတ္တလက္ခဏသုတ်ပါဠိတော်အနက်နိဿယ
(နှစ်စောင်တွဲ) (သီးသန့်တစ်အုပ်တည်း) ၁၀၀၀/-

(၄) ဆဋ္ဌမူ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် အနက်နိဿယ (သီးသန့်တစ်အုပ်တည်း) ၅၀၀/-

- (၅) ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသုံးရှေးမူ (ဆယ်စောင်တွဲ) မှ ထုတ်နုတ်သော
- ပရိတ်ကြီး ၁၁-သုတ် ပါဠိအနက် နိဿယ (သီးသန့်တစ်အုပ်တည်း)

(၆) လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

မဟာသရဏာဝုဓိတော်ကြီး ပါဠိအနက်နိဿယ (သီးသန့်တစ်အုပ်တည်း)

ပညာအလင်းပြတအုပ်ဆိုင် (The Knowledge Book Shop)

ပညာအလင်းပြ

(၄၅ - စောင်တွဲ) အသုံးများသော လက်ရွေးစင်

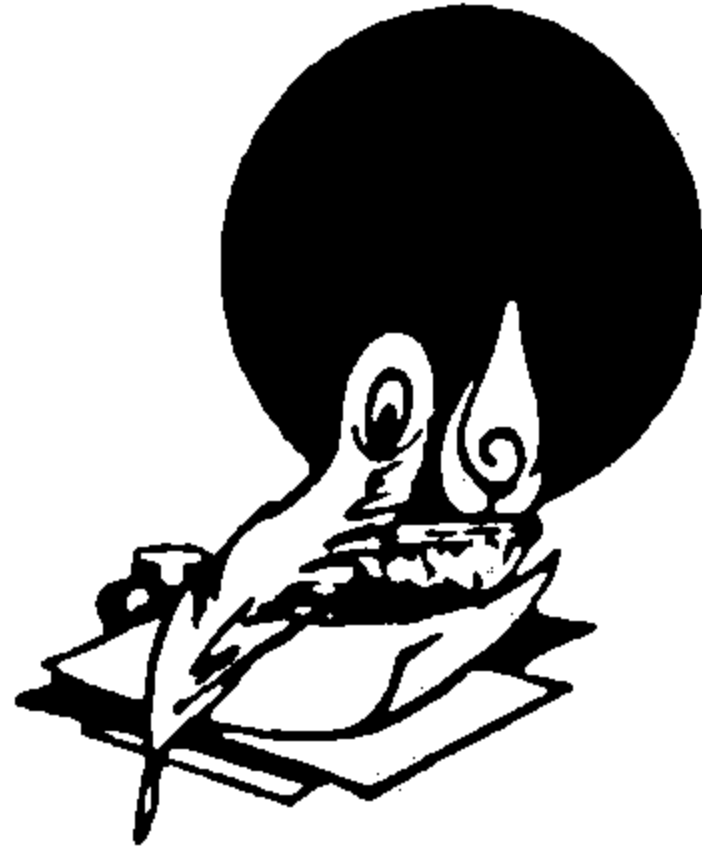
ဂုဏ်တော်ပရိတ်ဂါထာ ပေါင်းချုပ်

ပါဠိ - အနက်နိဿယ - မြန်မာပြန်များနှင့် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းညွှန်းဆိုချက်များ

ဤစာအုပ်တွင် ပါဝင်သော ပါဠိအနက်နိဿယမြန်မာပြန်များ

၁။ စိန်ရောင်ခြည်ဘုရားပင့်	၂၆။ ရန်သူမမြင်နိုင်သော ဂါထာ (ကိုယ်ပျောက်ဂါထာ)
၂။ နတ်ပင့် - အမျှဝေ - တိုက်တွန်းချက်	၂၇။ သံ(ခ)ချက် မိုးကြိုးကွင်းဂါထာ
၃။ နမောတဿ (သမိုင်းကြောင်းပါသည်။)	၂၈။ ရွှေစည်းခုံမိုးကြိုးလွှဲဂါထာ
၄။ နမောဗုဒ္ဓါယ သိဒ္ဓိ	၂၉။ နာညတြ - အစချီဂါထာ
၅။ ဇယဇန္တာ ဗောဓိယာ မူလေ - အစချီ	၃၀။ မြစ်ကူးချောင်းခြား ခရီးသွားဂါထာများနှင့်
၆။ ဇယစက္ကအောင်ရှစ်ချက်ဂါထာ	ကြည်း - ရေ - လေ ခရီးသွားဂါထာ
၇။ ဓာရဏပရိတ်	၃၁။ ဆေးဝက်ပါဆရာတော်၏
၈။ ပရိမိတ္တဇာလသုတ်ပရိတ်	ကပ်ကျော်လာဘ်ခေါ်ဂါထာ
၉။ အဘိဏ္ဍာသုတ်	၃၂။ ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိ မှော် (၉) ဂါထာ
၁၀။ ငါးရံမင်းပရိတ်ခေါ်မစ္ဆရာဇသုတ်ပရိတ်	၃၃။ သဝေမပါ (၉) ဂါထာ
၁၁။ စက္ကပရိတ် (စက်ပရိတ်)	၃၄။ တောင်ပုလုဆရာတော်၏ သရဏဂုံတည်ခြင်း
၁၂။ ဆဒိသာပါလသုတ်ပရိတ်	အကျိုးသွား ပါဠိအနက်နိဿယနှင့် အဓိပ္ပာယ်
၁၃။ သီရိသိင်္ဃ ဂါထာခေါ်ရှင်သူငယ်ပရိတ်	ရှင်းလင်းဟောကြားချက်များ
၁၄။ ဇယံတီ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူစက်ပရိတ်	၃၅။ ဇလွန်မြို့ - မာရ်အောင်မြင် ပြည်တော်ပြန်
၁၅။ ရှင်သီဝလိ ၁၀ ဂါထာ	မြတ်စွာဘုရားကြီး၌ တည်ရှိသော ဓမ္မဓက်ဂါထာ
၁၆။ ရှင်ဥပဝုတ်ဂါထာ	နှင့် နဖူးသင်းကျစ်ဂါထာ
၁၇။ ဒိဝါ တပတိ - အစချီသဗ္ဗဇယမင်္ဂလာဂါထာ	၃၆။ ရေသုကြီးဦးခန္တီ၏ လိုတ - ရက္ခန္ဓာသယဂါထာ
၁၈။ နမောတေ - အစချီ နေမင်း - လမင်းဂါထာ	ခေါ်နေသိဒ္ဓိဂါထာ
ဣတိပိသော - အစချီ	၃၇။ တောင်တန်းဆရာတော်ကြီး၏
ဘုရားဂုဏ်တော် (၉)ပါး၊ တရားဂုဏ်တော်	အဖိုးတန်နတ်ချစ်ဂါထာများ
(၆)ပါး၊ သံဃာဂုဏ်တော် (၉)ပါး	၃၈။ တောင်တန်းဆရာတော်ကြီး၏ဂုဏ်တော်ကွန်ရာ
၂၀။ နတ်မင်းကြီးလေးပါး အစောင့်အရှောက်ဂါထာ	၃၉။ ဝေဒါသာကု - အစချီဂါထာ
(၇)နေသားသမီးများအတွက် ကံဖွင့်ကံပွင့်ကံမြှင့်	၄၀။ သုရဿတီဂါထာ (၃) မျိုး
၂၁။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရားရှိခိုးဆုတောင်းဂါထာများ	၄၁။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇယာသဆုတောင်းဂါထာ
၂၂။ သမ္ပုဒ္ဓေဂါထာ (၆)မျိုး (ဖြစ်စဉ်သမိုင်းပါသည်)	၄၂။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆုတောင်းဂါထာ
၂၃။ အရပ်ဆယ်မျက်နှာစည်းချက်ဂါထာများ	၄၃။ မေတ္တာပို့ဂါထာ
၂၄။ ဣစ္ဆန္တာ သာသပ ဂဗ္ဘေ - အစချီ ၁၂ ဂါထာ	၄၄။ အမျှဝေဂါထာ
၂၅။ တောင်တွင်းဆရာတော်ခင်ကြီးပျော်၏	၄၅။ နတ်ပို့ဂါထာ
လက်နက်(၉)ဖြာအောင်ဂါထာ	

ဖော်ပြပါ ပရိတ်ဂါထာ ဂုဏ်တော် ပါဠိများ၏ အနက်နိဿယများ၊ မြန်မာပြန်များ၊ ရှင်းလင်းချက်များနှင့် ခဲရာ ခဲဆစ် ပါဠိများ၏ အသံထွက်နည်းများ ပါဝင်ပါသည်။ (ဤကျမ်းစာအုပ်သည် ၂၀၁၅ - နှစ်ဆန်းထွက်မည်)

ဝိပဿနာရှုနည်းစည်းကမ်း

ရွှေမြို့၊ ရွှေဥဒေါင်းတောင် ဆရာတော်ကြီးထံမှ
ဆရာသက်ကြီးထံ ပေးစာ

ရွှေမြို့၊ ရွှေဥဒေါင်းတောင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတော်ဘုရား
ကြီးထံ မဂ်ဖိုလ်အကြောင်း ဤကျမ်းပြုသူ၏ ပထမ ဆရာက
လျှောက်ထား၍ ကိုယ်တော်ကြီးက ကိုယ်တော်တိုင် အားထုတ်၍
သိရသော တရားတို့ကို သနားသဖြင့် ဝိနည်းလွတ်အောင်
ကြံဆောင်ချီးမြှင့်တော်မူသည်ကို ဗဟုသုတအလို့ငှာ ရေးပြပါအံ့။
(မူရင်းအတိုင်း)

[ရွှေဥဒေါင်းတောင် တောရဘုန်းကြီး၊ ၁၂၈၈-ခု၊
သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၇-ရက်နေ့။]

ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တေနဝါ၊ သုတေ သုတမတ္တေနဝါ။
မုတေ မုတမတ္တေနဝါ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတ မတ္တေနဝါ။
ဧသဝန္တော ဒုက္ခဿာတိ-

ဟု ဥဒါနပါဠိတော် (၈၅-၆) ၌ ဒါရုစိမထေရ်အား မြတ်စွာဘုရား
ဟောတော်မူသည်။

ဒါရုစိ-ချစ်သားဒါရုစိ၊ ဒိဋ္ဌေ-စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် အဆင်းကို
မြင်ရာ၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တေနဝါ-စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် အဆင်းကို မြင်၏ဟု
သိရုံမျှသည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့၊ သုတေ-
သောတဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် သဒ္ဓရုပ်ကို ကြားသည်ရှိသော်၊ သုတ
မတ္တေနဝါ-ကြားရုံမျှသည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ- အကယ်၍ ဖြစ်
ငြားအံ့၊ မုတေ-နံသည် လျက်သည် ထိသည်ရှိသော်၊ မုတ
မတ္တေနဝါ-သိရုံမျှသည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်ငြား
အံ့၊ ဝိညာတေ-ကြံသည် တွေးသည် သိသည်ရှိသော်၊ ဝိညာ
တမတ္တေနဝါ-ကြံရုံသိရုံမျှသည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍
ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဧသေဝ ဧသောဧဝ-ဤသို့မြင်ရုံကြားရုံ နံရုံ လျက်ရုံ
ထိရုံ သိရုံမျှ နှလုံးသွင်း၍ ရှုခြင်းသည်ပင်လျှင်၊ ဒုက္ခဿ-
သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၏၊ အန္တော-အဆုံးပေတည်းဟု ဟောတော်
မူသည်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-မြင်သည် ကြားသည် နံသည် လျက်သည်
ထိသည်၊ အကြံကိုသိသည်ရှိသော် “ငါမြင် ငါကြား ငါနံ ငါစား
ငါထိ ငါကြံ ငါတွေးသည်” ဟု သက္ကာယ အတ္တ ဒိဋ္ဌိ ပညတ်အာရုံ

ပညတ်အသိ အနေအားဖြင့် မထင်မသိ အာရုံမပြုမူ၍ ဝိပဿနာ၏ အာရုံ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ သိခြင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ထင်မြဲသိမြဲ ဓမ္မတာ သဘောဖြစ်သော၊ ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ဖြစ်သော၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသော၊ မြင်သော ဝိညာဏ်စိတ် အဆင်း ရူပါရုံမျှ အာရုံပြုရသည်။ မြင်သောစိတ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငါမဟုတ်၊ ပရမတ်ဆတ်ဆတ်ဖြစ်သော စိတ်သာ မြင်သည်။ မြင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အတ္တကောင်မရှိ၊ မြင်သော ရူပါရုံအဆင်းဝဏ္ဏရုပ် ပရမတ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်။ အဆင်းရုပ် ပရမတ်ကိုသာ မြင်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကို မမြင်ကောင်း။ ထို့အတူ ဒွါရ ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါးသိလေ။

ဥပါဒ်စွန်း ဘင်္ဂစွန်း

“ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မြင်၏။ လူကိုမြင်၏။ လူသံ ငှက်သံ ကြား၏။ ငါစား၏။ ငါနံ၏။ ငါသွား၏။ ငါကြံ့၏။ ငါတွေ့၏” ဟူသော အသိအမြင်မျိုးသည် သဏ္ဌာနညတ် အာရုံမျိုးဖြစ်၏။ သဏ္ဌာနပညတ် အာရုံမလွတ်သေး။ သဏ္ဌာန ပညတ် အာရုံမျိုး အသိအထင်များနေလျှင် ပရမတ်ဆတ်ဆတ် ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သန္တတိအစဉ် ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်္ဂစွန်းကို ကောင်းမွန်သန့်ရှင်းစွာ ဝိပဿနာ ဉာဏ်မမြင်၊ မထင်နိုင်ချေ။

သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါးတို့၏ အာရုံပြုရာ ထင်ရာ သိရာ ဓမ္မသဘောဖြစ်သော မြင်ဆဲခဏ၌၊ အသစ် ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်၏ ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်္ဂစွန်း၊ အဆင်းရုပ်

၏ ချုပ်ပျက်ခြင်း ကြားဆဲခဏ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပစ္စုပ္ပန်စိတ်၏ ဖြစ်ပေါ်စ ဥပါဒ်စွန်း၊ ပျက်ချုပ်သော ဘင်္ဂစွန်း၊ သဒ္ဓရုပ်အသံ၏ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း၊ နံဆဲ ခဏ၊ စားဆဲခဏ၊ ထိဆဲခဏတို့၌ အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်ရုပ်တို့ကိုလည်း ထို့အတူ **ဝိညာတေ ဝိညာတ မတ္တေနဝါ** ပါဠိတော်အရမှာ ကြံသော ရှေ့စိတ်၊ ကြံသည်ကို သိသော နောက်စိတ်၊ တွေးဆသော ရှေ့စိတ်၊ တွေးဆသည်ကို သိသော နောက်စိတ်တို့၏ ခဏခဏဖြစ်ပေါ်၍ ခဏ ခဏ ချုပ်ပျက်၍နေသော ပစ္စုပ္ပန် နာမ်စိတ်တရားတို့၏ ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်္ဂစွန်းကို စိုက်၍ရှုရာ၏။

ထိုသို့ သိရုံမျှ အတွေးအဆ အကြံအစည်မပါဘဲ နေ့ရော ညဉ့်ပါ မနေမနား မီးပွတ်သော ယောက်ျားကဲ့သို့ မနေမနား ထွက်လေဝင်လေ တိုးထိရာ၌ စိုက်ထား၍ မှန်မှန် ရှုရာ၏။ ထိုသို့ ထွက်တိုင်းဝင်တိုင်း သိရုံမျှ ရှုသည်ရှိသော် နှာသီးဝ၌ တိုးထိသော ဝါယောဓာတ်ရုပ်၊ ထိုရုပ်တို့၏ ထိသည်ကို ရှုသိသောစိတ်၊ ထို နာမ်ရုပ်တို့၏ နှစ်ပါးစုံ အပိုင်းအခြားကို ရှေးဦးစွာ သိမြင်ထင်ရှား ၍ ထင်ရှား၍ ရုပ်နာမ်အစုမျှသာတည်းဟု ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ဝ၌ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အတ္တဇီဝ မရှိ၊ ကင်းသုဉ်းဆိတ်၍ ရုပ် နာမ် သွားသည်၊ စားသည်၊ ရပ်သည်၊ အိပ်သည်၊ ထိုင်သည် ဟု အမြဲ ထင်မြင်လာလိမ့်မည်။

ဝိပဿနာမြင်စ ပိရူပ

ထိုသို့ ရုပ်အစု၊ နာမ်အစု ဣရိယာပုတ် ၄-ပါး၌ အမြဲ ပိုင်းခြားထင်လာသောအခါ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမရူပဉာဏ် တစ်ဖက်ကမ်း ရောက်ပြီဟု မှတ်ရ၏။ ထိုသို့ ပိုင်းခြား၍ နာမ်ရုပ်တို့ကို ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း သီးသန့်ခြားနား၍ ဉာဏ်ဝ၌ အထင်အသိ များသည်ရှိသော် ထိုနာမ်ရုပ် နှစ်ပါးတို့၏ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ဆဲ ပျက်ဆဲခဏ ဖြစ်ပေါ်လာ တိုင်း ချုပ်တိုင်း ဓမ္မသဘော သန္တတိအစဉ်ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်စွန်းကို အမြဲရှုသော ဝိပဿနာဉာဏ်က အမီအသိ များလာ၏။ နေ့ရော ညပါ အသိများသည်ရှိသော် ဥဒယဗ္ဗဉာဏ် အစသို့ရောက် တော့၏။

ထိုဥဒယဗ္ဗဉာဏ်အစ အလယ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် **ဒီပဇာလာဝိယ နဒီသောတောဝိယ** ဟု ဟောတော်မူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ အဇ္ဈတ္တရုပ်နာမ်တို့၏ တသိမ့်သိမ့် တသဲသဲတရွရွ သဲကမ်းပါးများ ပြိုနေသလို ဉာဏ်ဝ၌ သိထင်၏။ ရုပ်တို့ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ထင်လာသည်ရှိသော် ရုပ်ဓာတ် တို့၏ ဝိပရိဏာမဒဏ်ချက်ကို ခံစားတတ်သော၊ သိသော ဝေဒနာ နုပဿနာတို့သည် အပ်နှင့် ဆွသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စူးနှင့်ထိုးဆ ဘိသကဲ့သို့လည်းကောင်း ရံဖန်ရံခါ ဖြစ်တတ်သည်။

ထိုရုပ်ခန္ဓာတို့၏ တသိမ့်သိမ့်တသဲသဲ အမြဲမပြတ် ဖောက် ပြန်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာနုပဿနာ ဒုက္ခသစ္စာ သာမညအားဖြင့် ထင်လာသည်ရှိသော် ဘဝသံသရာက စွဲလမ်းလာသော သက္ကာယ

အတ္တဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော စိတ်က ခန္ဓာကိုယ်ကို ငဲ့ညှာ၍ ငဲ့ညှာ၍ သက်သာရာရအောင် အရှု လစ်တတ်သည်။ ထိုအခါ ကိလေသာ စင်ကြယ်သော ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော သမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် ဩဘာသ ပီတိ နိကန္တိ ဟုဆိုအပ်သော ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း အန္တရာယ်ဆယ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။

ထိုအန္တရာယ်တို့ကို အာရုံမပြုဘဲ ဒုက္ခဝိပဿနာကို အမြဲ သိအောင် အာရုံပြုသည်ရှိသော် သိမ်မွေ့သော ရုပ်၊ သိမ်မွေ့သောစိတ်၊ သိမ်မွေ့သောဝေဒနာတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို အမြဲသိလာလိမ့်မည်၊ သိနေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် တစ်ဖက်ကမ်းရောက်၍ ဘင်္ဂဉာဏ်အစ ရောက်သည်ရှိသော် သဲကမ်းပါးများ ပြိုကျနေသလို၊ မီးလျှံများ ရိပ်ရိပ်ရိပ်ရိပ်နှင့် ပျက်ပျက်နေသလို ထသောရုပ်နာမ်သည် ထိုင်ရာသို့မပါ၊ ဆန့်သောလက်သည် ကွေးရာသို့ မပါ၊ မြှောက်သော ခြေသည် ချရာသို့မပါဘဲ ချုပ်၍ချုပ်၍ ကုန်ကုန်ကျန်ရစ်နေသည်ကို နေ့ညမပြတ် အမြဲသိထင်လာလိမ့်မည်။

ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ကူးရာ၌ သတိပြုရန်

ထိုသို့ သိထင်လာသည်ရှိသော် ထိုအာရုံအတိုင်း မလွတ်စေဘဲ အမြဲရှုသည်ရှိသော် ဘယဉာဏ်အစရှိသော အထက်ဉာဏ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်းရောက်၍ မိုးလုံးစက်ကျဘိသကဲ့သို့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကို စွန့်လွှတ်သော၊ စွန့်ခဲ့သော၊ ရုပ် နာမ်ခန္ဓာ ဖြစ်ခြင်း

ပျက်ခြင်းမရှိရာ အသင်္ခတဓာတ်ကို အာရုံပြုသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည်။

ထိုအခိုက်အတန့်၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစ မုစ္စိတု ကမုတာ ဉာဏ်စသည်တို့ကြောင့် လွန်မင်းစွာ ဆင်းရဲ ပင်ပန်းသော ဒုက္ခဒဏ်ချက် ဒုက္ခသစ္စာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည် နှလုံး၌ ပတ္တမြားတုံးကြီးများကို ထိလိုက်ဘိသကဲ့သို့ သီတိ သန္တိ-အလွန်အေးမြချမ်းသာ၍ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းမရှိရာ အသင်္ခတဓာတ်ကို စိတ်ကအာရုံပြုအာရုံပြု၍ နေလိမ့်မည်။ အနုမာန မဟုတ်ဘဲ မုချဆတ်ဆတ် အာရုံပြုမိခဲ့လျှင် အလွန်သန့်ရှင်း ခြားနားသိနိုင်ရန်၊ အထူးသိရန် အချက်မှာ-

(အသင်္ခတဓာတ်ကို အာရုံပြုသော အခိုက် အတန့် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ်သာရှိ၏။ ဥပမာ-ရန်သူ လိုက်၍ ရှေ့ကပြေးသွားသော သူသည် ချောင်း မြောင်းကို ခုန်လွှား၍ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်သကဲ့သို့တည်း။ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုးပါးက ရုပ်နာမ်ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို စပ်၍ အာရုံပြုသည်။ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်က ရုပ်နာမ် ဆိတ်သုဉ်းရာ အသင်္ခတဓာတ်ကို အာရုံပြုလိုက်သည်ဟု မြတ်စွာဘုရားဒေသနာ၌ လာသည်။)

ဤကား ရွှေဥဒေါင်းတောင် တောရကိုယ်တော်ကြီး၏ စာဖြင့် ရေးပေးသော မိန့်ခွန်းတော်တည်း။

ကိုယ်တိုင်ကျင့်ကြံ၍ သိတော်မူသည့်အတိုင်းရေး၍ ပေးတော်မူတာဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သိချင်လျှင် အားထုတ်၍ ကြည့်ကြပါ။ ကိုယ်တော်ကြီးသည် **ဒုက္ခပဋိပဒါ** ဖြစ်ပါသည်။ ဒန္တာဘိညနှင့် လက္ခဏာတူပါသည်။ **အပ္ပဏီ ဟိတ ဝိမောက္ခ** ခေါ်ပါသည်။

ဤကိုယ်တော်ကြီးသည် ဤစာကို ရေးစဉ်အခါက မအားလပ်သောကြောင့် အလျင်စလို ရေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက် စာ၌ တစ်စုံတစ်ရာ ပိုတာလိုတာရှိလျှင် ပြင်၍ ဖတ်ကြစေလိုပါသည်။

စာမတတ်ပေမယ့် သိနိုင်ခက်ပုံ ဥပမာ

တရားအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိတို့တွေ့ရသည့်အတိုင်းကား မှတ်မိသလောက်တော့ ပြောတတ်ကြပါ၏။ ပြောတတ်ပေမယ့် ကျမ်းဂန်မန့်စပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာမူ ကျမ်းဂန်နှင့် ကိုက်ညီအောင် တစ်လုံးပြီးမှတစ်လုံး ဒေသနာအစီအစဉ်အတိုင်း မကျော်မလွှားရအောင်ကား မပြောတတ်ကြပေ။ ကျမ်းဂန်တတ်သောသူများမှာလည်း အနုလောမဉာဏ်မှစ၍ မဂ်ဉာဏ်အထိ တစ်ခုစီ ခွဲခြား၍ မပြောနိုင်ကြပေ။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အနုလောမဉာဏ်မှစ၍ မဂ်ဉာဏ်အထိ စိတ္တုပ္ပါဒ်ခြောက်ခုသာရှိ၏။ ခြောက်ခုမှာ **မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်** ဟူ၍ဖြစ်၏။ ဤစိတ္တုပ္ပါဒ်ခြောက်ခုသည် ဘုရားသခင်မှသာ ခွဲခြား၍ သိနိုင်၏။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မျက်စိတစ်မှိတ်အတွင်း၌ နာမ်စိတ် ကလေးတွေ ကုဋေတစ်သိန်းကျော် ပျက်သည်ဆိုရာ၌ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ် ခြောက်ခုသည် မျက်စိတစ်မှိတ်ခန့် ကာလအတွင်း ကုဋေပေါင်း များစွာ ပျက်ရသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် ရှေးဦးစွာ စိတ္တုပ္ပါဒ် ခြောက်ခုဖြစ်၍ လူတို့ ဘယ့်နှယ် သိနိုင်ပါမည်နည်း။

ဥပမာ-ပါးလှစွာသော စက္ကူချပ်ကလေးတွေ ကုဋေ ပေါင်းများစွာ ထပ်၍ထား၊ ဤစက္ကူထပ်ကို ဖောက်ထွင်းနိုင်သော စို့ကိုတင်၊ ကြီးစွာသောတူနှင့် အားရှိသော သူက တစ်ချက်တည်း ပေါက်အောင် အားကုန်ထု၍ ဖောက်၊ ထောက်ခနဲပေါက်လတ္တံ့။ ပေါက်သွားသောအခါ တစ်ချက်တည်း ထောက်ခနဲဆို ကုဋေပေါင်း များစွာ စက္ကူချပ်တွေ ပေါက်သွားသည့်အနက် ပထမစက္ကူကို စို့က ဘယ်လို ဖောက်သွားတယ်။ စက္ကူက ဘယ်လိုဖြစ်သွားတယ်၊ ဘယ်လိုမြည်သွားတယ်၊ ဒုတိယစက္ကူကျတော့ ဘယ်လိုနေတယ်၊ တတိယ စတုတ္ထ ပဉ္စမ ဆဋ္ဌမစက္ကူများလည်း တစ်ချပ်စီ တစ်ချပ်စီ ဘယ်လိုဖြစ်တယ်လို့ ပြောပြနိုင်ကြပါမည်လား။ သိကော သိမတဲ့လား။ အားလုံး ဖောက်သွားတာတောင်မှ ထောက်ခနဲ လို့သာ တစ်ချက်တည်း သိလိုက်ရတာကလား၊ တစ်ချပ်စီခွဲ၍ ဘယ်မှာ သိနိုင်၊ ပြောပြနိုင်ပါမည်နည်း။

ယောဂီတို့သိပုံ ဥပမာ

ကျမ်းဂန်၌ကား စိတ္တုပ္ပါဒ်တစ်ခုစီအကြောင်း ခွဲခြား၍ ရေး၏။ ရေးသည်မှာလည်း တရားသဘော အစဉ်ကို သိစေလို၍

သာ ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက သနားကရုဏာတော်ဖြင့် ဟောဖော်ပြတော်မူသွားသောကြောင့်သာ ကျမ်းဂန်၌ရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စိတ္တုပ္ပါဒ်တစ်ခုစီကို သိဖို့ကိုကား ဘုရားသခင် ရွှေဉာဏ်တော် အရာသာတည်း။

မဂ်ပဲဟူ၍ကား မဂ်အကြောင်းကို မကြားဖူးသော ယောဂီ မသိပါ။ မဂ်ဟုအမည်မမှည့်တတ်ပါ။ ဖြစ်ပျက်တာ သိတဲ့စိတ် ချုပ်သွားသည်၊ တွေ့နေရတဲ့ ဖြစ်ပျက်တွေ ပျောက်သွားသည်၊ စိတ်ရော ကိုယ်ပါ ပျောက်သွားသည် ဟူ၍ကား သိကြပါ၏။ ဒါတောင်မှ မဂ်နောင် ဖိုလ်စိတ်တွေ များများ ဆက်ကျတဲ့လူမှာ သာပြီး ထင်ရှားပေတော့၏။ ဥပမာမှာ တောက လူရိုးတစ် ယောက်ကို ရန်ကုန်မြို့ မုန့်တိုက်ကြီးက အလွန်ကောင်းသော၊ ချိုဆိမ့်လှသော မုန့်ကိုကျွေးလျှင် ချိုမှန်း၊ ဆိမ့်မှန်း၊ ကောင်းမှန်း ကိုကား သိ၏။ မုန့်၏ အမည်ကိုကား ပြောတတ်မည်မဟုတ်ပေ။ ဤကဲ့သို့ပင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ တရား၏အရသာကိုကား ဘယ်လို နေသည်ဟု တပ်အပ်ဒိဋ္ဌပြောတတ်၏။ အမည်ကို ကား ကြားဖူး နားဝမရှိလျှင် မပြောတတ်ပါ။

ဤကား ပဋိပတ္တိပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကိုယ်တိုင်ကျင့်ကြံ၍ သိရသော ပဋိပတ္တိက္ကမနည်းတည်း။

နိဗ္ဗာန်ဝင်ခန်း (မဂ္ဂဝိထိကျပုံ)

ပရိယတ္တိပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဒေသနာက္ကမနည်းမှာကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၂၊ ၃၁၃) ၌-

ဧဝံ တထာ-ထို့အတူ၊ အယံ ယောဂါဝစရော ဝိ-
 ဤယောဂီသည်လည်း၊ ဘဝ ယောနိ ဂတိဌိတိ
 နိဝါသာနံ၊ ၃-ပါးသော ဘဝ၊ ၄-ပါးသော ယောနိ၊ ၅-
 ပါးသော ဂတိ၊ ၇-ပါးသော ဌိတိ၊ ၉-ပါးသော နိဝါသတို့၏။
 ပရတိရဘူတေ-ကမ်းတစ်ဖက်သဖွယ် ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာ
 နေ-နိဗ္ဗာန်၌၊ ပတိဌာတုကာမေ-တည်လိုသည်ဖြစ်၍၊
 ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဒိနာ-ဥဒယဗ္ဗယာ နုပဿနာ
 အစရှိသော၊ ဝေဂေန-လျင်သော ဉာဏ်အဟုန်ဖြင့်၊
 ဓေတုာ-ပြေးသွား၍၊ အတ္တဘာဝ ရုက္ခသာခါယ-
 အတ္တဘောတည်းဟူသော သစ်ကိုင်း၌၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊
 သြလမ္ပိတံ-တွဲရရွဲဆွဲသော၊ ရူပရဇ္ဇ၊ ဝါ-ရုပ်ကြိုးကို
 လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာဒိသု-ဝေဒနာ စသည်တို့တွင်၊
 အညတြ ဒဏ္ဍံဝါ-တစ်ပါးပါးသော တုတ်ကိုလည်းကောင်း၊
 အနိစ္စံ-မမြဲ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲ၊
 ဣတိဝါ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ အနတ္တာ-အစိုးမရ၊
 ဣတိဝါ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ အနု လောမာ ဝဇ္ဇနေန-
 အနုလုံအာဝဇ္ဇန်းဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်စွဲ၍၊ တံ-ထိုကြိုး
 တုပ်ကို၊ အမုဉ္ဇ မာနောဝ-မလွတ်ဘဲထားလျှင်၊ ပဌမေန
 အနုလောမ စိတ္တေန-ပထမအနုလုံစိတ်ဖြင့်၊ ဥလ္လပ္ပိတွာ-
 ခုန်၍၊ ဒုတိယေန အနုလောမစိတ္တေန-ဒုတိယအနုလုံ
 စိတ်ဖြင့်၊ ပရတိရ နိန္ဒပေါဏပဗ္ဗာရ ကာယော ဝိယ-
 ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ညွှတ်သော ကိုင်းသော ရှိုင်းသော

ကိုယ်ရှိသကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗာန်နိဗ္ဗာန် ပေါဏပဗ္ဗာရမာန သော-
 နိဗ္ဗာန်သို့ ညွှတ်သော ကိုင်းသော ရှိုင်းသောစိတ်ရှိသည်၊
 ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ တတိယေန အနုလောမ စိတ္တေန-
 တတိယအနုလုံစိတ်ဖြင့်၊ ပရတီရဿ-ကမ်းတစ်ဖက်၏၊
 ဥပရိဘာဂံ-အထက် အဖို့သို့၊ ပတ္တောဝိယ-ရောက်
 သကဲ့သို့၊ ဣဒါနိ-ယခု၊ ပတ္တဗ္ဗဿ-ရောက်အပ်သော၊
 နိဗ္ဗာနဿ-နိဗ္ဗာန်၏၊ အာသန္နော-အနီးသည်၊ ဟုတွာ-
 ဖြစ်၍၊ တဿ စိတ္တဿ-ထိုတတိယ အနုလုံစိတ်၏၊
 နိရောဓေန-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ တံသင်္ခါရာရမ္ပဏံ-ထို
 ကြိုးတုပ် သင်္ခါရအာရုံကို၊ မုဗ္ဗိတွာ-လွှတ်၍၊ ဂေါတြဘူ
 စိတ္တေန-ဂေါတြဘူစိတ်ဖြင့်၊ သင်္ခါရေ-ဥပါဒ်ဌီဘင်
 သင်္ခါရကင်းသော၊ ပရတီရဘူတေ-ဘဝ၏ ကမ်းတစ်ဖက်
 သဖွယ်ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနေ-နိဗ္ဗာန်၌၊ ပတတိ-ကျ၏၊
 ဧကာရမ္ပဏေပန-နိဗ္ဗာန်အာရုံပြု တစ်ကြိမ်တည်း၌ကား၊
 အလဒ္ဓါသေဝနတာယ-အာသေဝနပစ္စည်း မရသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဓမာနော-တုန်လှုပ်သော၊ သောပုရိ
 သောဝိယ-ထိုယောက်ျားကဲ့သို့၊ သုပ္ပတိဌိတော-ကောင်း
 စွာ တည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်သေး၊ တတော-
 ထို့နောက်မှ၊ မဂ္ဂညဏေန-မဂ်ညဏ်ဖြင့်၊ ပတိ ဌာတိ-
 တည်၏၊ ဣတိအယံ-ဤသည်ကား၊ ဥပမာ-ဥပမာတည်း။

ဤကား စာနည်းအတိုင်း အနုလောမဉာဏ်ကစ၍ မဂ္ဂ
ဝီထိကျအောင် ဥပမာနှင့်ပြပုံတည်း။

တတ္ထ-ထိုအနုလုံဂေါတြဘူနှစ်ပါးတို့တွင်၊ အနု
လောမံ-အနုလုံသည်၊ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကံ-နိရောဓသစ္စာကို
ဖူးအုပ်သော၊ ကိလေသတမံ-ကိလေသာ အဝိဇ္ဇာ အမှိုက်
တိုက်ကို၊ ဝိနောဒေတုံ-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ-
စွမ်းနိုင်၏၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရမ္မဏံကာတုံ-
အာရုံပြုခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

ဂေါတြဘု-ဂေါတြဘူသည်၊ နိဗ္ဗာနမေဝ-နိဗ္ဗာန်
ကိုသာလျှင်၊ အာရမ္မဏံကာတုံ-အာရုံပြုခြင်းငှာ၊
သက္ကောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကံ-နိရောဓ သစ္စာကို
ဖူးအုပ်သော၊ တမံ-ကိလေသာ အဝိဇ္ဇာ အမှိုက်တိုက်ကို၊
ဝိနောဒေတုံ-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

ယဿ-အကြင်သူအား၊ အနုလောမာနိ စိတ္တာနိ-
အနုလုံစိတ်တို့သည်၊ တီဏိ-သုံးကြိမ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-
ဖြစ်ကုန်၏၊ တဿ-ထိုသူအား၊ စတုတ္ထံ- လေးကြိမ်မြောက်၊
ဂေါတြဘုစိတ္တံ-ဂေါတြဘူစိတ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊
ပဉ္စမံ-ငါးကြိမ်မြောက်၊ မဂ္ဂ စိတ္တံ-မဂ်စိတ်သည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏၊ ဖလစိတ္တာနိ- ဖိုလ်စိတ်သည်၊ ဒွေ-နှစ်ကြိမ်တို့သည်၊
ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

ဤကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အတိုင်းပင်၊ ဒေသနာက္ခမနည်းကား အစီအစဉ်အတိုင်း သဘောကို တစ်လုံးမကျန် ဘုရားဟောအတိုင်း ရေးရ၍ ကျယ်၏။

ပဋိပတ္တိက္ခမနည်းကား ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သိရတဲ့အတိုင်း ရေးရ၍ တို၏။ အဓိပ္ပာယ်ကား အတူတူပင်တည်း။

ဓမ္မဒေသနာ တရားသတင်းစာ

[ဓမ္မဒေသနာ တရားသတင်းစာ နံပါတ် ၅၅-အုပ်တွင်ပါသော ရန်ကုန် မြို့သရက်တောကျောင်းတိုက်၊ မြို့မိကျောင်း ဦးဇေယျသေန အရှင်သူမြတ်၏ မိန့်ခွန်းသည် ကျမ်းဂန်မှ ထုတ်နုတ်၍ လူပြိန်း နားလည်လောက်အောင် ရေးထားရာ ကျမ်းဂန်အတိုင်း ယထာဘူတ ကျနလှသည့်အပြင် ဝိပဿနာယောဂီ များနှင့် အလွန်တရာသင့်လျော်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ဗဟုသုတအလို့ငှာ ရေးထည့်လိုက်ပါသည်။]

ဖြစ်ပျက်ရှာမှ မဖြစ်ပျက်တွေ့

ကိုယ့်ကိုယ်မှာ ဖြစ်ပျက် ဖြစ်ပျက် နေသော ဖြစ်ပျက် အစဉ်ကို အဆုံးမြင်အောင်ရှု၊ ဖြစ်ပျက်၏ အဆုံး၌ရှိသော မဖြစ်နိဗ္ဗာန် ကို ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြင့် မြင်လတ္တံ့။

ကိုယ့်ကိုယ်မှာရှိသော အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အထိ အစရှိသော ရုပ်တရားတို့ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို အာရုံပြု၍ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သည်ရှိသော် ဖြစ်ပျက်ကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်း ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံဟူ၍ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ဖြစ်ကြ၏။ ဤအနုလုံတွင် ဖြစ်ပျက်ဆုံးသည်။ အနုလုံနောက် ဖြစ်ပျက်အဆုံး

ရှိသော မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဂေါတြဘူညဏ်၊ မဂ်ညဏ်၊
ဖိုလ်ညဏ် ဖြစ်လတ္တံ့။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ အဇာတံ-မဖြစ်တရားသည်၊
အတ္တိ-ရှိ၏။ တသ္မာ-ထိုသို့ မဖြစ်တရားရှိသောကြောင့်၊
ဇာတဿ-ဖြစ်တရား၏။ နိဿရဏံ-လွတ်ကင်းရာမဖြစ်
တရားသည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏။

(ဥဒါနပါဠိတော် ၁၇၈။ တတိယ နိဗ္ဗာန ပဋိသံယုတ္တသုတ်)

ဖြစ်တရား၏လွတ်ကင်းရာ မဖြစ်တရားကို နိဗ္ဗာန်
ဆိုသည်။ “ဥပ္ပါဒေါ သင်္ခါရာ၊ အနုပ္ပါဒေါ နိဗ္ဗာနံ”

(ပဋိသန္တိဒါမဂ် ပါဠိတော် ၁၅၊ ၆၄။)

သင်္ခါရာ-ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့သည်၊ ဥပ္ပါဒေါ-
ဖြစ်တရားတည်း၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်သည်၊ အနုပ္ပါဒေါ-
မဖြစ်တရားတည်း။

အမတံ-သေခြင်းမရှိသော၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပါရံ-
တစ်ဖက်ကမ်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ သော-ထိုရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပါရံ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော သံသရာတစ်ဖက်
ကမ်းသို့၊ ဂတော-ရောက်တော်မူ၏။ ပါရပတ္တော-
နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်တော်မူ၏။ အန္တ ဂတော အန္တပတ္တော-
ဖြစ်ပျက်အဆုံးသို့ ရောက်တော်မူ၏။ ကောဋိဂတော
ကောဋိပတ္တော၊ ပရိယန္တဂတော ပရိယန္တပတ္တော-
သံသရာ၏နောက်ဆုံး အစွန်းအဖျားသို့ ရောက်တော်မူ၏။

အစွဲတ ဂတော-အစွဲဂတပတ္တော-အမတပတ္တော-
မသေရာအရပ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ နိဗ္ဗာနဂတော-
နိဗ္ဗာန ပတ္တော- မဖြစ်အေး- မဖြစ်ငြိမ်း- အေးငြိမ်းရာသို့
ရောက်တော်မူ၏။ သော-ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
ခန္ဓပရိယန္တေ-ခန္ဓာ၏အဆုံး၊ ဖြစ်ပျက်အစဉ်၏ အဆုံး
ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌၊ ဌိတော-တည်နေ၏။

နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်ပျက်အဆုံး၌ရှိကြောင်းကို ဤမဟာ
နိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိသာထင်ရှားလှ၏။

အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန် ဆိုသည်ကား အကြောင်း၏ အစွမ်းအား
ဖြင့် မဖြစ်သော အသင်္ခတဓာတ်ကိုသာလျှင် အနုပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာန်
ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ ဤနိဗ္ဗာန်သည် အဆုံးတည်း။ ဤနိဗ္ဗာန်သည်
အစွန်ဆုံးတည်း။ ဤနိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်ပျက်၏ အဆုံးစွန်တည်း။

(ပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ အနက်)

ခယဝယ သင်္ခါတံ အန္တံ အတိတာတံ အစ္စန္တာ -
ပျက်ခြင်းကို လွန်သောကြောင့် ခနိဗ္ဗာန်သည် အစ္စန္တမည်၏။
ခယနိရောဓော အစ္စန္တ နိရောဓော-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ ပျက်
ခြင်း ၂ဘက်လက္ခဏာကို ခယနိရောဓဆိုသည်။

[သတ္တဂုံတ္တရပါဠိတော် ၃၆၄။ မူလပဏ္ဏာသ၊ စူဠတဏှာသင်္ခယသုတ်
၁၉၈၊ သတ္တဂုံတ္တရ အဋ္ဌကထာ ၁၇၅-တို့နှင့် ညှိယူ၊ စာတည်း။]

၁-နိဗ္ဗာန်သည် အစ္စန္တမည်၏။ ၂-ဘက်လက္ခဏာကို ၃-ခယနိရောဓ
၁ မှ ၃ ထိ စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်ပိုင်းစာမျက်နှာ
(၃၆၄) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဤပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ အာဂုံယုတ္တိတို့ဖြင့် ဖြစ်ပျက်၏ အဆုံး၌ရှိသော မဖြစ်နိဗ္ဗာန်သည် ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ပေတည်း။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို မြင်လိုပါလျှင် ကိုယ့်ကိုယ်မှာသာရှိသော ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင်ရှုရမည်။ ကိုယ့်ကိုယ်မှာ ဖြစ်ပျက် ဖြစ်ပျက်နေသော အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိ ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို အဆုံးမြင်အောင် ရှုပါလျှင် ဖြစ်ပျက်၏ အဆုံး၌ရှိသော မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နိုင်သည်။ ထိုမဖြစ်နိဗ္ဗာန် ကိုယ့်ကိုယ်၌ တွေ့နိုင်ကြောင်း ဤသို့ဆိုတော်မူ၏။

နိဗ္ဗာန်ရှု ကိုယ်မှာတွေ့

**ဣမသ္မိံ ယေဝ ဗျာမမတ္တေကဠေဝရေ သသညိ
မိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညာပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ
လောကနိရောဓဉ္စ လောကနိရောဓ ဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒန္တိ။**
(စတုကင်္ဂုတ္တရပါဠိတော်၊ ရောဟိတဿသုတ် ၆၁။)

(မြန်မာပြန်) စိတ်သညာရှိသော တစ်လံမျှလောက်သော ဤကိုယ်၌ပင်လျှင် ဖြစ်ပျက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း၊ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို လည်းကောင်း ငါဘုရား ဟောကြားသိစေတော်မူ၏။

ဖြစ်မဖြစ် ပရမတ်အစစ် ဖြစ် သဘော၊ **မဖြစ်** သဘော ဟူ၍ အဟုတ်အမှန်ရှိသော ပရမတ်သဘောသည်ကား နှစ်မျိုးသာ လျှင်ရှိ၏။ ဖြစ်သဘောသည် တည်ရာမှီရာ ရှိမှသာလျှင် ဖြစ်သည်။

တည်ရာမှီရာမရှိဘဲ ဖြစ်သည် မဟုတ်။ ရုပ်တရားသည် နာမ်တရား
 ၌ တည်၍မှီ၍ဖြစ်သည်။ နာမ်တရားသည် ရုပ်တရား၌ တည်၍
 မှီ၍ ဖြစ်သည်။ ရုပ်တရားသည်လည်း အချင်းချင်း တစ်ပါးသည်
 တစ်ပါးကို မှီ၍ဖြစ်သည်။ (သဟဇာတနိဿယ ပုရေဇာတ
 နိဿယ) အတူတကွ မရှေးမနှောင်း တစ်ပြိုင်တည်း ဖြစ်၍ မှီခြင်း၊
 ရှေးဖြစ်၍ မှီခြင်း၊ နောက်ဖြစ်၍ မှီခြင်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် နာမ်
 ရုပ်တရားဟူသော ဖြစ်သဘောတို့သည် အချင်းချင်းမှီ၍ ဖြစ်ကြ
 ကုန်၏။ မှီရာတည်ရာမရှိဘဲ ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်ကုန်။

မဖြစ်အေး၊ မဖြစ်ငြိမ်း၊ အေးငြိမ်းခြင်း သန္တိလက္ခဏာရှိသော
 နိဗ္ဗာန် (မဖြစ်) သဘောသည်ကား တည်ရာမှီရာ ရှိသည်မဟုတ်၊
 အဘယ်ကြောင့် တည်ရာမှီရာ မရှိသနည်း။ မဖြစ် သဘောမှီ
 တည်ရာမရှိ။ ထိုစကားမှန်၏။ မဖြစ် သဘောသည် ဘယ်နေရာ၌
 တည်၍နေသည်ဟု မဆိုနိုင်။ မဖြစ်သဘော၏ တည်ဌာနကို
 ညွှန်ပြခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။ ညွှန်ပြစရာမရှိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ တဒါယတနံ-ထိုဂေါတြဘူ
 ဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏ အာရုံအကြောင်းဖြစ်
 သော မဖြစ် သဘောသည်။ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ တံ- ထိုမဖြစ်
 သဘောသည်၊ အပတိဌံ ဧဝ-တည်ရာမှီရာ မရှိသည်
 သာတည်း၊ အပဝတ္ထံ ဧဝ-ဖြစ်ခြင်းမရှိသည်သာလျှင်
 တည်း၊ အနာရမ္ပဏမေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသော အာရုံ
 ကို အာရုံပြုခြင်းမရှိသည်သာလျှင်တည်း၊ ဧသေ ဝ-

ဧသောဧဝ-ဤ (မဖြစ်) သဘောသည်သာလျှင်၊ ဒုက္ခဿ-
ဖြစ်ပျက်၏။ **အန္တော-**အဆုံးတည်း။

(ဥဒါန်း ပါဠိတော် ပထမ နိဗ္ဗာန ပဋိသံယုတ္တသုတ် ၁၇၇ ၌ အကျယ်ရှု။)

ဂေါတြဘူဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏ အာရုံ
အကြောင်းဖြစ်သော **မဖြစ်** သဘောနိဗ္ဗာန်သည် တည်ရာ မှီရာမရှိ၊
ဖြစ်ခြင်းလည်း မရှိ၊ အာရုံကို အာရုံပြုခြင်းလည်း မရှိ။ **မဖြစ်**
သဘောနိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်ပျက်၏ အဆုံးတည်း။ ဖြစ်ပျက်၏အဆုံး၌
ရှိသော နိဗ္ဗာန်သည် တည်ရာမှီရာမရှိ၊ အဘယ့်ကြောင့် တည်ရာ
မှီရာ မရှိသနည်း။ ဖြစ်ခြင်းမရှိလို့ တည်ရာမရှိ။ အဘယ်ကြောင့်
ဖြစ်ခြင်းမရှိသနည်း။ တည်ရာမှီရာမရှိလို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိ။

တည်ရာမှီရာရှိလျှင် ဖြစ်ခြင်းရှိမြဲ။ ဖြစ်ခြင်းရှိလျှင်လည်း
တည်ရာမှီရာရှိမြဲ။ တည်ရာမှီရာရှိသော ဖြစ်ခြင်း သဘောသည်
ပျက်မြဲ၊ ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော တည်ရာ မှီရာသည်လည်း ပျက်မြဲ၊
မပျက်ဘဲ တည်ရာမှီရာရှိသော ဖြစ်ခြင်းဟူ၍ တစ်စုံတစ်ရာမျှမရှိ။
ဖြစ်လျှင် ပျက်မြဲ မလွဲ ဘာသာ ဓမ္မတာ။

မဖြစ် နိဗ္ဗာန်သည်လည်း တည်ရာမှီရာမရှိ၍ ဖြစ်စရာမရှိ၊
ဖြစ်စရာမရှိ၍ ပျက်စရာမရှိ။ အဘယ့်ကြောင့် ပျက်စရာ မရှိ
သနည်း။ မဖြစ်လို့ ပျက်စရာမရှိ။ ဖြစ်လျှင် ပျက်မှာပေါ့။ မပျက်ဘဲ
တည်နေမြဲမဟုတ်။ ဖြစ်လျှင် ပျက်မြဲ မရှောင်လွှဲနိုင်။ **မဖြစ်**
မဖြစ်ကို သဘောပိုင်အောင်ကြုံ ဤ နှစ်မျိုးသာလျှင် အမှန်ရှိသည်။

“ဂေါတြဘူညဏ် ၊ မဂ်ညဏ် ဖိုလ်ညဏ်တို့၏ အာရုံ အကြောင်းဖြစ်သော မဖြစ် နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်လိုလျှင် ဖြစ်ပျက် ကို မြင်အောင်ကြည့်။ ဖြစ်ပျက်ကို ကြည့်ရှု၍ ကောင်းစွာ ထင်ထင် သိမြင်သောအခါ မဖြစ် နိဗ္ဗာန်ကို အလိုလိုမြင်၍လာ၏။ ဖြစ်ပျက် ကို မမြင်ဘဲနှင့် မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရိုးထုံးမရှိ၊ ဖြစ်ပျက်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်အောင်မကြည့်ရှုဘဲ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို ဘယ်လိုပင်ကြည့်ရှုသော် လည်း မြင်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို မြင်အောင်ကြည့်မည် ဟု သဘောမထားသော်လည်း ဖြစ်ပျက်ကို ကြည့်ရှု၍ ကောင်း စွာထင်မြင်သည်ရှိသော် မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို အလိုလိုမြင်၍ လာတာမျိုး။

**တဒဓိဂမေ သတိ သဗ္ဗဒုက္ခာ ဘာဝတော
ဒုက္ခဿ အန္တောတိ အယမေဝ တဿ သဘာဝေါတိ
ဒဿေတိ။**

(ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ-၃၅၅၊ ပထမနိဗ္ဗာန ပဋိသံယုတ္တသုတ်
အဖွင့်နှင့် တွဲစပ်ကြည့်၊ ။စာတည်း။)

(အနက်မှာ) တဒဓိဂမေ-တံ အဓိဂမေ-ထိုမဖြစ် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရသည်၊ သတိ-ရှိသော်၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ဘာဝတော-သဗ္ဗ ဒုက္ခအဘာဝတော၊ အလုံးစုံသော ဖြစ်ပျက်ဒုက္ခ မရှိလေသော ကြောင့်၊ ဒုက္ခဿ-ဖြစ်ပျက်ဒုက္ခ၏၊ အန္တော-အဆုံးတည်း၊ ဣတိအယမေဝ-ဤဖြစ်ပျက် ဒုက္ခဆုံးခြင်းသည်သာလျှင်၊ တဿ- ထိုဖြစ်နိဗ္ဗာန်၏၊ သဘာဝါ-သဘောတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒဿေတိ-ဒေသေဝန္တော ဒုက္ခဿဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့် ဟောပြ တော်မူ၏။

ဤ မြို့မိကိုယ်တော်ကြီး၏ မိန့်ခွန်းစာ၌ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်လိုလျှင် ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင်ကြည့်။ ဖြစ်ပျက်ကို ကောင်းစွာ မြင်သောအခါ၌ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို အလိုလိုမြင်၍ လာလိမ့်မည်။ ဖြစ်ပျက်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်အောင်မကြည့်ရုံဘဲ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရိုးထုံးစံမရှိ။ ဖြစ်ပျက်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်အောင်မကြည့်ရုံဘဲ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို ဘယ်လိုပင်ကြည့်ရသော်လည်း မြင်တာမျိုးမဟုတ်ဘူး။ မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို မြင်အောင် ကြည့်မည်ဟု သဘောမထားသော်လည်း ဖြစ်ပျက်ကို ကြည့်ရ၍ ကောင်းစွာထင်မြင်သည်ရှိသော် မဖြစ်နိဗ္ဗာန်ကို အလိုလို မြင်တာမျိုး” ဟူ၍ ရေးသားတော်မူခြင်းမှာ အလွန်တရာ ယထာဘူတကျပါ၏။ အလွန်ကောင်းမြတ်လှပါ၏။

တရားအားထုတ်ပေါက်မြောက်ဖူးသော သူများမှာ မိမိတို့ အားထုတ်သောတရား၊ သိရသော တရားအတိုင်း ကျန၍ ဉာဏ်ယှဉ်ကြပေမည်၊ အားတက်ကြပေမည်မှာ မလွဲပင်။ သို့ရာတွင် လူပြိန်းတို့ နားလည် သဘောကျလောက်အောင် ဥပမာနှင့်ပြမှု သင့်လျော်မည်ထင်၍ ဥပမာပြအံ့။

ဥပမာမှာ-အိမ်တစ်ဆောင်ကို မီးလောင်၍ အလျှံပြောင်ပြောင် တောက်လောက်၍ နေသတတ်၊ လူတို့သည် မီးလောင်တာကို ကြား၍-ကြည့်ရန်လာ၍ ကြည့်နေကြသတတ်၊ ထိုသို့ ကြည့်ကြည့်နေရင်း မီးလျှံတို့၏ အမျိုးမျိုး လောင်မြိုက်ပုံတို့ကို ကြည့်၍ကောင်းတာနှင့် ကြည့်ရင်း ကြည့်ရင်း မီးငြိမ်းသွားလတ္တံ့။ ထိုသူတို့သည် ပထမ၌ အိမ်တည်းဟူသော လောင်စာကိုလည်း

မြင်လတ္တံ့၊ မီးတောက် မီးလျှံကိုလည်း မြင်လတ္တံ့၊ မီးငြိမ်းသွားသည် ကိုလည်း မြင်လတ္တံ့။

အကယ်၍ မီးလောင်တာကို သွား၍မကြည့်လျှင် မီးတောက်မီးလျှံကိုလည်း မြင်ရမည်ဟုတ်။ မီးတောက် မီးလျှံကို မမြင်ရသောကြောင့်လည်း မီးငြိမ်းတာကိုလည်း မြင်ရမည်မဟုတ်။ မီးငြိမ်းတာကို မြင်ချင်လျှင်လည်း မူလကတည်းကိုက မီးလောင်တာကို အလျင်သွားကြည့်မှ ဖြစ်မည်။ မီးလောင်တာကို မြင်ခြင်း နှင့်ကင်း၍ မီးငြိမ်းတာကို မမြင်နိုင်ကြပေ။ ဤဥပမာ အတိုင်းပင် တည်း။

ဘုရားရှင်၏ ရဲဝံ့စွာ အာမခံချက်

ဘုရားသခင်လက်ထက် ညွှီငိုတည။ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် တရားကို တစ်ပုဒ်တစ်ဂါထာကြားနာရုံနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရကြသည်။ ဝိပဇ္ဇိတည။ ပုဂ္ဂိုလ်များသည်တရားကို အကျယ် ဝိတ္တာရဟောမှ အရဟတ္တဖိုလ်တည်ကြသည်။ ယခုခေတ်နေ့ယျ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် တရားနာရုံနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မရနိုင်၊ အားထုတ်မှ ရနိုင်မည်ဟု ဟောတော်မူပါသည်။ အားထုတ်လျှင်လဲ ကျကျနန အားထုတ်က ၇-ရက်အတွင်း အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်ဟု မူလပဏ္ဏာသ၊ သတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော်၌-

ယောဟိ ကောစိ ဘိက္ခဝေ ဣမေ စတ္တာရော
သတိပဋ္ဌာနေ ဧဝံ ဘာဝေယျံ သတ္တာဟံ၊ တဿ ဒွိန္နံ
ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဠိကန္တံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ၊

သတိဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ-ဟု ဟောတော်
မူပါသည်။

(အနက်မှာ) ဘိက္ခဝေ-ချစ်သားတို့၊ ယောဟိ ကောစိ-
ရဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်းသူသည်။ သတ္တာဟံ-၇-ရက်တို့ ပတ်လုံး၊
ဣမေစတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ-ဤ သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါး
တို့ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့ ငါတုရားဟောတော်မူတိုင်း၊ ဘာဝေယျ-
နေညမနား ပွားများအားထုတ်အံ့။ တဿ-ထိုသူအား၊ ဒိဋ္ဌေဝ
ဓမ္မေ-ယခုမျက်မှောက်သောဘဝ၌ပင်၊ အညာဝါ-အရဟတ္တဖိုလ်
သည်လည်း၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဥပါဒိသေသေ-ခန္ဓာကြွင်း
သည်၊ သတိ-ရှိသော်၊ အနာဂါ မိတာဝါ-အနာဂါမိဖိုလ်သည်
လည်း၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွိန္ဒူဖလာနံ-ဖိုလ်
နှစ်ပါးတို့တွင်၊ အညတရံ ဖလံ-ဖိုလ်တစ်ပါးပါးကို၊ ပါဠိကဗ် -
အလိုရှိအပ်၏၊ ဝါ-ရအပ်၏။

* * * * *

ဒိတိဆောင်ဥပဂါတသန္တိ (ပါဠိတော် သီးသန့်) ဒိတိဆောင်ဥပဂါတသန္တိ (ပါဠိတော်အသံထွက်သီးသန့်.) အန္တရာယ်ကင်းစီစဉ်ရန် မဏ္ဍပ်ထိုးပုံ၊ ရုပ်ပုံတော်ထားရန်ပုံစံများနှင့် စနစ်တကျ ပြဆိုထားသည်။ (တစ်အုပ်-၅၀၀/-) ၅×၇ လက်မ ဝတ္ထုဆိုက် ဥပဒ်အန္တရာယ် ကာကွယ်နိုင်သည့် ဥပဂါတသန္တိပါဠိတော် (မြန်မာပြန်အစအဆုံး) (မဏ္ဍပ်ထိုးပုံ၊ ရုပ်ပုံထားပုံ ပုံကြီးများ ပါဝင်သည်) နှင့် ရှေးဟောင်းပေယျာရရှိသော အန္တရာယ်ကင်း အထူးပရိတ်တော် ရတနာရွှေထီးပါဌ်နိဿယ (နှစ်စောင်တွဲ) တစ်အုပ် (၂၀၀၀/-) မညာအလင်းပြစာပေတိုက် - ဗုန်း- ၂၉၀၉၂၇

မွေးနေ့မှာပဲလှူလှူ-အခါကြီးရက်ကြီးနေ့တွေမှာပဲလှူလှူ
(ဓမ္မဒါနကုသိုလ်ပြုလို့သူများအတွက်အထူးနှုန်းဖြင့်ပေးပါမည်။)
ပညာအလင်းပြတရားစာကတ်များရရှိပြီ။

၁) ပဋ္ဌာန်း (၆) ဓမ္မိကဗျူဟာ (၃၀၀ ကျပ်)

အကြံကောင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းပွင့်စေ၍ ကံကောင်းခြင်းများ ဖြစ်စေရန်နှင့် အန္တရာယ်ကင်းလာဘ်ရွှင်ဖို့ ရွတ်ဖတ်ရန် ပစ္စယဥစ္စေသ နှင့် နိစ္စေသ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် (ပဋ္ဌာန်းအသံထွက်နည်း လမ်းညွှန်ပါသည်။)

၂) ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါး ပူဇော်ကန်တော့နည်း (၄-ဓမ္မိကဗျူဟာ) (၁၀၀ ကျပ်)

ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါးကို ပူဇော်ကန်တော့ရကား (၁၀) ပါး၊ ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါးကို ပြစ်မှားသူတို့ ခံရမည့်အကဲ (၁၀) ပါး၊ ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါး ဘုရားရှိခိုး ပါဠိ-မြန်မာ၊ ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါးကို ဝန်ရတောင်းပန်နည်း၊ ဆုတောင်းများ ပါဝင်သည်။

၃) ဓမ္မဇာတိရာဇာတိ သန္နိဋ္ဌိက အ-ကာလိက ဓမ္မလမ်းစဉ် (၄-ဓမ္မိကဗျူဟာ) (၃၀၀ ကျပ်)

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ နောက်ဆုံးမှာကြားမြတ်စကား၊ အပ္ပမာဒစနစ်သမ္မာဓိစေတနာနှင့် ကျေးဇူးရှင်ဝေဘုရားတော် ဘုရားကြီးညွှန်ပြတော်မူလေ့ရှိသော သန္နိဋ္ဌိက အ-ကာလိက ဓမ္မလမ်းစဉ်

၄) ရသေ့ကြီး ဦးစန္ဒီရုပ်ပုံနှင့် ဓနသိဒ္ဓိလာဘ်ရွှင်ဂါထာတော် (၂-ဓမ္မိကဗျူဟာ) (၃၀၀ ကျပ်)

လိုတ-ရ ရွှေစွာသယံ ဂါထာတော် (၁၈၇) ဓနသိဒ္ဓိဂါထာတော်၏ ပါဠိအနက်နိဿယ။

၅) ရွှေတိပိဿာအစဓိတုရားဂုဏ်တော်၊ တရားဂုဏ်တော်၊ သံဃာဂုဏ်တော်ရွတ်ပွားနည်း (၆-ဓမ္မိကဗျူဟာ) (၃၀၀ ကျပ်)

မူလကျမ်းရင်းဖြစ်သော သဂါထာ ဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာနှင့် ပရိတ်ကြီး ၁၁ သုတ်တွင် ပါဝင်သည့် ဓမ္မဇာတိတော်လာ တရားဂုဏ်တော်ကိုးပါး၊ တရားဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး၊ သံဃာဂုဏ်တော်ကိုးပါး ရွတ်ပွားနည်း

၆) သမ္ဗုဒ္ဓ (၆) မျိုး (၆) ဓမ္မိကဗျူဟာ (၃၀၀ ကျပ်)

ပုဂံခေတ်မြန်မာပညာရှိရဟန်းတော်တစ်ပါးရေးသားစီရင်တော်မူသည့် တထာဂတုပ္ပတ္တိကျမ်း၏ ကျမ်းဦး ပဏာမဂါထာဖြစ်သည့် တောင်ကျွန်းသမ္ဗုဒ္ဓဂါထာနှင့် အရှေ့ကျွန်း-အနောက်ကျွန်း-မြောက်ကျွန်း သမ္ဗုဒ္ဓဂါထာများ-သီဟိုဠ်သမ္ဗုဒ္ဓ-အာဇံသမ္ဗုဒ္ဓဂါထာများ (ဂါထာတော်များဖြစ်စဉ်-အစွမ်းသတ္တိနှင့် ပါဠိအသံထွက်နည်းများ ပါဝင်သည်။)

ပင်ရင်းဖြန့်ချိရေး - ပညာအလင်းပြတရားအုပ်စိုင် (The Knowledge Book Shop)

☎ 01 290927, ☎ 09 50 28765

(တမျိုးတည်းဖြစ်စေ၊ မျိုးစုံရော၍ဖြစ်စေ အချပ်၁၀၀ အနည်းဆုံး ဝယ်ယူပါက အထူးနှုန်းဖြင့်ပေးပါမည်။)

→ ဝယ်မရပါက နယ်မှ VPP မှာရန် ←

တင်တင်အေး၊ ဝိဇ္ဇာကတ်စာပေ၊ တောင်ဘက်ဈေးတော်ရုံ၊ ရွှေတိပုံဘုရားကြီးဈေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

☎ 01 383511၊ လိုင်းခွဲ-181/187 ☎ 09 51 64857

မန္တလေး → { ထွန်းဦးစာပေ - နဂါးစာပေ }

ဤစာအုပ်ရှေ့ပိုင်းတွင်ပါသောပါဠိများနှင့် ခဲရာခဲဆန်
စကားရပ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းပွင့်ဆိုချက်များ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၃၀	၁-ဒေသနာက္ကမ (ဒေသနက်ကမ) ဒေသနာအစဉ်၊ ဆိုမြဲအစဉ်၊ ဟောမြဲအစဉ်။ ၂- ပဝတ္တိက္ကမ (ပဝတ်တိတ်ကမ) = ဖြစ်စဉ်။ ၃- ပဋိပတ္တိက္ကမ (ပတိပတ်တိတ်ကမ) = ကျင့်စဉ်။ ၄- သက္ကာယတရား (သက်ကာယတရား) = ၁။ ရုပ်တရားအစု၊ ၂။ ခံစားတတ်သောတရားအစု၊ ၃။ မှတ်သားတတ်သောတရားအစု ၄။ ပြုပြင် စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု၊ ၅။ သိတတ် သော နာမ်တရားအစု . . . ဟူသော ခန္ဓာငါးပါး အစုအပေါင်းသည် သက္ကာယမည်၏။ ယင်းခန္ဓာ ငါးပါးအစုအပေါင်း၌ စွဲလမ်းခြင်းတရားသည် သက္ကာယတရားဖြစ်၏။
၃၂	*ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ (ပါတိမောက်ခသံဝရ သီလ) = ကိုယ်၊ နှုတ်ကို ခြွင်းချက်မရှိ စင်ကြယ် အောင် အထူးစောင့်စည်းမှုဟူသော အကျင့်သီလ ဖြစ်ခြင်း၊ မဂ်တရား၊ မဂ်သီလ၏ အနီးကပ် အကြောင်းဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ယင်းပါတိမောက္ခ သံဝရသီလသည် အဓိသီလ (=သာလွန်ထူးမြတ်

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၃၂ အဆက်	သောသီလ) မည်၏။ ဝိနည်းပညတ်တော်များသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလမည်၏။
	ယင်းပါတိမောက္ခသံဝရသီလသည် ဘုရားပွင့်သည့်ခေတ်အခါ၌သာရှိနိုင်၏။ ဘုရားမပွင့်သောခေတ်အခါ၌ မရှိနိုင်၊ ဝိနည်းပညတ်ချက်ဟူသည် ဘုရားသာလျှင် ပညတ်ဟောကြားနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်၏။
၃၆	*သမ္ပပ္ပဓာန်(သမ်မပ်ပဓာန်) = ကောင်းစွာအားထုတ်ခြင်း။ သမ္ပပ္ပဓာန်ပါဠိမှ သမ္ပပ္ပဓာန်ဖြစ်လာသည်။ သမ္ပပ္ပဓာန်တရားလေးပါး (ကောင်းစွာ အားထုတ်ရမည့်တရားလေးပါး) ကိုပါ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ၁။ ဥပ္ပန္နပါပက ပဟာယဝါယာမ = ပြုပြီးဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို အောက်မေ့အမှတ်ရမှုမဖြစ် စေဘဲ ဖျောက်ဖျက်ပယ်စွန့်ထားခြင်း၊ ၂။ အနုပ္ပန္နပါပက အနုပ္ပာဒါယ ဝါယာမ = မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို မဖြစ်ပေါ်လာရအောင် အားထုတ်ခြင်း၊ ၃။ အနုပ္ပန္နကုသလ ဥပ္ပါဒါယ ဝါယာမ = မဖြစ်ပေါ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အားထုတ်ခြင်း၊

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၃၆ အဆက်	၄။ ဥပ္ပန္နကုသလ ဥပ္ပါဒါယ ဝါယာမ = ဖြစ်ပြီး၊ ပြုလုပ် အားထုတ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတရား တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ပွားများ ပြန်ပြော အောင် အားထုတ်ခြင်း။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ)
၃၇	*ပဋိသန္တိဒါဉာဏ် (ပတိသမ္ဘိဒါဉာဏ်) = ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ၍ သိသောဉာဏ်။
၃၈	၁-ဘာဝနာမယဉာဏ် = ဘာဝနာဖြင့် ပြီးသော ဉာဏ်။ တရားအားထုတ်မှုဖြင့် ပြီးသော ဉာဏ်။ ၂-ယထာဘူတ = ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ ဟုတ်မှန်သည့် အတိုင်း။
၃၉	၁-အနိစ္စ = မမြဲခြင်း၊ သေခြင်း။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီး ခြင်း။ ဒုက္ခ = ဆင်းရဲခြင်း။ အနတ္တ = ငါမဟုတ်၊ အစိုးမရ အနှစ်သာရမရှိသော တရားအစု။ အတ္တ မဟုတ်သော၊ အတ္တမရှိသော တရားအစု။ မပိုင်ဆိုင် အစိုးမရသောတရား။ မဂ်-ဖိုလ်-နိဗ္ဗာန် မဂ် = ၁။ လမ်းကြောင်း။ ၂။ ကိလေသာကိုပယ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သော လမ်းကြောင်း။ မဂ်စိတ် (ပါ၊ မဂ္ဂ) (မြန်မာအဘိဓာန်)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၃၉ အဆက်	ဖိုလ် = မဂ်၏အကျိုး။ (ပါ။ ဖလ) (မြန်မာအဘိဓာန်) နိဗ္ဗာန် = နိဗ္ဗာန် ပါဠိမှ နိဗ္ဗာန်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ဒုက္ခခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်းရာသည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ရရှိမှု (၂) မျိုး ၁။ သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ခန္ဓာအကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာန်ရရှိမှု၊ သက်ရှိထင်ရှားရှိစဉ်မှာပင် နိဗ္ဗာန်ရရှိ ခံစားရမှု။ ၂။ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ခန္ဓာအကြွင်းမရှိ နိဗ္ဗာန် ရရှိမှု။ မှတ်ချက်။ ။ နိဗ္ဗာန်အကြောင်း ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်များကို ပညာအလင်းပြစာပေ တိုက်ထုတ် ၃၁ ဘုံအကြောင်း သိကောင်း စရာစာအုပ် စာမျက်နှာ ၄၆၇ မှ စတင်၍ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင် ပါသည်။
၄၀	၂-ပဋိပတ်နည်း = ဝိပဿနာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ အကျင့်နည်း။ ၁-ပရိယတ်နည်း = ဗုဒ္ဓဟောကြားပိဋကတ်လာ စာပေနည်း။ ၂- ခန္ဓာ၊ ရုပ်၊ နာမ်၊ ရုပ် = ရူပပါဠိမှ ရုပ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ရူပ (ရုပ်) = အဆင်း၊ အသွင်သဏ္ဌာန်၊ သာမန်အားဖြင့် အတည် ဖြစ်ထင်ရသည့်တရား။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၄၀ အဆက်	နာမ် = နာမ ပါဠိမှ နာမ်ဟုဖြစ်လာသည်။ နာမ = အမည်၊ စိတ်တရား။ စိတ်နှင့် အတူဖြစ်ကာ စိတ်ကို ခြယ်လှယ်ဖန်တီးတတ်သော စေတသိက်တရားများ။ ခန္ဓာ = ခန္ဓပါဠိမှ ခန္ဓာဟု ဖြစ်လာသည်။ ခန္ဓ (ခန္ဓာ) = ကိုယ်ခန္ဓာ။ ၁။ ရုပ်တရားအစု၊ ၂။ ခံစားတတ်သောတရားအစု၊ ၃။ မှတ်သားတတ်သောတရား အစု၊ ၄။ ပြုပြင်စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု၊ ၅။ သိတတ်သော နာမ်တရား အစုတို့ကို ခန္ဓာငါးပါးဟုခေါ်၏။ ၃-ဥတ္တာနီကရဏသင်္ခေပနည်း = (အုတ်တာနီကရဏသင်္ခေပနည်း) ထင်လွယ် မြင်လွယ်အောင်၊ ထင်ရှားပေါ်လွင်အောင် အကျဉ်းပြဆိုသောနည်း။
၄၃	* သစ္စာလေးပါး = (မြတ်စွာဘုရားဟောကြားသည့် မှန်ကန်သောတရားလေးပါး) = (၁-ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲအမှန်၊ ၂-သမုဒယသစ္စာ-ဆင်းရဲကြောင်းအမှန်၊ ၃-နိရောဓ သစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာအမှန်၊ ၄-မဂ္ဂသစ္စာ-ဆင်းရဲငြိမ်းကြောင်းအမှန်) (မြန်မာအဘိဓာန်)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၄၅	*သညာရှိသော = (သင်ညာရှိသော) အမှတ်သညာရှိသော၊ အမှတ်အသားရှိသော။
၄၆	၁-ပရမတ် = ပရမတ္ထပါဠိမှ ပရမတ်ဖြစ်လာသည်။ ယင်းပရမတ် (ပရမတ္ထ) သည် မဖောက်မပြန်ခြင်းသဘောဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ၂-ပညတ် = ပညတ္တိ (ပင်ညတ်တိ) ပါဠိမှ ပညတ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ယင်းပညတ် (ပညတ္တိ) သည် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သည်၊ ပြဋ္ဌာန်းသည်၊ ထင်ရှားမရှိ၊ ခေါ်ဝေါ်ရုံမျှ ဖြစ်သောအမည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ပရမတ်နှင့် ပညတ်သံသရာ . . . ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ မဖောက်မပြန်သော သဘော ပရမတ်တရားနှင့် အခေါ် အဝေါ်ပညတ်တရားတို့ လည်နေခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ မလည်အောင် ဤအာနာပါန သိမှုစာအုပ် စာမျက်နှာ (၄၆) ပရမတ်နှင့် ပညတ်သံသရာ ခေါင်းစဉ်အောက်၌ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြထားသည်ကို သေချာစွာ လေ့လာရန်ဖြစ်၏။ ယင်းစာမျက်နှာတွင် တစ်ဆက်တည်း ပါဝင်နေသော ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန ၁၂ ပါး၊ ဓာတ် ၁၈ ပါး စသည်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှင်းပြချက်

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၄၇	များကိုလည်း ဤစာအုပ်နောက်ပိုင်းတစ်နေရာတွင် ဖော်ပြထားရာ ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တိုက်တွန်းပါ၏။ ၁-ဧကောဓမ္မော = တစ်ခုတည်းသောတရား၊ တစ်ခုတည်းသောတရားသဘော၊ ၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါး = အရေးတကြီးမှတ်ရမည့် အကြောင်းတရားသုံးပါး၊ မှတ်ရမည့် အကြောင်းတရားသုံးပါး။ လက္ခဏာရေးသုံးပါး (၁) အနိစ္စလက္ခဏာ = အမြဲမရှိခြင်းဟူသော အမှတ် လက္ခဏာ။ (၂) ဒုက္ခလက္ခဏာ = ဆင်းရဲခြင်းဟူသော အမှတ် လက္ခဏာ။ (၃) အနတ္တလက္ခဏာ = အတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တ၊ မပိုင်ဆိုင် အစိုးမရခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပါ-၃၄၄၊ ဌ-၁၁၇။)
၄၈	၁-ဝေဒနာသုံးပါး (ဝေဒနာ = ခံစားခြင်း)။ ဝေဒနာသုံးပါးမှာ အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ၁။ အလိုရှိအပ်သော၊ ကောင်းသောအာရုံကို ခံစားခြင်း- သုခဝေဒနာ။ ၂။ အလိုမရှိအပ်သော၊ မကောင်းသောအာရုံကို ခံစားခြင်း- ဒုက္ခဝေဒနာ။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၄၈ အဆက်	၃။ အလိုရှိအပ်သည်လည်းမဟုတ်၊ အလိုမရှိအပ်သည်လည်း မဟုတ်သော၊ ကောင်းသည်လည်း မဟုတ်၊ မကောင်းသည်လည်းမဟုတ်သော၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော၊ လျစ်လျူရှုသောအားဖြင့် သာယာခံစားသော ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ပကိဏ်းပိုင်း၊ ဝေဒနာသင်္ဂဟ) ၂-အာဟာရလေးပါး ၁။ ကဗလီကာရာဟာရ = စားမျိုအပ်သော အစာဟူသမျှ၊ စားမျိုအပ်သော အစာအာဟာရ။ ၂။ ဖဿာဟာရ = (ဖတ်သာဟာရ) အတွေ့အထိတည်းဟူသော ဖဿအစာအာဟာရ၊ အာရုံနှင့်တွေ့ထိခြင်းဟူသော အစာအာဟာရ။ ၃။ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ = (မနောသင်စေတနာဟာရ) စေတနာတည်းဟူသော အစာအာဟာရ။ ၄။ ဝိညာဏဟာရ = (ဝိနိညာဏဟာရ) စိတ်ဝိညာဉ် တည်းဟူသော အစာအာဟာရ။ ယင်းအာဟာရတရား လေးပါးသည် မိမိတို့ဆိုင်ရာ အကြောင်းရပ်များကို ထောက်ပံ့ဆောင်ရွက်တတ်၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ သမုစ္စည်းပိုင်း။)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၄၈ အဆက်	၃-ဝိညာဉ်တစ်စု = ခန္ဓာငါးပါးတွင်ပါသည့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်းဟူသော (ဝိညာဉ် တစ်စု)စိတ်တရားအစုတစ်စု။ ၄-အာကာသတစ်စု = အာကာသ (ပါဠိ) ကောင်းကင်၊ လေဟာပြင်၊ အာကာသတစ်စု ဆိုသည်မှာ အာကာသဓာတ်၊ လေဟာပြင်ဓာတ်တစ်စုဟုဆိုခြင်းဖြစ်၏။ အာကာသဓာတ်ကို တစ်စုပြုရန် ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်၏။ ၅-ပဋိသန္တိဒါဉာဏ် = (ပတိသမ်ဘိဒါဉာဏ်) = ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ သိသောဉာဏ်။
၄၉	၁-ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း = ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ပွားများမှု။ ၂-စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်း = ဓာတ်လေးပါး၏ သဘောကို ပိုင်းခြားမှတ်သား ပွားများအားထုတ်မှု။ ၃-အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု = ရဟန္တာဖြစ်၍ ဒုက္ခခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု-ဆိုက်ရောက်ခြင်း။
၅၄	၁-ခန္ဓာငါးပါး = (၁) ရူပက္ခန္ဓာ (ရူပက်ခန်ဓာ) = ရုပ်တရားအစု၊ (၂) ဝေဒနက္ခန္ဓာ (ဝေဒနက်ခန်ဓာ) = ခံစားတတ်သော တရားအစု၊ (၃) သညက္ခန္ဓာ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၅၄ အဆက်	(သင်ညက်ခန့်စာ) မှတ်သားတတ်သော တရားအစု (၄) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန့်စာ) = ပြုပြင် စီရင်တတ်သောနာမ်တရားအစု (၅) ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (ဝိနိညာနက်ခန့်စာ) = သိတတ်သော နာမ်တရား အစု။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပါ၊ ၁၊ ၄၆း ၄။ ၂၂၉။) ၂-ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာငါးပါး = ရောက်ဆဲ၊ ဖြစ်ဆဲ ယခုခန္ဓာ ငါးပါး။ ခန္ဓာငါးပါးသရုပ်ကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီ။
၅၅	၁-ဥပါဒ်သည် = ဖြစ်ပေါ်သည်။ (ဥပ္ပာဒပါဠိမှ ဥပါဒ် ဟု ဖြစ်လာသည်။) ၂-ဥဒယ = ဖြစ်ခြင်း။ ၃-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက် ခြင်းကို သိသောဉာဏ်။
၅၈	*ဣရိယာပုတ် = ဣရိယာပထပါဠိမှ ဣရိယာပုတ် ဟု ဖြစ်လာသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ- ကိုယ်အမှုအရာ ဖြစ်ကြောင်းဟုဖြစ်၏။ ကိုယ်အမှုအရာဖြစ်ကြောင်း ဣရိယာပုတ်လေးပါးရှိသည်။ ယင်းလေးပါးကား - (၁) လျောင်းခြင်း (၂) ထိုင်ခြင်း (၃) ရပ်ခြင်း (၄) သွားခြင်းတို့ပင်ဖြစ်ကြ၏။ (မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ပါဠိတော်။)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၆၀	၁-သုခပဋိပဒါ = ချမ်းသာသောအကျင့်။ ၂-ဒုက္ခပဋိပဒါ = ဆင်းရဲသောအကျင့်။
၆၁	*သန္တိသုခ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ။
၆၃	၁-အဇ္ဈတ္တတရား (အစိတ်တတရား) = ကိုယ်ခန္ဓာ အတွင်း၌ရှိသောတရား။ ၂-ဣရိယာပထ=ကိုယ်အမှုအရာ၊ သမ္ပလေ = ဆင်ခြင်မှု
၆၄	၁-သင်္ခတပရမတ် = ကွေးသောလက် မဆန့်မီ၊ ဆန့်သောလက်မကွေးမီ ဖြစ်ပျက်တတ်ခြင်း သဘောတရား။ ၂-အသင်္ခတဓာတ် = မဖြစ်တော့သောသဘော တရား။ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
၆၆	* ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (ဉာနဒတ်သနဝိသုတ်မိ) = ဉာဏ်အမြင်အထူးစင်ကြယ်ခြင်း။ နိဗ္ဗာန်ရရန် ကျင့် ထိုက်သော အကျင့်ကောင်းများကျင့်လျက် နိဗ္ဗာန် ကို အမှန် သိမြင်သော မဂ်ဉာဏ်အမြင်၏ အထူး စင်ကြယ်ခြင်း။ သောတာပတ္တိမဂ်စသော မဂ်ဉာဏ် လေးပါးကို သိမြင်ဆိုက်ရောက်ခြင်း။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း။)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၆၇	၁-ဓမ္မန္တရာယ် (ဓမ်မန်တရာယ်) = တရား၏ အနှောင့်အယှက်၊ တရားကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေခြင်း၊ တရားဓမ္မကို ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုခြင်း။ ၂-ဝဏ္ဏဓာတ် = အဆင်းဓာတ်။ အဆင်းသဘော။
၆၈	၁-ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တေန ဝါ = (ဒိတ်ထေဒိတ်ထမတ်တေနဝါ) = မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ခဏ၌ သာလျှင်။ ၂-သုတေ သုတမတ္တေနဝါ = ကြားလျှင်ကြားခြင်း ခဏ၌သာလျှင်။
၆၉	၁-ယာန ပသာဒ = နှာခေါင်းအကြည်ဓာတ်။ ၂-ခန္ဓာ = ခန္ဓဟူသော ပါဠိပုဒ်ရင်းမှ ခန္ဓာဟု ဖြစ်လာသည်။ ခန္ဓာ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ- ရုပ်နာမ်တို့၏ အစုအဝေး၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်အထည် ဖြစ်ဟုဖြစ်သည်။ ခန္ဓာငါးပါးဖွင့်ဆိုချက်ကို ရှေ့စာမျက်နှာတွင် ကြည့်ရန်ဖြစ်၏။ ၃-အာယတန = တည်ရာ၊ နေရာ၊ ဖြစ်ရာ အကြောင်း၊ အာရုံ သံသရာရှည်အောင် ချဲ့ဆောင်တတ်သောတရား။ လောကီတရား အစားစား။ အာယတန ၁၂ ပါးရှိသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ဤစာအုပ်နောက်ပိုင်း ဝိပဿနာတရားလေ့လာလိုက်စားသူများ ဗဟုသုတရရန်၊ အထောက်အပံ့ရရန်၊ ဝိပဿနာနှင့်

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၇၀	ဆက်နွယ်ရာ ခဲရာခဲဆစ်ရှင်းလင်းချက်များ ကဏ္ဍတွင် ဖတ်ရှုလေ့လာစေလိုပါသည်။ ၁-ဘူတရုပ် = ဘူတရူပ ပါဠိမှ ဘူတရုပ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ဘူတရုပ်လေးပါးရှိသည်။ ယင်းဘူတရုပ်လေးပါးမှာ-ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟူသော ရုပ်ကြီးလေးပါးပင်ဖြစ်၏။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးဟုလည်းခေါ်၏။ မဟာဘုတ်လေးပါးဟုလည်းခေါ်၏။ ၁။ ပထဝီ = မြေဓာတ်၊ ၂။ အာပေါ = ရေဓာတ်၊ ၃။ တေဇော = အငွေ့ဓာတ်၊ မီးဓာတ်။ ၄။ ဝါယော = လေဓာတ်။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ပါဠိအနက်တွဲပြ ခြင်းဖြစ်သည်။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ရုပ်ပိုင်း) ၂-ရူပက္ခန္ဓာတရား (ရူပကံခနိဓာတရား) = ရုပ်အပေါင်းအစုတရား။ ၃-သန္တတိအနိစ္စနှင့် ခဏိကအနိစ္စ = အစဉ်ဖြစ်နေသော မမြဲခြင်း အနိစ္စနှင့်တစ်ခဏတာသဘောဖြစ်နေသော မမြဲခြင်းအနိစ္စ။
၇၄	တဇ္ဇာပညတ် (တစ်ဇာပညတ်) = ကိုယ်ကောင်ကြီးကို ယူအပ်ရှုမြင်အပ်သော (ခေါ်ဝေါ်သမုတ်အပ်သော)ပညတ်။

စာမျက်နှာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

၇၅

*အာနာပါနသမထနည်း= ထွက်သက်ဝင်သက် ကိုရူ၍ ငြိမ်သက်တည်ငြိမ်အောင် အားထုတ်ရသောနည်း

၇၉

*ဥပ္ပာတ်ပျံ = တော်လည်းခြင်း၊ မိုးကြိုးလောင်မီးကျခြင်း၊ ဥက္ကာပျံခြင်းစသော အတိတ်နိမိတ်ဆိုး။

၈၂

*ဧကဂ္ဂတာစိတ် (အေကက်ဂတာစိတ်) = အာရုံတစ်ခုတည်း၌ တည်နေသောစိတ်။

၈၃

*ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀)

ကသိုဏ်း (၁၀) ပါး၊ အသုဘ (၁၀) ပါး၊ အနုဿတိ (၁၀) ပါး၊ အပ္ပမညာ (၄) ပါး၊ အာဟာရေပဋိကူလသညာ (၁) ပါး၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် (၁) ပါး၊ အာရပ္ပ (၄) ပါး၊ ပေါင်း (၄၀) ဖြစ်၏။ အကျဉ်းသရုပ်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းအဓိပ္ပာယ်

ကမ္မဋ္ဌာန-ဟူသော ပါဠိမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟုဖြစ်လာသည်။ ပါဠိသက်စကားဖြစ်၏။ ယင်းကမ္မဋ္ဌာန (ကမ္မဋ္ဌာန်း) သည် သမထ ဘာဝနာနှင့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်မှု၏ တည်ရာဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ပထဝီကသိုဏ်း စသောအရာများ၊ အာရုံများ၊ ရုပ်-နာမ်အာရုံများသည် ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ တည်ရာများ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားများပင် ဖြစ်ကြ၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	ယခုဆက်လက်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) ကို အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်း တင်ပြပါမည်။ ကသိုဏ်း (၁၀) ပါး ၁။ ပထဝီကသိုဏ်း မြေကသိုဏ်း ၂။ အာပေါကသိုဏ်း ရေကသိုဏ်း ၃။ တေဇောကသိုဏ်း မီးကသိုဏ်း ၄။ ဝါယောကသိုဏ်း လေကသိုဏ်း ၅။ နီလကသိုဏ်း အညိုရောင် ကသိုဏ်း ၆။ ပီတကသိုဏ်း ရွှေသောအဆင်း ရောင်ကသိုဏ်း ၇။ လောဟိတကသိုဏ်း အနီရောင်ကသိုဏ်း ၈။ ဩဒါတကသိုဏ်း အဖြူရောင်ကသိုဏ်း ၉။ အာကာသကသိုဏ်း ကောင်းကင် အပေါက်ကသိုဏ်း ၁၀။ အာလောကကသိုဏ်း အလင်းရောင် ကသိုဏ်း ကသိုဏ်း၏အဓိပ္ပာယ် ကသိဏဟူသော ပါဠိမှ ကသိုဏ်း (အသံ ထွက် = ကသိုင်း) ဟု ဖြစ်လာသည်။ ယင်းကသိဏ = ကသိုဏ်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အလုံးစုံဟူ၍ဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

၈၃
(အဆက်)

“ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံ အကုန် အစင်တစ်ပြိုင်နက် ထင်မြင်အောင် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု အပ်သော အာရုံ” ဟု ဆရာတော် အရှင်ဇနကာ ဘိဝံသက အခြေပြုသဂြိုဟ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ပြဆိုထားပါသည်။ အကျယ်ကို အလိုရှိပါက ဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ သဂြိုဟ် ဘာသာဋီကာ၊ သေက္ခတောင်ဆရာတော် ဦးတိ လောက၏ ပဏ္ဍိတ ဝေဒနီယကျမ်း အစရှိသည့် ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ကျမ်းများ၌ ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တိုက်တွန်းပါ၏။

အသုဘ (၁၀) ပါး

(အသုဘ ၁၀ ပါး = မတင့်မတယ် ရွံစဖွယ်နိမိတ် အာရုံ ၁၀ ပါး၊ မသာအသုဘ ၁၀ ပါး၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာရူပွားရမည့်တရား ၁၀ ပါး။)

၁။ ဥဒ္ဓါမာတက အသုဘ (အသံထွက် = အုတ်ဒုမာ တက အသုဘ)

ဖူးဖူးရောင်ပုပ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာကောင် အသုဘ။

၂။ ဝိနီလက အသုဘ

အဖြူ၊ အနီ၊ အညို၊ အမည်း ရောနှောတည်ရှိ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မသာအသုဘ။ ၃။ ဝိပုဗ္ဗက အသုဘ (ဝိပုပ်ဗက အသုဘ) ပြည်များ ပေါက်ကွဲယိုစီးလျက်ရှိသော စက်ဆုပ် ဖွယ်ရာ မသာအသုဘ။ ၄။ ဝိစ္ဆိဒ္ဓက အသုဘ (ဝိတ်ဆိတ်ဒက အသုဘ) ရန်သူသတ်ဖြတ်သည်ဖြစ်၍ ခန္ဓာကိုယ် အထက်- အောက် မဆက်မစပ် ပြတ်တောက်လျက်ရှိသော ဆက်စပ်ဖွယ်ရာ မသာအသုဘ။ ၅။ ဝိက္ခာယိတကအသုဘ (ဝိတ်ခါယိတက အသုဘ) ခွေး၊ လင်းတ၊ ကျီးတို့ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ခဲစားအပ် သော၊ မတင့်တယ်သော အသုဘ။ ၆။ ဝိက္ခိတ္တက အသုဘ (ဝိတ်ခိတ်တက အသုဘ) လက်၊ ခြေ၊ ကိုယ်၊ ခေါင်းတို့ တခြားစီ ဖရိုဖရဲဖြစ် စေကာ ရန်သူတို့ ပစ်လွှင့်ထားအပ်သော စက်ဆုပ်ရွံ့ ရှာဖွယ်ရာ အသုဘ။ ၇။ ဟတဝိက္ခိတ္တက အသုဘ (ဟတဝိတ်ခိတ်တ ကအသုဘ) ဓား၊ လှံ စသည် လက်နက်တို့ဖြင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် သတ်ဖြတ်ကာ ကိုယ်၊ လက်၊ ခြေ၊ ခေါင်း စသည် တို့ကို အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	ထားအပ်သော မသာအသုဘ။ ၈။ လောဟိတက အသုဘ တစ်ကိုယ်လုံး၌ သွေးများယိုထွက်ပေကျံနေသော မသာအသုဘ။ ၉။ ပုဠုဝက အသုဘ ပိုးလောက်တဖွားဖွား ပြည့်နှက်နေသော မသာ အသုဘ။ ၁၀။ အဋ္ဌိကအသုဘ (အတ်ထိကအသုဘ) အရိုးတစ်ချောင်းဖြစ်စေ၊ အရိုးစုဖြစ်စေ စက်ဆုပ် ဖွယ်ရာ တည်ရှိနေသော အသုဘ။
	အနုဿတိ (၁၀) ပါး အနုဿတိ (အနုတ်သတိ) ပါဠိသည် အဖန်ဖန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်မှုဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အနုဿတိ (၁၀) ပါးရှိသည်။ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ ၁။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ (ဗုတ်ဓာနုတ်သတိ) ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ပုံတော်ကိုရော ဂုဏ်တော်ကိုပါ အဖန်ဖန်အောက်မေ့ ဆင်ခြင်မှု။ ၂။ ဓမ္မာနုဿတိ (ဓမ်မာနုတ်သတိ) မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသည့် ပိဋကတ်

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	(တရားတော်များ)၊ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရားတော်များ၏ ဂုဏ်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်မှု။ ၃။ သံဃာနုဿတိ (သံဃာနုတ်သတိ) အရိယာ ရဟန္တာသံဃာတော်မြတ်များ၏ ဂုဏ်ကို ရည်မှန်း၍ လည်းကောင်း၊ ယနေ့မျက်မှောက် သမ္မုတိသံဃာတော်များ၏ ဂုဏ် (သံဃာ့ဂုဏ်) ကို အာရုံပြု၍ လည်းကောင်း အဖန်ဖန်ဆင်ခြင် အောက်မေ့မှု။ မှတ်ချက်။ ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအရ ဘုရားဂုဏ်တော် (၉) ပါး၊ ဓမ္မာနုဿတိအရ တရားဂုဏ်တော် (၆) ပါး၊ သံဃာနုဿတိအရ သံဃာ့ဂုဏ်တော် (၉) ပါးတို့ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ပွားများနိုင်၏။ ဤ ဘုရားဂုဏ်တော် (၉) ပါး အစရှိသည်တို့ကို ပညာ အလင်းပြ စာပေတိုက်ထုတ် ဣတိပိသော အစချီ (၆) ခေါက်ချိုး ဂုဏ်တော်ကတ်နှင့် အိတ်ဆောင် စာအုပ်တို့တွင် သမိုင်းဖြစ်စဉ်များနှင့်အတူ ပါဠိ အနက်အဓိပ္ပာယ်များပါ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ပါသည်။ ၄။ သီလာနုဿတိ (သီလာနုတ်သတိ) မိမိဆောက်တည်ကျင့်သုံး စောင့်ထိန်းခဲ့သော သီလ အမျိုးမျိုး မကျိုးမပေါက် မပြောက်မကျားဘဲ တည်ရှိ နေပုံကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်မှု။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	၅။ စာဂါနုဿတိ (စာဂါနုတ်သတိ) ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သော စိတ်ထားဖြင့် မိမိတို့ လှူဒါန်းပေးကမ်းစွန့်ကြဲခဲ့သည်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်မှု။ ၆။ ဒေဝတာနုဿတိ (ဒေဝတာနုတ်သတိ) သူတော်ကောင်းတရားနှင့် ပြည့်စုံသောသူတို့၊ သူတော်ကောင်းတို့ လှူပြည်မှ ကွယ်လွန်လျှင် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ကြရ၏။ “ငါ့မှာ သူတော်ကောင်းတရားများရှိနေပြီဖြစ်၏” ဟု နတ်၊ ဗြဟ္မာများကို သက်သေထားလျက်၊ အထောက် အထားပြုလျက် အောက်မေ့ဆင်ခြင်မှု (နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့ နတ်၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ခြင်းဂုဏ်ကို အောက်မေ့ ဆင်ခြင်မှု။) ၇။ ဥပသမာနုဿတိ (ဥပသမာနုတ်သတိ) နိဗ္ဗာန်ခေါ်နိဗ္ဗာနဓာတ် တရားမြတ်၏ ငြိမ်းအေးပုံကို အာရုံပြုကာ အဖန်ဖန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်မှု။ ၈။ မရဏာနုဿတိ (မရဏာနုတ်သတိ) သေရခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ ဆင်ခြင်မှု။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
-----------	------------------------------------

၈၃
(အဆက်)

၉။ ကာယဂတာသတိ
ဆံပင်အစရှိသော ၃၂ ကောဋ္ဌာသ (၃၂-ကွတ်ထာ
သ) ကို အာရုံပြုအောက်မေ့ ဆင်ခြင်မှု၊

ဤနေရာတွင် လူတို့၌ရှိသော ၃၂ ကောဋ္ဌ
သ အရေအတွက်ကို သိမှတ်ထားရန်လို၏။ ထို့
ကြောင့် ဤတွင် ၃၂ ကောဋ္ဌာသကို ပါဠိ-မြန်မာ
တွဲကာ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

၃၂ ကောဋ္ဌာသ

(ခန္ဓာကိုယ်၏ ၃၂ ပါးသော အဖို့အစု၊ အစိတ်
အပိုင်းများ)

(၁) ကေသာ = ဆံပင်၊ (၂) လောမာ = အမွေး၊
(၃) နခါ = ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ (၄) ဒန္တာ =
သွား၊ (၅) တစော - အရေ၊ (၆) မံသံ = အသား၊
(၇) နှာရု = အကြော၊ (၈) အဋ္ဌိ = အရိုး၊ (၉)
အဋ္ဌိမိဉ္ဇူ (အတ်ထိမိန်ဇံ) = ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ (၁၀)
ဝက္ကံ = အညှို့၊ (၁၁) ဟဒယံ = နှလုံး၊ (၁၂) ယကနံ
= အသည်း၊ (၁၃) ကိလောမကံ = အမြေး၊ (၁၄)
ပိဟကံ = အဖျဉ်း၊ (၁၅) ပပ္ဖာသံ (ပပ်ဖာသံ) =
အဆုပ်၊ (၁၆) အန္တံ = အူမ၊ (၁၇) အန္တဂုဏံ =
အူသိမ်၊ (၁၈) ဥဒရိသံ = အစာသစ်၊ (၁၉) ကရီသံ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	= အစာဟောင်း၊ (၂၀) မတ္တလုဂီ (မတ်ထလုန်ဂံ) = ဦးနှောက်၊ (၂၁) ပိတ္တံ = သည်းခြေ၊ (၂၂) သေမု = သလိပ်၊ (၂၃) ပုဗ္ဗော = ပြည်၊ (၂၄) လောဟိတံ = သွေး၊ (၂၅) သေဒေါ = ချွေး၊ (၂၆) မေဒေါ = အဆီခဲ၊ (၂၇) အဿု (အတ်သု) = မျက်ရည်၊ (၂၈) ဝဿ = ဆီကြည်၊ (၂၉) ခေဋ္ဌော (ခေလော) = တံတွေး၊ (၃၀) သိဃာဏိကာ (သိန်ဂါနိကာ) = နှပ်၊ (၃၁) လသိကာ = အစေး၊ (၃၂) မုတ္တံ = ကျင်ငယ်၊ (ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်) ၁၀။ အာနာပါနဿတိ (အာနာပါနတ်သတိ) ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်မှု။ အထက်ဖော်ပြပါ အနုဿတိ (၁၀) ပါး မှာ တရား အားထုတ်သူများ ရူပား ဆင်ခြင် အောက်မေ့ရမည့် တရား (၁၀) ပါး၊ အားထုတ်ရမည့်တရား (၁၀) ပါး ဖြစ်၏။ ယခုဆက်လက်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) တွင် ပါသော အပ္ပမညာ (၄) ပါးကို ဆက်လက် တင်ပြပါမည်။ အပ္ပမညာ (၄) ပါး (အပ်ပမင်ညာ ၄-ပါး) အတိုင်းအရှည် ပမာဏ မခွဲခြားဘဲ သတ္တဝါအမည် ပညတ်၌သာ တည်ရှိသော၊ ဖြစ်စေသော တရားကို

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	အပ္ပမညာဟုခေါ်၏။ ယင်း အပ္ပမညာ (၄) ပါးမှာ (၁) မေတ္တာ၊ (၂) ကရုဏာ၊ (၃) မုဒိတာ၊ (၄) ဥပေက္ခာ (အုပစ်ခါ) ဟူသော တရား (၄) ပါးပင်ဖြစ်၏။ ယင်းတရား (၄) ပါးကိုပင် ဗြဟ္မဝိဟာရတရား (၄) ပါး (အသံထွက် = ဗြန်မဝိဟာရတရား (၄) ပါး) ဟူ၍လည်းခေါ်၏။ တစ်ခုချင်းစီ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါဠိအနက်တွဲ၍ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ (၁) မေတ္တာ မေတ္တာ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ ချစ်ခင်ခြင်းဖြစ်၏။ ခင်မင်ခြင်းသဘော ဖြစ်၏။ သတ္တဝါများကို ကောင်းစေလိုခြင်းသဘောပင်ဖြစ်၏။ တစ်ဖက်လူ၏ ကောင်းကျိုးကို လိုလားမှုသည် မေတ္တာဖြစ်၏။ သားချစ်-မယားချစ်-လင်ချစ်စသော အချစ်မျိုးများကား မေတ္တာအစစ်မဟုတ်၊ မေတ္တာအတုများဖြစ်၏။ ယင်းသို့သော လင်ချစ်-မယားချစ်စသည်တို့မှာ တဏှာပေမ အချစ်၊ ညစ်ညမ်းသောအချစ်များဖြစ်ကြ၏။ ရိုးရိုးသားသား ချစ်ခင်သော၊ ခင်မင်သော၊ ကောင်းကျိုး လိုလားသော မေတ္တာအချစ်နှင့် ညစ်ညမ်းသော၊ လင်ချစ်-မယားချစ်ဖြစ်သော တဏှာပေမအချစ် ခွဲခြားသိမှတ်ကြရမည်ဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	(၂) ကရုဏာ သနားခြင်းသဘော၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသော သတ္တဝါကို အာရုံပြုကာ သနားခြင်းသဘော။ (၃) မုဒိတာ ချမ်းသာသူကို တွေ့ရ၊ မြင်ရ၊ ကြုံရလျှင် ဝမ်းမြောက်မှုသဘော။ (၄) ဥပေက္ခာ (ဥပစ်ခါ) ချစ်ခြင်း-မုန်းခြင်းတို့မှ အလွတ်သဘော။ သတ္တဝါတစ်ဦးဦးအပေါ် ရှုမြင်ရာ၌ ချစ်ခြင်းလည်းမဟုတ်၊ မုန်းခြင်းလည်းမဟုတ်၊ သူ့ကံစီမံရာအတိုင်းသာ ရှိပါစေတော့ဟု ရှုမြင်ခြင်း။ ဥပေက္ခာ၏ သဘောသည် သတ္တဝါတစ်ဦးအပေါ် သေချင်သလိုသေ၊ နေချင်သလိုနေ၊ ဖြစ်ချင်သလိုဖြစ်ဟု လျစ်လျူရှုခြင်းမျိုး မဟုတ်ကြောင်း သတိပြုရန်ဖြစ်၏။ ချစ်ခြင်း-မုန်းခြင်းတို့၏ အလယ်အလတ်တွင်ရှိသော စိတ်မျိုးထားနိုင်ခြင်း၊ တရားနှင့်အညီ ဆင်ခြင်ရှုမြင်ခွင့်လွှတ်နိုင်ခြင်းကိုပင် ဥပေက္ခာပြု = လျစ်လျူရှုခြင်းဟု မှတ်ရမည် ဖြစ်၏။ ဖော်ပြပါ အပ္ပမညာ (၄) ပါးကို ဗြဟ္မဝိဟာရတရားလေးပါး၊ ဗြဟ္မစိုရ် တရားလေးပါးဟုလည်းခေါ်၏။ ဤဗြဟ္မဝိဟာရတရားလေးပါးတွင် တစ်ပါး

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	ပါးနှင့်နေသူသည် ဗြဟ္မာတို့၏ နေထိုင်ခြင်းနှင့် တူသောကြောင့် ဗြဟ္မဝိဟာရ (ဗြဟ္မာ့ နေထိုင်နည်း) ဟု ခေါ်ဆိုရပေသည်။
	ဗြဟ္မစိုရ်ဟူသော ဝေါဟာရ (အခေါ်အဝေါ်၊ စကားရပ်) နှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောတရား သိထားသင့်သေး၏။ ဗြဟ္မစရိယ ပါဠိမှ ဗြဟ္မစိုရ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ယင်းဗြဟ္မစရိယ (ဗြဟ္မစိုရ်) သည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဟူသောတရားလေးပါးကို ကျင့်သုံးကာ ဗြဟ္မာတို့၏ ကျင့်ကြံ၊ နေထိုင်ပုံနှင့် တူသည်ကို ရည်ညွှန်းလျက် ဗြဟ္မစိုရ်ဟုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ မြင့်မြတ်သော အကျင့်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ယူနိုင်ပါ၏။ ယခုတင်ပြခဲ့သည်တို့ကား အပ္ပမညာ (၄) ပါး နှင့် စပ်လျဉ်းသော အကြောင်းများပင်ဖြစ်၏။
	<u>အာဟာရေ ပဋိကူလ သညာ (၁) ပါး</u> (အာဟာရေ ပတိကူလသင်ညာ ၁-ပါး) အစာအာဟာရ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာဟု မှတ်ထင်ခြင်းကို အာဟာရေပဋိကူလ သညာဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။ အစာအာဟာရကို စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာအဖြစ် ရှုမြင်ဆင်ခြင်ရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းပင်ဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	<u>စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် (၁) ပါး</u> (စတုဓာတုဝဝတ်ထာန် ၁-ပါး) ပထဝီ = မြေဓာတ်၊ အာပေါ = ရေဓာတ်၊ တေဇော = အငွေ့ဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ ဝါယော = လေဓာတ်ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ပိုင်းခြားမှတ်သားရှုမြင်ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်ကို စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ဟုခေါ်ဆိုပေသည်။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ဆင်ခြင်ပွားများရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားတစ်မျိုးဖြစ်၏။ <u>အာရုပ္ပ (၄) ပါး (အာရုပ်ပ ၄ ပါး)</u> အာရုပ္ပ (အာရုပ်ပ) ပါဠိသည် ရုပ်ကင်းသည်၏ အဖြစ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ အ-ရူပစိတ်၊ အ-ရူပဈာန်၊ အ-ရူပသမာပတ်၊ အ-ရူပဘုံ ဟူ၍လည်း အဓိပ္ပာယ်ရယူနိုင်ပေသည်။ ဤပြဆိုချက် အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့မှာ ဦးဟုတ်စိန် ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန် ဖွင့်ဆိုချက်တို့ဖြစ်ကြ၏။ အဘိဓမ္မာ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ (အာကာသာနင်စာယတနဘုံ)၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ (ဝိန်ညာနင်စာယတနဘုံ)၊ အာကိဉ္စညာယတနဘုံ (အာကိန်စင်ညာယတန

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	ဘုံ)၊ နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံ (နေဝသင်ညာ နာသင်ညာ ယတနဘုံ) ဟူ၍ ဘုံ (၄) မျိုး ပြဆိုချက်ရှိသည်။ ယခုဖော်ပြပါ အာကာသနဉ္စာယတနဘုံ စသော ဘုံ (၄) ဘုံကို အ-ရူပ (၄) ဘုံဟုခေါ်၏။ နာမ်သာရှိ၍ ရုပ်မရှိသော ဘုံ (၄) ဘုံဖြစ်၏။ ဖော်ပြပါ ဘုံ (၄) ဘုံမှာ ကောင်းကင်ပြင်၌ တည်ရှိကြ၏။ ယင်း အ-ရူပ (၄) ဘုံရှိ ဗြဟ္မာကြီးတို့သည် နာမ်သာရှိ၍ ရုပ်ခန္ဓာမရှိကြပေ။ ထို့ပြင် ဘုံဟုဆိုသော်လည်း ဘုံဗိမာန်ကြီးများ မရှိကြဘဲ ထိုဘုံရှိ ဗြဟ္မာကြီးများမှာ ကောင်းကင်ပြင်၌ တည်နေကြ၏။ ဤဖော်ပြပါ အ-ရူပ (၄) ဘုံသည် ပဉ္စမဈာန် (၄) ဘုံပင်ဖြစ်၏။ ယင်း အာကာသနဉ္စာယတနဘုံစသည့် ဘုံ (၄) ဘုံ၌ ဈာန်ဗြဟ္မာတစ်ဦး ဖြစ်လိုပါက (ပဉ္စမဈာန် ရလိုပါက) ထိုဈာန်ရနိုင်သည့် အကျင့်များကို ကျင့်ရမည်ဖြစ်၏။ ဤပဉ္စမဈာန်ဘုံ၌ ဖြစ်ရန်အကျင့်သည် လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) တွင် ပါဝင်နေကြောင်း ဆင်ခြင်စဉ်းစားရန်ဖြစ်၏။ လယ်တီဆရာတော်၏ ဒီပနီကျမ်းများ၊ သေက္ခတောင်ဆရာတော် ဦးတိလောက၏ ပဏ္ဍိ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၈၃ (အဆက်)	တဝေဒနီယကျမ်း၊ ဆရာတော်အရှင်ဇနကာ ဘိဝံသ၏ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာစသော ကျမ်းများ ၌ ဈာန်အကြောင်း၊ ဈာန်ကျင့်စဉ်အကြောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်စဉ်အကြောင်းများ ဖတ်ရှု လေ့လာ နိုင်ပါသည်။ ယခုဖော်ပြခဲ့သည်တို့မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) ပင်ဖြစ်၏။ တရားအားထုတ်ရာ၌ သိမှတ်ရှုပွား ရမည့်အရာများဖြစ်သည်။
၈၅	*ဝိပဿနာ = ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ-အမြဲမရှိ၊ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲခြင်း၊ အနတ္တ-အစိုးမရခြင်းဟု ဉာဏ်ဖြင့် ရှုကြည့်ဆင်ခြင်မှု
၉၂	၁-ဒိဋ္ဌာနုသယ (ဒိတ်ထားနုသယ)၊ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ (ဝိစိကိတ်ဆာနုသယ) ကျန်ငါးပါးသော အနုသယ အထက်ပါစကားများအရ ဒိဋ္ဌာနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ နုသယနှင့် ကျန်အနုသယငါးပါး၊ အားလုံးပေါင်း (၇) ပါးရှိပါသည်။ ယင်း (၇) ပါးမှာ အနုသယ (၇) ပါး ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် ယင်း (၇) ပါးကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ အနုသယဟူသော ပါဠိသည် အတွင်းဓာတ် ၌ အစဉ်အမြဲကိန်းအောင်းနေသော တရားဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ ကိန်း

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၉၂ (အဆက်)	အောင်းနေသောတရားများဖြစ်ကြ၏။ အနုသယ (၇) ပါး။ ။မဟာနိဒ္ဒေသ။ ပါ။ ၇၇။ ၄။ ၂၀၅-၌ အကျယ်ရှု။ အကြောင်း တစ်စုံတစ်ခုနှင့် ပေါင်းဆုံမိက အဆင်သင့်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ရန် သတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ ကိန်းဝပ်နေသော တရား (၇) ပါး။ (၁) ကာမရာဂါနုသယ = ကာမဂုဏ်၌ တပ်နှစ်သက် သောလောဘ။ (၂) ဘဝရာဂါနုသယ = ဘဝ၌တပ်နှစ်သက်သော လောဘ။ (၃) ပဋိဃာနုသယ = ပြစ်မှားကြမ်းကြုတ်သော ဒေါသ။ (၄) မာနာနုသယ = မောက်ကြွားထောင်လွှား ခြင်းမာန။ (၅) ဒိဋ္ဌာနုသယ = မှားသောအယူဝါဒကိုယူခြင်း ဒိဋ္ဌိ။ (၆) ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ = ရတနာသုံးပါးစသည်၌ သို့ လောသို့လော တွေးတောခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာ။ (၇) အဝိဇ္ဇာနုသယ = မသိမလိမ္မာတွေဝေ မှိုက်မဲခြင်းမောဟ။ (အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသနသရုပ်ပြ အဘိဓာန်မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါသည်။)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၉၆	*အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ် (အ-ဝိနိပ်ဘောဂရုပ်) = မခွဲခြမ်းနိုင်သောရုပ်၊ တစ်ခုစီခွဲ၍ မရစကောင်း၊ တပေါင်းတည်းဖြစ်သောရုပ်ကို အ-ဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်။
၁၀၁	၁-သမ္မာဒိဋ္ဌိ (သမ်မာဒိတ်ထိ) = ကောင်းသော အယူ၊ ကောင်းသောအမြင်၊ မှန်ကန်သော အယူ၊ အမြင်။ ၂-နာမက္ခန္ဓာတရား (နာမက်ခန်ဓာတရား) = နာမ်တရားအစု၊ အာရုံပြုတတ်သော သဘောအစု။ ၃-ဝေဒနက္ခန္ဓာ (ဝေဒနက်ခန်ဓာ) = ခံစားတတ်သောတရားအစု။ ၄-သညက္ခန္ဓာ (သင်ညက်ခန်ဓာ) = မှတ်သားတတ်သောတရားအစု။ ၅-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန်ဓာ) = ပြုပြင်စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု။ ၆-ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (ဝိနိညာနက်ခန်ဓာ) = သိတတ်သော နာမ်တရားအစု။
၁၀၃	၁-ဇီဝိတိန္ဒြေ (ဇီဝိတိန်ဒြေ) = ဇီဝိတိန္ဒြိယ (ဇီဝိတိန်ဒရိယ) ပါဠိမှဇီဝိတိန္ဒြေဟုဖြစ်လာသည်။ အသက်၊ အသက်ကိုစောင့်ခြင်း၊ အသက်ကို အစိုးရခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၀၃ (အဆက်)	၂-မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း။ ၃-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန်ဓာ) = ပြုပြင်စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု။ ၄-ကာယဝိညာဏ် (ကာယဝိနိညာဏ်) = ကိုယ်အကြည်ကို မှီ၍ဖြစ်သော အသိ။ ၄-မနောဝိညာဏ် (မနောဝိနိညာဏ်) = နှလုံးစိတ်အသိ၊ စိတ်ဖြင့်သိခြင်း။ ၅-သုခဝေဒနာ = ချမ်းသာကို ခံစားခြင်း။ ၆-ဒေါမနဿဝေဒနာ (ဒေါမနတ်သ ဝေဒနာ) = စိတ်မချမ်းသာမှု၊ နှလုံးမသာယာမှု ခံစားရခြင်း ၇-သောမနဿဝေဒနာ (သောမနတ်သဝေဒနာ) = နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်မှုခံစားရခြင်း။ ၈-ဒုက္ခဝေဒနာ = ဆင်းရဲခံစားရမှု။
၁၀၅	၁-ဖဿ (ဖတ်သ) = အတွေ့၊ အာရုံကို တွေ့ထိခြင်း။ ၂-စေတနာ = စေ့ဆော်တတ်သောတရား၊ တိုက်တွန်းတတ်သောတရား။ ၃-ဧကဂ္ဂတာ (အေကက်ဂတာ) = အာရုံတစ်ခုတည်း၌ တည်နေခြင်း ၄-မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း။ ၅-ဝိတက် = ဝိတက္ကပါဠိမှ ဝိတက်ဟုဖြစ်လာသည်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၀၅ (အဆက်)	ဝိတက်၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကြံစည်ခြင်း၊ ထွေရာလေးပါး တွေးတောကြံစည်ခြင်းဟူ၍ ဖြစ်၏။ ၆-ဝိစာရ = ဆင်ခြင်ခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်း၊ စီရင်ခြင်း။ ၇-သဒ္ဓါ (သတ်ဓာ) = ရတနာသုံးပါးနှင့် ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်မှု။ ၈-သတိ = အောက်မေ့ခြင်း၊ အမှတ်ရခြင်း။ ၉-ဟိရီ = မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း၊ အရှက်တရား။ ၁၀-ဩတ္တပ္ပ (အွတ်တပ်ပ) = ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ကြောက်ခြင်း၊ မကောင်းမှု အ-ကုသိုလ် ဒုစရိုက်တို့မှ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ခြင်း။ ၁၁-အ-လောဘ = တပ်မက်မောမှု မရှိခြင်း၊ လောဘမရှိခြင်း။ ၁၂-အ-ဒေါသ = အပြစ်မရှိခြင်း၊ အမျက်မထွက်ခြင်း၊ စိတ်မဆိုးခြင်း။ ၁၃-တတြမဇ္ဈတ္တတာ (တတ်တရ မစ်ဇတ်တတာ) = စိတ်စေတသိက်တို့ကို မိမိတို့ကိစ္စနှင့် အပိုအလွန် မရှိစေရအောင် အလယ်အလတ်၌ တည့်မတ်မှု၊ လျစ်လျူရှုမှု။ (အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ အခြေပြုသင်္ဂြိုဟ်၊ စေတသိက်ပိုင်း။)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၀၇	အချစ်အမုန်းမပါ၊ အလယ်အလတ် (ညီမျှစွာ) ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းသဘောကို တကြမဇ္ဈတ္တတာခေါ်၏။ ၁-အနမတဂ္ဂသံသရာ (အန-မတက်ဂသံသရာ) = အစမထင်သော၊ အစရှာမရအောင် ရှည်လျားလှသော သံသရာ။ ၂-အသညသတ်ဘုံ (အ-သင်ညသတ်ဘုံ) = ရုပ်သာရှိ၍ အသိစိတ်နာမ်တရားမရှိသော ဗြဟ္မာ (ဗြဟ္မာတစ်မျိုး) တို့၏ဘုံ။ ၃-စုတိကမ္မဇရုပ်ချုပ်ဆုံးရာ၌ = ကွယ်လွန်သေဆုံးရာ၌။
၁၁၃	* ဘာဝနာမယဉာဏ် = ပွားများမှု = ဘာဝနာဖြင့် ပြီးသောဉာဏ်။
၁၁၄	၁-ခဏိကပစ္စုပ္ပန် = လက်ငင်းဖြစ်ဆဲအချိန်၊ တစ်ခဏမျှ တည်ရှိချိန်။ ၂-သန္တတိပစ္စုပ္ပန် (သန်တတိပစ်စုပ်ပန်) = ရုပ်အစဉ်၊ နာမ်အစဉ်ဖြစ်ဆဲကာလ။
၁၁၇	၁-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် (ဥဒယပ်ဗယဉာဏ်) = ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို သိသော ဉာဏ်။ ၂-အနုလောမဉာဏ် = မဂ်ဉာဏ်၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်သော ဉာဏ်။ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော ဉာဏ်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၇ (အဆက်)	ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသော ရှေ့ပိုင်းဝိပဿနာဉာဏ်များနှင့် မဂ်ဉာဏ်တို့အကြား ရှေ့နောက်ဆီလျော်စွာ ဖြစ်သောဉာဏ်။ (ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲ) ၃-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစ အနုလောမဉာဏ်အဆုံးရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ် (၉) ပါး။ ယင်း ဝိပဿနာဉာဏ် (၉) ပါး ဆိုသည်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀) ပါး (ဉာဏ်စဉ် ၁၀ ပါး) တွင် ပါဝင်သော ဝိပဿနာ (၉) ပါးကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် ယင်းဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀) ပါးလုံးကို ဖော်ပြပါသည်။ ယင်း သို့ (၁၀) ပါးလုံးကို ဖော်ပြလိုက်ခြင်းအားဖြင့် အထက်တွင် ဆိုထားသော ဝိပဿနာဉာဏ် (၉) ပါးလည်း အကျုံးဝင်ပြီး-ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သွားပါမည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် (၁၀) ပါး။ ။ အထူးထူးအပြားပြား ရှုဆင်ခြင်ရသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်အမြင်ဆယ်ပါး။ ။ (၁) သမ္မသနဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တရားစုကို လက္ခဏာ ၃-ပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်သော ဉာဏ်။ (၂) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပုံ-ပျက်ပုံကို ရှုသောဉာဏ်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၇ (အဆက်)	(၃) ဘင်္ဂဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တရားစု၏အပျက်ကိုရှုသော ဉာဏ်။ (၄) ဘယဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးကို ရှုသော ဉာဏ်။ (၅) အာဒိနဝဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်ကို ရှုသော ဉာဏ်။ (၆) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၌ ငြီးငွေ့သော ဉာဏ်။ (၇) မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ် = သင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော ဉာဏ်။ (၈) ပဋိသင်္ခါဉာဏ် = ထို သင်္ခါရတို့၌ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ထပ်မံ၍ ရှုသောဉာဏ်။ (၉) သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် = သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုနိုင်သော ဉာဏ်။ (၁၀) အနုလောမဉာဏ် = ပြဆိုပြီး ဉာဏ်စဉ်ရှစ်ပါးမှ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ပေါင်းကူးပမာ လျော်စွာရှုသော ဉာဏ်။ (အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသန သရုပ်ပြ အဘိဓာန် စာမျက်နှာ ၅၅၈ မှ ကောက်နုတ် ဖော်ပြပါသည်။) ရှင်းလင်းချက် အထက်ပါ ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀ ပါးတွင် စကားလုံး (ဝေါဟာရ) အသုံးအနှုန်းများ နှင့် အဓိပ္ပာယ်အချို့ ရှင်းလင်းတင်ပြရန် လိုအပ်မည်ထင်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြလိုက်ပါသည်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၇ (အဆက်)	အပိုဒ် (၁) တွင် လက္ခဏာ ၃ ပါး ဆိုသည်မှာ - ၁-အနိစ္စ (မမြဲခြင်း)၊ ၂-ဒုက္ခ (ဆင်းရဲခြင်း)၊ ၃-အနတ္တ (မပိုင်ဆိုင်အစိုးမရခြင်း) ဟူ၍ ၃-ပါးဖြစ်ပါသည်။ အပိုဒ် (၇) တွင် မုစ္ဆိတုကမ္ပတာကို မုတ်စိတုကမ္ပတာဟု အသံထွက်ရွတ်ဖတ်နိုင်ပါသည်။ အမှတ်စဉ် (၉) မှ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို သင်ခါရပစ်ခါဉာဏ်ဟု အသံထွက်ရွတ်ဖတ်ရန်ဖြစ်သည်။
မှတ်ချက်။	။ ၎င်းဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀) ပါး (ဉာဏ်စဉ် ၁၀-ပါး) ကို နောက်ပိုင်းဝိပဿနာတရား လေ့လာလိုက်စားသူများ ဗဟုသုတရရန် ခဲရာခဲဆစ်ရှင်းလင်းတင်ပြချက်အခန်း၌လည်း ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်ပါသည်။ ယခုအထက်၌ ကောက်နုတ်ဖော်ပြခဲ့သည်များနှင့် နောက်ပိုင်းတင်ပြထားသည့် ဉာဏ်စဉ် (၁၀) ပါး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များမှာ ဝေါဟာရ (စကားလုံး) အသုံးအနှုန်းသာ ကွဲ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်ချင်း အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်။ တစ်မျိုးမရှင်းလျှင် နောက်တစ်မျိုးကို လေ့လာစေလို၍ ဤ၌ သုတေသနသရုပ်ပြအဘိဓာန် ဆရာတော်၏ မူကိုပါ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်မျိုးပေါင်းစပ်လေ့လာရန် တိုက်တွန်းပါ၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၈	၄-အနိစ္စာဝတသင်္ခါရာ = (အ-နိတ်စာဝတသင်ခါရာ) = ပြုပြင်စီရင်တတ်သော သင်္ခါရတရားတို့သည် စင်စစ်အမြဲမရှိကြကုန်။ ၁-ပရိကမ္မနိမိတ် (ပရိကမ်မနိမိတ်) = ပရိကမ္မနိမိတ္တပါဠိမှ ပရိကမ္မနိမိတ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ တရားအားထုတ်သူသည် မိမိစိမ့်ထားအပ်၊ စီရင်ထားအပ်သော မြေ၌ ပထဝီ-ပထဝီ (မြေ-မြေ) ဟူ၍ မြေကို မျက်လုံးဖြင့်ကြည့်ကာ မြေကသိုဏ်းကို ရှု၏။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် မျက်စိကို မှိတ်လျက် နှုတ်ကရွတ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ မရွတ်ဘဲ သော်လည်းကောင်း စိတ်ဖြင့်နှလုံးသွင်း မှန်းဆဆင်ခြင်၏။ ထိုကဲ့သို့ မြေကို မျက်စိ ဖြင့်ကြည့်၊ စိတ်ဖြင့်နှလုံးသွင်းမှန်းဆဆင်ခြင်သော အာရုံကိုပင် ပရိကမ္မနိမိတ်ဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ ၂-ဥဂ္ဂဟနိမိတ် (အုတ်ဂဟနိမိတ်) = ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တပါဠိမှ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ကသိုဏ်းရှုရာ၌ မျက်စိကို မှိတ်၍ ဆင်ခြင်ရာတွင် မျက်စိဖွင့်ကြည့်၍ တိုက်ရိုက်မြင်နေရသကဲ့သို့ စိတ်အာရုံ၌ ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်ပေါ်လာသော အာရုံကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟုခေါ်ဆို၏။

စာမျက်နှာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

၁၁၉

၁-ပဋိဘာဂနိမိတ် = ပဋိဘာဂနိမိတ္တပါဠိမှ ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ အထက်က ပြဆိုခဲ့သော ပရိကမ္မနိမိတ်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်တို့၏ အာရုံများနှင့် အလားတူသော အာရုံကိုပင် ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟု ခေါ်သည်။

အလားတူအာရုံဆိုငြားလည်း ထိုပဋိဘာဂနိမိတ် အာရုံသည် အထက်က နိမိတ်နှစ်ပါး၏ အာရုံထက် အဆပေါင်းများစွာသာလွန်သော အာရုံမျိုးဖြစ်သည်။ ဆရာတော်အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ အခြေပြုသဂြိုဟ်ပါအဆိုကို အောက်တွင် ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

“အကြင်အခါ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်ပမာဏတူသော အာရုံတစ်မျိုးသည် စိတ်၌ ငြိမ်သက်စွာတည်နေ၏။ စိတ်ထဲ၌ ကောင်းစွာသွင်းထားအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ‘မဖျောက်မဖျက် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ထင်လာ၏’ဟူလို။ (ပဋိဘာဂသဒ္ဓါသည် ‘အတူ’ ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ‘ပရိကမ္မနိမိတ်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်များဖြင့် အလားတူသောအာရုံ’ဟူလို။) ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကား ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် အဆရာထောင်မက သာလွန်၍ ကြည်လင်၏။ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသော ဗျင်းကလေး

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၉ (အဆက်)	သည် ညှိမှောင်သော တိမ်တောင်တိမ်ထွတ်ထဲသို့ ပျံ့ဝဲ၍နေသည့်အခါ လွန်စွာပသာဒရှိသကဲ့သို့ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ထဲ၌ အလွန်အလွန် ကြည်နူးဖွယ် ဖြစ်လေသည်။ (ဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ အခြေပြု သဂြိုဟ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းမှ ကောက်နုတ်ချက်။) ၂-ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စဈာန် ဖော်ပြပါ ပထမဈာန်မှ ပဉ္စမဈာန်အထိ ငါးပါးသည် ဈာန်ငါးပါးဖြစ်၏။ ဤဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ ဈာန်ရအောင် အားထုတ်နိုင်၏။ ပေါက်ပေါက် မြောက်မြောက်အားထုတ်နိုင်လျှင် ဈာန်ရနိုင်၏။ ယနေ့ မျက်မှောက်ကာလ ဟောကြား ပြသလျက် ရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာများ၌ ဝင်ရောက်တရား အားထုတ်ကြရန်ဖြစ်၏။ တရားပြဆရာ၏ နည်း စနစ်အတိုင်း ကျင့်ကြံအားထုတ်ပါလျှင်၊ မိမိဘဝ အဆက်ဆက် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်သုံးမှု ဓာတ်ခံကလည်း အားကောင်းခဲ့ပါလျှင် ဈာန်တရားတို့ အလျင် အမြန်ပင် ရရှိသွားနိုင်၏။ အတိတ်ဘဝ တရားဓာတ်ခံကို အပထား ဤမျက်မှောက်ဘဝ အားထုတ်ရေးသည်သာ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၉ (အဆက်)	အရေးကြီးသည်ကိုလည်း သတိရှိရမည်ဖြစ်၏။ တရားရရေးမှာ ရှေးဘဝ အတိတ်ကံထက် မျက် မှောက် ဘဝအားထုတ်ရေးသည်သာ ပင်မပဓာန အချက်ကြီး ဖြစ်၏။ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထ ဈာန်၊ ပဉ္စမဈာန်ဟူသော အဆင့်ဆင့်သော ဈာန် တရားများနှင့်အတူ ဗြဟ္မဒုဘုံတွင် စံမြန်းရန် အခြေခံကျင့် စဉ် သဘောတရားများ နားလည်ဖို့ အောက်ပါအနှစ်ချုပ်အကြောင်းအရာများကို စဉ်းစားဆင်ခြင်လျက် ဆရာကောင်းသမားကောင်း ထံ ချဉ်းကပ်ကာ အားထုတ်ရန် တိုက်တွန်းလိုက် ပါ၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ဈာန်ကိုတွဲပြခြင်း “အပ္ပနာဘာဝနာတိုင်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း (၂၀) တို့တွင် ကသိုဏ်း (၁၀) ပါးနှင့် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်ပါးပါးကို အားထုတ်လျှင် ပဉ္စမဈာန်တိုင်အောင် ရူပဈာန်ကို အဆင့်ဆင့်ရ နိုင်၏။ အသုဘ (၁၀) ပါးနှင့် ကာယဂတာသတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် ပထမဈာန်ကိုသာ ရစေနိုင်၍ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့က ပထမ၊ ဒုတိယ၊

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၉ (အဆက်)	တတိယ၊ စတုတ္ထဈာန်တိုင်အောင်ရစေနိုင်၏။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရကမ္မ ပဉ္စမဈာန်ကိုသာ ရစေနိုင်သည်။ အသုဘနှင့် ကာယဂတာ “အသုဘ (၁၀) ပါးနှင့် ကာယာဂတာသတိ၏ အာရုံတို့သည် ရန်ရင်းကြမ်းကြုတ် စက်ဆုပ်ဖွယ် အာရုံများတည်း။ ထို့ကြောင့် ကြမ်းတမ်းသော ရေအယဉ်မှာ ထိုးဝါးကောင်းကောင်းဖြင့် ထောက်မထားပါလျှင် လှေမတည်တံ့နိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ထိုစက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံပေါ်သို့ တင်ပေးမည့် ဝိတက်တည်းဟူသော ထိုးဝါးမပါလျှင် စိတ်အစဉ် မတည်နိုင်။ သို့ဖြစ်၍ အသုဘစသော အာရုံကို အာရုံပြု၍ ဝိတက်မပါသော ဒုတိယဈာန်စသည်တို့ မဖြစ်နိုင်” (ဆရာတော်အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၊ စာမျက်နှာ ၆၅၇ မှ ကောက်နုတ်ချက်။) ၃-နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် = (နာမရူပပရိတ်ဆေဒဉာဏ်) = နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိသောဉာဏ်။ ဤကား နာမ်တရား၊ ဤကားရုပ်တရားဟု ခွဲခြား၍ သိသော ဉာဏ်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၁၉ (အဆက်)	၄-နာမရူပပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် (နာမရူပပစ်စယပရိတ်ဂဟဉာဏ်) “နာမ်တရား ရုပ်တရားတို့သည် မသိမှု အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပြုပြင်ခြင်းသင်္ခါရဖြစ်၊ ပြုပြင်ခြင်း သင်္ခါရကို အခြေခံ၍ ဝိညာဉ်ဖြစ်” စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လာအတိုင်း အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်ပုံကို အနုလုံ-ပဋိလုံ (အပြန်အလှန်) ဝေဖန်သိတတ်သော၊ ယုံယုံကြည်ကြည် သိတတ်သောဉာဏ်။ ၅-သမ္မသနဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တရားစုကို လက္ခဏာ ၃ ပါးတင်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်သောဉာဏ်။ ၆-သန္တတိသဘော = ဖြစ်စဉ်သဘော။ ၇-သင်္ခါရ = ပြုပြင်စီရင်မှု။ ၈-ဝိညာဏ် (ဝိနိညာဏ်) = အာရုံကို သိခြင်း၊ အသိစိတ်။
၁၂၀	၁-တိရဏပရိညာ (တိရဏပရိနိညာ) = လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံဟူသော၊ ဘုံသုံးပါး ၌ဖြစ်သော ပြုပြင်စီရင်တတ်သော သင်္ခါရတရားတို့၌ အနိစ္စ = ရုပ်သည် မမြဲ၊ ဒုက္ခ = ဆင်းရဲ၏။ အနတ္တ = မပိုင်ဆိုင်အစိုးမရ၊ အလိုသို့ မလိုက်စသည်ဖြင့် လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို အာရုံပြုဆင်ခြင်သည့် ဝိပဿနာပညာရပ်ကို တိရဏပရိညာဟုခေါ်၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၂၀ (အဆက်)	တိရဏပရိညာကို အတိုကောက်အားဖြင့် စူးစမ်းသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်၍ သိခြင်းဟု မှတ်သားရန် ဖြစ်၏။ ပရိညာစခန်း = ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို ပြဆိုရာစခန်း။ ၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါး = အရေးတကြီးသိမှတ်ရမည့် အကြောင်းတရားသုံးပါး၊ အရေးတကြီးမှတ်ရမည့် အကြောင်းတရားသုံးပါး။ လက္ခဏာရေးသုံးပါး (၁) အနိစ္စလက္ခဏာ = အမြဲမရှိခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (၂) ဒုက္ခလက္ခဏာ = ဆင်းရဲခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (၃) အနတ္တလက္ခဏာ = အတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တမပိုင်ဆိုင်၊ အစိုးမရခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါ-၃၄၄၊ ၄-၁၁၇) ၃-ပဿဒ္ဓိအမျိုးမျိုး (ပတ်သတ်ဒိအမျိုးမျိုး) = ငြိမ်းအေးခြင်းအမျိုးမျိုး။
၁၂၁	၁-ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ (ပတိပဒါဉာဏဒတ်သနဝိသုတ်ဒိ) = အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အသိအမြင်၊ ဉာဏ်အမြင်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၂၁ (အဆက်)	၂-ပဋိသင်္ခါဉာဏ် = သင်္ခါရတို့၌ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဉာဏ်ပညာဖြင့် ထပ်မံ၍ ရှုသော ဉာဏ်။ ၃-အနုလုံစိတ် = အစမှအဆုံးအထိ အစဉ်အလိုက် ဖြစ်သောစိတ်။ (အနုလောမ + စိတ္တမှ အနုလုံစိတ် ဟု ဖြစ်လာသည်။) ၄-ပရိကံ = ပရိကမ္မပါဠိမှ ပရိကံဟု ဖြစ်လာသည်။ အခြေခံ အစပြုစီမံခြင်း၊ ရှေးဦးစွာ ပြုပြင်စီမံခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။ ၅-ဥပစာ = ဥပစာရပါဠိမှ ဥပစာဟု ဖြစ်လာသည်။ အနီးအနား ပတ်ဝန်းကျင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဤနေရာ၌ သက်ဆိုင်ရာ တရားသဘော၏ အနီး အနားရောက်ရှိ ကျင်လည်နေမှု သဘောကို ခန့်မှန်း ကြည့်နိုင်၏။ ၆-သင်္ခါရ = ပြုပြင်စီရင်မှု။
၁၂၂	၁-ဂေါတြဘူစိတ် (ဂွတ်တရဘူစိတ်) = ပုထုဇဉ် အဖြစ်၌ နောက်ဆုံးဖြစ်သောစိတ်။ ၂-မဂ်စိတ် = နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သောစိတ်။ ၃-မဂ္ဂဝိထိစိတ် = မဂ်စိတ်အစဉ် ၄-ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (ဉာဏဒတ်သနဝိသုတ်မိ) = ဉာဏ်အမြင်အထူး စင်ကြယ်ခြင်း။ နိဗ္ဗာန်ရရန်

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၂၂ (အဆက်)	ကျင့်ထိုက်သော အကျင့်ကောင်းများကျင့်လျက် နိဗ္ဗာန်ကို အမှန်သိမြင်သော မဂ်ဉာဏ်အမြင်၏ အထူးစင်ကြယ်ခြင်း။ သောတာပတ္တိမဂ်စသော မဂ်ဉာဏ်လေးပါးကို သိမြင်ဆိုက်ရောက်ခြင်း။ ၅-ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (ပတိပဒါဉာန ဒတ်သန ဝိသုတ်ဓိ) = အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အသိအမြင်၊ ဉာဏ်အမြင်။
၁၂၃	*ပီတိငါးမျိုး ပီတိငါးမျိုးကို ပါဠိ-မြန်မာတွဲလျက် ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ဤအာနာပါန စာအုပ် ဤပီတိငါးမျိုးရှင်းပြချက်တွင်လည်း အကျယ်လေ့လာနိုင်သည်။ လေ့လာရန်လည်း တိုက်တွန်းပါ၏။ ဤနေရာတွင် ပီတိငါးမျိုးကို တစုတစည်းတည်း သိမှတ်လေ့လာနိုင်ရန် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ မထေရ်မြတ်၏ သုတေသနသရုပ်ပြ အဘိဓာန်တွင် ပြဆိုထားချက်အတိုင်း ကောက်နုတ်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၂၃ (အဆက်)	ပီတိအပြားမျိုးငါးပါး။ ။ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်။ ပါ။ ၄၀။ ဋ္ဌ။ ပ-အုပ် ၁၆၉။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို နှစ်သက် ပြည့်ဖြိုး ပွားတိုးရွှင်လန်းစေတတ်သော သဘော လက္ခဏာငါးပါး။ (၁) ခုဒ္ဒကာပီတိ = ကြက်သီးမွေးညင်းထရုံမျှ နှစ်သက်ရွှင်ပျခြင်းမျိုး၊ (၂) ခဏိကာ ပီတိ = လျှပ်စစ် ပြက်သကဲ့သို့ ခဏချင်းဖြစ်၍ ခဏချင်းပျက်သော နှစ်သက်ခြင်းမျိုး။ (၃) သြက္ကန္တိကာပီတိ = ဒီလှိုင်း ကြီးများ အိဖုံးလွှမ်းမိုးသွားဘိသကဲ့သို့ ကိုယ်လုံး၌ လွှမ်းမိုးသက်ရောက်လာသော ပီတိမျိုး၊ (၄) ဥဗ္ဗေ ဂါပီတိ = နှစ်သက်ခြင်းအဟုန်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အထက်သို့ ကြွတက် လွင့်မြောက်သွားစေနိုင်သော ပီတိမျိုး၊ (၅) ဖရဏာပီတိ = တစ်ကိုယ်လုံးကို ဖိမ့် ဆိမ့်အိမ့်သွားအောင် တစ်စိမ့်စိမ့်ကြာမြင့်စွာ ယုံနဲ့၍ တည်နေသော ပီတိမျိုး။ (သုတေသန သရုပ်ပြအဘိဓာန်၊ စာမျက်နှာ ၃၆၉။) ပါဠိများအသံထွက်ပုံ - - ခုဒ္ဒကာပီတိ = ခုတ်ဒကာပီတိ - သြက္ကန္တိကာပီတိ = အောက်ကန်တိကာပီတိ - ဥဗ္ဗေဂါပီတိ = အုတ်ဗေဂါပီတိ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၂၄	၁-ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ (အုဒယပ်ဗယာနုပတ်သနာ) = ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုမှတ်ခြင်း။ ၂-ယထာဘူတ = ဟုတ်မှန်သည့်အလျောက်။ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း။ အဖြစ်အဖြစ်အတိုင်း။ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း။ ၃-ခန္ဓာငါးပါး = (၁) ရူပက္ခန္ဓာ (ရူပက်ခန်ဓာ) = ရုပ်တရားအစု၊ (၂) ဝေဒနက္ခန္ဓာ (ဝေဒနက်ခန်ဓာ) = ခံစားတတ်သော တရားအစု၊ (၃) သညက္ခန္ဓာ (သင်ညက်ခန်ဓာ) = မှတ်သားတတ်သော တရားအစု၊ (၄) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန်ဓာ) = ပြုပြင်စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု၊ (၅) ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (ဝိန်ညာနက်ခန်ဓာ) = သိတတ်သော နာမ်တရားအစု။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပါ။ ၁၊ ၎င်းဌ၊ ၂၂၉။) ၄-ရုပ်နာမ် - ရုပ် = ရူပဟုသော ပါဠိမှ ရုပ်ဟုဖြစ်လာသည်။ သာမန်အနေအထားအကြည့်လျှင် အထည်ခြပ်ဟုထင်ရသည့်တရား ဖြစ်၏။ အသွင်အပြင်၊ ပုံသဏ္ဌာန်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ယူနိုင်၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၂၄ (အဆက်)	နာမ် = စိတ်ကို မှီသော စေတသိက်တရား။ ၅-ဓမ္မနိယာမ = တရား၏မြဲခြင်း။ တရားဓမ္မကို အစွဲပြု၍ အဖြစ်မြဲသော အမှုအရာ။ ၆-အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား (အစ်ဇတ် တ . . .) အတွင်းသန္တာန် ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား။
၁၂၅	*ကာယသမ္ပဿ = (ကာယသမ်ဖတ်သ) = ကိုယ်၏ အတွေ့။
၁၂၆	*ခဏိကာပီတိ = လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ ခဏချင်း ဖြစ်၍ ခဏချင်းပျက်သော နှစ်သက်မှု ပီတိ။
၁၂၇	၁-ဩက္ကန္တိကာပီတိ = (အောက်ကန်တိကာပီတိ) = ဒီလှိုင်းကြီးများ အိဖုံးလွှမ်းမိုးသွား ဘိသကဲ့သို့ ကိုယ်လုံး၌ လွှမ်းမိုးသက်ရောက်လာသော ပီတိမျိုး။ ၂-သမာဓိ = အာရုံတစ်ခုတည်း၌ စိတ်တည်မှု။ ၃-ပညာ (ပင်ညာ) = အပြားအားဖြင့် သိခြင်းဟူ သော သိမှုပညာ။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ။
၁၂၈	၁-ဗဟိဒ္ဓ (ဗဟိတ်ဒ) = အပြင်၊ အပြင်အပ။ ၂-လက္ခဏာရေးသုံးပါး = အရေးတကြီးသိမှတ်ရ မည့် အကြောင်းတရားသုံးပါး၊ မှတ်ရမည့် အကြောင်းတရားသုံးပါး။ လက္ခဏာရေးသုံးပါး

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၂၈ (အဆက်)	(၁) အနိစ္စလက္ခဏာ = အမြဲမရှိခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (၂) ဒုက္ခလက္ခဏာ = ဆင်းရဲခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (၃) အနတ္တလက္ခဏာ = အတ္တမဟုတ်၊ အနတ္တမပိုင်ဆိုင်၊ အစိုးမရခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါ-၃၄၄၊ ၄-၁၁၇)
၁၂၉	၁-ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း (ဗုတ်ဓာနုတ်သတိကမ်မတ်ဋ္ဌာန်း) = ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ပွားများအားထုတ်ခြင်း။ ၂-သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်များ = သမထခေါ်သော ဈာန်ယာဉ်ပိုင်ရှင်ပုဂ္ဂိုလ်များ။ သမထဈာန်ယာဉ်ဖြင့် လောကုတ္တရာဘက်သို့ သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ။
၁၃၄	၁-မနောဓမ္မာရုံ = စိတ်၌တည်ရှိနေသော တရားအာရုံ။ ၂-ဧကဂ္ဂတာစိတ် = (အေကက်ဂတာစိတ်) = အာရုံတစ်ခုတည်း၌တည်နေသောစိတ်။ ၃-ခန္ဓာငါးပါး = (၁) ရူပက္ခန္ဓာ (ရူပက်ခန်ဓာ) = ရုပ်တရားအစု၊ (၂) ဝေဒနက္ခန္ဓာ (ဝေဒနက်ခန်ဓာ) = ခံစားတတ်သော တရားအစု၊ (၃) သညက္ခန္ဓာ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၃၄ (အဆက်)	(သင်ညက်ခန့်စာ) = မှတ်သားတတ်သော တရားအစု၊ (၄) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန့်စာ) = ပြုပြင်စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု၊ (၅) ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (ဝိနိညာနက်ခန့်စာ) = သိတတ်သော နာမ်တရားအစု။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပါ၊ ၁၊ ၄င်းဌ၊ ၂၂၉။) ၄-နိဗ္ဗာန်မုခ်ဦးဝိမောက္ခမုခ (နိတ်ဗန်မုတ်ဦးဝိမောက်ခမုခ) = နိဗ္ဗာန်မုခ်ဦး = နိဗ္ဗာန် တံခါးဝ။ ဝိမောက္ခမုခ = လွတ်မြောက်ခြင်း-မုခ်ဝ၊ လွတ်မြောက်ခြင်းတံခါးဝ။ နိဗ္ဗာန် တံခါးဝ။ နိဗ္ဗာန်မုခ်ဦး ဝိမောက္ခမုခ = နိဗ္ဗာန်တံခါးဝ၊ လွတ်မြောက်ခြင်း တံခါးဝ။ ၅-စက္ခု၊ သောတာ၊ ယာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယ (စက်ခူ၊ သောတာ၊ ယာန၊ ဇိန်ဝှိ၊ ကာယ) = စက္ခု = မျက်စိ၊ သောတာ = နား၊ ယာန = နှာခေါင်း၊ ဇိဝှိ = လျှာ၊ ကာယ = ကိုယ်။ ၆-မနောသမ္ပဿဇာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ (မနောသမ်ဖတ်သဇာဥပစ်ခါဝေဒနာ) = စိတ်၌ တွေ့ထိအပ်သော၊ လျစ်လျူရှုအပ်သော ခံစားမှုဝေဒနာ။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၃၅	၁-မဂ်စိတ်-ဖိုလ်စိတ် = မဂ်စိတ် = နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သောစိတ်။ ဖိုလ်စိတ် = မဂ်စိတ်၏ အကျိုးဖြစ်သောစိတ်။ ၂-အာရုံ (၆) ပါး ဒုက္ခတရား = (အာရုံ ၆-ပါးသည် ဆင်းရဲသောတရား) အာရုံ (၆) ပါး = ၁။ မျက်စိ၊ ၂။ နား၊ ၃။ နှာ၊ ၄။ လျှာ၊ ၅။ ကိုယ်၊ ၆။ မနော (စိတ်အသိ) ဟူသော တရားများ ၃-ဖဿာယတန (၆) ပါး (ဖတ်သာယတန ၆-ပါး) ထိတွေ့မှု အာယတန ၆-ပါး။ ၁-ရူပါယတန၊ ၂-သဒ္ဓါယတန၊ ၃-ဂန္ဓာယတန၊ ၄-ရသာယတန၊ ၅-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ၆-ဓမ္မာယတန။ ဤအာယတနအကြောင်းကို ဤစာအုပ် နောက်ပိုင်း ဝိပဿနာလေ့လာလိုက်စားသူများ ဗဟုသုတရရန်၊ အထောက်အပံ့ရရန် ဝိပဿနာနှင့် ဆက်နွှယ်ရာ ခဲရာခဲဆစ်ရှင်းလင်းချက်များ အခန်း၌ ဆက်လက်ဖတ်ရှုလေ့လာရန် ဖြစ်ပါသည်။ ၄-မနောဝိညာဏ် (မနောဝိနိညာဏ်) = မနော ဝိညာဏပါဠိမှ မနောဝိညာဏ် (မနောဝိညာဉ်) ဖြစ်လာသည်။ စိတ်နှလုံး၊ အသိစိတ်ဟု အဓိပ္ပာယ် ရပေသည်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၃၅ (အဆက်)	၅-အနိမိတ္တ သမာဓိ (အ-နိမိတ်တ သမာဓိ) = ပုံသဏ္ဌာန်မရှိဟု ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုပွားသော တည်ကြည်မှု သမာဓိတရား။ သမာဓိ = အာရုံတစ်ခုတည်း၌ စိတ်တည်မှု။ ၆-အပ္ပဏီဟိတသမာဓိ = (အပ်ပဏီဟိတ) = မတောင့်တအပ်ပုံကို ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုပွားသော တည်ကြည်မှု သမာဓိတရား။ ၇-သုညတသမာဓိ (သုန်ညတသမာဓိ) = သုညတ = ဘာမျှမရှိသည်၏အဖြစ်။ အတ္တ- ဇီဝ-အသက်-လိပ်ပြာ-ဝိညာဉ်တို့မှ ကင်းဆိတ်လျက်ဓာတ်ကြီး လေးပါးအဖြစ် ထင်မြင်အောင်၊ တည်ကြည်မှုရ အောင် ရှုပွားမှု။ ၈-ဝိမောက္ခမုခ (ဝိမောက်ခမုခ) = ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရာတံခါး၊ နိဗ္ဗာန်တံခါး ပေါက်ဝ။
၁၃၆	၁-ခန္ဓာငါးပါးရုပ်နာမ်တရား = ခန္ဓပါဠိမှ ခန္ဓာဟုဖြစ်လာသည်။ ခန္ဓ (ခန္ဓာ) = ကိုယ်ခန္ဓာ။ ၁။ ရုပ်တရားအစု၊ ၂။ ခံစားတတ်သောတရားအစု၊ ၃။ မှတ်သားတတ်သောတရားအစု၊ ၄။ ပြုပြင် စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု၊ ၅။ သိတတ်သော နာမ်တရားအစု။ ယင်းတို့ကို ခန္ဓာငါးပါးဟုခေါ်၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၃၆ (အဆက်)	ရုပ်နာမ်တရား ရုပ် - ရူပဟူသော ပါဠိမှ ရုပ်ဟုဖြစ်လာသည်။ သာမန်အနေအထားအရ ကြည့်လျှင် အထည်ခြပ် ဟုထင်ရသည့် တရားဖြစ်၏။ အသွင်အပြင်၊ ပုံသဏ္ဌာန်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ယူနိုင်၏။ နာမ် - စိတ်၊ စိတ်ကိုမှီသော စေတသိက်တရား။ ၂-ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဥပါဒ် = ဥပ္ပါဒ်ပါဠိမှ ဥပါဒ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ဖြစ်ခြင်း ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဌီ = ဌိတိပါဠိမှ ဌိဟုဖြစ်လာသည်။ ဖြစ်လာသော စိတ်၏ မချုပ်မီ အခိုက်အတန့် အချိန်ကာလ ကလေး။ တည်ခြင်း။ ဘင် = စိတ်၏ ချုပ်ခိုက် ကာလကိုခေါ်၏။ ပျက်ခြင်း-ပျက်စီးခြင်းဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဘင်ပါဠိမှ ဘင်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟု သုံးနှုန်းလေ့ရှိကြ၏။ ဥပါဒ်ဌီ ဘင်ဆိုသည်မှာ ဖြစ်တည်ပျက်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ၃-အမြိုက်နိဗ္ဗာန် = မသေရာနိဗ္ဗာန်။ သေခြင်း ကင်းရာ မြတ်သောနိဗ္ဗာန်။ ၄-ဥဒယဗ္ဗယအစစ်ကို = ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ခြင်း- ပျက်ခြင်း အစစ်အမှန်ကို။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၃၇	၅-ဘာဝနာမယဉာဏ် = ဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ဉာဏ်တရား၊ အားထုတ်မှုဖြင့် ပြီးသော ဉာဏ်။ *၁၀ ပါးသော ဥပက္ကိလေသ (အုပ်ကိလေသ) = ၁၀ ပါးသော စိတ်ပူလောင်ညစ်ညူးခြင်း၊ စိတ်ညစ်ညူးပူပန်ခြင်းတရားများ၊ ၎င်းတရား ၁၀ ပါးသည် ဝိပဿနာ၏ အန္တရာယ် ၁၀ ပါးပင်ဖြစ်၏။ ယင်းဆယ်ပါးကို ဤ၌ သီးသန့်ဖော်ပြစရာ မလိုတော့၊ ဤစာအုပ်၊ စာမျက်နှာ ၁၃၇ တို့၌ ပါဠိရော အနက်အဓိပ္ပာယ်ပါ အကျယ်ရှင်းပြချက် ပါပြီး ဖြစ်တော့၏။
၁၄၁	၁-မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (မက်ဂါမက်ဂဉာဏဒတ်သနဝိသုတ်ဒိ) ကျင့်စဉ်လမ်းကြောင်းမှန်ကန်မှု ရှိမရှိ ဝေဖန်ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ခြင်း။ (ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲ-ဒုတိယတွဲ) ဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ (ဝိသုတ်ဓိနိတ်ဒေသ) စင်ကြယ်ကြောင်း အကျယ်ပြဆိုခြင်း။ ၂-ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်မျိုး = စွဲလမ်းတပ်မက်ဖွယ် လောကီရေးရာ အာရုံအမျိုးမျိုး၊ လူ့ ဘဝ-နတ်ဘဝ စည်းစိမ်အမျိုးမျိုး။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၄၁	၃-ဝေဒယိတသုခ = ခံစားအပ်သော ချမ်းသာ။
(အဆက်)	၄-လောကုတ္တရာစိတ် = လောကမှ လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သောစိတ်။
	၅-သန္တိသုခ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ။
၁၄၂	၁-ဖဿာယတနခြောက်ပါး = (ထိတွေ့မှု အာယတနခြောက်ပါး)
	၁-ရူပါယတန၊ ၂-သဒ္ဒါယတန၊ ၃-ဂန္ဓာယတန၊ ၄-ရသာယတန၊ ၅-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ၆-ဓမ္မာယတန။
	ဤအာယတန ၆-ပါးအကြောင်းကို ဤစာအုပ်နောက်ပိုင်း ဝိပဿနာလေ့လာ လိုက်စားသူများ ဗဟုသုတရရန်၊ အထောက်အပံ့ရရန် ဝိပဿနာနှင့် ဆက်နွှယ်ရာ ခဲရာခဲဆစ်ရှင်းလင်းချက်များ အခန်း၌ ဆက်လက်ဖတ်ရှုလေ့လာရန် ဖြစ်ပါသည်။
	၂-ဝိညာဏ်ခြောက်ပါး (ဝိနိဉာဏ်ခြောက်ပါး) ဝိညာဉ် (ဝိနိညာဉ်) နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ ဝိညာဏပါဠိမှ ဝိညာဏ်၊ ဝိညာဉ်ဟု ဖြစ်လာခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ် (ဝိညာဉ်) သည် အသိစိတ်၊ အာရုံကိုသိခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဝိညာဉ် (၆) ပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၄၂ (အဆက်)	ဝိညာဉ် (၆) ပါး။ ။ သိတတ်သော တရားသဘောစု ၆-ပါး။ ။ ၁။ စက္ခု ဝိညာဏ် = မြင်သိစိတ်။ ၂။ သောတဝိညာဏ် = ကြားသိစိတ်၊ ၃။ ယာနဝိညာဏ် = နံသိစိတ်၊ ၄။ ဇိဇ္ဈာဝိညာဏ် = လျက်သိစိတ်၊ ၅။ ကာယဝိညာဏ် = ထိသိစိတ်၊ ၆။ မနောဝိညာဏ် = တွေးသိစိတ်။
၁၄၉	* ဩက္ကန္တိကာပီတိ (အောက်ကန်တိကာပီတိ) = ဒီလှိုင်းကြီးများ အိဖုံးလွှမ်းမိုး သွားဘိသကဲ့သို့ ကိုယ်လုံး၌ လွှမ်းမိုးသက်ရောက်လာသော ပီတိမျိုး။
၁၅၂	* ယောဂါဝစရ = တရားဘာဝနာလေ့ကျင့်အား ထုတ်မှု။
၁၅၄	၁- အရိယာ = မဂ်ဖိုလ်ရပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်။ ၂- အာရဒ္ဓဝိပဿက (အာရတ်ဓဝိပတ်သက) = အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာရှိသည် (ဝိပဿနာ တရားအားထုတ်လျက်ရှိသည်။)
၁၅၇	* ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် (အုဒယပ်ဗယဉာဏ်) = ရုပ်နာမ် တို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်းကို သိသောဉာဏ်။
၁၅၈	၁- ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာနာမ်ရုပ် = ယခုလက်ရှိခန္ဓာနာမ် ရုပ်။ ၂- ဘင်္ဂဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တရားစု၏အပျက်ကို ရှုသော ဉာဏ်။ အပျက်ကို မြင်သောဉာဏ်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၅၈ (အဆက်) ၁၅၉	၃-ဥဒဗ္ဗယကို ရှုနေရင်း = အဖြစ်အပျက်ကို ရှုနေရင်း။ *ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့သည် = ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား ဖြစ်သော မမြဲသောသဘောတရား၊ ပြုပြင်စီရင် တတ်သော သဘောတရားတို့သည်။
၁၆၀	၁-သုခသညာ = ချမ်းသာသည်ဟု မှတ်ထင်မှု။ ၂-အတ္တသညာ = ကိုယ်ကောင်အဖြစ် မှတ်ထင်မှု။
၁၆၁	၁-ဘယဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ် ဘေးကို ရှုသော ဉာဏ်။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောက် မက်ဖွယ်ဘေးကို မြင်သော ဉာဏ်။ ၂-အာဒိနဝဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်ကို ရှု သော ဉာဏ်။ ရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်ကို မြင်သော ဉာဏ်။ ၃-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် (နိတ်ဗိဒါဉာဏ်) = ရုပ်နာမ်တို့၌ ငြီးငွေ့သော ဉာဏ်။
၁၆၂	*ဓမ္မဓိဌာန် (ဓမ်မဓိတ်ထံ) = တရားသဘော ရည်ညွှန်းချက်။
၁၆၃	၁-သဿတဒိဋ္ဌိအယူ (သတ်သတဒိတ်ထိအယူ) = သတ္တဝါ (ခန္ဓာကိုယ်ကြီး) သေပျောက်သွားသော် လည်း သူ၏အတ္တကတော့ မပျောက်မပျက် တည်မြဲနေသည်။ ဘဝပြောင်းသွားရုံသာရှိသည်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၆၃ (အဆက်)	အတ္တသည် မပျောက်မပျက်။ ထာဝရတည်မြဲ၏ဟု ယူသော အယူမှား။ ၂-နိကန္တိ = တပ်မက်နှစ်သက်ခြင်း။ ၃-ဘာဝနာ = ပွားများခြင်း။
၁၆၄	၁-ပဝတ္တိခန္ဓာငါးပါး = ဖြစ်ဆဲခန္ဓာငါးပါး။ ခန္ဓာငါးပါးမှာ- ၁။ ရုပ်တရားအစု၊ ၂။ ခံစားတတ်သောတရားအစု၊ ၃။ မှတ်သားတတ်သော တရားအစု၊ ၄။ ပြုပြင်စီရင်တတ်သောတရားအစု၊ ၅။ သိတတ်သောတရားအစု။ ခန္ဓာငါးပါးတို့ပင်ဖြစ်ကြ၏။ ၂-သင်္ခါရနိမိတ် = သင်္ခါရနိမိတ္တမှ သင်္ခါရနိမိတ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ပြုပြင်စီရင်တတ်သော အကြောင်းနိမိတ်။ (အကြောင်းတရား) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ၃-အာဒိနဝညဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်ကို ရှုသော ဉာဏ်။
၁၆၆	*နေက္ခမ္မဓာတ် (နစ်ခမ်မဓာတ်) = တောထွက်နိုင်သည့် အခြေခံအကြောင်းဓာတ်ခံ။
၁၆၇	*ဝေဒနုပေက္ခာ (ဝေဒနုပစ်ခါ) = ခံစားမှု၌ လျစ်လျူရှုခြင်း။
၁၆၉	*ဧကဂ္ဂတာစိတ်မျိုး (အေကက်ဂတာ) = အာရုံတစ်ခုတည်း၌ တည်နေသော စိတ်မျိုး။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၇၀	၁-ကာယသမ္ပဿ (ကာယသမ်ဖတ်သ) = ကိုယ်အတွေ့။ ၂-သမထနိမိတ် = သမထ + နိမိတ္တမှ သမထနိမိတ်ဟုဖြစ်လာသည်။ သမထနိမိတ် = သမထ၏ အကြောင်းခြင်းရာ။ သမထ = သမာဓိရအောင် စီးဖျန်းရသောတရား။ စိတ်အညစ်အကြေးဟူသော ကိလေသာတရားများ ငြိမ်းအောင် အားထုတ်ရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား။ ၃-ဒုက္ခပဋိပဒါ (ဒုတ်ခပတိပဒါ) = ဆင်းရဲငြိုငြင်သော၊ ပင်ပန်းသောအကျင့်။ ၄-သုခပဋိပဒါ = ချမ်းသာသောအကျင့်။ ၅-ဒန္တာဘိည (ဒန်ဓာဘိန်ည) = နှေးသော အဘိညာဉ်။ ၆-ဒိပ္ပာဘိည (ဒိပ်ပါဘိန်ည) = လျင်သော အဘိညာဉ်။ မှတ်ချက် ။ ။ အဘိညာဉ် (အသံထွက် = အဘိန်ညာဉ်။) ၇-အနိမိတ္တ (အ-နိမိတ်တ) = အကြောင်းအရာ၊ ပုံသဏ္ဌာန်မရှိခြင်း။ ၈-အပ္ပဏီဟိတ = မတောင့်တအပ်ခြင်း။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၇၀ (အဆက်) ၁၇၁	၉-သုညတ (သုန်ညတ) = ဘာမှမရှိသည်၏ အဖြစ်။ ၁-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ = ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားဖြစ်သော မမြဲသောသဘောတရား။ ၂-ကာယဝိညာဏ် (ကာယဝိညာဏ်) = ထိသိစိတ်။ ၃-မနောဝိညာဏ် = တွေးသိစိတ်။ ၄-ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင် = ဖြစ်-ပျက်ကို သိသော ဉာဏ်အမြင်။
၁၇၂	၁-လောကုတ္တရာစိတ် = ဖြစ်-ပျက်တတ်သော လောကကို လွန်မြောက်သောကြောင့် လောကုတ္တရာ။ လူနတ်ဗြဟ္မာ လောကစသော လောကတို့မှ လွတ်မြောက်ကြောင်း၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာ။ ၂-ဝေဒယိတသုခ၊ သန္တိသုခ = ဝေဒယိတသုခ = ခံစားအပ်သောချမ်းသာ။ သန္တိသုခ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ။ ၃-ပဋိဝေဓဉာဏ် = (ပတိဝေဓ) = ထိုးထွင်း၍ သိသောဉာဏ်။ ၄-သင်္ခါရ = ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း။ ပြုပြင်စီရင်မှု။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၇၂ (အဆက်)	၅-သင်္ခတပရမတ်တရား = ပြုပြင်စီရင်အပ်သော၊ အမှန်တကယ်ရှိသောတရား။
၁၇၃	၁-ပရမတ်တရား = မဖောက်မပြန်သော သဘော
	တရား။
	၂-ဒုက္ခသစ္စာ = ဆင်းရဲခြင်းအမှန်တရား။
	၃-မဂ္ဂသစ္စာ = ဆင်းရဲငြိမ်းကြောင်းအမှန်တရား။
	မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရား။
	၄-နိရောဓသစ္စာ = ဆင်းရဲငြိမ်းရာအမှန်။
	၅-ခြောက်ပါးသော ဖဿာယတန = (ဖဿာ
	ယတန ၆-ပါး) = ထိတွေ့မှု အာယတန ၆-ပါး။
	၁-ရူပါယတန၊ ၂-သဒ္ဓါယတန၊ ၃-ဂန္ဓာယတန၊ ၄-
	သဒ္ဓါယတန၊ ၅-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ယတန၊ ၆-ဓမ္မာယတန။
	ဤအာယတနအကြောင်းကို ဤစာအုပ်
	နောက်ပိုင်း ဝိပဿနာလေ့လာလိုက်စားသူများ
	ဗဟုသုတရရန်၊ အထောက်အပံ့ရရန် ဝိပဿနာနှင့်
	ဆက်နွှယ်ရာ ခဲရာခဲဆစ်ရှင်းလင်းချက်များ အခန်း၌
	ဆက်လက်ဖတ်ရှုလေ့လာရန်ဖြစ်ပါသည်။
၁၇၄	၁-နေဝိဓဟူသည်ကား ခြောက်ပါးသော ဒွါရတို့၌
	ကိုယ်ကိုမမြင်ခြင်းဟုဆိုလို၏။
	၂-ဒွါရခြောက်ပါး = (ဒွါရ = အာရုံတို့၏ ဝင်ရာ-
	ထွက်ရာ အပေါက် ၆ ပေါက်) ၁-စက္ခုဒွါရ = မျက်စိ၊

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၇၄ (အဆက်)	၂-သောတဒ္ဒါရ = နား၊ ၃-ယာနဒ္ဒါရ = နှာခေါင်း၊ ၄-ဇိဝှိဒ္ဒါရ = လျှာ၊ ၅-ကာယဒ္ဒါရ = ကိုယ်၊ ၆- မနောဒ္ဒါရ-စိတ်။ ၃-အာရုံ ၆-ပါး = ၁။ မျက်စိ၊ ၂။ နား၊ ၃။ နှာ၊ ၄။ လျှာ၊ ၅။ ကိုယ်၊ ၆။ မနော (စိတ် အသိ)။ ၄-ဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒ် (ဝီထိစိတ်တုပ်ပါဒ်) = စိတ်၏ ဖြစ်စဉ်။
၁၇၅	၁-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ = ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားဖြစ် သော မမြဲသော သဘောတရား။ ၂-ဥဒဗ္ဗယကစ၍ = အဖြစ်အပျက်ကစ၍ . . . ။ ၃-ဘင်္ဂဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တရားစု၏ အပျက်ကို ရှုသောဉာဏ်။ အပျက်ကို မြင်သောဉာဏ်။ ၄-ဘယဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ် ဘေးကို ရှုသောဉာဏ်။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ကြောက်မက် ဖွယ်ဘေးကို မြင်သောဉာဏ်။ ၇-အာဒိနဝဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ အပျက်ကို ရှုသောဉာဏ်။ ရုပ်နာမ်တို့၏အပြစ်ကို မြင်သော ဉာဏ်။ ၈-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် = ရုပ်နာမ်တို့၌ ငြိမ့်ငွေ့သောဉာဏ်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၇၅ (အဆက်)	၉-မုစို့တုကမုတာဉာဏ် (မုတ်စိတုကမုတာဉာဏ်) = ပြုပြင်ခြင်း သင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော ဉာဏ်။
၁၇၆	၁-ပဋိသင်္ခါဉာဏ် = ပြုပြင်ခြင်းသင်္ခါရတို့၌ အမြဲမရှိအနိစ္စ၊ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခ၊ မပိုင်ဆိုင်- အစိုးမရခြင်း အနတ္တဟု ထပ်မံ၍ ရှုနေနိုင်သောဉာဏ်။ ၂-သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် (သင်ခါရုပစ်ခါဉာဏ်) = ပြုပြင်မှုသင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုနိုင်သောဉာဏ်။ ၃-အနုလောမဉာဏ် = အခြားသော ဉာဏ်စဉ်များမှ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ပေါင်းကူးပမာ လျော်စွာ ရှုသောဉာဏ်။ ၄-ဂေါတြဘူဉာဏ် = ပုထုဇဉ်အဖြစ်၌ နောက်ဆုံး ဖြစ်သော ဉာဏ်။ ၅-မဂ်ဉာဏ် = နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သိသောဉာဏ်။
၁၇၇	၁-မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း = မနောဒွါရ + အာဝဇ္ဇနမှ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟု ဖြစ်လာသည်။ စိတ်ဖြစ်ကြောင်းတရား၌ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ခြင်းဖြစ်၏။ ၂-ပရိကံ = ပရိကမ္မပါဠိမှ ပရိကံဟု ဖြစ်လာသည်။ ဈာန်အနီးသို့ ရောက်အောင် တရားအားထုတ်မှု။ ၃-ဥပစာ = ဥပစာရပါဠိမှ ဥပစာဟုဖြစ်လာသည်။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၇၇ (အဆက်)	ဥပစာရ ဈာန်ကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်၏။ အနီးအနားတွင် ရှိနေသော ဈာန်။ ၄-အနုလုံ = အနုလောမပါဠိမှ အနုလုံဟု ဖြစ်လာသည်။ အစမှ အဆုံးအထိ အစဉ်အလိုက်ဖြစ်ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ၅-ဂေါတြဘူ (ဂုတ်တရဘူ) = ပုထုဇဉ်၏ နောက်ဆုံးအဖြစ်၊ နောက်ဆုံးအနေအထား။ ၆-မဂ် = မဂ္ဂပါဠိမှ မဂ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ယင်းမဂ်ဆိုသည်မှာ-လမ်းကြောင်း၊ ကိလေသာကို ပယ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သော လမ်းကြောင်း၊ မဂ်စိတ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။ ၇-စိတ္တပ္ပာဒ် ၆-ပါး = (စိတ်တုပ်ပါဒ်) = အထက်တွင်ပြခဲ့သည့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဘဝင်မခြားသော စိတ္တပ္ပာဒ် ၆-ပါး၊ (စိတ်ဖြစ်စဉ် ၆-ပါး) ဟုဆိုလိုပေသည်။ ၈-သုခပဋိပဒါဒိပ္ပာဘိည (သုခပတိပဒါဒိပိပါဘိန်ည) = ချမ်းသာသောအကျင့်၊ လျင်မြန်သောအဘိညာဉ် (အဘိန်ညာဉ်)။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၇၇ (အဆက်)	၉-အနိမိတ္တဝိမောက္ခ (အ-နိမိတ်တဝိမောက်ခ) = အကြောင်းတရားတို့မှ ချုပ်ငြိမ်းကာ သံသရာ အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း။
	၁၀-အဘိဓမ္မာမနိုင်က နားထွေးတတ်၏။ ဗုဒ္ဓဟောကြားသော ပိဋကတ်သုံးပုံတွင် အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်သည် တစ်ပုံအဖြစ်ပါဝင်၏။ ထိုပိဋကတ် သုံးပုံလာ အဘိဓမ္မာဘာသာရပ်ကို မပိုင်နိုင်လျှင် နားထွေး (နားမရှင်း)တတ်ဟု ဆိုလိုသည်။
၁၇၈	*ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် (ပစ်စဝစ်ခဏာဉာဏ်) = ဆင်ခြင်သော ဉာဏ်။
၁၈၀	၁-သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် (သင်ခါရုပစ်ခါဉာဏ်) = ပြုပြင်မှု သင်္ခါရုတို့၌လျစ်လျူရှုနိုင်သော ဉာဏ်။ ၂-လင်းယဉ်တိုင် = လှေသင်္ဘောတွင် လွင့်ထူ ထားသော ရွက်တိုင်။ (ရွက်စိုက်ထူထားသည့်တိုင်) ၃-သုခပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိည (သုခပတိပဒါဒန်ဓာ ဘိန်ည) = ချမ်းသာသောအကျင့်၊ နံ့သော၊ နှေး သော အဘိညာဉ်။ ၄-သင်္ခါရနိမိတ် = သင်္ခါရနိမိတ္တပါဠိမှသင်္ခါရ နိမိတ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ပြုပြင်စီရင်တတ်သော အကြောင်းနိမိတ်၊ အကြောင်းတရားဟု အဓိပ္ပာယ် ရ၏။

စာမျက်နှာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

၁၈၁

၁-ဂေါတြဘူဉာဏ် (ဂွတ်တရဘူဉာဏ်) = ပုထုဇဉ် အဖြစ်၌ နောက်ဆုံးဖြစ်သောဉာဏ်။

၂-သမုဒယ = တွယ်တာမှု၊ စွဲလမ်းတပ်မက်မှု တဏှာ၊ လိုချင်တပ်မက်မှုလောဘ။

၃-ပဝတ္တဝုဋ္ဌာန (ပဝုတ်တဝုတ်ထာန) = သမုဒယ (တွယ်တာမှု)ကို အကြွင်းမဲ့ မပြတ်သေးသော သဘော။

၄-နိမိတ္တဝုဋ္ဌာန (နိမိတ်တဝုတ်ဌာန) = နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော သဘော။

၅-ဧကတောဝုဋ္ဌာန = တစ်သဘောတည်းသော လွတ်မြောက်မှု။

၆-မဂ်စိတ်လေးပါး = သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်စိတ်၊ အနာဂါမိမဂ်စိတ်၊ အရဟတ္တ မဂ်စိတ်၊ ယင်း (၄) ပါးကိုပင် မဂ်စိတ် (၄) လေးပါးဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။

၁။ သောတာပတ္တိမဂ် = နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်နိုင် ခြင်း မဂ်တရား။

၂။ သကဒါဂါမိမဂ် = ကာမဘုံ၌ တစ်ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရတော့မည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်တရား။

၃။ အနာဂါမိမဂ် = ကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေအား ဖြင့် မလာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်တရား။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၈၁ (အဆက်)	၄။ အရဟတ္တမဂ် = ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏မဂ်။ (သုခမှတ်စုမှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်) ၇-အရိယာမဂ် = မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သွားရာ လမ်းခရီး။ သောတာပန်ဖြစ်စေသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် (၈) ယောက်တို့သွားရာ ခရီးလမ်း။ ၈-သာမညဖိုလ် = နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဖိုလ် (၄) ပါး။ ၉-မဂ်လေးပါး-ဖိုလ်လေးပါး - မဂ်လေးပါး = ၁။ သောတာပတ္တိမဂ် = နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာမြင်နိုင်သော မဂ်။ ၂။ သကဒါဂါမိမဂ် = ကာမဘုံတွင် တစ်ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရတော့ မည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်။ ၃။ အနာဂါမိမဂ် = ပဋိသန္ဓေ တည်နေခြင်းအားဖြင့် ကာမဘုံသို့ ပြန်မလာနိုင် တော့သောသူ၏ မဂ်။ ၄။ အရဟတ္တမဂ် = ကိလေ သာကို အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်။ ဖိုလ်လေးပါး - အထက်ဖော်ပြပါ မဂ်လေးပါး ရရှိခြင်း၏ အကျိုးတရားကိုပင် ဖိုလ် ဟုခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ ဖလဟူသော ပါဠိမှ ဖိုလ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ယင်း ဖလ (ဖိုလ်) သည် အကျိုးဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည့် အနက်

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၈၁ (အဆက်)	အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း မှတ်သားနိုင်၏။ ၁။ သောတာပတ္တိဖိုလ် = သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကျိုး။ ၂။ သကဒါဂါမိဖိုလ် = သကဒါဂါမိမဂ်၏အကျိုး။ ၃။ အနာဂါမိဖိုလ် = အနာဂါမိမဂ်၏အကျိုး။ ၄။ အရဟတ္တဖိုလ် = အရဟတ္တမဂ်၏အကျိုး။ (သုခမှတ်စုမှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်။)
၁၈၃	၁-ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် = ပဋိသန္ဓေစိတ်။ ဘဝသစ် ဖြစ်ပွားခြင်း။ ၂-(၁) အာကာသနဉ္စာယတန နာမက္ခန္ဓာလေးပါး (အာကာသနှင့်စာ ယတန နာမက်ခန်ဓာလေးပါး) (၂) ဝိညာနဉ္စာယတန နာမက္ခန္ဓာလေးပါး (ဝိနိညာ နှင့်စာယတန နာမက်ခန်ဓာလေးပါး) (၃) အာကိဉ္စညာယတန နာမက္ခန္ဓာလေးပါး (အာကိန်စင်ညာယတန နာမက်ခန်ဓာလေးပါး။) (၄) နေဝသညာနာသညာယတန နာမက္ခန္ဓာလေးပါး (နေဝသင်ညာ နာသင်ညာ ယတန နာမက်ခန်ဓာလေးပါး)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၈၃ (အဆက်)	အထက်ဖော်ပြပါ (၄) ပါးကို အရူပလေးပါးဟု ခေါ်၏။ အ-ရူပဆိုသည်မှာ ရုပ်မရှိဟု အဓိပ္ပာယ် ရ၏။ ၃၁-ဘုံတွင် အ-ရူပဗြဟ္မာတို့၏ ဘုံ (၄) ဘုံ ဖြစ်၏။ ကောင်းကင်ပြင်၌ တည်ရှိသော ဘုံများ ဖြစ်၏။ နာမ်တရားသာရှိ၍ ရုပ်တရားမရှိရာ ဘုံဖြစ်၏။ ထို (၄) ဘုံမှာ ကောင်းကင်ပြင်တွင် အဆင့်ဆင့် တည်နေကြ၏။ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး ဆိုသည်မှာ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ သညက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ ပင်ဖြစ်၏။ ခန္ဓာငါးပါးတွင် ရူပက္ခန္ဓာကို ချန်၍ နာမ်ခန္ဓာ နာမ်တရား (၄) ပါးကိုပင် ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။
၁၈၄	၁-ဤပစ္စုပ္ပန်လောက - ဤလက်ရှိဖြစ်ဆဲလောက၊ ဤဖြစ်ဆဲ လူ့လောက။ ၂-ပရလောက = နောင်တမလွန်လောက၊ ဤဘဝမှ အခြားသော လောက။ ၃-တမလွန်လောက = နောင်ဖြစ်လာမည့် လောက။
၁၈၅	၁-မဂ်စိတ် . . . ဖိုလ်စိတ် - မဂ်စိတ် = နိဗ္ဗာန်ဝင်ရောက်ရာလမ်းကြောင်း၌ တည်သောစိတ်။ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သော စိတ်။

စာမျက်နှာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

၁၈၆

ဖိုလ်စိတ် = မဂ်စိတ်၏ အကျိုးဖြစ်သောစိတ်။

၂-လောကီအာရုံခြောက်ပါး။

စိတ်၏ ဓမ္မလျော်ဖွယ်ရာများဖြစ်သော ၁။ အဆင်း၊

၂။ အသံ၊ ၃။ အနံ့၊ ၄။ အရသာ၊ ၅။ အတွေ့အထိ၊

၆။ အတွေ့တို့ဖြစ်သည်။

၁-ဥပက္ကိလေသဆယ်ပါး (အုပက်ကိလေသဆယ်ပါး) = ဥပက္ကိလေသဆယ်ပါးကို အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသန သရုပ်ပြအဘိဓာန်မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ဥပက္ကိလေသတရား ၁၀ ပါး။ ဝိပဿနာတရားပွားများ အားထုတ်သော ယောဂီသည် ဥဒယဝယဉာဏ် ရင့်ကျက်ပိုင်းသို့ ရောက်သောအခါ ပေါ်တတ်၊ မြင်တတ်၊ စိတ်၌ ထင်မြင်လာတတ်သော မဂ်တု ဖိုလ်တုတရား ဆယ်ပါးဟူ၏။

(၁) ဩဘာသ = ထူးကဲလွန်မြတ် ကြည်လင်တောက်ပသော ဝိပဿနာ အလင်းရောင် နှစ်သက်စရာအာရုံတစ်မျိုးကို မဂ်ဟုထင်တတ်ခြင်း။

(၂) ဉာဏ = ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၏ ဖြစ်ပျက်မှုတို့ကို ကျကျနန ကျေကျေနပ်နပ် ပိုင်းခြား၍ ထက်မြက်စူးရှကာ တွေ့မြင်ရသော ဉာဏ်အမြင်ကို မဂ်ဟုထင်တတ်ခြင်း။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၈၆ (အဆက်)	(၃) ပီတိ = နှစ်သက်စရာ ပီတိမျိုး ၅-ပါးတို့ပေါ်၍ ပေါ်၍လာခြင်းကိုပင် မဂ်ဟု ထင်နေတတ်ခြင်း။ (၄) ပဿဒ္ဓိ = ၁။ တစ်နေ့လုံး-တစ်ညလုံး ထိုင်နေသော်လည်း ကိုယ်စိတ်တို့ ငြိမ်းခြင်း၊ အေးမြ၍နေခြင်း၊ ၂။ လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်းကင်း၍ ပေါ့ပါးဖျတ်လတ်ကာနေခြင်း၊ ၃။ ကြမ်းတမ်းခက်ထန်ခြင်းကင်း၍ နူးညံ့ကာနေခြင်း၊ ၄။ ညောင်းညာနာကျင်မှုကင်း၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာရှိနေခြင်း၊ ၅။ ခံညား တည်ကြည်၍နေခြင်း၊ ၆။ အာရုံတစ်ပါးဆီသို့ ကောက်ကွေ့သွားသည်မရှိ ပကတိဖြောင့်မတ်စွာ ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် သိကြား၊ နတ်တို့ ခံစားရသော သုခထက် ဆထက်လွန်ကျူး အထူးချမ်းသာမှု ရှိနေခြင်းကိုပင် မဂ်ဟုထင်တတ်ခြင်း။ (၅) သုခ = ကိုယ်လုံးစိမ့်မျှ ချမ်းသာရှိနေသော သုခတစ်မျိုးကိုပင် မဂ်ဟု ထင်နေတတ်ခြင်း။ (၆) အဓိမောက္ခ = ကိလေသာကင်းကာ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၌ အလွန်ကြည်ညို ယုံကြည်၍ လာသော သဒ္ဓါကိုပင် မဂ်ဟု ထင်မှတ်နေတတ်ခြင်း။ (၇) ပဂ္ဂဟ = ဝိပဿနာတရား၌ အထူးကြိုးစားမှတ်သားမှုမပြုရတော့ဘဲ သူ့သဘောသူဆောင်ယူ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၈၆ (အဆက်)	ကာ ကောင်းစွာ ချီးပင့်၍နေသော သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်ကိုပင် မဂ်ဟုထင်နေတတ်ခြင်း။ (၈) ဥပဋ္ဌာန = ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သည့် အလွန် ခိုင်မာသော သတိသည် ရုပ်နာမ် ဓမ္မတို့၌ မမေ့တော့ဘဲ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်အောက်မေ့တိုင်း ရနေမှုကိုပင် မဂ်ဟု ထင်ကာနေတတ်ခြင်း။ (၉) ဥပေက္ခာ = ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့အပေါ်၌ ရှေးကကဲ့သို့ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း အထောက်အပံ့ အကူအညီစသည်တို့ မပြုရတော့ဘဲ လျစ်လျူပြုကာ သင်္ခါရအမှတ်တို့၌ အလွန်အားရှိသော ဥပေက္ခာဉာဏ်ကိုပင် မဂ်ဟုထင်မှတ်ကာ နေခြင်း။ (၁၀) နိကန္တိ = ဝိပဿနာတရားပွားများ၊ အားထုတ်နေသော ယောဂီသည် ဖော်ပြပါ ဩဘာသစသော နှစ်သက်တွယ်တာစရာတို့ဖြင့် ယှဉ်တွဲပေါ်ပေါက်၍လာသော ဝိပဿနာဓမ္မအပေါ်၌ အာသာရမ္မက် စပ်ယှက် ခင်မင်၍နေသော သိမ်မွေ့ငြိမ်သက်သည့် တဏှာနုကိုပင် ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ဘဲ မဂ်ဟု အထင်စွဲနေတတ်ပြန်ခြင်းတို့ဖြစ်၏။ အကျယ်- ဥပရိပဏ္ဏာသ။ ပါ။ ၁၉၁။ ဌ။ ၁၄၄-ဥပက္ကိလေသသုတ်၌ ရှုပါလေ။ (သုတေသနသရုပ်ပြအဘိဓာန်၊ စာမျက်နှာ ၈၇၊ ၈၈ တို့မှ။)

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၈၆ (အဆက်)	၂-ဝေဒယိတသုခ = ခံစားအပ်သော ချမ်းသာ။ ၃-သန္တိသုခ = နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ။ ၄-အပသင်္ခါရအမှတ်နိမိတ် = အပြင်အပမှ ထင်လာသော၊ ပြုပြင်စီရင်ခြင်းဟူသော သင်္ခါရ နိမိတ်။
၁၈၇	၁-ဂေါတြဘူ (ဂွတ်တရဘူ) = ပုထုဇဉ်၏ နောက် ဆုံးအဖြစ်၊ နောက်ဆုံးအနေအထား။ ၂-ဝသီဘော် = လေ့ကျင့်ထားအပ်သည် အဖြစ်၊ အလေ့အကျက်။ ၃-ခန္ဓာငါးပါး = (၁) ရူပက္ခန္ဓာ (ရူပက်ခန်ဓာ) = ရုပ်တရားအစု။ (၂) ဝေဒနက္ခန္ဓာ (ဝေဒနက်ခန်ဓာ) = ခံစားတတ်သော တရားအစု၊ (၃) သညက္ခန္ဓာ (သင်ညက်ခန်ဓာ) = မှတ်သားတတ်သော တရား အစု၊ (၄) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန်ဓာ) = ပြု ပြင်စီရင်တတ်သော နာမ်တရားအစု၊ (၅) ဝိညာဏ က္ခန္ဓာ (ဝိန်ညာနက်ခန်ဓာ) = သိတတ်သော နာမ် တရားအစု။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပါ။ ၁၊ ၄၊ ၂၂၉။)

စာမျက်နှာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

၁၈၈

၁-အပ္ပနာဇောဆဗ္ဗိသ (အပ်ပနာဇောဆပ်ဗိသ) =
ဈာန်တရားကိုရစေ-ရောက်စေသော စိတ် (ဇော
စိတ်) ၂၆ ပါး။ ၂၆-ပါး အရေအတွက်ကား
အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

(၁) မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ဇော (၉) ပါး၊ (၂) မဟဂ္ဂုတ်
ကြိယာဇော (၉) ပါး၊ (၃) လောကုတ္တရာဇော (၈)
ပါး၊ ပေါင်း ၂၆ ပါးဖြစ်၏။ အကျယ်ကို အလိုရှိပါက
အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း (သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း) ၏ အဖွင့်
ကျမ်းများတွင် ဖတ်ရှုလေ့လာရန် ဖြစ်ပါသည်။

၂-မဂ်အပ္ပနာ = မဂ်တရား၊ ဈာန်တရား။

၃-ဖိုလ်အပ္ပနာ = ဖိုလ်တရား၊ ဈာန်တရား။

၄-မဟဂ္ဂုတ်အပ္ပနာ (မဟက်ဂုတ်အပ်ပနာ) =
မြတ်သောဈာန်တရား။

၅-သင်္ခတပရမတ် = ကွေးသောလက်မဆန့်မီ၊
ဆန့်သောလက်မကွေးမီ ဖြစ်-ပျက်တတ်သော
သဘောတရား။

၁၈၉

၁-အသင်္ခတပရမတ် = မဖြစ်တော့သော သဘော
တရား။ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။

၂-ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း (ပင်စဒွါရာဝဇ်ဇန်း) = ပဉ္စဒွါရာ
ဝဇ္ဇန်ပါဠိမှ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟု ဖြစ်လာသည်။ စက္ခု
= မျက်စိစသော ငါးပါးသော ဒွါရ၌ ထင်သော

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၈၉ (အဆက်)	အာရုံကို ဆင်ခြင်ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ကျမ်းများ၌ အကျယ် လေ့လာစေလိုပါသည်။
၁၉၀	၁-မဂ္ဂဝီထိ = မဂ်စိတ် အဆက်ဆက်ဖြစ်ခြင်း။ ၂-ဖလဝီထိ = ဖိုလ်စိတ် အဆက်ဆက်ဖြစ်ခြင်း။ ၃-ဖိုလ်လေးပါး - ၁။ သောတာပတ္တိဖိုလ် = သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကျိုး။ ၂။ သကဒါဂါမိဖိုလ် = သကဒါဂါမိမဂ်၏အကျိုး။ ၃။ အနာဂါမိဖိုလ် = အနာဂါမိမဂ်၏အကျိုး။ ၄။ အရဟတ္တဖိုလ် = အရဟတ္တမဂ်၏အကျိုး။ (သုခမှတ်စုမှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်။) ၄-ဖလဌာန်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်လေးဦး = ဖိုလ်၌တည် သော ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦး။ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ပင်ဖြစ်ကြ၏။ ၅-နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာစ = နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုခြင်းလည်းကောင်း။ (နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြု- ဆိုက်ရောက်ခြင်း။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၀ (အဆက်)	၆-ဓာတ်ခြောက်ပါး - ၁။ စက္ခုဓာတ် = မျက်စိအကြည်ဓာတ်၊ မျက်စိအမြင်ဓာတ်။ ၂။ သောတဓာတ် = နားအကြည်ဓာတ်၊ နားအကြားဓာတ်။ ၃။ ယာနဓာတ် = နှာခေါင်းအကြည်ဓာတ်။ ၄။ ဇိဝှါ (ဇိန်ဝှါ) ဓာတ် = လျှာအကြည်ဓာတ်။ ၅။ ကာယဓာတ် = ကိုယ်အကြည်ဓာတ်။ ၆။ မနောဓာတ် = အတွေးအာရုံဓာတ်။ ဤဓာတ် (၆) ပါးမှာ အခံဓာတ် (၆) ပါးဖြစ်၏။ အခံဓာတ်၊ အတိုက်ဓာတ်၊ အပွင့်ဓာတ်ဟူ၍ ဓာတ် ၁၈ ပါးရှိပါသည်။ ယင်း ဓာတ် ၁၈ ပါးအကြောင်းကို ဤစာအုပ်နောက်ပိုင်း တစ်နေရာ၌ အကျယ်ရှင်းပြထားပါသည်။ ဖတ်ရှုလေ့လာရန်ဖြစ်၏။ ၇-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကို - ရုပ် = ရူပပါဠိမှ ရုပ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ရူပ (ရုပ်) အဆင်း၊ အသွင်သဏ္ဌာန်၊ သာမန် အားဖြင့် အထည်ဖြစ်ထင်ရသည့်တရား။ နာမ် = နာမပါဠိမှ နာမ်ဟုဖြစ်လာသည်။ နာမ= အမည်၊ စိတ်တရား၊ စိတ်နှင့် အတူဖြစ်ကာ စိတ်ကို

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၀ (အဆက်)	ခြယ်လှယ် ဖန်တီးတတ်သော စေတသိက်တရားများ။ သင်္ခါရ - ပြုပြင်စီရင်မှု။ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကို - အထည်ခြပ်ဟုထင်ရသောတရား၊ စိတ်-စေတသိက်တရား၊ ပြုပြင်စီရင်တတ်သောတရားတို့ကိုဟု မြန်မာလို သဘောပေါက်နိုင်၏။ ၈-အာဝဇ္ဇန်း-ပရိကံ-ဥပစာဟု ဖြစ်၍ချုပ်၏။ အာဝဇ္ဇန်း အာဝဇ္ဇနပါဠိမှ အာဝဇ္ဇန်းဖြစ်လာသည်။ အာဝဇ္ဇန (အာဝဇ္ဇန်း) သည် ဆင်ခြင်ခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဟုလည်း သုံးနှုန်းကြ၏။ အာဝဇ္ဇန်း ကောင်းသည်ဟုလည်း သုံးနှုန်းကြ၏။ အာဝဇ္ဇန်းကောင်းခြင်းဆိုသည်မှာ လျင်မြန်စွာ၊ ရှင်ရှင်သွက်သွက် စကားပြောတတ်ခြင်းကို အာဝဇ္ဇန်းကောင်းသည်၊ အာဝဇ္ဇန်းရွှင်သည်ဟု မြန်မာမှု၌ သုံးနှုန်းလေ့ရှိကြ၏။ ဤနေရာ၌ အာဝဇ္ဇန်းသည် ယင်းသို့စကားပြောတတ်မှုနှင့်မဆိုင်၊ တရားရူပမှတ် ဆင်ခြင်ခြင်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်၏။ တရားအားလျော်စွာ ဆင်ခြင်ခြင်း၊

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၀ (အဆက်)	နှလုံးသွင်းခြင်းကိုသာ (ဤနေရာ၌) အာဝဇ္ဇန်းအရ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရမည်ဖြစ်၏။ ပရိကံ ပရိကမ္မပါဠိမှ ပရိကံဟုဖြစ်လာသည်။ အခြေခံအစ ပြုစီမံခြင်း ရှေးဦးစွာ ပြုပြင်စီမံခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ် ရ၏။ ဥပစာ ဥပစာရပါဠိမှ ဥပစာဟု ဖြစ်လာသည်။ အနီးအနား ပတ်ဝန်းကျင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဤနေရာ၌ သက်ဆိုင်ရာ တရားသဘော၏ အနီးအနား ရောက်ရှိ ကျင်လည်နေမှု သဘောကို ခန့်မှန်းကြည့် ရန်ဖြစ်၏။ အာဝဇ္ဇန်း-ပရိကံ-ဥပစာဟုဖြစ်၍ ချုပ်၏-ဆို သည်မှာ တရားကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရှုမှတ်ခြင်း၊ အခြေခံ ပရိကံတရားများနှင့်အညီ ရှုမှတ်ခဲ့ခြင်း တို့ကြောင့် မိမိတို့လိုရာ မျက်မှောက်ပြုလိုရာတရား (နိဗ္ဗာန်တရား) ၏ အနီးအနားသို့ ရောက်ရှိကာ ချုပ်ငြိမ်းသွားမှု သဘောကို ပြဆိုခြင်းဖြစ်၏။ ၉-အနုလုံ = အနုလောမပါဠိမှ အနုလုံဟု ဖြစ်လာ သည်။ အနုလောမ (အနုလုံ) သည် အစမှ

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၀ (အဆက်)	အဆုံးအထိ အစဉ်အလိုက်ဖြစ်ခြင်း ဟုအဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ၁၀-ပဋိလုံ = ပဋိလောမပါဠိမှ ပဋိလုံဟုဖြစ်လာသည်။ ပဋိလောမ (ပဋိလုံ) သည် အဆုံးမှ အစသို့ ပြောင်းပြန်အစဉ်အတိုင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။
၁၉၁	၁-ဖလသမာပတ် = ဖလသမာပတ္တိပါဠိမှ ဖလသမာပတ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ဖိုလ်ဝင်စားခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဖိုလ်ဝင်စားခြင်းအကြောင်းကို ဤစာအုပ်စာမျက်နှာ (၁၉၄)မှာပင် ရှင်းလင်းစွာ သိအောင်၊ သဘောပေါက်အောင် ပြန်ဖတ်ရန် တိုက်တွန်းပါ၏။ ၎င်းစာမျက်နှာ၌ပင် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက် ပါဝင်နေပြီး ဖြစ်ပါ၏။
၁၉၂	၂-အရိယာ = မဂ်ဖိုလ်ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်။ *ပုထုဇဉ် = အရိယာမဟုတ်သူ၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကိလေသာအမျိုးမျိုးဖြစ်စေတတ်သူ။ ပုထုဇနပါဠိမှ ပုထုဇဉ်ဟုဖြစ်လာသည်။
၁၉၃	*အာရုံခြောက်ပါး သက္ကာယတရား - အာရုံ(၆) ပါး - (၁) မျက်စိ၊ (၂) နား၊ (၃) နှာခေါင်း၊ (၄) လျှာ၊ (၅) ကိုယ်၊ (၆) မနော (စိတ်အသိ)။ သက္ကာယ = ထင်ရှားရှိသော ကိုယ်၊ ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်း။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၃ (အဆက်)	အာရုံ (၆) ပါး သက္ကာယတရား = မျက်စိစသော အာရုံ (၆) ပါးတို့သည် သက္ကာယ တရားများပင်ဖြစ်ကြ၏။ သဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော သက္ကာယတရားများ ဖြစ်ကြ၏။
၁၉၄	၁-ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း ရရှိအပ်၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော ဖိုလ်စိတ်ကို အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားစေခြင်းကို ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း ဟုခေါ်၏။ ၂-ပဋိဝေဓဉာဏ် = ထိုးထွင်း၍ သိသော ဉာဏ်။ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိသော ဉာဏ်ဖြစ်၏။ ၃-သတိပဋ္ဌာန်တရား = သတိကပ်၍တည်ခြင်း၊ သတိမလွတ်ခြင်း။ သတိသည် အာရုံသို့ ကပ်၍ တည်ရှိသောကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်။ သတိပဋ္ဌာန ပါဠိမှ သတိပဋ္ဌာန်ဟု ဖြစ်လာသည်။ သတိကပ်၍ ရှုမှတ်ရသော တရားကို သတိပဋ္ဌာန်တရား ဟုခေါ်၏။ ၄-ကာယကောဋ္ဌာသ (ကာယကွတ်ထာသ) = ကိုယ်ခန္ဓာအစုအဝေး၊ ကိုယ်အင်္ဂါအစု အပေါင်း။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၄ (အဆက်)	၅-တုက္ကိဘာဝ ဖလသမာပတ်မျိုး (တုန်နီဘာဝ) = လှုပ်ရှားမှုမရှိဘဲ ဆိတ်ဆိတ်ငြိမ်ငြိမ်နေခြင်း သဘော။ ငြိမ်သက်စွာ သမာပတ်ဝင်စားနေခြင်း သဘော။
၁၉၅	၁-ဝသီဘော် = ဝသီဘာဝပါဠိမှ ဝသီဘော်ဟုဖြစ် လာသည်။ လေ့လာခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်၊ စွမ်းနိုင် သည်၏ အဖြစ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။ “ဝသီဘော်နိုင်သောသူများမှာ” ဟူသော စကားရပ်ကို လေ့လာမှုနိုင်နင်းသော သူများမှာဟု လည်းကောင်း၊ စွမ်းနိုင်သော သူများမှာဟု လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ်ဖော်ဆောင်နိုင်ပေသည်။ ၂-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ = အနိစ္စ = အမြဲမရှိခြင်း၊ သေခြင်း၊ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း။ ဒုက္ခ = ဆင်းရဲ ခြင်း။ အနတ္တ = ငါမဟုတ်၊ မပိုင်ဆိုင် အစိုးမရသော တရား၊ အစိုးမရ အနှစ်သာရမရှိသော တရားအစု၊ အတ္တမဟုတ်သော၊ အတ္တမရှိသော တရားအစု။ ၃-အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ = (အစ်ဇတ်တ၊ ဗဟိတ်ဒ) အဇ္ဈတ္တ = ကိုယ်တွင်း၌၊ မိမိစိတ်သန္တာန်၌။ ဗဟိဒ္ဓ = အပ၌ ကိုယ်တွင်း-ကိုယ်ပ။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၆	၁-ပစ္စက္ခမ္ဘာ (ပစ်စက်ခမ္ဘာ) = မျက်မှောက်-မျက်မြင်မှာ။ ၂-အရိယာ = မဂ်ဖိုလ်ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ၃-နိယျာနဌ (နိန်ယာနတ်ထ) = ထွက်မြောက်မှု အဓိပ္ပာယ်သဘောတရား။
၁၉၇	*သမ္ပတ္တိသုဂတိ သံသရာ (သမ်ပတ်တိ သုဂတိ သံသရာ) = ပြည့်စုံကောင်းမွန်စွာ ကျင်လည်မှု။
၁၉၈	၁-ဝိစိကိစ္ဆာ (ဝိစိကိတ်ဆာ) = ယုံမှားတွေးတောခြင်း၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း။ ၂-ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇိဝ = ဒုစရိုက် = ဒုစရိတပါဠိမှ ဒုစရိုက်ဟုဖြစ်လာသည်။ မကောင်းသောအကျင့်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဒုရာဇိဝ = မကောင်းသော အသက်မွေးမှု။ ၃-အပါယဒုက္ခ = အပါယ်ဆင်းရဲ။ ၄-သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ခန္ဓာအကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာန်ရရှိမှု၊ သက်ရှိထင်ရှားရှိစဉ်မှာပင် နိဗ္ဗာန်ရရှိခံစားရမှု။ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ခန္ဓာအကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်ရရှိမှု။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၈ (အဆက်)	၅-လောကုတ္တရာ အဝတ္ထာဘုံကြီး = သဥပါဒိ သေသနိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ခန္ဓာအကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာန်ကို လောကုတ္တရာ အဝတ္ထာဘုံကြီးဟု ပြောဆို အပ်သောစကားရပ်ဖြစ်၏။ ၇-နိယျာနဌအနက် (နိနိယာနတ်ထ) = အပါယ် ဒုက္ခစသော၊ အောက်အောက်သော အဆင့်များမှ ဆန်တက်ထွက်မြောက်သွားမှု သဘော။
၁၉၉	၁-ဟေတုဌအနက် = (ဟေတုတ်ထအနက်) = သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိ မဂ်ကို ရပြီးသည်မှစ၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်တွင် အရိယာ သူမြတ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး အမြဲတည်နေခြင်း၊ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်စသည်တို့ တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ တိုးတက်စည်ပင်ကြီးပွားခြင်းစသည့် အကြောင်းများသည် ဟေတုဌသဘောဖြစ်၏။ ၂-သီလဂုဏ်ကျေးဇူး = သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အားထုတ်ပွားများထားသည့် အကျင့်သီလ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများ။ ၃-သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူး = သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အားထုတ်ပွားများ၍ ရရှိအပ်သော သမာဓိ (တည်ကြည်မှု) ဂုဏ်ကျေးဇူး။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၉ (အဆက်)	၄-ပညာဂုဏ်ကျေးဇူး = သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပွားများအားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာပညာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ၅-သတိပဋ္ဌာနဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး = သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး ၆-သမ္မပ္ပဓာနဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး (သမ္မမဟာဓာနဓမ္မ) = သမ္မပ္ပဓာနဓမ္မကို သမ္မပ္ပဓာန်တရားဟု သုံးနှုန်းကြ၏။ သမ္မပ္ပဓာန ဓမ္မ = သမ္မပ္ပဓာန်တရားဆိုသည်မှာ ကောင်းမြတ်သော လုံ့လဝီရိယ၊ ကောင်းသော အားထုတ်မှုဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သမ္မပ္ပဓာန်တရား (၄) ပါးရှိသည်။ ယင်း သမ္မပ္ပဓာန်တရား (၄) ပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ ၁။ ဥပ္ပန္နုပါပက ပဟာန ဝါယာမ = ဖြစ်ပြီးသော အပြစ်အကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်ရန် အားထုတ်ခြင်း။ ၂။ အနုပ္ပန္နုပါပက အနုပ္ပာဒဝါယာမ = အကုသိုလ် အသစ်မဖြစ်အောင် အားထုတ်ခြင်း။ ၃။ အနုပ္ပန္နုကုသလ ဥပ္ပာဒဝါယာမ = မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်ကို ဖြစ်စေခြင်း။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၁၉၉ (အဆက်)	၄။ ဥပ္ပန္နကုသလဘိယျောဘာဝါယ = ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကို တိုးပွားစေခြင်း။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ သမုစ္စည်းပိုင်း၊ ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟ။) ဤတရား (၄) ပါးမှာ ကောင်းစွာ အားထုတ် ရမည့် တရား (၄) ပါး ဖြစ်၏။ ၇-ဣဒ္ဓိပါဒ ဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး (အိတ်ဒိပါဒ) = ဣဒ္ဓိပါဒကို ဣဒ္ဓိပါဒ်ဟု သုံးနှုန်းကြ၏။ တန်ခိုး၏ အခြေအမြစ်၊ တန်ခိုးဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း။ ဣဒ္ဓိပါဒ် တရား (၄) ပါးရှိ၏။ ယင်းလေးပါးမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏- ၁။ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ် (ဆန်ဒိတ်ထိပါတ်) = အလိုဆန္ဒတရား၊ ၂။ ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒ် (ဝီရိယိတ်မိပါတ်) = အားထုတ်ကြိုး စားမှု၊ ၃။ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ် (စိတ်တိတ်မိပါတ်) = ကြံစည်စိတ်ကူးမှု၊ ၄။ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် (ဝိမံသိတ်မိပါတ်) = စုံစမ်း (စူးစမ်း) ဆင်ခြင်မှု။ ဤဣဒ္ဓိပါဒ် (၄) ပါးမှာ လောကီ- လောကုတ္တရာ ကြီးပွားတိုးတက်ကြောင်း တရား (၄) ပါးပင်ဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

၁၉၉
(အဆက်)

၈-ကုန္တိယဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး = (အိန်ဒရိယဓမ်မ)
= ကုန္တိယကို ကုန္တေ (အိန်ဒရေ) ဟု မြန်မာမှု၌
သုံးနှုန်းကြ၏။ ကုန္တေ (၅) ပါးရှိ၏။

၁။ သဒ္ဓိန္ဒြေ (သတ်ဒိန်ဒရေ) = ယုံကြည်မှု၌ လွှမ်းမိုး
ခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း။

၂။ ဝီရိယိန္ဒြေ (ဝီရိယိန်ဒရေ) = အားထုတ်မှု ဝီရိယ၌
လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း။

၃။ သတိန္ဒြေ (သတိန်ဒရေ) = အောက်မေ့အမှတ်
ရမှု၊ ဆင်ခြင်နိုင်မှု၌ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊
ပိုင်စိုးခြင်း။

၄။ သမာဓိန္ဒြေ (သမာဓိန်ဒရေ) = တည်ကြည်မှု၌
လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း။

၅။ ပညိန္ဒြေ (ပင်ညိန်ဒရေ) = ဉာဏ်ပညာအရာ၌
လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း။

၉-ဗလဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး = ဗိုလ် (ဗလ) ငါးပါးကို
ရည်ညွှန်းကာ ဗလဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူး ဟုဆိုခြင်းဖြစ်
၏။ ဗလဆိုသော ပါဠိမှ ဗိုလ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ဗိုလ်
(ဗလ) သည် စွမ်းအား၊ ခွန်အားဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။
၎င်း ဗလ (ဗိုလ်) ငါးပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်း
ဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ	အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်
၂၄၄ (အဆက်)	၂- လေးတန်ဝီရိယ - ဝီရိယ (လုံ့လအားထုတ်မှု) တရား (၄) ပါး၊ သမ္ပပ္ပဓာန်တရား (၄) ပါးဟုလည်းခေါ်ဆို၏။ ယင်းတရား (၄) ပါးကို ဤစာအုပ်စာမျက်နှာ (၄၃၃) မှစ၍ ဖတ်ရှုရန် ဖြစ်ပါသည်။ ၃-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ (သက်ကာယဒိတ်ထိ) မဖြစ်အောင် = ရုပ်နာမ်အစုဖြစ်သော ခန္ဓာကို ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ သူ-ငါ စသည် စွဲလမ်းမှုဟူသော မှားယွင်းသော အယူမဖြစ်အောင်။
၂၆၈	၄-ဝိမုတ္တိဖြင့် = လွတ်မြောက်လိုသောစိတ်ဖြင့်။ ၁-နိဗ္ဗာန်သည် အစွန္တမည်၏။ = နိဗ္ဗာန်သည် ပျက်ခြင်းကို လွန်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ပျက်ခြင်းတရားတို့ ကုန်ဆုံးရာဖြစ်၏။ ၂-ဘင်္ဂလက္ခဏာ = သာမန်အားဖြင့် အထည်ဒြပ် ထင်ရသည့် ရုပ်တရား၊ စိတ်ကိုမှီသော စေတသိက် ဖြစ်သည့် နာမ်တရားနှင့် ပြုပြင်စီရင်တတ်သော = သင်္ခါရတရားတို့ပျက်ခြင်း လက္ခဏာ၊ ပျက်ခြင်း အမှတ်အသား။ ၃-ခယနိရောဓ = အထက်ဖော်ပြပါ ဘင်္ဂလက္ခဏာ မှ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား၊ သင်္ခါရတရားများ၏ ကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘော။ * * * * *

မြို့လှမြို့-သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော်
ဦးနန္ဒိယက

အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးအားရေးသားချီးမြှင့်အပ်သော

ဝိပဿနာလင်္ကာစွဲ

[ဝိပဿနာလင်္ကာအပိုဒ် ၃၀ နှင့် ယင်းလင်္ကာအပိုဒ် ၃၀-၏
ဆိုလိုရင်းအနက်အဓိပ္ပာယ်များကို
အမေး-အဖြေပြုလုပ်ထားသည့်
ရှင်းလင်းချက်များပါဝင်ပါသည်။]

မြို့လှမြို့-သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော် ဦးနန္ဒိယ
က အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးအား ရေးသားချီးမြှင့်ခဲ့သော
ဝိပဿနာလင်္ကာစွဲ သံပေါက်လင်္ကာများကို ဤစာအုပ်တွင်
မူလက ပူးတွဲထည့်သွင်း ရိုက်နှိပ်ထားပါသည်။ နောက်ကာလ
ရိုက်နှိပ်သော စာအုပ်အချို့တွင် မူလကပါခဲ့သော ယင်းသံ
ပေါက်လင်္ကာများကို ဖြုတ်ထားခဲ့ကြပါသည်။

ပညာအလင်းပြက ရိုက်နှိပ်သော ဤအကြိမ်တွင်မူ
မူလက ပူးတွဲပါရှိခဲ့သော သဲဖြူလယ်တီတောရ ဆရာတော်၏
ဝိပဿနာ ကဗျာလင်္ကာအပိုဒ် ၃၀ ကိုရော ယင်းကဗျာ
လင်္ကာတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်အကျယ် အမေး-အဖြေများ
ကိုပါ ပြည့်စုံစွာ ပူးတွဲဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ စာရှုသူများ
အတွက် များစွာအထောက်အကူပြုမည်ဟု မျှော်လင့်ပါ
သည်။

ပညာအလင်းပြ၏ အမှာ

သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော် ဦးနန္ဒိယ၏ ဤဝိပဿနာ လက်စွဲစာစုများ၌ ခဲရာခဲဆစ်စကားလုံးများပါသော်လည်း ယင်း စကားလုံးများမှာ ဆရာတော်ကိုယ်တိုင်၏ အမေး-အဖြေ ရှင်းလင်းချက်များ၌ အများစုပါဝင်သွားကြပြီးဖြစ်ပါသည်။ အချို့ စကားလုံး အတော်ခပ်များများသည် ဤကျမ်းစာအုပ် ခဲရာခဲဆစ်စကားလုံးများ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်ကဏ္ဍ၌ ပါဝင်နေပြီး ဖြစ်၍ ပူးတွဲလေ့လာကြရန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

ပညာအလင်းပြစာပေ

မြို့လှမြို့-သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော်

ဦးနန္ဒိယ-၏

ဝိပဿနာလက်စွဲ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကဗျာသုံးဆယ်ဆောင်ပုဒ်များ

၁။ ဝေနေယျအား၊ မြင်လုံးထွားအောင်၊ ဝိဿနာတရား၊ ဟော
ကြားနိုင်သော၊ စောထွတ်-ရတနာ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓါကို၊ သဒ္ဓါညွတ်ကျိုး၊
လက်စုံမိုး၍၊ ရှိလျှင်ခိုးသည်၊ ဤတွင်အစ ပဏာမတည်း။

၂။ ပထဝီ-အာပေါ၊ တေဇော-ဝါယော၊ ဓာတ်သဘောမှာ၊
ခက်မာ-ဖွဲ့စေး၊ ပူအေး-ထောက်ကန်၊ လေးတန်လက္ခဏာ၊ သိ
ကြောင်းပြသည်၊ လေးဝဓာတ်ရင်း သဘောတည်း။

၃။ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ ဖြစ်လာငြားက။ ဝဏ္ဏ-ဂန္ဓ-ရသ-ဩဇာ၊
ဤလေးဖြာ၊ မြစွာ ပါမြဲတည်း။

၄။ ထိုဓာတ်ရှစ်ပါး၊ မပြားမကွဲ၊ တစ်သားထဲ(တည်း)မှတ်၊ အဋ္ဌ
ကလာပ်၊ ဓာတ်ခဲတစ်ခု၊ ခေါ်ရိုးပြုကြ၊ နှိုင်းတူစရာ၊ ပမာမရ၊
သေးငယ်လှသော၊ သဘောမျှသာတည်း။

၅။ အဋ္ဌကလာပံ၊ ဓာတ်ခဲအပေါင်း၊ ထောင်သောင်းမက၊ အနန္တ
 များစွာ၊ ပေါင်းစုလာသော်၊ အမာ-အပျော့၊ အပေါ့-အလေး၊
 အသေး-အကြီး၊ အနည်းနည်း-အထွေထွေ၊ ပွေ့ပွေ့လီလီ၊
 အရည်အဖတ်၊ ခြပ်သဏ္ဌာန်၊ ပေါ်လာပြန်သည်၊ မှားရန်
 အကြောင်း နိမိတ်တည်း။

၆။ သဏ္ဌာန်ခြပ်၊ ဖြစ်ပေါ်လတ်က၊ ဓာတ်လေးပါးအနက်၊
 ပထဝီထက်လျှင်၊ မာမြဲပင်၊ နဲ့လျှင် ပျော့လေ၏။ အာပေါထက်
 လျှင်၊ အရည်ပင်၊ နဲ့လျှင် ခဲလေ၏။ တေဇောထက်လျှင်၊ ပူအေး
 ပင်၊ နဲ့လျှင် မျှတ၏။ ဝါယောနဲ့က၊ ငြိမ်ဝပ်စွာ၊ လွန်ကလွပ်ရှား၊
 ပြေးလွင့်သွားသည်၊ လေးပါးဓာတ်ရင်း သဘောတည်း။

၇။ ကံ-စိတ်-ဥတု-အာဟာရဟု၊ အကြောင်းလေးခု၊ ကျေးဇူး
 ပြု၍၊ လူ၏ကိုယ်မှာ၊ မြန်စွာခဏ၊ ဖြစ်ကပျက်ပြန်၊ မီးလျှံအသွင်၊
 ရေအယဉ်ပမာ၊ ရုပ်ခန္ဓာသည်၊ ဘယ်ခါမစဲ၊ ဖြစ်ပျက်မြဲတည်း။

၈။ ရေ-မြေ-သစ်ပင်၊ မြင်မြင်သမျှ၊ ဗဟိဒ္ဓမှာ၊ လုံးဝဥဿုံ၊
 အကုန်ပေါင်းစု၊ ရုပ်ဖြစ်မှုသည်၊ ဥတု-တေဇောအကြောင်းတည်း။

၉။ သမူဟ-ဥပါဒါန်၊ သဏ္ဌာန်-သန္တတိ၊ စသည့်အပြား၊ လူအများ
 သည်၊ ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား၊ ပညတ်ထားသတည်း။

၁၀။ ပညတ်-ပရမတ်၊ အတပ်မြင်သိ၊ ဉာဏ်နှင့်ကြည့်မှ၊ အနိစ္စ
 ကို၊ ဒိဋ္ဌမှန်စွာ၊ မြင်နိုင်ရာသည်။ ပညာအချက် စခန်းတည်း။

ရုပ်အခန်းပြီး၏။

* * * * *

၁၁။ စက္ခု-သောတ၊ ယာန-ဇိဝှိ၊ ကာယငါးလီ၊ ရုပ်အကြည်
တည့်၊ တစ်လီမှတ်လော၊ မနောအကြည် ဘဝင်စိတ်ပေတည်း။

၁၂။ အဆင်း-ရူပ၊ သဒ္ဓ-အသံ၊ အနံ့-ဂန္ဓ၊ ရသ-အရသာ၊
အတွေ့-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ငါးဖြာအစုံ၊ ရုပ်အာရုံပင်၊ မနောဝိညာဉ်၊
ဆင်ခြင်တုံက၊ သိသမျှအကုန်၊ ဓမ္မာရုံပေတည်း။

၁၃။ အကြည်ခြောက်စုံ၊ အာရုံခြောက်ပါး၊ ထိခိုက်ငြားက၊
ခြောက်ပါးဝိညာဉ်၊ အစဉ်မပြတ်၊ လျှပ်ရောင်ပမာ၊ နာမ်ခန္ဓာ
သည်၊ ဆိုင်ရာအသီးသီး ဖြစ်ပျက်ကြသတည်း။

၁၄။ စက္ခု-ရူပါရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ ပေါ်မြဲပင်၊
ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း။

၁၅။ သောတ-သဒ္ဓါရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ သောတဝိညာဉ်၊ ပေါ်
မြဲပင်၊ ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း။

၁၆။ ယာန-ဂန္ဓာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ ယာန ဝိညာဉ်၊ ပေါ်မြဲပင်၊
ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း။

၁၇။ ဇိဝှိ-ရသာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ ဇိဝှိ-ဝိညာဉ်၊ ပေါ်မြဲပင်၊
ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း။

၁၈။ ကာယ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ ကာယဝိညာဉ်၊ ပေါ်
မြဲပင်၊ ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း။

၁၉။ မနော-ဓမ္မာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ မနောဝိညာဉ်၊ ပေါ်မြဲပင်၊
ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း။

၂၀။ ဝိညာဉ်ငါးဝ၊ ကြွင်းသုမ္ဘကို၊ မနောဝိညာဏ်ဆို၏၊ ထိုစိတ်
ခြောက်ပါး၊ တခြားစီသာ၊ ဖြစ်ကြရာသတည်း။

နာမ်အခန်းပြီး၏

* * * * *

၂၁။ နာမ်-ရုပ်မှတစ်ပါး၊ ယောက်ျား-မိန်းမ၊ အတ္တ-ဇီဝ၊ ဘာမျှ
မရှိ၊ ဉာဏ်နှင့်ကြည့်သော်၊ ဓာတ်အတိသာ ရှိချေ၏တကား။

၂၂။ နာမ်ရုပ်နှစ်တန်၊ သူ့ဖြစ်ဟန်ကို၊ အမှန်ဒိဋ္ဌ၊ မသိကြ၍၊ ငါ
ထ-ငါထိုင်၊ ငါကိုင်-ငါသွား၊ ငါကြား-ငါကြည့်၊ ငါသိ-ငါမြင်၊ ဓာတ်
ဖြစ်အင်ကို၊ ငါပင်မုချ၊ မှတ်ထင်ကြသည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိစွဲလမ်းမှု
ကြီးပါတကား။

၂၃။ ဒိဋ္ဌိသက္ကာယ၊ မက္ခာသမျှ၊ လေးဝအပါယ်၊ ရောက်ဦးမယ်၊
နင်ဝယ်သတိထား၊ သို့အလားကြောင့်၊ မြတ်ဘုရားက၊ ရင်ဝမှာ
လုံစူး၊ ထိပ်ဦး မီးလောင်၊ မရှောင် အဟုတ်၊ နောက်မဆုတ်ဘဲ၊
အားထုတ်ရန် သဘောကို၊ “**သတ္တိယာဝိယ ဩမဋ္ဌော**” ဟု
ဟောကြားတော်မူခဲ့ပြီတကား။

၂၄။ နာမ်-ရုပ်-နှစ်ခု၊ နှစ်ဖို့ပြု၍၊ ရုပ်စု-နာမ်စု၊ တစ်ခုခု၌၊ ကြံ
ဖန်စေ့ငှ၊ စိုက်၍ရှုမှ၊ ဓာတ်ရင်းမူလ၊ သဘာဝကို၊ ဒိဋ္ဌမသွေ၊
မြင်နိုင်ချေမည်တကား။

၂၅။ သဏ္ဌာန်-အဆင်း၊ ခုခံလျင်းက၊ ဉာဏ်နှင့်ရှင်း၍၊ အတင်း
ရှုမှ၊ အနိစ္စကို၊ ဒိဋ္ဌမသွေ၊ မြင်နိုင်ချေမည်တကား။

၂၆။ အကြည်-ခြောက်စုံ၊ အာရုံ-ဆိုက်က၊ ခြောက်ဝိညာဉ်၊
အစဉ်ဖြစ်မှု၊ ဖမ်းယူရမှု၊ အနိစ္စကို၊ ဒိဋ္ဌမသွေ၊ မြင်နိုင်ချေမည်
တကား။

၂၇။ ရုပ်-နာမ်-ဓမ္မ၊ အနိစ္စကို၊ ဒိဋ္ဌမြင်က၊ အနတ္တကို၊ မုချမြင်၍၊
ငါပင်မဟုတ်၊ နာမ်-ရုပ်နှစ်ခု၊ ဓာတ်အမှုသာ၊ ဖြစ်ပါတကား၊
မြင်လုံးထွားသဖြင့်၊ သက္ကာယတရား၊ လွင့်စဉ်ရှားလေ၏တကား။

၂၈။ ဒိဋ္ဌိသက္ကာယ၊ တဒင်္ဂပဟာန်၊ ကွာပြန်မှုက၊ စူဠသောတာ
ပန်၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်၊ ကွာပြန်ငြားက၊ အပါယ်လေးပါး၊ တံခါး
ပိတ်၍၊ နိဗ္ဗာန်အဝင်၊ ဘုံစဉ်စံ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိသာခါလို့၊ ငါတို့ဖြစ်ရ
ချေ၏တကား။

၂၉။ မက္ခေမထောင့်၊ လမ်းဖြောင့်တရား၊ တွေ့ပါသားနှင့်၊ အများ
မူးတိုင်း၊ နင်မရူးနှင့်၊ ထူးသည့်အခါ၊ ဝိပဿနာကို၊ ခါခါပွားမှ၊
သွားမည့်သံသရာ၊ အစဉ်ပါမည်၊ နင်သာသတိထား။

၃၀။ သဲဖြူလယ်တီ၊ တောရမှီသည့်၊ မထေရ်ငါသည်၊ စီရင်အပ်
သော-ဝိပဿနာ၊ ကဗျာ-သုံးဆယ်၊ ဝါလယ်-တော်သလင်း၊ လ
အတွင်းဝယ်၊ ခုနစ်ဆယ်ပြည့်၊ ဤတွင်ရွှေလျှင်၊ ပြီးအောင်မြင်၏
တကား။

(ဆောင်ပုဒ်) ဤပိုဒ်ပေါင်းသုံးဆယ်ကို အရကျက်၍ အဖြေ၏
အတွက်ကို အကွက်ကျ မှတ်လေ။

ဝိပဿနာလင်္ကဏံ ကဗျာသုံးဆယ်ဆောင်ပုဒ်ပြီးပြီ။

* * * * *

ပိုင်ပေါင်းသုံးဆယ်စာစိပ္ပာယ်ကို နားလည်အောင် ပြဆိုစဉ်

ကမ္မဇရုပ်ကို ပြဆိုခြင်း

မေး။ ။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ပြောပြပါ။

ဖြေ။ ။ ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ် ဟူ၍လေးပါးရှိပါသည်။

မေး။ ။ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၏သဘောကို ပြောပြပါ။

ဖြေ။ ။ ပထဝီဓာတ်သည် မာခြင်း သဘော အမူအရာမျှသာ ရှိပါသည်။ အာပေါဓာတ်သည် ဖွဲ့စေးခြင်းသဘော အမူအရာမျှသာ ရှိပါသည်။ တေဇောဓာတ်သည် ပူခြင်း အေးခြင်းသဘော အမူအရာမျှသာ ရှိပါသည်။ ဝါယောဓာတ်သည် ထောက်ကန်ခြင်းသဘော အမူအရာမျှသာရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ပထဝီ-အာပေါ-တေဇော-ဝါယော၊ ဓာတ်သဘောမှာ၊ ခက်မာဖွဲ့စေး၊ ပူအေးထောက်ကန်၊ လေးတန်လက္ခဏာ၊ သိကြောင်း ပြသည်၊ လေးဝဓာတ်ရင်း သဘောတည်း”ဟု ဆိုပါသည်။

(မှတ်ချက်) သဘောကား- ဓာတ်၏ အစွမ်းတည်း၊ အမူအရာကား- သဘော၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုတည်း။

မေး။ ။ ဓာတ်ကြီး လေးပါး ဖြစ်ပေါ်လျှင် အစဉ်ပါသော ရုပ်ကို ထုတ်၍ပြပါ။

ဖြေ။ ။ မီးတောက်ဖြစ်ပေါ်လျှင် မီးရောင်ဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ ဝဏ္ဏ-ဂန္ဓ-ရသ-ဩဇာဟူသော ရုပ်လေးပါးသည် ဓာတ်ကြီး လေးပါးဖြစ်ပေါ်လာလျှင် အစဉ်ပါပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ဓာတ် ကြီးလေးပါး၊ ဖြစ်လာငြားက၊ ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ၊ ရသ ဩဇာ၊ ဤလေးဖြာ၊ မြစ္စာ ပါမြဲတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဝဏ္ဏကား-အဆင်း၊ ဂန္ဓကား-အနံ့၊ ရသကား အရ သာ၊ ဩဇာကား-ဓာတ်ဆီ။

မေး။ ။ ဘယ်ရုပ်များကို အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဟင်းရည်၌ ငါးပိ၊ ဆီ၊ ဆား၊ ငါးအရသာတို့ကို ခွဲခြမ်း ဝေဖန်၍ ရသကဲ့သို့၊ တစ်လုံးတစ်ဝတည်း ရောနှော၍ တည်ကြ သော ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ ဟူသော ရုပ်ရှစ်ပါးကို ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်၏ အကြီးပမာဏကို ပြပါ။

ဖြေ။ ။ အလွန်တရာ သေးငယ်လှသော သဘော အမူအရာ ခဲကလေး ဖြစ်လေသောကြောင့် အကြီးပမာဏကို မပြနိုင်ဖြစ် ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ထိုဓာတ်ရှစ်ပါး၊ မပြားမကွဲ၊ တစ်သား တည်းမှတ်၊ အဋ္ဌကလာပ်၊ ဓာတ်ခဲတစ်ခု၊ ခေါ်ရိုးပြုကြ၊ နှိုင်းတု စရာ၊ ပမာမရ၊ သေးငယ်လှသော သဘောမျှသာတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

(မှတ်ချက်) ရုပ်ကလာပ်ဓာတ်ခဲတစ်စုတည်း ဖြစ်ခဲ့လျှင်သာ အလွန်တရာ သေးငယ်လှသောကြောင့် မမြင်နိုင်၊ မတွေ့နိုင် သည်။ များစွာပေါင်းစုမိလျှင် အဆင်းကိုမြင်ရပြန်သည်။ မာခြင်း

ပူခြင်း အေးခြင်း ထောက်ကန်ခြင်း သဘောတွေကို တွေ့ရပြန်သည်။ သို့ပင် မြင်ရသော်လည်း အာကာသခြား၍ ပေါင်းစုကာ နေကြသော ရုပ်ကလာပ်တွေကို တစ်ခုစီ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ မြင်နိုင်သည်မဟုတ်။ ဥပမာကား- သဲပုံကြီးကို အဝေးက မြင်သကဲ့သို့တည်း။ သဲပုံကြီးကို အဝေးက မြင်ရာမှာ သူ့သဲမှုန့်နှင့် သူ့အဆင်းကို ရှင်းလင်းအောင် မြင်နိုင်အောင် မဟုတ်။ သဲမှုန့်၏ အဆင်းတွေ ပေါင်းစုနေသော အဆင်းလုံးကြီးကိုသာ ဖြူဖြူဖွေးဖွေးကြီးဟု မြင်ရသည့် စက္ခုဝိညာဏ်သည် တစ်ခုစီ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ မမြင်နိုင်၊ မြင်နိုင်ခဲ့လျှင် ဖြစ်ပျက်မှုကိုလည်း မြင်နိုင်ရ၏။ ဤသို့ကား မမြင်နိုင်၊ မမြင်နိုင်သောကြောင့် ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ စက္ခုဝိညာဏ်မြင်လုံးကြီး ခုခံ၍ နေကြလေသတည်း။

မေး။ ။ အဋ္ဌကလာပ်၊ ဓာတ်အခဲ ပေါင်း၊ ထောင်သောင်းမက ပေါင်းစုမိလျှင် ဘယ်လို ဖြစ်ပေါ်လာပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ အမာအပျော့၊ အပေါ့အလေး၊ အသေးအကြီး၊ အနည်းနည်း အထွေထွေ၊ ပွေပွေလီလီ၊ အရည် အဖတ်၊ ဒြပ်သဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ထို့ကြောင့် “အဋ္ဌကလာပ်၊ ဓာတ်ခဲအပေါင်း၊ ထောင်သောင်းမက၊ အနန္တများစွာ၊ ပေါင်းစုလာသော်၊ အမာအပျော့၊ အပေါ့အလေး၊ အသေးအကြီး၊ အနည်းနည်း အထွေထွေ၊ ပွေပွေလီလီ၊ အရည် အဖတ်၊ ဒြပ်သဏ္ဌာန်၊ ပေါ်လာပြန်သည်၊ မှားရန်အကြောင်း နိမိတ်တည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

မေး။ ။ အဘယ်ဝတ္ထုအစုစုတို့မှာ မာမူသည် ဘယ်ဓာတ်၏ အစွမ်းဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ပထဝီဓာတ်၏အစွမ်း ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ ပထဝီဓာတ်၏အစွမ်းဟု အဘယ်ကြောင့် သိနိုင်ပါ သနည်း။

ဖြေ။ ။ ပထဝီဓာတ်သည် မာခြင်းသဘောရှိသည်ဟု ဆိုသော ကြောင့် အမာတွေကို တွေ့ရသဖြင့် ပထဝီဓာတ်၏အစွမ်းဟု သိရပါသည်။

မေး။ ။ အရည်အမျိုးမျိုး ယိုစီး၍ နေမှုသည် ဘယ်ဓာတ်၏ အစွမ်းဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ အာပေါဓာတ်၏အစွမ်းဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ အာပေါဓာတ်၏ အစွမ်းဟု အဘယ်ကြောင့် သိနိုင်ပါ သနည်း။

ဖြေ။ ။ အာပေါဓာတ်သည် ဖွဲ့စေးခြင်းသဘော ရှိသည်ဟု ဆိုသောကြောင့် အရည်အစေးတွေ ယိုစီး၍ နေသည်ကို တွေ့ ရသဖြင့် အာပေါဓာတ်၏ အစွမ်းဟု သိရပါသည်။

(မှတ်ချက်) စင်စစ်ကား အာပေါဓာတ်ကို မတွေ့ရ။ ပထဝီဓာတ် ကို တွေ့ရသည်။ အာပေါဓာတ် ဖွဲ့စေးသော်လည်း ပထဝီဓာတ်- နဲ့မှ အရည်အစေးဖြစ်နိုင်သည်။

မေး။ ။ အထည်ဝတ္ထု အစုစုတို့မှာ ပူအေး၍ နေမှုသည် ဘယ် ဓာတ်၏အစွမ်း ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ တေဇောဓာတ်၏အစွမ်း ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ တေဇောဓာတ်၏ အစွမ်းဟု အဘယ်ကြောင့် သိနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ တေဇောဓာတ်သည် ပူခြင်း အေးခြင်း သဘောရှိသည် ဟု ဆိုသောကြောင့် အပူအအေးတွေကို တွေ့ရသဖြင့် တေဇောဓာတ်၏ အစွမ်းဟု သိရပါသည်။

မေး။ ။ အထည်ဝတ္ထု အစုစုတို့မှာ ယိမ်းယိုင် လှုပ်ရှား၍ နေမှုသည် ဘယ်ဓာတ်၏အစွမ်းဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဝါယောဓာတ်၏အစွမ်း ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ ဝါယောဓာတ်၏ အစွမ်းဟု အဘယ်ကြောင့် သိနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဝါယောဓာတ်သည် ထောက်ကန်ခြင်းသဘော ရှိသည် ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝါယောအဆင့်ဆင့်ကန်၍ ယိမ်းယိုင် လှုပ်ရှား၍ နေသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် ဝါယောဓာတ်၏အစွမ်း ဟု သိရပါသည်။

ထို့ကြောင့် “သဏ္ဌာန်ဒြပ်၊ ဖြစ်ပေါ်လတ်က၊ ဓာတ်လေး ပါးအနက်၊ ပထဝီထက်လျှင်၊ မာမြဲပင်၊ နံ့လျှင် ပျော့လေ၏။ အာပေါထက်လျှင်၊ အရည်ပင်၊ နံ့လျှင်ခဲလေ၏။ တေဇောထက်လျှင်၊ ပူအေးပင်၊ နံ့လျှင်မျှတ၏။ ဝါယောနံ့က၊ ငြိမ်ဝပ်စွာ၊ လွန်ကလွှပ်ရှား၊ ပြေးလွင့်သွားသည်၊ လေးပါးဓာတ်ရင်း သဘောတည်း”ဟု ဆိုပါသည်။

(မှတ်ချက်) ယိမ်းယိုင် လှုပ်ရှားသည်ဟုဆိုသော စကား၌ စင်စစ်ကား ယိမ်းယိုင်လှုပ်ရှားသည်မဟုတ်၊ နေရာပြောင်းလဲ၍

ရုပ်ကလာပ်အဆင့်ဆင့်ဖြစ်၍ သွားမှုကို ယိမ်းယိုင်လှုပ်ရှားသည် ဟု ဆိုသတည်း။ မှန်၏။ နာမ်-ရုပ် မည်သည်ကား ဖြစ်ရာအရပ် ၌ မချုပ်မှု၍ အရပ်တစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမရှိ။

ထို့ကြောင့် “နဟိ ရူပါရူပ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒဒေသေ အနိ-
ရုဇ္ဈိတွာ ကေသဂ္ဂမတ္တံဝိ ဒေသန္တရသင်္ကမနံနာမအတ္ထိ” ဟု
မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

ဟိ၊ မှန်၏။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏။ ဥပ္ပါဒ
ဒေသေ၊ ဖြစ်ရာအရပ်၌။ အနိရုဇ္ဈိတွာ၊ မချုပ်မှု၍။ ကေသဂ္ဂမတ္တံ
ဝိ၊ ဆံခြည်ဖျားမျှလည်း။ ဒေသန္တရ သင်္ကမနံနာမ၊ အရပ်တစ်
ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမည်သည်။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။

မေး။ ။ ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်း ဘယ်နည်းရှိပါ
သနည်း။

ဖြေ။ ။ ကံ-စိတ်-ဥတု-အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းလေးပါး
ရှိပါသည်။

မေး။ ။ လေးပါးသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်
တို့သည် လူ၏ကိုယ်မှာ ဘယ်လိုများ ဖြစ်၍နေပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ အဖြစ်အပျက် မြန်သောကြောင့် ပျက်သည်ဟုမထင်၊
မီးလျှံအသွင် ရေအယဉ်များကဲ့သို့ အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ပျက်၍
နေပါသည်။

ထို့ကြောင့် “ကံ-စိတ်-ဥတု-အာဟာရဟု၊ အကြောင်း
လေးခု၊ ကျေးဇူးပြု၍၊ လူ၏ကိုယ်မှာ၊ မြန်စွာခဏ၊ ဖြစ်ကပျက်ပြန်၊
မီးလျှံအသွင်၊ ရေအယဉ်ပမာ၊ ရုပ်ခန္ဓာသည်၊ ဘယ်ခါမစဲ၊ ဖြစ်

ပျက်မြဲတည်း” ဟုဆိုပါသည်။

ကမ္မဇရုပ်ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြပါအံ့။ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်ကား၊ ၉-ပါးရှိ၏။ ဆိုခဲ့ပြီးသော အဋ္ဌကလာပ်မှာ ဇီဝိတရုပ်ကိုထည့်၊ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်-၁။ ထို ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ကို မ-တည်ပြု၍၊ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်မှာ စက္ခုပသာဒ ရုပ်ကိုထည့်၊ စက္ခုဒသက ကလာပ်-၁။ သောတပသာဒရုပ်ကို ထည့်၊ သောတဒသက ကလာပ် -၁။ ယာနပသာဒရုပ်ကို ထည့်၊ ယာနဒသက ကလာပ်-၁။ ဇိဝှိပသာဒရုပ်ကိုထည့်၊ ဇိဝှိဒသက ကလာပ် -၁။ ကာယပသာဒရုပ်ကိုထည့်၊ ကာယဒသက ကလာပ်-၁။ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ကိုထည့်၊ ဣတ္ထိဘာဝဒသက ကလာပ်-၁။ ပုမ္မာဝရုပ်ကိုထည့်၊ ပုမ္မာဝ ဒသက ကလာပ်-၁။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုထည့်၊ ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်-၁။ ကမ္မဇ ကလာပ်ပေါင်း-၉ပါးဖြစ်၏။ ထို ၉-ပါးတို့တွင် ဇီဝိတနဝက ကလာပ်သည် ပါစက ဓာတ်မီး၊ ဥသ္မာ ဓာတ်မီးတို့၌ တည်နေ၏။

ထို့ကြောင့် “**အာယူတိ တေသု ဒွိသု အဂ္ဂိသု ပတိဋ္ဌိ-
တံ ဇီဝိတ မေဝ ဝုစ္စတိ**” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ **အာယူတိ၊**
အာယုဟူသည်ကား။ တေသု ဒွိသုအဂ္ဂိသု၊ ထို နှစ်ပါးကုန်သော
ပါစကဓာတ်မီး၊ ဥသ္မာဓာတ်မီးတို့၌။ **ပတိဋ္ဌိတံ၊** တည်သော။
ဇီဝိတမေဝ၊ ဇီဝိတရုပ်ကိုသာလျှင်။ **ဝုစ္စတိ၊** ဆိုအပ်၏။

စားသော အစာ စသည်ကို ကျိုချက်တတ်သော ဝမ်းမီး
ကို ပါစကဓာတ်မီး ခေါ်၏။ ထိုပါစက ဓာတ်မီး၏ အစီးအပွား
ဖြစ်သော၊ တစ်ကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့၍နေသော ကိုယ်စောင့်ဓာတ်မီးကို

ဥသ္မာဓာတ်မီးခေါ်၏။

စက္ခုဒသက ကလာပ်သည် မျက်နက်ဝန်းအလယ် သန်းဦးခေါင်း ပမာဏရှိသော အကွက်အရပ်မှာတည်နေ၏။ ထိုစက္ခုဒသက ကလာပ်ကို စက္ခုအကြည်ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။ သောတဒသက ကလာပ်သည် နှာခေါင်းတွင်း၌ လက်စွပ်ကွင်းသဏ္ဌာန်ရှိသော၊ အမွေးနီပေါက်ရှိသောအရပ်မှာ တည်နေ၏။ ထိုသောတ ဒသက ကလာပ်ကို သောတအကြည်ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။ ယာနဒသက ကလာပ်သည် နှာခေါင်းတွင်း၌ ဆိတ်ခွာသဏ္ဌာန်ရှိသောအရပ်မှာ တည်နေ၏။ ထို ယာနဒသက ကလာပ်ကို ယာနအကြည်ဟူ၍လည်းခေါ်၏။ ဇိဝှိဒသက ကလာပ်သည် လျှာ၏ အလယ်၊ ကြာရွက်ဖျားသဏ္ဌာန်ရှိသော အရပ်မှာ တည်နေ၏။ ထိုဇိဝှိဒသက ကလာပ်ကို ဇိဝှိအကြည်ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။ ကာယဒသက ကလာပ်သည် ရင့်မာသော အရိုး ဆံ အမွေး ခြေသည်း လက်သည်း ခြောက်သွေ့သော အရေတို့မှ ကြွင်းသော အတွင်းပြင် တစ်ကိုယ်လုံးမှ ဂွမ်းပုံ၌ လောင်းသော ဆီကဲ့သို့ နံ့၍ တည်နေ၏။ ထိုကာယဒသက ကလာပ်ကို ကာယအကြည်ဟူ၍လည်းခေါ်၏။

ထိုစက္ခုအကြည်စသော အကြည်တို့သည် အလွန်စင်ကြယ်သော မှန်အကြည်နှင့် တူကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “သုပရိ သုဒ္ဓ အာဒါသ မဏ္ဍာသဒိသာ ကမ္မဇ မဏ္ဍာ” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ပသာဒါ၊ စက္ခု အကြည်စသော အကြည်တို့သည်။ သုပရိ သုဒ္ဓ အာဒါသ မဏ္ဍာ သဒိသာ၊ အလွန်စင်ကြယ်သော မှန်

အကြည်နှင့်တူကုန်သော။ **ကမ္မဇမဏ္ဍာ**၊ ကံကြောင့်ဖြစ်သော အကြည်တို့ပေတည်း။ မှန်အကြည်မှာ အရိပ်ထင်သကဲ့သို့ စက္ခု အကြည် စသည်တို့မှာ ရူပါနံ စသည်တို့ အသီးသီး ထင်ကြကုန် ၏။

ဣတ္ထိ ဘာဝ ဒသက ကလာပ်သည် မိန်းမသန္တာန်မှာ အတွင်းအပြင် တစ်ကိုယ်လုံး၌ တည်နေ၏။ မိန်းမသည် ယောက်ျားနှင့် အသွင်မတူ အမူအရာ ကွဲပြားမှုသည် ဣတ္ထိဘာဝ ရုပ်၏ အစွမ်းပေတည်း။ ပုမ္မာဝဒသက ကလာပ်သည် ယောက်ျားသန္တာန်မှာ အတွင်းအပြင် တစ်ကိုယ်လုံး၌ တည်နေ ၏။ ယောက်ျားသည် မိန်းမနှင့် အသွင်မတူ အမူအရာ ကွဲပြား မှုသည် ပုမ္မာဝရုပ်၏ အစွမ်းပေတည်း။ ဝတ္ထုဒသက ကလာပ် သည် နှလုံးသား၏ အတွင်းမှာ တစ်လက်ဖက်ခွဲမျှလောက်သော နှလုံးသွေးနှင့် ရောနှော၍တည်နေ၏။ ထို့ကြောင့် **“တံပန ဟဒယ ကောသဗ္ဗန္တရေ အရူပသတမတ္တံ၊ လောဟိတံ ဗျာပေ- တွာ တိဌတိ”** ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ **တံပန**၊ ထိုဟဒယဝတ္ထု ရုပ်သည်ကား။ **ဟဒယ ကောသဗ္ဗန္တရေ**၊ နှလုံးသားအတွင်း၌။ **အရူပသတမတ္တံ**၊ တစ်လက်ဖက်ခွဲမျှလောက်သော။ **လောဟိတံ**၊ သွေးကို။ **ဗျာပေတွာ**၊ နှံ့၍။ **တိဌတိ**၊ တည်၏။

ကမ္မဇရုပ်ကို ပြဆိုသော စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

* * * * *

စိတ္တဇရုပ်ကို ပြဆိုခြင်း

စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်ကား ၈-ပါးရှိ၏။ ဆိုခဲ့ပြီးသော အဋ္ဌကလာပ်ကို သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ် ခေါ်သည်။ သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်-၁။ သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်မှာ သဒ္ဓရုပ်ကိုထည့်၊ သဒ္ဓနဝက ကလာပ်-၂။ ကာယဝိညတ္တိရုပ်ကိုထည့်၊ ကာယဝိညတ္တိနဝကကလာပ်-၃။ ဝစီဝိညတ္တိရုပ်နှင့် သဒ္ဓရုပ်ကိုထည့်၊ ဝစီဝိညတ္တိသဒ္ဓဒသက ကလာပ်-၄။ ထိုလေးပါးသော ရုပ်ကလာပ်တို့မှာ လဟုတာရုပ်-မုဒုတာရုပ်-ကမ္မညတာရုပ် ၃-ခုကို အစဉ်အတိုင်း လိုက်၍ထည့်၊ လဟုတာဒိ ဧကာဒသက ကလာပ်-၁။ သဒ္ဓလဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ်-၂။ ကာယဝိညတ္တိ လဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ်-၃။ ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဓလဟုတာဒိ တေရသက ကလာပ်-၄။ စိတ္တဇကလာပ် ၈-ပါးဖြစ်၏။ ထိုရှစ်ပါးတို့တွင် စကားပြောဆိုလိုက်မည်ဟု အားထုတ်လိုက်သောအခါ လှုပ်ရှားမှုသည် သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်အစွမ်းပေတည်း။

“ဣဒံ ဝက္ခာမိ ဧတံ ဝက္ခာမိတိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ စိတ္တံ အဋ္ဌရူပါနိ သမုဋ္ဌာပေတိ”။ (အဋ္ဌကထာ။) ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ ဝက္ခာမိ၊ ဆိုလိုက်အံ့။ ဧတံ၊ ထိုစကားကို။ ဝက္ခာမိ၊ ဆိုလိုက်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ အဋ္ဌရူပါနိ၊ ရှစ်ပါးသော ရုပ်တို့ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။

အသက်ရှူသောအသံ၊ တစ်ရံတစ်ခါ ချောင်းဆိုးသံ၊ ချေသံ၊ ပျို့သံ၊ အံသံ စသော အသံများသည် သဒ္ဓနဝက ကလာပ်အစွမ်းပေတည်း။ “တသ္မာ ဝိသုဒ္ဓိ မဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေန အဿာသ

ပဿာသေဝါ အဝစီယောသေသု ကဒါစိ စိတ္တသဟိတေသု
ဥက္ကာသိတခိပိတဝမိတ ဆဋ္ဌိတ သဒ္ဓါဒိသုပိဝါ ဧတံ သဒ္ဓနဝ
ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ”။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌။
ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ အဿာသပဿာသေ
ဝါ၊ ထွက်သက်ဝင်သက်၌လည်းကောင်း။ အဝစီယောသေသု၊
ဝစီယောသ မဟုတ်ကုန်သော။ ကဒါစိ၊ ရံခါ။ စိတ္တသဟိတေသု၊
စိတ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဥက္ကာသိတခိပိတဝမိတ ဆဋ္ဌိတ
သဒ္ဓါဒိသုပိဝါ၊ ချောင်းဆိုးသံ၊ ချေသံ၊ ပျို့သံ၊ အံသံ စသည်
တို့၌လည်း။ ဧတံသဒ္ဓနဝကံ၊ ထိုသဒ္ဓနဝက ကလာပ်ကို။ ဝေဒိ
တဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက်၊ ပေါင်နှစ်ဖက် စသော
ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှုသည် ကာယဝိညတ္တိ နဝကကလာပ် အစွမ်း
ပေတည်း။

ထို့ကြောင့် “သသမ္ဘာရေ အင်္ဂပစ္စင်္ဂဘူတေ ကာယေ
ပဝတ္တာဝိညတ္တိကာယဝိညတ္တိ” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ သသမ္ဘာရေ၊
သသမ္ဘာရ ကိုယ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂဘူတေ၊ အင်္ဂါကြီး
ငယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ကာယေ၊ လှုပ်သောအခါ ကိုယ်ကာယ
၌။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်သော။ ဝိညတ္တိ၊ ဝိညတ်သည်။ ကာယဝိညတ္တိ၊
ကာယဝိညတ်မည်၏။ စကားပြောဆိုမှုသည် ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဓ
ဒသက ကလာပ်၏ အစွမ်းပေတည်း။ ထို့ကြောင့် “စိတ္တဇ သဒ္ဓ
သင်္ခါတာယ ဝါစာယ ပဝတ္တာဝိညတ္တိ ဝစီဝိညတ္တိ” ဟုမိန့်ဆို
တော်မူ၏။

စိတ္တဇသဒ္ဓသင်္ခါတာယ၊ စိတ္တဇအသံဟု ဆိုအပ်သော။
ဝါစာယ၊ စကားပြောဆိုမှု၌။ ပဝတ္ထာ၊ ဖြစ်သော။ ဝိညတ္တိ၊
ဝိညတ်သည်။ ဝစီဝိညတ္တိ၊ ဝစီဝိညတ်မည်၏။ နောက်ကလပ်
လေးပါးတို့ကို ထိုနည်းအတူ ပေါ်ခြင်း၊ နူးညံ့ခြင်းအမှု၌
ခံခြင်းအခါမှာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်လေ။

စိတ္တဇရုပ်ကို ပြဆိုသော စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

* * * * *

ဥတုဇရုပ်ကို ပြဆိုခြင်း

ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်ကား လေးပါးရှိ၏။
စိတ္တဇကလာပ် ၈-ပါးတို့တွင် ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်မပါသော
ကလာပ်လေးပါးကို ဥတုဇ ကလာပ်ဟုမှတ်။ သတ္တဝါသန္တာန်မှာ
ဆံအမွေးစသော ရုပ်စု ရုပ်ခဲများသည် သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ် အစု
အခဲတွေပေတည်း။ လက်ဖျောက်တီးသံ၊ ဗိုက်မြည်သံ၊ လေ
လည်သံစသော အသံများသည် သဒ္ဓနဝက ကလာပ်အမှုတွေ
ပေတည်း။ လဟုတာဒိ ဧကာဒသကကလာပ်၊ သဒ္ဓလဟုတာဒိ
ဒွါဒသက ကလာပ်တို့ကို ထိုနည်းအတူ ပေါ်ခြင်း၊ နူးညံ့ခြင်း၊
အမှု၌ခံခြင်းအခါ၌ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်လေ။ ဗဟိဒ္ဓသဏ္ဌာန်မှာ
အဆင်း-အနံ့-အရသာ-အတွေ့-အထိ-အမျိုးမျိုးတို့သည်
သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ် အစုအခဲတို့သာတည်း။ အသံအမျိုးမျိုးတို့
သည် သဒ္ဓနဝကကလာပ် အစုအခဲတို့သာတည်း။

ဥတုဇရုပ်ကို ပြဆိုသော စကားတစ်ရပ်

အပြီးသတ်သတည်း။

* * * * *

အာဟာရဇရုဇရုပ်ကိုပြဆိုခြင်း

အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်ကား ၂-ပါးရှိ၏။ ဥတုဇကလာပ်လေးပါးတို့တွင် သဒ္ဓမပါသော ကလာပ် ၂-ပါးကို အာဟာရဇကလာပ်ဟုမှတ်။ အာဟာရဇ ရုပ်ကလာပ်ဖြစ်ပုံကား ထင်ရှား၏။

အာဟာရဇရုပ်ကို ပြဆိုသော စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

* * * * *

မေး။ ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဗဟိဒ္ဓသဏ္ဌာန်မှာ ရုပ်တွေ ဖြစ်၍ နေပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဥတုကြောင့်ဖြစ်၍ နေပါသည်။

မေး။ ။ ဘယ်ဟာကို ဥတုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ တေဇောဓာတ်ကို ခေါ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် “မြေ-ရေ-သစ်ပင်၊ မြင်မြင်သမျှ၊ ဗဟိဒ္ဓမှာ၊ လုံးဝဥသုံး၊ အကုန်ပေါင်းစု၊ ရုပ်ဖြစ်မှုသည်၊ ဥတု တေဇော အကြောင်းတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

မေး။ ။ ဘယ်ဟာကို ပညတ်ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ လူအများတို့ ပညတ်ကြသော အမည်နာမတွေကို ပညတ်ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ ပညတ်များကို ထုတ်ဖော်၍ပြပါ။

ဖြေ။ ။ တစ်ခုတည်းဟု မှတ်ထင်အပ်သော ပညတ်မျိုးကို သမူဟပညတ် ခေါ်ပါသည်။ ပရမတ္ထဓမ္မတို့ကိုစွဲ၍ ယောက်ျား-မိန်းမ-သစ်ပင်-ခွံနွယ်စသော ပညတ်မျိုးကို ဥပါဒါပညတ်ခေါ်

ပါသည်။ အရှည်-အတို-အလုံး-အပြားဟု စသည်ဖြင့် ထင်မြင် အပ်သော ပညတ်မျိုးကို သဏ္ဌာနပညတ်ခေါ်ပါသည်။ ဤဝတ္ထု ပင်ဟု ထင်မြင်အပ်သော ပညတ်မျိုးကို သန္တတိပညတ်ခေါ်ပါ သည်။ ဤသို့စသော အားဖြင့် များစွာရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် “သမူဟ-ဥပါဒါန်၊ သဏ္ဌာန်-သန္တတိ၊ စသည်အပြား၊ လူအများ သည်၊ ခေါ်ဝေါ်မှတ်သား၊ ပညတ်ထားသတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

မေး။ ။ ပညတ်ကိုသိမှုသည် ဘယ်လိုသိမှုဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ လူကိုမြင်သည့်အခါ ခေါင်းတစ်လုံးတည်း၊ ကိုယ်တစ်ခု တည်းဟု သိမှုသည် သမူဟပညတ်ကိုသိမှု ဖြစ်ပါသည်။ ယောက်ျားပဲ-မိန်းမပဲ ဟု သိမှုသည် ဥပါဒါပညတ်ကိုသိမှုဖြစ် ပါသည်။ မနောကလူပဲ-နံနက်ကလူပဲဟု သိမှုသည် သန္တတိ ပညတ်ကိုသိမှု ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ ပရမတ်ကို သိမှုသည် ဘယ်လိုသိမှု ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ လူကိုမြင်သည့်အခါ ခေါင်းတစ်လုံး၊ ကိုယ်တစ်ခု-လူပု- လူရှည်-ယောက်ျား-မိန်းမ မရှိ။ မနောကလူ၊ နံနက်ကလူ မဟုတ်။ ယခုအသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်ရုပ်နှစ်ခု။ ဓာတ်စု ဓာတ်ခဲ ကြီးသာဖြစ်သည်ဟု သိမှုသည် ပရမတ်ကိုသိမှု ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ။ ရုပ်၏ အနိစ္စကို ဘယ်လိုကြည့်မှ မြင်နိုင်ပါမည်နည်း။

ဖြေ။ ။ ပညတ် ပရမတ်ကို အတတ် မြင်သိ၍ ဉာဏ်နှင့်ကြည့် မှ မြင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ပညတ်-ပရမတ်၊ အတတ်မြင်

သိ၊ ဉာဏ်နှင့်ကြည့်မှ၊ အနိစ္စကို၊ ဒိဋ္ဌမှန်စွာ၊ မြင်နိုင်ရာသည်၊
ပညာ အချက် စခန်းတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

ရုပ်ကိုပြဆိုခန်းပြီး၏။

* * * * *

နာမ်ကိုပြဆိုခန်း

မေး။ ။ အဘယ် အကြည်များကို အကြည်ခြောက်ပါးခေါ်ပါ
သနည်း။

ဖြေ။ ။ စက္ခုအကြည်-သောတအကြည်-ဃာနအကြည်-ဇိဝှါ
အကြည်-ကာယအကြည်-မနောအကြည်များကို အကြည်
ခြောက်ပါးခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ ဘယ်ဟာကို မနောအကြည် ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ နှလုံးသွေးအစု၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ပေါ်မှာ ဖြစ်၍နေသော
ဘဝင်စိတ်ကို မနောအကြည် ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ ဘယ်အကြည်ကို ရုပ်အကြည်၊ နာမ်အကြည် ခေါ်ပါ
သနည်း။

ဖြေ။ ။ မနောအကြည်ကို နာမ်အကြည် ခေါ်ပါသည်။ ကြွင်း
သော အကြည်ငါးပါးကို ရုပ်အကြည်ခေါ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်
“စက္ခု သောတ၊ ဃာနဇိဝှါ၊ ကာယ ငါးလီ၊ ရုပ်အကြည်တည့်၊
တစ်လီမှတ်လော၊ မနောအကြည် ဘဝင်စိတ်ပေတည်း” ဟုဆိုပါ
သည်။ (မှတ်ချက်။ ။ ရုပ် အကြည် ငါးပါးတို့၏ တည်နေရာ
အရပ်ဌာနကို ရုပ်အခန်းကပြဆိုခဲ့ပြီ။)

မေး။ ။ အာရုံ ဘယ်နှပါးရှိပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ အာရုံခြောက်ပါးရှိပါသည်။

မေး။ ။ အာရုံခြောက်ပါးကိုပြောပြပါ။

ဖြေ။ ။ အဆင်း အမျိုးမျိုးကို ရူပါရုံ ခေါ်ပါသည်။ အသံအမျိုးမျိုးကို သဒ္ဒါရုံခေါ်ပါသည်။ အနံ့အမျိုးမျိုးကို ဂန္ဓာရုံခေါ်ပါသည်။ အရသာ အမျိုးမျိုးကို ရသာရုံ ခေါ်ပါသည်။ အတွေ့အထိ အမျိုးမျိုးကို ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ခေါ်ပါသည်။ မနောဝိညာဏ်နှင့် သိသမျှအာရုံကို ဓမ္မာရုံခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ မနောဝိညာဏ်သည် ဘယ်ဟာများကို သိနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော ပညတ် ရုပ် နာမ် နိဗ္ဗာန် အကုန် အလုံးစုံကို သိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “အဆင်း ရူပ၊ သဒ္ဒ၊ အသံ၊ အနံ့၊ ဂန္ဓ၊ ရသ အရသာ၊ အတွေ့၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ငါးဖြာအစုံ၊ ရုပ်အာရုံပင်၊ မနောဝိညာဉ်၊ ဆင်ခြင်တုံက၊ သိသမျှ အကုန်၊ ဓမ္မာရုံပေတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

မေး။ ။ အကြည်ခြောက်စုံမှာ အာရုံခြောက်ပါးသည် အဘယ်ကြောင့် အသီးသီး ထင်လာပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဓမ္မနိယာမအားဖြင့် အကြည်ခြောက်စုံမှာ အာရုံခြောက်ပါး ထင်လာရပါသည်။

ထို့ကြောင့် “ဧတ္ထစ အယံပိ ဧကော ဓမ္မနိယာမောယေဝ” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူပါသည်။

ဧတ္ထစ၊ ဤအရပ်၌လည်း။ **အယံပိ၊** ဤအာရုံ ထင်လာမှု သည်လည်း။ **ဧကော၊** တစ်ခုသော။ **ဓမ္မနိယာမောယေဝ၊** ဓမ္မနိယာမသည်သာလျှင်တည်း။

မေး။ ။ အကြည်ခြောက်စုံမှာ အာရုံခြောက်ပါး ထင်လာသည့် အခါ ဘယ်တရားများ ဖြစ်လာပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဝိညာဏ်ခြောက်ဖြာသည် လျှပ်ရောင်ပမာ ဆိုင်ရာ အသီးအသီး ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် “အကြည်ခြောက်စုံ အာရုံခြောက်ပါး၊ ထိခိုက်ငြားက၊ ခြောက်ပါးဝိညာဉ်၊ အစဉ် မပြတ်၊ လျှပ်ရောင်ပမာ၊ နာမ်ခန္ဓာသည်၊ ဆိုင်ရာအသီးသီးဖြစ် ပျက်ကြသတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

မေး။ ။ စက္ခုဝိညာဏ်သည် အဘယ်ကဲ့သို့ဖြစ်ပျက်၍ နေပါ သနည်း။

ဖြေ။ ။ မှန်နှင့်မျက်နှာကိုစွဲ၍ မှန်အကြည်မှာ မျက်နှာရိပ်ထင် လာသကဲ့သို့ စက္ခု-ရူပါရုံ နှစ်ပါးစုံကိုစွဲ၍ စက္ခုအကြည်မှာ စက္ခု ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖြစ်ပြီးနောက်ချုပ်ပျောက်၍ သွား၏။

ထို့ကြောင့် “စက္ခု-ရူပါရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊ ပေါ်မြဲပင်၊ ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း” ဟုဆိုပါသည်။ ထိုစကားအရ သာဓက ပါဠိကား “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ”။ (သံယုတ်ပါဠိတော်။) စက္ခုဉ္စ၊ စက္ခုအကြည် ကိုလည်းကောင်း။ ရူပေစ၊ ရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ နှစ်ပါးစုံစွဲ၍။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

မေး။ ။ သောတ ဝိညာဏ်သည် အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်၍
နေပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ မှန်နှင့် မျက်နှာကိုစွဲ၍ မှန်အကြည်မှာ မျက်နှာရိပ်
ထင်လာသကဲ့သို့ သောတ-သဒ္ဓါရုံ နှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ သောတ
အကြည်မှာ သောတဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ဖြစ်ပြီး
နောက် ချုပ်ပျောက်၍ သွားပါသည်။

ထို့ကြောင့် “သောတ-သဒ္ဓါရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ သောတ
ဝိညာဉ်၊ ပေါ်မြဲပင်၊ ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း” ဟု ဆို
ပါသည်။ ထိုစကားအရ သာဓကပါဠိကား ‘သောတဉ္စ ပဋိစ္စ
သဒ္ဓေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတ ဝိညာဏံ’။ (သံယုတ်ပါဠိတော်။)
သောတဉ္စ၊ သောတ အကြည်ကိုလည်းကောင်း။ သဒ္ဓေစ၊ သဒ္ဓါရုံ
တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ နှစ်ပါးစုံစွဲ၍။ သောတဝိညာဏံ၊
သောတဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(မှတ်ချက်) ရေအကြည်မှာ ထင်ကြသော အရိပ်များ
သည် ရေနှင့်ထိလျှင် မထင်နိုင်။ ရေနှင့် မထိမှ ထင်နိုင်သကဲ့သို့
စက္ခုအကြည်၊ သောတအကြည်တို့မှာ ထိခိုက်လာကုန်သော
ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံတို့သည် မထင်နိုင်ကုန်၊ မထိမခိုက်ကုန်သော ရူပါရုံ၊
သဒ္ဓါရုံတို့သည်သာလျှင် ထင်နိုင်ကုန်သည်။

ထို့ကြောင့် “ပုရိမာနိဟိ ဒွေ နိမိတ္တဝသေနော ယဋ္ဌေ-
န္တိ၊ န ဝတ္ထုဝသေန” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ဟိ၊ ချဲ့အံ့။ ပုရိမာနိ၊
ရှေ့ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော ရူပါရုံ-သဒ္ဓါရုံတို့သည်။
နိမိတ္တဝသေနော၊ အရိပ်နိမိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ယဋ္ဌေန္တိ၊

ထိခိုက်ကြကုန်၏။ ဝတ္ထုဝသေန၊ ဝတ္ထု၏အစွမ်းဖြင့်။ န ယဋ္ဌေန္တိ၊
မထိခိုက်ကုန်။

မေး။ ။ ယာနဝိညာဏ် အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်၍ နေပါ
သနည်း။

ဖြေ။ ။ ဗုံနှင့်လက်ကိုစွဲ၍ ဗုံသံဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ ယာနနှင့်
ဂန္ဓာရုံ နှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ ယာနအကြည်မှာ ယာနဝိညာဏ် ဖြစ်
ပေါ်လာ၏။ ဖြစ်ပြီးနောက် ချုပ်ပျောက်၍သွား၏။

ထို့ကြောင့် “ယာန-ဂန္ဓာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ ယာနဝိညာဉ်၊
ပေါ်မြဲပင်၊ ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။
ထိုစကားအရ သာဓကပါဠိကား- “ယာနဉ္စ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေစ ဥပ္ပဇ္ဇ-
တိ ယာနဝိညာဏံ” (သံယုတ်ပါဠိတော်။)

ယာနဉ္စ၊ ယာနအကြည်ကိုလည်းကောင်း။ ဂန္ဓေစ၊ ဂန္ဓာ
ရုံကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ နှစ်ပါးစုံစွဲ၍။ ယာနဝိညာဏံ၊ ယာန
ဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

မေး။ ။ ဇိဝှိဝိညာဏ်သည် အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်၍နေပါသ
နည်း။

ဖြေ။ ။ ဗုံနှင့်လက်ကိုစွဲ၍ ဗုံသံဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ ဇိဝှိ-ရသာ
ရုံ နှစ်ပါးစုံကိုစွဲ၍ ဇိဝှိအကြည်မှာ ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာပါ
သည်။ ဖြစ်ပြီးနောက် ချုပ်ပျောက်၍ သွားပါသည်။

ထို့ကြောင့် “ဇိဝှိ-ရသာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်၊
ပေါ်မြဲပင်၊ ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း” ဟုဆိုပါသည်။
ထိုစကားအရ သာဓက ပါဠိကား- “ဇိဝှိဉ္စ ပဋိစ္စ ရသေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ

ဇိဝှါ ဝိညာဏံ” (သံယုတ်ပါဠိတော်။)

ဇိဝှဉ္စ၊ ဇိဝှါအကြည်ကိုလည်းကောင်း။ ရသေစ၊ ရသာရုံ
တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ နှစ်ပါးစုံစွဲ၍။ ဇိဝှါဝိညာဏံ၊ ဇိဝှါ
ဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

မေး။ ။ ကာယဝိညာဏ်သည် အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်၍ နေ
ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဗုံနှင့်လက်ကိုစွဲ၍ ဗုံသံဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ ကာယ-
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ နှစ်ပါးစုံကိုစွဲ၍ ကာယအကြည်မှာ ကာယဝိညာဏ်
ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ကာယ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံ
လျှင်၊ ကာယဝိညာဉ်၊ ပေါ်မြဲပင်။ ပေါ်လျှင်မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲ
တည်း” ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုစကားအရ သာဓကပါဠိကား-
“ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယ ဝိညာဏံ”။
(သံယုတ်ပါဠိတော်။)

ကာယဉ္စ၊ ကာယအကြည်ကိုလည်းကောင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေစ၊
ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ နှစ်ပါးစုံစွဲ၍။ ကာယ
ဝိညာဏံ၊ ကာယဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(မှတ်ချက်) ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည် ယာန
အကြည်၊ ဇိဝှါအကြည်၊ ကာယအကြည်တို့မှာ ထိခိုက်မှသာ ထင်
နိုင်ကြကုန်၏။ မထိခိုက်လျှင် မထင်နိုင်ကုန်။ ထို့ကြောင့် “ပစ္စိ
မာနိ ပန တိဏိ ဝတ္ထုဝသေန ယဋ္ဌေန္တိ၊ န နိမိတ္တမတ္တဝသေန”
ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ပစ္စိမာနိပန၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။
တိဏိ၊ သုံးပါးကုန်သော ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည်။

ဝတ္ထုဝသေန၊ ဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်။ ယဇ္ဇေန္တိ၊ ထိခိုက်ကြကုန်၏။
နိမိတ္တမတ္တဝသေန၊ အရိပ်နိမိတ်မျှအစွမ်းဖြင့်။ နယဇ္ဇေန္တိ၊ မထိ
ခိုက်ကုန်။

ထန်းရွက်မှာ တံဆိပ်ရိုက်၍ အကွရာထင်သကဲ့သို့ စက္ခု
အကြည် စသည်တို့မှာ ရူပါရုံစသော အာရုံတို့သည် ဆိုင်ရာ
ဆိုင်ရာ အသီးသီး ထင်ကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် “ပဟရဏာ ကာလေ လညှန ခန္ဓဿ တာလ
ပဏ္ဏေ အာဗာဓေတွာ အက္ခရပဌာနံ ဝိယ ဒဌဗ္ဗံ” ဟု
မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ပဟရဏကာလေ၊ ရိုက်ခတ်သောကာလ၌။
လညှနခန္ဓဿ၊ တံဆိပ်တုံး၏။ တာလပဏ္ဏေ၊ ထန်းရွက်၌။
အာဗာဓေတွာ၊ လွန်စွာ ခိုက်၍။ အက္ခရပဌာနံဝိယ၊ အက္ခရာကို
ထင်စေခြင်းကဲ့သို့။ အာပါထ ဂမနံ၊ အာရုံထင်ခြင်းသို့ ရောက်
ခြင်းကို။ ဒဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ရူပါရုံစသည်တို့ ထင်မှုသည် မိုးကြိုး ကျဘိသကဲ့သို့
ပသာဒတို့၌ တိုးဝှေ့သည်ဟု ကျမ်းဂန်၌ဆိုသည်။

မေး။ ။ မနောဝိညာဏ် စိတ်သည် အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်၍
နေပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ရေကန်အပြင် ကောင်းကင်၌ ပျံ့ဝဲ၍နေသော ငှက်ရိပ်
သည် ရေနှင့်ငှက်ကိုစွဲ၍ ရေအပြင်မှာ ထင်လာသကဲ့သို့ မနော
အကြည်မှာ ဓမ္မာရုံထင်လာသည့်အခါ မနော-ဓမ္မာရုံ နှစ်ပါးစုံကို
စွဲ၍ နှလုံးသွေးအစု ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်ပေါ်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာပါ
သည်။ ဖြစ်ပြီးနောက် ချုပ်ပျောက်၍သွားပါသည်။ ထို့ကြောင့်

“မနော-ဓမ္မာရုံ၊ နှစ်ပါးဆုံလျှင်၊ မနောဝိညာဉ်၊ ပေါ်မြဲပင်၊ ပေါ်လျှင် မလွဲ၊ ချုပ်ပျက်မြဲတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

ထိုစကားအရ သာဓကပါဠိကား- “မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ” (သံယုတ်ပါဠိတော်။)

မနဉ္စ၊ မနောအကြည်ကိုလည်းကောင်း။ ဓမ္မေစ၊ ဓမ္မာရုံ တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ နှစ်ပါးစုံစွဲ၍။ မနောဝိညာဏံ၊ မနောဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(မှတ်ချက်) ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့သည် တစ်ခုသော ခဏ၌ တစ်ပြိုင်နက်မဖြစ်နိုင်ကြကုန်။ သူ့အာရုံနှင့် သူ့ဝိညာဏ် တခြားစီဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “အာရမ္မဏာဓိမတ္တာဒိ ဝသေန ဧကေကသ္မိ အာရမ္မဏေ ဧဝ ပဝတ္တန္တိ” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

ဝိထိစိတ္တာနိ၊ ဝိထိစိတ်တို့သည်။ အာရမ္မဏာဓိမတ္တာဒိ ဝသေန၊ အာရုံလွန်ကဲခြင်း စသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဧကေကသ္မိ၊ တစ်ခုတစ်ခုသော။ အာရမ္မဏေဧဝ၊ အာရုံ၌သာလျှင်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။

အတူပြိုင်၍ မဖြစ်သော်လည်း အလွန်တရာ မြန်သော ကြောင့် အတူပြိုင်၍ ဖြစ်သည်ဟု စိတ်ဖြစ်မှုတို့ကို မှတ်ထင်ကြ ရသည်။

မေး။ ။ အဘယ်စိတ်ကို မနောဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်ပါသနည်း။
ဖြေ။ ။ စက္ခု ဝိညာဏ်၊ သောတ ဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှါ ဝိညာဏ်၊ ကာယ ဝိညာဏ်တို့မှ ကြွင်းသောကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်၊ အဗျာကတစိတ်တို့ကို ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ ထို ဝိညာဏ် ခြောက်ပါးသည် အတူပြိုင်၍ ဖြစ်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ အတူပြိုင်၍ မဖြစ်၊ တခြားစီဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိညာဏ်ငါးဝ၊ ကြွင်းသမျှကို၊ မနောဝိညာဏ်ဆို၏။ ထိုစိတ်ခြောက်ပါး၊ တခြားစီသာ၊ ဖြစ်ကြရာသတည်း” ဟု ဆိုပါသည်။

(မှတ်ချက်) စိတ်တစ်ခုယုတ် ကိုးဆယ်ဆိုသော်လည်း အကုန်လုံးရကြသည်မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားလျော်စွာ ဆိုင်ရာအသီးသီးရကြလေ၏။ ယခုလောကမှာ ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်သာများ၏။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကားနည်း၏။

၁။ အကုသိုလ်စိတ်၊ အဟိတ်ဆယ့်ရှစ်၊ ဟသိပစ်၍၊ ရှစ်ခုကုသိုလ်၊ ဝိပါက်ကိုထည့်၊ ပေါင်းရှိအပြား၊ လေးဆယ့်ငါးကို၊ မှတ်သားလို့၊ တိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်။

၂။ ဝိပါက်သမ္ပယုတ်၊ နှုတ်၍ပစ်ကာ၊ လေးဆယ့်တစ်ကို၊ မှတ်သားလို့၊ ဒွိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်။

၃။ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အကုသိုလ်စိတ်-၁၂၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည်သော အဟိတ်စိတ်-၁၇။ မဟာကုသိုလ်စိတ်-၈။ မဟာဝိပါက်-၈။ ပေါင်း (၄၅) ပါးရ၏။

၄။ ဒွိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ယင်း ၄၅ ပါးတွင် ဝိပါက် သမ္ပယုတ်-၄ ပါးကို နှုတ်၍ပစ်။ ကျန် (၄၁) ပါးရ၏။

နာမ်ကို ပြဆိုခန်းပြီး၏။

* * * * *

ဉာဏ်နှင့် ရှင်း၍ ရှုကြည့်ရန်၊ ရုပ်ကို မရှုကြည့်ရန်
မေး။ ။ သတ္တဝါ သန္တာန်မှာ နာမ်ရုပ်မှတစ်ပါး တခြားသော
တရားများရှိပါသေးသလား။

ဖြေ။ ။ မရှိပါ။ နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးသာ ရှိပါသည်။

မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် ယောက်ျား-မိန်းမ-အတ္တ-ဇီဝဟု
ပြောဆို၍ နေကြပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ လောက ဝေါဟာရ အားဖြင့်သာ ပြောဆို၍ နေကြ
ပါသည်။ စင်စစ်ကား ယောက်ျား-မိန်းမ အတ္တ-ဇီဝဟူ၍မရှိ၊ ငါ
သူမဟုတ်သော ဓာတ်ရုပ်ကြီးတွေသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် “နာမ်ရုပ်မှတစ်ပါး၊ ယောက်ျား-မိန်းမ၊ အတ္တ-
ဇီဝ ဘာမျှမရှိ၊ ဉာဏ်နှင့်ကြည့်သော်၊ ဓာတ်အတိသာရှိချေ၏
တကား” ဟု ဆိုပါသည်။

မေး။ ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ဘယ်လိုစွဲလမ်းပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ သတ္တဝါဟူသော ရုပ်ခဲကြီးကို ငါ့ကိုယ်ပဲ၊ ငါ့လက်ပဲ၊
ငါ့ခြေပဲ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းပါသည်။ နာမ်၏ အမှုကို ကိုယ့်အမှု
ပြုလုပ်၍ ငါမြင်သည်၊ ငါကြားသည်၊ ငါသိသည်၊ ငါမှတ်သည်
စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းပါသည်။

မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် စွဲလမ်းပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ နာမ်ရုပ်၏ ဖြစ်ဟန် အမှန်ကို မသိသောကြောင့် စွဲလမ်း
ပါသည်။

ထို့ကြောင့် “နာမ်ရုပ် နှစ်တန်၊ သူ့ဖြစ်ဟန်ကို၊ အမှန်ဒိဋ္ဌ၊
မသိကြ၍၊ ငါထ-ငါထိုင်၊ ငါကိုင်-ငါသွား၊ ငါကြား-ငါကြည့်၊

ငါသိ-ငါမြင်၊ ဓာတ်ဖြစ်အင်ကို၊ ငါပင်မူချ၊ မှတ်ထင်ကြသည်၊
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စွဲလမ်းမှုကြီးပါတကား” ဟု ဆိုပါသည်။

**မေး။ ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စွဲလမ်းသည့်သူများသည် အပါယ်သွား
လွတ်ပါမည်လား။**

ဖြေ။ ။ အပါယ်ရောက်ခြင်းအကြောင်း၏ အရင်းမူလဖြစ်သော
ကြောင့် အပါယ်သွား မလွတ်နိုင်ပါ။

**မေး။ ။ အပါယ်တံခါးပိတ်အောင် ဘယ်တရားကို အားထုတ်
ရပါမည်နည်း။**

ဖြေ။ ။ ရင်ဝလုံစူး ထိပ်ဦးမီးလောင်သော သူများသည် လုံနုတ်
မှု၊ မီးသတ်မှုကိုသာ ရေးကြီးသုတ်ပျာ ပြုရသကဲ့သို့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
စွဲလမ်းချက်ကို အလျင်အမြန် ခွာဖျက်၍ ပစ်ရပါသည်။

မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် အလျင်အမြန် ခွာဖျက်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ယနေ့သေမည်၊ နက်ဖြန် သေမည်ဟု မသိနိုင်သော
ကြောင့် အလျင်အမြန် ခွာဖျက်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် “ဒိဋ္ဌိသက္ကာယ၊ မက္ခာသမ္ဘူ၊ လေးဝအပါယ်
ရောက်ဦးမယ်၊ နင်ဝယ်သတိထား၊ သို့အလားကြောင့်၊ မြတ်ဘု
ရားက၊ ရင်ဝလုံစူး၊ ထိပ်ဦးမီးလောင်၊ မရှောင်အဟုတ်၊ နောက်
မဆုတ်ဘဲ၊ အားထုတ်ရန် သဘောကို၊ သတ္တိယာဝိယ ဩမဋ္ဌော
ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့ပြီတကားဟု ဆိုပါသည်။

ထိုစကားအရ သာဓက ပါဠိကား “သတ္တိယာ ဝိယ ဩ
မဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောဝ မတ္ထကေ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဟာနာယ
သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ” (သံယုတ်ပါဠိတော်)

သတ္တိယာ၊ အသွားနှစ်ဖက် မြဲမြဲထက်သော လုံကြီးသည်။
ဩမဋ္ဌောဝိယ၊ ရေမျိုရင်ဝ စူးရှ၍ နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့
လည်းကောင်း။ မတ္တကေ၊ ဦးခေါင်းတစ်ခုလုံး၌။ ဒယုမာနောဝ၊
မီးတောက်လောင်၍ နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့လည်းကောင်း။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိပဟာနာယ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ဖြုတ်ခြင်းငှာ။
ဘိက္ခု၊ သံသရာရေး အပါယ်ဘေးကို မြော်တွေးမြင်သူ ရှင်လူ
ရဟန်းသည်။ သတော၊ မမေ့မလျော့ မပေါ့သာပဲ မြဲသောသတိ
ရှိသည် ဖြစ်၍။ ပရိဗ္ဗဇေ၊ ဝိပဿနာ အလုပ်ကို နောက်မဆုတ်ဘဲ
အမြဲ အားထုတ်ရာသတည်း။

မေး။ ။ သက္ကာယ အစွဲပြုတ်အောင် ဘယ်လို ဖြုတ်ရပါသနည်း။
ဖြေ။ ။ နာမ်ရုပ်၏ အနိစ္စကို ဒိဋ္ဌမြင်လျှင် သက္ကာယ အစွဲပြုတ်
၍ သွားသောကြောင့် နာမ်ရုပ်၏ အနိစ္စကို ဒိဋ္ဌမြင်အောင် အား
ထုတ်ရပါသည်။

မေး။ ။ ဒိဋ္ဌမြင်အောင် အဘယ်ကဲ့သို့ အားထုတ်ရပါသနည်း။
ဖြေ။ ။ နာမ်ရုပ်နှစ်ခု၊ နှစ်ဖို့ပြု၍၊ တစ်ခုခု၌၊ ကြံဖန်စေ့ငှ၊ စိုက်၍
ကြည့်ရှုရပါသည်။

မေး။ ။ ဘယ်လိုကြံ၍ ရှုကြည့်ရပါသနည်း။
ဖြေ။ ။ ဉာဏ်ရှိသလို ကြံ၍ ရှုကြည့်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် “နာမ်ရုပ်နှစ်ခု၊ နှစ်ဖို့ပြု၍၊ ရုပ်စု-နာမ်စု၊ တစ်
ခုခုကို၊ ကြံဖန်စေ့ငှ၊ စိုက်၍ရှုမှ၊ ဓာတ်ရင်းမူလ၊ သဘာဝကို၊ ဒိဋ္ဌ
မသွေ၊ မြင်နိုင်ချေမည်တကား” ဟုဆိုပါသည်။ ရှုကြည့်ပုံ နိဿယ
ကို သိလိုသူတို့ မှတ်ရန်၊ ကြံဖန်ရန် သဲလွန်စကား-

ကိုယ်ဟူသော ရုပ်ခဲကြီးကား ဓာတ်ကြီးလေးပါး၏ အရသာဖြစ်၏။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကား မာခြင်း၊ ဖွဲစေးခြင်း၊ ပူခြင်း၊ အေးခြင်း၊ ထောက်ကန်ခြင်း သဘောအမူအရာမျှသာရှိ၏။

သို့ဖြစ်၍ ကိုယ်ဟူသော ရုပ်ခဲကြီးကား အမာအခဲကြီးမဟုတ်။ အမှန်ကိုထုတ်သော် ဓာတ်ရုပ်ကြီးသာဖြစ်၏။ ထိုဓာတ်ကြီးကား မပြားမကွဲတစ်သားတည်း တည်၍ နေသည် မဟုတ်။ သဲပုံ၏ အလားကဲ့သို့ အာကာသခြား၍ ခြား၍ ဖြစ်ပျက်ခါ နေကြသော ရုပ်ကလာပ် ဓာတ်ခဲအစုတွေသာ ဖြစ်သည်ဟု ကြံဖန်ကာ ဉာဏ်နှင့်စိုက်၍ ကိုယ်ကို ရှုကြည့်လေ။ အာကာသခြား၍ ခြား၍ နေသော ရုပ်ကလာပ်တွေကို မြင်လိမ့်မည်။ ထို ရုပ်ကလာပ်တွေကား ဓာတ်လေးပါးအနက် ပထဝီထက်၍ နေသောကြောင့် ပထဝီဓာတ် သဘောအတိုင်း မာ၍ နေ၏။ မာ၍ နေသော်လည်း အခဲမဟုတ်၊ မာခြင်းသဘော အမူအရာတွေသာ ဖြစ်သည်ဟု ကြံဖန်ကာ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ကြည့်လေ။ ပထဝီဓာတ်၏ သဘောတွေကို မြင်ရလိမ့်မည်။

ထို ပထဝီဓာတ် သဘောတွေကား အမြဲတည်၍ နေသည်မဟုတ်၊ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်၍ နေသည်ဟု ကြံဖန်ကာ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ကြည့်လေ။ မမြဲသည့် အခြင်းအရာ အနိစ္စတွေကို မြင်လိမ့်မည်။ မမြင် မြင်အောင်ကြံ၍ ကြည့်လေ။ ဤကား ရုပ်၌ ကြံဖန်၍ ရှုကြည့်ရန် သဲလွန်စတည်း။

မေး။ ။ အဆင်းသဏ္ဌာန် ခုခံ၍နေခဲ့လျှင် ဘယ်လိုရှုကြည့်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဉာဏ်နှင့်ရှင်း၍ ရှုကြည့်ရပါသည်။

မေး။ ။ ဘယ်လိုဉာဏ်နှင့်ရှင်း၍ ရှုကြည့်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ရှင်းတတ်သလို ရှင်း၍ ရှုကြည့်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် “သဏ္ဌာန်အဆင်း၊ ခုခံလျှင်းကာ၊ ဉာဏ်နှင့်ရှင်း၍၊ အတင်းရှုမှ၊ အနိစ္စကို၊ ဒိဋ္ဌမသွေ၊ မြင်နိုင်ချေမည်တကား” ဟုဆိုပါသည်။

ဉာဏ်နှင့်ရှင်းရန် သဲလွန်စပြုပါအံ့။ ရုပ်ကလာပ်တွေပေါင်းစု၍နေသော ဓာတ်သဘောတွေကို သဏ္ဌာန်ကြီးဟု မှတ်ထင်ရ၏။ စင်စစ်ကား သဏ္ဌာန်မရှိ။ ဓာတ်သဘော အမူအရာတွေသာ ဖြစ်သည်ဟု ကြံဖန်ကာ ဉာဏ်နှင့်ရှင်း၍ ရှုကြည့်လေ။

အဆင်းကား ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝဏ္ဏရုပ်သာဖြစ်၏။ ညဉ့်အခါ မီးစကို ယမ်းလှည့်ရာ မီးစက်ကွင်းကြီး ထင်ရသကဲ့သို့ ရှေ့နောက် စဉ်ဆက် ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို “စက္ခုဝိညာဏ်ကားမမြင်၊ အဆင်းလုံးကြီးကိုသာ မြင်၍နေ၏။ စင်စစ်ကား အဆင်းလုံးကြီး မဟုတ်။ ဖြစ်ပျက်၍နေသော ဝဏ္ဏရုပ်အစုတွေသာ ဖြစ်သည်ဟု ကြံဖန်ကာ ဉာဏ်နှင့်ရှင်း၍ ရှုကြည့်လေ။

ဤကား ဉာဏ်နှင့်ရှင်း၍ ရှုကြည့်ရန် သဲလွန်စတည်း။ ရုပ်ကို မရှုကြည့်ရန် ပြဆိုသော စကားတစ်ရပ်အပြီးသတ်သတည်း။

* * * * *

ဝိညာဏ်ခြောက်စကို ဖမ်း၍ ရှုရန် သဲလွန်စ
မေး။ ။ အကြည်ခြောက်စုံ၊ အာရုံ ဆိုက်ကာ၊ ခြောက်ဝိညာဏ်
ကို အနိစ္စထင်မြင်အောင် အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုကြည့်ရပါသနည်း။
ဖြေ။ ။ အကြည်ခြောက်စုံမှာ အာရုံဆိုက်၍ ဖြစ်လာသော
ဝိညာဏ်ကို မိအောင်ဖမ်း၍ ရှုကြည့်ရပါသည်။

မေး။ ။ အဘယ်ကဲ့သို့ မိအောင် ဖမ်း၍ ရှုကြည့်ရပါသနည်း။
ဖြေ။ ။ ဖမ်းတတ်သလို ဖမ်း၍ ရှုကြည့်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် “အကြည်ခြောက်စုံ၊ အာရုံဆိုက်ကာ၊ ခြောက်ဝိညာဉ်၊
အစဉ်ဖြစ်မှု၊ ဖမ်းယူမှု၊ အနိစ္စကို၊ ဒိဋ္ဌမသွေ၊ မြင်နိုင်ချေ
မည်တကား” ဟု ဆိုပါသည်။

ဖမ်းရန် နိဿယ သဲလွန်စပြအံ့။ အဆင်းကို မြင်သည့်
အခါ မျက်စိက မြင်သည်မဟုတ်။ စက္ခုဝိညာဉ်ကသာ မြင်၏။
ဤစက္ခုဝိညာဉ်ကား အမြဲတည်၍ နေသည်မဟုတ်။ စက္ခု-ရူပါ
ရုံ နှစ်ပါးစုံစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အနိစ္စတရားသာ ဖြစ်သည်ဟု
စက္ခုအကြည်မှာ ဉာဏ်နှင့်စိုက်၍ ဖမ်း။ မမိလျှင် မိအောင် ဖမ်း
၍ ရှုကြည့်လေ။ သောတဝိညာဏ်၊ ယာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊
ကာယဝိညာဏ်တို့ကို ထိုနည်းအတူ မိအောင်ဖမ်း၍ ရှုလေ။

ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါ
ဤ ကုသိုလ်စိတ်ကား အမြဲတည်၍ နေသည်မဟုတ်။ ဤ အကု
သိုလ်စိတ်ကား အမြဲတည်၍ နေသည်မဟုတ်။ မနော-ဓမ္မာရုံ
နှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အနိစ္စတရားသာ ဖြစ်သည်ဟု

နှလုံးသွေးအစု ဟဒယဝတ္ထုမှာ ဉာဏ်နှင့်စိုက်၍ ဖမ်း။ မမိလျှင် မိအောင် ဖမ်း၍ ရှုကြည့်လေ။

ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့ ဖြစ်ပုံကို နာမ်အခန်းမှာ ပြဆိုခဲ့သော ဥပမာ-ဥပမေယျနှင့်တကွ ကြံဖန်၍ ဖမ်း၊ မမိလျှင် မိအောင်ဖမ်း၍ ရှုကြည့်လေ။ မိသည် မမိသည်ကို အဘယ်လို သိရပါသနည်းဟူမူ မိသည့်အခါ ဉာဏ်ထဲမှာ ရှင်းလင်း၍ သွားလိမ့်မည်။ ငါမြင်သည် ငါကြားသည် စသော စွဲလမ်းမှုကြီး ကွာရှင်း၍ သွားလိမ့်မည်။

ရှုကြည့်သည့်အခါ မကွာမရှင်းခဲ့လျှင် မမိသေးလို့မှတ်။ နေရာမကျသေးလို့မှတ်။ မမြင်သေးလို့ မှတ်။ လွယ်သည်မထင်နှင့်၊ အခက်ကြီး။ မြင်သာမြင်၍ မမိနိုင်သော ရေကြည်ငါးနှင့်တူ၏။ ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘာဝတို့ကို သိသာသိ၍ မြင်နိုင်ခဲ့သည်။ ရှုကြည့်သည့်အခါ မိအောင် ဖမ်းတတ်ခဲ့သည်။ မယုံလျှင် ရှုကြည့်၍ စမ်းလေ၊ ကိုယ်တိုင် တွေ့လိမ့်မည်။

ဤကား ဝိညာဏ် ခြောက်ဝကို ဖမ်း၍ ရှုရန်
သဲလွန်စ ပြချက်တည်း။

* * * * *

ပညာရှိသူ သတိမူရန်အချက်

မေး။ ။ အနိစ္စကို မြင်လျှင် အနတ္တကိုမြင်၍ သက္ကာယ ပြုတ်နိုင်ပါမည်လား။

ဖြေ။ ။ အနိစ္စကို မြင်လျှင် အနတ္တကို မြင်၍ သက္ကာယ ပြုတ်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် “နာမ်ရုပ်ဓမ္မ၊ အနိစ္စကို၊ ဒိဋ္ဌမြင်ကာ၊ အနတ္တကို၊ မုချမြင်၍၊ ငါပင်မဟုတ်၊ နာမ်ရုပ်နှစ်ခု၊ ဓာတ်အမှုသာ၊ ဖြစ်ပါတကား၊ မြင်လုံးထွားသဖြင့်၊ သက္ကာယတရား၊ လွင့်စဉ်ရှားလေ၏တကား” ဟု ဆိုပါသည်။

ယုံစကားအရ သာဓက ပါဠိကား “**အနိစ္စ သညိနော မေယိယ အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ၊ အနတ္တသညိနော အသ္မိ မာန သမုတ္တိတံ ပါပုဏာတိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ**” (နဝဂ္ဂိတ္တရ ပါဠိတော်။)

မေယိယ၊ ချစ်သား မေယိယ။ **အနိစ္စသညိနော၊** အနိစ္စ ဟု မှတ်ထင်သောသူအား။ **အနတ္တသညာ၊** အနတ္တဟု မှတ်ထင်မှုသည်။ **သဏ္ဌာတိ၊** အလိုလိုတည်လာ၏။ **အနတ္တသညိနော၊** အနတ္တဟု မှတ်ထင်သော သူအား။ **အသ္မိမာနသမုတ္တိတံ၊** ငါဟူသော မာန်မာန ကင်းပြတ်ခြင်းသို့။ **ပါပုဏာတိ၊** ရောက်လေတော့၏။ **ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ၊** ယခုမျက်မှောက်ဘဝ၌။ **နိဗ္ဗာနံ၊** သဉ္စပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့။ **ပါပုဏာတိ၊** ရောက်လေတော့၏။

မေး။ ။ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ တဒင်္ဂံ ပဟာနံ ကွာပြုတ်၍ နေသောသူကို အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ စူဠသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သမုစ္ဆေဒပဟာနံ ကွာပြုတ်ခဲ့လျှင် အဘယ်ကဲ့သို့ဖြစ်၍ သွားပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ အပါယ်တံခါးပိတ်၍ နိဗ္ဗာန်ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်အစစ် အရိယာ ဖြစ်၍ သွားပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ဒိဋ္ဌိသက္ကာယ၊ တဒင်္ဂံပဟာနံ၊

ကွာပြန်မှုက၊ စူဠသောတာပန်၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်၊ ကွာပြန်ငြားက၊ အပါယ်လေးပါး၊ တံခါးပိတ်၍၊ နိဗ္ဗာန်အဝင်၊ ဘုံစဉ်စံပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိဿာခါလို၊ ငါတို့ဖြစ်ရချေ၏တကား” ဟုဆိုပါသည်။

ထိုစကားအရ သာဓက ပါဠိကား “ဣမိနာပန ဉာဏေန သမန္နာဂတော ဝိပဿကော ဗုဒ္ဓသာသနေ လဒ္ဓဿာသော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော နိယတဂတိကော စူဠသောတာပန္နော နာမဟောတိ”။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)

ဣမိနာပန ဉာဏေန၊ ဤဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသော။ ဝိပဿကော၊ ဝိပဿနာယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနေ၊ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌။ လဒ္ဓဿာသော၊ ရအပ်သော သက်သာရာရှိသည်ဖြစ်၍။ လဒ္ဓပတိဋ္ဌော၊ ရအပ်သော ထောက်ရာ တည်ရာ ရှိသည်ဖြစ်၍။ နိယတဂတိကော၊ အပါယ်မလား သုဂတိဘဝကိုသာ တစ်ဖြောင့်တည်းသွားသော ဂတိရှိသည်ဖြစ်၍။ စူဠသောတာပန္နောနာမ၊ စူဠသောတာပန်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စူဠသောတာပန် ဆိုသည်ကား သောတာပန်အငယ်၊ သောတာပန်အလောင်း၊ သောတာပန်အကြီး ဖြစ်လှဖြစ်ခါနီး ဆိုလိုသည်။

ဝိပဿနာတရားကို မြင်လုံးထွားအောင် ပွားများမှုသည် ကား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ခရီးဟောင်း အမျိုးမျိုးတွင် လမ်းတိုလမ်းဖြောင့် ဖြစ်သတည်း။ သို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဉာဏ်၏ အလုပ်ဖြစ်သောကြောင့် လူတိုင်း နားမလည်ပြီ။ နားလည်သော်

လည်း နိဗ္ဗိန္ဒအလုပ်ဖြစ်သောကြောင့် လူတိုင်း မလုပ်နိုင်ပြီ။ သို့ဖြစ်၍ မျောက်အုန်းသီးရသကဲ့သို့ ခွဲ၍လည်း မစားတတ်၊ အရသာကိုလည်းမသိ၊ အကြံကလည်း မထိ၊ ဉာဏ်ကလည်း တုံးတံ၊ ဗာလာနံ အကန်းအတိဖြစ်ကြ၍ ဓမ္မနှင့်ဝေး သံသရာ ဈေးကြောင်းပေါက်၊ ရှေ့မထောက်နောက်မမြော်၊ အဖော်တွေ တရုန်းရုန်းနှင့် တပြုံးပြုံး ပျော်မြူး၍ မူးမေ့ကာနေကြလေ သတည်း။ အများပင်မူးကြသော်လည်း ကိုယ်က ရော၍ မရူး လေနှင့် ဆိုလိုသည်။

ထို့ကြောင့် “လမ်းဖြောင့်တရား၊ တွေ့ပါသားနှင့်၊ အများ မူးတိုင်း၊ နင်မရူးနှင့်၊ ထူးသည့်အခါ၊ ဝိပဿနာကို၊ ခါခါပွားမှ၊ သွားမည့်သံသရာ၊ အစဉ်ပါမည်၊ နင်သာသတိထား” ဟု ဆိုပါ သည်။

နာမ်ရုပ်ဓမ္မ၊ သဘာဝကို၊ ဒိဋ္ဌမြင်ရန်၊ ကြံဖန်စေ့ငု၊ စိုက်၍ ရှုသော၊ ဝိပဿနာ အလုပ်ကား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရား တွင် မဂ်တံခါးအဖွင့်၊ အကျင့်တွင်အချုပ်၊ အလုပ်တွင် အသာ၊ ပါရမီတွင် အမြတ်ဆုံး ဤကဲ့သို့-နှလုံးထားတော်မူ၍-

“ပညဝါ ဟိ ပုရိသော ဝိပဿနံ ဝဇေတွာ အရိယမဂ္ဂ ခွါရံ ဝိဝရိတွာ အမတနိဗ္ဗာနံ ပဝိသိဿတိ၊ သာဝကပါရမိမ္ပိ ပစ္စေက ဗောဓိမ္ပိ သမ္မာသမ္ဗောဓိမ္ပိ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ၊ အမတ မဟာနိဗ္ဗာန သမ္မာပဏေသုဟိ ဓမ္မေသု ပညာဝ သေဌာ၊ အဝသေသာ တဿ ပရိဝါရာ ဟောန္တိ” ဟု သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။

ဟိ၊ ထင်စွာပြဦးအံ့။ ပညာဝါ၊ ပညာရှိသော။ ပုရိသော၊
 ယောက်ျားသည်။ ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာတရားကို။ ဝဇေတွာ၊
 ပွားစေ၍။ အရိယမဂ္ဂဒ္ဓါရံ၊ အရိယမဂ်တည်းဟူသော တံခါးကို။
 ဝိဝရိတွာ၊ ဖွင့်လှစ်၍။ အမတနိဗ္ဗာနံ၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့။ ပဝိသိ
 သတိ၊ ဝင်ရလတ္တံ့။ သာဝကပါရမိမ္ပိ၊ သာဝကပါရမိဉာဏ်ကို
 လည်းကောင်း။ ပစ္စေကဗောဓိမ္ပိ၊ ပစ္စေကဗောဓိ ဉာဏ်ကို
 လည်းကောင်း။ သမ္မာသမ္မောဓိမ္ပိ၊ သမ္မာသမ္မောဓိ ဉာဏ်ကို
 လည်းကောင်း။ ပဋိဝိဇ္ဈိသတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိရလတ္တံ့။ ဟိသစ္စံ၊
 မှန်၏။ အမတမဟာနိဗ္ဗာနသမ္မာပကေသု၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့
 ရောက်စေတတ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့တွင်။ ပညာဝ၊
 ဝိပဿနာပညာ ပါရမိသည်သာလျှင်။ သေဌာ၊ အမြတ်ဆုံးပေ
 တည်း။ အဝသေသာ၊ ကြွင်းသောပါရမိတို့သည်။ တဿ၊
 ထိုဝိပဿနာပညာ ပါရမိ၏။ ပရိဝါရာ၊ အခြံအရံတို့သည်။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

စာကြည့်၍သော်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးပြောဟော၍
 သော်လည်းကောင်း သိသော ဉာဏ်ကို သုတမယဉာဏ်ခေါ်
 သည်။ ကိုယ်တိုင်ကြံဖန်၍ သိသောဉာဏ်ကို စိန္တာမယဉာဏ်
 ခေါ်သည်။ ဝိပဿနာ ရှုကြည့်မှုတို့ကား စိန္တာမယဉာဏ်အချက်
 တို့သာ ဖြစ်သတည်း။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး စီရင်တော်
 မူသော စာအုပ်များမှာ ဝိပဿနာ ရှုကြည့်ရန် ရေးသားသော
 အချို့သော တရားများသည် စိန္တာမယ ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော
 တရားတွေသာတည်း။ အချို့သော သူတို့က ပါဠိမပါသော

ကြောင့် ပေါ့ပြတ်ပြတ်ရှိသည်ဟု ဆိုကြ၏။ ပါဠိတိုက်ရိုက် ရှိသော တရားကိုသိလျှင် စိန္တာမယဉာဏ် မဖြစ်၊ သုတမယဉာဏ်သာဖြစ်၏။ စိန္တာမယဉာဏ် မဖြစ်က ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်သို့မဆိုက်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် အစစ်သို့မဆိုက်က အမြိုက်နိဗ္ဗာန်နှင့် အဝေးကြီး။ ၁ သက္ကာယ ဖိစီး၍ အချည်းနှီး အလကား ၂ တုစ္ဆနယ်သား မဖြစ်ရအောင် အားသစ်ရမည် ဆိုလိုသည်။ ကိုယ့်စိန္တာမယဉာဏ်နှင့်လည်းမသိ။ သူတစ်ပါး စိန္တာမယဉာဏ်နှင့် သိအပ်သော တရားစာကိုလည်း မကြည့်ချင်၊ စိတ်ကြီးဝင်၍ နေသောသူများသည် မဟာအမှားကြီးပေတည်း။

ပညာရှိသူ သတိမူရန်အချက်

ဤတွင် စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

* * * * *

၁။ သက္ကာယဖိစီး၍ = ရုပ်နာမ်အစုဖြစ်သော ခန္ဓာကို ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ သူ-ငါ စသည် စွဲလမ်းမှု ဖိစီး၍။

၂။ တုစ္ဆနယ်သားမဖြစ်ရအောင် = အချည်းအနှီးအလကားအမျိုးအစား မဖြစ်ရအောင်။

နိဗ္ဗာန်

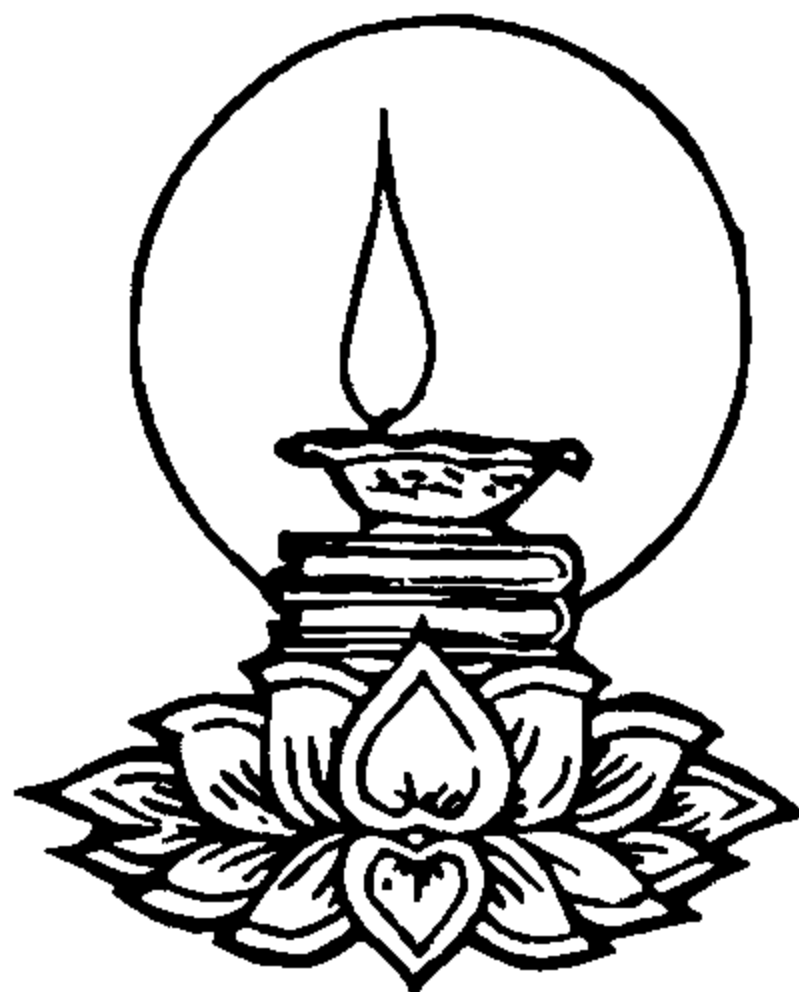
သဲဖြူချောင်းကို အမှီပြု၍ သဲဖြူ မုရွာလယ်တီဂိုဏ်း၏ အဆက်
အနွယ်ဖြစ်၍ လယ်တီ၊ တောကျောင်းဖြစ်၍ တောရ၊ ပေါင်း
သော် သဲဖြူလယ်တီတောရကျောင်း။ သဲဖြူလယ်တီတောရ
ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်သော ငါသည် စီရင်အပ်သော
ဝိပဿနာလက်စွဲကျမ်းကို ၁၂၇၀ ပြည့်၊ တော်သလင်းလဆုတ်
၅ ရက်နေ့တွင် စီရင်ပြုအပ် အပြီးသတ်သတည်း။

ထို့ကြောင့် “သဲဖြူလယ်တီ၊ တောရမှီသည့်၊ မထေရ်ငါ
သည်၊ စီရင်အပ်သော၊ ဝိပဿနာ၊ ကဗျာသုံးဆယ်၊ ဝါလယ်
တော်သလင်း၊ လအတွင်းဝယ်၊ ခုနစ်ဆယ်ပြည့်၊ ဤတွင် ရွှေ
လျှင်၊ ပြီးအောင်မြင်၏တကား” ဟုဆိုသတည်း

သဲဖြူလယ်တီတောရဆရာတော်ဦးနန္ဒိယ

ဝိပဿနာလက်စွဲ-ပြီးပြီ။

* * * * *

ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်ကို နံ့စပ်သိမြင် ထင်ရှားကျော်စောသော
ဆရာတော်ဘုရားကြီး (၅) ပါးတို့၏
ဩဝါဒဓမ္မအနှစ်ချုပ်

စတုဂီရိ တောင်လေးလုံး ဆရာတော်ဘုရားကြီး

“အရှေ့လောကဓာတ်မှနေဝန်း တက်ထွန်းလိုလျှင် ရှေးဦး
စွာ ရောင်ဖြူလာသည်။ ထို့နောက် ရောင်နီလာသည်။ ထို့နောက်
မှ နေဝန်းတက်ထွန်းလာသည်။

“ဤသို့ပင် ၁မဂ်ဉာဏ်၊ ၂ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ၃နိဗ္ဗာန်ကို ရလို
လတ်သော် ရှေးဦးစွာ ၄ယထာဘူတဉာဏ် ဖြစ်လာသည်။ ထို့
နောက် ၅ဗလဝရိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ၆နိဗ္ဗိန္ဒပညာဖြစ်လာ
သည်။ ထို့နောက်မှ နေဝန်းတက်ထွန်းသည်နှင့်တူစွာ ၇သောတာ
ပတ္တိမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရသည်။”

(အနုတ္တရရုက္ခဖွယ်ကျမ်း၊ စာမျက်နှာ ၂၄၂)

၁-မဂ်ဉာဏ် - နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သော အသိဉာဏ်

၂-ဖိုလ်ဉာဏ် - နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သော အသိဉာဏ်၏အင်္ဂါ

၃-နိဗ္ဗာန် - ဒုက္ခခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်းရာ

၄-ယထာဘူတဉာဏ် - ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်းသိသော ဉာဏ်

၅-ဗလဝရိပဿနာဉာဏ် - အားကြီးသော ဝိပဿနာ ဉာဏ်

၆-နိဗ္ဗိန္ဒပညာ - ငြိငွေ့သော အသိပညာ

၇-သောတာပတ္တိမဂ် - နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်နိုင်သော မဂ်တရား။

* * * * *

ရွှေမုဋ္ဌော ဆရာတော်ဘုရားကြီး

“အသင်လဲ *သဿတဒိဋ္ဌိအယူကို မစွန့်သေးလျှင် အဘယ်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဟုတ်ပါမည်နည်း။”

(ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဒီပနီ၊ စာမျက်နှာ-၂၈)

* သဿတဒိဋ္ဌိအယူ - သတ္တဝါ (ခန္ဓာကိုယ်ကြီး) သေပျောက်သွားသော်လည်း သူ၏ အတ္တကတော့ မပျောက်မပျက် တည်မြဲနေသည်။ ဘဝပြောင်းသွားရုံသာရှိသည်။ အတ္တသည် မပျောက်မပျက်၊ ထာဝရတည်မြဲ၏ဟု ယူသော အယူမှား။

* * * * *

မိုးကုတ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

“ကိုင်း . . . ဒါဖြင့် ဝိပဿနာဆိုတာ အသေကို အရှင်နှင့် ကြည့်တယ်လို့မှတ်၊ တောကျောင်း၊ တောင်ကျောင်းသွားပြီး ရှုရတယ်မှတ်နေတာ-ဟုတ်ကြရဲ့လား။”

“ကိုယ့်အသေက ဘယ်မှာရှိတုံး (ကိုယ့်ခန္ဓာထဲမှာ ရှိပါတယ်ဘုရား။) ကိုယ့်အသိကကော (ခန္ဓာ ၅-ပါးထဲမှာ ရှိပါတယ်ဘုရား။) အဲဒါ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းပေါ့ဗျာ။”

(သစ္စာလေးပါးတရားတော်၊ စာမျက်နှာ-၄၅၉)

ခန္ဓာ ၅-ပါး - ၁။ ရူပက္ခန္ဓာ (ရူပက်ခန်ဓာ) - ရုပ်တရားအစု။ ၂။ ဝေဒနက္ခန္ဓာ (ဝေဒနက်ခန်ဓာ) - ခံစားမှုအစု။ ကိုယ်နှင့်စိတ်တို့၏ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းကို ခံစားမှုအစု။ ၃။ သညက္ခန္ဓာ (သင်ညက်ခန်ဓာ) - မှတ်သားမှုအစု။ ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန်ဓာ) - ပြုပြင်စီရင်တတ်သောတရားအစု။ ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (ဝိနိညာနက်ခန်ဓာ) - သိမှုစိတ်အစု။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်- ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ။)

* * * * *

မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

“ရဟန်းဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ **ရုပ်-နာမ် လက္ခဏာ** တို့ကို အသေအချာ၊ ဆရာသမားထံ၊ နာခံ၊ သင်ကြားရဖူး၍ သိတတ်၊ နားလည်တတ်၊ နှလုံးသွင်းတတ်သဖြင့် နှလုံးသွင်းလေ၊ ပွားလေ၊ ရှုလေ၊ ပိုင်းခြားသိမ်းဆည်းလေ့ရှိကုန်သောသူတို့ကား ဤ **ရုပ်-နာမ်** သိမ်းဆည်းတတ်သော **ယထာဘူတဉာဏ်**ကို မဆိုနှင့်ဦး၊ **၂-သောတာပန်၊ ၃-သကဒါဂါမ်၊ ၄-အနာဂါမ်၊ ၅-ရဟန္တာအဖြစ်သို့** ပင် ရောက်ကြလေကုန်သော ဗိမ္ဗိသာရမင်း၊ မဟာနာမ်မင်း၊ သုဒ္ဓေါဒနမင်း၊ အနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါ ဤသို့စသည် အဆုံး အစမရှိ များကုန်သည်။

အချို့သောသူတို့က မသိ၍သာ ပြောဆိုမိကြ၏။ အချို့သော သူတို့ကား သိလည်းမသိ၊ သိလိုစိတ်လည်း မရှိ၊ သူတစ်ပါးတို့ ပြုကျင့်နေသည်ကိုလည်း မနာလို၊ မကြည်ညိုသော စိတ်ဖြင့် **၆-ဣဿာပကတ** နှိပ်စက်၍ ပြောဆိုကြသည်သာတည်း။ ပြောဆိုသမျှ ဒိဋ္ဌ၊ တမလွန်၊ ပြစ်ဝန်ထင်ရှားလိမ့်သတည်း”

(ဒိဋ္ဌိဝိသောနေ၊ ဝဇီရဂ္ဂဒီပနီကျမ်း၊ စာမျက်နှာ ၃၁၆)

၁-ရုပ် = သာမန်အနေအထားအရကြည့်လျှင် အထည်ဒြပ်ဟု ထင်ရသည့် တရား၊ အသွင်အပြင် ပုံသဏ္ဌာန်၊ **နာမ်** = စိတ်ကိုမှီသော စေတသိက်တရား၊ **လက္ခဏာ** = ရုပ်နာမ်ဟူသော အမှတ်အသား။

၂-သောတာပန် = နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်နိုင်ခြင်း၏ အဖြစ်။

၃-သကဒါဂါမ် = ကာမဘုံ၌ တစ်ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရတော့မည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။

၄-အနာဂါမ် = ကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် မလာရတော့ခြင်း၏ အဖြစ်။

၅-ရဟန္တာ = ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်။

၆-ဣဿာပကတ (အိတ်သာပကတ) နှိပ်စက်၍ = ငြူစုခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်၍။

ဒီပဲယင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး

“နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သည်-နိဗ္ဗာန်ကိုရသည် ဆိုရာမှာလည်း
‘မဂ်ခဏ၌ ရောက်သည်-ရသည်မှတ်လေ၊ ၂စုတိ ကမ္မဇရုပ်
ချုပ်ပြီးမှ ရစရာ၊ ရောက်စရာ နိဗ္ဗာန်တခြားမရှိ၊ ၃နိဗ္ဗာန်ဟူ
သည် တစ်ပါးသာရှိသည်။

(ပရမတ္ထစက္ခုကျမ်း၊ စာမျက်နှာ-၆၅)

- ၁။ မဂ်ခဏ၌ ရောက်သည်-ရသည် = မဂ်စိတ်ဖြစ်လျှင်ဖြစ်ခြင်းရောက်သည်-ရသည်။
- ၂။ စုတိကမ္မဇရုပ်ချုပ်ပြီးမှ = ကွယ်လွန်သေဆုံးပြီးမှ။
- ၃။ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် = ဒုက္ခဆင်းရဲအားလုံး ချုပ်ငြိမ်းရာဟူသည်။

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးကိုယ်တိုင်
နှစ်ပေါင်းခြောက်များစွာ ရွတ်ဖတ်ခဲ့သော
မဟာသရဏာဂုံတော်ကြီးမြန်မာပြန်

ဤမဟာသရဏာဂုံကျမ်းကြီးတွင် -
သစ္စာ(၄)ပါး၊ ဓမ္မာ(၅)ပါး၊ အာယတန(၁၂)ပါး၊ ဓာတ်(၁၈)ပါး၊
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်(၁၂)ပါး၊ တဏှာ(၃)ပါး၊ ကိလေသာ(၁၀)ပါး၊
ဝိသုဒ္ဓိ(၇)ပါး၊ ဓမ္မာဓိပက္ခိယတရား(၃၇)ပါး၊ ဓမ္မာတာပန်၊
သကထိကိမ်စသည်များ၊ ဖလသမာပတ်(၄)ပါး၊ နိဗ္ဗာနဓာတ်
(၁၇)ပါး၊ သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်များ အကြောင်း
စသည်...စသည် ပါဝင်လျက်ရှိရာ ဤကျမ်းကြီးကို နိဗ္ဗာန်
မျက်မှောက် ဘုရားရှိခိုးကျမ်းကြီးဟု ပညာရှင်များကပြော
ဆိုကြပါသည်။
ဤကျမ်းပါစာထက်၌ပြဆိုခဲ့သည့်သစ္စာ(၄)ပါး၊ ဓမ္မာ(၅)ပါး၊
အာယတန(၁၂)ပါး၊ ဓာတ်(၁၈)ပါး - စသည်တို့၏ ဖိရာဇ်
ဆစ် အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းချက်များကိုလည်း
ဤစာအုပ်နောက်ပိုင်းတစ်နေရာတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။
စာရွှေများ မြန်မာလိုလွယ်လွယ်ကူကူ သဘောပေါက်ရန်
ရည်ရွယ်ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပါဠိတော် နှင့် နိဿယ
သာသနဝေ သိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ ဦးစံကြည်၏
မြန်မာပြန်ပါဠိရွတ်ဖတ်ပုံ အသံထွက်ညွှန်းပါသည်။

စာအုပ်ဆိုက် (လက်မ x ဥလက်မ)

ဈေးနှုန်းမှာ သိပ္ပံ၊ ကတ်ထုချ်ချပ် ၃၅၀၀/- (ငွေထူရှေးရာ) ၂၀၀၀/-
→ အမြို့မြို့ ဆိုင်တိုင်းမှာ ပေးဝယ်ပါ။ ←
ပညာအလင်းပြစာအုပ်ဆိုင် (The Knowledge Book Shop)
ဆရာတော်ဘုရားရှိခိုးကျမ်းလမ်းနှင့်လေးလေးလေးလေးလမ်းလမ်းပုဂ္ဂိုလ်တော်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်၊
☎ 01 290927, ၀၉ 50 28765

ငွေ့ငန့်ဟပဲလှူလှူ-အခါကြီးရက်ကြီးငန့်တွေဟပဲလှူလှူ (ဓမ္မဒါနကုသိုလ်ပြုလိုသူများအတွက်အထူးနှုန်းဖြင့်ပေးပါမည်။) ပညာအလင်းပြတရားစာကတ်များရပါပြီ။

၁) ပဋ္ဌာန်း (၆) ဓမ္မိကဗျိုးကတ် (၃၀၀ ကျပ်)

အကြံကောင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းပွင့်စေ၍ ကံကောင်းခြင်းများဖြစ်စေရန်နှင့် အန္တရာယ်ကင်းလာဘ်ရွှင်ဖို့ ရွတ်ဖတ်ရန် ပစ္စယဥစ္စေသ နှင့် နိစ္စေသ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် (ပဋ္ဌာန်းအသံထွက်နည်း၊ လမ်းညွှန်ပါသည်။)

၂) ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါး ပူဇော်ကန်တော့နည်း (၄-ဓမ္မိကဗျိုးကတ်) (၁၀၀ ကျပ်)

ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါးကို ပူဇော်ကန်တော့ရကား (၁၀) ပါး၊ ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါးကို ပြစ်မှားသူတို့ ဝံ့ရမည့်အက် (၁၀) ပါး၊ ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါး ဘုရားရှိခိုး၊ ပါဠိ-မြန်မာ၊ ဓင်ပွန်းကြီး (၁၀) ပါးကို ဝန်ချတောင်းပန်နည်း၊ ဆုတောင်းများ ပါဝင်သည်။

၃) ဓမ္မဇာတိရာတော် သန္တိဋ္ဌိက အ-ကာလိက ဓမ္မလမ်းစဉ် (၄-ဓမ္မိကဗျိုးကတ်) (၃၀၀) ကျပ်

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ နောက်ဆုံးမှာကြားမြတ်စကား၊ ဓမ္မမာဓေခသမ္မာဓေထ နှင့် ကျေးဇူးရှင်ဝေဘူဆရာတော် ဘုရားကြီးညွှန်ပြတော်မူလေ့ရှိသော သန္တိဋ္ဌိက အ-ကာလိက ဓမ္မလမ်းစဉ်

၄) ရသေ့ကြီး ဦးစန္ဒီရုပ်ပုံနှင့် ဓနသိဒ္ဓိလာဘ်ရွှင်ဂါထာတော် (၂-ဓမ္မိကဗျိုးကတ်) (၃၀၀ ကျပ်)

လိတ-ရ ရှုဇ္ဈာသယ ဂါထာတော် (၁၈၂) ဓနသိဒ္ဓိဂါထာတော်၏ ပါဠိအနက်နိဿယ။

၅) ဣတိပိဿောဓမ္မီဘုရားဂုဏ်တော်၊ တရားဂုဏ်တော်၊ သံဃာဂုဏ်တော်စွတ်ပွားနည်း

(၆-ဓမ္မိကဗျိုးကတ်) (၃၀၀ ကျပ်)

မူလကျမ်းရင်းဖြစ်သော သင်္ဂါထာ ဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာနှင့် ပရိတ်ကြီး ၁၁ သုတ်တွင် ပါဝင်သည့် ဓမ္မသုတ်တော်လာ ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုးပါး၊ တရားဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး၊ သံဃာဂုဏ်တော်ကိုးပါး စွတ်ပွားနည်း

၆) သမ္မုတေ (၆) မျိုး (၆) ဓမ္မိကဗျိုးကတ် (၃၀၀ ကျပ်)

ပုဂံခေတ် မြန်မာပညာရှိ ရဟန်းတော်တစ်ပါး ဝေဇာသား၊ ဝိရင်တော်မူသည့် တထာဂတုပ္ပတ္တိကျမ်း၏ ကျမ်းဦး ပဏာမဂါထာဖြစ်သည့် တောင်ကျွန်းသမ္မုတေဂါထာနှင့် ဓမ္မေရုက္ခန်း-ဓမ္မနာဏ်ကျွန်း-ဓမ္မာဏ်ကျွန်း သမ္မုတေဂါထာများ-သီဟိုဠ်သမ္မုတေ-ဓမ္မာဏ်သမ္မုတေဂါထာများ (ဂါထာတော်များဖြစ်စဉ်-အစွမ်း သတ္တိနှင့် ပါဠိအသံထွက်နည်းများ ပါဝင်သည်။)

ပင်ရင်းဖြန့်ချိရေး - ပညာအလင်းပြတရားအုပ်စိုက် (The Knowledge Book Shop)
 ☎ 01 290927, ☎ 09 50 28765

(တမျိုးတည်းဖြစ်စေ၊ မျိုးစုံရော၍ဖြစ်စေ အချပ်၁၀၀ အနည်းဆုံး ဝယ်ယူပါက အထူးနှုန်းဖြင့်ပေးပါမည်။)

→ ဝယ်မရပါက နယ်မှ VPP မှာရန် ←

တင်တင်အေး၊ ဝိဇ္ဇာကတ်စာပေ၊ တောင်ဘက်ဈေးတော်ရုံ၊ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးဈေးရန်ကုန်မြို့။

☎ 01 383511၊ လိုင်းခွဲ-181/187 ☎ 09 51 64857

ပန္နလေး → { ထွန်းဦးစာပေ - နဂါးစာပေ }

ဝိပဿနာလေ့လာလိုက်စားသူများ အထောက်အပံ့ရရန်
သစ္စာ (၄) ပါး၊ ခန္ဓာ (၅) ပါး၊ အာယတန (၁၂) ပါး
သောအကြောင်းအရာများ၏

ခဲရာခဲဆစ်

အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များ

ပညာအလင်းပြ စာတည်းအဖွဲ့က
စီစဉ်ရေးသားပြုစုသည်။

သစ္စာ (၄) ပါး

(၁) ဒုက္ခသစ္စာ၊ (၂) သမုဒယသစ္စာ၊ (၃) နိရောဓသစ္စာ၊
(၄) မဂ္ဂသစ္စာဟူ၍ သစ္စာ (၄) ပါး ရှိသည်။ ဤဖော်ပြချက်မှာ
ပါဠိအခေါ်အဝေါ်ဖြစ်၏။ အနက်အဓိပ္ပာယ် သိရှိနိုင်ရန် ပါဠိနှင့်
မြန်မာတွဲ၍ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

၁။ ဒုက္ခသစ္စာ = တပ်မက်မှု တဏှာလောဘကြောင့်ဖြစ်သော၊
ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲစု အကျိုးတရားများ။

ဒုက္ခသစ္စာ = ဆင်းရဲခြင်းအမှန်တရား။

- ၂။ **သမုဒယသစ္စာ** = ဘုံသုံးပါး၌ ဝဋ်ဆင်းရဲတို့ဖြစ်ကြောင်းတရား ဖြစ်သည့် တပ်မက်စွဲလမ်းမှုတရား။
- ၃။ **နိရောဓသစ္စာ** = ဆင်းရဲအပေါင်းတို့၏ ကင်းပြတ် ချုပ်ငြိမ်းရာ တရား (နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အငြိမ်းဓာတ်တရား)
- ၄။ **မဂ္ဂသစ္စာ** = နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာလမ်းကြောင်း တရားလမ်း ကောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်တရား။

[သစ္စယမိုက်-ပ အုပ်၊ ပါ-၂၀၅၊ ၄-၃၁၀။]

သစ္စာ (၄) ပါး အနက်အဓိပ္ပာယ် နောက်တစ်နည်း-

- ၁။ **ဒုက္ခသစ္စာ** = ဆင်းရဲခြင်း အမှန်တရား၊
- ၂။ **သမုဒယသစ္စာ** = ဆင်းရဲကြောင်းဖြစ်စေရာ အမှန်တရား၊
- ၃။ **နိရောဓသစ္စာ** = ဆင်းရဲသောအကြောင်း၊ ဆင်းရဲသော အကျိုး အမှန်ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်တရား၊
- ၄။ **မဂ္ဂသစ္စာ** = ဒုက္ခအားလုံး ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေနိုင် သည့် အကျင့်တရား။

* * * * *

ခန္ဓာငါးပါး

၁။ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ၂။ ဝေဒနက္ခန္ဓာ၊ ၃။ သညက္ခန္ဓာ (သင်ညက်ခန်ဓာ)၊ ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ (သင်ခါရက်ခန်ဓာ)၊ ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (ဝိန်ညာနက်ခန်ဓာ)။

ခန္ဓာငါးပါး၏ ပါဠိဝေါဟာရ-ပါဠိအခေါ်အဝေါ်များပင်ဖြစ်၏။ ဤတွင် မြန်မာလိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြပါ၏။ ပါဠိနှင့် အနက်တွဲပြထားပါ၏။

၁။ ရူပက္ခန္ဓာ = ရုပ်တရားအစု။ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ တေဇောဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးနှင့် ယင်းဓာတ်ကြီးလေးပါးကို တည်မှီ၍ဖြစ်နေသော ရုပ်အစု။

၂။ ဝေဒနက္ခန္ဓာ = ခံစားမှုအစု။ ကိုယ်နှင့်စိတ်တို့၏ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းကို ခံစားမှုအစု။

၃။ သညက္ခန္ဓာ - (သင်ညက်ခန်ဓာ) = မှတ်သားမှု အစု။ အဆင်းရူပါရုံစသည့် အာရုံခြောက်ပါးကို မှတ်သားခြင်း။

၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ = (သင်ခါရက်ခန်ဓာ) = ပြုပြင်စီရင်တတ်သော တရားအစု။ ခံစားခြင်း - ဝေဒနာ၊ မှတ်သားခြင်း - သညာမှတစ်ပါး အာရုံကို တွေ့ထိခြင်း ဖဿစသော ကြွင်းကျန်သော စေတသိက်ငါးဆယ်။

၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ = (ဝိနိညာနက်ခနိဓာ) = သိမှုစိတ်အစု။
အထူးသိမှုစိတ်အစု။ စိတ်တရားစုဟူသမျှ။ အာရုံကို သိခြင်း
သဘောရှိသော စိတ်အားလုံး။

[ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်-ပါ၊ ၄-၂၂၉]

* * * * *

အာယတန (၁၂) ပါး

အာယတန (၁၂) ပါး ဆိုသည်မှာ - ၁။ စက္ခာ ယတန၊
၂။ သောတာယတန၊ ၃။ ဃာနာယတန၊ ၄။ ဇိဝှိယတန
(ဇိနိဝှိယတန)၊ ၅။ ကာယာယတန၊ ၆။ မနာယတန၊ ၇။
ရူပါယတန၊ ၈။ သဒ္ဓါယတန၊ ၉။ ဂန္ဓာယတန၊ ၁၀။ ရသာ
ယတန၊ ၁၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ယတန (ဖွတ်ထပ်ဗာယတန) ၁၂။
ဓမ္မာယတနတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။ ပါဠိ အသုံးအနှုန်း၊ ပါဠိအခေါ်
အဝေါ်များ ဖြစ်ကြ၏။

အာယတနဟူသော စကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆို
ရှင်းလင်းချက်များကို တင်ပြမည်ဖြစ်ပါ၏။

ပါဠိအဘိဓာန်များ၌ အာယတန-ကို တည်ရာ၊ နေရာ၊
ဖြစ်ရာအကြောင်း၊ အာရုံစသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံသရာရှည်
အောင် ချဲ့ဆောင်တတ်သော တရားဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ဆို
ရှင်းပြကြ၏။

ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်ကြီးကလည်း အာယတန၏ သဘောအဓိပ္ပာယ်ကို မနောရထပူရဏီကျမ်း၌ “ဒွါရ အာရုံအား ဖြင့် ရှေးရှုဖြစ်ကြသောတရားတို့ကို ရှေး၌ မထင်ရှားသည်ကို ထင်ရှားအောင်ပြု၍၊ မတပ်မက်သည်ကို တပ်မက်အောင်ပြု၍ ချဲ့တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံသရာဒုက္ခကို ရှည်အောင် ဆောင်တတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း လောကီတရားတို့သည် အာယတနမည်ကုန်၏။” ဟူ၍ ရေးသားဖွင့်ဆို ရှင်းပြတော်မူ ထားပါ၏။ ဖျာပုံတိုက်သစ် ဆရာတော်အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသက လည်း သုတေသန သရုပ်ပြအဘိဓာန်တွင် အာယတနကို-

“အာရုံတရားတို့၏ သို့မဟုတ် ကမ္မဘဝ၏ ထွက် ဝင်သွား လာရာ နေအိမ်သဖွယ်ဖြစ်သော သဘော ၁၂ ပါးဟူလို့” ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြထား၏။

ယခု အာယတန ၁၂ ပါး၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘော တရားကို ပါဠိနှင့်အနက် တွဲယှဉ်လျက် ရေးသားဖော်ပြမည် ဖြစ်ပါ၏။

- ၁။ စက္ခာယတန- စက္ခုပသာဒခေါ် မျက်စိအကြည်ဓာတ်။
- ၂။ သောတာယတန- သောတပသာဒခေါ် နားအကြည် ဓာတ်။
- ၃။ ယာနာယတန- ယာနပသာဒခေါ် နှာခေါင်း အကြည် ဓာတ်။
- ၄။ ဇိဝှိယတန- ဇိဝှိပသာဒခေါ် လျှာအကြည်ဓာတ်။

- ၅။ ကာယာယတန- ကာယပသာဒခေါ် ကိုယ်အကြည်
ဓာတ်။
- ၆။ မနာယတန- စိတ် ၈၉ ပါးဟုဆိုအပ်သော မနော
အကြည်ဓာတ်။
- ၇။ ရူပါယတန-အဆင်းအာရုံ။
- ၈။ သဒ္ဓါယတန-အသံအာရုံ။
- ၉။ ဂန္ဓာယတန-အနံ့အာရုံ။
- ၁၀။ ရသာယတန-အရသာအာရုံ။
- ၁၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန- ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟု ဆို
အပ်သော ဓာတ်သုံးပါးအပေါင်း အတွေ့ အာရုံ။
- ၁၂။ ဓမ္မာယတန-စေတသိက် ၅၂ ပါး၊ သုခုမရုပ် ၁၆ ပါး၊
နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

[အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသနသရုပ်ပြအဘိဓာန်၊
စာမျက်နှာ ၇၄ မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြချက်။]

ရှင်းလင်းချက်

မျက်စိအကြည်ဓာတ်၊ နားအကြည်ဓာတ်၊ နှာခေါင်း
အကြည်ဓာတ်၊ လျှာအကြည်ဓာတ်၊ ကိုယ်အကြည်ဓာတ်၊
မနော(စိတ်) အကြည်ဓာတ်၊ အဆင်းအာရုံ၊ အသံအာရုံ၊
အနံ့အာရုံ၊ အရသာအာရုံ၊ ဓာတ်သုံးပါး အပေါင်း၏ အတွေ့
အာရုံ၊ စေတသိက် ၅၂ ပါး၊ သုခုမရုပ် ၁၆ ပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်

ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံတရားများသည် အာယတနတရားများ ဖြစ်ကြ၏။ အနှစ်ချုပ်အနေဖြင့်မူ ရှေ့တစ်နေရာတွင် ဖော်ပြ ထားသည့် ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်ကြီး၏ အဆိုအမိန့်တွင် ဖော်ပြထားသော “လောကီတရားတို့သည် အာယတနမည် ကုန်၏” ဟူသော စကားကို အနှစ်ချုပ်-အတိုချုပ် မှတ်သားနာယူ ကြရန်ပင်ဖြစ်တော့၏။

* * * * *

ဓာတ် (၁၈) ပါး

မိမိတို့ဆိုင်ရာသဘောကို မိမိတို့ ဆောင်ရွက်တတ်သော ကြောင့် ဓာတ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုပေသည်။ ဓာတုဟူသော ပါဠိမှ ဓာတ် ဟူ၍ ဖြစ်လာသည်။ စာပေပိဋကတ်တော်၌ ဓာတ် ၁၈ ပါး ပြဆို ချက်ရှိသည်။ ဤ၌ ယင်း ၁၈ ပါးကို ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ဓာတ် ၁၈ ပါးမှာ အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖြစ်ပါ၏။

- ၁။ စက္ခုဓာတ် - မျက်စိအကြည်ဓာတ် မျက်စိအမြင် ဓာတ်
- ၂။ သောတဓာတ် - နားအကြည်ဓာတ်၊ နားအကြား ဓာတ်
- ၃။ ယာနဓာတ် - နှာခေါင်းအကြည်ဓာတ်
- ၄။ ဇိဌာ (ဇိနိဌါ) ဓာတ် - လျှာအကြည်ဓာတ်
- ၅။ ကာယဓာတ် - ကိုယ်အကြည်ဓာတ်
- ၆။ မနောဓာတ် - အတွေးအာရုံဓာတ်
- ၇။ ရူပဓာတ် - ရုပ်အကြည်ဓာတ်

- ၈။ သဒ္ဓဓာတ် - အသံဓာတ်
 ၉။ ဂန္ဓဓာတ် - အနံ့ဓာတ်
 ၁၀။ ရသဓာတ် - အရသာဓာတ်
 ၁၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ် - (ဖွတ်ထပ်ဗဓာတ်) - အတွေ့ အထိ ဓာတ်
 ၁၂။ မနောဝိညာဏ (မနောဝိနိညာဏ) ဓာတ် - ကြံသိ စိတ်ဓာတ်၊ တွေးတောစိတ်ဓာတ်
 ၁၃။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် - (စက်ခုဝိနိညာဏဓာတ်) - မြင် သိစိတ်ဓာတ်
 ၁၄။ သောတဝိညာဏဓာတ် - ကြားသိဓာတ်
 ၁၅။ ယာနဝိညာဏဓာတ် - နံသိစိတ်ဓာတ်
 ၁၆။ ဇိဝှါ(ဇိနိဝှါ) ဝိညာဏဓာတ် - အရသာသိစိတ်ဓာတ်
 ၁၇။ ကာယဝိညာဏဓာတ် - ထိသိစိတ်ဓာတ်
 ၁၈။ ဓမ္မဓာတ် - စိတ်ကူးအာရုံဓာတ်။

(နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပါ-၃၅၈၊ ၃၆၀။ ဌ-၁၂၁၊ ၁၂၂)

အခံဓာတ်၊ အတိုက်ဓာတ်၊ အပွင့်ဓာတ်

ဓာတ် ၁၈ ပါးတွင် အခံဓာတ် (အကြည်ဓာတ်) ၆-ပါး၊ အတိုက်ဓာတ် (အာရုံဓာတ်) ၆-ပါးနှင့် အပွင့်ဓာတ် ဝိညာဏ (ဝိညာဏ်) ဓာတ် ၆-ပါး ဟူ၍ ရှိပေသည်။

ဤနေရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မာရ်အောင်ကျွန်း၊
ဖက်ယားရွာ၊ ရွာပစ်တောင် တောရကျောင်းဆရာတော်
အရှင်မာယိန္ဒ စီစဉ်ရေးသားလမ်းညွှန်အပ်သော **ဝိပဿနာကျင့်
နည်းလမ်းညွှန်** စာအုပ်၌ပြထားသည့် ဓာတ် ၁၈ ပါး သရုပ်ပြ
ဇယားကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ အဓိပ္ပာယ် ပိုမိုရှင်းလင်း
စေလို၍ ကောက်နုတ်ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

ဓာတ် ၁၈ ပါး

အခံဓာတ် အကြည်ဓာတ် ၆-ပါး	အတိုက်ဓာတ် အာရုံဓာတ် ၆-ပါး	အပွင့်ဓာတ် ဝိညာဏ်ဓာတ် ၆-ပါး
၁ မျက်စိဖြင့်	အဆင်းကို	မြင်သိတယ်
၂ နားဖြင့်	အသံကို	ကြားသိတယ်
၃ နှာခေါင်းဖြင့်	အနံ့ကို	နံသိတယ်
၄ လျှာဖြင့်	အရသာကို	လျက်သိတယ်
၅ ကိုယ်ဖြင့်	အထိကို	တွေ့သိတယ်
၆ မနောဖြင့်	သဘောကို	ကြံသိတယ်

ဓာတ် ၁၈ ပါး

ဆောင်။ ။ ပြင်အာရုံခြောက် + တွင်းကြည်ခြောက်
+ ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးရောက်။

အပြင်အာရုံက ခြောက်ပါး + အတွင်းအကြည် ဓာတ်က
ခြောက်ပါး + ဝိညာဏ်ဓာတ်က ခြောက်ပါး = အသီးသီး
ဓာတ်ခြောက်ပါးစီရှိကြ၍ စုစုပေါင်း ဓာတ် ၁၈ ပါး ဖြစ်၏။

ဤဓာတ် ၁၈ ပါးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယခုထက် အကျယ်
လေ့လာလိုပါက ဝိပဿနာကျင့်စဉ် လမ်းညွှန် စာအုပ်များ၌
လေ့လာရန်ဖြစ်ပါ၏။

* * * * *

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂ ပါး

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဆိုသည်မှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိမှ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
ဟု ဖြစ်လာသည်။ ပဋိစ္စတစ်လုံး၊ သမုပ္ပါဒ်တစ်လုံး၊ ပါဠိနှစ်လုံး
ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ပဋိစ္စ - စွဲ၍၊ အကြောင်းပြု၍။

သမုပ္ပါဒ် - ဖြစ်ခြင်း၊ အတူတူဖြစ်ခြင်း။

မြန်မာပြန်အဖြေနှင့် အဓိပ္ပာယ်မှာ - အကြောင်းတရား
တို့ကို စွဲ၍ အကျိုးတရားတို့ဖြစ်ပေါ်ခြင်း... ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လေ့လာနိုင်ရန် ဆရာဦးဘချစ်တင် ရေးသားပြုစုသော သစ္စာလေးချက်ဓမ္မစက်ခေါ် ဝိပဿနာ ကိုယ်တွေ့အလုပ်တရား စာအုပ်ပါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဇယားနှင့် ဆောင်ပုဒ်၊ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက် အချို့တို့ကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ အကျယ်ကို အလိုရှိပါက ၎င်းစာအုပ်တွင် ဖတ်ရှု လေ့လာကြပါရန် တိုက်တွန်းရပေ၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဇယားပုံစံ

တိတ်-ကြောင်း	ပစ္စုပ္ပန်-ကျိုး	ပစ္စုပ္ပန်-ကြောင်း	အနာဂတ်-ကျိုး
အဝိဇ္ဇာ-မူလ	ဝိညာဉ်	တဏှာ-မူလ	ဝိညာဉ်
သင်္ခါရ	နာမ်ရုပ်	ဥပါဒါန်	နာမ်ရုပ်
တဏှာ	သဠာယတန	ကမ္မဘဝ	သဠာယတန
ဥပါဒါန်	ဖဿ	အဝိဇ္ဇာ	ဖဿ
ကမ္မဘဝ	ဝေဒနာ	သင်္ခါရ	ဝေဒနာ

ဆောင်ပုဒ်

ခြင်းရာ နှစ်ဆယ်၊ သုံးသွယ်ကာလ
မူလနှစ်ဖြာ၊ အလွှာလေးစု
နှစ်ခုသစ္စာ၊ ဝဋ်မှာသုံးသပ်
အစပ်သုံးပါး၊ စသည်များကို
ပိုင်းခြားဝေဖန်၊ သိရာတန်သည်
သံသရာမှ လွတ်ကြောင်းတည်း။

- ၁။ အတိတ်အကြောင်းငါးပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးငါးပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါး၊ အနာဂတ်အကျိုးငါးပါး၊ ပေါင်း-ခြင်းရာ နှစ်ဆယ်။
- ၂။ အတိတ်ကာလ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၊ အနာဂတ်ကာလ၊ ပေါင်း-သုံးသွယ်သောကာလ။
- ၃။ အတိတ်အကြောင်းမှာ အဝိဇ္ဇာမူလတစ်ပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းမှာ တဏှာမူလတစ်ပါး၊ ပေါင်း-မူလနှစ်ဖြာ။
- ၄။ အတိတ်အကြောင်းမှာ အဝိဇ္ဇာစသော အလွှာတစ်စု၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးမှာ ဝိညာဉ်စသော အလွှာတစ်စု၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းမှာ တဏှာစသော အလွှာတစ်စု၊ အနာဂတ်အကျိုးမှာ ဝိညာဉ်စသော အလွှာတစ်စု၊ ပေါင်း-အလွှာလေးစု။
- ၅။ ဝိညာဉ်စသော ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးခန္ဓာငါးပါးတို့က ဒုက္ခသစ္စာတစ်ပါး၊ အဝိဇ္ဇာစသော အတိတ်အကြောင်းနှင့် တဏှာစသော ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ကိလေသာတို့က သမုဒယသစ္စာတစ်ပါး၊ ပေါင်း-နှစ်ခုသစ္စာ။
- ၆။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့က ကိလေသဝဋ်၊ သင်္ခါရနှင့် ကမ္မဘဝတို့က ကမ္မဝဋ်၊ ဝိညာဉ်စသော ခန္ဓာငါးပါးက ဝိပါကဝဋ်၊ ပေါင်း-ဝဋ်မှာ သုံးထပ်။

၇။ အတိတ်အကြောင်းနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးစပ်ကြား၌ အစပ်တစ်ပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း စပ်ကြား၌ အစပ်တစ်ပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းနှင့် အနာဂတ်အကျိုးစပ်ကြား၌ အစပ်တစ်ပါး၊ ပေါင်း-အစပ်သုံးပါး။

အထက်ပါ ဇယားပုံစံအတိုင်း အတိတ်ကအကြောင်း ငါးပါးပြုခဲ့လို့ ပစ္စုပ္ပန်မှာ အကျိုးငါးပါးရယ်လို့ ဖြစ်ရတယ်။ တစ်ဖန် အတိတ်ကအတိုင်း ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါးကို ပြန်ရ၊ အနာဂတ် ခန္ဓာသစ်အကျိုးငါးပါး ဖြစ်ရပြန်တာပါပဲ။ ၎င်းခန္ဓာတို့ရဲ့ ဖြစ်မှုက ဇာတိ၊ ပျက်မှုကမရဏ။

ဒီလို မြင်ခိုက်-ကြားခိုက် စသည်တို့မှာ အဝိဇ္ဇာက မသိလို့ တဏှာတပ်မက်ပြီး ဥပါဒါန်ကစွဲလမ်းတော့ သင်္ခါရက ပြုလုပ်မှုကြောင့် ကမ္မဘဝပြီးမြောက်၍ ဝိညာဉ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးရဲ့ ဖြစ်မှုဇာတိ၊ ပျက်မှုမရဏ၊ ၎င်း ၁၂ လုံး တစ်ပတ်လည် သွားရခြင်းဟာ အထက်ဇယားပုံမှာ ဖော်ပြတဲ့အတိုင်း မြင်ခိုက်-ကြားခိုက်စသည်တို့မှာ မသိမှုအဝိဇ္ဇာနဲ့ တပ်မက်မှု တဏှာဆိုတဲ့ မူလနှစ်ပါးက ထိပ်က ဦးစီးပြီးနေလို့ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိစသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားတွေ၏ အစွမ်းကြောင့် အပါယ်လေးပါး၊ ဝဋ်သုံးပါးကို ဆိုက်ရောက်ကြရတယ်။

ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂ လုံးမှာ မသိမှုအဝိဇ္ဇာရယ်၊ တပ်မက်မှု တဏှာရယ်၊ စွဲလမ်းမှုဥပါဒါန်ရယ်၊ ဒီသုံးပါးက (ကိလေသဝဋ်၊ ဒုက္ခ

ဒုက္ခ)၊ ပြုလုပ်မှု သင်္ခါရရယ်၊ စေတနာအရင်းခံတဲ့ ကမ္မဘဝရယ်၊ ဒီနှစ်ပါးက (ကမ္မဝဋ်၊ သင်္ခါရ ဒုက္ခ)၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ သဠာယတနာ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးက (ဝိပါကဝဋ်၊ ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခ)၊ ဒီဝဋ် ဒုက္ခတွေ ထပ်ခါ ထပ်ခါ အဖန်တလဲလဲ ကျင်လည်ရတာ က သံသရာ။

ဒါကြောင့် ဒီ ၁၂ လုံးသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကြီးဟာ (သံသာရဝဋ်ဒုက္ခ) တရားကြီးဖြစ်ပါသည်။

[ဆရာဦးဘချစ်တင်၏ သစ္စာလေးချက် ဓမ္မစက်ခေါ် ဝိပဿနာ ကိုယ်တွေ့အလုပ်တရားစာအုပ် စာမျက်နှာ ၁၀၂၊ ၁၀၃၊ ၁၀၄၊ ၁၀၅ တို့မှ မူရင်းအတိုင်း ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါသည်။]

တဏှာ (၃) ပါး

တဏှာ (၃) ပါး မှာ . . .

၁။ ကာမတဏှာ

၂။ ဘဝတဏှာ

၃။ ဝိဘဝတဏှာ . . . ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။

ယင်း တဏှာသုံးမျိုး၏ အဓိပ္ပာယ်သဘောတရားကို အောက်တွင် ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်-

“အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားကို တပ်မက်သော တဏှာ၊ ကာမဘုံ ကာမဘဝကို တပ်မက်သော တဏှာသည် ကာမတဏှာ မည်၏။

“မသေမကျေ မပျက်မစီးဘဲ အမြဲတမ်းဖြစ်လိုသော တဏှာ၊ ထာဝရအသက်ကို လိုချင်သောတဏှာ၊ သက်တမ်းရှည်သော ရူပဗြဟ္မာ၊ အရူပဗြဟ္မာဘုံဘဝကို တောင့်တသော တဏှာသည် ဘဝတဏှာမည်၏။

“အသက်မရှင်နေလို့မူ၊ သတ်သေလို့မူဆန္ဒသည် ဝိဘဝ တဏှာမည်၏။ သေပြီးနောက်ဘယ်ဘဝကိုမျှ မရောက်လို့၊ ဘဝ ပြတ်လိုသော တဏှာသည် ဝိဘဝတဏှာ မည်၏။ သေပြီးနောက် ဘဝပြတ်သည်ဟု ယူဆသော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်တွဲသော တဏှာ သည် ဝိဘဝတဏှာ မည်၏။”

[သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း
(ဒုတိယတွဲ)၊ စာမျက်နှာ ၅၃၄ မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါသည်]

* * * * *

ကိလေသာ (၁၀) ပါး

စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတတ်၊ ညစ်နွမ်းစေတတ်သောကြောင့် ကိလေသာဟုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ ကိလေသာ (၁၀) ပါးရှိကြောင်း ကျမ်းစာပေပြဆိုချက်ရှိ၏။ ထို ကိလေသာ (၁၀) ပါးတို့သည်ကား ပူပန်ဆင်းရဲစေတတ်သော တရား အစုပင် ဖြစ်၏။ ၎င်းကိလေသာ တရား (၁၀) ပါးကို အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်ပါ၏။

၁။ လောဘ = လိုချင်တပ်မက်မှု

၂။ ဒေါသ = ကြမ်းတမ်းခက်ထန်စွာ ဖျက်ဆီးပြစ်မှားလို့မူ

၃။ မောဟ = အကြောင်းအကျိုးမသိ၊ တွေဝေမိန်းမောမှု

- ၄။ **မာန** = စိတ်ထောင်လွှား တက်ကြွမှု
- ၅။ **ဒိဋ္ဌိ** = အယူမှားမှု၊ အမှားကို သိမြင်စွဲလမ်းမှု
- ၆။ **ဝိစိကိစ္ဆာ** = သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားမှု
- ၇။ **ထိန** = ကုသိုလ်အရာ၌ စိတ်မပါ၊ လျော့ပါး ဆုတ်နစ် နေမှု
- ၈။ **ဥဒ္ဓစ္စ** = (အုတ်ဒစ်စ) ကောင်းမှုအရာ၌ စိတ်ပျံ့လွင့် တုန်လှုပ် နေမှု
- ၉။ **အဟိရိက** = မကောင်းမှုအရာ၌ အရှက်မရှိမှု
- ၁၀။ **အနောတ္တပ္ပ** = (အန္တတ်တပ်ပ) မကောင်းမှုအရာ၌ မလန့်မှု

* * * * *

ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး

(အထူးစင်ကြယ်မြင့်မြတ်ခြင်းတရား ၇ ပါး)

- ၁။ **သီလဝိသုဒ္ဓိ** = အကျင့်သီလစင်ကြယ်မှု၊
- ၂။ **စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ** = စိတ်၏စင်ကြယ်မှု၊ စိတ်၏ တည်ကြည်မှု၊
- ၃။ **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ** = အယူအမြင်စင်ကြယ်မှု၊
- ၄။ **ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ** = (ကင်ခါဝိတရဏဝိသုတ်ဒိ) ယုံမှားခြင်းမှ စင်ကြယ်မှု၊ ယုံမှားမှုကို လွန်မြောက်ခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်မှု

- ၅။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ = မဂ်ဟုတ်သည် မဟုတ်သည် ဌာနဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်မှု၊
- ၆။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ = အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း၌ ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်မှု၊
- ၇။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ = မဂ်ဉာဏ်လေးပါး၏ စင်ကြယ်မှု၊ သစ္စာလေးချက် ၁၆ ချက်ကို ထက်မြက်စင်ကြယ်စွာ သိသော ဉာဏ်။

[ပဋိသန္တိဒါမဂ်၊ ပါ-၂၇၊ ၄-ပအုပ်၊ ၁၁၉။]

* * * * *

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး

အနှစ်ချုပ်အားဖြင့်မူ - သတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါး၊ သမ္မပ္ပဓာန် (သမိမိပဓာန်) (၄) ပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် (၄) ပါး၊ ဣန္ဒြေ (၅) ပါး၊ ဗိုလ် (ဗလ) (၅) ပါး၊ ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါး၊ မဂ္ဂင် (၈) ပါး၊ ပေါင်း (၃၇) ပါးသည် ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါးပင်ဖြစ်၏။

ဗောဓိပက္ခိယတရားဆိုသည်မှာ-သစ္စာလေးပါးကို သိတတ်၊ သိစေတတ်သော အရိယာမဂ်၏ အသင်းအပင်း တရားကောင်းများဟုဆိုလိုပေသည်။ ဖော်ပြပါ ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါးကို တစ်အုပ်စုချင်းစီ ခွဲခြားပြဆိုမည် ဖြစ်ပါ၏။

၁-သတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါး တစ်အုပ်စု၊ ၂-သမ္ပပ္ပဓာန် (၄) ပါး တစ်အုပ်စု၊ ၃-ဣဒ္ဓိပါဒ် (၄) ပါး တစ်အုပ်စု၊ ၄-ဣန္ဒြေ (၅) ပါး တစ်အုပ်စု၊ ၅-ဗိုလ်(ဗလ) ၅-ပါးတစ်အုပ်စု၊ ၆-ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါး တစ်အုပ်စု၊ ၇-မဂ္ဂင် (၈) ပါး တစ်အုပ်စု ဟူ၍ အုပ်စု (၇) စု ရှိနေပေသည်။ တစ်အုပ်စုချင်းစီ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘော တရားများကို ရှင်းလင်းတင်ပြမည် ဖြစ်ပါ၏။

သတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါး

သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော ပါဠိမှ သတိပဋ္ဌာန်ဟု ဖြစ်လာသည်။ သတိသည် အာရုံသို့ကပ်၍ တည်တတ်၊ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ သတိပဋ္ဌာန်ဟူသည် သတိ မလွတ်ခြင်းသဘောဖြစ်၏။ အာရုံသို့ကပ်၍ တည်နေခြင်းသဘော ပင်ဖြစ်၏။ သတိပြဋ္ဌာန်းခြင်းသဘော ဖြစ်၏။

ထိုသို့ အာရုံ၌ ကပ်၍တည်နေသော- သတိပဋ္ဌာန်ဆိုသော တရားမှာ (၄) ပါးရှိ၏။ ထို (၄) ပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ဖျာပုံတိုက်သစ်ဆရာတော် အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေ သန သရုပ်ပြအဘိဓာန်မှ ကောက်နုတ် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး။ ။ သတိစေတသိက်၏ မိမိဆိုင်ရာ အာရုံထဲ၌ လွန်လွန်ကဲကဲ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်တည်နေရာ အရာ ဌာနကြီး ၄-ပါး။

၁။ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် = ဆံပင် အမွေး စသော ိကောဋ္ဌာသ ပညတ်အစုဝယ် အသုဘအခြင်းအရာ အားဖြင့် အထပ်ထပ်ရှုခြင်း၌ မမေ့သော သတိ။

၂။ ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် = ဝေဒနာ အစုကို အဖန်ဖန်ရှုရာဝယ် ဤကား ၊ကာမသုခ ဝေဒနာ၊ ဤကား ဒုက္ခ ဝေဒနာ၊ ဤကား ိဥပေက္ခာဝေဒနာဟု အထပ်ထပ်ရှု ဆင်ခြင်ခြင်း ၌ မမေ့သောသတိ။

၃။ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် = ဤစိတ်ကား ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်၊ ဤစိတ်ကား ၊ရာဂကင်းသော စိတ်ဟု ခွဲခြားလျက် စိတ်အမျိုးမျိုးဖြစ်ပုံတို့၏ မမြဲပုံ အနိစ္စ လက္ခဏာကို အခါခါအထပ်ထပ် မပြတ်ရှုသောသတိ။

၄။ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် = အလုံးစုံသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာဓမ္မ အပေါင်းသည် အစိုးမရ၊ အလိုသို့မလိုက်၊ အနှစ်မပါ အကာသက်သက် အနတ္တမျှသာဟု ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြင့် ဆင်ခြင်အောက်မေ့သော သတိ။

၁။ ကောဋ္ဌာသ = (အသံထွက် = ကွတ်ထားသ)

၂။ ကာမသုခ = ကာမချမ်းသာ

၃။ ဥပေက္ခာ = အလယ်အလတ်စိတ်ထားမှု

၄၂။ ရာဂ = တပ်မက်မှု

၅။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဓမ္မ = ပြုပြင်စီရင်တတ်သောတရား

သမ္မပ္ပဓာန်တရား (၄) ပါး

သမ္မပ္ပဓာန်ဟူသော ပါဠိမှ သမ္မပ္ပဓာန်ဟု ဖြစ်လာသည်။ သမ္မပ္ပဓာန် (၄) ပါးရှိရာ ထို (၄) ပါးကို မြန်မာလိုအားဖြင့် ကောင်းစွာအားထုတ်ခြင်း ဝီရိယတရား (၄) ပါးဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ လူ့ရှင်ရဟန်းအားလုံးသည် ထိုသမ္မပ္ပဓာန်တရားလေးပါးကို ကောင်းစွာ အားထုတ်ကြရမည်ဖြစ်၏။ အားထုတ်ကြရန် အထူး လိုအပ်၏။ သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁။ **ဥပ္ပန္နုပါပကပဟာယ ဝါယာမ** = ပြုလုပ်ခဲ့၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်တရားများကို ပယ် စွန့်ခြင်း၊ ပယ်စွန့်နိုင်အောင် လုံ့လပြု-အားထုတ်ခြင်း၊

၂။ **အနုပ္ပန္နုပါပက အနုပ္ပာဒါယ ဝါယာမ** = မဖြစ်ပေါ်သေးသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကို မဖြစ်ရ အောင် လုံ့လပြု အားထုတ်ခြင်း၊

၃။ **အနုပ္ပန္နုကုသလ ဥပ္ပာဒါယဝါယာမ** = မဖြစ်ပေါ်လာသေးသည့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု တရားများကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် လုံ့လပြုအားထုတ်ခြင်း၊

၄။ **ဥပ္ပန္နုကုသလ ဥပ္ပါဒါယဝါယာမ** = ဖြစ်ပြီး၊ ပြုပြီးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတရားများကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပွားများအောက်မေ့ပြန့်ပွားစေခြင်း။

၁။ ဥပ္ပန္နုပါပက (အသံထွက် = အုပ်ပန်နုပါပက)

၂။ ဥပ္ပါဒါယ (အသံထွက် = အုပ်ပါဒါယ)

သမ္ပပ္ပဓာန်တရား (၄) ပါး - ကောင်းစွာ အားထုတ်ရမည့်တရား (၄) ပါးပင်ဖြစ်၏။

* * * * *

ဣဒ္ဓိပါဒ် (၄) ပါး

ဤဣဒ္ဓိပါဒ် (၄) ပါးကို တန်ခိုးကြီးမှု၊ လိုရာကိစ္စပြီးစီးစေနိုင်မှုတို့၏ အခြေခံအကြောင်းတရား (၄) ပါးဟုခေါ်၏။ ဣဒ္ဓိပါဒ်ပါဠိမှ 'ဣဒ္ဓိပါဒ်'ဟု ဖြစ်လာသည်။ တန်ခိုးကြီးရန်၊ လိုရာကိစ္စပြီးစီးနိုင်ရန် ဤဣဒ္ဓိပါဒ်တရား (၄) ပါးကို ပွားများ အားထုတ်ကြရမည်ဖြစ်၏။ ထိုတရား (၄) ပါးကား အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

- ၁။ ၊ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ် - အလိုဆန္ဒရှိခြင်း၊ တောင့်တမှုရှိခြင်း၊
- ၂။ ၊ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒ် - အားထုတ်မှုရှိခြင်း၊ လုံ့လဝီရိယရှိခြင်း၊
- ၃။ ၊စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ် - ကြံစည်စိတ်ကူးမှုရှိခြင်း၊ အသိစိတ်ရှိခြင်း၊
- ၄။ ၊ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် - စူးစမ်းဆင်ခြင်မှုရှိခြင်း၊ အသိဉာဏ်ရှိခြင်း။

ဖော်ပြပါ (၄) ပါးမှာ ဣဒ္ဓိပါဒ် (၄) ပါးပင်ဖြစ်၏။

၁။ အလိုဆန္ဒရှိရမည်။

၂။ အားထုတ်မှုလုံ့လဝီရိယရှိရမည်။

၁။ ဣဒ္ဓိပါဒ် (အသံထွက် - အိတ်မိပတ်)

၂။ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ် (အသံထွက် - ဆန်ဒိတ်မိပတ်)

၃။ ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒ် (အသံထွက် - ဝီရိယိတ်မိပတ်)

၄။ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ် (အသံထွက် - စိတ်တိတ်မိပတ်)

၃။ ကြံစည်စိတ်ကူးမှု၊ သိနားလည်မှုရှိရမည်။

၄။ စူးစမ်းဆင်ခြင်ဉာဏ်၊ အသိဉာဏ်ရှိရမည်။

ဤအချက် (၄) ချက် ညီညွတ်စွာ အားထုတ်လျှင်၊ လိုလို လားလား၊ ပြင်းပြင်းထန်ထန်အားထုတ်လျှင် တန်ခိုးကြီးမည်၊ လိုအပ်သော အကျိုးများ ပြီးစီးမည်ဖြစ်၏။ လောကီ-လောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော အကျိုးအတွက် ပြီးစီးအောင်မြင်စေနိုင်၏။

ဣန္ဒြေ (၅) ပါး

°ဣန္ဒြိယ ပါဠိမှ ဣန္ဒြေဟုဖြစ်လာသည်။ ဣန္ဒြိယ = ဣန္ဒြေ ဆိုသည်မှာ အစိုးရခြင်း၊ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ စိုးမိုးခြင်း၊ အလိုသို့ လိုက်ပါ စေခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထိုအစိုးရခြင်း၊ လွှမ်းမိုးခြင်းစသည် ဖြစ်စေသော ဣန္ဒြေ (၅) ပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁။ **သဒ္ဓိန္ဒြေ** - ယုံကြည်မှု၌ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း၊

၂။ **ဝီရိယိန္ဒြေ** = အားထုတ်မှု-ဝီရိယ၌ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း၊

၃။ **သတိန္ဒြေ** = အောက်မေ့အမှတ်ရမှု၊ ဆင်ခြင်နိုင်မှု၌ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း၊

၄။ **သမာဓိန္ဒြေ** = တည်ကြည်မှု၌ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း၊

၁။ ဣန္ဒြိယ (အသံထွက် = အိန်ဒရိယ)

၂။ သဒ္ဓိန္ဒြေ (အသံထွက် = သတ်ဒိန်ဒရေ)

၅။ *ပညိန္ဒြေ - ဉာဏ်ပညာအရာ၌ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ အစိုးရခြင်း၊ ပိုင်စိုးခြင်း။

ဗိုလ် (ဗလ) (၅) ပါး

ဗလဆိုသော ပါဠိမှ ဗိုလ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ဗိုလ် (ဗလ) သည် စွမ်းအား၊ ခွန်အားဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ၎င်း ဗလ (ဗိုလ်) (၅) ပါးမှာ -

- ၁။ သဒ္ဓါဗိုလ် = ယုံကြည်မှုဗိုလ်
- ၂။ ဝီရိယဗိုလ် = အားထုတ်မှုဗိုလ်
- ၃။ သတိဗိုလ် = အောက်မေ့၊ အမှတ်ရ၊ ဆင်ခြင်မှုဗိုလ်
- ၄။ သမာဓိဗိုလ် = တည်ကြည်မှုဗိုလ်
- ၅။ ပညာဗိုလ် = ဉာဏ်ပညာဗိုလ် . . .

ဟူ၍ ဗိုလ် (၅) ပါး ဖြစ်သည်။ ၎င်း ဗိုလ် (၅) ပါး သည် စွမ်းအားရှိသော ဗိုလ်၊ ခွန်အားရှိသောဗိုလ်များဖြစ်ကြ၏။

ဗောဇ္ဈင် (ပွတ်ဇင်) (၇) ပါး

ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါး တရားများအကြောင်းနှင့် စပ်၍ သိမှတ်နိုင်ရန် သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း၊ ဒုတိယတွဲ၊ စာမျက်နှာ (၆၅၇) မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

* ပညိန္ဒြေ (အသံထွက် = ပင်ညိန်ဒရေ)

ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါး

“မဂ်ဉာဏ်ကို ဗောဓိဟုခေါ်သည်။ ထိုမဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းတရားတို့ကို ဗောဇ္ဈင်ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ (ဗောဇ္ဈင် = ဇောဓိ + အင်္ဂ = မဂ်ဉာဏ်၏ + အကြောင်းတရား)

ထိုဗောဇ္ဈင် (၇) ပါး တရားတို့မှာ -

- (၁) သတိသမ္ပောဇ္ဈင် = မဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆင်ခြင်အောက်မေ့မှု၊
- (၂) ဓမ္မဝိစယသမ္ပောဇ္ဈင် = မဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်ပညာ၊
- (၃) ဝီရိယသမ္ပောဇ္ဈင် = မဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အားထုတ်မှု၊
- (၄) ပီတိသမ္ပောဇ္ဈင် = မဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော နှစ်သက်ကြည်နူးမှု၊
- (၅) ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင် = မဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ငြိမ်းချမ်းမှု၊
- (၆) သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင် = မဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော တည်ကြည်မှု၊

၁။ သတိသမ္ပောဇ္ဈင် (အသံထွက် = သတိသမ်ပွတ်ဇင်)

၂။ ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင် = (အသံထွက်) ပတ်သတ်ဓိသမ်ပွတ်ဇင်

(၇) *ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင် = မဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အလယ်အလတ်တည့်မတ်မှုတို့ ဖြစ်သည်။

ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါး ကောက်နုတ်ချက်ကို ဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါးနှင့် စပ်လျဉ်းသော အောက်ဖော်ပြပါအဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြချက်ကိုလည်း မှတ်သားရန်ဖြစ်၏။

“ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးတရားတို့သည် အရိယာမဂ်၏ ရှေ့ပြေး ပုဗ္ဗနိမိတ်များ ဖြစ်ကြသည်။ နေမထွက်မီ အရှေ့လောကဓာတ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော အရုဏ်ရောင်သည် နေထွက်ရန် ရှေ့ပြေး ပုဗ္ဗနိမိတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးတို့သည် အရိယာမဂ်၏ ရှေ့ပြေး ပုဗ္ဗနိမိတ်များဖြစ်ကြသည်”

[ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲကျမ်း၊ ဒုတိယတွဲ၊
စာမျက်နှာ ၆၅၇ မှ ကောက်နုတ်ချက်]

မဂ္ဂင် (၈) ပါး

မဂ္ဂင် (၈) ပါးသည်ကား သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြောင်း တရား အစိတ်အပို (၈) ပါးပင်ဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်ပါဠိမှ မဂ္ဂင်ဟုဖြစ် လာသည်။ ၎င်း မဂ္ဂင် (၈) ပါးကို အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်ပါ သည်-

၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော အယူ၊ အမြင်။

- ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော ကြံစည်မှု။
[ယင်းတရားနှစ်ပါးကား ပညာစခန်းဖြစ်၏]
- ၃။ သမ္မာဝါစာ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော စကားပြောဆိုမှု။
- ၄။ သမ္မာကမ္မန္တ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော ပြုလုပ်မှု။
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု။
[၎င်းတရားနှစ်ပါးကား သီလစခန်းဖြစ်၏။]
- ၆။ သမ္မာဝါယာမ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော လုံ့လအားထုတ်မှု။
[၎င်းတရားသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာစခန်းဖြစ်၏။]
- ၇။ သမ္မာသတိ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော အောက်မေ့အမှတ်ရမှု။
- ၈။ သမ္မာသမာဓိ = ကောင်းသော၊ မှန်ကန်သော စိတ်တည်တံ့မှု၊ စိတ်တည်ကြည်မှု။
[၎င်းတရားနှစ်ပါးမှာ သမာဓိစခန်းဖြစ်၏။]

ယခု ဖော်ပြခဲ့သည့် သတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါး၊ သမ္မပ္ပဓာန် (၄) ပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် (၄) ပါး၊ ဣန္ဒြေ (၅) ပါး၊ ဗိုလ် (ဗလ) (၅) ပါး၊ ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါး၊ မဂ္ဂင် (၈) ပါး၊ ပေါင်း (၃၇) ပါးသည် ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါးပင်ဖြစ်၏။

ဖလသမာပတ် (၄) ပါး

ဖလသမာပတ္တိပါဠိမှ ဖလသမာပတ်ဟု ဖြစ်လာသည်။
ဖလသမာပတ္တိ = (ဖလသမာပတ်) ဆိုသည်မှာ ဖိုလ်ဝင်စားခြင်းဟု
အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်၊
အရဟတ္တဖိုလ်တို့ကား ဖိုလ် (၄) ပါးတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။ ထိုဖိုလ်
(၄) ပါးကို အကြိမ်များစွာ ထပ်ဖန်တလဲလဲဖြစ်ပေါ်ဝင်စားခြင်းကို
ဖလသမာပတ် = (ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း) ဟုခေါ်ဆိုပေသည်။ ထိုဖိုလ်ဝင်
စားမှု (ဖလသမာပတ်) မှာ လောကုတ္တရာ ဖလသမာပတ် =
(လောကမှ ထွက်မြောက်ခြင်းအဖြစ် ဖိုလ်ဝင်စားမှုမျိုး) ဖြစ်၏။

ဤနေရာတွင် သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည်တို့၏ အနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို တင်ပြရန်လို၏။ သို့ရာတွင် ရှေးဦးစွာ သောတာပန်
စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုပါ တင်ပြမှ ပိုမိုပြည့်စုံ လိပ်ပတ်လည်
မည်ဖြစ်၍ ယင်းတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောတရားများက
စတင်ဖော်ပြလိုက်ပါ၏။

သောတာပန်စသည်

သောတာပန်

သောတာပန္နပါဠိမှ သောတာပန်ဟု ဖြစ်လာသည်။ သော
တာပန္နသည် သောတနှင့် အာပန္နကို ပေါင်းထားခြင်းဖြစ်၏။ နှစ်ပုဒ်
စပ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ပုဒ်ဖြတ်လိုက်သောအခါ သောတတစ်ပုဒ်၊

အာပန္နတစ်ပုဒ်ဖြစ်လာ၏။ သောတ = ရေအယဉ်၊ အာပန္န = ဆိုက်ရောက်ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်လာ၏။ အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ် ဖော်ဆောင်နိုင်၏။

သောတာပန္န - သောတာပန် - (နိဗ္ဗာန်သို့ စီးဝင်သော မဂ်ရေအယဉ်သို့ ပထမဆုံး ဆိုက်ရောက် သူ။)

ဤသည်မှာ သောတာပန်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘော တရားအနှစ်ချုပ်ပင်ဖြစ်၏။

ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည် သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟုလည်းခေါ်ဆိုရ၏။ ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်တွင် ပထမဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းဖြစ် ၏။ အရိယာဆိုသော စကားမှာလည်း အရိယဆိုသော ပါဠိမှ အရိယာဟု ဖြစ်လာသည်။ အရိယ = အရိယာသည် မဂ်ဖိုလ်ရပြီး သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်ဆိုသည်ကိုလည်း မှတ်သားသင့် သေး၏။ အောက်ပါအတိုင်းပင်ဖြစ်၏။

၁။ သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်

၂။ သကဒါဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်

၃။ အနာဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်

၄။ အရဟတ္တမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်

ဤ ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်ကို မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်
[မဂ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်] ဟုလည်းခေါ်သေး၏။

၅။ သောတာပတ္တိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်

၆။ သကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်

၇။ အနာဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်

၈။ အရဟတ္တဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်

ဤဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်ကို ဖိုလ်၌ တည်သော
မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် (၄) ယောက်ဟုလည်းခေါ်၏။

ဤနေရာတွင် ဖိုလ် (၄) ပါး၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘော
တရားကို အနှစ်ချုပ်အားဖြင့် တင်ပြလိုပေသည်။ ရှေးဦးစွာ မဂ်
(၄) ပါး အကြောင်းကို အလျင်သိထားသင့်၏။

မဂ်ဆိုသည်ကား မဂ္ဂပါဠိမှ မဂ်ဟုဖြစ်လာသည်။ ယင်း မဂ္ဂ
= မဂ်သည် လမ်းခရီးဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာလမ်း
ခရီးပင်ဖြစ်တော့၏။ မဂ် (၄) ပါးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁။ သောတာပတ္တိမဂ် = နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်နိုင်ခြင်း မဂ်
တရား။

၂။ သကဒါဂါမိမဂ် = ကာမဘုံ၌ တစ်ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေနေရ
တော့မည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်တရား။

၃။ အနာဂါမိမဂ် = ကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် မလာသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်တရား။

၄။ **အရဟတ္တမဂ်** = ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏မဂ်။

[သုခမှတ်စုမှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်။]

ဖိုလ် (၄) ပါး

ဖော်ပြပါ မဂ် (၄) ပါး ရရှိခြင်း၏ အကျိုးတရားကို ပင် ဖိုလ်ဟုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ ဖလဟူသော ပါဠိမှ ဖိုလ်ဟု ဖြစ်လာသည်။ ယင်းဖလ = ဖိုလ်သည် အကျိုးဟုအဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း အောက်ပါ အတိုင်း မှတ်သားနိုင်၏။

၁။ **သောတာပတ္တိဖိုလ်** = သောတာပတ္တိမဂ်၏အကျိုး

၂။ **သကဒါဂါမိဖိုလ်** = သကဒါဂါမိမဂ်၏အကျိုး

၃။ **အနာဂါမိဖိုလ်** = အနာဂါမိမဂ်၏အကျိုး

၄။ **အရဟတ္တဖိုလ်** = အရဟတ္တမဂ်၏အကျိုး

[သုခမှတ်စုမှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်။]

သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်

သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်၌ ဒုတိယမြောက် (ဒုတိယအဆင့်) ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ သကဒါဂါမိပါဠိမှ သကဒါဂါမိဟု ဖြစ်လာသည်။ ယင်းသကဒါဂါမိ = သကဒါဂါမိ

သည် လူ့ဘုံ - နတ်ဘုံဟူသော ကာမဘုံများသို့ တစ်ကြိမ်သာလာ
တော့မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်တွင် အနာဂါမ်သည် တတိယ
အဆင့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ အနာဂါမ်မှ အနာဂါမ်ဟု ဖြစ်လာသည်။
ယင်း အနာဂါမ် = အနာဂါမ်သည် ကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေနေကာ
ပြန်လာခြင်းမရှိတော့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်

အရဟန္တာပါဠိမှ ရဟန္တာဟု ဖြစ်လာသည်။ ယင်း အရဟန္တာ
= ရဟန္တာသည် ကိလေသာ (အညစ်အကြေး အကုသိုလ်တရား)
များမှ ကင်းစင်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ဤဖော်ပြချက်များမှာ အခေါ်အဝေါ် (စကားရပ်) များ၏
အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရှိနိုင်ရန် ဖော်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဖလသမာပတ် (၄) ပါး ခေါင်း
စဉ်အောက်တွင်ပါသော သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည့် ဖိုလ် (၄) ပါးနှင့်
စပ်လျဉ်း၍ - ဆက်စပ်၍ ဗဟုသုတဖြစ်ရန်၊ လေ့လာမှတ်သား
အသိပွားနိုင်ရန် တင်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

* * * * *

နိဗ္ဗာနဓာတ် (၁၇) ပါး

- ၁။ **အသင်္ခတဓာတု** = အသင်္ခတဓာတ်၊ မပြုမပြင် မစီရင်နိုင်သော၊ ဖောက်ပြန်မှုမရှိသော နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၂။ **အမတဓာတု** = နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အမြိုက်ဓာတ်။
- ၃။ **နိဗ္ဗာနဓာတု** = ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဓာတ်သဘော။
- ၄။ **သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတု** = ခန္ဓာနှင့်တကွသော နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။ ခန္ဓာအကြွင်းရှိသော နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၅။ **အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု** = ခန္ဓာအကြွင်းမရှိတော့သော နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၆။ **သုညတနိဗ္ဗာနဓာတု** = အတ္တ (ကိုယ်) ၊ ဇီဝ (အသက်)၊ ဝိညာဉ်၊ လိပ်ပြာကင်းဆိတ်၍ အငြိမ်းဓာတ်သဘော ဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်ဓာတ်။
- ၇။ **အနိမိတ္တ နိဗ္ဗာနဓာတု** = သင်္ခါရနိမိတ်တို့ ကင်းစင်သော နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၈။ **အပဏိဟိတ နိဗ္ဗာနဓာတု** = တဏှာတောင့်တမှု ကင်းစင်သော နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၉။ **သဗ္ဗသင်္ခါရ သမထနိဗ္ဗာနဓာတု** = ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရဓာတ်တို့ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။

- ၁၀။ သဗ္ဗုပဓိနိဿဂ္ဂနိဗ္ဗာနဓာတု = ခပ်သိမ်းသော ဥပဓိတို့ကို စွန့်ရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၁၁။ တဏှက္ခယနိဗ္ဗာနဓာတု = တဏှာ၏ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၁၂။ ဝိရာဂနိဗ္ဗာနဓာတု = တပ်ခြင်း၊ တပ်မက်မောခြင်း ကင်းရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၁၃။ နိရောဓ နိဗ္ဗာနဓာတု = ရာဂစသည်၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ စသည် ကုန်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းမှု နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၁၄။ သဗ္ဗဝဋ္ဋဒုက္ခက္ခယ နိဗ္ဗာနဓာတု = အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲ ကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၁၅။ သဗ္ဗကိလေသဝဋ္ဋ ဒုက္ခက္ခယနိဗ္ဗာနဓာတု = အလုံးစုံသော ကိလေသာ = အညစ်အကြေး ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၁၆။ သဗ္ဗကမ္မဝဋ္ဋဒုက္ခက္ခယ နိဗ္ဗာနဓာတု = အလုံးစုံသော ကမ္မ ဝဋ်၏ ကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်။
- ၁၇။ သဗ္ဗဝိပါက ဝဋ္ဋဒုက္ခက္ခယ နိဗ္ဗာနဓာတု = အလုံးစုံသော ဝိပါက်ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ်။

သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်

သစ္စဉာဏ် = သစ္စဉာဏ်ဆိုသည်မှာ သူတစ်ပါးပြော၍ သိရသော ဉာဏ်မျိုးကို ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ တရားနာပြီး သိရသော ဉာဏ်မျိုး ဟုလည်းဆိုနိုင်၏။

ကိစ္စဉာဏ် = ကိစ္စဉာဏ်ဆိုသည်မှာ ခန္ဓာငါးပါး၏ ဖြစ်-ပျက်ကိစ္စကို သိသောဉာဏ်ဖြစ်၏။ ရုပ်သည် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားခြင်းကိစ္စ၊ ဝေဒနာသည်လည်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားခြင်းကိစ္စ၊ သညာသည်လည်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားခြင်းကိစ္စ၊ သင်္ခါရသည်လည်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားခြင်းကိစ္စ၊ ဝိညာဏ်သည်လည်းဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားခြင်းကိစ္စ၊ ယင်းခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ကို သိခြင်းကိစ္စကိုပင်လျှင် ကိစ္စဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆို၏။

ကတဉာဏ် = နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သောဉာဏ်ကို ကတဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ဖြစ်-ပျက်သဘောတရားများကို အပြီးအပြတ် အပိုင် အနိုင်ရှုမှတ်မှု ပြီးဆုံးသွားခြင်းသဘောဖြစ်၏။

* * * * *

ဉာဏ်တော် ၁၀-ပါး

မြတ်စွာဘုရားရှင်၌ အံ့မခန်းဖွယ်ရာ ဉာဏ်တော်အနန္တ ရှိတော်မူ၏။ သို့ရာတွင် အထူးထင်ရှားသဖြင့် သီးခြား ဖွဲ့စည်းထား အပ်သော ဉာဏ်တော် ၁၀ ပါး ရှိနေပေသည်။ ဉာဏ်တော် အနန္တ ထဲမှ ထင်ရှားနေသော ဉာဏ်တော် ၁၀-ပါးပင်ဖြစ်၏။ ထိုဉာဏ်

တော် ၁၀-ပါးကို ပါဠိ-မြန်မာတွဲလျက် အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

- ၁။ ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်တော် = အကြောင်း ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်၌ သိသောဉာဏ်တော်
- ၂။ ဝိပါကဉာဏ်တော် = ကောင်းကျိုး-မကောင်းကျိုးကို သိသော ဉာဏ်တော်
- ၃။ သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီဉာဏ်တော် = သတ္တဝါတို့၏ သွားရာ-လားရာကို အကုန်အစင်သိတော်မူသော ဉာဏ်တော်
- ၄။ နာနာဓာတုဉာဏ်တော် = အထူးထူး၊ အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်တို့ကို သိသော ဉာဏ်တော်။
- ၅။ အဓိမုတ္တိဉာဏ်တော် = အားလုံးသော အလိုဆန္ဒများကို သိသော ဉာဏ်တော်။
- ၆။ ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ်တော် = ဣန္ဒြေအနု အရင့်ကို သိသော ဉာဏ်တော်။
- ၇။ ဈာနာဒိ သံကိလေသဉာဏ်တော် = ဈာန်၊ သမာပတ် အစရှိသည်တို့၏ ညစ်ညူးကြောင်းကို သိသော ဉာဏ်တော်။
- ၈။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တော် = ရှေးကဖြစ်ခဲ့သော ဘဝဖြစ်စဉ်၊ ခန္ဓာအစဉ်ကို သိသော ဉာဏ်တော်။

၉။ **ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တော်** = နတ်မျက်စိကဲ့သို့ အလင်း၊ အမြင် အားကောင်းသော အဘိညာဉ် မျက်စိတည်းဟူသော ဉာဏ်တော်။

၁၀။ **အာသဝက္ခယဉာဏ်တော်** = တဏှာ၏ ကုန်ဆုံးရာ အရဟတ္တမဂ်တည်းဟူသော ဉာဏ်တော်။

[နေတ္တိ၊ ပါ-၇၆၊ ၄-၁၅၅၊ ဒသနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်။]

* * * * *

ဉာဏ်စဉ် (၁၀) ပါး

[ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် (၁၀) ပါး]

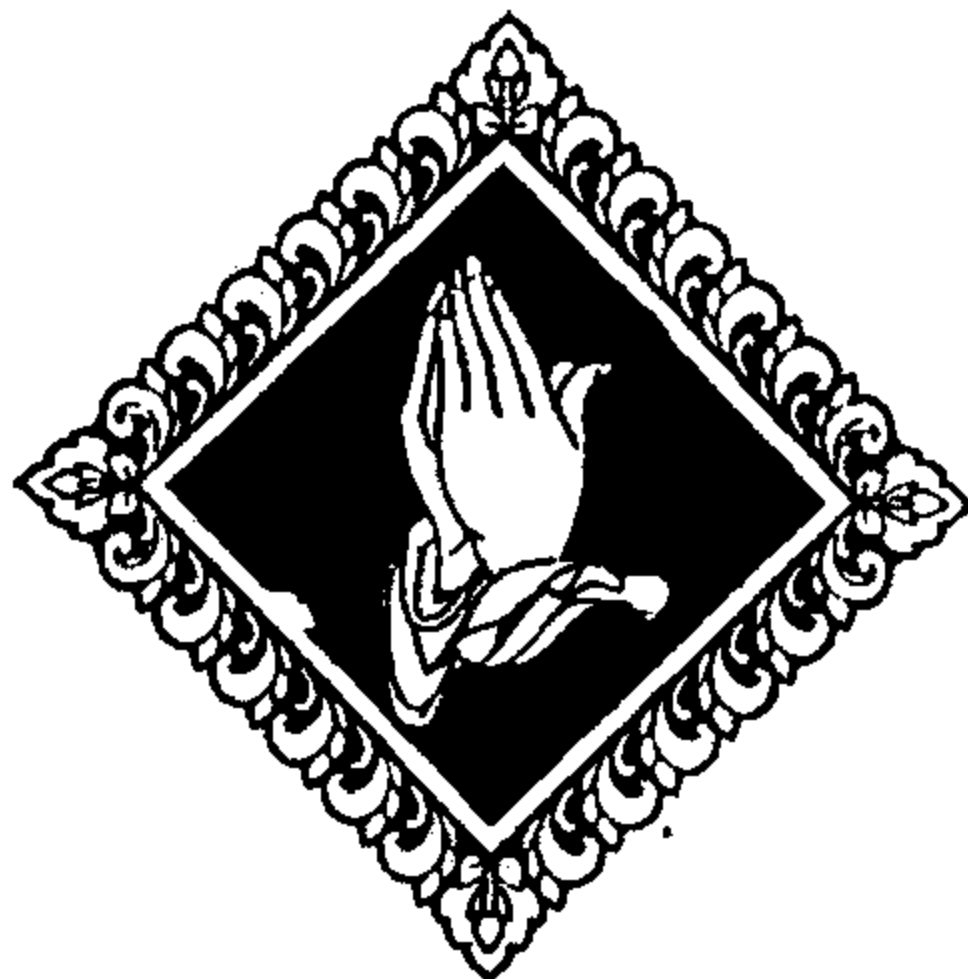
၁။ **သမ္မသနဉာဏ်** = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု လက္ခဏာရေးသုံးပါးတင်၍ ရှုမြင်ဆင်ခြင် သုံးသပ်သော ဉာဏ်။

၂။ **ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် (ဥဒယပ်ဗယဉာဏ်)** = ရုပ်နာမ် နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို ရှုမြင်သောဉာဏ်။

၃။ **ဘင်္ဂဉာဏ်** = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့၏ အပျက်ကို သာ ရှုမြင်သောဉာဏ်။

၄။ **ဘယဉာဏ်** = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့၏ ကြောက် မက်ဖွယ်ဘေးရန်ကို ရှုမြင်သောဉာဏ်။

- ၅။ အာဒိနဝညဏ် = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့၏ အပြစ်ကို ရှုမြင်သော ဉာဏ်။
 - ၆။ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့ကို ငြီးငွေ့ဖွယ် အဖြစ် ရှုမြင်သောဉာဏ်။
 - ၇။ မုစ္ဆိတု (မုတ်စိတု)ကမ္ပတာဉာဏ် = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော ဉာဏ်။
 - ၈။ ပဋိသင်္ခါဉာဏ် = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့၌ ထပ်မံ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ရှုမြင်သောဉာဏ်။
 - ၉။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် (သင်ခါရပစ်ခါဉာဏ်) = ရုပ် နာမ်နှစ်ပါး သင်္ခါရတရားတို့၌ ချစ်ခြင်း - မုန်းခြင်းမရှိ လျစ်လျူရှုနိုင်သောဉာဏ်။
 - ၁၀။ အနုလောမဉာဏ် = မဂ်ဉာဏ်၏ ရှေ့ပြေးဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ မဂ်ဉာဏ်နှင့် ရှေ့ပိုင်းဝိပဿနာဉာဏ်များအား ပေါင်းကူးလျက် ဆီလျော်စွာ ရှုမြင်သော ဉာဏ်။
- [ဤဉာဏ်စဉ် ၁၀ ပါးအကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စသည့် ကျမ်းများ၌ အကျယ်ရှုပါရန်။]

နိဂုံး

ဤအာနာပါနသိမ္မဖြင့် ဝိဿနာရူပွားနည်းစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုလေ့လာ အားထုတ်ကြခြင်းဖြင့် မြင့်မြတ်သော အကျိုး ထူးများ ရရှိနိုင်ကြလိမ့်မည်။ ဝိပဿနာတရားထူးများ ရရှိခံစား နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်-မျှော်လင့်မိပါသည်။

နိဗ္ဗာနအငြိမ်းဓာတ်သို့ လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်နိုင်ကြ ပါစေဟု ဆုမွန်ကောင်းတောင်းအပ်ပါသည်။

(ပညာအလင်းပြစာပေ)

ပညာအလင်းပြစာအုပ်များစာရင်းကို

လိပ်စာအပြည့်အစုံရေးသားဖော်ပြ၍တောင်းယူပါ။ စာတိုက်မှ (အခမဲ့) ပို့ပေးပါမည်။
အမှတ် ၁၃၀၊ ဗိုလ်ချုပ်လမ်းနှင့်လေးထပ်ရပ်လမ်းထိပ်၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်၊
ဗိုလ်တစ်ထောင်စာတိုက်

☎ 01-290927, 📠 09-50 28765, 📠 09-31 559291

မိုးငြိမ်းကိုးကားကျမ်းစာအုပ်များနှင့် ဓလေ့လာရန် စာအုပ်များ

- ၁။ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ
- ၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ
- ၃။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်
- ၄။ ဓမ္မပဒပါဠိတော်
- ၅။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ
- ၆။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာနိဿယ
- ၇။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ
- ၈။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်
- ၉။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ဋီကာ
- ၁၀။ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ
- ၁၁။ ဥဒါနပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ
- ၁၂။ ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ
- ၁၃။ ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်
- ၁၄။ မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်
- ၁၅။ ပေဋကောပဒေသကျမ်း
- ၁၆။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းခေါ် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း
- ၁၇။ လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ -
ဘာဝနာဒီပနီ၊ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီ၊ လက္ခဏဒီပနီ၊
ရူပဒီပနီ၊ အာဟာရဒီပနီ၊ နိဗ္ဗာနဒီပနီ၊
နိဗ္ဗာနဝိသုဒ္ဓိနာကျမ်း၊ စတုသစ္စဒီပနီ - အစရှိသော
ဒီပနီကျမ်းများနှင့် ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာ

- ၁၈။ သေကျွတောင်တောရဆရာတော် ဦးတိလောက၏
ပဏ္ဍိတဝေဒနိယကျမ်း
- ၁၉။ အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ အခြေပြုသင်္ဂြိုဟ်
- ၂၀။ အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ
- ၂၁။ အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏
သုတေသနသရုပ်ပြအဘိဓာန်
- ၂၂။ မြန်မာအဘိဓာန် (ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန)
- ၂၃။ ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲ (ပ + ဒု) သာသနာရေးဦးစီးဌာန
- ၂၄။ ဦးဟုတ်စိန် ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်
- ၂၅။ သုခမှတ်စု
- ၂၆။ ဦးဘချစ်တင်၏ သစ္စာလေးချက် ဓမ္မစက်ခေါ် ဝိပဿနာ
ကိုယ်တွေ့ အလုပ်တရား
- ၂၇။ ၃၁ ဘုံ အကြောင်း သိကောင်းစရာ (ပညာအလင်းပြ)

အထက်ပါကိုးကားစာအုပ်များကို
ဖတ်ရှုလေ့လာလိုသူများအတွက်
တိုက်တွန်းပန်ကြားချက်

ပါဠိစာပေ၊ ပိဋကတ်စာပေ တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်သူ
များမှအပ လူအများစုတို့မှာ ပါဠိတော်ကျမ်းစာအုပ်ကြီးများကို
ဖတ်ရှု-လေ့လာရန် ဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြစ်ရာ ပါဠိမကျွမ်း
သူ လူအများစုအနေနှင့် အထက်ဖော်ပြပါ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌ

ကထာ၊ ဋီကာ စသည်ကျမ်းများ၏ မြန်မာပြန်များကိုသာ အားကိုးကြရမည်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ထိုထိုပါဠိကျမ်းများ၏ အနက်-နိဿယ ပြန် ဆိုချက်ကျမ်းများ၊ မြန်မာပြန်ကျမ်းများကို ရှာဖွေဖတ်ရှုလေ့လာ ကြစေလိုပါသည်။ ထို နိဿယကျမ်းများ၊ မြန်မာပြန်ကျမ်းများ ကို သာသနာရေးဦးစီးဌာနတွင်လည်းကောင်း၊ ပညာအလင်းပြ စာအုပ်တိုက်တွင်လည်းကောင်း မေးမြန်း-စုံစမ်းရှာဖွေရယူနိုင်ကြ မည် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ ကိုးကားစာအုပ်များအနက် ယခုလောလော ဆယ် ပညာအလင်းပြစာအုပ်တိုက်၌ ရနိုင်သော စာအုပ်များ မှာ-လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ လယ်တီဒီပနီကျမ်းများ၊ လယ်တီ ဒီပနီပေါင်းချုပ် ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ၊ စတုတ္ထတွဲ ကျမ်းတစ်အုပ်ချင်းစီ ရနိုင်ပါသည်။

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်ပထမတွဲတွင်

၁။ ဝိပဿနာဒီပနီ	၅။ ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ
၂။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဒီပနီ	၆။ အလင်းကျမ်း
၃။ မဂ္ဂင်္ဂဒီပနီ	၇။ နိယာမဒီပနီ
၄။ စတုသစ္စဒီပနီ	၈။ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနီ

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်ဒုတိယတွဲတွင်

၁။ ဘာဝနာဒီပနီ	၅။ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်း
၂။ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီ	၆။ အနတ္တဒီပနီ
၃။ လက္ခဏဒီပနီ	၇။ အနတ္တဝိဘာဝနာပါဌ်နိဿယ
၄။ အာနပါနဒီပနီ	၈။ သစ္စတ္ထဒီပနီ

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်တတိယတွဲတွင်

၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒီပနီ	၅။ ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ
၂။ အာဟာရဒီပနီ	၆။ နိဗ္ဗာနဒီပနီ
၃။ သီလဝိနိစ္ဆယကျမ်း	၇။ နိဗ္ဗာနပုစ္ဆာ ဝိသုဒ္ဓိနာ
၄။ ပါရမီဒီပနီ	

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်စတုတ္ထတွဲတွင်

၁။ သာသနသမ္ပတ္တိဒီပနီ	၅။ ဒါနာဒီပနီကျမ်း
၂။ ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ	၆။ သာသနဒါယဇ္ဇဒီပနီကျမ်း
၃။ အနတ္တဒီပနီကျမ်းသစ်	၇။ ပဓာနသုတ်ပါဌ်နိဿယ ကျမ်း
၄။ ပုဏ္ဏောဝါဒကမ္မဋ္ဌာန်း	များရရှိနိုင်ပါသည်။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းခေါ် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့်-
ဗားကရာ သင်္ဂြိုဟ်နိဿယ၊ ဆရာတော်အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏
အခြေပြုသင်္ဂြိုဟ်၊ အခြားသင်္ဂြိုဟ်နှင့်ဆိုင်ရာ အဖွင့်ကျမ်းများ၊
သေက္ခာတောင်တော်ရဆရာတော်ဦးတိလောက၏ ပဏ္ဍိတဝေဒ

နိယကျမ်း၊ အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသနသရုပ်ပြ အဘိဓာန်၊ မြန်မာအဘိဓာန်(ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန)၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ လက်စွဲ (ပ+ဒု) သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ဦးဟုတ်စိန်-ပါဠိ + မြန်မာအဘိဓာန်၊ သုခမှတ်စု၊ ၃၁ ဘုံအကြောင်း သိကောင်းစရာ စာအုပ်များ ရရှိနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော် စာအုပ်များအနေနှင့် အောက် ပါစာအုပ်များရရှိနိုင်ပါသည် -

- ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်
- ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်နိဿယ
- ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်မြန်မာပြန်
- ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ (ပါဠိ)
- ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
- ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ (ပါဠိ) (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ၊ စတုတ္ထတွဲ၊ ပဉ္စမတွဲ)
- ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန် (မဟာစည်ဆရာတော်)
- (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ၊ စတုတ္ထတွဲ)
- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ (ပါဠိ) (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာနိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ၊ စတုတ္ထတွဲ)

- မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်
- မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်နိဿယ

မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မြန်မာပြန်
 မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ (ပါဠိ) (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
 မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊
 တတိယတွဲ)

ဓမ္မပဒပါဠိတော်နိဿယ
 ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (ပါဠိ) (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
 ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ၊
 စတုတ္ထတွဲ)

ပဋိသန္တိဒါမင်္ဂါပါဠိတော်
 ပဋိသန္တိဒါမင်္ဂါပါဠိတော်နိဿယ
 ပဋိသန္တိဒါမင်္ဂါအဋ္ဌကထာ (ပါဠိ) (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
 ပဋိသန္တိဒါမင်္ဂါအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
 ပဋိသန္တိဒါမင်္ဂါပါဠိတော်မြန်မာပြန်
 အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ)
 အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ၊
 စတုတ္ထတွဲ၊ ပဉ္စမတွဲ)
 အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ)
 အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ၊
 စတုတ္ထတွဲ၊ ပဉ္စမတွဲ)
 အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မြန်မာပြန် (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ)

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်
 ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်နိဿယ
 ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် မြန်မာပြန်
 အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (ပါဠိ)
 အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊
 တတိယတွဲ)

မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်
 မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်နိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
 မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ
 ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်
 ပေဋကောပဒေသပါဠိတော်နိဿယ
 ပေဋကောပဒေသ အဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
 ခုဒ္ဒကပါဌ၊ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန၊ ဣတိဝုတ္တက၊ သုတ္တနိပါတ
 (ခုဒ္ဒကငါးကျမ်းတွဲပါဠိတော်)
 ခုဒ္ဒကငါးကျမ်းတွဲမြန်မာပြန်
 ဥဒါနပါဠိတော်နိဿယ
 ဥဒါနအဋ္ဌကထာ (ပါဠိ)
 ဥဒါန (ဥဒါန်း) အဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ)
 ဣတိဝုတ္တကအဋ္ဌကထာ (ပါဠိ)
 ဣတိဝုတ္တကအဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ)

ယခု လောလောဆယ်ရရှိနိုင်သော အထက်ဖော်ပြပါ ကျမ်းစာအုပ်များအနက် မိမိတို့နှင့် သင့်လျော်မည်ထင်သော စာအုပ်များကို လေ့လာဖတ်ရှုကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဆက်သွယ်မေးမြန်းစုံစမ်းရန်

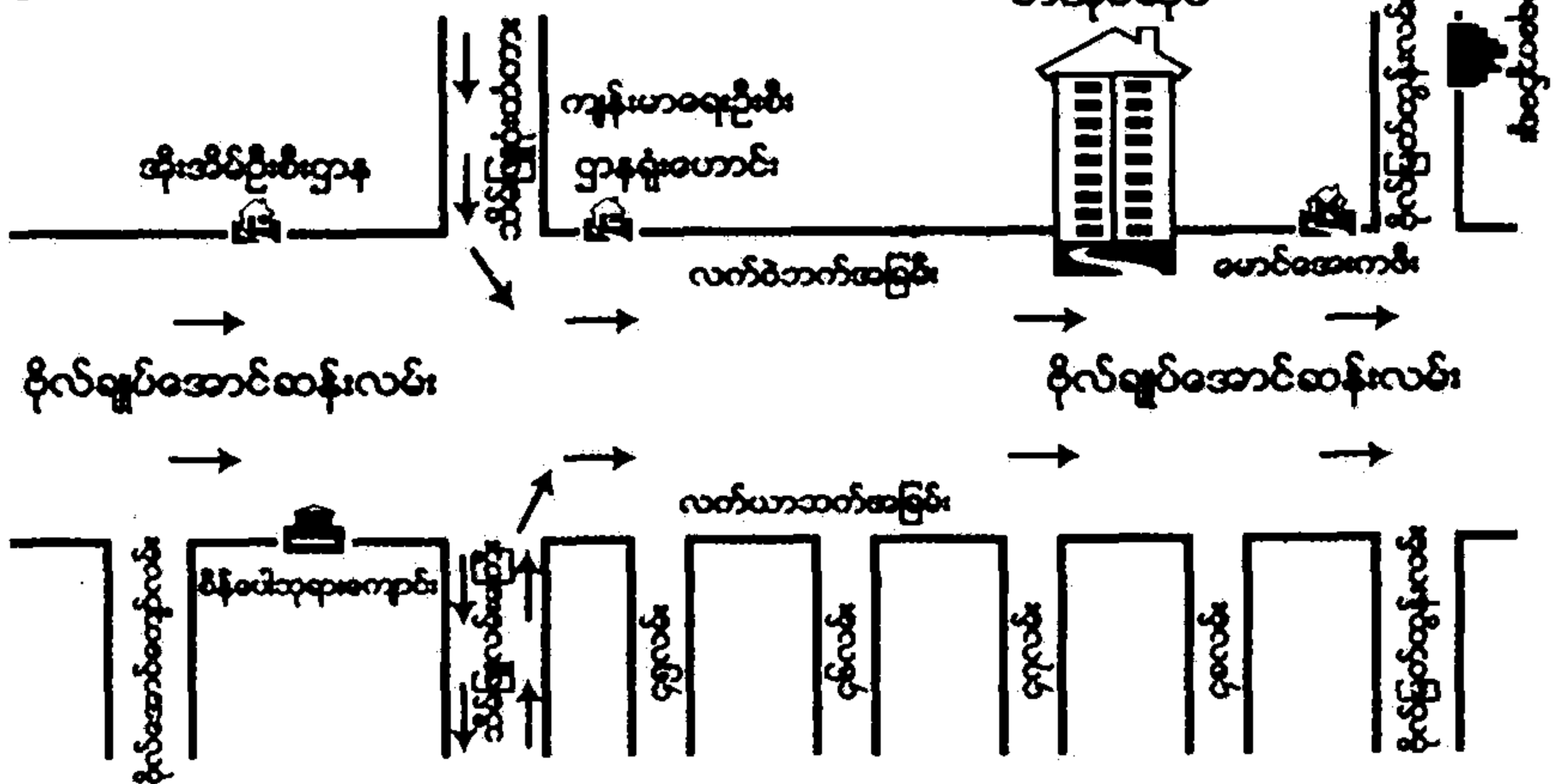
ပညာအလင်းပြစာအုပ်ဆိုင်

အမှတ် (၁၃၀)၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်း၊

လေးဆယ့်ရှစ်လမ်းထိပ်၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

ဖုန်း-၀၁-၂၉၀၉၂၇၊ ၀၉-၅၀၂၈၇၆၅၊ ၀၉-၄၃၁၁၅၈၂၉

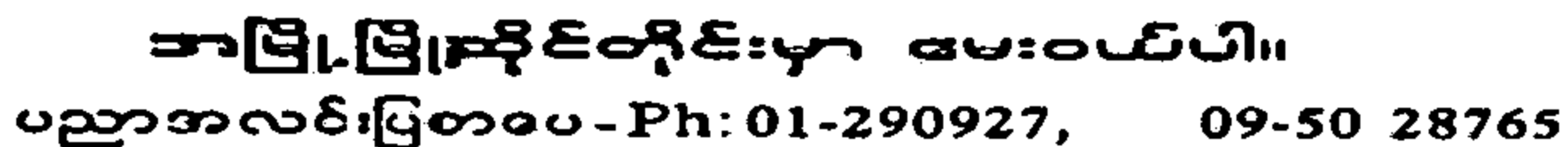
ပညာအလင်းပြစာအုပ်ဆိုင်၏လမ်းညွှန်မြေပုံ

၃၁-ဘုံအကြောင်း သိကောင်းစရာစာအုပ် နှင့်

ပစ္စည်းလေး ➡ ထွန်းဦးစာပေနှင့် နဂါးစာပေ

မညာအလင်းဖြင့် **၃၁ - ခု** စေတား

ပညာအလင်းပြ
အာနာဒါနသိမ္မုဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားနည်း

(လယ်တီနှင့် အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီးတို့၏မူ)

ဝိပဿနာလေ့လာအားထုတ်သူများအတွက်

အလွန်ထူးခြားစေမည့်စာအုပ်

ဤစာအုပ်ကို အကြိမ်ကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရာ အခြားအကြိမ်ရိုက်များထက် ယခုအကြိမ်ရိုက်သည် အထူးခြားဆုံးဖြစ်၏။ ဤစာအုပ်တွင် ပါဠိစာသားများကြားညှပ်ဟောပြောထားရာ စာရှုသူများ အနက်အဓိပ္ပာယ် နားမလည်၊ သဘောမပေါက်ဖြစ်နေခဲ့ရ၏။ ယခုအကြိမ်ရိုက်တွင်မူ ယင်းပါဠိစာသားများ (ပါဠိစကားလုံးများ) ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များကို ရှင်းလင်းပြထားရာ စာရှုသူများ အနက်အဓိပ္ပာယ်လွယ်ကူစွာ သိနိုင်၊ သဘောပေါက်နားလည်နိုင်ကြတော့မည်ဖြစ်၏။

ဤစာအုပ်တွင် သစ္စာ (၄) ပါး၊ ခန္ဓာ (၅) ပါး၊ ဓာတ် (၁၈) ပါး၊ အာယတန (၁၂) ပါး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (၁၂) ပါး၊ တဏှာ (၃) ပါး၊ ကိလေသာ (၁၀) ပါး၊ ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်စသည်များ၊ နိဗ္ဗာနဓာတ် (၁၇) ပါး၊ သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ် စသည်များ၊ ဉာဏ်တော် (၁၀) ပါး၊ ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀) ပါး၊ အစရှိသော ခဲရာခဲဆစ် စကားရပ်များ၊ အကြောင်းအရာများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များကို ရှင်းပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် ပဝတ္တိက္ကမ၊ ပဋိပတ္တိက္ကမ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၊ အာယတန၊ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တေန ဝါ၊ ဧကဂ္ဂတာစိတ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ကသိုဏ်း၊ အသုဘ ၁၀ ပါး၊ အနုဿတိ ၁၀ ပါး၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်စိတ် - ဖိုလ်စိတ်၊ မဂ္ဂဝီထိ - ဖလဝီထိ၊ ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသည်... စသည်တို့၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်များ၊ ပါဠိအသံထွက်နည်းများပါ မကျန် လူတိုင်းနားလည်ရန် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။

ဝိပဿနာတရားစခန်းဝင်ပြီးသူများ၊ ဝိပဿနာတရားစခန်းဝင်မည့်သူများ၊ ဝိပဿနာတရားစခန်းများ၊ ဝိပဿနာအခြေခံသမားများ၊ လက်တွေ့ကျကျ လေ့လာအားထုတ်မည့်သူများ အတွက် ဆရာတစ်ဆူပမာ လမ်းညွှန်ပေးမည့် စာအုပ်ကောင်းကြီးတစ်အုပ်ဖြစ်ပြီး စာရှုသူအားလုံး အခက်အခဲမရှိ၊ လွယ်လင့်တကူ ဖတ်မှတ်လေ့လာနိုင်အောင် ပညာအလင်းပြစာပေက စေတနာ၊ မေတ္တာအပြည့်ဖြင့် စီစဉ်တင်ဆက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

